

50-ліття
СФУЖО

1948 - 1998

Ювілейна Книга
Світової Федерації Українських Жіночих Організацій

***50-th Anniversary
of WFUWO***

***Commemorative Edition
of the World Federation
of Ukrainian Women's Organizations
1948—1998***

Toronto, 2002

50-ліття
СФУЖО

Ювілейна книга
Світової Федерації
Українських Жіночих Організацій
1948—1998

Toronto, 2002

Видання Світової Федерації Українських Жіночих Організацій
Торонто, 2002
ISBN 0-9731927-0-4

Редактор:
Маргарета Шпір

Підготувала до друку редакційна колегія:
Оксана Соколик
Іванна Кушпета
Володимира Лучків
Мирослава Загребельна

Дорадча комісія:
д-р Тетяна Беднаржова, Чехія
Ярослава Зорич, Канада
Ірина Козак, Німеччина
Евдокія Островська, Австралія

Макет, графічне оформлення, підготовка до друку та друкування книги:
Dialogue Communications

Графічне оформлення обкладинки та продукція:
Друкарня Отців Василян

Показник імен:
Георгій Тівірікін

Книга видається завдяки фінансовій підтримці
Фонду Ірини Павликовської, головного спонсора

Підтримку надав також Фонд Ірини Малицької

Цей проект частинно підтриманий
Українською Канадською Фундацією ім. Тараса Шевченка

Виданню книги фінансово сприяли:
Кредитова Спілка "Самопоміч", Філядельфія
Фінансова Комісія СФУЖО в Америці
Українська Федеральна Кредитова Спілка, Рочестер
Наталія Іванів
Ірина Руснак
Ярослава Шеремета

Published by the World Federation of Ukrainian Women's Organizations
Toronto, 2002
ISBN 0-9731927-0-4

Editor:
Margareta Shpir

Editorial Board:
Oksana Sokolyk
Ivanna Kushpeta
Volodymyra Luczkiw
Myroslava Zahrebelny

Advisory Board:
Dr Tetiana Bednarzova, Czech Republic
Iryna Kozak, Germany
Evdokia Ostrovska, Australia
Yaroslava Zorych, Canada

Concept, interior graphic design, prepress and printing production:
Dialogue Communications

Cover design and production:
Basilian Press

Index:
Georgi Tivirikin

This book is published with the generous assistance of its major sponsor,
the Iryna Pavlykovs'ka Fund

Assistance has also been obtained from the Iryna Malyska Fund

As well, this project has been funded in part by
the Ukrainian Canadian Foundation of Taras Shevchenko

Other sponsors:
Ukrainian Credit Union "Self Reliance", Philadelphia
Financial Committee WFUWO of America
Ukrainian Federal Credit Union, Rochester
Natalia Iwaniw
Iryna Russnak
Yaroslava Sheremeta

Зміст

- 1 **I. Передмова**
- 3 *Hanna Mazurenko. The World Federation of Ukrainian Women's Organizations. Celebrating Fifty Years on the International Scene*
- 8 *Дора Рак. Ірина Павликовська — співзасновниця СФУЖО і фундаторка Ювілейної книги*
- 13 **II. Голови СФУЖО**
- 14 *Олена Залізник. Олена Кислевська — засновниця та перша голова СФУЖО*
- 17 *Олена Лотоцька*
- 19 *Олена Залізник*
- 22 *Ярослава Зорич. Життя і діяльність Стефанії Савчук*
- 25 *д-р Наталія Пазуняк. Лідія Бурачинська*
- 28 *д-р Наталія Пазуняк. Марія Квітковська*
- 30 *Леся Храплива-Щур. Оксана Соколик*
- 34 *Мирослава Загребельна. Портрети голів СФУЖО*
- 37 **III. Ювілейні статті**
- 38 *До українського жіноцтва. Перший заклик СФУЖО, 1949 рік*
- 41 *Олена Кислевська. Українське жіноцтво у вільному світі. До п'ятиліття Федерації*
- 47 *Олена Лотоцька. Десять літ*
- 49 *Програмка святкувань 15-ліття СФУЖО*
- 50 *15-ліття СФУЖО*
- 52 *Ірина Павликовська. Вклад СФУЖО у громадський шлях еміграції. До 25-ліття СФУЖО*
- 63 *Дарія Ребет. У послідовній черзі. В 25-ліття СФУЖО*
- 81 *Леся Храплива-Щур. Мати. На 30-ліття СФУЖО*
- 83 *Оксана Бризгун-Соколик. 30-ліття СФУЖО в Торонто*
- 85 *Ірина Вжесневська. Український жіночий рух і 40-річчя СФУЖО*
- 93 *Галина Бонк-Галамай. СФУЖО з нагоди 40-ліття*
- 95 *д-р Наталія Пазуняк. Участь УЗХ в праці СФУЖО. З нагоди 50-ліття Федерації*
- 100 *д-р Маруся Бек. 50-ліття СФУЖО. Слово на ювілейному бенкеті СФУЖО*

-
- 105 Ювілейний рік СФУЖО. Святкування 50-ліття СФУЖО в Торонто
- 106 Відзначення з нагоди святкувань 50-ліття СФУЖО
- 107 *Леся Храплива-Щур*. На 50-ліття СФУЖО
- 109 *Оксана Соколик*. 50-ліття СФУЖО
- 121 **IV. Складові організації святкують 50-ліття Федерації**
- 122 Плякат святкування 50-ліття СФУЖО в Аргентині
- 123 *Хрестя Липинська, Галя Дрібниця, Марія Мороз*.
В Аргентині відзначено 50-ліття СФУЖО
- 126 *Ніна Марченко*. Тріюмфальний ювілей (Спільне святкування 50-ліття СФУЖО і ОУЖ у Великій Британії)
- 132 *Марійка Ковалишин*. Відзначення 50-ліття СФУЖО у Мюнхені
- 134 Відзначення 50-ліття СФУЖО у Нью Йорку
- 135 *Оксана Соколик*. 50-ліття СФУЖО в Рочестері
- 138 *д-р Наталія Пазуняк*. 50-ліття СФУЖО — Філядельфія
- 142 **V. Списки Екзекутиви СФУЖО по конгресах**
- 150 **VI. Складові організації СФУЖО**
- 151 *Анна Кравчук*. Союз Українок Америки (Короткий огляд)
- 154 *Ірина Куровицька*. Союз Українок Америки
- 159 *Ірина Вжесневська*. З листків історії Ліги Українських Католицьких Жінок Канади
- 166 Об'єднання Українок Бельгії
- 170 *Ірина Козак*. Об'єднання Українських Жінок у Німеччині
- 173 *Ярослава Зорич*. Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб
- 179 *Наталія Осадчук, Ангеліна Чечко*. Українські жіночі організації в Бразилії — Жіноча організація в Бразилії
- 183 *Леся Дяківська*. 50 років Організації Українських Жінок у Великій Британії
- 193 *Ольга Бандура*. Союз Українок Аргентини
- 197 *Дарія Мельникович, Марія Митрович*. Союз Українок у Франції у 50-ліття співпраці із СФУЖО
- 202 *Наталія Іванів*. Український Золотий Хрест у США
- 205 *Евдокія Островська*. Союз Українок Австралії під патронатом княгині Ольги
- 213 *Володимира Лучків*. Організація Українських Жінок Венесуелі
- 215 *Володимира Лучків*. Український Жіночий Союз Австрії

-
- 218 *Мирослава Стельмах*. Ліга Українок Канади — Об'єднання Жінок Ліги Визволення України
- 222 *Марія Лозинська*. Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України
- 227 *Віра Смерека*. Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Англії
- 230 *Надія Мірчук*. Об'єднання Українських Православних Сестрицтв
- 234 *Ігор Василик*. Об'єднання Жінок "Просвіти" в Аргентині
- 241 *Теодосія Володимирів, Євгенія Оловаренко*. Об'єднання Православних Сестрицтв Австралії
- 244 *Галя Дрібниця*. Організація Українок "Відродження" ім. Ольги Басараб
- 248 *Ярослава Філь*. Світське Апостольство Жінок у Німеччині
- 251 *Зоя Нижанківська*. Українське Жіноче Товариство у Швейцарії
- 254 *Катерина Сіроцька*. Союз Українок у Польщі
- 258 *д-р Тетяна Беднаржова*. Об'єднання Українських Жінок у Чеській Республіці
- 265 *Лілія Чикальська*. Союз Українок Естонії
- 267 **VII. Почесні члени СФУЖО**
- 272 **VIII. Відзначення**
- 273 Відзначення для СФУЖО
- 275 Голова СФУЖО Оксана Соколик нагороджена в Україні
- 276 Грамота за заслуги для голови СФУЖО Оксани Соколик від Верховної Ради України
- 277 **IX. Конгреси, Річні Наради, Континентальні Конференції СФУЖО**
- 278 *Іванна Кушпета*. Конгреси СФУЖО
- 294 *Марина Горбань*. Молитва. З нагоди IV Конгресу СФУЖО
- 295 *Леся Храплива-Щур*. Рушник. З нагоди VI Конгресу СФУЖО
- 297 *Оксана Соколик*. Річні Наради СФУЖО
- 305 *Олександра Тарнавська*. Континентальні Конференції СФУЖО
- 314 *Іванна Кушпета*. Прага-Кошиці-Ужгород. Європейська конференція СФУЖО, 1999
- 320 **X. Комісії та референтури СФУЖО**
- 321 *Марія Мудрик*. Історія праці фінансової комісії СФУЖО в Канаді
- 324 *Іванна Кушпета*. Початки діяльності Фінансової Комісії СФУЖО на Канаду

-
- 327 *Ірина Вжесневська*. Діяльність Фінансової Комісії СФУЖО Канади в роках 1982-1992
- 333 *Стефанія Звонюк*. Гурток прихильниць СФУЖО в Монреалі
- 334 *Володимира Лучків*. Огляд праці фінансової секретарки СФУЖО в роках 1992-1997
- 339 *д-р Наталія Пазуняк*. Фінансова Комісія СФУЖО на Америку (США)
- 346 *Олена Процюк*. Діяльність представниці СФУЖО в ООН
- 349 *Оля Ставнича*. Діяльність референтки зовнішніх зв'язків СФУЖО і головної репрезентантки СФУЖО в ООН
- 355 *Лідія Гладка*. Звіт референтки зовнішніх зв'язків СФУЖО і представниці СФУЖО в Неурядових Організаціях НДЖО/ДПІ при ООН
- 358 *Зоя Нижанківська*. Звіт репрезентантки СФУЖО в організації Об'єднаних Націй в Женеві
- 360 *Іванна Кушпета*. Референтура Суспільної Служби СФУЖО
- 364 *Христя Наєроцька*. Огляд праці представниці СФУЖО до Неурядових Організацій при ООН
- 365 *д-р Наталія Пазуняк*. Комісія Підсоветських Студій
- 369 *Оксана Бризгун-Соколик*. Виховна Комісія СФУЖО
- 375 *Наталія Даниленко*. Огляд праці в СФУЖО
- 378 *Ірина Руснак*. Звіт референтки народного мистецтва в роках 1992-1997
- 380 *Тамара С. Волощук*. Історія статуту та Статуткової комісії СФУЖО
- 382 *Віра Бучинська*. Секція-Асоціація Українських Журналісток та Комісія Преси й Мідії СФУЖО
- 388 **XI. Міжнародні зв'язки та участь СФУЖО у міжнародних конференціях**
- 389 *Олена Залізник*. СФУЖО на зовнішньому відтинку
- 392 *Стефанія Пушкар*. Після зустрічі з Елеонор Рузвельт
- 394 *Дора Рак*. Конференція в Мехіко Ситі
- 399 *Іванна Рожанковська*. Участь СФУЖО і СУА в зустрічі Міжнародної Ради Жінок в Осло, Норвегія
- 401 *Олена С. Процюк*. Конференція Декади Жінки в Копенгагені
- 407 *Ірина Куровицька*. Делегація СФУЖО на Конвенції Міжнародної Генеральної Федерації Жіночих Клубів у Гюстон
- 409 *д-р Марія Квітковська*. Світова Конференція ООН Декади Жінки в Найробі, Кенія
- 414 *Любов Дражевська*. Делегатки СФУЖО про Конференцію в Найробі
- 416 *Звернення СФУЖО до Світової Конференції ООН 1985 року Декади Жінки в Найробі, Кенія*
- 417 *Олександра Попелюк*. Це дає насагу

-
- 421 *Ірина Богун.* Союзянки з Польщі на жіночому форумі в Києві
- 428 *Оксана Соколик.* IV Світова Жіноча Конференція ООН, Бейджінг — 1995
- 434 Пресове повідомлення СФУЖО з приводу IV Світової Жіночої Конференції ООН - 1995 в Бейджінгу, Китай
- 435 *Майя Грудка.* Четверта Світова Жіноча Конференція ООН, Бейджінг
- 444 *Володимира Лучків.* Конференція Міжнародної Жіночої Ради в Оттаві, 1997
- 446 *Христина Бідяк.* Участь СФУЖО у 107-ій Міжнародній Конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів у Нью Орлінс, 1998
- 448 *Оксана Соколик.* 109-та Конвенція GFWC
- 450 *Оксана Бризгун-Соколик.* Гельсінки — 2000
- 454 **XII. Співпраця СФУЖО з СКВУ-СКУ і УВКРадою**
- 455 *Стефанія Савчук.* Співпраця СФУЖО зі Світовим Конгресом Вільних Українців
- 458 *д-р Марія Квітковська.* СФУЖО у співпраці із СКВУ-СКУ
- 460 *Оксана Соколик.* Співпраця СФУЖО зі Світовим Конгресом Вільних Українців — Світовим Конгресом Українців
- 462 *Оксана Соколик.* Українська Всесвітня Координаційна Рада і Всесвітні Форуми Українців
- 466 **XIII. Літературні конкурси СФУЖО**
- 467 *Оксана Соколик.* Маруся Бек
- 469 *Олена Залізник.* Перший Літературний Конкурс СФУЖО
- 472 *Ірина Пеленська.* Маруся Бек — фундаторка літературних конкурсів СФУЖО
- 474 *Віра Маланчій.* Літературний Конкурс СФУЖО ім. Марусі Бек
- 480 **XIV. "Українка в світі"**
- 481 *Оксана Бризгун-Соколик.* "Українка в світі". Скорочена доповідь на святкуванні 35-ліття "Українки в світі" та 25-ліття "Ukrainian Woman in the World"
- 488 *Ярослава Зорич.* Журнал СФУЖО "Українка в світі". Доповідь на VII Конгресі СФУЖО
- 492 *Ганна Мазуренко.* У 25-ліття видання "Ukrainian Woman in the World"
- 495 *Світлана Кузьменко.* "Українка в світі"
- 497 **XV. СФУЖО у пресі**
- 498 *Іванна Кушпета.* СФУЖО на сторінках преси

-
- 504 **XVI. Проекти і видання СФУЖО**
- 505 *Володимира Лучків. Гасла та афіші СФУЖО*
- 509 *Христина Бідяк. Видання СФУЖО*
- 519 *Тризуб на офіційній марці Канади*
- 520 **XVII. Екзекутива СФУЖО реагує на біжучі події**
- 521 *Іванна Кушпета. Листи, протести, заяви, звернення в обороні прав української людини*
- 538 **XVIII. СФУЖО у світлинах**
- 539 *Зустрічі зі складовими організаціями*
- 543 *СФУЖО у світлинах*
- 556 **XIX. Статті**
- 557 *Марія Біляк. Організаційна структура СФУЖО*
- 560 *д-р Наталія Пазуняк. Ідейні основи СФУЖО*
- 564 *Ірина Пауликовська. СФУЖО та її творча праця для українського жіноцтва*
- 566 *Ірина Пеленська. Рік Дитини в українській діаспорі*
- 569 *Оксана Соколик. Світова Комісія Декади Української Родини*
- 572 *д-р Савеля Стечишин. СФУЖО — це Світова Федерація Українських Жіночих Організацій*
- 576 *Оксана Бризгун-Соколик. Нас було двадцять три...*
- 580 *Оксана Соколик. СФУЖО і Україна*
- 589 *Оксана Соколик. Зустріч зі Союзом Українок у Польщі — 1996*
- 594 **XX. СФУЖО після 50-ліття**
- 595 *Оксана Соколик. СФУЖО після 50-ліття*
- 604 **XXI. Показник імен**

“Зміцнім діяспору — допоможемо Україні”

Гасло СФУЖО у Ювілейному 1998 році

Передмова

На час мого головування та праці останньої Екзекутиви і Управи, припала радісна ювілейна подія — 50-ліття нашої Федерації.

50-ліття СФУЖО — це довгий час. Це тисячі зорганізованих жінок, заангажованих у добровільній безкорисній громадській праці. Це діяльність нас усіх, бо всі ми — “сфужівки”. Адже всі наші організації творять СФУЖО.

Книжка про 50-ліття СФУЖО — це документ дружньої співпраці жінок різного віку та професій, різних політичних поглядів, віровизнань, що живуть на чотирьох континентах світу, в різних державах з різними мовами, культурами, економічною та політичною ситуацією... Це — наче величезна китиця різноманітних квітів, які гармонійно творять кольоритну цілість — СФУЖО.

Видавати таку книжку, яка охопила б увесь спектр праці, діяльності, життєвих та організаційних обставин та проблем досить складно. Тому редакція звернулася до складових організацій з проханням написати коротко про себе, головню у відношенні до співпраці зі СФУЖО. Так було створено розділ “Складові організації СФУЖО” — багатий на історичні події та опис праці, виконаної жінками для добра нашого народу.

Книжка, на жаль, не вийшла до 50-ліття Федерації, виходить у наше 54-ліття... Головною причиною є те, що Управа СФУЖО (голови і представниці складових організацій) на одних з наших Річних Нарад далеко перед 50-літтям вирішили, що Ювілейна Книга має вийти після 50-ліття, щоб охопила святкування цієї події складовими організаціями по цілому світі. Складові організації прислали нам свої повідомлення про цю подію і так було створено розділ “Відзначення 50-ліття СФУЖО”.

Однак мета книжки — це загальна діяльність СФУЖО за пів століття, і їй присвячуємо багато уваги в різних аспектах. Чиїми очима? Очима авторів статей. Життєпис однієї людини можна бачити з різних боків. П'ятдесятиліття організації — це вже складніша справа. А тут йдеться про 50-ліття Федерації, яка об'єднує 23 жіночі організації. За останніх кілька років СФУЖО прийняла у свої ряди Польщу, Чехію та Естонію — новостворені жіночі організації, які утворилися після розвалу Советського Союзу, а ще дві новостворені організації, Швеція і Литва, бажають на VIII Конгресі СФУЖО у 2002 році стати членами СФУЖО.

Нелегко це. Але редакційна колегія розшукувала матеріали в забутих архівах, старалася бути об'єктивна у їх підборі. Ми свідомі, що не вся важлива діяльність, як і не всі визначні діячки жіночого руху згадані. Якщо в навалі праці ми пропустили щось важливе, вибачайте нам. Для майбутніх дослідів і нової книги, яка доповнить неказане, залишаються архіви.

Сьогодні передаємо Вам книжку — нарис історії муравлиної праці зорганізованих жінок під заголовком “50-ліття СФУЖО”. Приймім же цю Ювілейну Книгу як вияв пошани і “данину” нашим попередницям, які мали візію і створили Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій. Як признання позитивної довголітньої безкорисної праці та осягів в організаціях, державах де проживаємо, в Організації Об’єднаних Націй, в Україні, на що пішли мільйони годин добровільної праці наших членок. Як ствердження, що СФУЖО надалі залишається невід’ємною частиною жіночого руху української громади в діяспорі.

Нове століття, нове тисячоліття ставить перед нами нові завдання. Україна і діяспора потребують конструктивної співпраці, щоб “завтра було краще, як сьогодні”. Ми віримо, що проблеми майбутнього зацікавлять жінок, ряди жіночих організацій поширяться, як і поширюється вплив жінок на політику, економію, культуру всього людства. Дійсність підтверджує, що чим раз більше жінок перебирають провід установ, урядів, держав у свої руки не ради досягнення рівноправності, а тому, що жінки ці функції можуть виконати так само добре, а то й краще, ніж чоловіки.

Майбутнє залежить від нас! І в змаганні до кращого мусимо думати тільки про успіх! То ж хай щастить СФУЖО і жіночим організаціям у наступній п’ятдесятці!

На закінчення хочу від імени Екзекутиви подякувати всім тим, що збирали матеріяли до нашої історії, та чим небудь допомогли у її появі. Фондові св. п. Ірини Павликовської та Українсько-Канадській Фундації ім. Тараса Шевченка, які фінансово допомогли у виданні, а головно всім тим, що п’ятдесят років працювали на різних постах в наших організаціях, щоб створити спільну історію.

Без Вас не було б СФУЖО!

Оксана Соколик

The World Federation of Ukrainian Women's Organizations Celebrating Fifty Years on the International Scene

This historical publication embraces important data relevant to actions and activities which portray the evolvement of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations during the past five decades in particular, and the Ukrainian Women's Movement in general.

Dating back to 1884, with the formation of the first women's organization, "The Society of Ukrainian (Ruthenian) Women," headed by Natalia Kobrynska in Stanyslaviv, Western Ukraine, new horizons and opportunities for women were projected, courageous pioneering for women's rights followed, and demands for admission to higher education and the professions ensued. Women writers were instrumental in awakening women to a new independent thinking, and their efforts were further intensified by the publication of the first women's collective literary work in 1887, initiated by Natalia Kobrynska with the financial assistance of writer Olena Pchilka, titled "The First Garland" ("Pershyj Vinok").

From this initiatory period, Ukrainian women have played an important role in cultural, educational and political spheres. During the brief period of Ukraine's Independence in 1918 — 1921, eleven women were elected to the Ukrainian Parliament. As early as 1919, the National Council of Women of Ukraine, an umbrella organization, was formed, with Sophia Russova as its first President. Its representatives actively participated in international women's conferences until the year 1928.

Flourishing of such activity, however, was short-lived. With the demise of the Ukrainian Republic in 1921, existence of independent women's organizations was curtailed by the USSR. In Western Ukraine, under Poland's occupation, a Congress was held in Stanyslaviv in 1934, celebrating the 50th Anniversary of the Ukrainian Women's Movement. In 1937, the World Union of Ukrainian Women was founded, with Milena Rudnytska as its President. However, organized women's activities were disbanded in 1939. After World War II, many Ukrainian women activists emigrated to countries in the Free World, joining existing women's organizations or creating new associations.

In November, 1948, the World Federation of Ukrainian Women's Organizations (WFUWO) was founded in Philadelphia, USA. From an initial representation of 10 member organizations, the WFUWO currently comprises 23 affiliated national women's groups from 15 countries, on 4 continents, as well as individual associate members.

Since its inception, the World Federation has supported many cultural, educational, humanitarian and health programmes. It has given monetary aid to the victims of the Chonobyl nuclear disaster, toward hospital equipment, children's camps, etc. Cultural and educational scholarships were established in Ukraine and countries

in Europe and South America. Publication of the WFUWO journal "Ukrainka v Sviti" (Ukrainian Woman in the Word) has been maintained since 1963. Biographies of renowned women in its organizations, women political prisoners, and cultural subjects have also been published.

The WFUWO served on the NGO Committee of the United Nations' Decade for Women (1975), the NGO Committee for the International Year of the Child (1979), the NGO Planning Committee on the Fourth UN World Conference on Women in Beijing, and has representation at the UN Center in New York and Geneva.

Aims and Objectives

WFUWO strives to:

- give ongoing support to all phases of rebuilding a Free Democratic Ukraine.
- represent member organizations on the international scene, and coordinate their activities.
- promote cultural and educational programmes, advancing the status of women, and maintaining a strong Christian family.
- foster development of the Ukrainian language and literature, history and fine arts, in order to strengthen Ukrainian identity.
- maintain humanitarian programmes.
- uphold the principles of political and religious tolerance, recognizing and promoting universal human rights.

Structure

The WFUWO is headed by a President, Executive and Members, a Board of Directors representing member organizations, and Standing Committees.

Officers are elected for a 5-year term at a World Congress of the WFUWO. In addition, annual and regional conferences are held to review progress, discuss issues and plan strategies.

Communication

As a means of maintaining communication with affiliated organizations and their membership, as well as providing information to the general public on activities and concerns, printed materials are published regularly by the WFUWO:

"Ukrainian Woman in the World" — a quarterly magazine in Ukrainian.

"Ukrainian Woman in the World" — an annual magazine in English, in which important topics were highlighted, from the Centenary of the Ukrainian Women's Movement in 1984 to the 10th Anniversary of Ukraine's Independence in 2001. Extensive reporting was included from the UN World Conferences. Special interest was

allotted to the UN Decade for Women: Mexico City, 1975; Copenhagen, 1980; Nairobi, 1985; and the UN Fourth World Conference on Women in Beijing, 1995.

Other International Forums reported on were:

- Congress of the World Association of Women Journalists and Writers (AMMPE), 1983, Cleveland, Ohio;
- Women's Institute. For Freedom of the Press, 1984, Washington, DC;
- 48th Pen International Congress, New York, 1986;
- World Movement of Mothers (MMM), Annual Meetings and Conferences;
- Conference on Security and Co-Operation in Europe, Paris, 1989;
- World Health Organization;
- Ukrainian World Forum, Kyiv, 1992;
- UN Earth Summit (Conference on Environment and Development - UNCED), Rio de Janeiro, Brazil, 1992;
- International Conference on Population and Development, Cairo, 1994;
- International Year of the Family, Montreal Conference, 1994;
- UN Commission on the Status of Women, Second world Assembly on Aging, Madrid, 2002;
- ICW Conferences;
- Regional WFUWO Conferences;
- Annual Conventions of the General Federation of Women's Clubs;
- Included also were reports of UN Sessions, NGO Committees, UNICEF, ECOSOC, and CEDAW.

Multilingual resource materials on Human Rights, and on Cultural, Educational and Social topics constitute other WFUWO publications.

Standing Committees

To deal more efficiently with its wide variety of issues and concerns, the WFUWO has created a number of Standing Committees:

- The Arts
- Cultural Affairs
- Education
- International Relations
- Financial
- Social Welfare
- Organization
- Press and Publications

- Programming
- Women's Studies

Membership and Affiliations

The World Federation of Ukrainian Women's Organizations is affiliated with and is a member of a number of Councils and Organizations that share common interests and goals.

Members of:

- Ukrainian World Congress
- Ukrainian World Coordinating Council (Kyiv)
- Conference of Non-Governmental Organizations in Consultative Relationship with the United Nations (CONGO)
- Non-Governmental Organizations Associated with the Department of Public Information at The United Nations (DPI)
- NGO in Consultative Status with UN ECOSOC and UNICEF
- NGO Committee on the Status of Women
- NGO Committee on the Family
- NGO Committee on Aging
- NGO Committee on Religion and Ethics
- General Federation of Women's Clubs International Section

Co-operates with:

- World Movement of Mothers (MMM)
- International Council of Women
- International Alliance of Women
- National Council of Women of Ukraine, which has recently been accepted into membership of the ICW during the last General Assembly in Helsinki
- Women's Organizations in Ukraine

WFUWO Presidents

Olena Kysilewska	1948 - 1956
Olena Zalizniak	1956 - 1969
Olena Lotocka	1969 - 1972
Stefania Sawchuk	1972 - 1977
Lydia Burachynska	1977 - 1982
Maria Kwitkowska	1982 - 1992
Oksana B. Sokolyk	1992 - 2002

WFUWO Members

Reports of multifaceted activities have been included by the many affiliated members of WFUWO which comprise the World Federation:

Argentina:	Ukrainian Women's Association of Argentina, Women's Association "Enlightenment" in Argentina
Australia:	Ukrainian Women's Association of Australia
Austria:	Union of Ukrainian Women in Austria
Belgium:	Ukrainian Women's Association of Belgium
Brazil:	Ukrainian Women's Organization of Brazil
Canada:	Ukrainian Women's Organization of Canada Ukrainian Catholic Women's League of Canada League of Ukrainian Women in Canada
Czech Republic:	Ukrainian Women's Association of Czech Republic
Estonia:	Ukrainian Women's Association of Estonia
France:	Ukrainian Women's Association of Germany
Great Britain:	Association of Ukrainian Women in Great Britain Society of Ukrainian Women in England
Poland:	Ukrainian Women's Association of Poland
Switzerland:	Association of Ukrainian Women in Switzerland
USA:	Ukrainian National Women's League of America, Inc. USA Ukrainian Gold Cross in America, Inc., USA Women's Association for Defense of Four Freedoms of Ukraine, USA United Ukrainian Orthodox Sisterhoods of the USA Ukrainian Women's Association of Venezuela

*Hanna Mazurenko,
Toronto, Canada*

Ірина Павликовська - співзасновниця СФУЖО і фундаторка Ювілейної книги (1901-1975)

Ірина Макух-Павликовська пройшла довгий шлях громадської діячки. Перший досвід суспільної та політичної праці дістала в родинному домі під впливом батька, д-ра Івана Макуха — адвоката, провідника радикального руху в Галичині, колишнього посла до Австрійського Парляменту, пізніше, до Польського Союму і до сенату. Завдяки батькові, вона близько познайомилася з життям українського села — пізнала соціальну несправедливість, побачила незавидну долю української жінки-селянки. Ці перші сильні враження дали стійку підставу для її життєвого світогляду, відношення до людей взагалі, сильного почуття обов'язку нести допомогу потребуючим. Під дещо жорсткою, нетерпеливою поведінкою ховалось справді золоте серце. Відчуття людських потреб і соціальної несправедливості лишилось з нею назавжди і позначило її громадську діяльність.

Це видно з її праці по створенню вишивальних робітень по селах (як справник Кооперативи "Народне Мистецтво"); в "Українській Захоронці" — товаристві опіки над молоддю (вона розуміла потреби убогих дітей і міської молоді міста Львова), допомоги політичним в'язням та воюючій молоді; і ще — як члена управи жіночої секції селянок при "Сільському Господарі", в турботі за економічний поступ селянок. Це примушувало її турбуватися долею воєнних

Управа СФУЖО в 1956 році.

*Сидять зліва: Ірина Павликовська, Олена Лотоцька,
О. Чехівська, Лідія Бурачинська.*

*Стоять зліва: Амалія Рублева, Кекілія Гардецька,
М. Біляк, Віра Шпаківська, д-р Наталія Пазуняк.*

біженців (в 1945-1950 роках) та майбутнім вдів і самотніх жінок з дітьми у період переселення за море — піддаючи думку створення окремого комітету "Мати і Дитина", який при СУА зреалізувала Олена Лотоцька. Хоча Ірина Павликовська виростала і жила в добробуті, вміла знайтися у дошкульних умовах таборового життя "переміщених осіб" (ДП) в Карльсфельді біля Мюнхену, чи в труднощах нового поселення в Канаді.

Коротко згадати б початки її громадської діяльності у Львові. Тут вона включилася у працю Союзу Українок, тоді найбільш динамічної жіночої організації, де була членом управи, заступником голови, а в 1928 році кандидувала на голову (головою СУ обрано тоді Мілену Рудницьку).

Ірина Павликовська брала участь у станіславівському Конгресі в 1934 році, з рамени Союзу Українок була у складі делегації на Міжнародному Конгресі жінок за право голосування (Суфраж) 1929 року в Берліні, а в 1934 році брала участь у жіночій Конгресі в Ужгороді, репрезентуючи кооперативний рух.

Ірина Павликовська була добрим промовцем, передавала свої ідеї ясно, переконливо, з великим ефектом.

Але її динамічна вдача і енергія потребували нових доріг. Стала співзасновницею жіночої кооперативи “Народне Мистецтво”, довкола якої зібрався значний гурт львівського активу (деякі із кола симпатиків радикально-соціалістичної партії). Пригадуються імена Стефи Чижович-Пушкар, В. Бонковської, Матчакової, Стахової, Ліди Бурачинської, Софії Рак та інших. Ціллю кооперативи було пізнати і плекати народну творчість серед ширших кіл жіноцтва і пристосувати українську вишивку для міського побуту. З цією метою кооператива заснувала журнал “Рідна Хата”, проводила виставки і покази народних строїв. Закладаючи гурти вишивальниць по селах, кооператива давала заробіток селянкам (що було завданням Ірини Павликовської, як справника), а організаторки пізнавали українську вишивку і народну творчість у їх джерелі. Оці гуртки жінок своєю корисною працею з’єднали собі прихильників і підтримку загалу, а Ірина Павликовська була визнана впливовою і поважною провідницею.

На різних етапах еміграційної мандрівки Ірина Павликовська займала передове місце в організаційних починах. Від 1939 до 1945 року, на тимчасовому поселенні в Кракові, швидко і часто спонтанно організовувано допомогіві комітети, вишкільні курси, школи і т. д. Жінки всюди були активними, а при УЦК — Українським Центральним Комітеті, що діяв під сильною контролею німецької влади, створено також “жіночі секції” у триступневій формі, які працювали при допомогівих комітетах або освітніх товариствах. Централю жіночих секцій, які працювали автономно, репрезентувала Ірина Павликовська, голова управи. Праця в жіночих секціях жваво розвинулась, бо ж на еміграцію виїхали провідні жінки Галичини. Жінки активно працювали у виховній, культурній та допомогівій ділянках (садочки, курси, виставки, покази ноші і т. д.), а в Кракові зорганізовано підприємство “Народне Мистецтво”, яке провадила та ж сама група, що й у Львові: Ірина Павликовська, Марія Біляк, Стефа Чижович.

Закінчення Другої світової війни примусило українських воєнних втікачів рушити у дальшу мандрівку.

Організаційний і провідницький таланти Ірини Павликовської виявився вповні саме в час переміщення маси біженців в таборах Німеччини та Австрії у трьох зонах під наглядом окупаційних військових властей Америки, Англії, Франції, та під опікою міжнародних допомогівих агенцій — УНРРА, ІРО, ЮНІСЕФ. Тягар налагодження родинного життя в новому середовищі в примітивних будинках колишніх німецьких касарень припав жінкам. Влаштувавши сяк-так побутове життя, жінки незадовго почали шукати шляхів для полегшення гуртової системи і нав’язувати контакт поміж розкиненими по цілій Німеччині таборами. Саме тоді, з ініціативи Ірини Павликовської, група українських жінок Мюнхену та сусіднього Карльсфельду почала підготовчу роботу. Ірина Павликовська та Уляна Целевич їздили по таборах і обговорювали проект створення об’єднуючої жіночої організації. Тоді зібрано комітет, який підготу-

вав і скликав Перший жіночий з'їзд на 14 і 15 грудня 1945 року в Авґсбурзі. Там засновано Об'єднання Українських Жінок на Еміґрації (ОУЖ в Німеччині), ухвалено статут (який опрацювала статутова комісія під проводом Дори Рак) та вибрано першу управу з Іриною Павликовською на пості голови. Намічено програму діяльності та проект видавання журналу "Громадянка" (редактор Людмила Івченко) для ближчого зв'язку. Завдяки солідарній співпраці таборового жіноцтва організація зросла до 70 відділів із понад 10,000 членів.

Крім ОУЖ в Німеччині, в 1945 році зорганізовано жіночі товариства на нових поселеннях в Бельгії (ОУЖ), у Франції (Союз Українок) та в Англії (ОУЖ).

В українській еміґраційній централі ЦПУЕ Ірина Павликовська репрезентувала усе жіноцтво. Велику активність виявила Ірина Павликовська в Мюнхені, де управа мала своє бюро на третьому поверсі фабричного будинку на Розенгаймер Пл. Там вона зорганізувала кооперативну кравецьку робітню під назвою "Жіноча праця", зареєстровану в німецькій Бюрі Праці. На цій підставі можна було виставляти членам перепустки, потрібні для одержання харчових карток.

Придалась також збірка народного мистецтва, яку Ірина Павликовська встигла перевезти із Львова і Кракова, для влаштування репрезентативної виставки в німецькому музеї Мюнхену. Вона сама відсвіжила експонати, прасувала вишивки та, при пораді деякого з мистців, виставила з великим ефектом.

Приїзд з Америки і Канади українських представників допомогових комітетів дав можливість Ірині Павликовській нав'язати контакт із жіноцтвом Америки, головню з Оленою Лотоцькою, яка виявила глибоке розуміння потреб "діпів", організовуючи допомогову акцію (збірки одягу, харчів, грошей) по відділах.

Ситуація біженців в Німеччині була перехідною, всі знали, що незадовго почнеться переселенча акція за море. Ірина Павликовська думала наперед, як не допустити до розпорошення жіноцтва по всьому світі.

За взаємним порозумінням з Оленою Лотоцькою та при допомозі окремого комітету, в складі якого було кілька європейок: Стефанія Чижович-Пушкар, Ярослава Чубата, Марія Хомин, Марія Струтинська, Уляна Целевич, Марія Химинець, що в той час вже були в Америці, Союз Українок Америки почав організувати Світовий Конґрес Українського Жіноцтва. До участі запрошено всі існуючі у вільному світі організації, а з Мюнхену приїхали Ірина Павликовська і Дарія Ребет. Конґрес відбувся у Філядельфії в листопаді 1948 року. Тоді й постала Світова Федерація Українських Жіночих Організацій — СФУЖО.

Під час конґресу створено окремий комітет "Мати і Дитина" для допомоги у виїзді та поселенні самотнім жінкам, вдовам та жінкам з дітьми. За почином Олена Лотоцької, представниці з ОУЖ Німеччини ще перед поверненням до Європи їздили по відділах СУА та інших організацій з доповідями про ситуацію переселенців, а зібрані з цієї акції фонди передано до комітету.

У 1950 році Ірина Павликовська з донькою Вірою покинула Європу і поселилась у Канаді. Там, завдяки музичній освіті, створила собі джерело заробітку — вела музичну школу. Незадовго включилася у працю великої організації Ліги Українських Католицьких Жінок Канади (ЛУКЖК), де дійшла до посту крайової голови (1964-1968 роки). Працювала у СФУЖО, як фінансова референтка, та їздила на конференції міжнародних жіночих організацій і СФУЖО в Європі. Довго цікавилась життям українських громад, що залишились в Європі, та заохочувала жіноцтво в Америці продовжувати надавати допомогу на утримання садочків тощо.

Довгі роки воєнних і особистих переживань вплинули на зміну її життєвої філософії, злагіднили її виступи, поглиблюючи вдумливість. Свій довголітній досвід і знання українського жіночого руху хотіла утривалити і передати іншим.

В 1956 році з'явилася друком її праця "На громадський шлях", в якій збрала фактичний матеріал, на жаль, в надто сконденсованій формі, що є втратою для історії українського жіночого руху. Ірина Павликовська писала також довші огляди історії ОУЖ (наприклад, "Альманах" ОУЖ за редакцією Дарії Ребет, Мюнхен, 1980 рік) та СФУЖО. Давала доповіді з нагоди ювілейних річниць Федерації. Як досвідчений знавець народного мистецтва та творчості у різних регіонах краю, із замилюванням працювала над музейними збірками в Канаді.

Цей профіль Ірини Павликовської, співзасновниці СФУЖО, накреслений на підставі особистого знайомства ще зі Львова та близької співпраці в еміграційному періоді. Це — короткий огляд громадської кооперативної діяльності жінки з великим співчутливим серцем, справжньої гуманітаристки.

Дора Рак

Голови СФУЖО

Олена Кисілевська - засновниця та перша голова СФУЖО

Перший жіночий з'їзд, що відбувся на заклик Наталії Кобринської в 1884 році в галицькому місті Станиславові дав почин до безперервної організованої громадської праці українського жіноцтва. Задум Кобринської, як вияв потреби часу, постав у щасливу годину і на пригожий ґрунт впало зерно голошеної нею правди. Біля сотні жінок з рядів галицької інтелігенції рішили продовжувати традицію — хоч і не писану, та від віків вкорінену в серцях українського жіноцтва — традицію обов'язку служіння своїй громаді, своєму народові. І так українська жінка ділом засвідчила свої соборницькі почування та бажання праці для свого народу, про які заговорила вперше прилюдно на з'їзді в Станиславові.

Ідеї соборності України і жертвенної праці для народу, особливо для піднесення культурного рівня сільського жіноцтва, глибоко запали в душу наймолодшій учасниці Станиславівського з'їзду 15-літній Олені Сіменович, пізніше — визначній і заслуженій громадянці Олені Кисілевській. Впродовж свого

довгого життєвого шляху вона завжди була вірна тим ідеям, які ще замолоду захопили її шляхетне серце.

Хоч цей шлях вів через бурхливі часи, тяжкі переходи воєнних років, не тратила Олена Кисілевська ніколи спокою, рівноваги духа та глибокого почуття обов'язку праці для своєї спільноти, а українського жіноцтва зокрема. Дві світові війни і всі їх наслідки, перфідна та брутальна господарка кожного з чотирьох окупантів обурювали до живого і залишали свій відбиток, та не відривали Олену Кисілевську від послідовної, наполегливої праці в тих ділянках, які в даний момент були можливі та найбільш потрібні. Чи була це харитативна праця для Українських Січових Стрільців і ранених українців в часі Першої світової війни, чи незлічені організаційні поїздки по Відділах Союзу Українок у всіх закутках тих українських земель, що опинилися під польською займанщиною між обидвома світовими війнами, чи довголітня публіцистична і видавнича праця, чи політична діяльність парламентаристки у Варшаві, як єдиної українки-сенаторки з галицької землі — завжди керувала нею свідомість обов'язку праці для свого народу.

Безпосередній близький контакт з селом викликав потребу постійного зв'язку з жіноцтвом при допомозі друкованого слова. Видаваний Оленою Кисілевською від 1925 року аж до вибуху Другої світової війни двотижневик "Жіноча Доля", а пізніше — "Жіноча Воля" та "Світ Молоді" та щорічні альма-нахи, були для широких кругів жіноцтва, зокрема сільського, джерелом росту національної свідомості і дорадником у вихованні дітей та веденні домашнього господарства.

Другий пам'ятний з'їзд — великий Конгрес Українського Жіноцтва — скликаний Союзом Українок у Станиславові в 1934 році (в п'ятдесяту річницю постановлення першого українського жіночого товариства, заснованого Кобринською) застав Олену Кисілевську на почесному пості редакторки і видавця популярного двотижневика "Жіноча Доля", і сенаторки до сойму у Варшаві. Видання Олени Кисілевської розходилися не лише в Галичині, Волині, Поліссі чи Підляшші, а й на землях, що були під румунською окупацією — Буковині, Бесарабії, а також на Закарпатті. Доходили й за океан до українських емігрантів, особливо до США і Канади. Канадські українки ще тепер розказують, як їхні мами з нетерпінням виглядали приходу "Жіночої Долі", що була їм і розрадою, і порадою в навчанні дітей української мови та рідних традицій.

Не лиш друкованим словом знайомилася Олена Кисілевська з американськими діячками, співробітницями і передплатницями журналу. Ще до вибуху Другої світової війни вона двічі перепливала океан, щоб відвідати найбільші осередки української іміграції в США і Канаді та познайомитися особисто з активом українських жіночих організацій на американській землі. Дуже обширна і дбайливо підтримувана переписка скріпляла організаційні та особисті зв'язки нових знайомств.

Тому, коли з хвилиною третьої української іміграції Олена Кисілевська прибула на стале поселення до Канади, знайшла багато давніх знайомих, що зустріли її як відому та заслужену провідницю жіноцтва.

Передвоєнні роки й страхіття воєнного часу не захитали її врівноваженої вдачі мимо старшого віку. Ще за гітлерівської окупації проводить утяжливі організаційні поїздки по цілій Лемківщині, як уповноважена "Сільського Господаря". А коли по примусовім виїзді з рідної землі і всіх переходах та поневіряннях переселенчих таборів у Німеччині переїздить до Канади, відразу зголошується до праці — вірна своїй засаді громадської активності.

Коли у 1948 році зібрався у Філядельфії Світовий Конгрес Українського Жіноцтва та вирішив створити Федерацію Українських Жіночих Організацій у вільному світі — очі всіх звернулися на сенаторку Олену Кисілевську, як найбільш відповідну кандидатку на почесний і відповідальний пост президентки Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

Хоч у похилому віці — по 78-му році життя — все ж повна життєвої енергії, вона стає до праці з новими плянами і задумами, завжди підбадьорювана вірою в потребу тієї праці та її успіх.

Коли на цьогорічному Світовому Конгресі Українського Жіноцтва вільного світу СФУЖО звітуватиме про свої осяги, стане ясно, що ті успіхи завдячує в першій мірі довголітній голові СФУЖО Олені Кисілевській та її благодатному впливові на своїх співробітниць та на широкі кола українського жіноцтва. Хоч минуло вже три роки, як Олена Кисілевська відійшла у вічність, вплив її конструктивної активності та значення її особистості і надалі знаменує діяльність СФУЖО.

*Олена Залізник
1959 рік*

Олена Лотоцька

Олена Лотоцька, уроджена Фоліс, активна діячка родом з Галичини, приїхала до США у 1913 році. Відома і заслужена діячка українського жіночого руху на міжнародному та американському теренах. Вона була співосновницею Союзу Українок Америки, довголітнім членом Головної Управи СУА та згодом її довголітньою головою.

Була ініціаторкою першого жіночого Конгресу в Нью Йорку 1932 року.

За старанням Олени Лотоцької відбувся Світовий Конгрес Українського Жіноцтва 13-15 листопада 1948 року у Філядельфії, на якому було створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Першою головою СФУЖО обрано колишню сенаторку Олену Кисілевську, а однією з її заступниць — Олену Лотоцьку. Після смерті Олени Залізняк у 1969 році головою СФУЖО стала Олена Лотоцька.

Від самого початку існування СФУЖО мала підтримку СУА під проводом Олени Лотоцької.

На 1959 рік готувався II Світовий Конгрес СФУЖО. Його плянувалося провести у червні в Нью Йорку, одночасно з XII Конвенцією СУА. До Конгресу приєднано Студійні Дні СФУЖО, що в комісіях розглядали деякі аспекти життя жінки. На Конгрес прибули делегатки з різних країн поселення, він пройшов величаво, з повним успіхом.

У 1954 році відбувся Конгрес Міжнародної Жіночої Ради у Гельсінкі, Фінляндія. Тоді Союз Українок Америки вже був членом американської клітини цієї міжнародної організації. Олена Лотоцька увійшла в склад американської делегації. Після Конгресу вона відвідала наші поселення в Європі. Це вперше Олена Лотоцька зустрілася з українцями, які після II Світової війни залишилися в європейських країнах.

Олена Лотоцька вирішила допомогти у переселенні нових емігрантів. Від представниць ОУЖ Німеччини вона дізналася, що найтяжче імігрувати до США вдовам з дітьми. Їх відсувають на дальший плян в переселенні, а табори переселенців поволі ліквідуються. З ініціативи СФУЖО постав комітет "Мати і дитина", метою якого було переселення до США вдів з дітьми. Цю акцію провів Союз Українок Америки. Винайнято цілий дім, умебльовано його й вислано для вдів відповідні документи ("афідавіти"). Протягом 1949 і 1950 років до Америки прибуло понад 30 вдів з дітьми, а всіх разом — 153 особи. Олена Лотоцька виявилася дбайливою господинею, що влаштуувала приїжджих, шукала для них працю та допомагала знайти помешкання, коли вони вже освоїлися.

У 1956 році померла голова СФУЖО Олена Кисілевська, поховали її в Оттаві. Олена Лотоцька почала акцію побудови пам'ятника на її могилі. На цей заклик відгукнулися всі складові організації СФУЖО, навіть такі, що були недавно засновані й звільнені від оплат. Посвячення пам'ятника на могилі Олени Кисілевської відбулося в червні 1957 року.

Впродовж своєї широко-закроеної громадської діяльності Олена Лотоцька брала участь у численних міжнародних жіночих конгресах — у Вашингтоні (1925 рік), Гельсінкі (1954 рік), Монреалі (1957 рік), Парижі (1958 рік) та інших. Була членкою Світового Союзу Матерів (М.М.М.), заступницею голови УККА та ЗДУАКомітету, нагороджена Шевченківською грамотою.

Олена Лотоцька приймала активну участь в провіді Федерації, як діюча заступниця голови СФУЖО, а тоді — від 1969 року, як голова.

В 1971 році через слабке здоров'я залишила цей пост. Відзначена почесним членством СФУЖО. Померла 2 грудня 1975 року.

На основі архівних матеріалів.

Олена Залізняк

Олена Охримович-Залізняк виростала у священничій родині на Бойківщині. Багата родинна бібліотека та вплив старших братів скоро збудили в ній зацікавлення освітою. В 1905 році одною з перших українок вона здала гімназійну матуру в Академічній гімназії у Львові.

Ще гімназисткою вона належала до Кружка Українських Дівчат, а згодом працювала в управі цього товариства та брала участь у виданні першого жіночого журналу "Мета", що виходив у Львові в 1907-1908 роках.

Коли у Львові створилось перше центральне товариство "Жіноча Громада", Олена Охримович стала там організаційною референткою. Її завданням було підготовляти творення нових клітин, їздити на збори і т.д. Ця праця не вичерпує всіх громадських зацікавлень молоді дівчини. Вона є рівночасно в управі Академічної Громади і Студентського Союзу, працює у студентському "Просвітньому Кружку" і дає почин до заснування Секції Студенток. Належала і до нелегального КУМ (Комітет Української Молоді), завданням якого було вести боротьбу за українізацію Львівського університету. В 1907 році у студентському процесі "101" вона була покликана, як свідок, і у великій мірі допомогла вирішити його долю.

Взагалі, як усі передові й патріотичні студенти того часу, вона віддає всі свої сили для освітньої праці. Бачимо її в управі "Просвіти" на львівський по-

віт, де вела курси для неграмотних і їздила по читальнях. У Кружку ім. Ганни Барвінок провадила вечірні курси української мови для учнів із польських шкіл. На Бойківщині збирала етнографічні матеріали, записувала звичаї та пісні, що були поміщені в Етнографічних Збірниках НТШ. Два роки працювала в Національному Музеї ім. Митрополита Шептицького, де впорядкувала цінну збірку вишивок із Наддніпрянщини.

А одночасно із тим продовжувала філософічні студії у Львівському університеті. Щоб утримати себе у великому місті, вона два роки працювала настоятелькою й інструкторкою в дівочому інституті Українського Педагогічного Товариства.

Як бачимо, її життя вщерть виповнене змаганням до освіти, громадськими обов'язками та ще й турботами про прожиток. На той час припадає також її одруження з політичним емігрантом із Придніпрянщини — Миколою Залізнякам.

Закінчивши студії в 1913 році Олена Охримович-Залізняка стала вчити в гімназії СС Василянок та семінарії УПТ у Львові. Її вчительську працю перервала війна, що застала її в родині чоловіка у Криму. Після тяжкої подорожі через Скандинавію повернулася вона до Відня. І тут починається її еміграційне життя, що тривало довгих дванадцять літ. Для Олени Залізняка воно позначене особливим особистим щастям, бо у Відні народилось її двоє дітей — Оленка та Юліян.

Але її громадські зацікавлення завжди живі. Вона включилась у Комітет Допомоги Раненим Воякам, де працювала в управі. По війні створився у Відні Український Жіночий Союз, де вперше зустрілись у громадській праці українки різних земель. Олена Залізняка була в управі цієї організації, а також головою Союзу.

Тут також зорганізовано Українську Секцію Ліги Миру і Свободи, що виступала на Конгресі у 1921 році. Олена Залізняка брала живу участь у цьому конгресі, а також їздила на з'їзди Ліги Миру і Свободи до Праги, Інсбруку, Гааги. Та найбільше вражень винесла із Фінляндії, де її чоловік був послом УНР.

У 1927 році Олена Залізняка повернулася на рідну землю. Тут вона знов взялася до вчительської праці, очолюючи фахову школу "Труд". Під її вмілою рукою школа розрослась у велику установу, що гуртувала сотні молодих дівчат та дала їм загальну і фахову освіту. Життєві умови в той час не дали Олені Залізняка уже змоги виявляти громадської активності. Але вона живо цікавилась нашим громадським життям, і як член редакційної колегії "Нової Хати", часто писала.

Друга світова війна перервала працю школи "Труд". По довгій мандрівці Олена Залізняка опинилась з родиною в Канаді. Тут вона знов увійшла в зв'язок із жіночими організаціями і напрочуд швидко знайшла духовий контакт із сестрами в Канаді.

Та головні свої сили Олена Залізняк спрямовує тепер на працю СФУЖО. Як референтка зв'язків, вона використовує своє знання міжнародного терену та нав'язує нові контакти. Окрім того створила в Монреалі, де проживає, комісію, що плекає контакт із місцевими канадійськими жіночими організаціями і виробляє з молодих сил вправних діячок.

Хоч 70-ліття Олени Залізняк проминуло без розголосу, проте зорганізоване жіноцтво відмітило його, вшановуючи багатий громадський шлях цієї діячки. Цей нарис передає, хоч неповно — головні її осяги. З радістю й подивом прочитають його читачки нашої сторінки, — члени-організації СФУЖО.

1956 рік

Життя і діяльність Стефанії Савчук

Стефанія Савчук (з дому Грицька) народилася 27 березня 1893 року в Золочеві, Україна. Закінчила вчительський семінар. Під час студій належала до хору "Боян", була членом українського Педагогічного Товариства в Золочеві. В 1918-1920 роках працювала в рахунковій канцелярії при Коші піхотного полку і одночасно вчилася на курсах першої допомоги та на поштово-телеграфічних курсах, які закінчила з успіхом.

У 1922 році Стефанія одружилася з підхорунжим УГА Іваном Савчуком, учасником визвольних змагань, який пережив тиф та півтора року в польській тюрмі в Тернополі. Тому що поляки його переслідували, виїхав 1923 року до Канади, а рік пізніше приїхала до нього його дружина. У 1927 році народилася доня Віруся. Родина пережила емігрантські злидні, Іван помер у 1935 році. У 1959 році померла доня Віра.

Стефанія Савчук вчителювала в Ошаві в Рідній Школі ім. М. Грушевського. Переїхавши до Торонта, включилася в працю студентського гуртка, Т-ва ім. Т. Шевченка, а згодом Т-ва Українського Народного Дому.

Зі створенням Української Стрілецької Громади Стефанія Савчук зорганізувала жіноче Товариство ім. Ольги Басараб. Подібні товариства зорганізувала і в інших місцевостях, а в 1934 році їх зцентралізовано в Організацію Українок Канади. Стефанія Савчук була спершу головою жіночих відділів при

УСГ, а згодом, впродовж 15 років була головою відділів ОУК в Торонто-місті та в західному Торонто. Від 1934 року була в проводі Центральної Управи, виконуючи обов'язки організаторки, була членом редакційної колегії жіночої сторінки в "Новому Шляху", членом контрольної комісії, шість років була заступницею голови ЦУ ОУК, а від 1956 до 1972 року (18 років) — головою ЦУ ОУК. У 1972 році на Крайовій конференції її обрано почесною головою ЦУ ОУК.

У 1943 році була учасницею і прелегенткою першого Конгресу Українців Канади. Увійшла, як перша та одинока жінка, до Ширшої Ради Централі Комітету Українців Канади, потім була обрана членом контрольної комісії Централі КУК. Від 1945 до 1952 року була головою Комітету Українців Канади, відділ Торонто, та провела із складовими організаціями велику працю допомоги українцям у таборах в Європі. Висилано їм пакунки з одягом, харчами, ліками, роблено старання на переїзд скитальців до Канади.

Довгі роки Стефанія Савчук була членом дирекції Осередку Культури й Освіти, Допомогового Комітету Українців Канади, Президії УНО Канади, членом дирекції Видавничої Спілки "Новий Шлях", співзасновницею Кредитової Спілки, заступником голови дирекції Т-ва "Українська Спадщина і Музей у Канаді", що приміщувався в Каса Лома, Торонто. Довгі роки також працювала учителькою в Рідній Школі УНО Торонто-Захід.

Стефанія Савчук була співзасновницею СФУЖО, учасницею Першого Світового Конгресу Українського Жіноцтва в 1948 році поза межами України, який відбувся у Філядельфії. В 1956 році була обрана заступницею голови СФУЖО, а в 1972 році — головою СФУЖО. На III Конгресі СФУЖО в 1972 році була обрана почесною головою СФУЖО. Була також членом Фінансової Комісії СФУЖО та головою Контрольної Комісії.

Як учасниця Української Панамериканської Конференції приймала участь у підготовчих комісіях для створення СКВУ. Стефанія Савчук була учасницею всіх конгресів СКВУ, співорганізатором Світової Ради Суспільної Служби СКВУ, членом Екзекутиви в 1968-1971 роках. Була активним членом організаційних комітетів для підготовки II і III Конгресів СКВУ. На II і III Конгресах СКВУ була обрана членом президії СКВУ, була заступником президента СКВУ на протязі десяти років.

Стефанія Савчук була активна і в канадському житті. Брала участь у з'їздах канадських і світових, у конгресах та конференціях Червоного Хреста, Ради Здоров'я, Національної Жіночої Ради Канади (на одному з'їзді була прелегенткою), Канадської Комісії для справ ЮНЕСКО, Канадської Ради, Конференції Департаменту Торгівлі і Промисловости, була на з'їздах Виховної Ради Канади, Ради Охорони Шляхів, Т-ва Споживачів, Конференції Департаменту Оподаткування, брала участь у Конгресі Міжнародної Жіночої Ради у Вашингтоні, Конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів Міжнародного Сектора в Міннеаполісі, США та ін.

Під час VII Конгресу КУК Стефанію Савчук нагороджено за численні заслуги Шевченківською медалею та грамотою.

У 1972 році міська рада Торонто відзначила Стефанію Савчук Золотою Відзнакою та почесною грамотою. У 1975 році з нагоди Міжнародного Року Жінки провінція Онтаріо іменувала Стефанію Савчук "Визначною Жінкою Року". Того ж року Комітет Українок Канади, відділ Торонто, обрав Стефанію Савчук "Жінкою Року". В 1978 році її нагороджено Королівською Срібною Медалею. Вона також дістала грамоти від Президії УНО Канади, Головної Управи Визвольного Фронту, Центральної Управи ОУК, Крайової Управи КУК та дістала таблицю з бронзи від відділу ОУК Торонто-Захід.

Стефанія Савчук померла 19 квітня 1988 року в Торонто. У пам'ять незабутньої Стефанії Савчук Центральна Управа ОУК проголосила стипендійний фонд, як нев'янучий вінок на її могилу.

Стефанія Савчук — невтомна громадська діячка, вірна дочка свого народу, визначна українка діаспори. Шлях життя і праці Стефанії Савчук повний посвяти і служби своєму народові. Хай він буде прикладом до наслідування для нас усіх.

Подано на основі біографічних даних

Ярослава Зорич

Лідія Бурачинська

Особливістю Лідії Бурачинської була її позитивна настанова до життя і творча працьовитість до кінця її днів.

Народилася Лідія 28 грудня 1902 року на Гуцульщині, в Гриняві, Станіславського повіту, в родині інж. Ераста Бурачинського і Олени, з Лопатинських. Батько її був одним із перших українських інженерів-лісників. У 1918-1919 роках у Міністерстві Західно-Української Народної Республіки він був директором лісництва в Станиславові. Двохлітньою переїхала Лідія з батьками на Буковину, до села Берогомет, і там проживала до 15-ти років життя. Середню освіту здобула у Львові й Чернівцях, здала матуру в 1921 році. Студювала інженерію в Букарешті й у Празі, де закінчила Високу Економічну школу в 1929 році.

Народна культура України, поряд із науковими заняттями, була завжди в центрі її уваги. Залюбки вивчала етнографію, читала праці з етнології Ол. Колесси, Володимира Гнатюка, В. Шухевича, Н. Вовка та інших. Лідія Бурачинська застосовувала ці знання в 1930-их роках у її журналістичній праці, коли від 1930 до 1939 року редагувала журнал "Нова хата" у Львові. Саме поняття хати, української хати, наближає читача до його народу з предковічною культурою, в яку вглиблювалась редакторка журналу. Форми і барви витворів народного духу, що кристалізувалися століттями, а то й тисячоліттями, промовляють до людини, втаємничують у духовність свого народу,

в розмаїття її видозмін. Ця була мета редакторки Лідії Бурачинської, яка, заторкуючи всі інші аспекти життєвих інтересів української жінки, ніколи не відходили від краси народної культури, вона бо, як і мова, оберігає народ від загибелі.

Удари советської окупації Галичини не оминули й Лідії Бурачинської, їй не довелось мати хатнього затишку. Чоловіка її, Степана Рудика, заарештували, а згодом розстріляли. Довелося потайки пробиратися на Захід з дитиною і матір'ю. Це перша мандрівка від рідних порогів у невідоме... Якийсь час Лідія Бурачинська викладала етнографічні предмети в Торговельній школі в Калуші. А тоді — праця у Кракові в Українському Центральному Комітеті. Там і наздогнав її другий удар — смерть сина Василька. Мати допомогла їй пережити цю травму.

Пізніше виїхала до Австрії, а звідти в 1949 році — до США, де оселилася з матір'ю в Філядельфії. Тут працювала у Сестер Василянках в Академії св. Василія Великого — викладала українську мову, культуру.

Та вже в 1949 році повертається Лідія Бурачинська до журналістичної праці — редагує "Вісті СФУЖО" в журналі СУА "Наше Життя", а від 1951 до 1972 року редагує й сам журнал, передаючи українським жінкам за океаном свій досвід, своє знання й спрямування.

На межі 1950-их і 1960-их років Лідія Бурачинська стає співтворцем Музею Народного Мистецтва СУА в Нью Йорку. Не відстає від наукової праці, опрацьовуючи гасла з народного мистецтва й Українського Жіночого Руху до Енциклопедії Українознавства. Роками працює над книжкою "Український одяг", будучи головним автором цієї книжки. Це — монументальна праця.

Захоплює Лідію Бурачинську також суспільна праця, тому, що вірить в організований жіночий рух, завжди пов'язаний з матірнім краєм — Україною.

В 1965-1971 роках є заступницею голови СУА, а від 1971 року — головою СУА. Згодом, в 1982 році іменовано Лідію Бурачинську почесною головою СУА.

Вона переконано вірила в творчі спроможності української жінки, то ж стає організатором Літературних Конкурсів СФУЖО фундації Марусі Бек, починаючи з їх заснування в 1959 році, і конкурсів Ковалевих з історичною тематикою, з рамени СУА від 1966 року.

Невсипуща працівниця — Лідія Бурачинська поряд з редакційною й організаційною працею поєднує ще й видавничу. Видає дитячі збірнички, куховарські книжки та альбоми взорів, накладом СУА. Водночас працює над власними статтями й розвідками. Є автором статей у збірнику "Буковина" — її минуле й сучасне" (1956 рік). Оpubліковано ряд її розвідок про славних жінок "Непохитна" — про Константину Малицьку, "Історія однієї приязні" — про взаємини Ольги Кобилянської з Наталією Кобринською, велика стаття про Олену Залізняка.

Лідія Бурачинська добре знала чужі мови, зокрема німецьку, то ж з радістю перекладала з німецької на українську прецінний щоденник О. Кобилянської. Була членом Наукового Товариства ім. Шевченка.

Щодо праці Лідії Бурачинської в СФУЖО, то в короткій статті можна подати лише основні дані. Вже від 1949 року була референткою зв'язків, згодом секретаркою СФУЖО до 1959 року. Від 1971 року — заступниця голови СФУЖО, а в 1977-1982 роках — голова СФУЖО, пізніше — почесна голова СФУЖО. Отже, діяла на найвищих щаблях СФУЖО від початків і не втрачала зв'язків із Екзекутивною СФУЖО до кінця життя.

У системі СУА була членкою 20-го Відділу ім. Ол. Теліги в Філядельфії, де в останніх роках була почесною головою. Усі ми, молодші від неї, вчилися у Лідії Бурачинської бути корисними громадськими працівницями.

Д-р Наталія Пазуняк

Марія Квітковська

Д-р Марія Квітковська — голова СФУЖО від 1982 до 1992 року, згодом почесна голова СФУЖО. Вона продовжила ряд великих попередниць, як шоста за чергою. Марія Квітковська як голова Федерації, відзначилася на внутрішньому і зовнішньому відтинках праці СФУЖО. Приділяла увагу кожній, більшій чи меншій, складовій організації СФУЖО, утримуючи з ними ділові та дружні зв'язки, — чи то далека Австралія, чи Південня Америка, чи організації Європи, завжди була для них організаційною чи духовою підпорою. Марія Квітковська була дуже діяльною і в зовнішніх зв'язках, не жаліла труду, зусиль, здоров'я, беручи участь у конгресах, конвенціях, що проходили у різних країнах світу. Як приклад, нехай послужить участь у конференції Декади Жінки, проголошеної ООН: в Мехіко в 1975 році, в Копенгагені в 1980 році, в Найробі, Кенія, в 1985 році.

Марія Квітковська народилася 19 грудня 1915 року в Чернівцях у родині священника о. Миколи Веселовського і Анни з Кидайських. Середню освіту здобула у Чернівцях, студії з філології та історії мистецтва закінчила в 1938 році в Чернівецькому університеті. Свої вищі студії продовжила в 1949 році в Детройті, США, куди переїхала з родиною. Марія Квітковська закінчила студії докторатом з суспільної служби університету Вейн у Детройті, згодом досягнула ще докторат у ділянці клінічної суспільної служби та адміністрації. Від того часу була суспільним працівником, від 1960 року — інструктором суспільної практики в Державному Університеті Вейн, а від 1965 року — директором

відділу суспільної служби в міжнародному Інституті та дорадником для подруж у штаті Мічіген.

Перебуваючи в Німеччині, займалася педагогічною працею, викладала німецьку і французьку мови в гімназії та в Торговельній школі в Авґсбурзі (1948-1949 роки).

Ще будучи гімназисткою, цікавилася громадською працею. Була членом академічного Товариства "Чорноморе", в 1932-1938 роках співпрацювала з Жіночою Громадою і Товариством мирноносців в Чернівцях. У США включилася у працю Українського Золотого Хреста (УЗХ), який очолювала від 1958 до 1982 року, будучи тоді містоголовою СФУЖО.

Починаючи з 1960-тих років СФУЖО робило старання підвищити і унапрямити допомогову діяльність жіночих і загальногромадських організацій. В 1970-тих роках Марія Квітковська очолювала Комісію Суспільної Служби СФУЖО на США. Створено тоді Бюро порад, що поширено також на складові організації СФУЖО в Бразилії і Аргентині.

На I Конгресі СКВУ в Нью Йорку Марія Квітковська, у співпраці з Наталею Іванів (тоді референткою Суспільної Служби УЗХ), підготувала і перевела сесію Суспільної Служби, що згодом повторено на II і III Конгресах СКВУ. Сесії Суспільної Служби поширено на інші осередки Канади і США, як Торонто і Детройт.

В 1972 році Марія Квітковська була обрана "Українкою Року" з рамени Товариства Українських Градуанток.

На VI Конгресі СФУЖО президент СКВУ Юрій Шимко вручив Марії Квітковській медалю Св. Володимира за її заслуги в ділянці суспільної опіки та за працю в СФУЖО.

21 січня 1994 року перестало битися серце Марії Квітковської. Її поховано на цвинтарі Св. Андрія в Бавнд Бруку. При Світовій Раді СКВУ створено Фонд ім. Марії Квітковської для студентів України, що спеціалізуються в суспільній службі.

Все це факти життєвого шляху великої Людини, якою була д-р Марія Квітковська. За цим ясніє її постать, сповнена любови до своєї нації, до української жінки в Україні та в діяспорі, до своєї родини, в якій поховала мужа та єдиного сина, але не зупинилася на путі, бо йшла до мети.

д-р Наталія Пазуняк

Оксана Соколик

Життя, доля і діяльність голови СФУЖО Оксани Бризгун-Соколик безумовно глибоко пов'язані з долею нашого народу у бурхливі часи другої половини минулого століття. Дочка лікарів, д-р Людмили зі Скорюків та д-ра Константина, обидвоє особливо свідомих та активних українців, народилася на чужині, на Словаччині. Це — продовжуючи долю своїх Батьків, які познайомилися в Сибірі, повернулися в час Визвольних Змагань в Україну. Кінець Визвольних Змагань застав їх у Німеччині, де лікували українських вояків в таборі полонених. Звідтам переїхали до Словаччини, де в Гуменному народилася Оксана.

Правда, віддаль від найзахіднішого куточка рідної землі не була вже така велика до Гуменного. Зрештою, фізична віддаль, чи близькість не була аж така важлива, бо де б не проживала справді українська родина — там і була та росла у двох дочках, старшій Олександрі та молодшій, власне, Оксані — жива і повна Україна.

Початкова школа і знайомство з Пластом відбулося ще на Словаччині, де Оксана була членкою новацького гуртка "Котенята". Події Другої світової війни кинули родину Бризгунів на ще дальший захід в таке дуже українське середовище — переселеного табору в наддунайському Регензбурзі. Тут Оксана закінчила українську середню школу, тут і знайшла своє широке і динамічне середовище у відродженому на чужині Пласті, в якому перейшла через всі ступені пластової діяльності від гурткової, курінної, до Реферату Старших Пла-

стунок при Пластовій Булаві. Також вщеплювала українську пісню в серця пластунят на чисельних таборах.

Дозвольте маленький особистий відступ: авторка цих рядків познайомила-ся з Оксаною Бризгун у численних пластових таборах німецької Баварії і там мала змогу пізнати її близько, як можна пізнати людину серед спільних мрій, змагань і буднів, які ставили вимоги фізичного та духового гарту. Не завжди були легкі ці вимоги для тендітного організму людини, створеної для перш за все духових вартостей. Але Оксана вміла все поборювати із невсипучою витривалістю й завзяттям, добре маскованим вигадливим тонким гумором. Коли згадувати наші старшопластунські часи, то завжди домінує в них її чистий, дзвінкий голос, в сольо чи в дуеті з невідлучною Славкою при альпійських ватрах.

Коли ж їй прийшлося вибирати старшопластунський курінь, то вступила до "Перших Стеж", спеціалізацією яких було ширення української культури. Музика — спів не залишилися тільки її розвагою, але стали основою її професійної діяльності. Незвичайно совісно й обов'язково, як і у всьому іншому, вивчала Оксана гру на фортепіані, спів, композицію, так у найкращих школах Мюнхену, як опісля в Торонто в Канаді. Тут закінчила консерваторію та музичний факультет Торонтонського Університету. Продовжувала музичну освіту під час літніх вакацій у відомій мистецькій школі в Бенфі, Альберта. Часто виступала як піаністка зі самостійними концертами, а також на наших імпрезах. Багато акомпанювала відомим співакам, як Орестові Руснакові, Василеві Тисякові та іншим. Влаштувала авторські концерти композиторам Миколі Фоменкові та Василеві Безкоровайному. Видала з комітетом платівку творів Миколи Фоменка зі симфонічною оркестрою НьюЙорку. На річних "пописах" всі учні її студії обов'язково грали твори українських композиторів. Завжди знаходила час, щоб доповнювати педагогічну освіту, щоб на фаховому рівні передавати знання учням різного віку. Професійна її кар'єра пішла саме в напрямі навчання у власній студії та у престижній школі св. Михайла в Торонті, що й завело її у діяльність в канадському товаристві учителів музики, де займала ключеві становища, навіть голови Асоціації Онтарійських Реєстрованих Учителів Музики на Торонто. З його рамени влаштовувала різні музичні імпрези та заохотила учителів музики висилати листи до СРСР в обороні ув'язненого Миколи Горбала, музики та поета.

Завжди була активна в нашій громаді, часто виступала з доповідями на наших імпрезах та багато дописувала до нашої преси. Навіть одержала літературну нагороду на 13-му конкурсі жіночого пера СФУЖО ім. Марусі Бек за репортаж про "Страсті Христові" в Обераммергау, Німеччина.

До того ж вона захоплена вишивальниця та тонкий знавець української вишивки.

Людина глибоко релігійна, вступила і до Ліги Українських Католицьких Жінок Канади, звідкіля її делеговано до Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. І знов же, пройшла всі щаблі громадської діяльності в цій

світовій установі. В 1985 році стала Виховною Референткою СФУЖО. Як завжди з великим ентузіазмом присвячує свій час та знання новому завданню. Організує ряд доповідей на виховні теми, проблеми збереження нашої національної ідентичности, обряду і т. п. В той час очолює в Світовому Конгресі Вільних Українців Комісію Декади Української Родини. На прохання Оксани Соколик я написала підручну книжечку "Українські народні звичаї в сучасному побуті", яку видала Виховна комісія СФУЖО.

В 1987 році Оксану Соколик обирають заступницею голови СФУЖО, д-р Марії Квітковської. З огляду на те, що бюро СФУЖО було в Торонто, а діюча голова жила в Детройті, США, Оксана мала велику нагоду познайомитися детально з працею Екзекутиви та складовими організаціями, що було для неї дуже помічним у дальшій праці.

В 1992 році Оксану обрали головою СФУЖО, становище, на якому вона знаходиться і нині, переобрана в 1997 році.

Як голова СФУЖО охоплювала повністю всю ширину своїх завдань, розуміючи всебічно психологічне та психо-культурне становище українки поза Рідною Землею. Багато праці присвятила зорганізованому жіноцтву. Відвідала всі країни діаспори, де діють складові організації СФУЖО. Помогла заснувати нові організації, як Союз Українок у Польщі (де вже діє 17 відділів!), Об'єднання Українок Чехії та Союз Українок Естонії.

Земля, яку Оксана відвідала вперше при кінці 80-их років вже в товаристві дорослих синів, стала реальним полем її особливої уваги.

Вже в 1993 році організує в Києві з головою Союзу Українок України Атеною Пашко першу спільну міжнародну конференцію "Українка і демократія". Зустрічається з представницями жіночих організацій в Україні та переконує їх об'єднатися та вступити до Міжнародної Ради Жінок, що й сталося на 29-ій Генеральній Асамблеї Міжнародної Ради Жінок в Гельсінки в 2002 році. Там, на Пленарній Сесії, вітала делегаток Національної Ради Жінок України з нагоди відновлення членства в МРЖ українською мовою!

Як голова СФУЖО за статутом Світового Конгресу Українців була другою заступницею президента СКУ, де активно працювала. Була одною зі заступників голови Української Всесвітньої Координаційної Ради, членом організаційного комітету II та III Всесвітніх Форумів Українців. Була членом Комітету відмічення Великого Голоду 1932-33 років, покликаного Президентом України.

Під час перебування в Києві часто зустрічалася з Президентом та деякими членами Уряду, де порушувала ряд важливих питань відносно жіночих проблем в Україні та діаспорі.

Велику увагу приділила видавничій праці. Помимо великого навантаження праці, знаходила час писати передовиці та статті до кожного числа кварталника СФУЖО "Українка в світі". Мабуть найбільшим моральним задоволенням для Оксани Соколик була чисельна участь молоді з України у літера-

турних конкурсах СФУЖО ім. Марусі Бек. Висліди яких були такі добрі, що на пропозицію журі нагороджені твори видано книжками "Чорний біль Чорнобиля" та "Говорить четверте покоління — Голод 1933 моїми очима". Книжки розповсюджені в діаспорі та Україні.

Відкрита, привітна та вироzumіла для всіх вдача дозволяла їй почуватися "дома" між членками складових організацій по всьому світі, включно аж до здійснення одвічної мрії — можливостей безпосередніх зв'язків з Україною. Оксана Соколик була першою головою СФУЖО, що на її долю випало таке щастя і... безконечно велике зобов'язання.

За свою працю, Оксана Соколик дістала багато нагород, про які не хоче згадувати. Однак радіє тим, що вона — Почесна Членка Організації Українських Жінок у Великій Британії та Союзу Українок Америки. Ім'я її є поміщене в книгах "Who is Who of Canadian Women" 1997 року та "Canadian Who is Who" 2001 року.

Перечислення всіх постів, які займала, та всіх проєктів, які здійснювала сьогоднішня голова СФУЖО — не вичерпати в короткій статті. У свідомості тої неповноти треба лиш обов'язково додати, що вона і Дружина свого Найщирішого Однодумця та Помічника, колишнього Генерального Секретаря СКВУ та сьогоднішнього Голови Братства Українців Католиків, інж. Ярослава Соколика, мати двох синів та бабуня трое внуків.

Бувають люди, що сама їх приявність у світі, чи тим більше у своїй громаді, діє оживляюче, потішаюче, викликає до інтенсивнішого, а з тим і більш радісного життя.

Що не кажіть, Оксана Бризгун Соколик належить саме до цієї категорії громадян...

Леся Храплива-Щур

Мирослава Загребельна

Портрети голів СФУЖО

Більше як п'ятдесят років тому наші попередниці — голови СФУЖО та їх соратниці, творили і розвивали під своїм проводом Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій, не жалуючи важкої праці та трудів. У Федерації закипіла праця по розвитку українських жіночих організацій в світі в той саме час, коли в Україні панували вороги, там не було можливості ні росту, ні розвитку українським організаціям. А нам, українцям в діаспорі, потрібні були свої організації, щоб зберегти на поселеннях найбільший скарб українського народу — власну свідомість, духовну спадщину, культуру і мову, щоб ніхто їх не викривлював для нашої молоді, яка виростала в чужому оточенні.

Великі діла вимагають великого вкладу жертвенної праці та самопосвяти. Таким великим ділом була візія скріплення українських жіночих організацій в діаспорі. Завданням СФУЖО від перших днів її діяльності було зміцнити українські жіночі організації, поширити їх і поставити на рівному становищі з іншими народами у наших прибраних країнах поселення. Ту відповідальність, обов'язки, турботи і візію майбутнього взяли на себе голови СФУЖО. За те належить їм сьогодні наш поклін і подяка.

Щоби гідно оцінити осяги, змагання і труднощі наших попередниць, щоби це минуле не було тільки записане і заховане десь у документах, спогадах, архівах, давніх книгах чи журналах, заходами Фінансової Комісії СФУЖО в Торонто, постановлено залишити тривалий і видний слід — створити портрети колишніх голів СФУЖО.

Всі портрети виконані українськими мистцями. Шість портретів голів приміщені на стінах канцелярії СФУЖО. Портрет Олени Лотоцької знаходиться у родини. Портрет уступаючої голови, Оксани Бризгун Соколик, який виконав мистець Денисенко, презентовано під час Річних Нарад СФУЖО в жовтні 2001 року. Портрети голів СФУЖО творять частину декорації під час Конгресів СФУЖО, їх виставляємо на всіх важливих імпрезах СФУЖО.

Забудеться багато імен, а впродовж нашої історії жінки завжди були активні в усіх ділянках життя народу, та ці портрети завжди будуть нам пригадкою про наш провід і цінність нашої Федерації. Адже історія складається з історії одиниць, переважно тих, що були у проводі, людей, що знають вартість добровільної праці. Ідейні одиниці є важливим виховним чинником для кожного народу. Ми хочемо, щоб наша молодь, що потребує героїв, знала історію діяльності наших визначних і повних самопосвяти людей, це дасть їй надхнення та поштовх для праці в громаді.

*Олена Кисілевська
1948-1956
мист. Михайло Дмитренко*

*Олена Залізняк
1957-1969
мист. Михайло Дмитренко*

*Олена Лотоцька
1969-1971*

*Стефанія Савчук
1972-1977
мист. Іван Бельський*

*Лідія Бурачинська
1977-1982
мист. І. Денисенко*

*Марія Квітковська
1982-1992
мист. І. Денисенко*

*Оксана Бризгун-Соколик
1992-2002
мист. І. Денисенко*

Фото портретів виконав Всеволод Соколик

Ювілейні статті

До українського жіноцтва

Перший заклик Світової Федерації Українських Жіночих Організацій 1949 рік

*Президія I Світового Конгресу українського жіноцтва і деякі гості.
Філадельфія, листопад 1948 рік.*

*Зліва направо сидять: Євгенія Ситник (ОУК), Дарія Ребет (ОУЖ),
Олена Кисілевська, голова СФУЖО, Ірина Павликовська (ОУЖ).*

*Зліва направо стоять: Олена Степаник (СУА), Євгенія Слюзар (СУК),
Стефанія Савчук (ОУК), Катерина Краєс (ЛУКЖ), Ольга Войценко (СУК),
Іванна Бенцаль (СУА), Стефанія Грицко (СУА), Олена Лотоцька (СУА),
Ніна Кім (Об'єднання Білоруських Жінок), Марія Гоголь (Чикаго),
Ольга Струк (СУА), Юлія Летнавчин (СУА).*

Переживаємо сьогодні переломові хвилини в історії всього людства, боротьби двох світоглядів, де творяться зовсім нові ідеї та нові основи життя.

Зокрема український народ переживає найтяжчі часи. Всі українські землі знаходяться під ворожою окупацією. Довголітня праця українського жіноцтва на рідних землях знищена, а визначні жінки, передові та чільні провідниці жіночого руху, впали жертвою чужих окупантів і тоталітарних режимів.

Велику частину їх вивезли без засуду на Сибір, багато засудили на примусові роботи, або розстріляли большевики чи німецьке гестапо. Українська жінка перейшла криваві часи війни та знуцання обох тоталітарних режимів на Україні, де падали мільйонні жертви.

Щоб рятувати своє життя і життя своїх дітей, багато українських жінок мусіли покинути рідні землі й сьогодні на цілому світі шукають захисту для себе, для своєї родини, шукають можливості виховати своїх дітей.

Щоб скріпити наші сили, щоб українське жіноцтво в боротьбі двох світів зайняло належне місце і виразно заявило своє становище, скликано Світовий Конгрес Українського Жіноцтва, що відбувся у днях 12 і 13 листопада 1948 року в Філядельфії.

Конгрес сказав своє слово в імені всього зорганізованого українського жіноцтва. Українські жінки виразно з'ясували свої позиції.

Ми, українські жінки, бажаємо справедливого миру в цілому світі, але його передумовою є те, щоб усі народи мали рівне право на вільне життя. Ми бажаємо свободи слова і думки у всіх країнах, а перш за все — на нашій рідній землі Україні. Ми бачимо, що на наших рідних землях панує терор, який не дає змоги свобідно розвиватись українському народові, й український народ постійно приносить жертви крові, які нищать його основи.

Постійне, систематичне винищування українського народу комуністичним режимом довело до того, що український народ мусів захопити зброю і вдатися до боротьби, як засобу самооборони. В ряди визвольного руху в Україні стали не тільки чоловіки, але й жінки, віддаючи своє життя в обороні Батьківщини. Ті жертви зобов'язують нас оборонити наших сестер, які, замкнені на рідних землях, не мають доступу до свобідного світу, не можуть самі за себе говорити.

Тому українське жіноцтво, розкинене по цілому світі, вирішило скріпити свої ряди, щоб тим сильніше виконати ті завдання, які накладає сьогодні час на українську жінку.

Головна наша ціль — це підтримка визвольних змагань українського народу до самостійного життя. Це спільна боротьба разом з цілим культурним, демократичним світом проти ворога свободи, ворога Бога, релігії та всіх святощів людства. Вся наша праця, всі наші зусилля мають бути спрямовані для досягнення цієї ідеї.

Але перед нами стоять ще обов'язки матерей і виховниць молодого покоління. Ми повинні подбати, щоб кожна українська родина мала змогу жити, працювати та виховувати своїх дітей в людських умовах. Але знаємо, що велика кількість беззахисних українських скитальців поневіряється по цілому світі. Ми сильніші та живемо у кращих побутових умовах, тому повинні нести допомогу тим жінкам і дітям на скитальщині, що простягають до нас свою безпомічну руку. Багато наших родин, розкинених по далеких просторах Полудневої Америки, Австралії, починають своє життя наново, творячи і буду-

ючи церкви та Народні Доми, як станиці організованого українського життя. Їх треба скріпити на душі та підтримати морально.

Щоби виконати наше завдання, ми, українські жінки, перш за все мусимо скріпити наші власні ряди. Світовий Конгрес Українського Жіноцтва дав своїми резолюціями основи для нашої дальшої праці та передав дальший провід та репрезентацію в руки Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

До Вас, українські жінки, розкинуті по цілому світі, звертаємося із закликом: ставайте в організовані ряди українського жіноцтва і допоможіть нам сповнити великі зобов'язання перед українським народом, перед нашими власними дітьми!

Розкинені по цілому світі, гуртуймося в наших організаціях, бо тільки в єдності, солідарності, дисциплінованості — наша сила. Поповнюйте ряди жіночих організацій, які вже довгі роки працюють, і кличте до них всіх, хто ще не є членом.

В країнах, де жіночі організації існують і своєю працею розвинули всесторонню діяльність, нехай координують ту працю, нехай її ще більше узгодять та тримають сильніші зв'язки зі своїм проводом. В країнах, де ще нема українських жіночих організацій, гуртуйтеся і творіть жіночі організації. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій допоможе Вам і готова Вас підтримати, створюючи можливості взаємної співпраці та підтримки. Сильніші — слабшим, багатші — біднішим, всі ми — діти українського народу.

До Тебе, українська молоде, звертаємось з окремим закликом. Ви маєте понести наші прапори в майбутнє. Ряди нашої української молоді прорідились, до нас кличуть могили з Сибіру через Москву, Україну, а далі з Німеччини і всіх країн світу. Вони кличуть вас, щоб не пропали даремно їхня жертва і те молоде життя, що вони зложили в надії на краще майбутнє українського народу.

До Тебе, українська жінко, кличемо: хай цей рік стане пробійним роком, хай українська жінка скине з себе тяжкі переходи останніх років та відважно і сміливо почне будувати нове життя.

Хай живе українська жінка, мати майбутніх поколінь і громадянка, що добро і долю українського народу ставить понад усе.

Хай Бог благословить нас у нашому святому ділі.

За Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій

Олена Кисілевська — голова,

*Олена Лотоцька, Людмила Івченко, Євгенія Ситник — містоголови,
Марія Біляк, Анастасія Волкер, Ольга Войценко, Стефанія Грицько,*

Ірина Павликовська — члени.

1949 рік

Олена Кисілевська

Українське жіноцтво у вільному світі До п'ятиліття Федерації

Зміст жіночих організацій визначили в нас потреби жіночого руху. Перша жіноча організація, основана у Станиславові в 1884 році, клала натиск на освітню працю серед членок. Та це мало бути тільки засобом до включення жінки в громадське життя. Дальші жіночі організації дбають уже про поставу жінки у власному громадянстві, виробляючи почуття співвідповідальності за його долю. Вони вникають щораз більше у громадське життя, співдіючи в певних ділянках, як наприклад, в ділянці харитативної праці. Вкінці приходить політичне вироблення жінки та її участь у явищах нашого загальнонаціонального життя. Із цим лучиться тісно наша діяльність у міжнародних жіночих організаціях та представлення там наших інтересів.

У СФУЖО згуртувалось тепер дванадцять центральних жіночих організацій. Всі вони мають подібні напрямні, як і ті, що досі ще є поза Федерацією. Бо ж усі постали з того самого кореня, всі є дітьми однієї матері.

Початкова риса жіночих організацій — культурно-освітня діяльність — розвивається в усіх центрах. Подекуди це проявляється тільки у формі імпрез для членства чи громади. Також плекання обрядових звичаїв чи народного мистецтва можна сюди зарахувати. Та є осередки, що проводять живу відчитову діяльність, а то й дискусії на різні актуальні теми. Це скріплюється й друкованим словом при допомозі жіночих сторінок у пресі даної країни, а навіть окремих журналів.

Широко розвинули жіночі організації ділянку допомоги. Теперішній час дає до того багато нагод — як на нових поселеннях, так і в допомозі залишенцям в Європі. Іде допомога старшим, заслуженим жінкам, що знайшлися у тяжких еміграційних умовах, дальше підтримка хворих та велика допомогова акція для дитячих садків і шкіл.

Жіночі організації тісно співпрацюють із загально-громадськими допомогливими акціями. Співучасть у всіх громадських починах ціхує працю всіх жіночих організацій. Чи то щорічні відзначення пам'ятних роковин історичних подій, чи одноразово відмічені дати — всюди бере участь наше жіноцтво. При цьому розробляє також організаційну свідомість членок та техніку їх праці.

Вже в часі переселення за океан після Другої світової війни, дві жіночі організації, що були раніш прибудівками при загально-громадських, створили

власний статут, а інші, що є в рамках загально-громадських — окремі прайвильники.

Еміграційні умови диктували необхідність впроваджувати нові ділянки праці, що давніше не торкались надто живо жіночих організацій, а щонайменше низових клітин. Це є — збереження нашої молоді й поширення інформації.

Жіночі організації тепер живо усвідомлюють українську матір, як вона повинна діяти, щоб зберегти в дітвори любов до покинутої батьківщини. Співпрацюють із іншими виховними установами, як наприклад, школами українознавства й Пластом. Впроваджують нові виховні засоби — дитячі театральні вистави, дитячі бібліотеки і світлиці.

Через те, що українські скупчення розкидані серед багатонаціонального моря, приходиться тепер кожній жіночій організації інформувати про себе. Це діється в різній формі. Найчастіше при допомозі показів нашої культури (народного мистецтва, танка і співу), але й через товариські зустрічі й доповіді. Ця праця завершується участю в місцевих або міжнародних з'їздах чи конгресах, яка вже висуває українську проблематику в міжнародній площині.

Московсько-більшевицька окупація спричинила в українському громадському житті трагічні зміни. Важко відбилася вона й на розвиткову жіночого руху. На Західній Україні припинилася вся організаційна праця, було зруйновано всі попередні великі надбання. Немало найкращих жіночих провідниць й громадських робітниць впало жертвою большевицько-московського та гітлерівського терору. Війна припинила зв'язки й теплі взаємини, які існували перед Другою світовою війною між організованим українським жіноцтвом рідного краю й заморською еміграцією, що мало значний вплив на обидві сторони.

Коли на Рідних Землях під час війни майже повністю припинилася діяльність українських жіночих організацій, в той же час поглибили та значно поширили свою організаційну працю жіночі організації в США та Канаді. Постає багато нових організованих клітин. Вони всі співпрацювали з національними організаціями для спільного добра тих країн. Українки інтенсивно працювали в Червоному Хресті й санітарних військових організаціях. Немало українського жіноцтва брало участь й у військовій службі та дослужилося до високих становищ.

По закінченні війни наново зв'язується перервана нитка зв'язків між жіночими організаціями. В той час постали жіночі організації в Німеччині та Австрії, також зорганізовано українську жіночу організацію у Франції. І всі вони знайшли зв'язок з жіночими організаціями США, Канади і Аргентини.

Виринула справа переселення скитальців на нові місця поселення. Люди покидали свої вже сяк-так зорганізовані центри й роз'їздилися дослівно по цілому світі. Це загрожувало небезпекою розпорошення, втратою молодого покоління, а то й втратою усяких зв'язків вже не тільки з рідним краєм, але й з усією українською спільнотою по цілому світі.

Тоді найстарша українська жіноча організація у вільному світі, Союз Українок Америки, зрозуміла свою велику провідну роль й дала ініціативу до скликання Світового Конгресу Українського Жіноцтва. Цю думку США гаряче підтримало українське жіноцтво в усіх країнах.

На світовому Конгресі українського жіноцтва, що відбувся в листопаді 1948 року у Філадельфії, крім делегаток жіночих організацій США, взяли участь делегатки від українських організацій Канади та Європи. Ті жіночі організації, які не мали змоги вислати своїх представниць, солідаризувалися з Конгресом у письмовій формі.

Конгрес пройшов з великим успіхом. Українське жіноцтво одностайно стало в обороні поневоленої Батьківщини, солідаризувалося з героїчною боротьбою української нації за незалежну, суверенну Українську Державу. Після розгляду становища українського народу на Рідних Землях, на скитальщині й у вільному світі, прийшло одноголосне ствердження потреби створити організаційний центр, що став би чинником об'єднання українського жіноцтва всього вільного світу. Цей центр мав би узгоджувати загальну працю, заступати та репрезентувати українок перед своїм громадянством та чужими і своєю працею змагати до визволення від московсько-більшевицької окупації України. Так, в час найтяжого стану українського народу, відбулося об'єднання жіночих сил і створення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Головою Федерації вибрано авторку цих рядків.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, скорочено — СФУЖО, це центральне об'єднання праці українських жіночих організацій в різних країнах. СФУЖО поставило собі за завдання охопити все українське жіноцтво й активізувати його у змагу за визволення України.

На внутрішньому відтинку СФУЖО координує працю жіночих організацій і дає ініціативу до ведення певних ділянок чи акцій. Також підхоплює корисні почини з поодиноких поселень та сприяє обміну досвідом між ними. У відношенні до чужини СФУЖО діє як представник українського організованого жіноцтва, інформує про його вимоги й потреби та боронить його інтереси на терені міжнародних організацій. Таке становище Федерації дає можливість СФУЖО виявляти ініціативу і дати образ спільних зусиль різних організацій в різних країнах, що є членами СФУЖО і стоять на державницьких засадах українського народу та підтримують його змагання. Водночас українські жінки чуються відповідальні за жіночий відтинок праці української спільноти, а саме — за відповідальну роль української жінки, як громадянки, й української матері-виховниці молодого покоління.

Сьогодні СФУЖО об'єднує жіночі організації в різних країнах і різних напрямків праці, а навіть подекуди і певних ідеологічних напрямків. Вони часто мають різні ділянки праці, а їх інтереси нераз пов'язані тісно зі своїми

країнами чи новою батьківщиною, але всі вони хочуть працювати на користь поневоленої батьківщини України.

Центральне бюро СФУЖО міститься у США, в Філядельфії, під проводом першої містоголови, довголітньої провідниці Союзу Українок Америки, Олени Лотоцької. СФУЖО також користується домівкою СУА. В органі СУА "Наше Життя" справам СФУЖО присвячені три сторінки, які редагує Лідія Бурачинська.

Свою працю Централь СФУЖО проводить при допомозі комісій, в яких беруть участь кращі українські громадські робітниці з усіх українських земель. Основною працею СФУЖО в її початках була організаційна праця, її проводиться головно дорогою кореспонденції. Сотки, а то й тисячі листів з усякими інформаціями й порадами розходяться з канцелярії СФУЖО на всі сторони світу. Десятки обіжників, програм, анкетних листів дістають централі жіночих організацій — членів СФУЖО.

СФУЖО об'єднує сьогодні майже все українське організоване жіноцтво вільного світу і співпрацює з тими, які досі не є її членами. До СФУЖО належать такі центральні жіночі організації:

1. Союз Українок Америки;
2. Золотий Хрест в Америці при ОДВУ;
3. Організація Українок Канади ім. О. Басараб;
4. Ліга Українських Католицьких Жінок Канади;
5. Союз Українок Аргентини;
6. Автономне Об'єднання Жіночих Секцій при Хліборобсько-Освітньому Союзі в Бразилії;
7. Союз Українок Австралії;
8. Об'єднання Українських Жінок в Німеччині;
9. Об'єднання Українських Жінок в Бельгії;
10. Союз Українок Франції;
11. Об'єднання Українських Жінок у Великій Британії, як автономна Секція СУБ;
12. Об'єднання Українських Жінок у Венесуелі.

Як бачимо, дванадцять організаційних українських жіночих осередків, розкинутих по цілому світі.

Важливу працю виконує Виховна Комісія СФУЖО. В ній працюють кращі жінки педагоги-виховниці з усіх наших земель. При кожній централі працюють відділи виховної комісії. Вони дістають від СФУЖО виховні теми для опрацювання, програми, запитники. Матеріали виховної комісії дають образ стану української виховної справи не тільки для власного вжитку. Ними користуються теж чужинці, як наприклад, Світовий Союз Матерів в Парижі. Виховна Комісія приготувала два реферати на Міжнародний Конгрес, які

вийшли друком. Зараз Виховна Комісія виготовляє підручні матеріали для праці в дитячих садках, світлицях, дитячих клубах та початкових школах. Наші виховниці опрацьовують також матеріали-гутірки для матерів з дітьми.

Не менш вартісну працю веде Культурно-Освітня Комісія СФУЖО. Вона укладає плани праці на кожну пору року. Виготовляє програми для освітньої праці та одночасно розсилає централіям матеріали, потрібні для виконання на-креслених програм.

Тепер окрема редакційна комісія збирає матеріали про мартирологію української матері. Книжка буде видана англійською мовою.

Харитативна праця СФУЖО має свою світлу сторінку. В 1949 році створено комітет "Мати і дитина". Ця акція — одинока в тому роді серед усіх народів світу. Самітні матері з малолітніми дітьми, як неспроможні до заробітної праці, були виключені з списків кандидатів на переселення з повоєнної Європи за океан. Тоді СФУЖО наймає окремих дім, дає запоруку утримання матерів з дітьми, заки вони зможуть на себе працювати. В цей спосіб переселено десятки матерів із сотнями дітей. Акція комітету "Мати й дитина" продовжується досі. Це одна з найкращих сторінок діяльності не тільки СФУЖО, але всього нашого жіноцтва на еміграції.

Окремо слід згадати тут про наші взаємини з міжнародними та крайовими жіночими організаціями. Це праця, яка приносить користь так Україні, як і тим країнам, в яких доля призначила нам жити. На першому місці згадаймо членство СФУЖО і співпрацю у світовій організації "Союз Матерів" (М.М.М.). Чинна участь СФУЖО в конгресах цієї організації, що об'єднує жіноцтво 34-ох країн світу, дає нам добру нагоду розкрити трагедію української матері за залізною заслоною. Одночасно робить велику прислугу світовому жіноцтву, звертаючи йому увагу на те, яка доля може стрінати їх самих, якщо не докладуть всіх зусиль для визволення України і всього людства від загрози московського большевизму.

Базари, які влаштовує "Союз Матерів" рік-річно, дають нам нагоду познайомити широкі міжнародні кола з красою українського мистецтва і з нашою культурою. У 1953 році СФУЖО подало ініціативу до участі у Міжнародному Конгресі Журналісток, що відбувся в Німеччині.

Більше розвинені у своїй праці організації і централі СФУЖО є членами і беруть активну участь у крайових організаціях, що мають великий вплив і значення. Так, централія СУА є членом Національної Ради Америки, централія ОУК — членом Національної Ради Канади, централія СУА — членом Національної Ради Австралії. Централі, як і їхні складові частини, беруть участь у праці місцевих жіночих організацій. Через свою співпрацю вони мають нагоду поширювати правду про Україну, ознайомлювати їх з нашою культурою і мистецтвом та єднати приятельок Україні. Для популяризації української справи СФУЖО видає інформаційні листки і бюлетені для чужинців англійською і французькою мовами.

Численні виставки українського мистецтва та концерти народних танків мають великий вплив на популяризацію української справи, як також допомагають втримати при українській нації молоде покоління, що таким чином пізнає красу культури рідного народу.

Від літа 1952 року СФУЖО має нагоду подавати свій голос поза залізну завісу через радіопередачі з Риму, як також через станцію "Голос Канади".

Протягом п'яти років українському жіноцтву удалося створити Світову Централю, що міцно тримає нитки жіночої праці та посилює її на користь нашої найбільшої ідеї — визволення української нації і виборення належного місця українській жінці в нашому житті.

1953 рік

Олена Лотоцька

Десять літ

Як скоро час біжить! Здавалось, ще так недавно готувались ми до Світового Конгресу Українських Жінок у Філядельфії. Ще свіжі в пам'яті промови й постаті того конгресу з незабутньою Оленою Кисілевською на чолі! А тут уже десять літ проминуло від тієї хвилини, коли ми з'їхались, щоб заснувати Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій. Для нових умов життя і праці треба було створити форму сполуки, що відповідала б новому укладові сил.

Світовий Конгрес Українського Жіноцтва знайшов її. За недовгий час СФУЖО охопило дванадцять українських жіночих організацій у десятих країнах. Цей процес тривав деякий час, бо майже половина цих організацій була в стадії творення, а деякі з них постали при допомозі та співпраці СФУЖО. Та це ще більше скріпило зв'язок між поодинокими жіночими гуртами. Жіночі організації шукали у СФУЖО оперття і знаходили його. Так Федерація стала центром для українського жіноцтва у вільному світі.

Рівночасно розгорнулись і репрезентаційні завдання. У власній громаді СФУЖО займала становище до всіх важливих подій і роковин. Такі ж події жіночого життя СФУЖО розгорнула до поважних святкувань, як 100-літні роковини Н. Кобринської чи 70-ліття жіночого руху. А геройський вчинок 500 жінок у Кінг'їрі СФУЖО розголосила величавою маніфестацією, яка піднесла свято Жінки-Героїні до рівня загально-національного свята.

Також у зовнішньому світі СФУЖО здобула потрібні зв'язки. Вони різнородні — від звичайних чемностевих взаємин через зв'язки заприятельної установи, аж до членства в міжнародній організації, якою є Світовий Рух Матерів. Всюди СФУЖО інформує й дає матеріали про українську жінку. Не тільки про її потреби й домагання на нових місцях поселення, але й про її страдальний шлях на рідних землях, що його советська пропаганда старається замаскувати.

Десять літ цього шляху вже за нами. Ми пройшли його дружньо і в порозумінні. Але вже хочеться перевірити його. Треба з'їхатись представницям різних наших поселень, треба розглянути наші осягнення й недоліки. Треба глянути ввічі нашій політичній дійсності — яка вона тепер і що принесе нам у майбутньому?

За десять літ уже піросло нове покоління, із знанням мови та ознайомлене з умовами в країнах поселення.

Воно підходить по-новому до своїх завдань у вільному світі. Його бажання також треба приєднати до напрямних СФУЖО, бо в них росте зміна, яка напевно колись успішно поведе його.

Для тієї цілі скликаємо Конгрес СФУЖО. На його студійних днях розглянемо проблематику нашої праці. А на самому конгресі покажемо політично-національне обличчя української жінки, як воно викристалізувалось у вільному світі.

Від Конгресу відділяє нас тільки пів року часу. Вже працюють комісії над діловим матеріалом, у підготовці конгресова книжка, формується Конгресовий Комітет. Треба тільки, щоб членство зрозуміло потребу Конгресу і своєю участю підтримало його. Щоб наш черговий Світовий Конгрес став справжньою маніфестацією українського жіноцтва у вільному світі та своєю зорганізованістю і силою допоміг українській жінці на Рідних Землях.

1958 рік

Програмка святкувань 15-ліття СФУЖО

СКЛАДОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ СФУЖО В ТОРОНТІ:

Організація Українок Канади
Епархіяльна Управа Ліги Українських Католицьких Жінок
Об'єднання Жінок Ліги Визволення України
влаштовують

ЮВІЛЕЙНІ ДНІ

для відзначення 15-ліття існування
Світової Федерації Українських Жіночих Організацій

ПРОГРАМА:

Субота, 4 квітня ц. р., зала школи при церкві св. о. Миколая,
вул. Белвудс ч. 2 — від год. 3-ої до 10-ої вечора

ВИСТАВКА

ЖІНОЧОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ТВОРЧОСТИ
ТОРОНТСЬКИХ МИСТКИНЬ:

образотворчих праць: п-і Дарії Ємець, Ніни Мудрик-Мриц,
Христини Навроцької-Кудрик, Галини Новаківської,
Ірини Носик, Дарії Онищук, Ліди Палій, Аріядни Шу-
мовської-Стебельської, Марії Стиранки, Ірини Шумсь-
кої-Мороз, Віри Любинської-Юрчук;

збірки писанок: п-і Дарії Онищук;

кераміки: п-і Ірини Шумської-Мороз;

зразків вишивок курсу п-і Люби Луцької

і книжок сучасних українських письменниць.

Від год. 6-ої вечора в тому самому приміщенні

СТУДІЙНІ ДОПОВІДІ

п-і Лідії Бурачинської — „Перебіг праці СФУЖО та сучасні
труднощі українського жіночого руху.”

Іванни Петрів — „Асиміляція української молоді”.

Панель молоді на тему: „Молодь в суспільно-громадському
житті.”

НЕДІЛЯ, 5 квітня ц. р.:

Продовження Виставки від год. 9-ої рано до 7-ої ве-
чора.

Год. 3-тя по полудні: зала церкви св. о. Миколая
вул. Квін ч. 770

ЗУСТРІЧ ГРОМАДЯНСТВА

з українськими письменницями і образотворчими мисти-
ками Торонта, пов'язана з читанням власних творів
письменниць:

Лесі Бризгун-Шанти, Віри Ворскло, Ніни Мудрик-Мриц, Ла-
риси Муrowич, Марії Пастернак, Іванни Петрів,
Аріядни Стебельської

та МУЗИЧНОЮ ПРОГРАМОЮ, в якій беруть участь:
Маріяна Дублянська-Гузар, Рома Кучменда, жіночий квартет
„Верховина” — мистецький керівник Олена Глібович, жіно-
чий хор „Чайка” — диригент Леонід Яблонський.

Муз. супровід — З. Лавришин.

Вельмишановне Громадянство до численної участі в ювілей-
них імпрезах щиро запрошуємо

За Комітет Святкувань 15-річчя СФУЖО

Стефанія Савчук
голова

Марія Мудрик
секретар

15-ліття СФУЖО

Коли в 1948 році на Світовому Жіночому Конгресі у Філадельфії заснувалась Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), було за нами поверх шість десятиліть жіночого руху. Ним керували ідеї, що знаходили собі в кожному поколінні окремий вираз. Та в основному цей рух змагав до піднесення культурного й економічного рівня української жінки, придбання для неї громадських прав та відповідної участі у визвольних змаганнях українського народу.

Ці постулати здійснювались етапами. В добуванні осягів відзначились окремі одиниці, брав участь також широкий жіночий загал.

Пам'ятним чином записався в історію Фонд "На потреби України", що постав на заклик Жіночої Громади і послужив Українським Січовим Стрільцям.

Ще жива в пам'яті організаційна праця Союзу Українок серед селянських мас Галичини. Великі були осяги наддніпрянського жіноцтва в добуванні освіти та навчання простого люду. Це лиш деякі з осягів нашого жіночого руху, що пробігав окремими дорогами в різних займанщинах.

І коли перелом II Світової війни поставив наш народ у зовсім нову ситуацію, не було сумніву, що течія цих змагань українського жіноцтва візьме новий напрям. Тому й знайде собі нового русла, і відповідного для цих умовин. Ним стала Світова Федерація Українських Жіночих Організацій.

Найсильнішим інстинктом, що провадив жіноцтво в тій хвилині, була тяга до об'єднання. Силам, що були вирвані з рідного ґрунту, грозило розпорощення. Тому й об'єднання жіночих організацій було вимогою хвилини і українське жіноцтво їй підпорядкувалось.

Дальше пішли поодинокими етапами чергові завдання, а саме, координація жіночої праці у зв'язку із численними вимогами еміграційного життя. Наприклад — українська громада вимагала включення жіночих рук до спільного громадського варстату, а ідея і досвід жіночого руху вимагали окремого жіночого гурта, де краще розвиваються й діють жіночі сили. Різний стан нашого поселення наказував сильнішим підтримувати слабші жіночі організації і т.д.

Виховна ділянка, а зокрема турбота про дошкілля повністю лягла своїм тягарем на жіночі організації.

У зв'язку з тим виринула дуже давня, але вічно нова проблема — становище зорганізованого жіноцтва у власному суспільстві. Воно ще дальше не зовсім окреслене й вимагає все наново зусиль і зрозуміння. Служіння жінки ідеалам українського народу — якими засобами воно не відбувалось би — вимагає рівнорядності й признання, чого ще далеко не осягнено.

Від цього відтинку крок даліше бачимо нашу репрезентацію в чужому світі. Це є завдання великої ваги. Засвідчити про наш жіночий рух та нашими інформаціями допомогти поневоленій Батьківщині — ось дві головні віхи наших зв'язків. Ця справа вимагає здібних особистостей і грошей, так що можемо рухати її вперед. Коли зважити, що ми закріпились на терені найбільш відомих міжнародних організацій, чи як член, чи як заприятелена організація, то можна сказати, що ми багато осягнули. Треба лиш уміло використовувати здобуті зв'язки.

А тепер зупинимось на третьому — найбільш суттєвому завданні СФУЖО — на формуванні ідей жіночого руху. У попередніх уступах бачимо СФУЖО у дії. А в світі думки добачаємо їх у місії української жінки у вільному світі. Дихаючи повітрям свободи, вона ставить це першою передумовою для розвитку жіночої особистості. Свобода у виборі звання, свобода у формуванні світогляду, свобода в укладі життєвого шляху — ось критерії, якими кермується сучасний жіночий рух.

З другої сторони, нормуючим чинником є висока мораль християнської людини і суттєві потреби українського народу. В такій атмосфері зростає характер сучасної української жінки та розвиваються її природні здібності. В таких умовах вона стає співтворцем української родини, як основної клітини нації. І з того свого становища вона впливає на цілу громаду з глибини свого материнського первня, з висоти своєї чуттєвої натури. В цьому її вартість і її сила.

Зрозуміти й сформулювати це допомагає українці жіноча організація. Правда, вона не може спинятися на цьому етапі, а мусить йти вперед, передбачати майбутнє, шукати нових доріг. Це намагається зробити Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), студіюючи напрямні жіночого руху інших націй, шукаючи вияву для нашого молодого покоління. А головне — слідкуючи за розвитком українського жіноцтва на рідних землях, із яким не сміємо тратити зв'язку.

Отак застало нас п'ятнадцятиліття. Маємо з чим стати перед українською спільнотою та складовими організаціями. Багато успіхів і невдач було на нашому шляху, багато досвіду придбали ми в цій роботі.

Та дозвольте пригадати ще один осяг, що буде широко зрозумілий. Ми витримали! П'ятнадцять літ провели ми разом в одному намаганні — жінки різного віку, різного віровизнання, з різних частин України, а й різного політичного напрямку. Ми сиділи за одним столом і провадили разом акції, що зворушували кожне українське серце. Журилися долею в'язнів, дбали про українську дітвору, поклонялись носіям жіночого руху і виносили українське ім'я на чужу арену — знайшовши всім сприйемливі форму й вислів.

“Наше життя”, листопад 1963 року

Ірина Пауликовська

Вклад СФУЖО у громадський шлях еміграції

Доповідь, виголошена на пленарній сесії
Ради СФУЖО 25 листопада 1972 року

Стоїмо напередодні 25-ліття Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), що її засновано ухвалою Світового Конгресу Українського Жіноцтва, який відбувся 12-13 листопада 1948 року в Філядельфії.

Друга світова війна закінчилася весною 1945 року. Європа була винищена війною і голодом. ССРСР — комуністична Москва, окупувала половину Європи, в тому числі й усі українські землі.

В Німеччині й Австрії чверть мільйона українських утікачів існували під загрозою примусової репатріації до ССРСР. В тій тяжкій ситуації після війни біженці в Європі зверталися до українських братніх організацій за океаном з проханням допомоги. Українські організації й громадянство в США й Канаді поспішили з допомогою своїм братам. Завдяки їхнім заходам у великій мірі стримано примусову репатріацію, але тоді з'явилася нова проблема — переселення тих утікачів.

Зв'язок українських жіночих організацій Північної й Південної Америки з рідними землями перервався тому, що події війни поставили їх по двох боках воюючих сторін.

Союз Українок у Львові, як найбільша українська жіноча організація, був до війни природним центром жіночого руху і моральною остоею для нових організацій в Європі і за океаном. Довголітньою головою цієї організації була Мілена Рудницька, а організаторкою — Олена Кисілевська.

Згідно з ухвалою Українського Жіночого Конгресу в Станиславові 1934 року, в 1937 році окремим правильником-статутом оформлено Всесвітний Союз Українок, як центральний осередок для праці і репрезентації українського жіноцтва. Його осідком був Львів, а голова Союзу Українок у Львові була рівночасно головою Всесвітнього Союзу Українок. ВСУ не мав часу ані змоги вповні розпочати своєї діяльності, бо вже в 1938 році польська влада заборонила Союз Українок у Львові, і хоча його відновлено по пару місяцях, то вже в 1939 році

вибухла Друга світова війна. Війна перервала значний зріст українських жіночих організацій на рідних землях і знищила їхню працю та їхній доробок.

Відразу після окупації Західної України московсько-більшевицька влада припинила діяльність українських громадських, в тому числі і жіночих організацій. Велику частину активного провідного жіноцтва вивезено на заслання, де багато погинуло. Друга частина передового жіноцтва дісталася на Захід, де згодом опинилася в таборах утікачів.

Вже під час Другої світової війни були спроби відновити діяльність жіночої організації. За час німецької окупації 1941-1944 років за ініціативою К. Малицької і М. Біляк старанням жіноцтва у Львові організовано "Жіночу Службу Україні". Ріст і розмах тієї організації стримала німецька влада, яка заборонила і закрила її. Треба було вести працю, оформившись у Жіночу Секцію при Українському Допомоговому Комітеті, тільки на це тоді дозволено. Закінчення війни і мир закріпили московську окупацію українських земель. Одначе, на еміграції у тій тяжкій ситуації українське жіноцтво не заломилося і виявило великий гарт духа й велику життєздатність. Вже в грудні 1945 року скликано в Німеччині жіночий з'їзд, на якому основано організацію Об'єднання Українських Жінок на еміграції, яка швидко розвинулася в поважну силу, нараховуючи 10.000 членок, і в тих тяжких умовах виконала велику суспільно-громадську роботу. ОУЖ об'єднало до спільної дії жіноцтво з усіх земель України, що довгі роки було розділене кордонами. Та організація працює і нині.

В той же час створився також і Союз Українок у Франції.

Коли в Україні українські жіночі організації мусли припинити свою діяльність, то жіночі організації Америки й Канади, які почали свою працю ще 1925 року, цю працю розвинули і поширили. Военні події примусили їх виконувати важливі громадські обов'язки. Українські жіночі організації Північної Америки набрали досвіду, розмаху і почуття громадської відповідальності.

Союз Українок Америки, як найстарша і найбільша жіноча організація, відчувала відповідальність за подальшу працю українського жіноцтва та одночасно була свідома того, що США не в силі розв'язати усіх проблем, з якими до нього зверталися.

Головні проблеми:

1. Катастрофа на рідних землях і потреба допомоги рідному краю, українському народові.
2. Розсіяність і непевна доля нової хвилі еміграції.
3. Потреба допомоги для переселення великої кількості утікачів, в тому числі поважна кількість вдів і самотніх жінок із дітьми.
4. Потреба налагодити осередок для праці українських жіночих організацій.

Необхідність вирішення цих пекучих проблем дала поштовх до скликання Світового Конгресу Українського Жіноцтва у Філадельфії, який провела управа

Союзу Українок Америки під проводом Олени Лотоцької. Це був перший повоєнний конгрес громадської установи у вільному світі.

Світовий Конгрес Українського Жіноцтва відбувся 12 і 13 листопада 1948 року при участі українських жіночих організацій Америки, Канади та Європи і підтримці українських жіночих організацій Південної Америки, звідки так скоро по війні не були в силі вислати своїх представниць. На конгрес надійшли численні письмові привіти, деклярації.

Конгрес став в обороні потоптаних прав українського народу й проти окупації України. Він видав відозву до вільного світу в обороні справедливості, миру й свободи для українського народу. Цей протест вислано до ООН, найвищим достойникам, відповідальним політичним провідникам, членам парламенту Америки і Канади; цей протест був вписаний також у книги американського Конгресу.

Всім було ясно, що тільки в єдності і об'єднанні сил українського організованого жіноцтва можна буде виконати ті завдання, що стояли перед нами.

На конгресі схвалено і створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), як об'єднання українок у вільному світі. Завданням її було:

1. об'єднати і мобілізувати духові сили українських жіночих організацій та українського жіноцтва для тих завдань, які українське жіноцтво має сповнити поза межами рідного краю;
2. спираючися на засадах українського жіночого руху, координувати працю українських жіночих організацій у вільному світі, не порушуючи їхніх статутових завдань ані прав даної країни;
3. представляти українське жіноцтво перед своїм громадянством і бути його репрезентантом перед чужинними і міжнародними організаціями.

Членами основниками СФУЖО були:

1. Союз Українок Америки, ЗСА.
2. Український Золотий Хрест у ЗСА.
3. Організація Українок Канади ім. О. Басараб, Канада.
4. Ліга Українських Католицьких Жінок Канади.
5. Об'єднання Українських Жінок у Німеччині.
6. Організація Українських Жінок у Великій Британії.
7. Об'єднання Українок Бельгії.
8. Союз Українок Франції.
9. Жіноча Організація Бразилії.
10. Союз Українок Аргентини.

Члени-засновниці були свідомі ваги хвилини і їх обов'язків супроти українського народу. Вони вірили в той почин і відчували свою відповідальність в даній ситуації.

Вибрано першу Управу СФУЖО з головою Оленою Кислевською і діючою головою Оленою Лотоцькою у провіді та схвалено ідейні основи та резолюції, які подали напрямні праці у різних ділянках.

Початки праці СФУЖО

Управа СФУЖО почала свою працю, спираючись на існуючі жіночі організації.

Початкові труднощі були:

1. Розсіяність жіноцтва по цілому світі, великі простори і труднощі комунікації. В деяких країнах вже працювали жіночі організації, в деяких треба було розпочати організаційне життя від самих початків, наприклад, в Австралії, Англії, Бельгії, Франції, Німеччині, Венесуелі.
2. Погодити і узгодити напрямні праці й співпраці вже існуючих і нових організацій. Узгодити різниці ментальності.
3. Брак зв'язку і контакту під час війни відчужили жіноцтво, тому при зустрічі виникли певні труднощі. Відіграла роль і та обставина, що Америка була у війні союзником ССРСР, і тут працювали комітети дружби з ССРСР, які очорнювали втікачів.
4. Був великий брак будь-яких матеріальних засобів для праці.

Завдяки громадській виробленості і зусиллям нашого жіноцтва, СФУЖО почала свою працю здійснюванням завдань, визначених Світовим Конгресом. Праця СФУЖО ішла в першу чергу в напрямках:

1. Скріплення і об'єднання власних сил, підтримка жіночих організацій на початках їхньої діяльності.
2. Поглиблення праці жіночих організацій.
3. СФУЖО пробивала собі місце, як репрезентація українського жіноцтва, серед власного громадянства.
4. СФУЖО знайшла дорогу для співпраці з міжнародними жіночими організаціями, і в великій мірі вплинула на поширення зв'язків членів організацій у країнах поселення.
5. СФУЖО проводила акції в справі подій на Україні та становища українського народу, зокрема української жінки.
6. СФУЖО вела інтервенції в Міжнародних Організаціях.

Вже з самих початків СФУЖО спрямувала на правильний шлях, а саме, що це — Федерація Українських Жіночих Організацій на поселеннях. Це полегшило нам наші зв'язки й інтервенції.

Ми мали велике щастя мати першою головою сенаторку Олену Кислевську, яка добре знала українське поселення за океаном, потім Олену Залізняка і Олену Лотоцьку, які були довголітніми діячками жіночих організацій і мали великий досвід.

Акція на міжнароднім полі

Після побороення початкових труднощів і організаційного зміцнення, найбільша увага СФУЖО була звернена в першу чергу на допомогу рідному краю. Треба було відновити зв'язки з чужинними, жіночими організаціями і інформувати їх про українську справу. Це не було легко, бо всі вони спираються на членах державних націй, які працюють на основі законів своєї держави і для своєї держави, їх діяльність ґрунтується на правилах статусу жінки при ООН, куди належать делегатки ССРСР і де вони є членами з дорадчим голосом.

У нав'язуванні зв'язків СФУЖО мало облегшену ситуацію тому, що наші члени із закріпленою діяльністю в своїх країнах були членами місцевих національних організацій: Союз Українок Америки — членом Національної Ради Америки, Організація Українок Канади й інші. Велику користь ми маємо з допомоги молодших жінок, уродженок тих країн, що підтримували акції СФУЖО.

Невдовзі СФУЖО нав'язала зв'язки з Міжнародним Жіночим Союзом, Міжнародною Жіночою Радою, як заприятелена організація, і стала членом Світового Руху Матерів і міжнародної Секції Генеральної Федерації Жіночих Клубів. Туди ішли листи, меморіяли, інформації про різні українські проблеми. Одночасно організації добивалися позицій у своїх країнах. ЛУКЖК від 1957 року є повноправним членом Світового Союзу Католицьких Жіночих Організацій (ССКЖО), великої міжнародної організації католицького жіноцтва.

Це все великі та впливові міжнародні організації. Це — середовище світового масштабу, що має велике значення і велику питому вагу у своїх країнах, а їхні провідниці — це досвідчені діячки жіночого руху, які займають важливі становища у своїх державах. Вони займають важливі пости не тільки у своїх країнах, але також і в міжнародних організаціях та є членами різних комісій ООН. Закріплення наших позицій у цих організаціях є дуже важливе.

Ці зв'язки треба було вести уважно, щоби знайти відповідні дороги, які давали нам змогу висувати і наші проблеми. Це праця спрямована на закріплення наших позицій в сучасному і майбутньому, з цими представницями міжнародних жіночих організацій ми зустрічаємося при різних нагодах. Від 1953 року СФУЖО брала участь в численних конгресах і конференціях тих організацій.

Другою ділянкою на міжнародному полі є акція інтервенцій особистих, письмових чи демонстрацій: передано багато меморандумів секретареві ООН, Міжнародному Червоному Хрестові та до інших інстанцій.

Згадати б найважливіші:

1. Акція в обороні зв'язків з нагоди трагедії 500 жінок, що згинули в Кингирі та створення "Фонду 500" в їх пам'ять.
2. Протести проти насильної висилки української молоді на цілині землі.
3. Річниця голоду на Україні.
4. Оборона жінок-політв'язнів.
5. Справи переслідування Українських Церков.
6. В обороні розділених родин.
7. Протести проти непосильної фізичної праці жінки.
8. Оборона діячів культури.
9. Відзначення пам'яті Алли Горської.

Використано також рік прав людини, рік втікачів і інші. Наші інтервенції мали підтримку та були більш успішними, коли й інші етнічні групи солідаризувалися з нашими меморіалами і підписували їх. Ми мали успіх тому, що працювали об'єднано, як українки, без різниці місця поселення, релігійних переконань чи партійної приналежності. Ми діяли, як українки, що відчувають духову єдність з українським народом і бажають йому допомогти власними, хоча й мінімальними, засобами. І якщо б СФУЖО нічого іншого не виконало, то лиш для того варто було його заснувати.

Внутрішній відтинок праці

На внутрішньому відтинку СФУЖО повело кілька великих акцій за допомогою крайових організацій.

В допомогівій ділянці:

1. Переселення втікачів — жінок із дітьми з Європи. Акція ця дістала признание міжнародних чинників.
2. Акція "Мати й Дитина": допомога для виховних станиць (шкіл і садків) Німеччини, Бельгії. Це проводили в життя складові організації СФУЖО в США, Канаді та Австралії, але сама акція була ініційована і координувана зусиллями СФУЖО.
3. Фонд "П'ятсот" для допомоги Україні. Цей фонд поки що нерухомий аж до того часу, коли його можна буде за призначенням використати.

У культурній і виховній ділянках:

1. Проведення Літературних Конкурсів Фондації Марусі Бек.
2. Відзначення роковин: 100-ліття народин Н. Кобринської, 70-ліття українського жіночого руху, поширення Свята Жінки-Героїні після жертви 500 у Кингирі, 1,000-ліття княгині Ольги, 100-ліття Лесі Українки.

3. Ініціатива до творення музейних збірок, курсів для плекання народної творчості і проведення сотні виставок.
4. Опрацювання матеріалів для Енциклопедії Українознавства.
5. Видавання матеріалів для поглиблення культурної і виховної праці — життєписи діячок і мисткинь, підручники для світличок.
6. Проведення виховних семінарів для матерів.
7. Видавання журналу "Українка у світі".
8. Гуртки Книголюбів.

Усі ті кличі підхоплювали й проводили в життя складові організації СФУЖО.

В організаційній ділянці:

Допомога новоствореним організаціям в подоланні їх початкових труднощів, ішла при допомозі заохоти, матеріалів і координування їх роботи. У 1952 році до Федерації вступили — Союз Українок Австралії, а опісля — Об'єднання Українських Жінок Венесуелі.

Для розгляду проблем поодиноких територій і зміцнення місцевих українських жіночих організацій відбувалися територіяльні Конференції СФУЖО. У 1962 році в Торонто — для США й Канади, в 1963 році в Англії — для Європи, в 1967 році в Куритибі — для Південної Америки, в 1969 році у Німеччині — для Європи. Під час цих конференцій організовано членів-прихильників і спомагаючих для моральної і матеріальної підтримки праці СФУЖО.

Значення жіночих організацій зросло, і вони мають належне місце у загально-громадських репрезентаціях. Це були лиш короткі дані про деякі найважливіші ділянки.

Успіх праці СФУЖО можна було наглядно сконстатувати на II Світовому Конгресі Українського Жіноцтва 1959 року у Нью Йорку. Засвідчено тоді присутність і живу участь численних делегаток жіночих організацій з усіх країн. Тематика конгресу і розгляд проблем праці жіночих організацій проведено на високому рівні. Участь і зацікавлення громадянства підтвердили силу організованого українського жіноцтва у СФУЖО.

Згодом у ряди Федерації прийнято дві нові організації: Об'єднання Жінок ЛВУ з Канади і Український Жіночий Союз Австрії.

Другим переглядом сил СФУЖО була Світова Сесія Українського Жіноцтва в 1967 році з нагоди СКВУ, яку приготувало СФУЖО. У цій конференції взяло участь 500 жінок. Наради були ділові та глибокі за своєю тематикою. Під час цієї Сесії прийнято до СФУЖО Об'єднання Українських Православних Сестрицтв у США та Об'єднання Жінок Просвіти в Аргентині.

Нарешті треба згадати проведення ювілейного свята — 20-ліття СФУЖО в 1969 році у Філядельфії, що його відзначено діловими нарадами ширшої упра-

ви й святочним вечором. Ювілей 20-ліття СФУЖО відзначено майже в усіх країнах культурними святами.

Які наші сили тепер?

Сьогодні СФУЖО об'єднує 18 організацій в 11 країнах на терені трьох континентів, а це: Північна Америка і Південна Америка, Європа і Австралія.

США:

1. Союз Українок Америки;
2. Український Хрест в ЗСА;
3. Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України;
4. Об'єднання Українських Православних Сестрицтв в США.

Канада:

1. Організація Українок Канади ім. О. Басараб;
2. Ліга Українських Католицьких Жінок Канади;
3. Об'єднання Жінок Ліга Визволення України.

Європа:

1. Організація Українських Жінок у Великій Британії;
2. Товариство Українських Жінок ім. О. Теліги в Англії;
3. Об'єднання Українок в Бельгії;
4. Об'єднання Українських Жінок в Німеччині;
5. Український Жіночий Союз, Відень;
6. Союз Українок Франції.

Південна Америка:

1. Жіноча Організація при Хліборобсько-Освітньому Союзі, Бразилія;
2. Союз Українок Аргентини;
3. Об'єднання Українських Жінок Венесуелі;
4. Об'єднання Жінок Просвіти в Аргентині.

Австралія:

1. Союз Українок Австралії.

Коли розглянути статуту цих організацій, то хоч вони побудовані відмінно під організаційним оглядом і створені з різних заложень, то їхні ідейні основи в більшості сходяться. Вони всі прийняли ідейну настанову СФУЖО.

Спільні точки статутів складових організацій СФУЖО такі:

1. Праця для добра української спільноти країн поселення і допомоги українському народові.
2. Праця і допомога для збереження ідентичності української людини в країні поселення. Плекання української мови і культури.
3. Виховна дія і збереження української родини.
4. Визнання великого значення Українських Церков.
5. Допомога й опіка для потребуючої української людини.
6. Праця на користь країн поселення.

Найбільшою організацією є Ліга Українських Католицьких Жінок Канади (ЛУКЖК) — 185 відділів, близько 8,000 членів. Друга з черги — Союз Українок Америки (СУА) — 111 відділів, близько 5,000 членів.

Найменшими складовими організаціями є — Український Жіночий Союз Австрії, ОУЖ Венесуелі, Союз Українок Франції.

У 1959 році СФУЖО охоплювала в своїх складових організаціях біля 15,000 членів, а тепер усі організації нараховують біля 25,000 членів.

Зовсім самостійних організацій з власними зареєстрованими статутами є сім. Це — Союз Українок Америки, Союз Українок Франції, Союз Українок Австралії, Об'єднання Українок Бельгії, Союз Українок Аргентини, Об'єднання Українських Жінок Німеччини, Український Жіночий Союз Австрії. Одинадцять організацій мають свій статут, але діють у співпраці з т. зв. братніми організаціями.

Двадцять п'ять літ існування СФУЖО вимагає від нас застанови і розгляду. Це вже перейшло одне покоління, може й половина другого, і нам треба бачити, хто має перебрати нашу працю.

Члени-засновниці спиралися в своїй праці на особистій вірі в потребу суспільної праці на поселеннях та допомоги українському народові. Більшість з них була свідками чи учасницями українських визвольних змагань. Відчувало це і молодше покоління, що було в боротьбі визвольних акцій між двома світовими війнами. Тепер приходить третє покоління, народжене в країнах поселення, покоління, яке знає Україну лише з виховання в родині та з книжки, має проблему двох батьківщин, а відчуває любов до України.

Ідейні основи нашої організації є тривкі і на них стоїть СФУЖО тепер і стоятиме на майбутнє, але час вимагає від нас нових метод праці, як у СФУЖО, так і в складових організаціях.

Ми повинні:

1. Творити комісії для випрацювання поодиноких ділянок праці;
2. Творити комісії для випрацювання тем і проблем з чужинними організаціями. Запросити до співпраці жінок-фахівців з окремих ділянок;
3. Зацікавити молодих жінок, народжених у країнах поселення, нашою організацією тому, що вони можуть дати нам велику допомогу;
4. Включитися глибше в життя країн поселення і використати можливості, що існують у тих демократичних країнах;
5. Організувати територіяльні конференції з участю управи СФУЖО для розгляду і розв'язки проблем даної території;
6. Вишукати політично активних українок-послів у країнах поселення (яких є вже поважне число) і старатися познайомити їх ближче з нашими справами;
7. Запрошувати визначних жінок, як доповідачів, і допомогти їм відвідати жіночі організації інших країн;
8. Влаштувати виміну молоді і запрошувати їх до українських родин в інших країнах.

Висновки і рекомендації

1. Зміцнити сили українського жіноцтва у вільному світі і його єдність для допомоги українському народові у його змаганнях на вільне життя. Це перше і основне завдання СФУЖО і його членів — складових організацій.
2. Працювати для поширення правди про Україну та відстоювання її історичних прав на самостійне і свободне життя.
3. Домагатися справедливого миру в світі та визнання домагань поневолених народів, а в першу чергу, українського.
4. Змагатися за піднесення духових цінностей української людини, за збереження її ідентичності в країнах поселення та почуття духової єдності з українським народом.
5. Працювати для духового піднесення країн поселення, беручи активну участь у суспільному житті тих країн.
6. Дати підтримку Українським Церквам на місцях поселення і стати в обороні переслідуваних Українських Церков в Україні. Підтримувати наше релігійне життя в родині та спільноті, а в громадському житті плекати засади християнської моралі та етики.
7. В громадській праці притримуватися демократичних засад, взаємної толеранції і взаєморозуміння.
8. Брати участь у житті міжнародних і крайових організацій та інформувати членство про кличі та напрямні міжнародного руху.
9. Дбати, щоби молодь використала якнайбільше нагоду для наукових студій, а зокрема, про Україну.

Шукаючи напрямних для нашої праці, звернімся до початків українського жіночого руху, коли українське жіноцтво ставило свій клич: "Працювати для духового росту української жінки, для її громадського вироблення і розуміння потреб своєї нації і поставити ті сили українського жіноцтва для праці в користь свого народу".

Дарія Ребет

У послідовній черзі

З приводу 25-ліття Світової Федерації Українських Жіночих Організацій

У житті народу, який століттями бореться за самозбереження, за крайні можливості виживання, за саме право на існування — у такому становищі межової загрози власна історія має особливе значення. Бо тоді, це не лише пройдений шлях і самозрозумілий, природний фундамент нації; для загроженого буття історія — це кожночасна пригадка про власне народження та покликання до дальшого життя, це жива сила постійного відродження і оживання після поразок і ударів. Історичне минуле — це правдиве дзеркало, в якому відбиваються, щоправда, часом шкідливі викривлення і помилки, але також і творчі досягнення та здорові прикмети національної природи, якими скріплюється віра у себе самих. Тому в історії від самого коріння зберігається гін до росту народу.

Український жіночий рух і СФУЖО

“Єдиним потоком”, як це окреслив Михайло Грушевський, пливе споконвічна історична доля України на різних етапах її життя та в різних формах вияву, — та все таки послідовно сполученим ланцюгом різних ланок однієї національної еволюції. У такому розумінні все що творилося і твориться в українській спільноті у різний час, на різних територіях і у всіляких ділянках суспільно-політичного, громадського і культурного життя — все це є одна органічно пов'язана цілість, один процес розвитку.

З такого погляду також і український жіночий рух, хоч і має прикмети загального міжнародного емансипаційного руху, від своїх початків аж по сьогоднішню діяльність українських жіночих організацій, — це одна невід'ємна частка суцільного життєвого поступу всього українського суспільства.

На цьому тлі та в таких суспільно-ідейних рамках також і ювілеї визначних подій, появі і осіб мають глибше, — не лише традиційне — але власне громадсько-творче, стимулююче значення. В ідеї відзначення якогось ювілею коріниться не так само бажання товариського святкування у самозадоволеному колі од-

нодумців, приятелів і співробітників, — як радше таки глибоке почуття пошани до всього довершеного в минулому, з якого народилося сучасне і прийде майбутнє. У ювілейних святкуваннях відбивається щира настанова не починати історії від себе, тільки, скріпивши себе здобутими надбаннями, — відповідально понести їх далі. Так власне зберігається історія, плекається пам'ять нації, і закріплюється життя.

У листопаді 1972 року Пленарна сесія Ради Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) проголосила 1973 рік ювілейним роком СФУЖО, цієї верховної української жіночої організації у вільному світі, яку двадцять п'ять років тому покликав до життя Світовий Конгрес Українського Жіноцтва (СКУЖ), що відбувся у днях 12—13 листопада 1948 року у Філадельфії.

Напередодні цього 25-річчя Головна управа СФУЖО звертається з таким закликом до жіноцтва у вільному світі: "Ставайте в організовані ряди, допоможіть нам сповнити велике зобов'язання перед українським народом, перед нашими дітьми". А далі, до всіх українських жіночих організацій: "...координуйте працю головно в ділянці оборони прав української людини". І нарешті, прохання до своїх складових організацій відмітити 25-ліття "також створенням Ювілейного фонду призначеного на оборону прав поневоленої і замученої української людини". А в одному з кінцевих звітів діяльності Управи СФУЖО читаємо: "Інтереси української справи назагал і потреби української спільноти в діаспорі та українського жіноцтва завжди були провідними мотивами кожної акції".

Зупиняючись на оцих програмових наголошеннях у діяльності СФУЖО, а тим самим і її складових організацій, мимохідь порівнюємо: чи це є щось нове? чи не пригадується водночас і загальна тенденція з найдавніших початків історії українського емансипаційного жіночого руху?!

Погляд у минуле

І маючи на увазі власне весь пройдений шлях, доходимо до однозначного ствердження, що загальне ідейне скерування та дійова настанова активного українського жіноцтва залишаються завжди однаково послідовними на протязі часу вже більше як одного сторіччя сучасної епохи (очевидно з практичними змінами і акцентами, відповідними до змін доби, духу часу і актуальних потреб).

За формально-організаційними мірлами на 1974 рік випадає 90-ліття створення першої жіночої організації в Галичині, тобто явного започаткування українського руху за рівноправність жінки в дусі міжнародного фемінізму.

Та вже раніше, поки ще загально поширилися світові ідеї рівноправності жінок, головно в програмах молодих соціалістичних течій, — українська жінка почувала себе суспільно-відповідальною, активною громадянкою, зокрема на східно-українських землях. І коли жіночі емансипаційні теорії у західному світі були ще тільки кабінетними працями, а згодом перші емансипантки на

Заході йшли “на барикади” в боротьбі з власним суспільством і проти власного державного ладу, — то українські жінки горнулися до освіти і здобували знання та духову зброю не лише для власного задоволення й інтересу, але, наочно, для служіння своєму суспільству; вони йшли безпосередньо в народ разом з усіма поступовими силами того часу. Маємо на увазі XIX сторіччя, головню під гнітом російської царської деспотії, де кожду нагоду будь-якого полегшення і кожду можливість громадської культурної, освідомної і гуманітарної праці використовувалося для діяльності серед народних мас по селах, і серед робітництва по містах. Тут власне, хоч би й одинцем, велику роботу робили освічені жінки — учительки, лікарки, опікунки “меншого брата”.

Вже 1859 року постає в Києві перша недільна школа для робітників, потім для жінок, а далі — по всій Україні розпоширюється мережа таких недільних шкіл. А оце імена учительок того часу: Пельговська, Христина Алчевська та й інші.

У 1873 році за ініціативою Людмили Драгоманової створено в Києві денний притулок для дітей робітників, і в тому ж часі, коли у Станиславові (1884 року) Наталя Кобринська створила першу жіночу організацію “Товариство Руських Женщин”, — народжується в Києві перший гурток студенток Вищих Жіночих Курсів під керівництвом Олени Доброграєвої.

І відтоді в найближчі десятиріччя, поступово по всіх землях України (на Придніпрянщині, в Галичині, Буковині, Волині та на Закарпатті) виростають вже типові для цієї доби жіночі згуртування під різними назвами: товариства, кружки, клуби, громади, союзи і т. д. У їхніх програмах, крім загального народництва і поширювання освіти та опіки над дітьми, вже чимраз виразніше пробиваються суто емансипаційні жіночі акції за спеціальні інтереси жіноцтва. Виходять окремі журнали, і висуваються різні домагання щодо становища жінки в суспільно-громадському житті та державній системі.

Жінка і рівноправність

У 1890-их роках жіночі віча (головню в Галичині) звертаються з вимогами і петиціями до уряду та парламенту за відкриття дівочих гімназій і допущення жінок до університету. 1904 року Кружок Українських Дівчат у Львові домагається політичних прав для жінок, а згодом, в 1910 році українські жінки разом з польками і жидівками влаштовують спільну демонстрацію за право голосування, висилаючи в цій справі спільну делегацію до маршала сойму. Громадсько-соціяльний характер має також засноване 1907 року у Києві Товариство Захисту Працюючих Жінок, яке мало бути оборонцем жінок перед працедавцями.

Одначе, поза цією універсально-жіночою проблематикою, всі українські жіночі організації, хоч зі собою організаційно не пов'язані та розкинені по різних територіях України, мали спільну виразно національну духовість і одне ідейне скерування.

Це дуже помітно і програмово заманіфестовано у зародках українського емансипаційного руху, коли 1887 року появляється у Львові український соборний жіночий альманах “Перший Вінок” під редагуванням Наталії Кобринської й Олени Пчілки. У ньому у всеукраїнському засягу розвивається публіцистика і публікується літературна творчість жіночих сил того часу.

Наскільки у самому зародку новонароджений український жіночий рух уважав своє діло соборницьким і всенациональним, про це свідчить програмовий вступ Наталії Кобринської до цього “Першого Вінка”. Там сказано: “... перший раз виступаємо разом з нашими старшими сестрами українками в імені нашої національної єдності на ниві загальних справ і спільного всім жінкам питання”.

Та й у інших жіночих акціях громадського характеру використовувалася можливість просувати національні потреби, бо для українських громадських діячок було самозрозуміле, що український жіночий емансипаційний рух має бути пов'язаний із загальними українськими національними інтересами та змаганнями.

Ось приклад: після революції 1905 року Олена Пчілка подала ініціативу для створення українського відділу у “Всеросійському Союзі Рівноправности Жінок”, і з цього форуму в Полтаві проголошено маніфест-вимогу автономії для України. А Жіноча Громада у Львові, за два роки до вибуху Першої світової війни, не тільки зайнялася фаховим вишколюванням жінок для медичної служби, але й створила визвольний фонд під кличем “На потреби України”.

Оце декілька історичних фактів для унаочнення передусім загально-національного і широкого громадсько-творчого характеру українських жіночих організацій від самих початків їх створення.

Період Першої світової війни та перші роки після її закінчення виявляють повне дозрівання організованих форм жіночої громадської діяльності, очевидно, наскільки це можливе при змінних політичних умовах, штучних кордонах і насильницьких режимах окупантських держав.

Союз Українок

Вже в 1917 році Жіноча Громада у Львові переформовується на трьохступеневу центральну організацію, Союз Українок, що після перерв та подолання різних труднощів з боку польської влади, згодом таки закріплюється, головню після першого повоєнного жіночого з'їзду у Львові в 1921 році.

Щоправда у Києві також відбувся жіночий з'їзд в 1917 році та створився Український Жіночий Союз з участю визначних жінок Придніпрянщини, під керівництвом Людмили Старицької-Черняхівської; а також у Кам'янці Подільському в 1920 році постає Союз Українок під головуванням Блянки Баран, — але після упадку Української Народної Республіки і придушення всієї вільної громадської діяльності большевицьким терором Москви, — Союзові Українок

у Львові припала фактична роля репрезентанта та справді великого центру українського організованого жіноцтва.

І знову ж праця цієї організації, розгалуженої по найменших закутинах Галичини, була скерована не лише на кола інтелігенції та міщанства, не лише на теоретичні питання фемінізму. Праця Союзу Українок у Львові просякла углиб народних мас і знаходила широкий відгук також серед селянського жіноцтва. У цих клітинах Союзу Українок плекалося національне культурно-громадське усвідомлення, соціально-побутовий розвиток, господарський вишкіл, для чого часто підготовлялися спеціально вишколені сили.

Такими шляхами і з таким самим ідейним скеруванням, серед ще гостріших утисків польської влади, в контакт з львівським Союзом Українок, розвивався також Союз Українок Волині. Такий сам характер мали і Жіночі Громади на Буковині, Жіноча Секція при "Просвіті" на Закарпатті та Союз Українок Емігранток та інші жіночі згуртування по еміграційних осередках у Варшаві, Празі, Берліні, Відні.

У воєнному та міжвоєнному періодах розвиток українського жіночого руху досягає ще одного дуже важливого щабля. А саме, українські жіночі організації докладають багато старань, щоби виплисти на широкі води міжнародних жіночих організацій, що гуртуються на загальних принципах світового фемінізму.

Українська Жіноча Національна Рада

Отож у 1920 році у Кам'янці Подільському постає Українська Жіноча Національна Рада, яка мала стати всеукраїнською жіночою централею і, головне, мала бути легальним, міжнародно-повноправним зовнішнім репрезентантом українського жіноцтва. Довголітньою головою цієї Ради була Софія Русова, а першим делегатом на конгрес в Осльо була Ганна Келлер-Чикаленко. Тоді, в 1920 році, Українська Жіноча Національна Рада стала членом Міжнародної Жіночої Ради, а опісля ця сама делегатка разом з Оленою Лотоцькою заступала українське жіноцтво на такому ж конгресі у Вашингтоні в 1925 році. Та, на жаль, після втрати нашої державности ця важлива міжнародна плятформа стала згодом недоступна для українських організацій в характері повноправних членів, через брак суверенного державницького статусу української жіночої репрезентації, і Українська Жіноча Національна Рада була примушена припинити існування.

Та все таки українське організоване жіноцтво не переставало пробивати собі шлях до міжнародних організацій та установ, і українським делегаткам таки вдавалося бути учасницями міжнародних жіночих конгресів.

Львівський Союз Українок був членом СУФРАЖ-у, тобто союзу для боротьби за права жінки; створено українську Секцію Ліги Миру і Свободи; Кооперативна Секція Союзу Українок була членом Міжнародної Кооперативної Гільдії; були зв'язки з Міжнародним Союзом жінок з університетською освітою.

І знову треба відмітити, що у міжнародних зв'язках на базі та в рамках світового фемінізму, попри міжнародну жіночу солідарність, наші жіночі організації висували пекучі українські національні проблеми, які заслуговували на увагу хоч би з гуманітарних мотивів. Ці заходи подекуди знаходили позитивний відгук. Це були протести і прохання про дослідження й інтервенцію в таких справах, як трагічна смерть Ольги Басараб у польській тюрмі, польська пацифікація в Галичині чи штучний голод в Радянській Україні.

Світовий Союз Українок

А оце, ще один історичний і дійовий момент в організованості українського жіноцтва, який еволюційно і речево наближає нас безпосередньо до нашого теперішнього ювілею.

Як на зорі українського жіночого руху дуже скоро був заманіфестований його патріотично-всеукраїнський характер — так і в період великого росту і всебічного громадського дозрівання львівського Союзу Українок визріла й новітня ідея світового об'єднання українського жіноцтва, яке мало скріпити його внутрішню солідарність і водночас із тим також його зовнішню репрезентативність.

Це сталося в останній декаді існування Союзу Українок перед Другою світовою війною, за часів довголітньої останньої голови, посла до польського сойму, Мілени Рудницької. У 1934 році в 50-річчя створення першої української жіночої організації в Станиславові, Союз Українок скликав у цьому ж місті Всеукраїнський Жіночий Конгрес, який могутньо заманіфестував організованість українського жіноцтва. Крім галицьких делегаток Союзу Українок у цьому конгресі взяли участь емігрантки з Придніпрянщини, які, як це вже вище сказано, були діяльні у різних європейських країнах; далі — представниці Волині, Буковини і Закарпаття, та дві делегатки з США і Канади. Згідно з постановами цей конгрес став колискою пізнішого об'єднання українських жіночих організацій у Світовому Союзі Українок, який постав у 1937 році у Львові. Його першою і останньою головою була, за статутом, тодішня голова Союзу Українок Мілена Рудницька.

Незадовго до вибуху Другої світової війни Світовий Союз Українок не мав ще змоги розвинути помітну діяльність, але національна єдність і солідарність були заманіфестовані та, з історичної перспективи, це явище залишається важливим прецедентом для принципів громадської праці українських жінок і громадського життя взагалі.

Та й серед зламів і страхіть останньої війни та нових наїздів на українські землі українська жінка бажала передусім служити своїй Вітчизні.

І так за німецької націонал-соціалістичної окупації у 1941 році постає у Львові Жіноча Служба Україні з визначними постатями в керівництві: Константиною Малицькою та головою Марією Біляк, яка була довголітньою організа-

торкою Союзу Українок. Дуже скоро нова влада припинила існування цієї організації.

Та готовість до громадського служіння своєму суспільному оточенню і українській справі взагалі мала виявитися незадовго знов у зовсім нових умовах вигнання і чужини.

Винісши з дому традиції і досвід організованости та ширшої громадської праці, жіноцтво нової політичної еміграції почало, — подекуди спонтанно, а дедалі все більше пляново, — організуватися на всіх етапах своєї біженецької мадрівки по різних країнах Західної Європи. Для багатьох жінок це були справді короткі перехідні "етапи" і способи тимчасової самоорганізації в природному бажанні громадського гуртування та шукання розв'язок на поточні питання біжучого дня.

Це було актуальним в 40-их роках, перед великим переселенням і постійним поселенням на гльобальних просторах за морями. Тоді сама поява маси вигнанців-українців та сам факт існування нових жіночих організацій стали якоюсь мірою посередньо приводом і людсько-організаційною підставою для нового світового об'єднання, яким стало СФУЖО.

Одначе, перш ніж зосередитися нам на цій новій формації, треба мати на увазі, що за океаном, головню на Північно-Американському континенті, були вже у повному розгоні дії різні українські жіночі організації. Тут не місце в цілому і детально розглядати могутній ріст української спільноти за океаном, а разом з тим і всіх жіночих організацій у різних заокеанських країнах. Вони на різних місцях, маючи більші чи менші сили, широко, або скромніше, — але завжди жертвенно, витривало і вірно були віддані покинутій Батьківщині та збереженню українства у світовій діаспорі. Українська жінка-громадянка на всіх перехрестях великого світового роздоріжжя всією душею звернена до рідного суспільства.

Союз Українок Америки

Тут з конечности обмежимося прикладом тільки однієї організації. А саме: нам необхідно приділити окрему увагу найбільшій заокеанській жіночій організації 40-их років, Союзові Українок Америки, бо він був ініціатором і господарем І Світового Конгресу Українського Жіноцтва поза межами України (СКУЖ), з якого народилася Світова Федерація Українських Жіночих Організацій.

Від початку, разом з організуванням громадського життя першої української еміграції в США, а опісля тим більше в періоді між двома Світовими війнами, — українське жіноцтво працювало в новій громаді, співтворило нове життя цілої спільноти на новому ґрунті, створювало жіночі гурти для різних культурних і суспільно-громадських завдань, і нарешті в 1925 році об'єднало свої сили в новій центральній організації, яка прийняла назву Союз Українок Америки.

Розбудовуючи свої перші клітини та працюючи над невідкладним завданням культурного піднесення та громадського вироблення свого членства, СУА водночас постійно був звернений лицем до України. І так етап за етапом ішли його акції, що захоплювали членство і зрушували громаду, а водночас приносили справді велику допомогу українському суспільству в Україні. Це були акції, які давали дуже цінну матеріальну допомогу, а одночасно і моральну підтримку, та мали політичне значення. Бо з вільної трибуни Нового Світу почали лунаати голоси протесту проти всякої кривди, та заклики до гуманності і сумління людства, не дивлячись, зрештою, на те, наскільки на міжнародному форумі мають значення мірила сумління та справедливості.

Чуйним серцем і зі швидкою готовістю СУА відгукався спеціальними збірками на такі події, як велика повінь на Прикарпатті, пацифікація в Галичині, голод в Україні та інше. З відповідною інформацією та протестом звертається СУА в 30-их роках до американських кіл і офіційних установ. У справі масових заслань українців на Сибір СУА видав англійською мовою “Апель до американського громадянства”, що був висланий американському урядові і всім амбасатам. Після розв’язання польською владою Союзу Українок у Львові проведено віче протесту і розіслано меморіал до різних визначних осіб. А після Другої світової війни тодішня редакторка журналу СУА “Наше життя” Клавдія Олесницька окремим листом зайняла становище щодо важливих для українців питань, порушених в американському Конгресі. В 1945 році СУА вніс меморандум до президента Трумена в справі українських утікачів в Європі.

Від самих початків свого існування СУА почав також шукати шляхів до всеамериканських й інтернаціональних взаємин культурними зв’язками з відповідними чужинецькими установами і організаціями. У загально-американських рамках та на міжнародних зустрічах (як Світовий Конгрес у Чикаго) — влаштовувано мистецькі виставки і поширювано інформацію про Україну.

Та й тут спеціальне значення мають заходи СУА в здобуванні та закріпленні контактів з американськими жіночими організаціями, що дає Союзові Українок Америки можливість брати участь і виступати на світових форумах, зокрема на міжнародних жіночих конгресах.

Отож після послідовних заходів СУА став членом Генеральної Федерації Жіночих Клубів, яка є найбільшою і дуже впливовою організацією. Далі Союз Українок Америки став членом Національної Ради Жінок Америки. У 50-их роках, використовуючи свою приналежність до американських організацій, СУА широко провів маніфестації з виступами американських конгресменів у пам’ять 500 жінок, що загинули у Кінгірі.

Також в останніх роках щораз успішніше провадяться різні інформаційні та пропагандивно-протестаційні акції у зв’язку зі сучасним становищем в Україні. У цій діяльності СУА має можливість тепер спиратися на репрезентативний авторитет всеукраїнського жіночого об’єднання в СФУЖО. І з другого боку, власне оці міжнародні контакти та формальні можливості СУА (як та-

кож і інших організацій — членів СФУЖО) полегшують світовій Федерації українського жіноцтва її акції міжнародного характеру.

Даючи почин до створення СФУЖО, СУА — ця найстарша українська жіноча центральна організація поза межами України — фактично нав'язав місток до історії і живого процесу, до рідної традиції в громадсько-ідейній настанові українського жіноцтва, бо в 1937 році він також об'єднався у Світовому Союзі Українок. А втім, організація, яка ніколи не замкнулася лише в собі, яка завжди була в контакт з українським материком та іншими організаціями, — втративши через воєнні події і нове політичне становище зв'язок з Україною, — природним порядком звернулася лицем до того українства, яке стало доступне на просторах вільного світу.

До речі, доволі скоро нав'язалися взаємини між СУА і Об'єднанням Українських Жінок у Німеччині, яке серед новостворених жіночих еміграційних організацій було в 40-их роках, під керівництвом основниці ОУЖ Ірини Павличковської, найсильнішою організацією з 70 відділами і 10.000 членством.

СФУЖО - об'єднання жіночих організацій

Першим кроком до світового об'єднання було скликання Світового Конгресу Українського Жіноцтва (СКУЖ). Як уже сказано, ініціатором його проведення і господарем був СУА, якого довголітньою головою тоді і пізніше була Олена Лотоцька. Конгрес відбувся у дні 12—13 листопада 1948 року у Філадельфії. Крім СУА на Конгресі були представниці від Союзу Українок Канади, Організації Українок Канади ім. О. Басараб, Ліги Українських Католицьких Жінок Канади і Об'єднання Українських Жінок в Німеччині. З неprisутніх, крім привітань, свою згоду на рішення Конгресу дали такі організації: Союз Українок Аргентини, Організація Українських Жінок в Англії і Об'єднання Українських Жінок у Бельгії.

Конгрес прийняв постанову створити Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій, що й сталося на цьому Конгресі. Шість організацій стали членами-основниками СФУЖО, а саме: СУА, ОУК ім. О. Басараб, ОУЖ в Німеччині, ОУЖ в Англії, ОУЖ в Бельгії та СУА в Аргентині.

З різних причин не всі організації, репрезентовані на Конгресі, ввійшли відразу в новостворену Федерацію. Але стверджуючи загальну єдність різних груп українського жіноцтва у вільному світі, Конгрес їхнім іменем виступив в обороні інтересів загально-національних справ. Він запротестував проти поневолення України, та заявив свободу демократичних громадянських прав. Видано відозву до вільного світу в обороні справедливості, миру і свободи. Цей протест вислано до Організації Об'єднаних Націй та до державних достойників, політичних діячів, парламентаристів Америки і Канади.

Цей світовий Конгрес, його настрої та ідейно-духова атмосфера — все це було справді відбитком глибокого, об'єданого національного піднесення.

За столом президії стояло порожнє місце для представниці України, цієї наново зруйнованої, скривавленої, суцільно скованої, але нескореної української Вітчизни всіх присутніх і всіх тих сердечно близьких, що десь далеко, після закінченої Другої світової війни усе ще падали на страшному шляху непосильних, нерівних змагань. Тоді діяла ще УПА і все визвольне підпілля. Серед американських стін елегантного філядельфійського готелю полилося багато щирих українських сліз, бо це була по суті драматична, хоч водночас і будуюча, — свіжа конфронтація з новою дійсністю, в якій для українського народу нічого не змінилося; це була зустріч людей з людьми, нових і незнайомих, але між собою вічно рідних. Стрінулися представники різних еміграцій, різних генерацій і різних, кордонами поділених, земель. Це була конфронтація різних течій і переконань, угруповань і віровизнань. Це була зустріч різних доль української людини, по-різному нашарованих за важкі останні десятиріччя. У цій зустрічі відізвався наново відчутний, усім спільний діймаючий жаль за втраченою, недосяжною Батьківщиною і за новітніми жертвами та особисто близькими втратами. Давні поселенці та громадяни далеких країн зустрічали в нових емігрантах ніби найновіших висланників України, і знаходили з ними спільну мову. Усе спільне стало понад усім, що могло ділити, і громадська єдність стала дійсністю.

Об'єднуючи жіночі організації та маючи на увазі якнайширше організаційне охоплення українських жінок у різних країнах поселення, СФУЖО поставила в основу своїх постанов змагання до єдності всіх національних сил взагалі та до постійної готовості і дієвості на благо України. І таким руслом поділила її діяльність разом із її складовими організаціями.

У 50-их роках щораз більше організацій, нових і новостворених, об'єднувалося у Федерації. Тепер 18 організацій з 11 країн на американському, австралійському й європейському континентах є членами СФУЖО. Крім вищезазначених шести організацій-основників ось такі ще організації увійшли до її складу: Український Золотий Хрест у США, Об'єднання Жінок Організації Оборони Чотирьох Свобід України (США), Об'єднання Українських Православних Сестрицтв у США, Ліга Українських Католицьких Жінок Канади, Об'єднання Жінок Ліги Визволення України (Канада), Жіноча Організація при Хліборобсько-Освітньому Союзі (Бразилія), Об'єднання Українських Жінок Венесуелі, Об'єднання Жінок Товариства "Просвіти" в Аргентині, Союз Українок Австралії, Товариство Українських Жінок ім. О. Теліги в Англії, Союз Українок Франції, Український Жіночий Союз (Відень). Усього разом членства по організаціях, об'єднаних у Федерації, є біля 25.000.

Першою головою СФУЖО, вибраною на першому Конгресі в 1948 році, була сеньйорка громадської та політичної праці, довголітня організаторка СУ у Львові, колишня сенаторка Олена Кисілевська, яка 15-літньою (тоді Олена Сіменович) брала участь у першому жіночому з'їзді у Станиславові 1884 року. Після її смерті в 1956 році її наступницею стала досвідчена діячка, учасниця українських делегацій у міжнародних зв'язках, колишня голова Жіночого Союзу у Відні, Олена Охримович-Залізник. Вона померла в 1969 році, і тоді

головою СФУЖО стала її діюча заступниця, голова СУА, делегатка на Конгреси Міжнародної Жіночої Ради у Вашингтоні (1925) і в Гельсінкі (1954), Олена Лотоцька, яка задля необхідности лікування в 1971 році припинила свою діяльність на цьому пості. З того часу СФУЖО очолює довголітня голова Організації Українок Канади ім. О. Басараб — Стефанія Савчук.

1959 року відбувся II Світовий Конгрес Українського Жіноцтва (СКУЖ) у Нью Йорку, а далі почалася корисна практика Світових Сесій Українського Жіноцтва. З участю 500 жінок, з широкою програмовою і практичною тематикою відбулася така сесія з нагоди Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ) 1967 року в Нью Йорку. Тоді забезпечено для голови СФУЖО місце у Секретаріаті СКВУ і виявлено настанову увійти в співпрацю з відповідними Комісіями і Радами СКВУ в окремих ділянках, зокрема дошкілля і виховання.

При СКВУ створено Світову Координаційну Раду Жіночих Організацій (СКОРАЖО) для охоплення тих організацій, які не належать до СФУЖО, щоб координувати спільні акції в загально-національних інтересах. СКОРАЖО очолила голова СФУЖО, і практично органи СФУЖО проводили її адміністративну і ділову працю, яка зрештою поки що була тільки повторенням роботи СФУЖО. Нікого нового ця нова Рада не притягнула, і перед СФУЖО тим більше стоїть пекуча потреба довести до об'єднання таки всіх жіночих організацій в рамках СФУЖО. До речі, треба відмітити, що з визначних організацій, з нез'ясованих причин, досі не є членом СФУЖО дуже цінна і велика організація Союзу Українок Канади, хоч його представниці, відома діячка і публіцистка Ольга Войченко і Євгенія Слюзар були на першому Конгресі (СКУЖ) у Філядельфії. СУК оснований в 1926 році, і його першою головою була Савеля Стечишин, знавець українського народного мистецтва.

На II Світовому Конгресі Вільних Українців, який відбувся в днях 1—4 листопада 1973 року в Торонто, Стефанія Савчук, як голова СФУЖО, стала другим заступником президента СКВУ, а Ірина Пеленська, як представник жіночої міжкрайової надбудови, якою є СФУЖО, — увійшла до Пленуму СКВУ.

В рамках цього Конгресу на 30 і 31 жовтня була скликана до Торонто II Світова Сесія Ради СФУЖО.

Діяльність СФУЖО унапрямується Пленарними Сесіями Ради СФУЖО, яка є її вирішальним законодавчим органом. Через своїх представниць у Раді СФУЖО складові організації Федерації є справжньою підставою свого добровільного об'єднання і є джерелом влади виконавчих органів: Управи СФУЖО й Екзекутиви. Завдяки цьому забезпечується також вільна діяльність та специфічні потреби й інтереси окремих складових організацій. Для вирішування окремих питань і скріплення діяльності різних теренів відбуваються крайові Конференції СФУЖО, як ось для Америки і Канади в Торонто (1962), для Південної Америки в Курітибі (1967), для Європи — в Нотінгемі (1962), в Мюнхені (1970), в Манчестері (1973).

СФУЖО швидко змогла побороти початкові труднощі та розгорнути свою діяльність, головню завдяки помітній підтримці з боку США. Це був не тільки більший грошовий вклад, але також те, що в розпорядження СФУЖО надано приміщення та адміністраційний апарат США і сторінку для "Вістей СФУЖО" у журналі США "Наше Життя", довголітньою редакторкою якого була досвідчена журналістка Лідія Бурачинська. До речі, власний бюлетень СФУЖО "Українка в світі" почав виходити в 1963 році за ініціативою і під редакцією пресової референтки СФУЖО Ірини Пеленської.

Розвиток діяльності

І так, спираючися на сильні організації, головню на американському континенті, нове верховне керівництво могло скоро дати необхідну допомогу слабшим і малим організаціям т. зв. залишенців чи взагалі невеликих еміграційних груп. Це були деякі акції соціального характеру, а далі підтримка інформаційними та програмовими матеріалами. Тут не можна не згадати факту, що якраз наша ОУЖ, та й взагалі українська громадськість у Німеччині багато завдячують дружній допомозі організацій і окремих осіб з-за океану.

СФУЖО дала важливий почин, на який відгукнувся головню США. Він створив фонд "Мати і дитина", який полегшив переселення около 100 родин, самотніх матерей з дітьми; і далі з цього фонду довший час ішла допомога для найбільш потребуючих.

На особливу увагу заслуговують патронати для суботніх шкіл і садків, що дало можливість ОУЖ повести працю головню у виховній ділянці, та й взагалі тим скріпити свою відновлену діяльність у 50-их роках. Допомога з Канади і Австралії підтримала також інші жіночі організації в Європі. А взагалі завдяки громадському виробленню і жертвенності жіноцтва, головню з новоствореного гурта Прихильниць СФУЖО, Фінансова Комісія СФУЖО змогла з часом розбудувати власну сильнішу фінансову базу.

Коли тільки перелічити окремі ділянки, тобто референтури і деякі Комісії та Секції СФУЖО, як: виховна, культурно-освітня, програмова, підсоветських студій, молоді, суспільної опіки, зв'язків, преси і т. д., то ясно відкривається широкий засяг уваги, плянування та діяльності СФУЖО, безпосередньо, чи через її складові організації. Усі ці проблеми заповняють програми вужчих і ширших сесій, конференцій, студійних днів, панелів, поточних статей, окремих більших доповідей і книжкових видань та виховно-навчальних підручників.

Крім цього, для поглиблення культурного життя і виховної праці серед жінок і частково молоді багато зроблено окремими акціями. Створено Літературний Конкурс фундації Марусі Бек; постали Гуртки книголюбів; подано ініціативу для плекання фолкльорної творчости, влаштування виставок народного мистецтва, творення музейних збірок; для співпраці з Енциклопедією Українознавства створено окрему Комісію (1952) для збирання матеріалів про

визначних діячок та працю жіночих організацій; заплановано ряд монографічних видань; відбувалися виховні семінари для матерів.

Такі гасла (і для цього творені ширші комітети) — як 1,000-ліття княгині Ольги, 100-ліття Лесі Українки, Комітет Увічнення Пам'яті Анни Ярославни (КУПАЯ) — стали загально-громадськими акціями.

Розгорнуто також діяльність для координації, модернізації та підвищення фаховости в ділянці суспільної опіки під гаслом: "змаг за фізичне і духове збереження української одиниці і спільноти". Висунено проблему сучасної молоді з суспільного і психологічного погляду, створено Бюро порад, розгорнуто опіку для дітей українських поселенців у Бразилії, проведено окремі збіркові акції на допомогу жертвам повені в Україні (в 1969 році).

1972 року покликано до життя Комісію Професіоналісток при СФУЖО, якої завданням є передусім перевести облік жінок висококваліфікованих професій, і подбати, щоб їхні фахові опрацювання з різних ділянок життя і науки послужили акціям СФУЖО, зокрема у міжнародних виступах.

Приділяючи велику увагу церковним справам, проведено широку і дуже успішну акцію (1969 рік) на Фонд Української Церкви в потребі, і здійснено окрему програму підтримки для справи патріархату і помісности Української Католицької Церкви, тобто проведено широку акцію меморандумів до Папи Павла VI і папських нунціїв.

Міжнародні зв'язки

На ширше обговорення заслуговує ділянка зв'язків з міжнародними організаціями з рамени СФУЖО.

Тут, як і давніше, українські жіночі організації, що є в бездержавному становищі, натрапляють на великі труднощі, бо найважливіші міжнародні жіночі зв'язки побудовані на принципі окремих представництв за національно-державною приналежністю. Та СФУЖО все таки добила деяких успіхів, користуючися частково (як вже було згадано на іншому місці), становищем деяких складових організацій з їх правом громадянства та їх приналежністю до загальних жіночих організацій на місцях постійного поселення. При чому, за офіційними повідомленнями, СФУЖО великою мірою вплинула на те, що складові організації поширили можливість своїх зв'язків у даних країнах.

Сама ж СФУЖО в короткому часі подбала про контакти і заприятелені взаємини з Міжнародним Жіночим Союзом та Міжнародною Жіночою Радою, а також стала членом Світового Руху Матерів (М.М.М.) і Міжнародної Секції Генеральної Федерації Жіночих Клубів. Отож СФУЖО мала своїх представників на міжнародних конгресах і студійних днях різних організацій: в Коломбо, Атенах, Гельсінкі, Монреалі, Парижі, Брюсселі, Бонні, Римі, Тегерані, Лондоні, Кенігштайні, Відні, Страсбургу та в інших місцевостях, зокрема по різних

містах США з приводу щорічних конвенцій Генеральної Федерації Жіночих Клубів.

Усі ці міжнародні заходи важливі для українських делегацій, як завжди, передусім для того, щоб, відповідно до актуальних подій і гасла даного конгресу, своїми звітами, інформаціями, рефератами, фаховими матеріалами, пропозиціями і особистими розмовами, звертати увагу на різні питання української справи взагалі та сучасного становища в Україні зокрема, в пов'язанні зрештою зі суспільною і гуманітарною проблематикою, що є полем діяльності сучасного жіноцтва. Усе це має велике значення хоч би з того погляду, що міжнародні жіночі організації мають дорадчий голос в ООН.

Досі висунено на різних місцях дуже багато питань, гасел і протестів на оборону Батьківщини і тероризованої української людини. Були резолюції (конгреси М.М.М. в 1950, 1953 роках), звернені проти програми виховання в СРСР; критичний коментар щодо становища підсоветської жінки, виданий з приводу Семінара громадської праці в Москві в 1956 році, розісланий на різні адреси, головно центральним міжнародних жіночих організацій; нарис про жінку-в'язня в СРСР; протест проти переселювання української молоді на цілнинні землі, приготований для конгресу в Коломбо; матеріал, зібраний з приводу 20-ліття голоду в Україні, що був частинно публікований; матеріал з приводу святкування 300-річчя Переяславської угоди й інше.

На вшанування пам'яті 500 жінок, що згинули в Казахстані (1956 рік) створено "Фонд 500", як резерва на потреби України, і влаштовано маніфестації, але не лише внутрішньо-громадського характеру; у зв'язку з цим проведено також ширшу зовнішню інформацію. Деякі організації-члени СФУЖО внесли з цього приводу протести до урядів своїх країн, втягнули в цю акцію деяких провідних політиків, Червоний Хрест та місцеві жіночі організації.

Це були початкові зовнішні акції СФУЖО загального значення і їх головним завданням було інформувати західний світ про різні факти советських зловживань у національно-політичному, громадсько-суспільному, родинному і особистому житті. Дивлячись на міжнародну кон'юнктуру і скромні українські можливості, — ці акції треба вважати вдалимими.

Від 60-их років і досі, коли помітніше проломилися щілини в залізній заслоні; коли незорієнтований чи глухий вільний світ мусів почути не одне те, чого досі "недобачав"; коли голоси опозиції, критика і протести дисидентів та мова захальявної літератури почали лунати чимраз виразніше і доходити безпосередньо до демократичного Заходу, — тоді й акції СФУЖО не тільки посилювалися, але й почали щораз більше зосереджуватися на конкретних петиціях, вимогах і допомогових заходах на оборону поневоленого і загроженого народу.

У ювілейному році 20-річчя Хартії Прав Людини Об'єднаних Націй, в 1968 році, проведено спеціальну широку і наполегливу дію роз'яснювання наболілих питань та протестів проти насильства над правом людини. Для кращого успіху цієї роботи і для підкреслення солідарності щодо універсально-людських

ідей, за ініціативою програмової референтки СФУЖО Стефанії Пушкар, об'єдналося 15 жіночих організацій з різних еміграційних національних спільнот поневолених Москвою народів, що мають свої організаційні клітини в різних країнах світу. У цю нову формацію під назвою "Об'єднані Організації Жінок з Центральної і Східної Європи", крім СФУЖО, увійшли такі жіночі центральні: литовська, латиська, естонська, білоруська, албанська, болгарська, чеська, словацька, угорська, польська, румунська, югославська, грузинська — і Американська Організація Жінок в боротьбі за свободу. Це об'єднання внесло меморандум до Конференції прав людини в Тегерані з такими головними пунктами протесту: проти нелюдських санітарних і харчових умов, у яких перебувають в'язні; за уможливлення їм контакту з родиною і зовнішнім світом; за признання їм статусу політичних в'язнів; проти важких умов для поверненців з заслання, з їхніми труднощами "приписатися", дістати приміщення і працю; проти важких умов праці колгоспниці, зокрема в поєднанні праці в колгоспі та присадибному господарстві; протест проти фізично важких робіт для жінок. Цей меморандум надруковано у 2,000 примірників, розіслано також до некомуністичних представництв в ООН, дорадчим організаціям при ООН, різним амбасадам у США, конгресменам, сенаторам і, очевидно, міжнародним жіночим організаціям. Крім цього, управа СФУЖО вислала окрему телеграму на 200 слів президентці Конференції принцесі Ашраф Паглеві, де зокрема наголошено нехтування прав людини в Україні. З нагоди цього ювілейного року також виготовлено і розіслано меморандуми в справі русифікації, переслідування діячів культури, нищення пам'яток культури в Україні; в обороні трьох жінок, засуджених на 25 років ув'язнення (К. Зарицька, Г. Дідик, О. Гусяк).

У цих справах СФУЖО звернулася в 1971 році також до Товариства Міжнародної Амністії і знов до Міжнародної Комісії Прав Людини та до Секретаріату ООН. Протести проти затроювання советською адміністрацією харчів в'язням пішли до Міжнародного Червоного Хреста та інших організацій. В 1971 році за ініціативою СФУЖО було виготовлено спільний меморандум від Об'єднаних Організацій Жінок з Центральної і Східної Європи та розіслано до різних установ у справі сполучення роз'єднаних родин і на право виїзду з Радянського Союзу.

На заклик СФУЖО у першу річницю трагічної смерті мистця і громадської діячки Алли Горської, в 1971 році проведено широкі маніфестації і вислано до міжнародних установ протести та інформаційний матеріал про переслідування в Україні.

У доповіді, виголошеній на Пленарній Сесії Ради СФУЖО напередодні срібного ювілею Федерації, подаючи підсумки проробленої роботи, Ірина Павликовська сказала: "Ми діяли як українки, що відчують духову єдність з українським народом і бажають йому допомогти власними, хоча мінімальними засобами. І коли б СФУЖО нічого іншого не виконала, то лиш для того варто було її заснувати".

Це — нарис праці СФУЖО, тільки намагання дати загальні риси діяльності СФУЖО, з чого природним порядком повинен унагляднитися програмо-

Відзначення 25-ліття СФУЖО у Філадельфії у листопаді 1972 р. Ізидора Борисова (сестра Лесі Українки) відкриває виставку.

Зліва направо: Ярослава Кобрин, Марія Харина, Марія Душник, Теодосія Кушнір, Олена Процюк, Марія Романенчук, Ізидора Борисова.

вий зміст та традиційне ідейне скерування цієї Федерації громадсько активного й організованого українського жіноцтва поза межами України.

У повній картині діяльності цієї жіночої централі є мало помітне те, що в шабьоновому розумінні звичайно вкладається в історичне поняття "фемінізму". Організоване жіноцтво — це не замкнений в собі світ, ані воно не займається плеканням невиправданих егоїстичних інтересів. Навпаки! У своїй гро-

мадській жертвенності, хоч і добровільно піднятій, активне жіноцтво радше часто несе неспівмірне обтяження обов'язками і додатковою громадською працею попри родинні та домашні завдання. Якщо би перевести статистику, скільки жінок і чоловіків у нашому суспільстві, попри професійну і заробітню працю, безкорисливо виконують громадську роботу, — то, мабуть, результат був би, пропорційно, некорисний для чоловічого роду в нашій громаді. Отож власне “нефеміністична” роля наших жіночих організацій, в тому також і діяльність СФУЖО, накреслює картину немов дбайливої господині на власному господарстві у рідній спільноті, яка тільки те й робить, що стежить за всіма загальними потребами і запопадливо дивиться, де ще треба роботящих рук.

Перспективи на майбутнє

Окрема справа — це далі перспективи у житті жіночих організацій. Бо є відомим факт, що у нашому суспільстві приплив молодих сил дуже малий. Та без глибшого і широкого дослідження тут не можна відповісти на питання: “чому”? Це справа часу, зокрема в теперішній добі, характерній великими структурними змінами сучасного суспільства. Є і деякі залишки застарілого способу думання в наших жіночих організаціях, які не відповідають молодому жіноцтву. Частково це може і справа віку, та відповідної зрілості, бо актуальний акцент у жіночій праці, і зокрема в українській еміграційній дійсності — усе таки паде передусім на спеціальні завдання жінки у збереженні родини, вихованні і подібне. А з другого боку, поскільки власне ці завдання залишаються завжди актуальними, то ж і психологічна та суспільна база і мотивація жіночих організацій залишаються далі живими.

Власне громадське скерування української жінки і активна настанова зберігати спільноту в діаспорі та служити народові в Україні, — все це настільки сильне, що воно великою мірою причиняється до живучости громадськості взагалі. Бувають випадки на місцях, що якби не угруповання жіночих організацій, то не було би взагалі ніякої діяльності в громаді.

А далі, у цілості цього т. зв. жіночого питання, навіть з точки бачення “антифеміністів”, мусить заставити до призадуми цей факт, що в сьогоднішньому модерному світі, серед великих суспільств і сильних держав, діють великі і знані жіночі організації, також пов'язані у великих міжнародних союзах. І вони мають помітний вплив, як у власних країнах, так і в міжнародних установах та акціях. З цього погляду актуальність і зростання українських жіночих організацій — загально-українська справа.

Та з нагоди 25-літнього ювілею СФУЖО варто порушити ще одне питання, яке стосується безпосередньо явища такої Федерації. Отож СФУЖО є першою українською громадською централею світового засягу, яка створилася на двадцять років до того, поки ще зібрався і СКВУ. СФУЖО — це справді діюва та діюча централь, яка не обмежує в нічому окремих складових організацій, є для них авторитетом, репрезентантом і керівником з безпосереднім і живим контактом.

І на закінчення: у цьому огляді заторкнено тільки громадську діяльність українського жіноцтва, і зовсім на боці залишено інші ділянки національного життя і творчості, в яких українська жінка виявила себе у різних історичних епохах дуже знаменно. Це була участь визначних одиниць у державному житті та керівництві, у визвольних змаганнях і революційних рухах, у політичних партіях, в літературі та мистецтві, в авангарді нових ідей і суспільних течій.

В окрему сторінку, поза всякими організаціями і програмами, треба було б також вписати скромну, непомітну, безіменну ролю української жінки-матері в родині, що на протязі цілих загрозливих століть пронесла само українство, як таке, в українській людині, у всій народній масі. І зображено її то як тиху істоту, що з журливою піснею на вустах несе важку долю всього свого племені на своїх утлих плечах, то як українську Ксантипу, що з віником чи кочергою в руках дає лад усій своїй сім'ї. Так і постала українська приповідка, що жінка тримає на собі аж три вугли хати. А прихильники жіночих організацій, які високо цінують суспільну ролю української жінки взагалі, залюбки повторюють гіпотезу про колишній матріярхат в Україні.

Та все ж ясно, що чим трудніший час для цілого народу, тим більше треба працювати над відповідним вихованням жінок, щоб кожна українська мати за всіх умов спромоглася сказати за Симоненком:

*“Можна все не світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину”.*

І водночас треба українському жіноцтву завчасу у власній родині зі своїми дітьми працювати над тим, щоб не нести три кути, — а порівну на всіх, щоб спочивав тягар спільної Рідної Хати.

Мюнхен, 1974 рік

Леся Храплива-Щур

Мати

На тридцятиліття СФУЖО

*“Повішу я колисочку
В темнім лісі на дубочку”
(Народна колисанка)*

Ой, повісила колисочку на дубі,
На Перуна дубі росохатім,
— Виростає кріпкий, синочку любий,
Панцирним Михайликом завзятим!

Мати стрілку витеше тобі з калини
І коня вербового до пари.
— Треба змалку приучатись, сину,
Бо стоять над Калкою татари.

Треба знати, як іти в далекі раті,
Боронити Руську Землю, хлопче,
Бо земля — немов рушник багатий,
Простелилася: хто хоче — топче!

Ой, повісила колисочку на дубі,
На Богдана дубі кучерявім.
— Набирайся сил, синочку любий,
Шаблею дорубуйся до слави!

Закраси пожежами границі волі,
Булавою покажи край-неба.
Мати вишиє сорочку-долю
Кров'ю і чорноземом для тебе.

Облети степи розлогі на буланім,
Корсунем грими і Конотопом.
Мати ж стерні, як тебе не стане,
Животворною сльозою скропить.

На Шевченковій вербі у Казахстані,
На вербі повісила колицку.
— Виростай, мій синку, на засланні,
Виростай, хоч доленька неблизько!

Нишком з трудоднів повісма витче мати
Рушники в хрести і в берегині,
До зорі буде тобі співати
Українську пісню на чужині.

Ой, візьмуть кати пісні за ґрати,
Заболять слова колючим дротом.
Вчися, синку, змалку вже казати:
“Сильні ви — а ми будем боротись!”

Ой розвішала колисочки по світі,
Та на кожній майже паралелі
Вишивала дрібно, щоб одіти
Діточок в сорочечки веселі.

І однакову співала всюди пісню,
Від пампасів, прерій, аж до бушу,
Думу для майбутнього колишню,
Про незмінну, невмирущу душу.

Діточок збентежених вела з собою
Крізь яри в бетоні і в залізі,
Вірною, прадоброю рукою
У Батьківщину Софійських візій.

Тридцять літ... А скільки перед нами
Та вибоїсті століть дороги
Опромівив вічний подвиг Мамаи,
Зародок для квіття перемоги.

Оксана Бризгун-Соколик

30-ліття СФУЖО в Торонто

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій відсвяткувала своє 30-ліття в Торонто. Імпрезова Комісія, яку очолює Марія Спольська, приготувала з цієї нагоди концерт, що відбувся в неділю 10 грудня 1978 року о годині 4-ій по полудні в аудиторії школи Вест-Парк при вул. Блур-Дандес.

Імпрезу відкрила коротким словом Ганна Ганьківська, голова Фінансової Комісії СФУЖО на Канаду, донька першої голови СФУЖО, сл. п. Олени Кисілевської.

Святочну доповідь "30-ліття СФУЖО" виголосила Стефанія Савчук, колишня, а тепер почесна голова СФУЖО, яка не тільки вміло очолювала цю організацію, але й приготувала незабутній в Торонто III Світовий Конгрес СФУЖО у травні 1977 року. У своїй доповіді достойна прелегентка перейшла 30-літню історію СФУЖО від листопада 1948 року і підкреслила, що це перше світового засягу українське об'єднання у вільному світі не тільки проіснувало 30 років, але й згуртувало коло себе 20 крайових організацій із одинадцяти країн на трьох континентах із 27-тисячним членством.

Завданням СФУЖО є не тільки об'єднати жіночі організації, але й у спільній дії стояти в обороні нескореної України. СФУЖО ширить інформації про недолю своїх посестер та життя в Україні на світових жіночих конгресах, і знаходить підтримку чужинок у своїй праці.

Єдність у наших зусиллях є підтримкою тим, що в Україні!

Після доповіді, Ольга Заверуха, голова ОЖЛВУ і членка Контрольної Комісії СКВУ вручила почесній голові Стефанії Савчук китицю червоних троянд, як подяку за 30-літню працю у Світовій Федерації.

В мистецькій частині концерту взяла участь Струнна Оркестра Музичного Інституту ім. Лисенка, якою диригував проф. І. Ковалів. Оркестра виконала "Кончерто мі-мінор" Вівальді, "Адажіо" Моцарта та "Сюїту" Лисенка. Виконання "Кончерто мі-мінор" Моцарта представило слухачам здібного молодого студента-скрипаля Ореста Коваліва.

Сопрано Роксоляна Росляк, солістка Канадської Оперної Компанії, виконала низку пісень: "Бабине літо" Гавалевича — Січинського, "Не співайте мені сеї пісні" на слова Л. Українки, музика Січинського, "Ой у саду" Шевченка — Гайворонського та "Гомоніла Україна" — з поеми "Гайдамаки" Шевченка, музика Лисенка. Фортепіяний супровід — Дерек Бертон.

Лариса Гвоздулич рецитувала поезію “Мати” Лесі Храпливої-Щур. Цей твір поетка написала для відкриття III Світового Конгресу СФУЖО.

На закінчення мистецької програми виступив чоловічий хор “Бурлака”, диригент Остап Брездень. Хор виконав київський напів “Блажен муж” в обробці Гнатишина, народну пісню “Ой, у полі верба”, в якій як солісти співали А. Со рока, Ю. Хомин, В. Драбик та М. Лецишин і “Грай, бандуро” Лисенка — Шамо та “Вічний революціонер” — Франка—Лисенка.

Публіка в переповненій залі нагороджувала всіх виконавців заслуженими оплесками.

Торонтська громада гідно відсвяткувала 30-ліття Світової Федерації, з надією та вірою в успіх праці в майбутніх роках.

Ірина Вжесневська

Український жіночий рух і 40-річчя СФУЖО

*“Щасливий той, хто має віру,
Бо знає ціль свого життя”*

У житті нашого народу, від первісних початків раннього палеоліту, жінка-мати була особою, що несла відповідальність за велику родину, тобто відповідала за першу організовану форму суспільного ладу, і цей лад, в доісторичній добі, ми називаємо “матріархатом”. Доказом авторитету, любові й пошани до жінки-матері залишилися з того часу мистецькі сліди, вириті на стінах печер — житлах родини, рисунки жінки-матері, керамічні статуетки жінок та багато камінних скульптур — постатей жінок на півдні наших земель, що були орієнтаційними пунктами-дороговказами для мандруючих за здобиччю чоловіків.

Упродовж нашої історії жінка завжди була активною в усіх ділянках життя народу. Понад тисячу років тому, на княжому київському престолі сиділа перша жінка політик, здібний керівник могутньої держави, перша християнка. Це була наша княгиня Ольга, яку народ іменував мудрою, а Церква визнала святою, рівноапостольною.

Організований Український жіночий рух починається в першій половині дев'ятнадцятого століття. Хоч це час важкої неволі України під московською окупацією на сході та австро-угорською (з додатком польської) на заході, то вже в 1850-60 роках українські жінки вибороли право на навчання в середніх школах і університетах для своїх дочок.

Хоч український жіночий рух і розвивався під впливом західно-європейського жіночого руху, проте в Україні він мав характер не жінки-емансипантки, але жінки-громадянки, активного члена своєї нації.

У 1878 році в Києві, а згодом 1880 році в Харкові засновано Вищі жіночі курси. 1884 році в Києві засновано перший жіночий гурток під проводом Олени Доброграєвої, того ж 1884 року Наталія Добринська заснувала перше жіноче товариство “Руських женщин” у Станиславові, Галичина.

З того часу починається тісна співпраця українських жінок з усіх українських земель, що були під різними окупантами. Результатом цієї співпраці стало спільне видання першого альманаху “Перший вінок”, виданого 1887 року у Львові заходами і коштом Наталії Добринської і Олени Пчілки, при активній допомозі Івана Франка. У “Першому вінку” вмістили свої статті, оповідання на жіночі теми, а також поезії, крім Наталії Кобринської та Олени Пчілки, тринадцять жінок-авторів, серед них — молоденька тоді Леся Українка.

Товариство “Руських женщин” не проіснувало довго через тодішні політичні та суспільно-громадські відносини, але кинуте Кобринською здорове зерно ідеї не пропало і, хоч бездіяльно пролежало кілька років у ґрунті зашкарублого консерватизму, воно таки зійшло й буйно розвинулося.

До 1890 року в Галичині зорганізували кілька жіночих товариств, між ними найсильніше — “Клуб Русинок”. В тому ж році українські жінки Галичини вислали петицію до віденського парламенту в справі допущення жінок до закладів для здобуття вищої освіти. В Стрию 1891 року відбулося жіноче віче. На Буковині засновано “Жіночу Громаду”, яка проіснувала і вела організаційну працю до 1940 року. Настирливі домагання жінок увінчалися успіхом, їм дали право на вищі студії в 1908 році. У тому ж році студентки заснували “Кружок Українських Дівчат” у Львові й Чернівцях.

Українське жіноцтво старшого й молодшого віку високо оцінювало національну єдність в ім'я спільного добра. Вони об'єднали жіноцтво з “Клубу Русинок” із студентками “Кружка Українських Дівчат” та створили одну організацію “Жіноча Громада” в 1909 році у Львові, яка діяла до 1917 року, а в тому ж році її переіменували на “Союз Українок”.

На центральних землях України українські жінки брали активну участь у праці товариства “Стара Громада”. Вони зокрема засновували недільні школи для дітей, молоді й старших та вели навчання української мови. Активною в тому русі була Христина Алчевська. Активними членами Революційної Української Партії (РУП) були жінки Н. Грінченко, О. Королева та інші. У Києві 1900 року засновано нелегальне товариство “Жіноча Громада”, члени якої займалися культурно-освітньою й допомогою працею серед молоді. Активним було також Товариство Захисту Працюючих Жінок у Києві й Харкові.

Нелегко було українським жінкам пробивати собі шлях для організаційної праці на користь свого народу під чужою, ворожою окупацією. Одначе, українська жінка не визнала окупантів.

Надходив час Першої світової війни. Українки розуміли, що їм треба бути готовими і стати поруч чоловіків до боротьби за державність України. Тому в створеній Українській Центральній Раді 1917 року її членами було одинадцять жінок, а дуже багато — працівниками адміністрації.

У вересні 1917 року в Києві відбувся жіночий з'їзд, і на ньому засновано Український Жіночий Союз (що опісля переніс свою діяльність на еміграцію до Відня).

З уваги на потребу розвитку зовнішніх зв'язків, у 1919 році створено Українську Жіночу Національну Раду, головою якої була Софія Русова. Українські жінки вперше виступили в міжнародних жіночих організаціях: в 1920 році на Конгресі Міжнародної Жіночої Ради в Осльо і Міжнародного Жіночого Союзу в Женеві; в 1921 році на Конгресі Міжнародної Ліги Миру і Свободи.

Під час визвольної боротьби українського народу українські жінки були дуже активні в рядах борців у різному характері та в різних ділянках праці, вони сумлінно виконували свої обов'язки супроти молодої української держави. Та, на жаль, та держава не мала сили встояти проти ворожого чотирикутника напасників, а п'ятого ворога — плямистого тифу, що забрав тисячі жертв не тільки українського війська, але й населення.

Московські більшовики, загарбавши наші землі, заборонили всяке позарезимне життя, в тому й жіночих організацій.

У Львові 1921 року Союз Українок плянував відбутися загальний жіночий з'їзд, щоб скоординувати й унапрямити працю жіночих організацій, однак польський окупаційний уряд вже тоді заборонив з'їзд, хоч доля Галичини ще не була повністю вирішена.

Незважаючи на польські переслідування, Союз Українок продовжував свою організаційну працю, зорганізував густу мережу своїх відділів по всіх містах і містечках та гуртки по селах — і провадив широко розгалужену діяльність, охоплюючи в свої ряди широке українське жіноцтво.

У результаті тієї діяльності був зорганізований Перший Жіночий Конгрес у Станиславові 1934 року. В ньому взяли участь представниці жіночих організацій з усіх українських земель, крім земель під більшовицькою окупацією. В конгресі брала участь представниця Ліги Миру і Свободи Мері Шипшенкс. Однак, і польська влада вже в 1938 році заборонила діяльність Союзу Українок у Галичині. Але на його місце українки заснували у Львові, того ж таки 1938 року, політичну жіночу організацію "Дружина княгині Ольги".

Друга світова війна припинила всю цю організаційну жіночу діяльність.

Як після Першої, так і після Другої світової війни українські жінки на еміграції зорганізували на нових поселеннях українські жіночі організації, які майже всі діють досі, а 22 із них є членами СФУЖО.

Живучи в демократичних вільних країнах, працюючи в своїх жіночих організаціях, українські жінки з великим зусиллям пробивали собі шлях до міжнародних організацій і установ. Вони турбувалися долею України і народу; вони не приглядалися мовчки до ворогом заподіяних нашому народові кривд, вони жваво, активно й голосно на них реагували. Жінки свідомі того, що їхня інформаційна праця на зовнішньому форумі дасть чужому світові точні і правильні відомості про сучасні події в Україні. Вони були свідомі того, що інтереси українського поневоленого народу перед вільними народами і державами світу може репрезентувати і обороняти тільки вільна українська діаспора, яка тоді ще, на жаль, не мала об'єднаної репрезентації.

Отож, українські жінки, опинившись на світових роздоріжжях, материнським серцем відчували і глибиною думки розуміли, що сила народу в його єдності.

У результаті цих роздумів, крайові українські жіночі організації скликали в 1948 році перший Світовий Конгрес Українського Жіноцтва, що відбувся 12-13 листопада у Філядельфії, США. Зустрілися тоді представниці різних часів еміграції, різних генерацій, політичних світоглядів і релігійних віровизнань, які почувалися дітьми однієї поневоленої Матері-України. На конгресі панувала ідейно-духова атмосфера, зумовлена почуттям єдності і бажанням скоординованої дії. Конгрес одногосносно постановою створив і проголосив Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій, у скороченні — СФУЖО. За столом президії конгресу було порожнє місце, призначене для представниці України, суцільно поневоленої, але нескореної нашої Вітчизни.

Конгрес доручив Управі СФУЖО якнайширше розбудувати організаційну структуру українських жіночих організацій, а вони повинні якнайкраще охопити українське жіноцтво в організаційних рядах, по всіх українських поселеннях. Головною постановою було те, щоб усіма засобами стреміти до єдності всіх українських сил для добра Батьківщини.

У 1950-их роках членами СФУЖО було вже вісімнадцять крайових жіночих організацій з одинадцяти країн українського поселення. Вони разом начислювали приблизно 25 тисяч організованого українського жіноцтва.

Першою головою СФУЖО була Олена Кисілевська, відома громадська і політична діячка, довголітня організаторка Союзу Українок у Львові, сенаторка до польського сейму та учасниця першого жіночого конгресу в Станиславові 1934 року. Після її смерті в 1956 році головою СФУЖО стала Олена Охримович-Залізник, відома діячка, представниця українських делегацій на міжнародних конференціях і конгресах. Від 1969 до 1971 року головою СФУЖО була заслужена діячка, співосновниця Союзу Українок Америки і СФУЖО, заступниця голови СФУЖО Олена Лотоцька, але згодом, через недугу припинила свою працю. Від 1972 до 1977 року СФУЖО очолювала піонерка жіночого руху в Канаді, довголітня голова Центральної Управи ОУК Стефанія Савчук. Була вона і співзасновницею СФУЖО, учасницею першого Конгресу СФУЖО, а в 1956 році її обрали заступницею голови СФУЖО.

Федерація скоординувала і поширила діяльність на внутрішньому відтинку та розгорнула акції на зовнішніх форумах при жвавій співпраці складових організацій.

Для тіснішого контакту зі складовими організаціями та для інформування українського громадянства, за ініціативою пресової референтки СФУЖО Ірини Пеленської почали виходити "Вісті СФУЖО". Опісля назву того видання змінено на бюлетень "Українка в світі". Його редагувала інж. Лідія Бурачинська. Зараз це видання має назву "Українка в світі" — Квартальник СФУЖО, редагує його мгр. Ярослава Зорич. Виходило й англomовне видання раз у рік для інформування чужинних організацій. Від 1984 року його редагує Ганна Мазуренко в Торонто.

Для закріплення фінансової бази СФУЖО, при співпраці складових організацій створено Фінансові комісії СФУЖО. Вони заініціювали особисте членство комісії під назвою "Прихильники СФУЖО", із вплатою членських вкладок і пожертв. У 1986 році статус Прихильників поширено на чотири категорії: добродіїв, жертводавців, допомагаючих і звичайних. Найбільшу працю для здобуття нових прихильників СФУЖО всіх категорій, а в тому числі й фінансів для праці СФУЖО, виявили фінансові комісії СФУЖО в Канаді й Америці.

У СФУЖО діяли референтури: культурно-освітня, програмова, виховна, референтура підсоветських студій, зв'язків і преси. Ці референтури допомагали своїми матеріалами складовим організаціям і за їх допомогою поглиблювали організаційну працю. Створено також Літературний Конкурс ім. Марусі Бек та фундацію, що фінансує нагороди учасників конкурсів; постали гуртки книголюбів, гуртки плекання народної творчості, в багатьох центрах влаштовують виставки народного мистецтва, поширено акцію збірки музейних експонатів, видано ряд монографічних видань, проведено виховні семінари, проголошено заклик вшановувати українських культурних діячок, зокрема українських героїнь. І нарешті — скоординовано і поширено діяльність Суспільної опіки.

В 1972 році СФУЖО покликало до дії Комісію Професіоналісток. Їхня праця мала охоплювати наукові й професійні ділянки нашого життя.

Велику увагу присвячено міжнародним зв'язкам, виступам на міжнародних конгресах, конференціях. В цій праці СФУЖО досягнуло значних успіхів.

СФУЖО має зв'язки з багатьма світовими організаціями. СФУЖО є членом таких міжнародних організацій:

- 1) Світового Руху Матерів;
- 2) Генеральної Федерації Жіночих Клубів;
- 3) Міжнародної Охорони Дитини;
- 4) Комітету Недержавних Організацій.

СФУЖО співпрацює також з Міжнародною Жіночою Радою та з комісією "Декади Жіночого Поступу" при Організації Об'єднаних Націях.

Ці зв'язки поглиблювалися шляхом контактів, висилкою актуальних, фактово опрацьованих матеріалів, виступами наших делегаток на міжнародних форумах, їх участю в праці різних комісій і внесенням через них відповідних резолюцій в українських справах. Все це викликало в світі зацікавлення українськими проблемами і подіями в Україні.

Складові організації СФУЖО, за інструкціями СФУЖО, вносили протести, петиції в урядах країн свого поселення в справах жорстоких переслідувань діячів руху опору московським режимом: арештів, довголітніх тюремних засудів та засланням у сибірську тайгу.

Акції СФУЖО стали ще сильнішими у світі після того, як на Захід почали приїжджати наші правозахисники, живі свідки переслідуваної сучасної України.

У 1977 році відбувся в Торонто III Конгрес СФУЖО. Підготовчу працю вела голова СФУЖО Стефанія Савчук у дружній співпраці з головою Конгресового комітету Марією Солонинкою, головою Головної Управи ОЖ ЛВУ в Торонто. Конгрес відбувся дуже успішно; на ньому обрано головою СФУЖО інж. Лідію Бурачинську — піонерку жіночого руху в Україні та в США, журналістку і дослідницю народного мистецтва. На тому конгресі уступаючи голову Стефанію Савчук іменували почесною головою СФУЖО.

Українські жінки, попри свої родинні обов'язки, фахову працю і працю у своїх організаціях, стежать за всіма загально-українськими справами, беруть участь в усіх акціях і у великій мірі спричиняються до живучости української громади.

Представниці СФУЖО брали участь у міжнародних жіночих конференціях ООН: зокрема в декадах жінки в Мехіко, опісля в Копенгагені, в далекій Кенії, в Африці. Своїми виступами, роздаючи інформаційні матеріали, вони інформували тисячі делегаток вільного світу про фізичну і духову руїну українського народу.

IV Конгрес СФУЖО, що відбувся у Філядельфії 1982 року, ствердив, що український жіночий рух здобув поважні осяги на високому щаблі. Заступниця голови СФУЖО зайняла становище заступниці президентки Світового Руху Матерів з осідком у Парижі. Вона бере тепер участь у праці цієї установи, а також бере активну участь у нарадах комісії при ООН. Крайові Управи Жіночих Організацій — члени СФУЖО, у своїх країні є справжніми активістками українського громадського життя. Від 1982 року СФУЖО очолює донька зеленої Буковини д-р Марія Квітковська. Громадську працю вона почала ще молодю студенткою, а потім довгі роки працювала в департаменті Суспільної Служби Америки. Понад 20 років вона була головою Головної Управи Українського Золотого Хреста в США і брала активну участь у праці СФУЖО від початків її існування.

У грудні 1984 року під час Річних Нарад Управи СФУЖО постановлено проголосити "Березень — місяць СФУЖО". Метою цієї постанови було поширити інформацію про діяльність СФУЖО, придбати нових Прихильників СФУЖО, нових передплатників кварталника "Українка в світі", а з тим здобути фінанси на працю СФУЖО, зокрема на світовому форумі. Для успіху цієї акції виконано ряд вдалих проектів.

V Конгрес СФУЖО відбувся в Торонто в 1988 році. Конгресовий комітет очолювала заступниця голови СФУЖО, відома діячка Управи ЛУКЖ в Канаді Олександра Ковальська, при співпраці членів Конгресового комітету.

Головною метою останнього конгресу було пропагувати СФУЖО серед урядових чинників Канади, запрошуючи їх на святкове відкриття конгресу. Під час сесій учасниці проаналізували сучасну проблематику жіночих організацій та загальноукраїнське суспільне життя, обмірковували напрямні корисної майбутньої діяльності. Численна участь делегаток складових організацій СФУЖО з різних країн нашого поселення, взаємне й дружнє спілкування було

доказом того, що організовані жінки свідомі своїх завдань і обов'язків супроти сучасної української дійсності й майбутності України.

На конгресових сесіях були реферовані й дискутовані такі проблеми: "Українська родина у вільному світі", "Аналіза і плянування організаційної праці жіночих організацій", "Укріплення і розбудова українського громадського життя", "Збереження і поширення української культури в діаспорі", "Укріплення давніх і здобуття нових зовнішніх контактів", "Напрявні для координації харитативної праці", "Політика репресій з перспективи "гласности" в Україні".

Мистецькі виставки збагатили конгрес і забезпечили присутність на ньому багаточисленної публіки. Зокрема спопуляризувала СФУЖО і конгрес виставка картин з інформаціями про "Втрачені архітектурні пам'ятки Києва". Вона приміщувалася впродовж двох тижнів у вестибюлі міської ратуші Торонто.

Підсумки Конгресу виявили, що сьогоднішній час треба вміло і своєчасно використовувати, зокрема на зовнішньому форумі, для всесторонньої допомоги українському народові — його відважним синам і дочкам.

Вони повернулись із тюрем і довголітніх заслань, вони ведуть боротьбу з окупаційним режимом за права українського народу на своїй і землі, притягаючи до своєї праці багато нових людей.

Цього року святково відзначаємо 40-річчя існування та організаційної праці СФУЖО в надзвичайно складний і важкий час. Події в Україні свідчать про те, що там проходить процес національного, релігійного і, частково, політичного відродження. У зв'язку з цим і нам треба нових сил до праці, більше активних людей і нових засобів. Кожна організована людина має виконати працю за її спроможностями у громадському житті, ніхто не сміє стояти осторонь. Українське організоване жіноцтво в діаспорі мусить діяти рішучо, справно й відважно. Ми є свідками того, що ворог руйнує нашу духову спадщину, а одночасно проголошує "гласність". Але ця "гласність" має два обличчя — одне для пропаганди в західному світі, і друге — жорстоко незмінне супроти українського народу, продовжуючи безоглядний наступ на провідний актив українського релігійного, національного і культурного відродження. Помимо "гласности", їх арештують, б'ють, карають тюрмами і великими грошовими карами. Серед покараних є й Ірина Калинець, довголітній в'язень тюрем і заслань.

Українське жіноцтво повинно використати всі можливості й доступні нам засоби, щоб інформувати наших чужомовних співгромадян про московську дволичну "гласність". Треба здобувати зв'язки в державних установах, серед державних політичних, культурних, наукових і релігійних діячів та домагатися їхньої реакції та підтримки наших сучасних борців з ворогом, що голосить одне, а робить протилежне.

Сьогодні процес політично-національної кристалізації перемінює наш народ у націю. Він щодня приносить нові події, доповнює діючі групи новими людьми. Значить, той рух росте на наших очах.

Чи ми призадумуємося над тим, які завдання, які обов'язки накладають на нас ці події і процеси на Батьківщині? Які напрямні впливають з них для українського жіночого руху?

На порозі другого тисячоліття християнства України маємо плекати між собою любов, взаємопошану і дружню співпрацю в громаді для спільної оборони й допомоги нашому народові; бути вірними всім культурним і творчим надбанням нашого народу, зберегти єдність нашої спільноти, зберегти молоде покоління, щоб йому передати ці здобутки минулих поколінь для розумного й гідного продовження духових надбань.

Ми свідомі того, що сьогодні дуже трудно заохотити молоду професійну українку брати участь в організованому житті. Ми бачимо, що в усіх жіночих організаціях (а теж і в інших українських організаціях) бракує молоді. Ми знаємо, що сьогодні професійні жінки мають великі можливості кар'єри і водночас мають відповідальність супроти родинного вогнища, а тому не мають багато часу. Однак, ми мусимо вказати їм на відповідне відношення до українського жіночого руху, мусимо підібрати їм відповідне завдання, щоб вони виявили зацікавлення і проявили свою ініціативу в реалізації цих зацікавлень у властивий їм спосіб дії, і так включимо їх у нашу організаційну працю. Нас мусить єднати українська духовність, обов'язок творити життєві цінності, щоб їхне коріння формувалося століттями. Сьогодні бабуня, мама й дочка мусять відчувати відповідальність за майбутню субстанцію українського народу.

Діяльність українського жіночого руху у вільному світі залежить від кількості, якості і єдності. Ми прямуємо до однієї мети за краще завтра нашого українського народу, наш народ потребує нас усіх. Мусимо бути свідомі, що кожна велика акція, задум, чин чи великий рух довершується цілою низкою дрібних, інколи непомітних починів і діл, а тому для життя організму нації потрібні всі члени спільноти, а головно — жінки.

Ми віримо, що Всемогучий поблагословить наш труд та увінчає успіхами наші зусилля. Наше майбутнє — в силі духа!

“Не бійсь доріг далеких і крутих,
Чужих країв, не бачених донині —
Пізнай усе. Можливо, через них
Ти станеш ближчим рідній батьківщині.”

Семен Склярєнко

*Доповідь на святі в Монтреалі,
квітень 1989 року*

Галина Бонк-Галамай
пресова референтка СФУЖО

СФУЖО з нагоди 40-ліття "Мово рідна! Слово рідне!"

Клич СКВУ "Рік 1989 — Рік Української мови!" є важливим закликом, скерованим до всієї української громади поза межами нашої любої України. Він ще важливіший для наших земляків у сучасній Україні. Може найширше і найщедріше здійснюватиме той наш клич саме українське жіноцтво в усьому світі. Адже матері та сестри вміють висловити найтепліші, найніжніші почування й думки людини. Поневолювач українського народу всіми засобами зухвало й вперто витісняє зі суспільного й державного життя українську мову та переслідує жахливими і жорстокими методами тих сміливих українців, які зважуються вживати свою рідну мову.

Тому нам усім, а зокрема жіноцтву, конче потрібно на кожному кроці ставати на захист української мови. Зокрема треба боротися за повернення українській мові державного статусу, подібно, як той статус вже досягнули чи відвоювали вірмени, балтійські народи і т.д. Рідна мова — це один з найбільших скарбів кожного народу. Нею розкриваються всі тонкощі душі людини, усе багатство культури рідного народу.

Гасло "Рік 1989 — Рік Української мови!" можна доповнити ще й такими кличами: "За рідну мову", "За національну честь!", "За свободу для нашого поневоленого народу!"

З листів від рідних, з преси знаємо про широку кампанію масової русифікації, про насильне насадження російської мови, як "мови спілкування народів ССРСР". Окремо знаємо про засмічування чужим хабаззям колись "чисту та правдиву, як Господа слово" нашу рідну українську мову.

Як подає "Молода Україна" (ч. 123), у Львові ви не побачите в готелях жодного оголошення, вивіски чи розпорядку, проспекту, адресної картки, газети або журналу українською мовою... Це лише один приклад, а таких багато.

Москва докладает великих зусиль, щоб принизити українську честь, обікрасти нашу культуру, щоб вбити віру в людей, які після довгих переслідувань продовжують ставити спротив диктаторському режимові. Такі мистці, як Панас Заливаха, Стефанія Шабатура, Ірина Сенік, Оксана Попович та інші каралися в тюрмах, а чимало загинуло, та не піддалися нелюдському тискові. Вся їхня праця і боротьба служать доказом, що українська мова, культура,

мистецтво — це цілком незалежна творчість. Ми є самостійна нація. Наша культура самобутня і не потребує ворожої "опіки"!

Ми на чужині здаємо собі справу з того, що не вся молода генерація буде активною в суспільно-політичній праці, хоча вже багато української молоді включилось в процес боротьби нескореної України.

Українське жіноцтво завжди плекало любов до української мови, культури, мистецтва та національних традицій. Українська жінка завжди дбала про виховання молоді в патріотичному дусі.

В Україні підноситься і росте рух за відновлення українських шкіл, товариств плекання рідної мови і тим самим національної свідомости.

Тож і ми повторимо за геніяльним Шевченком:

*Не цурайтесь того слова,
Що мати співала,
Як малого вповивала,
З малим розмовляла.*

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, що об'єднує 22 жіночі організації на чотирьох континентах, відзначає саме тепер своє 40-річчя. Під час тих святкувань ми повинні скрізь і всюди наголошувати вагу плекання української мови, українського мистецтва, заохочувати молоде покоління до різних конкурсів слова, до мистецького читання творів великого сина нашого народу Тараса Шевченка, що його 175-ліття від дня народження саме в цьому році обходимо, і поетеси Лесі Українки, якої 75-річчя від дня смерті відзначаємо. Так то ми маємо священний обов'язок показати велику правду про те, що український народ і надалі продовжує боротьбу проти московських наїздників. І ця боротьба є незаперечним доказом, що українська нація сильна і непоборна.

1989 рік

д-р Наталія Пазуняк

Участь УЗХ в праці СФУЖО З нагоди 50-ліття Федерації

Український Золотий Хрест був створений в 1931 році, ще як Український Червоний Хрест, на заклик полковника Євгена Коновальця, що відвідав у 1929 році Америку. УЗХ — організація націоналістично-визвольного спрямування, заснована як допомогова організація з метою допомоги борцям за Україну.

УЗХ став членом-основником СФУЖО на Першому Конгресі Українського Жіноцтва в Філядельфії, що відбувся в днях 18-13 листопада 1948 року. Представниками УЗХ на Конгресі 1948 року були: голова УЗХ Марія Лехицька і визначна діячка УЗХ в тих часах Павлина Різник.

Саме Павлина Різник у своїй многогранній громадській праці була завжди близькою до діяльності СФУЖО, розуміючи велике значення Федерації, як надцентралі, якій члени-організації, по суті, не підлягали; тільки діючи у контакт-згоді з іншими членами СФУЖО, творила через свої головні управи надзірну систему координації дії у представництві назовні та внутрі української громади з усучасненням починів загального значення для Українського Жіночого Руху.

Для УЗХ завжди було притаманним діяти для українців у потребі, зокрема для тих, що боронили прав України на прапредківській землі. Саме така постанова УЗХ споріднювала його діячок із СФУЖО, що мала ту саму незмінну спрямованість.

Треба зазначити, що у "Збірнику УЗХ", виданому на відзначення його 60-ліття, подані наступні імена членок УЗХ, які вложили багато праці в розвиток СФУЖО, є це: Павлина Різник, д-р Галина Лащенко, д-р Софія Карпінська, д-р Марія Квітковська, Дарія Бойдуник, Оксана Генґало, Раїса Куделя, Наталія Іванів, д-р Наталія Пазуняк. Незабаром до праці СФУЖО долучилася від УЗХ також Марія Гром'як.

Починаючи з 1960-их і 1970-их років члени УЗХ співпрацювали головно з Референтурою Суспільної Служби СФУЖО. Продовжувалася ця праця і в 1980-их і 1990-их роках. Метою діяльності УЗХ в ділянці Суспільної Служби СФУЖО було підвищити та унапрямити допомогову діяльність жіночих і загальногромадських організацій через координацію допомогових зусиль.

В 1960-их роках діяло дві Комісії Суспільної Служби СФУЖО — в США і в Канаді. Д-р Марія Квітковська очолювала Комісію Суспільної Служби СФУЖО

в США в 1970-их роках. Наталія Іванів була членом цієї Комісії, а після відходу на пенсію Євгенії Янківської в 1977 році, Наталія Іванів стала референткою Суспільної Служби СФУЖО і була нею до 1982 року, до IV Конгресу СФУЖО.

Коли в 1982 році д-р Марія Квітковська стала головою СФУЖО, Наталія Іванів стала містоголовою СФУЖО з уряду. На становище референтки Суспільної Служби СФУЖО пішла Валентина Мушинська, а згодом — Марія Гром'як (від 1982 по 1996 рік).

Треба ще повернутися до діяльності д-р Марії Квітковської та Наталії Іванів. Ці дві діячки проводили Сесії Суспільної Служби СФУЖО в Нью Йорку, Детройті та Торонто, застосовуючи нові методи праці, включно із створенням Бюр порад у справах суспільної опіки. До речі, Марія Квітковська мала докторат саме в цій ділянці. Це поширювано на складові організації СФУЖО. Обидві діячки опрацьовували професійні доповіді в ділянці суспільної служби та пересилали їх тези до складових організацій СФУЖО. Працю поширено на Аргентину і Бразилію, де було організовано відповідні господарські курси для підвищення рівня домашнього господарства та гігієни родини серед наших селян Бразилії.

Коли в 1967 році було створено СКВУ, на його I Конгресі д-р Марія Квітковська та Наталія Іванів мали свої доповіді з ділянки суспільної служби та її нових метод. Такі сесії проведено і на II і III Конгресах СКВУ. По суті д-р Марія Квітковська та Наталія Іванів стали засновницями Світової Ради Суспільної Служби СКВУ. Членами управи цієї Ради від СФУЖО є тепер Марія Гром'як та Наталія Іванів, яка була містоголовою в управі Ради до 1992 року.

Щодо фінансової ділянки СФУЖО — вона включала також членок УЗХ: Павлина Різник була членом Контрольної Комісії СФУЖО; Дарія Бойдуник була фінансовою референтною СФУЖО, а згодом і членом Контрольної Комісії (до 1987 року); Раїса Куделя була членом Фінансової Комісії СФУЖО на Америку. Тепер зв'язковою Фінансової Комісії є Марія Гром'як.

В культурно-освітній ділянці дорадчу ролю в СФУЖО відігравали члени УЗХ д-р Галина Лащенко, д-р Софія Карпінська та проф. Оксана Генгалю, яка дбала про фонд на видання монографії про Анну Ярославну. Ця монографія готова до друку, але ще не видана.

Щодо праці в зв'язках СФУЖО — діяла Комісія Зв'язків, членом якої була Раїса Куделя (1977-1988 роки). У підготовці матеріалів на міжнародні конгреси й конференції брали участь різні члени УЗХ, в тому числі і Наталія Пазуняк. Члени УЗХ постійно брали участь у всіх акціях оборони українських політв'язнів з рани СФУЖО, що включало підготовку еляборатів і саму участь в конгресах. Стимулом до праці в СФУЖО була оборона переслідуваних у Советському Союзі жінок, розголос про їх стійкість і незламну волю.

Таким чином, усі ми почували себе потрібними для України: бо ж ми боролися її права, інформували про побутовий стан родини, про ролю матерів в тих умовах, про здоров'я дитини і виховання її.

В 1970-их роках, коли СФУЖО стала членом Міжнародного Сектора Генеральної Федерації Жіночих Клубів в Америці, членом цієї організації став і УЗХ. Кожного року голова УЗХ Наталія Іванів, бере активну участь у Конвенціях Генеральної Федерації Жіночих Клубів і співпрацює там з представницею СФУЖО. Завдяки нашій участі в цих конвенціях впродовж довгих років, ми мали можливість порушувати наші справи.

Члени Управи УЗХ, 1986 рік, Чикаго.

Сидять зліва: Анна Стародуб, голова УЗХ Наталія Іванів, Марія Гром'як.

Стоять зліва: Ірена Крайник, Оресцеда Вітковська, Анна Кузик.

У час, коли українська дисидентка Оксана Мешко була арештована й переслідувана советською владою, Генеральна Федерація Жіночих Клубів в Америці, що налічувала тоді 18 мільйонів жінок-членів, прийняла резолюцію боротися за визволення цієї великої та світлої постаті українського жіноцтва.

Перед наступною Конвенцією пригадую момент алярму: я була сама в канцелярії СФУЖО, над чимось працювала; приходить поспішний лист-вимога негайної реакції від СФУЖО — найновіші вістки про долю ув'язненої Оксани Мешко. Ці відомості треба подати до початку Конвенції. Не було мені куди й коли звертатись; вирішила негайно відписати і поспішно відправити на пошту. Я подала такі останні вістки: "Оксана Мешко в похилому віці — їй було тоді 76 років, вивезена в Якутський край над Охотським морем, коло Японії. Там сніги і стужа. Вона живе сама в малій халупці серед снігових завій; стільки снігу, що часом два тижні не може вийти за харчем. Якути добрі люди — відкопають двері... Як прибула, спитали її на скільки років засуджена сюди. "На

п'ять років”, — сказала Оксана Мешко. “Ні, на віки”, — відповів старий якут, дивлячись на тендітну постать літньої жінки... Молитва перед Іконкою Богоматері й гіркі сльози любови до Рідного Краю не дають їй загинути. Вона жива...”

Цього мого листа прочитали на Конвенції Федерації Жіночих Клубів, і розгорнулася акція оборони-протесту не лише від нас, але й від чужинців. Ми з Ніною Караванською виготовили брошуру про Оксану Мешко (я перекладала, син оформляв). Ми з Ніною Караванською вислали брошуру до 100 сенаторів Конгресу Америки. Була реакція. Врешті Оксану Мешко звільнили. Ми вітали її тут на оселі ім. О. Ольжича поряд з іншими українськими дисидентами.

Часто представницею СФУЖО на конференціях була Марія Квітковська, тоді голова СФУЖО. Наталія Іванів, голова УЗХ, часто бере ділову участь в Конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів в Америці.

Членки УЗХ не раз брали участь у міжнародних конгресах жіночих організацій, головно Аліянсу. Мені довелося бути від СФУЖО на Конгресі Аліянсу в Трієсті в 1964 році, а значно пізніше — на Конгресі в Гельсінки в 1983 році. Це була дуже напружена праця. Відбувалося багато конференцій, спонсорованих ООН — Рік Дитини, Рік Родини. Багато документів готувалося на ці конференції з участю членів УЗХ.

Незабутньою була участь членів УЗХ в жіночих конференціях Декади Жіночого Поступу, ініційованих і аранжованих ООН — неурядовими організаціями НДЖО.

Перша Конференція проходила в Мехіко в 1976 році, де були представники 123 країн-членів ООН. Поряд працював “Форум” неурядових організацій. Там була й делегація СФУЖО з головою д-р Квітковською і Валею Мушинською, що допомагала знанням еспанської мови. Протести, підготовка матеріалів, голодівка в обороні переслідуваних жінок в Україні — ось праця делегації СФУЖО на цій конференції.

В 1980 році відбулася II Конференція в Копенгагені. Наша делегація СФУЖО там була велика — 88 особи, і завзята. З нами була невтомна Ніна Строката-Караванська. Ми заздалегідь готували матеріали, портрети ув'язнених, лєтючи (часто проходилося виробляти їх там на місці, не раз до 3-4 години ранку). Була з нами д-р Марія Квітковська, як завжди дуже діяльна та витривала. Як крик розпачу, відбулася наша голодівка, що тривала дві доби. Ми звернули увагу офіційних делегацій: одягнені у вишивки, ми тримали портрети жінок, транспаранти, роздавали лєтючи. Мали станок і проводили наші сесії — часто поборювані комуністками.

Третя Конвенція Декади Жінки проходила в 1986 році в Найробі, Кенія. І знову активно діяла там наша незабутня Марія Квітковська. Спільно з Ніною Караванською приготували ми ще в 1982 році брошурки про ув'язнених жінок, це пригодилося в Кенії (їх переслано заздалегідь поштою до Найробі). Частинно фінансував видання брошурок УЗХ, частинно — інші організації СФУЖО.

Треби згадати, що у делегаціях на деякі Конгреси СФУЖО брали участь такі членки УЗХ: Олександра Мельник, Н. Крайник, А. Стародуб, Анна Кузик (референтка зв'язків Головної Управи), Міра Повх, Володимира Кавка, Надія Каркоць, Маруся Попович, Ольга Кобзар.

Накінець треба сказати про велику працю голови УЗХ Наталії Іванів у СФУЖО: є це її попередня функція референтки Суспільної Служби СФУЖО, є це згадана вже участь на Міжнародному Форумі Генеральної Федерації Жіночих Клубів разом із СФУЖО, є це її довголітнє членство в Статутівій Комісії СФУЖО, а також те, що як голова складової організації СФУЖО, Наталія Іванів є постійно від 1982 року містоголовою СФУЖО з уряду. Наталія Іванів — член управи СФУЖО, до 1982 року член Екзекутивн СФУЖО. Від 1959 року шістнадцять років вона секретарювала, а одну каденцію до IV Конгресу перед 1982 роком була першою виборною містоголовою СФУЖО; референтка співпраці з українськими жіночими організаціями.

Треба пригадати, що УЗХ не лише виконує всі свої зобов'язання супроти СФУЖО, але оплачує членські вкладки за організації-посестри в Південній Америці: "Відродження" в Аргентині, жіноча Організація ХОСу в Бразилії; до тепер також Венезуеля.

Додамо ще на кінець згадку про те, як в 1988 році у Ротердамі ми з Наталією Іванів були з рамени УЗХ, але представляли й СФУЖО. Тоді склали вінок на могилі полк. Євгена Коновальця в 60-ліття його загибелі. На цьому ювілейному відзначення промовляв Голова Проводу ОУН М. Плав'юк, слово мали інші ідеологічні провідники націоналістичних організацій. Це був великий момент у нашому житті.

1998 рік

д-р Маруся Бек

50-ліття СФУЖО

Слово на ювілейному бенкеті СФУЖО

Упродовж свого життя не раз і не два приходилось мені переступати гостинні пороги вашої української громади у славетному Торонто. Це завжди було для мене великою приємністю, бо у вашому добірному товаристві я, можливо, допомагала вам реалізувати якесь корисне діло.

Але сьогодні, дорогі пані та панове, не приємність, а радість, безмірна радість огортає мене і ціле моє ество. Я прибула до вас сьогодні, щоб разом з вами відсвяткувати 50-ліття Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

СФУЖО — що це таке? Ви знаєте, що у деяких із наших громадян і навіть у деяких наших жінок є помилкове поняття, яке треба усунути. СФУЖО — це не є організація, це є Федерація, у якій об'єднано українські жіночі крайові організації. І коли СФУЖО приймає ці організації, як свої складові частини, — не старається змінити, так би мовити, обличчя тих організацій. Членство в СФУЖО не зупиняє внутрішнього життя цих організацій, ані не порушує їх статуту. Іншими словами, організації залишаються цілком самостійними, а СФУЖО лучить їх тільки тоді, коли хоче творити спільну успішну акцію.

СФУЖО створено в 1948 році на великому Конгресі українських жінок у місті Філядельфії. Почуваю себе щасливою, бо я була однією з тих, які були на тому Конгресі, і є свідком народження СФУЖО. Я пригадую, який був тоді настрій серед жіноцтва — жінки були захоплені, вони знали, що роблять щось дуже важливе. Але були й деякі сумніви і побоювання: чи, може, ми ще заслабі, щоб узяти на себе таку відповідальність, може, загал не підтримає нас і, може, вороги постійно будуть кидати нам колоди під ноги. Але здорова думка перемогла, і створено СФУЖО. У той час шість жіночих організацій записалося в члени СФУЖО.

От так наші жінки починали з малого, але думали і мріяли про велике. Однак вони знали, що так, як найбільша ріка починає від маленького джерела, поступово набирає об'єму й енергії, і чим довша її мандрівка тим сильнішою вона стає. І не має значення, чи та ріка плила бурхливо, чи легенько, вона росла, міцніла й могутніла, і в кінці, в цілому своєму гордому маєстаті ріка таки дійшла до своєї призначеної мети — до моря.

Так і українське жіноцтво прямувало до своєї призначеної мети. Повільно, поступово, але постійно і наполегливо! Сьогодні СФУЖО має більше як 20 укра-

Д-р Маруся Бек промовляє на Ювілейному бенкеті 50-ліття СФУЖО. Направо: голова СФУЖО Оксана Соколик.

їнських жіночих організацій, вони творять силу. Коли думаємо про Федерацію, то треба пригадати і тих, які будували СФУЖО. Першою головою була Олена Кисілевська, за нею слідували — Олена Лотоцька, Лідія Бурачинська, Стефанія Савчук, Марія Квітковська, а сьогодні нашою головою є достойна пані Оксана Соколик. Це вони забезпечили існування СФУЖО, провівши її через різні критичні періоди. Це їм, тим здібним, тим досвідченим, повним посвяти жінкам, завдячуємо прекрасний розвиток СФУЖО.

Але, пані та панове, так як священникові неможливо розуміти своєї парафії і щось зробити без допомоги своїх ревних парафіян, так як не можна генералові проводити війну без своїх вірних воїнів, так і українська жінка, хоч би і найздібніша, не могла б провести жінок до призначеної мети без тієї праці, без того зусилля, яке численні рядові жінки віддавали спільній справі. Бо це вони своїм зусиллям будували той символічний храм—союз: СФУЖО.

Хтось міг би сказати, що святкування 50-ліття не є дуже важливим. Але, пані й панове, воно є надзвичайно важливим. Воно вказує, що українські жінки вийшли з вузьких рамок, місцевого самодіяння, на світову, міжнародну арену. І я признаю, що завжди думаю про ту працю на міжнародній арені, бо знаю, що жінки мають великий успіх у тій ділянці.

Але не можна забувати, що ця праця — це не єдиний напрям праці СФУЖО. Вони працюють на міжнародній арені, так хотілося б вам сказати, з якими організаціями, але на жаль час не дозволяє. Та все таки треба згадати хоча б деякі: Світовий Союз Матерів, Генеральну Раду Жінок і всі жіночі клуби, які існують, особливо в Америці, і багато, багато інших. Для мене важливою є участь СФУЖО у конференціях, які були пов'язані з Міжнародним Роком Жін-

ки. Остання відбулася в Китаї, а перед тим — у різних містах і країнах світу, але я особливо яскраво пригадую їхню місцю в Мехіко Ситі. Це був перший рік Міжнародної Декади Жінки, проголошеної ООН.

Ми вислали делегацію, у складі якої я була також. І ми довго думали над тим, що б ми могли зробити, щоб звернути на себе увагу, щоб люди пам'ятали, що тут були українки. І ми вирішили відбутися триденну голодівку. А в той час голодівки не були так знані, як уже пізніше. І коли ми власне їхали до Мехіко Ситі, я хочу Вам пригадати, що тоді існував ще Советський Союз. Конференція в Мехіко Ситі була подвійна, значить одна частина — офіційна, де були делегатки урядів і державних народів, а в другій частині — працювали делегатки різних неурядових організацій, яких були сотні. Офіційна конференція відбувалася у великому домі з величезною площею перед ним. Ми, українські жінки, а було нас вісім, посідали на цій площі, тримаючи транспаранти, на яких були написи з поясненням, хто ми є, що ми робимо і чому ми це робимо. Ще не встигли ми розсістися добре, як прийшов мексиканський поліцай і сказав: "Пані, я хочу повідомити вас, що на вас вже були скарги. Советський Союз скаржиться, що ви проводите демонстрацію, а тут не вільно мати демонстрації в зв'язку з конференцією". А далі сказав: "Однак ми перевірили, що ви спокійно сидите, не співаєте та нікому не перешкоджаєте, і ми ці скарги відкинули. Тільки ще є друга справа — ви маєте цей напис (дві жінки тримали напис, бо не було до чого його причепити). Наш закон не дозволяє постійних написів під час конференцій."

Ми почали розмову з цим поліцаєм. Пані Мушинська з Детройту, яка володіла еспанською мовою, почала з ним дискусію, мовляв, ми мусимо мати якийсь напис. Рівночасно пані, які тримали напис, опустили його вниз. Поліцай це зауважив і сказав: "От ви вже й самі знайшли відповідь. Залишіть так на кілька хвилин, а потім знову підніміть його вгору і не будете мати жодного клопоту. Я поговорю з моїми колегами, що після мене будуть мати тут варту й скажу їм, щоб вас не турбували, бо все у вас у порядку". І він відійшов, а ми були раді, що знайшли таке прихильне ставлення. Було видно, що він був проти політики Советського Союзу.

Але, пані та панове, крім голодівки ми ще мали пресову конференцію. Зголосилися, що хочемо мати таку конференцію і сподівалися, що напевно загоряться до нас і советські делегатки. Так саме і сталося. Спочатку ми почули легкі питання, які нас не турбували. Потім, однак, встала одна советська делегатка і кинула закид у нашу сторону: "Як ви смієте так брехати, чейже в нас, у Советському Союзі, а тим самим і в Україні, жінки мають рівні права з мужчинами". Тоді голова комітету, яка проводила пресову конференцію, покликала мене, щоб я відповіла. Я звернулася до делегатки Советського Союзу словами: "Пані, ви говорите, що ми брешемо, але я вам скажу, що я була в Советському Союзі і в Україні, і я знаю, що там жінки мають рівні права, бо жінок так само як і мужчин запроторюють до тюрем за найменшу провину. Я знаю, що є у вас лікарки і що деякі жінки займають високі посади, але я бачила також, як жінки замітали вулиці, як у тачках возили цеглу, як вони пра-

цювали при будівлях". І тоді делегатка Советського Союзу мусіла замовчати, бо знала, що не може мені заперечити, тим більше, що я сама там була й усе це бачила. Ми були раді, що совети не розбили нашої пресконференції і що ми могли усвідомити деяких людей, які були присутні.

Я хотіла б ще додати, що не раз чула серед українців слова: "...ті конференції нічого нам не дають. Приїдуть туди делегати, поговорять, потім їдуть додому, і все лишається так, як було". Але в цьому випадку, як і в інших випадках, була нагода, яку було можна чудово використати.

Хотіла б розказати про ще одне переживання, яке я мала разом з другою пані із нашої делегації, Марусею Душник. Вона мала політичні зв'язки в Нью-Йорку, а я — в Мишиген, і нам пощастило дістати запрошення на прийняття, яке давав американський амбасадор. Коли нас представляли, з поясненням, що ми дві американки українського походження, і членки делегації, яка проводить голодівку для того, щоб світ довідався про що їм йдеться, — тоді встав один Советський урядник, витягнув руку і, показуючи на нас, сказав: "О, то ви нам таку пакість робите!" Очевидно, ті слова нас трохи обурили, але ми старалися цього не показувати. Я йому відповіла, що це є наша реакція на їхню акцію. Тоді всі інші амбасадори стали потакувати головами, що обурило советського амбасадора, і він, ображений, відійшов. Отже, ви знаєте, що нам навіть не снилося, що буде така нагода що-небудь зробити. І так воно буває на тих конференціях, тільки треба знайти ті нагоди і вміти їх використовувати.

Пані, можливо, я занадто підкреслюю зовнішню діяльність СФУЖО, але ще хочу сказати, що СФУЖО також діяльна на внутрішньому відтинку зв'язків у нашій громаді та нашому народі. Коли прийшла вістка про це, що торгують молодими жінками-українками, — звідки посипалися протести? Від СФУЖО. Коли прийшла вістка, що Папа Римський не дозволяє українським одруженим священикам душпастирювати в Польщі, — звідки прийшов протест? Від нашого СФУЖО. Так, жінки реагують на кожний злочин, на кожен кривду, на кожний тиск, який наш народ переживає. Вони простягають руку, руку допомоги, вони помагають і дітям, і старшим, і вдовам, і всім, хто в потребі.

А до того ще скажу вам, хоч, може, я не повинна про це говорити, СФУЖО влаштувала вже 27 літературних конкурсів, якими вони допомагали українським жінкам виявити свою літературну творчість. Останньою правилами трохи змінили та переводять конкурси і для дітей. Один із конкурсів дозволив дітям з України писати про Чорнобиль, інший — про великий голодомор. Як мені оповідає пані Соколик, це зробило велике враження на дітей.

Мої посестри зі СФУЖО, я не маю квітів, але дозвольте мені моїми скромними, однак щиросердечними, словами подякувати вам за вашу працю і вашу посвяту. Знаю, що коли громада часом уряджує таке тріумфальне свято, як це, грають сурми й співають пісні, але ви знаєте, нам не потрібно цього, бо серце творить свою власну думку. І в мене сьогодні серце грає веселу пісню — я вірю, що те саме діється в серці кожної українки, яка є тут присутньою, а може

і в деяких українців. Бо, нікуди правди діти, і хлопці помагають і є прихильниками СФУЖО. І вони мають почування до справ жінок.

Але мої слова, які сьогодні живі, як ті квіти, завтра зів'януть, як занедбані діти, і нічого не зостанеться. Тому для вас — жінок, які працюють у СФУЖО, найбільшою подякою нехай буде свідомість, що ви виконали свій національний обов'язок, не порожніми словами й зайвими кличками, але істотною працею. Нехай вашою нагородою буде свідомість, що це ви зробили.

І хоч слова, особливо коли вони теплі та щиросердечні, гріють серце і спонукують до більшого зусилля, але коли приходить час до якогось почину, самих слів не досить. Знаю, тоді треба теж тих зимних зелених листків, які на жаль не ростуть на деревах. Я сьогодні складаю малий дар для СФУЖО (\$1,000).

Пані Оксано, Ви не просили мене про пораду. Але якби таки мене попросили, то я сказала б Вам: розгорніть свої крила, дужим помахом цих крил летіть у майбутність зі свідомістю, що у Ваших руках є велика сила і що цю силу, рука в руку, зі своїми посестрами на рідних землях, Ви повинні зужити для того, щоб скріпити волю України, а народові українському придбати щасливу долю.

Запис зі стрічки подала М. Загребельна

1948 - 1998

Ювілейний рік СФУЖО

Святкування 50-ліття СФУЖО в Торонто

На Річних нарадах СФУЖО 30-31 жовтня і 1-го листопада було відзначено великий ювілей Федерації — її 50-ліття.

Крім традиційних нарад 31 жовтня відбувся святковий бенкет, на якому привіти зложили генеральний консул України Микола Кириченко, заступник президента Світового Конгресу Українців Василь Самець і голова Конгресу Українців міста Торонто Марія Шкамбара.

Головну доповідь динамічно виголосила д-р Маруся Бек, почесна членка СФУЖО і фундаторка літературних конкурсів СФУЖО, підкреслюючи у своїм слові колосальну працю, яку зробила СФУЖО, співпрацю всіх складових організацій і їхню повну незалежність. Побажала "...розкритими крилами лету в наступне століття!"

Зі словом виступила Ірина Сенік — номінована СФУЖО і вибрана журі, як одна зі "сто героїнь світу". Висловила жаль, що український уряд досьгодні не визнав колишніх політичних в'язнів. Голова СФУЖО Оксана Соколик проголосила Ірину Сенік почесною членкою СФУЖО.

Відзначено "корсажами" сучасних голів десятих складових організацій, які в 1948 році заснували СФУЖО. З десятки основоположників СФУЖО шість були присутніми. Крім того відзначено одну членку кожної складової організації, з нагоди 50-ліття СФУЖО.

В мистецькій частині виступили Мирослава Зінь, яка прочитала вірш Лесі Храпливої Щур, написаний до 50-ліття СФУЖО, а Віра Мартиненко проспівала без супроводу кілька народних пісень. Бенкетом вміло проводила Христина Бідяк — заступниця голови СФУЖО.

1 листопада о 2:30 годині по полудні в шкільній залі церкви св. Миколая відбулася серія доповідей "СФУЖО у майбутньому" при участі д-р Тетяни Беднажової з Праги, д-р Зої Хижняк з Києва, Оксани Соколик — голови СФУЖО, і Лесі Дяківської з Лондону. Сесією проводила мгр. Ярослава Зорич.

На Річних Нарадах прийнято Об'єднання Українок Чехії до складу СФУЖО. З нагоди 50-ліття СФУЖО проголошена збірка дуже потрібних фондів на дальшу працю СФУЖО: "Акція добродіїв і спонсорів": дар у 100 доларів або більше — добродій, дар 50 доларів — спонсор. Імена жертводавців поміщено в програмці бенкету. Без підтримки громади Федерація не могла б працювати. Щире Вам спасибі!

Екзекутива СФУЖО

Відзначення з нагоди святкувань 50-ліття СФУЖО - 1998 рік (За рекомендацією складових організацій)

1. Олена Процюк (СУ Америки) — довголітня представниця до ООН.
2. Віра Бучинська — колишня голова Ліги Українських Католицьких Жінок Канади, редактор журналу "Наша Дорога".
3. † Софія Сидор — колишня голова Об'єднання Українок Бельгії.
4. Ольга Штайнер — голова Об'єднання Українських Жінок Німеччини.
5. Мгр. Ярослава Зорич — почесна голова ОУК ім. Ольги Басараб, редактор журналу "Українка в світі".
6. Євгенія Бовкаловська-Мазепа — Жіноча Організація при Хліборобсько-Освітньому Союзі, Бразилія.
7. Анастасія Остап'юк — колишня голова ОУЖ у Великій Британії.
8. Ольга Бандура — колишня голова Союзу Українок Аргентини.
9. † Павлина Різник — Український Золотий Хрест, США.
10. † Лідія Гаєвська-Денес — Союз Українок Австралії.
11. Мгр. Аріядна Стебельська — Ліга Українок Канади.
12. † Уляна Целевич-Стецюк — Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України, США.
13. Віра Смерека — голова Товариства Українських Жінок ім. Олени Теліги, Англія.
14. Валентина Кузьмич — колишня голова Об'єднання Українських Православних Сестрицтв, США.
15. Галина Шафовал — колишня голова Об'єднання Жінок "Просвіти", Аргентина.
16. Головна Управа Організації Українок "Відродження", Аргентина.
17. Зоя Нижанківська — голова Українського Жіночого Товариства Швейцарії.
18. † Володимира Балій — перша голова Союзу Українок у Польщі.

Леся Храплива-Щур

На 50-ліття СФУЖО

Було це після Другої Війни.

Отямилися в чужині вони,
А Рідний Край: церкви, могили, друзі...

Брати і сестри там далеко, в тузі...
На вік запали ворога заслони,
А там життя — лиш муки і прокльони...

Та враз з глибин і туги, і розпуки
Знайшлися сестри і подали руки...
Чужі казарми і свої серця...
А простору, а праці — без кінця.
Нагодувати, приодіти, вчити:
В чужині плекати рідні квіти...
І скільки тут прийдеться жити літ?!
Такий незнаний та холодний світ,
Та кажуть: десь далеко в світі тому
Живуть і сестри з рідного нам дому.
Єднаються від давна і до нині:
В Канаді, у Бразилії, чи в Аргентині,
В Америці, чи в Англії і... може
Нам Бог знайти якимось їх допоможе?

Полинули вістки за океани
І відгукнулись — рідними словами.
Воскресли спільні спомини в заграві:
Союз, Жіноча Рада, Станиславів,
Жіноча наша доля однакова:
Там з Вінніпегу, з Мюнхену чи... Львова...
Ця вічна доля: ніжними руками
Краси й любові будувати храми...

В заморських місті Братньої Любові
Подали одні одним руки знову.
Руками, вірними Великій Цілі,
Обплели світ, усмішкою зігріли.
І Федерацію Вінком благословляли
Із засвітів: Олена і Наталя...

Прошло пів сотні літ надії й праці
Хто ж їх діла зчислив і передбачив?

Пером і голкою, і при катедрі й печі,
Творили дивні, небувалі речі:
Слідами туги, щиро, без принуки,

По всьому світі, для дітей і внуків,

На чорну не зважаючи годину,
Звели заокеанську Україну.

Їх ласку, поміч — знали добре всюди,
Де лиш в недолі українські люди.
І стукали в закриті можних брами,
За кривдженими сестрами-жінками:
“За дротом-терням Ірка, Надя, Ніна,
Згубився Ярчик і без мами Дзвіня...”
Гукали: “Убиває нас Чорнобиль!” -
У Копенгазі, в Мексико, в Найробі...

Їх слухали серця всі материні
І... вперше співчували Україні...

Та враз! — на сході небо спаленіло,
Вдягнулася завітня мрія в тіло,
І все, що спало, у зневірі нило,
Розбуржала блакитно-жовта хвиля.

Нечуване поплило по етері:
Ми знову разом! Відкриті волі двері!

Тих зустрічей, обіймів рук завзятих,
Тих ніжних рук... ніяк не описати...
Звершилася одвічна тайна Роду,
Прекрасного, без меж і переводу,
Дав Бог знайтися знову — тому квіту
Калиновому — із усього світу.

Перлились сльози щастя-перемоги,
Стрічались з далекої дороги,
Ці, що наш рід оберegli до нині,

Одвічні Українські Берегині!

Оксана Соколик

50-ліття СФУЖО

Україна на шляху до закріплення державности переживає економічну та політичну кризи. Проблеми реальні, їх треба правильно оцінити та з ними боротися. Але щоб їх побороти, мусимо бути сильними, мати ясно накреслену мету, знати які є пріоритети та мати шлях як намічене досягнути.

З вірою у свою правду українська жінка завжди вмiла побороти всі труднощі на шляху боротьби за кращу долю свого народу. Прикладів у історії є багато.

В 1945 році, після закінчення найбільш жорстокої війни, ціла Україна опинилася від жахливим большевицьким терором. Щоб якнайуспішніше ширити у вільному світі правду про Україну, вже в 1948 році українські жіночі організації об'єднуються у Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій, щоб спільною працею якнайкраще допомогти поневоленій Україні.

В листопаді цього року сповнюється 50 років як у Філядельфії з'їхалися представниці десятиох жіночих організацій Північної та Південної Америк і Європи і вирішили створити Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій, щоб спільно, одним сильним голосом говорити світові про долю української жінки під комуно-московським ярмом, а також взаємно допомагаючи собі, зберігати національну ідентичність у своїх рідинах, товариствах, у державах нашого поселення.

Десять організацій-засновниць СФУЖО є перелічені в нашому Статуті. Першою є Союз Українок Америки, бо його члени були ініціаторами Першого Світового Конгресу Українського Жіноцтва. В той історичний день основниками СФУЖО були також: Український Золотий Хрест у США, Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб, Ліга Українських Католицьких Жінок Канади, Об'єднання Українських Жінок Німеччини, Організація Українських Жінок у Великій Британії, Об'єднання Українок Бельгії, Союз Українок Франції, Організація Українських Жінок ХОС (при Хліборобсько-Освітньому Союзі), Бразилія, і Союз Українок Аргентини. Шість організацій особисто, чотири на письмі.

Під час нарад залишено порожнє крісло для представниці з України. Аж в 1992 році на VI Конгресі СФУЖО це порожнє крісло заняла, як гість, Атена Пашко — голова Союзу Українок, першої відродженої жіночої організації в Україні.

І так СФУЖО приступило до своєї діяльності.

Очевидно, що з роками праці виявилася потреба друкованого слова — зв'язку поміж складовими організаціями. Вже 35 років тому виникла ідея та потреба видавати бюлетень “Українка в світі”, який не так давно змінив свою назву на “квартирник”. А 25 років тому назріла konieczність видавати англomовне число журналу раз у рік, яке так виходить і по сьогодні.

Широка діяльність Федерації, а головню видання квартирника, потребували фондів... У Канаді створено Фінансову Комісію, а в 1967 році створилася Фінансова Комісія Америки — яка відзначила недавно своє 30-ліття. Фінансова Комісія Америки стала фінансовою базою нашої праці.

Маємо нагоду радіти сьогоднішнім днем. Однак, сьогодні без вчора, а завтра без сьогодні не можуть існувати. Тому сьогодні хочеться пригадати дещо з вчора, яке є підставою завтра.

На початку, кілька слів про наших голів. Тут важливо пригадати, що крім голови працюють і члени екекутиви, і складові організації. Якби нам почислити добровільний вклад праці, часу, здоров'я за 50 років існування і росту нашої Федерації, ми самі, мабуть, були б здивовані тим кілька мільйонним числом. І це ж праця жінок — професіоналісток, які мають свої кар'єри і родини, працюють не за гроші, а ідейно, і часто їхня громадська праця окреслюється як “непрофесійна” тому, що не беруть за неї гроші. Часто це називається працею доривочною, випадковою, хоч нераз абсорбує людину більше, як так зв. full time.

Перший Світовий Конгрес Українського Жіноцтва відбувся, як вже згадано, в листопаді 1948 року в Філядельфії. Першою головою обрано Олену Кисілевську, колишню організаційну референтку Союзу Українок Західної України, письменницю, журналістку, сенаторку польського сойму, де вона боролася за права жінок і українського народу. Олена Кисілевська була головою СФУЖО вісім років.

Другою головою була Олена Залізник. Вона була одною з перших, які ввели українське жіноцтво на міжнародне поле, діючи в секції Міжнародної Ліги Мира і Свободи. Була деякий час головою Українського Жіночого Союзу у Відні. Головою СФУЖО Олена Залізник була 13 років. За її головування в червні 1959 року відбувся в Нью Йорку Другий Світовий Конгрес Українського Жіноцтва з нагоди 10-ліття СФУЖО. Програма Конгресу мала дві головні тези:

- 1) Українська жінка у вільному світі та її відношення до народу на рідних землях і до пануючого на тих землях режиму;
- 2) Українська жінка у вільному світі та її завдання на місці поселення.

Чи велика різниця поміж “вчора і сьогодні”? Висновки II Конгресу та найважливіші критерії:

- 1) втримати українську родину;
- 2) поширювати дію жіночих організацій у вільному світі та велику увагу присвячувати ширенню правди про Україну.

*Зліва: Ірина Сенік, Оксана Соколик, Іванна Мартинець.
Рочестер, Нью Йорк, жовтень 1998 року.*

Тут мені хочеться показати на прикладі, як минуле в'яжеться зі сучасним: СФУЖО і окремі складові організації працювали в обороні української жінки невольниці московсько-комуністичного режиму, яка сиділа за правду у в'язниці, на засланні, терпіла переслідування за рідну мову, релігію, за справедливе бажання бути повноправною україркою у своїй незалежній державі. Минули роки. Україна стала незалежною. Наші завдання змінилися.

Недавно відбулася цікава подія: одна американська жіноча організація вирішила в унікальний спосіб відзначити 150-ліття першої конференції прав жінок в Америці 1848 року. Проголосили Проект "Сто героїнь", щоб відзначити сто жінок світу за їхню безстрашну боротьбу за жіночі, людські та національні права. Екзекутива СФУЖО вислала відразу цю інформацію своїм складовим організаціям, а сама номінувала довголітнього політичного в'язня, поетку, члена гельсінської групи Ірину Сенік та довголітнього політв'язня Ірину Стасів-Калинець на те почесне відзначення. Деякі складові організації нас повідомили, що і вони номінували кандидаток. Преса подала, що зголошених було понад 3,300 жінок з цілого світу.

Сьогодні з радістю повідомляю, що в почесній групі “Сто геронь світу”, яких вибрали зі 72-ох держав, є наші Ірина Сенік і Ірина Стасів-Калинець, а також Ірина Теофіля Стахів, яку номінувала Ліга Українок Канади.

Святкова презентація нагороди відбулася 29 цього місяця в Рочестері. Ми щасливі, що Ірина Сенік була учасницею такого великого свята! І хто би подумав, що сьогодні з радістю повернемося до такого трагічного нашого минулого!

За головства Олени Залізняк в жовтні 1959 року проголошено перший Літературний Конкурс СФУЖО ім. Марусі Бек, яка була ініціатором конкурсів і стала їх фундаторкою. Сьогодні журі оцінює твори вже 27-го конкурсу. Тут також варто з подякою пригадати, що всі члени журі дотепер працювали для СФУЖО добровільно, хоч у деяких випадках треба було читати і оцінювати коло 250 творів!

За головування Олени Залізняк в 1963 році почала виходити “Українка в світі”, спочатку в США, а тепер у Канаді. Першою редакторкою була Ірина Пеленська. “Бюлетень” виходив циклостилем і передплата була \$1 на рік! Сьогодні журнал виходить в Торонто, його довголітньою редакторкою є Ярослава Зорич.

Редакторами англomовного журналу спочатку була Ірина Пеленська, потім редакційна колегія, від 13-го числа — Ганна Мазуренко. Сьогодні маємо нову редакторку — Віру Маланчій.

В “Українці в світі” Лідія Бурачинська в 1966 році пише: “Підготовчий комітет Панамериканської Української Конференції повідомив, що перший Світовий Конгрес Вільних Українців вирішено відбутися в листопаді 1967 року...” СФУЖО була одною з основників СКВУ, тепер СКУ, який минулого року відзначав своє 35-ліття.

В 1967 році почала діяти і Фінансова Комісія в Америці, яка стала пізніше не тільки матеріальною підтримкою “Українки в світі”, але і її фундатором. Фінансова Комісія передала дотепер понад \$100,000 американських доларів на наш кварталник і називає його “наша дитина”... Скільки осіб вложили час та посвяту, щоб завершити таке діло! Без них, мабуть, не було б “Українки в світі”!

Тираж кварталника є 1,000 примірників. Передплатників у Канаді та Америці не надто багато... Велику кількість примірників висилаємо в Україну, де журнал високо цінять, та нашим посольствам у світі, з якими ми мали нагоду нав'язати контакти.

Квартальник приносить вістки про працю складових організацій СФУЖО, про співпрацю СФУЖО з міжнародними організаціями, організаціями в Україні, інформацію про жінок діаспори і України, і т. д. Наприклад, в 1973 році було повідомлення, що Ірину Сенік засуджено ВДРУГЕ... А тепер, 25 літ пізніше, з гордістю помістимо повідомлення про її велике відзначення. По смерті Оле-

ни Залізник в 1969 році головуство перебрала заступниця голови СФУЖО — Олена Лотоцька, співосновниця Союзу Українок Америки, основниця і редакторка журналу “Наше життя”, членка Світового Союзу Матерів — М.М.М. Одначе, через слабе здоров'я була головою тільки два роки.

Пленарні Наради СФУЖО в листопаді 1972 року вибрали головою Стефанію Савчук з Торонто. По фаху учителька, основниця Жіночого Товариства ім. Ольги Басараб (тепер Організація Українок Канади), основоположниця і членка Екзекутиви Світового Конгресу Вільних Українців. Завдяки Стефанії Савчук досягнуто в статуті СКВУ для кожночасної голови СФУЖО статус другої заступниці президента СКВУ.

Стефанія Савчук була головою п'ять років, і в 1977 році, по 18-річній перерві, вона скликала III Світовий Конгрес Українського Жіноцтва в Торонто. На Конгресі вибрано головою інж. Лідію Бурачинську. Починаючи від цього року наші конгреси відбуваються вже регулярно що п'ять років.

Лідія Бурачинська довголітня редакторка журналів “Нова хата” у Львові, “Наше Життя” та “Вістей СФУЖО” у Філядельфії, мистецтвознавець, увійшла в історію своєю монументальною книгою “Український народний одяг”, яка вийшла в 1992 році по довголітній праці і при допомозі референтки мистецтва Наталії Даниленко. (Цікавим моментом з життя Лідії Бурачинської є нагорода “Українка року”, яку вона дістала в Чикаго з нагоди 30-ліття СФУЖО. Цю нагороду дістав перед тим вже ряд визначних українців на церемонії, що відбувалася раз у році. Лідія Бурачинська була першою жінкою, яка дістала таке відзначення!) Лідія Бурачинська була головою СФУЖО до IV Конгресу в 1982 році, який вперше дістав назву, яку вживаємо по сьогодні: Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

Десять років, від 1982 до 1992 року, головою СФУЖО була д-р Марія Квітковська. За її головування СФУЖО дістало в листопаді 1990 року перший статус в ООН, DPI — Department of Public Information, хоч наші представниці працювали в ООН вже довші роки: Олена Процюк, використовуючи своє представництво до ООН від Світового Руху Матерів, де вона була заступницею голови. На форумі цієї світової організації висувала проблеми поневоленої України.

В серпні 1990 року відбувся Перший Світовий Форум Української Діаспори в Білому Борі, Польща, темою якого було “Україна і діаспора — дійсність і перспектива”. Запрошене було і СФУЖО до участі. Я виступила з доповіддю “Українка в діаспорі”, а Атена Пашко з доповіддю “Українка в Україні”. Після того відбулася перша зустріч-знайомство всіх присутніх жінок на Форумі з України, Америки, Канади, Польщі, Чехії, Румунії та Югославії.

Після форуму на зустрічі з жінками у Варшаві створився Союз Українок Польщі, який тепер є одною з найактивніших наших складових організацій з великим числом молодих жінок і діє вже в цілій Польщі.

В 1991 році приїхала перший раз з України на Річні Наради СФУЖО Оксана Сапеляк — голова Союзу Українок Львова.

Перший Світовий Форум Української Діаспори. Білий Бір, Польща, 1990 рік.

На рекомендацію Екзекутиви СФУЖО д-р Марія Квітковська дістала від СКВУ на Конгресі в 1992 році відзнаку св. Володимира. (Дотепер тільки три жінки дістали це відзначення: пані Н. Матківська на спілку з д-р З. Матківським і пані Ярослава Шафранюк — також на рекомендацію СФУЖО).

Від 1992 року я виконую обов'язки голови СФУЖО. Моє головство припало на надзвичайно цікаві роки: це початок відродження незалежності України, співпраця з Україною, а точніше — з поодинокими жіночими організаціями, із загальними організаціями, з урядом України, з поодинокими особами. Для прикладу: вже в 1993 році на спілку зі Союзом Українок України ми влаштували першу міжнародну конференцію "Українка і демократія". В ній взяло участь біля 20 представниць наших складових організацій, майже всі виступили з доповідями, і велике число делегаток СУ з цілої України. Великий розголос по радіо і телевізії звернув очі України на працю жінок та на їх проблеми. Цікавим моментом конференції була вістка, що Москва вимагає, щоб Севастополь належав до Росії. СФУЖО відразу скотактувалося з нашими представницями в ООН і спільно зі Союзом Українок запротестували проти такого зазіхання нашого сусіда.

Треба додати, що СФУЖО є одинокою українською установою, яка легально належить до ООН. Як би хтось особисто, чи якась одна льокальна організація виступила на форумі ООН в певних справах, вони ніколи не мали б тої сили що всі ми разом у СФУЖО — "21 організація на 4-ох континентах"...

Українська преса в діяспорі та Україні поширювала цього року наше повідомлення у справі продажу дівчат та молодих жінок з України для проституції та сильний виступ наших представниць в ООН в їх обороні, підтриманий 10-ма світовими міжнародними організаціями. Інформацію в тій справі масово

висилали ми в Україну. Приємно відмітити, що український уряд також недавно зайняв становище в цій справі, проголошуючи закон, що каратиме тих, хто проводить торгівлю живими людьми.

Взагалі, наші представниці в ООН в Нью Йорку: референтка зовнішніх зв'язків Оля Ставнича, Ірина Куровицька, Христя Навроцька, Олена Процюк і невтомна кореспондентка Дора Рак, а в Женеві — Зоя Нижанківська, роблять безкорисно, з великим вкладом часу, колосальну працю для СФУЖО, для української справи.

В 1993 році ми дістали вже вищий ступінь в ООН в ECOSOC — Economic and Social Council — Економічна і Соціальна Рада, а недавно стали членами в ЮНІСЕФ, де звертаємо увагу головно на проблему дітей Чорнобиля.

21-23 травня цього року в Києві в будинку відпочинку “Пуща озерна” відбувся Всеукраїнський Конгрес “Жінка на порозі XXI століття”. Конгрес влаштувало Міністерство сім'ї та молоді, запрошені були голови складових організацій СФУЖО. Я виступила зі словом-привітом, мене запросили, як голову СФУЖО, до президії. Ще сім представниць наших організацій взяли участь у цьому всеукраїнському Конгресі, як делегатки. На Конгресі з доповідями виступили президент Леонід Кучма, прем'єр-міністр Валерій Пустовойтенко та міністр Валентина Довженко. Конгрес працював у сесіях і виніс ряд резолюцій, які передсідниця Конгресу міністр сім'ї та молоді Валентина Довженко передала урядові України.

На Конгресі я святочно передала присутній Олександрі Попелюк з Чернівців грамоту — другу нагороду, яку вона здобула в 26-му Літературному Конкурсі СФУЖО ім. Марусі Бек на тему “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову” в категорії “есеї”.

В ці самі дні — в днях 21-23 травня цього року, відбулися в Києві чергові збори Української Всесвітньої Координаційної Ради, з якою СФУЖО співпрацює від її початків у 1992 році, на яких я була присутня. На збори УВКРади прибули одинадцять членів з України, вісім — зі західної та дев'ять зі східної діаспори.

СФУЖО кожного року намічує собі гасло і тематично працює в тому напрямі. Гаслом СФУЖО в 1997 році було “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову”. Я дарувала афіші в Україні при різних зустрічах. На це наше гасло звернули увагу Державний Комітет України у справах національностей та міграції та Всеукраїнське Товариство “Просвіта” ім. Т.Шевченка. Спільно зі СФУЖО запропонували його Президентові України. Президент України прийняв пропозицію і створив комітет під проводом віце-прем'єра Валерія Смолія для підготовки і переведення в 1990 році акції “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову.” Заступниками Валерія Смолія є голова Всеукраїнського Товариства “Просвіта” Павло Мовчан, голова Державного Комітету України у справах Національностей і міграції Володимир Евтух та я, як голова СФУЖО. Акція також проголошена по цілій східній діаспорі, вже понад 40 осередків зго-

лосило свою активну участь. Голова УВКРади Іван Драч передав признання для СФУЖО за сфужівську мовну акцію, яка після офіційного проголошення її президентом Леонідом Кучмою, стала всеукраїнською. СКУ також цього року проголосив це гасло і використовує нашу афішу.

Одночасно я мала нагоду святочно передати грамоту — третю нагороду Катерині Квітчастій з Охтирки, яка здобула її в тому ж 26-му Літературному Конкурсі СФУЖО в категорії “поезія”.

Згадувала я вже про наші Літературні Конкурси СФУЖО ім. Марусі Бек. 24-ий і 25-ий були для дітей і молоді, це були перші, в яких учасники були вже і з України. 24 Літературний Конкурс — про голод в Україні в 1932-1933 роках. Твори такі сильні, що журі рекомендували видати їх книжкою. Книжка “Говорить четверте покоління” вийшла з друку, дістає найкращі рецензії. Перекладається зараз на англійську мову. Нагороджені, велика кількість дітей з України, дістали крім книжки і грамоти ще й фінансову нагороду.

Те саме сталося на 25-ому конкурсі, темою якого було “Що я знаю про Чорнобиль”. Нові члени журі знову захоплені творчістю молодих, рекомендували видати нагороджені твори книжкою. Книжка “Чорний біль Чорнобиля” вийшла з друку. Перекладається тепер на англійську і японську мови!

26-ий Конкурс для жінок оголошено на тему нашої гасла “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну, мову”, 27-ий Конкурс на ту ж тему, але для дітей і молоді проходить саме тепер.

Україна бере активну участь в наших конкурсах, і є цікаві випадки, як не раз хтось довідується про наш конкурс!

Одночасно вийшов з друку цікавий довідник про музеї та збірки діаспори, інформації до якого збирала кілька років референтка народного мистецтва Ірина Руснак. Точні адреси музеїв, години відвідин, короткий опис збірок допомагають як туристам, так і музейникам в їхній праці. 48 музеїв діаспори представлені на сторінках нашого довідника в двох мовах.

16-го травня цього року Організація Українських Жінок у Великій Британії величаво відзначила подвійне свято — 50-ліття своєї організації і 50-ліття СФУЖО. Відбувся великий концерт, а ввечері бенкет, на якому я виголосила головну доповідь. Крім багатьох представниць наших складових організації участь у святкуванні взяли: генеральний секретар СКУ інж. Ярослав Соколик і посол України до Англії дост. проф. Володимир Василенко.

Вважаю, що особисті контакти, ближче знайомство, допомагають у співпраці. За шість років головства, я відвідала майже всі наші складові організації в Австралії, Південній та Північній Америці та Європі. Всюди, куди я приїздила, голови організацій влаштовували зустрічі з відділами, громадами, розкиненими географічно, та з представниками українського уряду. Я відвідала наші амбасади в Південній та Північній Америці, Європі, Австралії, Китаї. Всі

Сьомий Конгрес СФУЖО, Торонто, 1997 рік.

Зліва направо: міністер сім'ї та молоді України Валентина Довженко, голова СФУЖО Оксана Соколик, голова КУК Торонто Марія Шкамбара.

тепер дістають "Українку в світі". З багатьох організацій тепер мені пишуть, що відвідини розбуджують їх до активнішої праці.

Мала я нагоду кілька разів зустрітися з президентами України Леонідом Кравчуком і Леонідом Кучмою. Кожною разу звертала увагу на брак жінок в уряді та дипломатичній службі. Коли творилося Міністерство сім'ї і молоді, кандидатами були самі панове, і ми також написали листа президентові України переконуючи, що Захід іншими очима буде дивитися на наш уряд, якщо в його рядах будуть заангажовані жінки.

Міністер сім'ї та молоді Валентина Довженко на бенкеті нашого Конгресу минулого року у своїй промові сказала, що дякує СФУЖО за поміч у створенні Міністерства сім'ї та молоді.

СФУЖО часто мусить писати різні листи протестів. Останній був написаний 18-го травня цього року до Їх Святости Папи Римського у справі листа Кардинала Анджело Содано, секретаря Ватикану, якого він вислав апостольському Пронунцієві в Польщі з розпорядженням, що жонаті українські священики мусять виїхати в Україну, бо вони "не мають доброго впливу на католицьких священиків у Польщі". Ще й запропонував, що якщо десь не стане українською священика, його може замінити польський римо-католицький. СФУЖО висловило своє обурення незаконним вмішуванням у права нашої

церкви і образою дружин священників, які виконують колосальну помічну працю в парафіях.

Згадуючи нашу діяльність, не можна пропустити участь СФУЖО в різних міжнародних конференціях та нарадах і конференціях ООН, де наші представниці завжди висувають актуальні проблеми жінок діаспори чи України.

Перша задокументована наша участь в міжнародній конференції є в "Report of Seventh Congress. International Alliance of Women" в Коломбо в серпні-вересні 1955 року! Учасницею конференції була Олена Процюк.

В пізніших роках найважливіші конференції проходили в Мехіко Ситі в 1975 році, в Копенгагені в 1980 році, Найробі в 1985 році та в Бейджінгу в 1995 році. Конференції, влаштовувані ООН, мали подвійний характер: це були конференції неурядових організацій і одночасно проходили конференції державних представників. Всюди ми брали участь в міру людських і фінансових можливостей.

На конференцію в Бейджінгу, яку ми присвятили проблемам Чорнобиля, дякуючи зміні політичних обставин, ми спонсорували лікарку-спеціаліста з України — д-р Зореславу Нижник. Там ми перший раз мали на неурядовій конференції офіційну сесію, а на державній — наша заява у справі Чорнобиля по довгих клопотах була прийнята як офіційний документ державної конференції — ч. 54. Представники всіх держав дістали заяву СФУЖО, а їх було на конференції 187.

Хочеться також поділитися з Вами фактом, що Україна і світ оцінили працю СФУЖО.

Під час мого перебування в Аргентині ми поїхали до міста Беріссо відвідати відділи наших складових організацій. На міській площі повівали українські та аргентинські прапори. Зі здивуванням мій Ярослав запитав, хто такий важливий з України приїхав до міста, а відповідь буда: "Та ви і голова СФУЖО". Посадник міста Беріссо прийняв нас у своєму офіційному бюро та дав мені, як голові СФУЖО, спеціальне відзначення.

Подібна подія сталася в Прудентополісі в Бразилії. Посадник міста скликав святкову сесію, на якій відзначив мене і мого Ярослава за працю для світового українства.

Президент Леонід Кучма відзначив мене за працю для України, як також покликав мене до ряду комітетів, як наприклад, відзначення голодомору в Україні, підготовка до Всесвітнього Форуму, а останньо — вже згадана акція "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову".

В 1993 році у Львові я дістала разом з Іриною Сеник і Богданом Горинем відзначення від Фонду Духовного Відродження ім. Митрополита Андрея Шептицького: "за громадську та освітню діяльність у середовищі української діаспори і консолідацію сил для розбудови Української Держави".

*Святкування 50-ліття СФУЖО, Торонто, 1998 рік.
Промовляє Ірина Сенік.*

Всі ці нагороди і відзначення сприймаю, як нагороди і відзначення для СФУЖО, бо тільки спільним зусиллям, працею і силою можемо досягнути велике.

Годі сказати в короткому слові про всі події, радощі та клопоти п'ятдесяти років Федерації, яка сьогодні об'єднує 21 жіночу організацію в світі. Чи потрібно в майбутньому СФУЖО? Чи потрібні жіночі організації? Відповідь може бути тільки одна — "ТАК". Давати напрямні ідеї, спільно роз'язувати проблеми, де б вони не виникали, бути в контактi, знати — що не я сама, а нас багато, дружньо співпрацювати, взаємно допомагати собі. Так, СФУЖО мусить існувати і надалі в новому столітті.

А конкретну відповідь, мабуть, дали нам українські жіночі організації Чехії та Естонії, які недавно створені та хочуть вступити в нашу Федерацію. Після виконання всіх формальностей ми прийняли Об'єднання Українок Чехії у свої ряди на Річних Нарадах. Ми ростемо! Тепер СФУЖО об'єднує вже 22 організації!

Ми радіємо, що в Україні, після проголошення незалежності, постало багато жіночих організацій. Ми знаємо, що там почалися заходи об'єднати зорганізоване жіноцтво та створити Національну Жіночу Раду. Віримо, що почин цей скоро завершиться успіхом. Сильна, добре зорганізована Національна Жіноча Рада зможе відіграти велику роль у закріпленні державності!

Сьогодні багато наших жіночих організацій діяспори належить до Національних Рад держав, у яких проживають, і за їх посередництвом входять у Міжнародну Жіночу Раду. Роблять там все можливе для української справи.

Ми надіємося, що в найскорішому часі Україна займе там своє давнє місце, бо ж була членом Міжнародної Ради ще за часів нашої державности в 1918-1920 роках. І так — за посередництвом Національної Ради України українські жінки матимуть безпосередній вхід у міжнародний світ.

Добре запланована та скоординована співпраця Національної Ради України і СФУЖО напевно створить нову силу, яка буде корисною і для діяспори, і для України, та стане форумом для співпраці світового зорганізованого жіноцтва.

Спільно будемо силою, бо знаємо, що в житті сильних респектують.

То ж підсумую сказане: радіймо нашим 50-літнім ювілеєм! З досвіду ми навчилися, що в гармонійній співпраці — наша сила. Працюймо ж спільно для добра нашої Федерації і України, нехай розум, щирість і віра в правду помагають нам долати непередбачені перешкоди на нашому шляху. Перед нами нове століття і нові завдання. Мусимо зміцнити себе, щоб сильними могли допомогти діяспори, Україні та нашим посестрам у новостворених державах пост-советської доби. Мусимо дивитися і йти вперед, бо як станемо на місці, історія піде вперед без нас. Знаючи своє минуле, з гордістю і відвагою будемо дивитися у вічі майбутності. Проголошення Президентом Кучмою в Україні гасла СФУЖО “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову” це високе признание — подарунок для СФУЖО в наше 50-ліття.

Торонто, 1 листопада 1998

***Складові організації
святкують
50-ліття Федерації***

**Ювілейні вітання для СФУЖО від жіночих організацій Аргентини:
Союз Українок, Об'єднання Жінок "Просвіти" та
Організація Жінок "Відродження" (136 підписів).**

Христя Липинська, СУА

Галю Дрібницю, ОУВ

Марія Мороз, ОЖП

В Аргентині відзначено 50-річчя Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО)

Святкування започатковано Богослуженнями в неділю 8 жовтня 1998 року в Українській Автокефальній Православній Церкві та в неділю 15 листопада в Українській Греко-Католицькій Катедрі "Святої Покрови" в Буенос-Айрес. Того ж самого дня 15 листопада 1998 року відбулося святкове відзначення 50-річчя СФУЖО, організаторами якого виступили жіночі організації — Союз Українок в Аргентині (СУА), Об'єднання Жінок "Просвіти" (ОЖП), Організація Українок "Відродження".

Свято відбулося у залі Товариства "Відродження" з великою мистецькою програмою, яка розпочалась виходом на сцену представниць жіночих організацій зі своїми прапорами і виконанням аргентинського та українського гімнів.

З вітальним словом до присутніх звернулася голова ОЖП Марія Мороз. Вона привітала Надзвичайного і Повноважного Посла України д-ра Віктора Пащука з дружиною Ніною, преподобного отця д-ра Люїса Глинку, канцлера Української Греко-Католицької Церкви преподобного отця Івана Демчука, адміністратора Української Автокефальної Церкви, преподобних сестер Василіянок, заступника голови Головної Ради Української Центральної Репрезентації Івана Регея, голову УЦР інж. Юрія Іваника, голову Т-ва "Відродження" Богдана Ковалю, голову Т-ва "Просвіта" арх. Юрія Данилишина, голову братства УАПЦ Богдана Максименка, голову Фундації ім. Т. Шевченка Бориса Вітошинського, голову Т-ва Українських Високошкільників проф. Анну Марію Лівшу, голову Крайової Пластової Старшини Андрія Агреса, голів та представників філій Т-ва "Просвіта" та Т-ва "Відродження" та голів жіночих організацій: проф. Христю Липинську, СУА, Галю Дрібницю, ОУВ, та всіх присутніх.

Відтак з доповіддю про історію Українського Жіночого Руху в діаспорі виступила колишня місто-голова СФУЖО на Південну Америку Марія Коваль.

І тоді нарешті розпочалася найбільш очікувана усіма присутніми багата мистецька програма за участю ансамблю бандуристів ім. Тараса Шевченка під керівництвом Рікардо Берегового, хору "Карпати" ОЖП із Сан Мартін, балету Централі Т-ва "Просвіта" під керівництвом Мар'яна Павлишина.

Три українські жіночі організації Аргентини спільно святкують 50-ліття СФУЖО в Буенос-Айрес.

Відбувся показ українського історичного національного вбрання від часів київських князів до XIX ст. і всіх регіонів та областей України. Показ цей був організований Фелісою Левко та Марією Липинською (СУА). На закінчення святкової програми відбувся бенкет із Ювілейним тортом і тостом.

Вступне слово Марії Мороз

Шановні присутні!

Жінка в історії України завжди відігравала визначну роль. Від щоденних родинних обов'язків звичайної селянки до державно-будівничої відповідальності наших княгинь, суспільно-громадських діячок, провідниць визвольної боротьби, українська жінка завжди стояла пліч-о-пліч з чоловіком, створюючи майбутнє нації, борячись за краще завтра України.

50 років тому український народ переживав велику масову еміграційну хвилю, коли сотні тисяч біженців шукали кращої долі ген далеко від батьківщини, за океанами. Наша батьківщина — Україна, була тоді знову окупована жорстоким російсько-комуністичним імперіялізмом, боролася тоді всіма можливими засобами за своє право на існування.

І в таких невідрадних обставинах українська жінка думає про майбутнє, думає про суспільство, про потребу відтворити Україну в душах, у мріях і в щоденній дійсності української спільноти на нових місцях поселення. Для цього у листопаді 1948 року у Філядельфії, з'їхалися представниці жіночих організацій Америки та Європи і створили Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій. З часом СФУЖО поширила своє членство на чотири континенти і 13 держав, де працюють 21 складові організації, між якими є і наші: Союз Українок в Аргентині, Організація Українок "Відродження" та Об'єднан-

ня Жінок "Просвіти". Це значить, що здорове зерно, засіяне нашими попередницями 50 років тому, впало на урожайний ґрунт та дало добрі плоди.

З перспективи 50 років проробленої праці, можемо уявити собі скільки боротьби, зусиль і часу було присвячено спільній нашій мрії та надії — незалежній Україні. І скільки зусиль було відведено на втримання української духовости серед чужого моря, для втримання українського родинного гнізда.

І якщо сьогодні ми зібралися тут, щоб відзначити золотий ювілей діяльності Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, то наша присутність є найкращим доказом плідотворної праці українського жіноцтва.

Ніна Марченко

Тріумфальний ювілей

*До тебе, жінко-берегине,
Що з юних літ чужі краї пройшла,
Хай пісня ця зворушлива полине,
Щоб частку радості у ній знайшла.*

*Завершилося півстоліття,
Як стала в чужині на новий шлях,
Нове зростила покоління,
Готове перебрати ОУЖ стяг.*

*Під прапором ОУЖ ставаймо дружньо,
З'єднамося у сильний моноліт.
Ідім за покликом тих перших — мужніх,
Які нам шлях промостили у світ!*

Марія Капустинська

Святкування п'ятдесятиліття СФУЖО і Організації Українських Жінок Великобританії проходило під гаслом: "Духовість і національна свідомість — запорука нації!"

Приготування подвійного Золотого Ювілею зайняло чимало часу. Головна Управа та Ювілейний комітет детально обговорювали не тільки програму, але й місце, де свято жінок мало б відбутися. Вибір випав на Брадфорд, де є найбільша громада, найбільші гуртки ОУЖ знаходяться також в тій околиці. Вибір був під кожним оглядом правильним.

В пополудневих годинах 16 травня року Божого 1998, не доїжджаючи до Брадфордської домівки, хідниками йшло жіноцтво в блюзках, прикрашених барвистою вишивкою, що грала всіма кольорами веселки. А садиба довкола імпазантного будинку ніби вкрилася квітами. Мушу признатися, що серце почало швидше битися і стало якось ніяково, бо тільки вишита блюзка говорила про те, що і я належу до цього великого гурту. Голова Брадфордського гуртка Галина Продивус з Управою і членство великої жіночої родини були в піднесеному настрої. Не щодня ж ми відзначаємо 50-ліття праці на громадській ниві...

Заля прибранна за всіма правилами естетики. Обабіч сцени, на високих білих підставках — такі ж білі квіти вигравали на тлі темного дерева. Навіть рушники, що звисали, ніби стрічки віночка з кола, на якому виблискувало

Леся Дякієвська, голова ОУЖ Британії, та Оксана Соколик, голова СФУЖО, розтинають торт на святковому бенкеті.

золотом "50", були в повній гармонії кольору зі сценою. Біля бічної стіни залі — монтаж світлин з діяльності ОУЖ.

Присутніми були о. Я. Рій, о. Б. Валевський (УКПЦ), о. М. Хуторний (УПЦ) з паніматкою. Посол України у Великій Британії проф. Володимир Василенко з дружиною, Оксана Соколик — голова Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, інж. Ярослав Соколик — генеральний секретар Світового Конгресу Українців, колишня довголітня, а тепер почесна голова ОУЖ Анастасія Остап'юк, представниці Ліги Українок Канади: Мирослава Стельмах — голова, Леся Шуст — заступниця голови, Галя Галамай — культурно-освітній референт, Катерина Сіроцька — голова Союзу Українок Польщі, Віра Смерека — голова Товариства ім. Олени Теліги, Велика Британія.

Був присутній д-р Л. Мазур — голова СУБ. Яке було б те свято без нього? Наша ж організація є "автономною республікою" в складі СУБ, при чому з досить необмеженими правами. Проте... Хто б відважився обтяти крила жінкам?!

Серед представників інших громадських організацій присутні були: майор д-р Святомир Фостун — голова ОБВУ, Микола Матвійвський — Українська Інформаційна Служба, Роман Панас — голова Спільки Української Молоді, Микола Попович — голова Пласту. На концерті також були колишня голова ОУЖ Богданна Крушельницька та гість з Києва полковник у відставці Анатолій Кошіль.

Голова СФУЖО Оксана Соколик нагородила Організацію Українських Жінок грамотою, а голова ОБВУ і майор д-р Святомир М. Фостун — золотою

медалею I класу за дружню співпрацю Організації Українських Жінок з ОБВУ. Був прочитаний привіт мгр. Слави Стецько — голови Проводу ОУН, депутата Верховної Ради України, почесного члена ОУЖ. Привіти високодостойних гостей чергувалися з виступами хорів з Брандфорду, Манчестеру, Рочдейлу і Стокпорту, бандуристами з Брандфорду і танцювальними гуртками з Глостеру, Брандфорду й Манчестеру.

Брандфордський хор під орудою Марії Данильчук виконав "Отче наш". Хор "Відродження" з Манчестеру я перший раз чула в Лондоні. Від того часу поступ гідний подиву. Все завдяки диригентові Галині Савчин-Литвинів, яка відкрила і розвинула здібності хористів. Церковні наспіви і світські пісні слухалося з насолодою. Хор з Рочдейлу під орудою Оксани Паращак належить до "ветеранів" і займає певне місце в хоровому мистецтві на нашому терені. Стокпортська "Ластівка" під орудою Михайла Кузіва — майже початківці, а вже намагаються конкурувати, і досить вдало, з іншими хорами. Приємно було бачити на сцені старий, традиційний музичний інструмент — бандуру. Новоствореною групою керує Віра Тимчишин. Шкода, що в задніх рядах майже не було чути супроводу на бандурі солістам Борисові Раїнчукові та Зенкові Ластовецькому. Ансамбль ім. Пилипа Орлика не раз був переможцем різних конкурсів і тепер веде перед між танцюристами. Їхній виступ з кількома танцями аудиторія зустріла рясними оплесками. Признання, безумовно, належить настирливості хореографа Марії Бабич і завзятості танцюристів. З народними

*Концерт на святкуваннях спільного відзначення двох ювілеїв:
50-ліття ОУЖ Британії та 50-ліття СФУЖО.*

танцями виступила група "Мандрівка" з Глостеру (хореограф Михайло Пришляк), яку багато хто з нас бачив вперше. Брандфордським суменяткам (хореограф Оля Степована) публіка, як і завжди малюкам, не жаліла оплесків. Це ж росте наша зміна!

Леся Дяківська на початку концерту привітала достойних гостей і членство та розповіла про діяльність ОУЖ протягом минулих 50 років. Зробила це дуже гарно. Слухалося з приємністю. На кінець програми пані Марія Капустинська виголосила власний вірш, присвячений Золотому Ювілеєві ОУЖ.

Заля була заповнена жіноцтвом і чоловіками. Зворушливим було бачити худеньку постать члена нашої організації у візочку, яка попросила лікарів дозволити їй побути на концерті, куди привезли її чоловік з донькою. Це доказ надзвичайної й беззастережної поваги до громадської організації, що не так часто трапляється.

Концерт закінчено відспіванням національного гимну.

Бенкет відбувся в готелі. І якщо концерт був урочистий, то бенкет про-йшов відпружено, по-товариському. Усміхнені пані, як лебідки, плавали у вечірніх

Зліва: Галина Бонк-Галамай, ЛУК, Торонто; Мирослава Стельмах, голова ЛУК, Торонто; Леся Шуст, ЛУК, Торонто; Ярослав Соколик, генеральний секретар СКУ, Торонто; Катерина Сіроцька, голова СУ Польщі та заступниця голови СФУЖО на Європу; Оксана Соколик, голова СФУЖО.

Учасники ювілейних святкувань.

сукнях, чоловіки елегантні, більшість у вечірніх вбраннях. При вході Оля Ратич і Марія Рогач-Ніксон у блакитних із золотистою оздобою сукнях чарівно усміхалися, пришпилюючи паням китички жовто-блакитних квітів із золотом посередині. Тут же, в передпокої, "золоті" серця з п'ятдесяткою.

Довкола залі розставлені круглі столи і один довгий — для почесних гостей, було місце посередині для танців. "Чорноморські козаки" пригравали "Човен хитається серед води", на столах — квіти і знову розсіпані маленькі "золоті" п'ятдесятки. Все це виглядало привітно, радісно і навіть тим, хто ніколи в житті не захоплювалися забавами, раптом захотілося пуститися у вир нестримного танцю.

Під музику головний стіл заповнився почесними гостями. Після привіту Лесі Дяківської і благословення страви отцями, програму з гумором провадила Ірина Терлецька. Промовляла Оксана Соколик, ще і ще раз підкреслюючи, яку роль відіграє СФУЖО не тільки в об'єднанні наших сил поза межами України, але й для України, яка спинається на ноги після довгої й жорстокої неволі, що виснажила людей фізично і духово. Оксана Соколик також наголосила важливу роль жінки в розбудові держави. Ми зможемо допомогти нашим посестрам в Україні повернути давню велич і стати повноцінним народом, відродити українську культуру в усіх її формах.

Поміж танцями Ірина Терлецька читала привіти колишніх голів ОУЖ і осіб, які не змогли прибути на святкування.

Успіх відзначення 50-ліття треба завдячувати Ювілейному комітетові, а головно, гурткові ОУЖ з Брандфорду під головуванням Галини Продивус, який займався влаштуванням гостини і прикрашенням залі. Мало того — залучили до цієї шляхетної справи навіть власних чоловіків. Укладання квітів, їх розміщення в залі та на бенкеті, включно з китичками квітів для всіх присутніх, майстерно й естетично зробила Ганя Шляхетко. Всі написи для урочистості виконав Роман Сиваник з Лестеру. Те саме стосується буфету, який справно працював. Сердечна подяка всім, хто допоміг зробити жіноче свято великим і незабутнім.

Марійка Ковалишин

Відзначення 50-ліття СФУЖО в Мюнхені

В листопаді 1998 році сповнилося 50 років з того знаменного дня, коли у Філядельфії, США, зародилася одна з найважливіших організацій суспільно-громадського життя українців поза межами України — Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). В цю історичну годину з'їхались 84 делегатки українського жіноцтва з чотирьох континентів світу. Одним з основоположників СФУЖО було Об'єднання Українських Жінок Німеччини, яке, як і інші складові організації по цілому світі, долучилось до цього історичного почину. До Філядельфії прибули жінки, які зрозуміли, що конче необхідно спільними силами працювати, як одна сім'я, щоб доказати світові, що ми існуємо як народ, а головне, замінити заглушені голоси мільйонів жінок в рідній Батьківщині. Ці наміри Федерації та її систематична невтомна праця залишили глибокий слід. І хоч зроблена праця безмежна, вона ніколи не буде завершеною.

Від 1992 року, коли говорить вже вільна Україна, перед Федерацією стоять нові завдання, головне, подбати про достойну заміну — молодше покоління, щоб тепер спільними силами працювати з посестрами в Україні.

Відзначення величавого ювілею 50-ліття СФУЖО відбулось 24 квітня 1998 року в парафіяльній домівці при Українській Католицькій Церкві в Мюнхені. Відкрила імпрезу перша заступниця голови Головної Управи Ірина Козак. У своєму слові вона подала причини утворення такої організації, яка за її словами "стала репрезентантом змагань поневоленого народу перед міжнародними жіночими організаціями і з великою гідністю заступала інтереси українських жінок на міжнародних конференціях". Доповідачка подала короткий опис ролі нашого терену в створенні Федерації. На першому основуючому Конгресі у Філядельфії, США, скликаному в днях 12-13 листопада 1948 року, Об'єднання Українських Жінок Німеччини представляли Ірина Павликовська, Дарія Ребет, Марія Химинець та Уляна Целевич — одні з перших подвижниць зорганізованого українського жіночого руху Німеччини.

До них вже долучилися, за ті роки, безліч жінок із цілої Німеччини, які жертвенно працювали та продовжували тяглість започаткованої попередницями діяльності. Тих жінок, які сьогодні неprisутні між нами, учасники свята вшанували хвилиною мовчанки.

Опісля Віра Сенічак-Матичак, одна з організаторів свята, прочитала привітальне слово голови СФУЖО Оксани Соколик, в якому вона висловила подяку Об'єднанню Українських Жінок Німеччини за довгі роки співпраці.

Відтак привіт від Генерального Консульства Німеччини виголосив Василь Сердега. Дальші привіти виголосили: Володимир Павчук — від Центрального Представництва Українців Німеччини, та Андрій Несмачний — від Сплілки Української Молоді.

В мистецькій програмі прозвучали деклямації поезій Павла Тичини "Скорбна Мати" у виконанні Віри Сеничак-Матичак та Оксани Пахловської "Роксоляна" у виконанні Мар'яни Джус-Курило.

Святочну доповідь, яка була виголошена в Торонто 1 листопада 1998 року на ювілейному відзначенні 50-ліття СФУЖО, прочитала Люба Цюрак. З прочитаних слів присутні довідалися про докладну історію створення Федерації та її безперерйну працю за 50 років діяльності. СФУЖО розпочали 10 жіночих організацій-співзасновниць, тепер Федерація об'єднує вже 22 організації.

Найважливішою частиною програми було наділення грамот за заслужену працю в Об'єднанні Українських Жінок Німеччини на протязі 50 років. З нагоди круглого ювілею, Екзекутива СФУЖО на своєму святкуванні 1 листопада 1998 року відзначила грамотою заслужених членок з кожної складової організації СФУЖО. Таким відзначенням-грамотою СФУЖО, після опиту відділів терену Німеччини, нагороджено довголітню голову Ольгу Штайнер.

З цієї нагоди Головна Управа ОУЖ Німеччини також висловила признання двом членкам, Осипі Демчук та Катерині Бочан, за їхню довголітню працю та нагородила їх грамотами, на пропозицію управ відділів Людвігсфельд та Мюнхен-місто. На жаль, Ольга Штайнер та Осипа Демчук не змогли особисто прибути через хворобу.

Свято відбулося різноманітно та цікаво. Програму свята збагатили мистецькі виступи скрипачки Наталки Райтель (випускниці Львівської Музичної Академії ім. Миколи Лисенка) та піяніста-композитора Тараса Яценка (випускника Київської Консерваторії ім. Чайковського). Присутні теж мали можливість оглянути виставку мистецької творчості українок з Мюнхену, що її зорганізувала Марійка Ковалишии. Вміло та зі смаком впорядкувала виставку і декорацію сцени Міля Франкевич. У виставці брали участь жінки-мистці з різних кутків світу, які поселились в Мюнхені. Малярські картини виставляли — Емма Андієвська (Мюнхен), Мері Авенбах з дому Паславська (США), Стефанія Кушлик (Есен), Тетяна Бутко (Україна); писанки — Галя Вінтоняк (Франція), писанки та вишивки — Ольга Галабурда (Бельгія), вишивки — Надя Галабурда-Сухорончак (Бельгія.); скульптура — Леся Риба (Англія); фотографії — Оленка Марченко (Англія). Особливу увагу звертали глядачі на мистецькі роботи, виконані з кори берези Тетяни Бутко. Після виставки присутні пригосталися у смачному буфеті, який приготували членки мюнхенських відділів та Головної Управи ОУЖ.

Відзначення 50-ліття СФУЖО в Нью Йорку

Згідно з пропозицією СФУЖО, відділ Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України ім. Уляни Целевич-Стецюк в Нью Йорку спільно з Окружною Управою СУА в Нью Йорку відзначили 50-ліття СФУЖО окремою імпрезою.

Ці святкування відбулися в неділю 13 грудня 1998 року в домі організацій УДФ і були дуже успішними. Головну промову виголосила почесна членка СФУЖО Олена Процюк. На ювілейному відзначенні були присутні також: почесна членка СФУЖО Христя Навроцька та референтка зовнішніх зв'язків СФУЖО Ірина Куровицька.

Ювілейні святкування відбулися з такою програмою:

Відкриття	Марія Лозинська, секретар ГУ ОЖ ОЧСУ
Головна промова	Олена Процюк, почесна членка СФУЖО
Сольоспіви	Ляриса Магун-Гурин — сопрано, Реней Ланцман — фортепіано
	<i>"Тайна"</i> — музика Станіслава Людкевича, слова Олександра Олеся
	<i>"Не співайте мені сеї пісні"</i> — музика Д. Січинського, слова Івана Франка
	<i>"Стояла я і слухала весну"</i> — музика Гембера, слова Лесі Українки
Деклямація	Поезія Лесі Українки "Контра спем сперо" у виконанні учениці Студії мистецького Слова Л. Крушельницької Ляриса Гурин
	Поезія Лесі Українки "Забута тінь" у виконанні учениці Студії мистецького Слова Л. Крушельницької Наді Татчин
Сольоспіви	Ляриса Магун-Гурин — сопрано
	<i>"Не забудь юних днів"</i> — музика Степового, слова Івана Франка
	<i>"Геть ви, думи"</i> — музика Степового, слова Лесі Українки
Закриття	Олександра Кіршак — голова Окружної Управи СУА, Нью Йорк

Оксана Соколик

50-ліття СФУЖО в Рочестері

28 жовтня 1998 року в Українській Федеральній Кредитовій Спілці відбулася надзвичайна імпреза. Влаштували її місцеві відділи складових організацій СФУЖО, ініціатором була Ірина Руснак, голова 47-го відділу Союзу Українок Америки. Надзвичайною ця подія була тим, що 50-ліття СФУЖО припадало одночасно з відзначенням Ірини Сенік однією зі "Сто героїнь світу" американками в Рочестері.

Ще на початку 1998 року "Рочестерський Комітет 100 героїнь" звернувся до СФУЖО з проханням номінувати кандидаток на героїнь. Ми подали імена трьох героїчних українських жінок: Ірину Сенік, Ірину Стасів Калинець та д-р Ніну Строкату-Караванську. Одночасно повідомили і заохотили наші складові організації зробити те саме.

З Торонто нас приїхало на це свято аж дев'ять осіб! Ірину Сенік привезли з Торонто членки Ліги Українських Католицьких Жінок Канади (відділ при церкві св. Димитрія), вони також оплатили їй всю подорож з України до Канади.

Ведучою вечора була Лідія Джус, членка 120-го відділу США ім. Ірини Сенік! Після формального відкриття вечора я прочитала коротку доповідь про 50-літню працю СФУЖО, наші змагання, осяги, пляни. Згадала також, що на "Сто героїнь світу" було зголошено понад 3,000 кандидаток, жюрі вибрало 100 із 71-ої країни світу.

Ірина Сенік прочитала кілька своїх сильних глибоких поезій, а потім місцеві пані показали монтаж про життя Ірини. Лідія Захарків, голова Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України, розповіла про життєвий шлях нашої героїні, ілюстрований її поетичними творами, які читали членки США — Леся Телега, Стефанія Вівкович, Іванна Мартинець, Галина Снігур і Анна Франчук з Об'єднання Українських Православних Сестрицтв. Монтаж, який приготували Лідія Захарків і Іванна Мартинець, до сліз зворушив поетесу і присутніх. Членки ЛУКЖК з Торонто показали відео про життя Ірини Сенік та вишивки, які вона виконала на засланні.

Найприємнішим було те, що членки всіх відділів наших складових організацій в Рочестері спільно відзначили ці дві великі події.

Наступного дня організатори "Свята героїнь" влаштували цікаві оглядини міста, а головно хати Сузан Б. Антоні, піонерки жіночого руху в Америці, де ми подивлялися документи та інші речі жінки, яку ціла Америка шанує та не забуває. Ми побували в хаті цієї героїчної жінки, з якої її арештували в 1872

*Святкування 50-ліття СФУЖО в Рочестері, Нью Йорк.
Зліва: Оксана Соколик, Ірина Сенник, Галина Билина.*

році за те, що пішла голосувати... Фраза з її промови "Невдача є неможлива" — "Failure is impossible" — стала мотто жіночого руху в Америці.

Після полуденку надали слово героїням. Ірина Сенник говорила коротко про "права" та боротьбу жінки в Советському Союзі.

Увечері відбувся святковий бенкет, уряджений американським жіночим товариством у Гаят Рідженсі Готель. Українці зайняли майже три столи (по десять осіб при кожному), всі ми хотіли пережити радість Ірини Сенник. На кожному кріслі лежала елегантна програма бенкету зі списком та коротким життєписом всіх ста відзначених жінок-героїнь. На нашу превелику радість ми побачили у списку також Ірину Стасів-Калинець та Ірину Теофілю Стахів з Торонто — політв'язня, кандидатуру якої подала на відзначення Ліга Українок Канади. Жюрі вибирало тільки живих героїнь, щоб вони стали "живим прикладом" для сучасного покоління. Д-р Ніна Строката-Караванська туди не попала, бо в міжчасі відійшла у Вічність. У списку була також Тетяна Захарова з України, про яку ми нічого не знали.

Після вечері почалася церемонія вручення відзначень присутнім двадцяти героїням. Декотрі дякували, інші мали короткі промови. Ірина Сенник, одна з останніх, також хотіла сказати слово, і я пішла з нею на сцену. Вона ішла попереду, я кілька кроків за нею, щоб ясно було всім, хто героїня.

І тут відбулася незабутня подія. Коли ведуча представила Ірину Сенник і сказала, що ця героїня була ув'язнена 32 роки, 500 американців, присутніх на залі, як на помах палички, встали і оплескам не було кінця. Це було так несподівано, як грим з неба, що мурашки побігли по тілі...

Ірина Сенік прийняла своє відзначення і подарувала двомовну збірку власних поезій "Білі айстри" Мері Квінн, ведучій вечора зі словами: "Дарую це в пам'ять тих, які роками сиділи по Гулаґах, загинули в них. Приймаю відзначення в імені їх усіх..." Оплески не заспокоювалися, до Ірини Сенік вже при столі підходили американки, щоб хоч руку стиснути...

На закінчення промовляла письменниця Наомі Вулф, тема її доповіді була "Нова жіноча сила і як вона змінить ХХІ століття".

А я дивилася на скромну поетесу-українку і довголітнього політв'язна Ірину Сенік і думала: "Ось сила духа... Дай Боже більше таких жінок..."

Відзначення 50-ліття СФУЖО в Рочестері з Іриною Сенік стало незабутньою подією громади Рочестера.

д-р Наталія Пазуняк

50-ліття СФУЖО - Філядельфія

Коли відзначаємо роковини наших установ, охоплюємо зором нашої пам'яті всю її цілість, тобто працю довгих років тих, які присвятили себе тій установі, її цілеспрямованій діяльності — її ідеалам. Тоді ця установа перестає бути абстрактним поняттям, наповнюється живими людьми — з аспіраціями, прагненнями і ділами.

Тут заторкнемо саму суть відзначення трьох ювілеїв, що пов'язуються в одній установі — Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО).

Саме у Філядельфії відбулася 50 років тому подія створення цієї Федерації, в листопаді 1948 року. Отож, це 50-ліття СФУЖО, Федерації, що була основана десятима жіночими організаціями у вільному світі. Шість із них були присутніми на установчому Конгресі Українського Жіноцтва, інші чотири — задекларували свою волю стати членами засновниками листовно. Тепер СФУЖО нараховує 22 складові організації. Світлі уми жінок-фахівців опрацювали статут. На поодиноких етапах розвитку вирізнялись окремі пляни дії — організаційний, координаційний, репрезентативний, при чому тематично праця поширювалася на всі потреби життя жінки та родини. Проблематика у тих етапах поглиблювалась.

При тому доля Батьківщини — України була в центрі уваги. І було це природним і необхідним для жінок, які з трудом влаштувалися з родинами, дітьми в інших умовах життя. Україна залишалась тією незаперечною реальністю, що давала наснагу поборювати всі труднощі на шляхах чужини.

Конечністю стало заснувати власний пресовий орган для зв'язку та обміну досвідом та для насвітлення проблем і починів. Отже, 1963 року створено бюлетень, що перейшов у кварталний журнал "Українка в світі".

Найкращий почин нездійснимий без фондів. Знайшлася група ентузіасток, очолена динамічною в своїй дії громадською діячкою Марією Хариною, якій не бракувало ніколи нових цікавих ідей і способів їх здійснювати. Тож основано Фінансову Комісію СФУЖО на Америку. Розгорнено діяльність. Основним причіплом було здобувати фонди на пресовий орган СФУЖО "Українка в світі", що виходить вже 35 років.

Проминуло 30 років діяльності Комісії, тож вирішено зусиллями Комісії відзначити всі три споріднені ювілеї:

- 50-ліття СФУЖО;
- 35-ліття органу СФУЖО “Українка в світі”;
- 30-ліття Фінансової Комісії СФУЖО на Америку.

Проведено це урочисто у неділю 25 жовтня цього року в приміщенні УСК-Центру у Філядельфії. Завісу відкрито. Вигляд сцени — імпазантний. В центрі видніє емблема СФУЖО. У стіп її — квіти і свічі. По боках — на мольбертах портрети видатних українок — меценаток, які в минулих століттях жертвували свої особисті маєтності на розвиток культури, шкільництва й релігійного життя України. Декор сцени виконала Христя Харина Сенік.

Імпрезу відкрила голова Комісії Марія Харина словами теплої привітання учасникам, зокрема гостям прелегенткам вечора: голові СФУЖО Оксані Соколик і д-р Зої Хижняк, професорові історичних наук Університету Києво-Могилянська Академія, при чому вручено обом гостям китиці рож. Ведення програми було в досвідчених руках Ірини Куровицької, заступниці голови США, колишньої голови Національної Ради Жінок Америки, що попросила до молитви Наталію Пазуняк, заступницю голови УЗХ і почесну членку СФУЖО, яка прочитала благодарственну молитву за світлих провідниць СФУЖО та благальну за поставу СФУЖО на новому етапі діяльності в руслі єдиного Українського Жіночого Руху. Покійним провідницям СФУЖО виявлено пошану хвилиною молитовного мовчання в той час, як Христя Харина Сенік, членка-засновниця Комісії, засвічувала в їх пам'ять велику свічу на сцені, щоб були вони духом своїм серед нас...

Ювілей СФУЖО відзначено двома глибокозмістовними доповідями. Про діяльність СФУЖО доповідала Оксана Соколик, голова СФУЖО.

Д-р Зоя Хижняк з Києво-Могилянської Академії у своїй доповіді подала глибоку аналізу часів козащини й гетьманщини, зображення доби становлення гетьманської держави, коли в XVI ст. і на початку XVII ст. українській самобутності загрожувала Польща. Українська еліта часто переходить в польський табір. Виступали тоді, однак, шляхетні духом одиниці, які протистояли тим впливам через шкільництво, що було покликане виховувати нове покоління у рідній східній вірі й національному дусі.

Серед них вирізнялись жінки. Перша з них, відома на межі XVI і XVII ст. (доба ренесансу і барокко) меценатка Гальшка Гулевичівна-Лозчина, дружина маршалка Лозки, яка подарувала на вічне посідання Богоявленському монастиреві свій ґрунт на Подолі в Києві для побудови й розвитку школи для всіх станів, що виховувала б молодь у служінні українській Православній Церкві. Був це 1617 рік, коли Архимандритом був Єлисей Плетенецький, визначний освітянин зі шляхетського роду. Чин української меценатки послужив основою для побудови споруд Києво-Могилянської Академії, що була за своїми програмами й академічним рівнем найвищою школою на всю східну слов'янщину; два століття українські школи-колегіуми були джерелом ширення культури на Московщину. Всі важливі становища в церковному й державному

житті займали тоді вихідці з українських колегій, зокрема Могиллянської Академії. Текст дарчої грамоти цієї меценатки прочитала присутнім Марта Васильців.

Д-р Зоя Хижняк представила теж визначну меценатку Раїну Вишневецьку (Могилянку) 1589-1619, споріднену з митрополитом Петром Могилою, одружену з князем Михайлом Вишневецьким; була вона фундаторкою монастирів — Прилуцького, Густинського, Ладинського та Лубенсько-Мгарського.

Прелегентка представила теж постать Марії Магдалини Мазелиної (+1707 рік), матері гетьмана Івана Мазепи, що походила із шляхетського роду Мокієвських з Луччини; була вона діяльною в розбудові жіночих монастирів та плекала культурні й політичні зв'язки; була ігуменею Києво-Печерського Вознесенського та Глухівського монастирів. А також була вірною дорадницею свого сина Івана Мазепи.

Інші політичні умови стали підложжям діяльності меценаток ХІХ ст., коли московська імперія нищила українську культуру, припинила друкування книжок, закривала давні школи. Тоді з'являються жінки, які підносять з упадку мистецтво та науку. Була серед них людина широкого діяпазону, Єлисавета Скоропадська Милорадович, заможна жінка, що розуміла вагу науки для українського народу, тож стала в 1873 році фундаторкою Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, співпрацюючи з іншими основоположниками Товариства.

Іншою меценаткою шляхетського роду з Лубенщини була Катерина Скаржинська (1853-1924), яка стала фундаторкою Музею Української Старовини у Лубнях на Полтавщині. Авдиторія з увагою слухала цю цікаву розповідь про славетних жінок нашої давнини.

Висловлено при тому признання для подружжя Наталії та Івана Даниленків, які оплатили конкурси мистців у Києві, що малювали ці портрети.

Доповідь голови СФУЖО Оксани Соколик була сприйнята з не меншим зацікавленням. Прелегентка подала генезу СФУЖО, початкові труднощі та розвиток Федерації за етапами, що їх формувало само життя. Світлі постаті діячок, зокрема голів СФУЖО, виринали в слові доповідачки. Адже їх добре пригадують собі ті, які провели останні 50 років саме тут у Філядельфії, де була Центральна СФУЖО від часів створення в 1948 році до 1982 року, до часу ІV Конгресу, який гостило наше місто.

Поважна постать сенаторки Олени Кисілевської, першої голови СФУЖО, давньої діячки Українського Жіночого Руху, що мала високий авторитет не лише у рідній Галичині, але й серед усього українства. Білоголова Олена Залізник, що принесла з собою досвід праці наших піонерок державотворчої діяльності на міжнародних форумах світових жіночих об'єднань. Після смерті цієї другої голови Федерації зайняла її місце Олена Лотоцька, повна динаміки в починах жіночих організацій, зокрема в Союзі Українок Америки, де була співзасновницею. Четверта голова СФУЖО це — Стефанія Савчук з Канади,

промотор організованого жіночого життя; залишила добру пам'ять в жіночих колах, зокрема Організації України Канади ім. Ольги Басараб. Лідія Бурачинська, п'ята голова СФУЖО, теперішня почесна голова Федерації — це багатогранна особистість із широким обрієм, журналістка, редактор, дослідниця і знавець народного мистецтва, авторка ряду книжок-монографій, багата досвідом, з глибокою ерудицією. Д-р Марія Квітковська, шоста голова СФУЖО, знавець ділянки суспільної служби, допомогових акцій, що мала вміння приділяти належну увагу кожній складовій організації СФУЖО, — людина великого серця. Говорила нам про всіх голів СФУЖО, своїх попередниць, сучасна голова, сьома з ряду, людина неустаючої енергії з динамічністю, яку виявляє не лише в щоденній праці, але й у подорожуванні по всіх складових організацій на чотирьох континентах світу.

Прелегентка приділила належну увагу діяльності Фінансової Комісії СФУЖО на Америку та її, загальношанованій на терені СФУЖО, голові Марії Харині. Підкреслила важливість праці цієї комісії для видавання квартальника СФУЖО "Українка в світі", а також англомовного журналу з цієї ж назвою, якому тепер виповнюється 25 років. Впродовж 30-ти років сума \$100,000 перейшла від Комісії до каси СФУЖО, що має великі потреби у своїй широкій діяльності.

Учасники вечора нагородили обох прелегенток рясними оплесками й висловами вдячності.

Поміж доповідями прозвучало музичне інтермеццо у виконанні молодої арфістки Дарки Полянської, яка майстерно із грацією виконала ряд творів для арфи; при чому модель арфи був з XVII ст. Серед ірландських і англійських творів народної творчості прозвучало й два українські, що було радо сприйнято слухачами.

Декляматоркою вечора була Марта Васильців, що з чуттям виконала вірш Лесі Храпливої "На 50-ліття СФУЖО".

Ведуча ювілеєм Ірина Куровицька прочитала ряд громадських привітів для СФУЖО: від Митрополита Кир Стефана Сулика, від Архієпископа Василя Лостена, від УККА, від Метрополітарного Відділу УАКРади, від Осередку НТШ в Філядельфії, від ЗУАДК; від Об'єднання Жінок ОЧСУ; від Головної Управи УЗХ і від 20-го відділу УЗХ ім. О. Гегало; а від США вітала особисто голова цієї організації Анна Кравчук.

Секретарку Фінансової Комісії Марію Галій вшановано грамотою СФУЖО. Голова СФУЖО вручила грамоту Марії Харині за велику працю для СФУЖО. Христя Кульчицька привітала Комісію, вручивши голові Марії Харині китицю рож.

Вишуканий буфет українського печива з кавою, чаєм був у заряді Марії Данилів. Гутіркою при каві закінчено цей вдалий і змістовний ювілейний вечір.

1998 рік

***Списки Екзекутиви
СФУЖО по конгресах***

Екзекутива СФУЖО*

Екзекутиву обрано на I Конгресі СКУЖ,
який відбувся 12-13 листопада 1948 року
Філадельфія, США

1. Олена Кисілевська, голова
2. Олена Лотоцька, містоголова (США)
3. Євгенія Ситник, містоголова (Канада)
4. Людмила Івченко, містоголова
5. Марія Біляк
6. Анастасія Волкер
7. Ольга Войценко
8. Стефанія Грицко
9. Ірина Павликовська

* "Українка в світі" січень-вересень 1969, стор. 30 і 33

Кооптовані члени Екзекутиви**

1. Зінаїда Витязь, містоголова (Європа)
2. Ніна Онацька, містоголова (Південна Америка)
3. Ірина Пеленська містоголова (Австралія)
4. Амалія Рубель, секретар від 1950 року
5. Лідія Бурачинська, член Екзекутиви від 1949 року
6. Олена Залізник, секретар
7. д-р Наталія Пазуняк, член Екзекутиви від 1950 року
8. Олена Чехівська, касирка
9. Кекилія Гардецька, член КК

** З архівів д-р Наталії Пазуняк

Екзекутива СФУЖО*

Екзекутиву обрано на II Конгресі СФУЖО
24-27 червня 1959 року
Нью-Йорк, США

1. Олена Залізник, голова
2. Олена Лотоцька, перша заступниця голови
3. д-р Марія Квітковська, заступниця голови
4. Стефанія Савчук, заступниця голови (Канада)
5. д-р Стефанія Потоцька, заступниця голови
6. Ніна Коваленко, заступниця голови (Європа)
7. Ірина Пеленська, заступниця голови (Австралія)
8. Ольга Горачук, заступниця голови (Південня Америка)
9. Павлина Різник, заступниця голови (США)
10. Катерина Кравс, заступниця голови (Канада)
11. д-р Наталія Пазуняк, секретар
12. Татяна Горащенко, секретар
13. Марія Дима, почесна секретар
14. Івання Мірчук-Ратич, заступниця секретаря
15. Анастасія Вокер, заступниця секретаря
16. Олена Чехівська, касир
17. Ірена Павликовська, голова фінансової комісії
18. Ярослава Винницька, заступниця голови фінансової комісії
19. Зінаїда Витязь, член
20. Ніна Онацька, член

* "Конгресова Книга" III Конгрес, стор. 9-10

** "Вісті СФУЖО", "Наше життя" липень-серпень 1959, стор. 21

*** З архівів д-р Наталії Пазуняк

Екзекутива СФУЖО*

Екзекутиву обрано кореспонденційним
способом і проголошено
20 червня 1967 року

1. Олена Залізник, голова
2. Олена Лотоцька, діюча містоголова
3. Стефанія Савчук, містоголова
4. д-р Марія Квітковська, містоголова
5. Марія Солонинка, містоголова
6. Ольга Горачук, містоголова на Південну Америку
7. Валентина Воропай, містоголова на Європу
8. Лідія Гаєвська-Денис, містоголова на Австралію
9. Олена Чехівська, почесний касир
10. Ірена Качанівська, діючий касир

Секретаріят

1. д-р Наталія Пазуняк
2. Марія Мудрик
3. Рома Навроцька

* З архівів д-р Наталії Пазуняк

Екзекутива СФУЖО* 1972-1977

Екзекутиву обрано кореспонденційним способом
на Пленарній Сесії Ради СФУЖО,
яка відбулася 24 листопада 1972 року
Філадельфія, США

1. Стефанія Савчук, голова
2. Лідія Бурачинська, заступниця голови
3. д-р Марія Квітковська, заступниця голови
4. Уляна Целевич, заступниця голови
5. д-р Стефанія Потоцька, заступниця голови
6. Ярослава Зорич, заступниця голови
7. Марія Солонинка, заступниця голови
8. Валентина Воропай, заступниця голови
9. Ольга Горачук, заступниця голови
10. Софія Ваврик, заступниця голови
11. Наталія Даниленко, касир
12. Раїса Куделя, фінансовий референт
13. Олександра Селепина, вільний член

Секретаріят

1. Володимира Ценко, кореспонденційний секретар
2. Стефанія Бернадин, протоколярний секретар
3. Марія Сірота

Фінансові Комісії

1. Ганна Ганьківська, Фінансова Комісія в Канаді
2. Марія Харина, Фінансова Комісія в США

* "УєС" I-III 1973, стор. 7

** Конгресова Книга III, стор. 141-144

*** З архівів д-р Наталії Пазуняк

Екзекутива СФУЖО* 1977-1982

Екзекутиву обрано на III Конгресі СФУЖО,
який відбувся 26-29 травня 1977 року
Торонто, Канада

1. Лідія Бурачинська, голова
2. Стефанія Савчук, почесна голова
3. д-р Наталія Пазуняк, перша заступниця голови
4. Віра Бучинська, друга заступниця голови
5. Стефанія Бернадин, секретар протоколів
6. Володимира Ценко, кореспонденційний секретар
7. Галина Царинник, кореспонденційний секретар
8. Ірина Скульська, секретар.
9. Ліда Дяченко, касир.
10. Дарія Бойдуник, фінансовий референт

* "УвС" червень 1977, стор. 23

** Конгресова Книга IV, стор. 9-10

Екзекутива СФУЖО 1982-1987

**IV Конгрес СФУЖО
26-29 листопада 1982 року, Торонто, Канада**

1. д-р Марія Квітковська, голова
2. Стефанія Савчук, почесна голова
3. Лідія Бурачинська, попередня і почесна голова
4. Олександра Ковальська, заступниця голови
5. Олена Процюк, заступниця голови
6. Надія Маланчук, діловий секретар
7. Ганна Мазуренко, англомовний секретар
8. Олександра Миндюк, секретар протоколів
9. Ярослава Шеремета, касир
10. Дарія Бойдуник, фінансовий секретар
11. Ірина Вжесневська, заступниця фінансового секретаря

Екзекутива СФУЖО 1987-1992

**V Конгрес СФУЖО
26-29 листопада 1987 року, Торонто, Канада**

1. д-р Марія Квітковська, голова
2. Лідія Бурачинська, почесна голова
3. Стефанія Савчук, почесна голова
4. Оксана Бризгун-Соколик, заступниця голови
5. Олена Процюк, заступниця голови
6. Олександра Миндюк, секретар протоколів
7. Ірина Вжесневська, фінансовий секретар
8. Ярослава Шеремета, касир
9. Женья Балабан, англомовний секретар
10. Марія Сірта, діловий секретар

Екзекутива СФУЖО 1992-1997

VI Конгрес СФУЖО

29 жовтня - 1 листопада 1992 року, Торонто, Канада

1. Оксана Соколик, голова
2. д-р Марія Квітковська, попередня і почесна голова
3. Лідія Бурачинська, почесна голова
4. Марія Підкович, заступниця голови до листопада 1996 року.
5. Володимира Лучків, заступниця голови від листопада 1996 року та фінансовий секретар
6. Наталія Даниленко, заступниця голови
7. Іванна Кушпета, кореспонденційний секретар
8. Мирослава Загребельна, секретар протоколів
9. Ярослава Шеремета, англомовний секретар
10. Уляна Стек, касир
11. Марія Калимін, заступниця фінансового секретаря

Екзекутива СФУЖО 1997-2002

VII Конгрес СФУЖО

22-26 жовтня 1997 року, Торонто, Канада

1. Оксана Соколик, голова
2. Христина Бідяк, перша заступниця голови до травня 2002 року, після того — вільний член
3. Володимира Лучків, друга заступниця голови і фінансова секретарка від листопада 2001 року
4. Наталія Даниленко, третя заступниця голови
5. Мирослава Загребельна, секретар протоколів
6. Іванна Кушпета, кореспонденційний секретар
7. Анна Марія Шепетик, англомовний секретар
8. Анна Цірка, фінансова секретарка до листопада 2001 року
9. Анна Бідяк, заступниця фінансової секретарки
10. Уляна Стек, касир
11. Марія Калимін, справи організаційно-господарські

Складові організації **СФУЖО**

Анна Кравчук

Союз Українок Америки (Короткий огляд)

Союз Українок Америки заснований в 1925 році в Нью Йорку. Має державний статус неприбуткової організації, яка є обмежена до гуманітарної, виховної та культурно-освітньої діяльності. СУА об'єднує жінок українського походження, або приналежних до української громади, які живуть у США. СУА є єдиною самостійною неполітичною українською жіночою організацією у США. Притримуючись християнських засад, гуртує жіноцтво різного віровизнання та політичних переконань. Членство СУА діє по відділах, в окружних Управах, відділах далекого віддалення під керівництвом зв'язкової та у вільному членстві.

*Юлія М. Шустакевич,
перша голова СУА*

*Анна Кравчук,
голова СУА в ювілейному році
СФУЖО 1998*

Союз Українок Америки зробив великий вклад у суспільне життя української громади в США: у 1932 році скликав перший Жіночий Конгрес в Америці, в 1940 році став співзасновником Українського Конгресового Комітету, а також ЗУДАКУ, з членства яких пізніше відійшов.

Від 1944 року СУА безперервно публікує журнал "Наше життя" та займається видавничою діяльністю.

Головна Управа Союзу Америки, жовтень 1993.

Сидять зліва: Ольга Тритяк, Іванна Ратич, почесна голова СУА Іванна Рожанковська, почесна голова СУА Лідія Бурачинська, голова СУА Анна Кравчук, почесна голова СУА Марія Савчак, Марта Богачевська-Хомяк, Ірина Куровицька та Наталія Даниленко.

Стоять: Марія Полянська (Нью Джерсі), Ксеня Антипів (Детройт), Лідія Білоус, Оксана Фаріон (Філадельфія), Марія Крамарчук (північний Нью Йорк), Олена Бобиляк, Ока Грищак, Марія Хариш (Чікаго), Іванна Шкарупа (Огайо), Лідія Черник, Іванна Ганкевич, Надія Савчук (Нью Йорк), Рома Шуган, Варка Бачинська, Таїсса Турянська, Л. Кінах (Нова Англія) і Люба Більовицук.

В 1976 році СУА заснував Український Музей у Нью Йорку для збереження та передання української культурної спадщини, який згодом СУА передав громаді.

Від часу заснування пріоритетом СУА було мати представництво на міжнародній арені, зокрема у Міжнародній Раді Жінок, та обстоювати права поневоленої жінки в Україні. Членство в Національній Раді Жінок (США) та Генеральній Федерації Жіночих Клубів (США), дало СУА форум в Америці та у світі.

Уже в 1926 році створено медичний фонд при Суспільній Опіці СУА, який постійно діє. Від 1990 року звернено особливу увагу на медичну допомогу та оздоровлення дітей із Чорнобильської зони, та допомогу сиротам і старшим за віком людям в Україні.

В 1932 році започатковано Стипендійну Акцію, метою якої є не тільки дати змогу досягнути освіти, поліпшити життя українців у різних країнах світу, але також втримати українську етнічну ідентичність, культурну спадщину та українську мову. Перша стипендія була надана в 1932 році. Від 1967 року діяльність Стипендійної Акції поширено на українську діаспору, а від 1989 року — на Україну.

При Головній Управі СУА постійно діють референтури — організаційна, виховна, референтура культури, зв'язків, суспільної опіки, мистецько-музейна, стипендій та екології, які координують діяльність організації Союз Українок Америки і СФУЖО.

14 грудня 1947 року на річних нарадах Головної Управи СУА у Філадельфії, Пенсільванія, постановлено скликати загальний український жіночий конгрес. До участі запрошено делегаток українських національних товариств, організацій та сестрицтв США, Канади, Бразилії, Аргентини та Європи. Світовий Конгрес Українського Жіноцтва відбувся 12-13 листопада 1948 року у Філадельфії, Пенсільванія, де прийнято офіційну назву Світова Федерація Українських Жіночих Організацій — СФУЖО — та обрано першу голову — Олену Кисілевську.

За останні п'ятдесят років і сьогодні ряд членок СУА займали різні пости в Управі СФУЖО та допомагали в розвитку Федерації. З рани СУА головами СФУЖО були Олена Лотоцька (1969-1972) та Лідія Бурачинська (1977-1982).

Ряд членок СУА працювали як представниці СФУЖО до Організації Об'єднаних Націй.

Як ініціатор та один із організацій-засновників СФУЖО, СУА гордиться безперервною 73-літньою діяльністю та приготується до святкування 75-літнього ювілею в 2000 році.

Ірина Куровицька

Союз Українок Америки

Союз Українок Америки (СУА) — найстарша і найбільша жіноча організація, заснована в 1925 році на основі п'ятиох жіночих товариств з Нью Йорку та околиць. СУА об'єднує жінок українського походження без огляду на їх віровизнання та партійну приналежність, які живуть у США. СУА підтримує принципи прав людини. Маючи державний статус неприбуткової, звільненої від оподаткування під IRS (код 501(c)(3) організації, СУА діє переважно в культурно-освітній, виховній та гуманітарно-допомоговій ділянках, підтримуючи та пропагуючи студії з української історії, літератури, мистецтва і народних традицій. Згідно із статутовими цілями СУА має такі референтури: організаційну, культурно-освітню, суспільної опіки, зв'язків, стипендій, виховну й мистецько-музейну, архівну, екології та довідки. СУА має тріступеневу організаційну структуру: відділи, окружні управи і Головну Управу та вільне членство. СУА має осідок і є зачартерований у Нью Йорку.

Організацію протягом її історії очолювали:

Юлія Шустакевич (1925 рік),

Юлія Ярема (1925-1931 роки),

Олена Лотоцька (1931-1934 і 1943-1965 роки),

Анета Кмець (1934-1935 і 1939-1943 роки),

Анастасія Вагнер (1935-1939 роки),

Стефанія Пушкар (1965-1977 роки),

Лідія Бурачинська (1971-1974 роки),

Іванна Рожанковська (1974-1987 роки),

Марія Савчак (1987-1993 роки),

Анна Кравчук (1993-1999 роки).

З 1999 року головою СУА є Ірина Куровицька.

Упродовж свого існування СУА обстоював справи поневоленої України в Америці та на світовій арені. Наприклад, протестував проти пацифікації Західної України польським урядом протягом 30-тих років, СУА брав участь у маніфестаціях з приводу голодомору в Україні, а в 1933 році створив Комітет допомоги голодуючим в Україні для організації допомоги "Рідній школі" та "Просві-

ті". США організував заклик до американського уряду в справі примусового вивозу українського населення в Сибір, протести до Ліги Націй стосовно розв'язання Союзу Українок України. Заклик до президента Трумена в обороні скитальців, зустріч з Елеонор Рузвельт для спростування її помилкового поняття про становище українського народу під радянською владою, акції на захист в'язнів сумління, особливо жінок, акція у справі вибуху в Чорнобилі, результатом якої було прийняття першої резолюції на конференції Міжнародної Ради Жінок у Лондоні в квітні 1986 року. США передав до United States Government Commision on Ukraine's Famine матеріали і документи з архіву у справі голоду. Крім цього і сьогодні проводяться важливі акції, які важко перелічити у короткій статті.

В 1932 році з ініціативи США в Нью Йорку відбувся Жіночий Конгрес, в якому взяли участь представниці різних українських організацій та товариств Америки і Канади, а також делегатки від американських жіночих організацій. Рішення Конгресу сприяли організаційному зросту США.

Від самого початку існування США підтримував зв'язки з Союзом Українок в Україні (Львів) та подібними організаціями в Європі. В 1940 році США став співзасновником Українського Конгресового Комітету (УККА) та З'єднаного Американського Допомогового Комітету (ЗУАДК). В 1948 році США стає співзасновником Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, яка подала під час Світового Конгресу в Філядельфії. Увага до СФУЖО виявилася у формі окремої сторінки під назвою "Вісті СФУЖО" в журналі "Наше Життя". Це були перші відомості про працю СФУЖО. Канцелярія СФУЖО знайшла пристановище в домі США у Філядельфії.

Найбільшим вкладом США у зріст СФУЖО був Другий Світовий Жіночий Конгрес і VII Конференція США, що відбулися в Нью Йорку 26-28 червня 1959 року. Цей Конгрес мав велике значення для СФУЖО, бо наприкінці першого десятиріччя діяльності молодій Федерації треба було перевірити і згуртувати сили. США відступив для цілей Конгресу — Конгресову Книжку, яка вмістила історію СФУЖО та її складових організацій.

На 1965 рік припадало 15-ліття СФУЖО. США взяв на себе обов'язок відзначити цю дату окремими студійними днями по округах. Напрямі СФУЖО активно впроваджувалися в програму США. Журнал СФУЖО "Українку в світі" видавали членки США — редактори Лідія Бурачинська, Осина Грабовенська, Наталія Пазуняк, Ірена Пеленська та Надя Скочиляс. Літературний конкурс СФУЖО спонсорувала Маруся Бек, союзниця з Детройту.

Дізнавшись про трагічну долю українських жінок-політв'язнів у Кінгірі, яких розчавили советськими танками у 1954 році, СФУЖО у 1955-1956 роках закликала створити "Фонд П'ятсот" допомоги українським політв'язням. США став на першому місці в жертвах на нагробок Олени Кисілевської. З ініціативи культурно-освітньої комісії СФУЖО, яку тоді очолювала Наталя Чапленко, створено гуртки книголюбів, цю ініціативу підхопили округи США та створили такі гуртки.

До Управи СФУЖО входила Лідія Бурачинська, як голова СФУЖО. Коли Екзекутива СФУЖО була в Канаді, всі голови СЧА були заступницями голови СФУЖО з уряду. Референтки зовнішніх зв'язків, народного мистецтва та заступниці голів на Америку були членами СЧА.

Посередництво СЧА сприяло зростанню міжнародних зв'язків СФУЖО. Перші кроки українські жінки зробили на Конгресі International Alliance of Women в Колумбо в 1955 році з рамени СФУЖО та членок СЧА — Надії Шиховис і Олени Процюк.

Олена Процюк — перша представниця неурядової організації Світового Руху Матерів (М.М.М.) до ООН від 1963 року. Ця репрезентація дала змогу українкам виступити в обороні поневоленої України в ООН. У 1983 році Ірина Куровицька увійшла до репрезентації Світового Руху Матерів, Міжнародної Ради Жінок і СФУЖО, була причетна до підготовки документів, які допомогли одержати СФУЖО консультативний статус в ООН. Заходами членок СЧА СФУЖО одержало консультативний статус неурядової організації в ООН у 1991 році.

СЧА видає журнал “Наше Життя”, який виходить щомісяця двома мовами — українською і англійською, а липень-серпень в одному виданні.

З 1967 року діє Фонд ім. Лесі та Петра Ковалевих, під адміністрацією СЧА. У його межах щороку, під наглядом заступниці голови СЧА з питань культури та обраного журі, проводиться конкурс та призначаються нагороди за кращі наукові, літературні та історичні твори на українську тематику. Подаємо декілька праць та їх авторів, які одержали нагороди з цього фонду: проф. Богдан Кравченко за книжку “Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ століття”, проф. Франко Сисин за книжку “Між Польщею і Україною — дилема Адама Кисіля”, проф. Мирослава Мудрик-Цішкевич за працю “Нова генерація і мистецький модернізм в Україні”, д-р Омелян Прицак за твір “The Origin Of Rus”, сестра монахиня д-р Софія Сенік за працю про жіночі монастирі в Україні, проф. д-р Марта Богачевська-Хом'як за працю “Соціалізм в Галичині”, д-р Мирон Куропась за працю “Українські американці: коріння і прагнення” — “Ukrainian Americans: Roots and Aspirations”, д-р Надія Дюк і Адріян Каратницький за їх працю “Приховані нації — народи дають виклик Радянському Союзові” — “Hidden Nations; The People Challenge Soviet Union”, Тамара Гундурова за працю “Ранній український модернізм”, Марія Савич-Пискір за спогади “Тисяча доріг”, Леонід Плющ за твір “У карнавалі історії”.

При СЧА існує теж стипендійний Фонд ім. Еви Сташків для підтримки студентів української мови. Зі спеціального фонду Еви Сташків надаються стипендії членкам СЧА. Так першу стипендію призначено д-р Марті Богачевській-Хом'як на видання праці “Історія українського жіночого руху” та Анні Власенко-Бойцун на видання праці з українського мовознавства, Оксані Роздольській на продовження студій українознавства, Марті Тарнавській на докторську працю “Мазепа в німецькій літературі”, Ользі Лісківській на студії української мови та літератури.

З 1967 року при СУА діє референтура стипендій, яка виділяє стипендії здібним учням і студентам з Південної Америки, США, Польщі, колишньої Югославії, а також з Румунії та України. За час існування Стипендійної Акції СУА виділив більше як три мільйони доларів понад 700 стипендіятам. На VII Світовому Конгресі Українців в 1998 році Стипендійну Акцію СУА було відзначено медалею св. Володимира Великого за плідну діяльність протягом багатьох років.

З 1948 року СУА — частинний член Геренальної Федерації Жіночих Клубів, член Національної Жіночої Партії, а ще перед II Світовою війною СУА стає членом Червоного Хреста і Університетських Жінок. З 1952 року СУА є членом Національної Ради Жінок США (НРЖ-США), однієї із найвпливовіших неурядових організацій. В 1993-1995 роках вперше в історії цієї організації президентом була українка Ірина Куровицька. У 2000 році СУА став членом Української Всесвітньої Координаційної Ради.

Як член Національної Ради Жінок США, СУА брав участь у Конференціях Міжнародної Ради Жінок та у Конференціях Генеральної Федерації Жіночих Клубів, а також у Всесвітніх конференціях ООН, особливо у всіх жіночих Конференціях — в 1975 році в Мексико, в 1980 році у Копенгагені, в 1985 році в Найробі, в 1995 році в Бейджінг, а також у підготовчих комітетах ООН, як репрезентанти від неурядових організацій СРМ, СФУЖО і МЖР. При кожній нагоді делегатки від СУА представляли проблеми поневоленої України до часу проголошення незалежності.

СУА співпрацював з різноманітними світськими й церковно-релігійними організаціями та установами як в Америці, так і поза її межами. Зокрема СУА підтримує фонд "Церква в потребі", фонд катедри українознавства при Гарвардському Науковому Інституті, Український Вільний Університет в Мюнхені. СУА сприяв виданню Енциклопедії українознавства до часу одержання статусу неприбуткової організації.

Події на рідних землях мали і надалі мають вплив на працю СУА. Історія повторюється і підказує нам потребу повторення наших акцій. Так у 1927-1928 роках СУА надав допомогу потерпілим від повені в Галичині, а в 1998 та в 2001 роках великою мірою ми допомогли потерпілому від повені Закарпаттю. СУА зібрав і передав 121,195 доларів та два контейнери одягу.

Значні кошти залучено у повоєнній акції на допомогу переміщеним особам та біженцям з України в Німеччині та Австрії (1953 рік), а також самотнім літнім жінкам в Європі (1958 рік). В рамках програми "Мати і дитина" СУА опікувався українськими школами і дитячими садками в повоєнній Німеччині, Австрії та Бельгії (1954 рік). В 1981 році започатковано Медичний Фонд для допомоги хворим дітям в Україні. В 1986 році СУА організував широку кампанію збірки коштів для допомоги жертвам Чорнобильської катастрофи. В Україну передано допомогу до обласної дитячої спеціалізованої лікарні у Львові: медичні апарати ultra sound на суму 32,000 доларів, і додатково — від 1991 дотепер до згаданої лікарні передано 300,000 доларів: на закуп медичних апаратів та матеріалів лябораторіям для проведення аналізу крові на суму 7.280

доларів, на закуп термостату на суму 3,425 доларів тощо. США передав також в Україну мільйон доларів на допомогу сиротам.

Одним з найважливіших завдань США є збереження української ідентичності та пропагування української культури в американському світі. В 1926 році США організував першу виставку українського мистецтва в Нью Йорку, а в 1932 році при США створено секцію (референтуру) народного мистецтва, метою якої було створити фонд для поширення української культури в Америці. В 1934 році США влаштував виставку народного мистецтва в українському павільйоні на Світовій виставці в Чикаго. В 1976 році США відкрив музейну виставку, яка розміщувалася в Українському Інституті Америки до 1972 року. Пізніше США на спілку з УККА закупив будинок, в якому від 1977 року розміщується Український Музей.

Основу фондів музею складає етнографічна збірка — близько 800 експонатів, яку закупив США в Галичині в 1933 році. Завдяки старанням українських жінок в Америці та завдяки інтелектуальній та матеріальній підтримці США, Український Музей (51 уставних фондів якого належить США) став невичерпним джерелом інформації про українську історію, культуру та народне мистецтво в міжнародній столиці. У зв'язку з розширенням експозиції Українського Музею, США порушує питання про придбання нового приміщення для цієї установи.

Під наглядом виховної та культурно-освітньої референтури США влаштовуються образотворчі виставки дитячої самодіяльності, спеціальні конкурси для молоді — “Рік родини” (1979 рік), “Природа і ми” (1997-1998 роки), ведуться світлички, діють лялькові театри, посилюється видавнича діяльність.

Видавнича діяльність США має широкий діапазон: з нагоди 100-ліття українського жіночого руху перевидано “Перший вінок” (1887-1984 років), видано збірку поезій Лесі Українки в перекладі на англійську мову Персіфалія Канді, збірку “Поезії старі і нові” Наталії Лівницької-Холодної, бібліографію видань жіночої творчості поза межами України 1940-1973 років Наталії Чапленко, дослідження Марти Богачевської-Хом’як з історії жіночого руху в Україні “Білим по білому” — “Feminists Despite Themselves” — жінки в громадському житті України 1884-1939, “Статті, листи, документи” Мілени Рудницької та багато інших вартисних видань різноманітної тематики, почавши від дитячої літератури аж до альбомів народних взорів та вишивок, книги куховарських приписів.

Протягом років США привертає до своїх рядів представниць молодшої генерації, а також популяризує ідеї українського жіночого руху поміж іншими американськими жіночими організаціями. У змінених глобальних умовах США провадить динамічну, спрямовану в майбутнє діяльність, скеровану на підтримку української спільноти як в Америці та і поза її межами.

Ірина Вжесневська

3 листків історії Ліги Українських Католицьких Жінок Канади

Недавно ми відзначили 50-ліття організації Ліги Українських Католицьких Жінок Канади (ЛУКЖК), а тепер переступаємо поріг і переходимо у нове тисячоліття — 2001 рік. Нові умови технологічного світу не так сильно турбують нас, бо ми маємо членок, які із своїми кваліфікаціями й знанням зуміють зберегти нашу спадщину. Вони є добрими амбасадорами української справи, а найважливіше — стараються підтримувати і зміцнювати зв'язок поколінь — організаційний і громадський. Отже, в значній мірі майбутнє нашої органі-

*Марія Дима,
перша голова
ЛУКЖК*

*Марія Комарницька,
голова ЛУКЖК до
червня 1998 р. в
ювілейному році СФУЖО*

*Евгенія Палюк,
голова ЛУКЖК від
липня 1998 р.*

зації залежить від нашого членства. Під час відзначення 50-ліття ЛУКЖК ми підвели підсумки нашої праці. У великій пошані схиляємо голови перед нашими піонерками-основоположницями, які в щирій любові, відданою працею і добрим прикладом виховали чотири покоління канадських українців. Вони передали їм найкращі духові скарби нашого народу і тим закріпили українську ідентичність в Канаді. Це була тяжка праця — часто змагання цілого життя.

Організаційна структура

ЛУКЖК є всеканадською організацією. В організаційній структурі ми є триступеневою організацією, маємо три рівні: Крайова Управа, Епархіяльні Упра-

*Зліва: Женя Балабан, Люба Зараска,
Оксана Соколик, голова СФУЖО, N.N.,
С. Біла, голова ЛУКЖК Вінніпезької архієпархії,
N.N. і Дора Рак. 1992 рік.*

ви та Управи Відділів. Працюємо скоординовано, дотримуємося усіх статутних вимог. Наш статут був схвалений найвищим організаційним тілом — Конгресом ЛУКЖК та отримав благословення Української Католицької Ієрархії Канади. Крайова Управа проводить річні пленарні наради представниць Епархій, на яких делегатки обмінюються думками, приділяючи багато уваги обговоренню співпраці та координації організаційної співдії. Також у деяких Епархіях діють округи і зв'язок (Квебек-Монтреаль), щоб підвищити активність через далеку відстань між відділами. Почесні членки ЛУКЖК це ті, що свою вірність засвідчили довголітньою відданою працею. Тепер вони є нашим дорадчим голосом у виконанні організаційних завдань, у збереженні певної пошани і дружби.

Дещо з історії

15 червня 1944 року у Вінніпезі засновано Лігу Українських Католицьких Жінок Канади. Першою головою Крайової Управи обрано Марію Диму. Наша назва кладе на нас зобов'язання плекати нашу прадідівську віру, українську культуру, поглиблювати духові та моральні вартості канадського життя та розвивати харитативну діяльність. Над програмою і розбудовою організації працює Крайова Управа з узгодженням п'ятиох Епархіяльних Управ (Торонто-нської, Вінніпезької, Едмонтонської, Саскатунської та Нью Вестмінстерської). Праця ведеться в порозумінні з відділами.

Головами Крайової Управи організації ЛУКЖК були:

Марія Дима, Вінніпег (1944-1946, 1950-1953, 1961-1964),
Марія Бовден, Вінніпег (1946-1947),
Люба Вал, Вінніпег (1948-1950),
Михайлина Войтків, Едмонтон (1953-1955),
Катерина Кравс, Торонто (1956-1958),
д-р Стефанія Потоцька, Саскатун (1958-1961, 1971-1974),
Ірина Павликовська, Едмонтон (1964-1968),
Ірина Малицька, Торонто (1968-1971),
Віра Бучинська, Вінніпег (1974-1977),
Лена Слобода, Едмонтон (1977-1980),
Марія Долішна, Торонто (1980-1983),
Аделя Дудар, Саскатун (1983-1986),
Ярослава Татарнюк, Нью Вестмінстер (1986-1989),
Євгенія Шерман, Вінніпег (1989-1992),
Катерина Чічак, Едмонтон (1992-1995),
Марія Комарницька, Торонто (1995-1998),
Євгенія Палюк, Саскатун (від 1998 року дотепер).

Крайові проводи старалися розбудувати організаційне життя та передавати його традиції з покоління в покоління. Місія нашого проводу — скріпити нашу віру, щоб членки ЛУКЖК були носіями українських релігійних і культурних вартостей та плідними громадянками українського і канадського суспільства. Ми знаємо, що наше членство вміє гармонійно поєднати українське середовище з канадським, береже все те, що називається духовим здоров'ям народу.

Співпраця зі Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій

ЛУКЖК є співзасновником і однією з найбільших організацій, які входять у склад СФУЖО. Представниці ЛУКЖК є членами Управи Федерації, займають відповідальні пости і працюють у референтурах та комісіях СФУЖО; беруть активну участь у Річних Нарадах і Конгресах. Будучи однією із складових організацій СФУЖО, ЛУКЖК брала активну участь у міжнародних конференціях та нав'язувала контакти з неурядовими організаціями інших країн. За посередництвом своїх членок, які активно працювали в Управі СФУЖО, Крайова Управа ЛУКЖК сприяла розбудові сітки прихильниць СФУЖО для Федерації. Тут слід підкреслити велику працю гуртків прихильниць СФУЖО у Монреалі та Торонто. З ініціативи Ірини Павликовської, голови ЛУКЖК в роках 1964-1968, постала Фінансова Комісія СФУЖО, яка стала базою придбання фондів для діяльності СФУЖО. Довголітньою Фінансовою Секретаркою СФУЖО

була Ганна Ганьківська, а після неї — Ірина Вжесневська, яка від самих початків каденції реалізувала різні проекти, що приносили значний прихід для СФУЖО. Сьогодні продовжує цю працю Володимира Лучків. Велике число членок ЛУКЖК є на ключових позиціях в Управі СФУЖО, найважливішою з них є пост голови Світової Федерації. Очолює СФУЖО вже впродовж двох каденцій членка ЛУКЖК Оксана Соколик.

На горизонті осягнень у проробленій праці СФУЖО зарисовуються ще й інші постаті членок ЛУКЖК, які своїм значним вкладом праці у дану ділянку причинилися до розбудови і росту СФУЖО. Це були: Євгенія Янківська (референтура Суспільної Служби, Статутова Комісія), Олександра Ковальська (заступниця голови, зовнішні зв'язки, меценат СФУЖО), Марія Горбань (Фінансова Комісія, секція прихильниць), Іванна Зельська (архівар) та багато інших членок ЛУКЖК, які віддано працювали в системі СФУЖО. Отож, таким чином Ліга Українських Католицьких Жінок Канади своєю активною участю засвідчила живучість у розбудові й рості світової надбудови українських жіночих організацій у діаспорі, якою є СФУЖО. Також членами Екзекутиви СФУЖО були: Олександра Миндюк, Ярослава Шеремета, Мирослава Загребельна, Іванна Кушпета, а Тамара Волошук — головою Статутової Комісії.

Харитативна праця

На протязі багатьох років харитативна праця розвивалася у відділах ЛУКЖК у таких напрямках: "Поміч ближньому у потребі", відвідини хворих у лікарнях та старших у домах опіки. Велику увагу та допомогу надано вихідцям з українських земель після Другої світової війни та теперішнім імігрантам з України. Довгими роками допомагали українським поселенцям Європи і Південної Америки. Впродовж років відділи ЛУКЖК висилали тисячі посилок одягу, ліків, взуття, харчів та грошові перекази потребуючим (наприклад: до Бразилії жертвам повені, до Югославії для потерпілих від землетрусу, в Україну та Польщу після повені, жертвам Чорнобильської аварії в Україну). Ці акції давали нам почуття єдності — гуманна допомога без високих слів.

Журнал "Наша дорога"

У 1970 році вийшов перший номер журналу "Наша дорога" — пресового органу ЛУКЖК. Першим редактором була Анна Марія Баран із Саскатуну. У 1974 році пост редактора перебрала Віра Бучинська. Членки ЛУКЖК відмітили 30-літній ювілей журналу "Наша дорога". Він підтримував християнсько-національний рівень нашого членства, підвищував наш духовий зріст. Журнал осягнув значну вагомість у формуванні організаційної думки, був нашим зв'язком, давав можливість для широкого обміну думок. Проіснувавши 30 років на високому журналістичному рівні, успішно виконав свої завдання. В цьому велика заслуга редакторки Віри Бучинської.

*Члени ЛУКЖК на 18-му Конгресі Комітету
Українців Канади, Вінніпег, 1995 рік.*

Сидять: Марія Комарницька, Ірена Варениця, N.N., Катерина Чічак.

*Стоять: Тамара Волощук, Мирослава Загребельна,
Віра Бучинська, Анастазія Олексюк.*

Інші видання

Реалізуючи одну з резолюцій, ЛУКЖК спонсорувало видання таких книжок: дитяча книжка "Джерело Марії" — для Галицької Митрополії, "Моя віра" — Пласт, Україна, "Сестра" та "Молитва і служіння" (про сестру Йосафату Гордашевську) — для Сестер Службниць Непорочної Діви Марії в Україні. У 50-ліття смерті Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького разом із чинном монахів оо. Василіян видали книжку в англійській мові "Соціальні науки Митрополита А. Шептицького". Книгу упорядкував і переклав на англійську мову проф. А. Кравчук. Це видання розіслано по всіх університетах Північної Америки.

Зовнішні зв'язки

Наші представниці корисно репрезентували нас у Світовому Союзі Католицьких Жіночих Організацій (ССКЖО), передавали добру вість про Українську Католицьку Церкву і нашу організацію. Зроблено багато добра на політичному, релігійному та виховному полях. ЛУКЖК є складовою організацією Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), Конгресу Українців Канади (КУК) та Комітету Українок Канади.

*XXI З'їзд ЛУКЖК Торонтської Епархії.
Сидять: о. Іван Барщик, Ірина Вжесневська,
Владика Ізидор Борецький, Надя Дусановська.*

Напрявні нашої праці

1. ЛУКЖК з великою увагою відмітила: — 1,000-ліття Хрещення Руси-України. (Наші відділи відроджували старовинні обряди, звичаї, і з ними — нашу духовість). — Рік Української Мови. (Збереження нашої спадщини). — 100-річчя Українського поселення у Канаді. (Українська культура в Канаді). — Декада Української Родини. (Лицем до української дитини).
2. Поширення членства ЛУКЖК серед молодшого покоління. (Активність молоді жінки).
3. 50-літні ювілейні святкування відмічено прощами до місійних чудотворних місць Канади і України.
4. 1991 рік — Україна стала самостійною державою, світ визнав вільну Україну. ЛУКЖК проголосила резолюцію "Допомога Україні" на духовому і матеріальному рівнях.
5. Під час V і XII Конгресів ЛУКЖК винесли постанову відзначати кожного року День ЛУКЖК для скріплення духовної та організаційної єдності. Цей день призначено на останню неділю травня. Він присвячений Пресвятій Богородиці — нашій Покровительці.
6. Членка ЛУКЖК Павлина Диркач дуже успішно виступила на мирянській сесії II Собору УГКЦ, Львів, Україна, у 1998 році.

Наші здобутки

Музей ЛУКЖК Едмонтонської Епархії, що постав за головства А. Прийми, має 1,317 експонатів. Музей ЛУКЖК Саскатунської Епархії має понад 3,000 експонатів, постав у 1954 році. Анна Щудлик очолювала Комітет Музею від 1954 до 1982 року. Музей ЛУКЖК Торонської Епархії постав з ініціативи Марії Велигорської. Члени музейного комітету стараються зберігати надбання народного мистецтва та інформувати молодше покоління про зразки старої культури.

Зв'язок поколінь

Сьогодні молодша генерація членок ЛУКЖК є твердим ядром нашої Церкви, організації та української громади. Вона втілює сучасні методи праці, а з тим — іншу настанову щодо організаційних завдань. Ця генерація є продуктом сьогоднішнього дня і обставин. І хоч ця молодь народжена в Канаді, або й в інших країнах поселення, й зросла в інтернаціональному середовищі, вона вважає себе частиною української громади, тримається українського пня. Її національний ґрунт — це збереження своєї релігійно-національної спадщини в Канаді. Її прагнення — бути добрим амбасадором української справи, активно включатися в усі святкування української Церкви і громади.

Об'єднання Українок Бельгії

Перша клітина української жіночої організації в Бельгії постала в передвоєнних роках в околиці Льеж-Серен, незмінною головою цієї організації була пані Мартинова з Льеж. Незважаючи на труднощі, ця організація підтримувала контакт із Союзом Українок Галичини, але з вибухом Другої світової війни припинила свою діяльність.

Незадовго після закінчення цієї війни в Бельгії опинилася велика кількість українських жінок, які відчували конечну потребу організуватися, щоб не потонути в чужинецькому морі.

Перші ознаки організованого життя українського жіноцтва в Бельгії зустрічаємо в Брюсселі в 1946-1947 роках. Організацію створено як автономну секцію при УДК — Українському Допомоговому Комітеті. За час свого існування ця жіноча секція виявила чималу діяльність: влаштовувала свята, виступи, екскурсії тощо. Але після смерти голови жіночої секції пані Доброславської, робота секції завмерла.

*Зінаїда Таможська-Витязь,
перша голова Об'єднання
Українок Бельгії*

*Галина Шаповал-Билина,
голова ОУБ в ювілейному році
СФУЖО 1998*

В 1948 році на Другому З'їзді УДК вперше до складу Управи обрано жінку-інженера Зінаїду Витязь, яка очолила ділянку праці з жіноцтвом. 30-31 жовтня 1948 року відбувся I Конгрес Українців Бельгії. Під час нарад Жіночої Комісії на цьому Конгресі тринадцять представниць різних осередків одно-стайно вирішили створити жіночу організацію. Вони обрали Головну Управу — Централю і затвердили плян діяльності. До Головної Управи увійшли: інж. З. Витязь — голова, І. Петрів, А. Худа, Н. Пришляк, В. Михайлів — члени. Так було засновано ОУБ — Об'єднання Українок Бельгії.

З допомогою Централі протягом 1948-1950 років було організовано 15 секцій, які виявили активну діяльність.

У 1948 році, йдучи за вимогами часу і обставин, запропоновано заснувати координаційну централю жіночого руху. Такою централею стає Світова Федерація Українських Жіночих Організацій — СФУЖО. Жіноча організація Бельгії ОУБ увійшла до Федерації як одна з її основоположниць. Головна Управа СФУЖО призначає інж. Зінаїду Витязь заступницею голови СФУЖО на Європу.

З важливіших починів того часу можна відзначити зв'язок із організацією Світовий Рух Матерів (МММ). Зінаїда Витязь неоднаразово брала активну участь у нарадах цієї організації в Парижі.

2 листопада 1952 року відбулися Загальні Збори ОУБ, на яких голова Зінаїда Витязь звітувала про діяльність організації за чотири роки.

В час великої еміграції українців з Бельгії за океан, розвиток громадського життя значно загальмувався, а кількісне зростання жіночих секцій припинилося.

Але провід ОУБ на чолі з інж. Зінаїдою Витязь розумів, що потрібно реорганізувати суспільне жіноче життя в напрямку побудови своєї бази для подальшого розвитку жіночого руху. Клопітна праця Зінаїди Витязь досить швидко починає давати плоди.

В 1960-1968 роках відновлюється діяльність секцій у Льеж, Шарлеруа, Лімбург, Вам і Серен. Ці п'ять секцій, які згодом названо відділами, стали базою існування та діяльності Об'єднання Українок Бельгії.

Жіноцтво, охоплене членством в ОУБ, активно включилося в русло нашого громадського життя, а невтомна голова ОУБ інж. Зінаїда Витязь була душею Об'єднання.

Від 1963 року вже регулярно відбувалися Конференції та З'їзди ОУБ. 19 червня 1969 року заснування й організація ОУБ завершилися офіційною реєстрацією Об'єднання, як самостійної асоціації українських жінок у Бельгії. Статут ОУБ було опубліковано в офіційному бельгійському державному виданні "Монітор".

Від того часу по можливості ОУБ висилає своїх делегаток на Європейські Конференції СФУЖО і Конференції КоУГЦУ, на Конгреси СФУЖО і на Конгреси СКВУ. Делегатки ОУБ брали активну участь у цих форумах і тим самим нав'язали широкі контакти з організаціями-посестрами в Європі та в Америці.

В 1974 році інж. Зінаїда Витязь з особистих причин зретигувала і передала свої обов'язки Софії Сидор, яка протягом 11 років була першою заступницею голови ОУБ. В 1975 році відбувся З'їзд ОУБ, на якому одногolosно обрано головою ОУБ Софію Сидор, а інж. Зінаїді Витязь надано звання Почесної Голови Об'єднання.

1983 рік був роком підготовки та організації Європейської Конференції СФУЖО, яка відбулася в Бельгії на "Франкополі" — українській оселі в Арденах. На цій конференції була присутня голова СФУЖО д-р Марія Квітковська. Високий рівень проведення конференції признали делегатки жіночих організацій, які були присутні на конференції.

Жінки ОУБ продовжують працювати зі ще більшим запалом: організують різні імпрези та академії, виставки українського народного мистецтва, різноманітні подорожі, нав'язують зв'язки з управами місцевих бельгійських громад, займаються розвитком садочків і шкіл, допомагають іншим українським громадським організаціям, а також активно включаються у підготовку до святкування ювілею 1,000-ліття Хрещення України.

*Відвідини голови СФУЖО Марії Квітковської, 1989 рік.
Сидять: друга зліва д-р М. Квітковська, третя зліва
Софія Козак-Сидор, тодішня голова ОУБ*

9 вересня 1990 року на позачерговому З'їзді ОУБ обирають головою Осипу Хохоляк, а її заступницею Галину Шаповал-Билину. Софія Сидор через тяжкий стан здоров'я складає свої обов'язки.

Від того часу виконано чимало праці з метою допомогти відбудові Української Держави. Серед проведених заходів слід згадати приїзд групи дітей з міста Коростень з України. Діти приїхали в липні 1991 року на запрошення Крайової Управи СУМ. Ними опікувалися члени ОУБ.

Каденція головної управи ОУБ тривала до 28 червня 1992 року, до чергового З'їзду Об'єднання. Головство перебрала молода Галина Шаповал-Билина, яку в 1998 році було призначено заступницею голови СФУЖО на Європу.

Вся робота ОУБ спрямована на виконання завдань, головне з яких — всебічна допомога Незалежній Україні. За ці роки зібрано та відправлено в Україну не одну тону одягу, взуття, ліків, харчів для потребуючих дітей у Львові, Золочеві, Брюховичах, Дніпропетровську, Червонограді, на Закарпатті. Неодноразово провадилися також збірки грошей.

Щороку прибувають до Бельгії, до Лімбургу на літні вакації діти, переселені з Чорнобильської зони. Діти приїжджають разом з лікарями-опікунами.

ОУБ тісно співпрацює з організаціями "Забуті діти" та "Діти в потребі". Об'єднання продовжує також презентувати наше музичне та образотворче мистецтво, дарує бельгійським бібліотекам французько-українські словники, підтримує постійні контакти та співпрацює з посольством України в Брюсселі.

В 1996 році організоване українське жіноцтво вітало голову СФУЖО Оксану Соколик, яка перебувала в Бельгії три дні.

Головні визначні події 1998 року це — святкування 50-ліття ОУБ і 50-ліття СФУЖО, до відзначення яких ОУБ дбайливо готувалося. Признанням заслуг українського жіноцтва в Бельгії та його вкладу в загально-національні справи були численні привіти та побажання, що надійшли на ювілейні святкування.

Голова ОУБ бере активну участь у Річних Нарадах СФУЖО, у святкуваннях з нагоди 50-ліття СФУЖО та в Європейській Конференції СФУЖО.

Об'єднання, що має чотири відділи (Вам, Лімбург, Люеж і Серен) та нараховує 65 членів, стоїть сьогодні на грані нової ери. Молодше покоління займає нарешті керівні посади: Галина Шаповал-Билина — голова ОУБ, Марія Карпа — перша заступниця голови ОУБ і голова відділу у Лімбургу, Одарка Галабурда — друга заступниця голови ОУБ, Надія Зубицька — голова відділу у Вам, Уляна Демчук — культурно-освітня референтка, Тереза Хома — секретар.

Святкування 50-ліття ОУБ і СФУЖО 8 листопада 1998 року

Ірина Козак

Об'єднання Українських Жінок у Німеччині

В травні 1945 року закінчилася II Світова війна. В трьох зонах західної Німеччини та Австрії, в цих зруйнованих країнах, які програли війну, опинилися, за тодішніми статистичними даними, 250 тисяч українців з різних частин України. Це були люди різні за віком, освітою, професіями, родини з дітьми, зі старшими і хворими. До тих, що опинилися по війні у Німеччині, належали і ті, що були вивезені на примусові роботи, в'язні, що пережили концентраційні табори, полонені, яким вдалося залишитись живими. Всіх їх треба було об'єднати в одну спільноту. У кожного з них — інший життєвий шлях, різні переконання, і це часто ставало причиною непорозумінь і конфліктів, породжувало непевність у завтрашньому дні.

Правда, завдяки УНРРА (Адміністрація Об'єднаних Націй для Допомоги і Реабілітації), більшість з них мала дах над головою та харчування. Та втікачі жили в таборах, де в одній залі містилося 30-40 осіб, родини розділювалися лише параванами з коців. Про якесь приватне життя не могло бути й мови.

Примусову репатріацію до Советського Союзу було розпочато вже в листопаді 1945 року. І тут виявилася солідарність українців. Практично незнайомі люди свідчили українцям з центральних та східних земель України, що вони галичани та походять із західної України, і тому, як колишні громадяни Польщі, не підлягають репатріації. Треба відзначити, що ця солідарність виявлялася довгі роки, і лише завдяки їй 112 тисяч українців мали змогу виїхати за океан у 1948-1950 роках.

Але без допомоги заокеанських українців це також було б неможливо, і за це ми складаємо їм щире подяку.

Свідомість того, що большевицькі танки стоять 170 кілометрів від Мюнхену, почуття непевності і страху впливали на нашу спільноту в Німеччині в перші повоєнні роки. Треба було організувати свої сили, щоб відстоювати спільні інтереси.

Ще в 1945 році постало Центральне Представництво Української Еміграції в Німеччині та Об'єднання Українських Жінок в Німеччині. 15-16 грудня 1945 року в Авгзбурзі відбувся перший З'їзд українських жінок на еміграції, на якому створено незалежну статутову організацію під назвою Об'єднання Українських Жінок (ОУЖ). Першою головою ОУЖ обрано Ірину Павликовську. Наступними головами ОУЖ були: Ольга Павловська, проф. Олександра Сулима-

Бойко, Люба Чайковська, Оріся Яримович і Ольга Штайнер. Від листопада 1998 року обов'язки голови ОУЖ виконує Ірина Козак.

Від самого початку свого існування ОУЖ розгорнуло широку й активну діяльність, наприклад, організовувало різні курси, щоб кандидатки на еміграцію змогли здобути практичну освіту: кравецтво, ткацтво, куховарство, столярство, машинопис, бухгалтерія і т. п. Кожен учасник курсів здавав іспити, які проводила УНРРА, та діставав свідоцтво про успішне здобуття фаху. Крім цього ОУЖ влаштувало курси англійської мови, а також мов тих країн, куди можливо було імігрувати.

Окремою ланкою діяльності ОУЖ була культурно-освітня праця, яку ми ведемо до сьогодні. Головна Управа підготувала реферати та потрібні матеріали і розсилали їх по відділах. Темі рефератів були дуже актуальні, як наприклад: "Поети-шестидесятники", "Українська Гельсінська Група", "Дисиденти", "Боротьба УПА", "Переслідування Церкви" і т. п. ОУЖ інформувало про події в Україні в журналі "Жіночий інформативний листок" (ЖІЛ), що його видавала Головна Управа.

Активна підтримка переслідуваних земляків ставала для нашого Об'єднання центральним завданням.

Та найголовнішим завданням ОУЖ вважає опіку над школами та садочками. ОУЖ було співзасновником Товариства "Рідна школа" в Мюнхені, яке організувало й утримувало єдиний у західній діаспорі Інтернат для шкільних дітей.

З роками обставини змінювалися, ОУЖ проходило різні етапи розвитку. Найкраще свідчать про це такі цифри: в 1947 році ОУЖ мало приблизно 10,000 членів і 72 відділи, сьогодні ОУЖ має лише 7 відділів. Вже цей факт вказує на проблеми і труднощі, з якими треба боротися. Але, не дивлячись на труднощі, ОУЖ поширює свою діяльність.

Ми розгорнули допомогую акцію для потерпілих від землетрусу землякам з Баня-Лука в Югославії, допомагали українцям в Польщі, жертвували на будову українського храму в Єрусалимі, на українську оселю в Бельгії, на Амнесті Інтернешенал, допомагали хворим по лікарнях, самотнім особам старшого віку, а останньо — ведемо акцію поширення української преси, дохід з якої іде на посилену допомогу потребуючим хворим і старшим віком в Україні.

В 1947 році з ініціативи ОУЖ створено Лігу Жінок в Екзилі, до якої входили представниці різних націй — білорусів, естонців, латишів, поляків, сербів, хорватів. Ліга нав'язала контакти з міжнародними жіночими організаціями та інформувала їх про безнадійно важку долю втікачів. Першою головою Ліги була Ірина Павликовська.

В 1948 році було створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій. ОУЖ стало членом-основником СФУЖО, і від початку дотепер підтримувало всі акції СФУЖО та допомагало їх фінансувати в міру можливостей.

Делегатками на I Конгрес жіночих організацій у Філядельфії від ОУЖ були: Ірина Павликовська, Дарія Ребет, Марія Химинець та Уляна Целевич. Треба пригадати, що перший статут СФУЖО приготувала магістер Дарія Ребет.

Представниці ОУЖ брали участь в міжнародних конференціях в Копенгаген і Найробі. ОУЖ завжди старалося делегувати представницю на Конгреси СФУЖО та Річні Наради, а якщо це було неможливо, то висилало звіт про діяльність, щоб засвідчити свою приналежність до Світової Федерації.

В Європі відбулося вісім Європейських Конференцій СФУЖО, з них три було влаштовано у Мюнхені. На всіх Європейських Конференціях СФУЖО ОУЖ було представлене двома членами Головної Управи, а також поодинокими членами нашого Об'єднання.

На святочному відзначенні 50-ліття СФУЖО, яке ОУЖ влаштувало в Мюнхені 24 квітня 1999 року, було передано грамоту відзначення для голови Головної Управи ОУЖ Німеччини Ольги Штайнер від Президії СФУЖО. При тій нагоді Головна Управа ОУЖ нагородила членів мюнхенського відділу Катерину Бочан та Осипу Демчук за заслужену працю. В програму цієї святочної імпрези включено також виставу наших видань за останні 50 років, а також виставку мистецьких праць жінок мюнхенської громади.

Коли з перспективи минулих літ оцінювати працю ОУЖ, то треба підкреслити її тяглисть та ідейну стійкість. Усі завдання, які ОУЖ взяло на себе на початку свого існування, наше Об'єднання старається виконувати і сьогодні.

Ярослава Зорич

Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб (ОУК)

В історії українського жіночого руху в Канаді важливе місце займає Організація Українок Канади. Тривкі підвалини під її розбудову покладено 70 років тому. З малих клітин у 1930 році виросла велика організація. Початком її були дівочі гуртки та жіночі товариства при Українській Стрілецькій Громаді, що згодом зформувалася у самостійну організацію у системі Українського Національного Об'єднання. Відділи ОУК промережали Канаду від провінції Квебек до Британської Колумбії. Їх зцентралізовано в Центральній Управі.

*А. Грещук-Павличенко,
перша голова ОУК*

*Ірина Ващук,
голова ОУК в ювілейному році
СФУЖО 1998*

Першу Центральну Управу обрано 1934 року на першій Крайовій Конференції в Саскатуні. Осідками Центральної Управи були місцевості: Саскатун (1934-1941), Вінніпег (1941-1955), Торонто (1955-1975), Вінніпег (1975-1978), Торонто (1978-1984), Вінніпег (1984-1990), Торонто (1990-1993).

Очоловали Центральну Управу:

Анастасія Павличенко (1934-1939)
 Марія Гуляй (1939-1946)
 Євгенія Ситник (1941-1942)
 Анна Тарновецька (1942-1950)
 Ольга Стебницька (1950-1954)
 Стефанія Савчук (1954-1972)
 Ярослава Зорич (1972-1975)
 Любомира Чайковська (1975-1978)
 Софія Проців (1978-1984)
 Йосифина Климків (1984-1988)
 Марія Підкович (1988-1992)
 Павлина Загребельна (1992-1998)
 Ірина Вашук (від 1998)

Ідейні основи Організації Українок Канади спиралися на ідеології українського націоналізму, що глибоко закорінився в Україні та пробив шляхи до заокеанських українців. Патронкою Організації Українок Канади обрано героїчну Ольгу Басараб, що своїм життям і смертю у змістовила національні ідеали українців. На такій ідеологічній основі ОУК розгорнула практично-програмову діяльність та здійснює її у ділянках: культурно-освітній, виховній, харитативній, організаційній, видавничій та ділянці зв'язків.

Центральна Управа ОУК унапрямяє культурно-освітню та виховну працю обіжниками, листами та матеріялами для відзначування роковин визначних діячів культури й подій та постачає матеріяли для підкреслення календарно-обрядових традицій. Праця відділів ОУК створила певну традиційність, у яку вплетено громадсько-сімейні, релігійно-національні звичаї та обрядовість. Центральна Управа ОУК вказувала на багатство української самобутньої духової культури та на потребу її плекання.

Відділи ОУК плекають красу та етнографічне багатство: колядування, спільну просфору, Маланчин вечір, Андріївські вечори ворожіння, влаштовують Миколаївські імпрези, гагілки, писання писанок, весільне вінко-плетення, обжинки, купальські обряди тощо. Зміст праці доповнюють рукодільні заняття, товариські ігри, льотереї, чайки, танцювальні вечори, ярмарки, покази зразків історичного одягу, покази моди, фільмів, прозірок тощо.

У плянуванні освітньої праці дуже чітко підкреслюється потребу організування гуртків книголюбів, курсів рідної мови, вечорів спільних читань цікавих текстів з літератури та історії, організування дискусій на актуальні теми, панелів, доповідей, авторських вечорів.

З любов'ю плекається хоріві та танцювальні ансамблі, влаштовується виставки книжок та образотворчого мистецтва. Формою святкових сходин або академій відділи ОУК відзначають дати історичних подій, роковини визначних постатей жінок.

Важливою справою у ділянці виховної праці є організування дитячих садків, світлиць, Рідних Шкіл і літніх осель. Крайова Управа ОУК довгі роки була спонсором Рідних Шкіл і дитячих дошкільних світлиць для українських дітей, які ще після II Світової війни жили в Німеччині та Австрії.

Від початків існування ОУК давала грошову допомогу Рідним Школам у Західній Україні, фінансувала наші видавництва, пресу, виховно-молодіжні організації, місцеву пресу, а на пошану 100-річчя Канади була фундатором V тому Енциклопедії Українознавства, видання НТШ у Сарселі.

ОУК завжди була і є активною у багатьох громадських починах, як спорудження пам'ятників Тарасові Шевченкові у Вінніпезі, Лесі Українці в Торонто.

Для вбогих студентів ОУК дає стипендії. Стипендійний фонд створено у пам'ять голови Крайової Управи ОУК Стефанії Савчук. У 1980 році змінено назву "Центральна Управа" на Крайова Управа ОУК.

Видавничий відтинок праці

На протязі існування ОУК видала чимало важливих книжок, щоб збагатити корисним вкладом книжковий фонд діаспори.

Першим виданням ОУК була п'єса О. Лугового "Ольга Басараб". Її й досі використовують з нагоди відзначень роковин смерті Патронки. ОУК видала також драму О. Лугового і Т. Павличенка "Віра Бабенко". Крайова Управа ОУК спонсорувала наступні видання: Олег Жданов "На зов Києва", Юрій Мулик-Луцик "Духовий портрет Ольги Кобилянської", Катерина Антонович "Український народний одяг", драма Лесі Українки "Бояриня". Ця п'єса не була включена у жодне повне видання творів Лесі Українки в Україні. Видано повне видання творів Оксани Лятуринської, твір Катерини Штуль "Поворот" у 30-річчя смерті Олени Теліги, збірник "Незабуття Ольга Басараб" за редакцією Ірени Книш, твір Юліяна Вассіяна "Творець із землі зроджений" — сільветка Василя Стефаника, "Спогади" Галини Мазепа, "Спогади" Надії Суровцевої, "Листи" Надії Суровцевої, "Українська родина" — упорядник Лідія Орел. Видано багато цінних дитячих книжечок. За деякі видання наша організація дістала багано признань на сторінках преси.

Усі етапи діяльності ОУК віддзеркалено в двох томах (по 500 сторінок кожний) під назвою "На службі рідного народу". Перший том вийшов за редакцією Ірени Книш, другий редагувала колегія: Ярослава Зорич, Зиновій Книш, Ганна Мазуренко.

Від 1950 року досьгодні Крайова Управа ОУК видає власний журнал "Жіночий світ", який вийшов на магістралі діаспори і має популярність серед жінок

Крайова управа ОУК в 1997 році.

*Зліва сидять: Б. Мокрій, Л. Геоздулич, П. Загребельна
(голова), Н. Бундза-Іваницька, О. Максимів.*

*Стоять зліва: М. Калимін, Г. Цірка, І. Ващук, О. Мищик,
Г. Гунчак, А. Мазуренко.*

на всіх поселеннях. Редакторками "Жіночого світу" були Калина Кандиба-Лазор, Стефанія Бубнюк, Ярослава Зорич, Анна Вах. У 1950 році це був єдиний жіночий журнал у Канаді. Журнал "Жіночий світ" є речником ідей та дій ОУК. Він є ідеологічно-суспільною та культурно-виховною трибуною, є дзеркалом життя заокеанської українки. До 1950 року ОУК мала власну сторінку в газеті "Новий шлях".

Харитативна діяльність ОУК

Основним завданням ОУК була допомога визвольним змаганням України. Організовано маніфестаційні віча протесту з приводу польського та большевицького терорів, ліквідації польською владою Союзу Українок в Галичині, засуду членів ОУН, в обороні Карпатської України та ряд інших акцій, як наприклад, збирання грошей на "Визвольний фонд", фінансова допомога інвалідам, політв'язням, жертвам пацифікації, вдовам, сиротам, учасникам визвольних змагань, культурно-освітнім інституціям в Україні — Рідним Школам, "Просвіті", видавництвам, пресі.

У 1939 році засновано при Центральній Управі ОУК Фонд Українського Золотого Хреста, який координує та ініціює усі харитативні акції ОУК. Це була єдина українська організація, що створила перед Другою світовою війною "Залізний Фонд" для допомоги Україні. Чимало праці вкладено для потреб Канадського Золотого Хреста, також підтримувано фінансами заклади сиріт та дома старших. Фонд Українського Золотого Хреста проводив допомогу жерт-

Крайова управа ОУК в 1999 році.

*Сидять зліва: Осипа Максимів, Ярослава Зорич,
Ірина Ващук (голова), Олена Андрущенко, Люба Косак.
Стоять зліва: Євгенія Шелестинська, Ганна Мазуренко,
Ганя Цірка, Дарія Дяковська, Броня Мокрій, Віра Сидоренко.*

вам Другої світової війни, вислав пачки в табори для втікачів з України, допомагав у переселенні українських родин до Канади, фінансував українські садки і школи в Німеччині (Мінстер, Августдорф, Гайденав, Геттінг, Бравншвайг, Ганновер, Бухгольц, Луїзбург, Майдеріх, Нойкірхен).

Посередництвом зв'язку з Інтернаціональною Амнестією та через членство в Національній Жіночій Раді Канади ОУК проводила певну оборону переслідуваних в Україні діячів культури, мови та оборонців прав людини, допомагала родинам репресованих дисидентів. ОУК також приймала активну участь у харитативній праці Екзекутиви Світової Ради Суспільної Служби.

На етапі незалежної України Крайова Управа ОУК і її відділи реалізують проекти допомоги-"споріднення" з деякими місцевостями в Україні, допомагають посилками та грішми старшим і німечним людям, Товариству "Приятелі дітей", що опікується сиротами. Надаємо допомогу неповносправним дітям, потерпілим від стихійних нещасть (повені на Закарпатті, аварії на шахтах, наслідків вибуху в Чорнобилі). Кожного року допомагаємо кільком вбогим сиротам-студентам стипендіями.

Зв'язки

Крайова Управа ОУК є членом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, Світового Конгресу Українців, Комітету Українок Канади, співпрацює з органами системи Українського Національного Об'єднання, має близькі зв'язки з Організацією Український Золотий Хрест Америки, також дружні

зв'язки з Всеукраїнським жіночим товариством ім. Олени Теліги, співдіє з Фондацією ім. Олега Ольжича. ОУК є членом Національної Жіночої Ради Канади.

Організаційна ділянка включає відвідини відділів ОУК по Канаді, організування фінансових акцій на загальногромадські потреби українців.

Короткий огляд поодиноких ділянок не віддзеркалює повного образу громадської активності ОУК, та все ж у якійсь мірі показує її багатогранний вклад у життя канадської української діаспори.

Співпраця зі Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій

Організація Українок Канади була однією із організацій співзасновниць СФУЖО. Протягом всього часу існування СФУЖО членки ОУК приймали активну участь у багатогранній праці Федерації та своєю діяльністю закріпили її різносторонній розвиток. Наприклад:

- Олена Залізник, голова СФУЖО в 1956-1969 роках;
- Стефанія Савчук, голова СФУЖО в 1972-1977 роках. Була заступницею голови СФУЖО, поки обрано її на пост голови. Почесна голова СФУЖО. Теж член Фінансової Комісії СФУЖО;
- Марія Підкович — заступниця голови СФУЖО від 1992 по листопад 1993 року;
- Надя Маланчук — секретар і голова Конгресової Комісії СФУЖО за час головування д-р Марії Квітківської. Була делегаткою на Міжнародному З'їзді у Сан Дієго;
- Ярослава Зорич — пресова референтка СФУЖО і голова Резолюційної Комісії в 1982-1987 роках. Від 1983 до 2000 року редактор кварталника СФУЖО "Українка в світі";
- Ганна Мазуренко — редактор англomовного видання СФУЖО "Ukrainian Woman in the World" на протязі 14 років. Англomовний перекладач за часів редакторства Ірини Пеленської;
- Оля Цвик — керівник канцелярії СФУЖО в 1982-1987 роках;
- Варка Муха — голова Контрольної Комісії СФУЖО;
- Женя Балабан — голова Контрольної Комісії СФУЖО;
- Стефанія Бубнюк — очолювала пресову референтуру СФУЖО;
- Тетяна Грай — активний член Фінансової Комісії СФУЖО;
- Уляна Стек — скарбник, член Екзекутиви СФУЖО;
- Марія Калимін — член Екзекутиви СФУЖО.

Членки ОУК активно приймають участь у діяльності СФУЖО, особливо під час проведення різноманітних акцій, Річних Нарад та Конгресів, а також працюють у комісіях СФУЖО.

*Наталія Осадчук
Ангеліна Чечко*

Українські жіночі організації в Бразилії- Жіноча Організація в Бразилії

Важкий матеріальний стан, безправ'я та безземелля наших селян у Галичині в минулому столітті спонукали українців до масової еміграції за океан: до США, Канади, Бразилії та інших країн в пошуках кращої долі.

Масова іміграція українців до Бразилії почалася в 1885-1896 роках. Важке було життя наших людей в бразильських пралісах. Незнання мови та чужих звичаїв, гарячий клімат, виснажлива фізична робота: корчування лісу, брак

*Управа ЖО при ХОСоюзі та Українсько-Бразильського
Клубу. Каденція 1986—1987 рр.*

*Сидять зліва: Марія Ковалюк, Ольга Горачук, Оксана
Борушенко (голова), Ірина Хома, Тетяна Бащин.*

*Стоять: Марія Волощук, Марта Сисак, Катерина Бундза,
Павліна Милусь, Алдія Масюра, Ксеня Білоніцька,
Евгенія Б. Мазепа, Анна Шмулик.*

*Управа ЖО при Хліборобсько-Освітньому Союзі. Каденція 1990—1993 рр.
Сидять зліва: Лідія Палудзишин, Тетяна Бащин, Стефанія Т. Бастос,
Реліна Шпак-Рубінець, Ольга Т. Горачук, Емілія Квасниця.
Стоять: Марія Парубоча, Ольга Р. Юркевич,
Ярослава О. Ліщинська, Антонія Сисак, Анна П'ясецька,
Надя Мазепа Гонзалвес, Євгенія Б. Мазепа, Віра Климчук Фернандес*

відповідного харчування, інфекційні хвороби — все це пригноблювало морально і фізично новоприбулих поселенців.

Наші люди селилися великими гуртами, створюючи колонії-села. Ці колонії стали базою для організації українського громадського життя та плекання рідних традицій.

Найбільше скупчення українських імігрантів створилося в штаті Парана із столицею містом Курітиба.

В 1924 році при Товаристві ім. Т. Шевченка був створений гурток Українських жінок ім. Лесі Українки, головою обрано Варвару Матіську.

В 1928 в місті Порто Уніон при Українському Союзі була створена Жіноча секція ім. Ольги Басараб, головою якої була Анна Рибка.

В 1928 році в місті Марешал Маллет при Товаристві ім. Т. Шевченка діяв Жіночий гурток під проводом Наталії Сисак, Сесилії Семчишин та Аніти Матіської, який спрямував свою працю на виховання дітей та молоді в українському дусі.

В 1932 році в Курітибі створено Український Центр, а при ньому — Жіночу секцію ім. Лесі Українки. Головами секції були Катерина Гамілка, Марія Ляховська та Зінаїда Ящинська. Коли осідок Українського Союзу було перенесено з Порто Уніон до Курітиби в 1936 році, при ньому була створена Жіноча секція ім. Дарії Гнатківської, головою якої була Стефанія Прокоп'як.

Період від 1939 року і до кінця Другої Світової війни був періодом застою. Бразильський уряд заборонив діяльність всіх чужинецьких товариств і організацій. По війні цю заборону зняли. Приплив до Бразилії нової хвилі національно-свідомої української іміграції став поштовхом для відродження українського громадського життя, центром якого став Хліборобсько-Освітній Союз в Курітибі. При ньому працювала Жіноча Організація, головами якої були послідовно Зінаїда Ящинська, Варвара Слободян, Пласедина Кобилянська і Надія Фелик.

В 1952 році Жіноча Організація стала членом СФУЖО. Від 1955 року до 1964 року головою Жіночої Організації була громадська діячка Ольга Горачук, яку в 1957 році обрано містоголовою СФУЖО на Південну Америку.

Від 1958 року при філіях ХОСу постали секції Жіночої Організації, які працювали в контакт з Централєю в Курітибі. Головами секцій були: Ярослава Шкільна (в Портон, передмістя Курітиби), Іванна Борушенко, Леся Сисак, Ольга Білецька (в місті Апукарана), Марія Лихачинська (в місті Мафра), Лідія Леськів (колонія Жангада до Сул), Варвара Кінах (в місті Порто Уніон), Наталія Гучок (в місті Понта Гросса), Марія Каріньовська (в місті Порто Алегре).

Головами Жіночої Організації в Курітибі були:

- в 1964 — 1967 роках — Регіна Шпак-Лапунька;
- в 1967 — 1973 роках — Вероніка Ірена Рибка;
- в 1973 — 1978 роках — Євгенія Б. Мазепа;
- в 1978 — 1984 роках — Тетяна Бащин;
- в 1984 — 1986 роках — Лідія Єдин;
- в 1986 — 1990 роках — Оксана Борушенко;
- в 1990 — 1993 роках — Регіна Шпак-Лапунька-Рубінець;
- в 1993 — 1996 роках — Віра Фернандес;
- в 1996 — 1998 роках — Надія Мазепа-Гонсалвес;
- від 1998 року — Наталія Осадчук.

В рамках Жіночої Організації при ХОС в Курітибі були зорганізовані такі відділи:

- 1) Українська суботня школа ім. Лесі Українки, директор — Євгенія Б. Мазепа;
- 2) Український музей, директор — Регіна Шпак-Лапунька-Рубінець;
- 3) Суспільна Опіка — голова Анна Пясецька.

В 1967 році в Курітибі відбулася перша Континентальна Конференція Українських Жіночих Організацій Південної Америки. Конференцію відкрила Ольга Горачук, в праці конференції взяли участь понад 100 делегаток від різних українських жіночих організацій Південної Америки. Делегаткою СФУЖО була Ірина Павликовська.

В 1978 році в Буенос Айрес відбулася Континентальна Конференція СФУЖО на Південну Америку, на яку поїхала делегатка Організації Українських Жінок при ХОС.

В 1983 році Конференція СФУЖО у Південній Америці знову відбулася в Курітибі, підготовку очолила Лідія Єдин. У конференції взяли участь голова СФУЖО д-р Марія Квітковська і заступниця Фінансової Комісії СФУЖО Ірина Малицька.

В 1997 році на Регіональну Конференцію СФУЖО в Буенос Айрес приїхала з Курітиби Надя Мазепа-Гонзалвес. Після конференції голова СФУЖО Оксана Соколик поїхала до Курітиби, де відбула зустрічі з жіночими та іншими українськими організаціями.

Представниці ОУЖ при ХОС приїздили на Конгреси СФУЖО. Наприклад, на Конгрес СФУЖО приїхала голова Оксана Борушенко, а її сестра піаністка Лариса дала в рамках Конгресу концерт української та бразильської фортепіанної музики.

Управа ОУЖ ХОС була в постійному контакті з Екзекутивою СФУЖО.

Назву нашої організації змінено на — Жіноча Організація в Бразилії.

Леся Дяківська

50 років праці Організації Українських Жінок у Великій Британії

Корінь нашої організації у пережитті наших матерів — а тепер вже бабунь. У повоєнних роках більшість молодих жінок і дівчат перебували в таборах Німеччини та Австрії. Багато з них, напевно, сподівалися скоріше чи пізніше повернутися в Україну до своїх родин.

Обставини склалися так, що замість повернення на Батьківщину, наші матері заснували жіночу організацію, де самі працювали і виховували своїх дітей, в яких впоювали любов до українства, до України, плекали мову, традиції, звичаї.

Про силу організації, створеної нашими матерями, говорить те, що до неї охоче вступає вже друге покоління, народжене поза межами Батьківщини. Цим можна тільки радіти.

Перший Жіночий З'їзд був скликаний у 1945 році в Німеччині.

Згодом, у 1947 році видано "Заповіді українки на чужині", які не тільки були актуальні в тому часі, але унапрямували основоположників ОУЖ у їхніх задумах і мріях про майбутню жіночу організацію. Ці "Заповіді" і надалі залишилися важливими.

Жінки бралися до різноманітної праці в культурній та виховній ділянках, проводили різні курси, щоб підготувати себе та інших до життєвих вимог в чужих країнах, наприклад, вели курси англійської мови, кравецькі та перукарські курси, тощо.

Приїзд до Англії

У 1947 році з таборів почали виїжджати перші біженці. Так у 1948 році в Англії опинилися приблизно 30,000 українців, серед яких було лише 1,500 жінок.

Помимо важких обставин, відразу почав діяти Ініціативний Комітет під керівництвом Олени Карпинець-Єнкали з метою створення окремої жіночої організації.

21-22 серпня 1948 року, маючи вже підготований проект першого правилника ОУЖ, Ініціативний Комітет поставив на порядок денний на засіданні

Президії Ради Союзу Українців Британії пропозицію — створення окремої жіночої організації.

*Європейська Конференція СФУЖО в Ноттінгамі, 14 листопада 1963.
Наради провадить Л. Вітошинська (стоїть). Сидять зліва направо:
Н. Марченко, В. Воропай, У. Андрущенко, О. Сулима-Бойко, І. Павликовська,
А. Остапюк, З. Витязь, А. Сапрун, С. Зелена, Л. Чайківська, Л. Демчук.*

Президія Ради СУБ схвалила пропозицію створення Організації Українських Жінок у Великій Британії як автономної секції СУБ, затвердила перший правильник, а також визнала Ініціативний Комітет першою Управою ОУЖ.

Від першого дня існування СУБ підтримував працю ОУЖ, наші дві організації близько та дружньо співпрацювали. Всі наші гуртки мали свої кімнати в будинках СУБ. Мали де зустрічатися та зберігати своє майно.

До 1956 року СУБ навіть фінансував діяльність ОУЖ. І тільки в 1956 році, під головуванням Олени Монцібович, Головна Управа впровадила членські внески висотою 12 шілінгів річно (сьогоднішня рівновартість 30 ф. с.)

Всі охоче взялися до праці, збільшувалося наше членство, творилися нові гуртки, регулярно відбувалися Загальні Збори. Голови та інші члени Головної Управи відвідували різні гуртки, вели листування.

Згодом, вже в кінці п'ятдесятих, шістдесятих та пізніших роках ряди ОУЖ поповнювалися прибулими з Польщі та з Югославії дівчатами та жінками, які активно включилися в українське організоване громадське життя цієї країни.

Праця ОУЖ

Під головуванням Івонни Вітошинської, Олени Монцібович, д-р І. Калюжної, а головно інж. Ганни Сесь розширювався обсяг праці ОУЖ. Закріпили і далі розгортати цю працю наступні голови — довголітня почесна голова ОУЖ Анастасія Остапюк, Олександра Марків-Гнип, Богданна Крушельницька та Леся Дяківська.

Європейська Конференція в Лондоні, 21-22 жовтня 1989.

Сидять зліва: Леся Дяківська (теперішня голова ОУЖ), Ніна Марченко, Богданна Крушельницька (тодішня голова ОУЖ), д-р Марія Квітковська (тодішня голова СФУЖО), Ярослава Філь (член Управи ОУЖ у Німеччині).

Протягом 50 років (1948-1998) ОУЖ очолювали:

Олена Карпинець-Єнкала — 1948-1950
Маркіяна Дубляниця — 1950-1951
А. Гортинська — 1951-1952
Івонна Вітошинська — 1952-1953
Анна Мірошниченко — 1953-1954
інж. Ганна Сесь — 1954-1956
Олена Монцібович — 1956-1958
д-р І. Калюжна — 1958-1960
Ольга Роснецька — 1960-1961
Анастасія Остапюк — 1961-1981
Олександра Марків-Гнип — 1981-1985
Богданна Крушельницька — 1985-1991
Леся Дяківська — від 1991 і по-сьогодні

Співпраця зі СФУЖО

З часу перших Загальних Зборів, які відбулися в 1949 році, ОУЖ увійшла в організаційний контакт зі СФУЖО — Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій. На наших Загальних Зборах зв'язковою до СФУЖО обрано Іванну Вітошинську.

З історії знаємо, що СФУЖО багато нам допомагала, виявляла постійну підтримку та зацікавлення нашим громадським життям. СФУЖО надсилала

Пакунки допомоги (більше тисячі пачок), приготовані до пересилки до Чорнобиля та сімнадцяти доколишніх сіл. Травень 1993.

нам багато різних матеріалів, рефератів, опрацьованих плянів праці, які культурно-освітня референтура розмножувала і надсилала нашим гурткам, щоб використовували для проведення свят, літературних вечорів, сходин.

Першою від СФУЖО нас відвідала Олена Лотоцька, а д-р І. Калюжна першою від ОУЖ була делегаткою на II Конгресі СФУЖО в 1959 році.

Зв'язок між ОУЖ і СФУЖО ніколи не переривався, а навпаки, посилювався. В 1963 році в Ноттінггамі, під час головування Анастасії Остапюк, відбулася Перша Європейська Конференція СФУЖО з участю представниці від СФУЖО — Ірини Павликовської.

Для цієї Європейської Конференції ОУЖ влаштувала виставку народного мистецтва під керівництвом Уляни Андрущенко. На виставці було представлено понад 670 експонатів.

Друга Європейська Конференція СФУЖО відбулася в 1973 році в Манчестері.

Протягом 50-річного існування ОУЖ заступниками голови СФУЖО на Європу були мгр. Валентина Воропай, Анастасія Остапюк і Богданна Крушельницька.

*XXXIV Загальні збори ОУЖ 7 жовтня 1995 року в Манчестері.
Сидять зліва: Оля Ратич, Люба Фостун, Марія Василів – голова КК,
Оксана Соколик – голова СФУЖО, Леся Дяківська – голова ОУЖ,
проф. Зоя Нижанківська – заступниця голови СФУЖО на Європу,
Анна Семак, Гізеля Луцик, Варка Лаврушка.
Стоять зліва: Ірина Дяків, Катруся Стипець, Ірина Терлецька,
Анна Гуменюк, Вікторія Мулька, Геня Мандзій, Ірина Ляхович,
Марія Кухта, Марія Ніксон, Марія Карапата.
Відсутні: Марія Лецишин, Ніна Марченко – голова МС,
Марія Капустинська, Северина Боднар.*

На 40-річчя ОУЖ до нас завітала д-р Марія Квітковська. Весною 1972 року гостем ОУЖ була д-р Маруся Бек, перша жінка — посадник міста Детройт в США, яка до сьогоднішнього дня спонсорує літературні конкурси СФУЖО.

Теперішню голову СФУЖО, Оксану Соколик, ми мали приємність вітати серед членів ОУЖ двічі. Перший раз — у 1995 році на XXXIV Загальних Зборах ОУЖ, коли голові СФУЖО Оксані Соколик було надано почесне членство

ОУЖ. Другий раз Оксана Соколик прибула до нас на святкування Золотого Ювілею ОУЖ-СФУЖО в 1998 році.

Рік-річно ОУЖ висилає своїх представників на Річні Наради СФУЖО та делегатів з мандатами на Конгреси СФУЖО.

Порядком обміну ОУЖ пересилає Екзекутиві СФУЖО часопис "Українська думка", в якому раз на місяць друкує свою "Жіночу сторінку", а передплачує кварталник СФУЖО "Українка в світі".

Зовнішні зв'язки

Зовнішня діяльність ОУЖ — одна з головних ділянок нашої праці. Наше членство завжди турбувалося долею України та долею наших поневолених посестер на Батьківщині. Тепер, після проголошення незалежності України, зміцнюємо наші контакти і шукаємо нових зв'язків з організованим жіноцтвом України.

ОУЖ завжди радо відгукалася на потребу утримування та розбудови контактів не лише з українськими жіночими організаціями на поселеннях, але і з англійськими. Від самого початку своєї діяльності ОУЖ увійшла в контакт з англійським політичним і журналістичним світом.

Уже в 1954 році, у зв'язку з тим, що московська влада переселяла українську молодь до Казахстану, ОУЖ вислала заклик-протест до англійських жіночих організацій.

Відтак наша Організація постійно інформувала англійську пресу про події нашого життя, надсилала листи та різдвяні поздоровлення депутатам британського Парляменту та різним визначним діячам.

За головування Олександри Марків, в 1974 році наша зовнішня діяльність широко розвинулася, тоді жінки започаткували пікетування советської амбасад та походи протесту на 8 березня в Міжнародний День Жінки. Так у нашу історію увійшла традиція "Акція 8 березня".

Форма наших акцій мінялася відповідно до обставин. Так з пікетування ми перейшли на "День молитви за українських політичних в'язнів та їх родини". У 1986 році зорганізували передачу листа-петиції для прем'єр-міністра Маргарет Татчер. У сам "День Молитви" відслужено екуменічний Молебень у церкві St. Martin in the Field. Церква ця знана за її обстоювання людських прав. Ми запросили визначних діячів англійського політичного та суспільного світу, щоб вони разом з нами брали участь у цій акції. Це заповнило увагу до "Дня молитви" з боку провідної англійської преси.

В 1990 році, за головування Богдани Крушельницької, форма нашої березневої акції знову цілковито змінилася. Довідавшись детальніше про наслідки Чорнобильської катастрофи, про страждання дітей, про брехню московського режиму, що старався приховати катастрофу на атомній станції не тільки від

цього світу, але й від українського народу, і жахнувшись тим злочином — ми створили у 1990 році Фонд Матері й Дитини в Україні та почали організовувати акцію конкретної харитативної допомоги.

Річна Конференція ОУЖ 17 жовтня 1998 року в Манчестері – друга частина відзначення Золотого Ювілею ОУЖ і СФУЖО.

Конференцію вітає почесна голова ОУЖ Анастазія Остап'юк – колишня довголітня голова ОУЖ. Частина стола президії: д-р Любомир Мазур – голова СУБ, Геня Мандзій – ведуча нарад, Марія Фінів – заступник голови Конференції, Оксана Васильєва – радник посольства України в Лондоні, проф. Тетяна Беднаржова – голова ОУ Чехії, Оксана Паращак – член Крайової Пластової Ради ВВ.

Не маючи певности, які будуть результати нашої акції, ми все ж таки по-збирали і закупили медичну та іншу допомогу в обсягу двох вантажників, об'ємом 38 тонн кожний. Наша акція закінчилася великим успіхом, хоч на шляху її втілення ми зустріли чимало різних перепон. Ми везли допомогу, за словами Михайла Гориня, в "світ чудес", тобто в країну, де можна всього сподіватися.

Від часу проведення першої акції ми вже доставили в Україну дев'ять великих вантажів, а двічі возили допомогу в саму Чорнобильську зону, так звану "зону відчуження". Двічі організовували свято Миколая, дарували дітям маленькі радощі. Двічі доставляли допомогу потребуючим українцям Румунії та фінансово допомогли бідним українцям у Боснії. Негайно та щедро

відгукнулися на стихійне лихо — повинь на Закарпатті, виславши туди чимало посилок із взуттям та одягом, а також 9,500 доларів.

Сьогодні ОУЖ є членом СФУЖО, СКУ, ЕКУ, National Council of Women. Деякі наші гуртки є членами Women Standing of Conference на місцях.

Зв'язки з Україною

Під час першої акції ми почали нав'язувати прямі контакти з жінками та різними жіночими угрупованнями в Україні. Коли Україна стала незалежною, там почали відновлюватися і творитися жіночі організації, наші зв'язки стали ще сильнішими.

В Англії ми зустрічалися з Дарією Гусяк — головою Всеукраїнської Ліги Українських Жінок. Ще до проголошення незалежності України нашою гостею була Галя Антонюк — тодішня діячка РУХу. Після проголошення незалежності України ОУЖ запросила голову Союзу Українок Атену Пашко. Восени 1999 року гостювала в ОУЖ Ірина Сенік — довголітній в'язень советських концтаборів та голова Бориславської філії СУ.

Голова і секретар ОУЖ були учасниками жіночої конференції "Україна і демократія" в Києві в 1993 році та на запрошення СУ брали участь у I Конгресі СУ в Івано-Франківську в 1994 році. Представниця ОУЖ вітала учасниць III З'їзду СУ в Києві восени 1996 року.

Мистецька ділянка

Мистецька діяльність ОУЖ розпочалася досить скромно. Жінки проводили курси української вишивки у гуртках. Вже в 1951 році відбувся перший конкурс на кращу вишивану блюзку.

Наші жінки почали збирати різний одяг, вишивки та інші експонати. В 1956 році ОУЖ вже мала зародок першого музею — одну шафу мистецьких експонатів у Централі СУБ у Лондоні.

Згодом, під керівництвом Уляни Андрущенко, а пізніше Віри Дяківської мистецька референтура почала ширше розгортати свою діяльність. Так у 1956 році в Лестері офіційно відкрили музей Тараса Шевченка. А відтак, під вмілим керівництвом Віри Дяківської, експонати з музею в Лестері переміщено до Манчестеру, і там відкрито музей ОУЖ в домі Відділу СУБ під назвою Музей ім. Алли Горської. Зараз завідує цим музеєм Марія Карапата, а референткою українського народного мистецтва ГУ ОУЖ є Оля Ратич.

Незважаючи на те, що для музею ми одержали мале й не зовсім відповідне приміщення, ми все ж таки гордимось результатом нашої праці, бо дістали найвищі оцінки англійських експертів, які під час відвідин музею висловили здивування і захоплення не лише мистецькою якістю, але й професійністю зберігання експонатів.

Культурно-освітня діяльність

Культурно-освітня діяльність також бере свій початок від перших днів приїзду українських жінок до Англії. Культурна діяльність розгорнулася ще в таборах, де творилися драматичні гуртки, відбувалися літературні вечори. Жінки продовжували цю діяльність в ОУЖ, а саме — влаштовували свята, академії, чудові Свята Матері, вшановували пам'ять визначних жінок під час окремих Свят Жінок-Героїнь. Українки брали активну участь у хорах, драматичних гуртках, деклямаціях.

Вже від 1954 року широко розгорнула свою діяльність культурно-освітня референтура під головуванням інж. Ганни Сесь. Референтом у той час була Віра Беґей, яка розмножувала та розсилала нашим гурткам для використання реферати, одержані від СФУЖО, на різні теми наприклад: виховання дітей дошкільного віку, плекання молодшого покоління в українській національній традиції, українське народне мистецтво, звичаї на Свят-Вечір.

Наші члени допомагали започаткувати садочки та школи українознавства, працюючи вчительками та виховницями в молодіжних організаціях СУМ і Пласт.

В 1955 році були організовані курси для виховательок дошкільних закладів, перший — в Рочдейлі, а другий — у Ноттінггамі. А в 1958 році ОУЖ зорганізували курс виховниць дитячих садочків, що відбувся в Олдгамі.

Справа виховання дітей, близька серцю кожної матері, а особливо — українській матері, яка бажає, щоб її дитина була вихована в українському дусі. Тому і надалі бачимо, що матері — члени ОУЖ продовжують працювати вчительками в школах українознавства та виховницями в СУМ-і та Пласті.

Суспільна опіка

Від самих початків існування організації члени гуртків ОУЖ відвідували хворих у лікарнях, збирали одяг, взуття, харчі та гроші для потребуючих у Німеччині, Італії та Австрії.

Члени кожного гуртка ОУЖ і надалі дбають про своїх старших та хворих, часто їх відвідують. Тепер у гуртках намагаються організувати Day Centres, куди старші члени можуть прийти розважитися, випити чай чи пообідати, а найголовніше — поспілкуватися рідною мовою, похвалитися своїми онуками і онучками.

Намагаємося слідкувати за змінами державних правил щодо допомоги старшим, яка законно належить і нашим батькам. Також стараємося подавати інформації для наших членів про те, як слідкувати за своїм здоров'ям та здоров'ям їхніх родин.

Організаційний прапор

ОУЖ має свій прапор, урочисте посвячення якого відбулося 26 липня 1961 року в Лондоні. Посвятив прапор ОУЖ генеральний вікарій о. П. Малюга.

Прапор є всюди, де присутня Головна Управа ОУЖ — на загальних зборах, конференціях, на Святах Героїв у Тарасівці (оселя СУМ-у в середній Англії). Веземо прапор на Конгреси СФУЖО та інші імпрези крайового, європейського чи міжнародного рівня.

Зараз більшість наших гуртків-відділів теж мають свої прапори, які вживають подібно як прапор ГУ ОУЖ.

"Жіноча сторінка"

"Жіночу сторінку" спочатку друкували окремо і висилали гурткам ОУЖ у формі інформаційного листка. Від 1956 вирішено видавати її як щомісячну сторінку в часописі "Українська думка". "Жіночу сторінку" найдовше редагувала Ніна Марченко.

Реєстр членів

Коли в 1956 році Головна Управа ОУЖ вирішила збирати членські внески, розпочали також реєструвати членство. Під кінець того ж року було зареєстровано 25 гуртків, які налічували 419 членів. Сьогодні через реєстр пройшли 2,861 член у 30 гуртках.

Будемо сподіватися, що наше членство з кожним роком буде збільшуватися, а вісімнадцятирічні дівчата, що стають тепер членами ОУЖ, святкуватимуть 100-річчя організації в 2048 році! Дай Боже!

Ольга Бандура

Союз Українок Аргентини

Доля розкидала українських жінок по всьому світі, проте велика ідея невмирущості української нації, відродження самостійної, незалежної України, ствердження її як самобутньої, сильної держави завжди гуртувала світове українське жіноцтво й надихала жертвенно працювати.

Зокрема у нас, в Аргентині, ще за часів першої хвилі української іміграції до 1947 року, жінки гуртувалися при товариствах "Просвіта" та "Відродження", при Церквах — Православній та Католицькій. Вже тоді ми об'єдналися, щоб наші діти, онуки і правнуки не забували мови своєї Батьківщини, цінували, зберігали й продовжували традиції рідного українського народу. З прибуттям другої хвилі української іміграції в 1947-1949 роках організаційна діяльність українських жінок стала ще більш інтенсивною.

У січні 1948 року у домівці Українського клубу відбулися Установчі збори Союзу Українок Аргентини. Збори відкрила відома громадська діячка Емілія Стернюк, яка у своїй промові розповіла про жіночий рух, віддаючи належну шану українським жінкам — героїням визвольної боротьби. Запам'яталися і два ґрунтовно опрацьовані реферати Ольги Мороз "Історія Союзу Українок" та Люби Ветушинської "Український Всесвітній Жіночий Конгрес і створення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій". Однією з організацій-основоположниць СФУЖО став і Союз Українок Аргентини.

Союз Українок Аргентини засновано з ініціативи Емілії Стернюк. Новостворену організацію Союз Українок Аргентини було офіційно зареєстровано аргентинською владою. Голови Союзу Українок Аргентини:

1948 — 1950 — Г. Григоращук

1950 — 1964 — Н. Онацька

1964 — 1971 — д-р Л. Макаруха

1971 — 1978 — інж. К. Мурашко

1978 — 1988 — Е. Іваник

Від 1988 року СУА очолює інж. Ольга Бандура, яка перед тим 16 років працювала в організації як фінансовий референт і референт жіночих справ, а згодом — як референт суспільної опіки.

Жоєвень, 1997 року.

Союз Українок Аргентини, День матері в Пластовій домівці.

За основу нашої діяльності ми взяли кілька напрямків: культурно-освітній, театрально-мистецький, господарський та зв'язки. Праця велася у всіх вищезгаданих напрямках, хоч були поважні труднощі, наприклад, досить довго організація не мала своєї домівки. Тому для проведення різноманітних заходів союзнянкам доводилося орендувати приміщення у різних національних організацій або проводити ці заходи в Греко-Католицькій катедрі.

Наша культурно-освітня робота була спрямована, передовсім, на влаштування доповідей на історичну та літературну тематику та культурно-мистецьких вечорів, імпрез, ювілеїв. Особливо пам'ятними стали відзначення 100-річчя від дня народження Наталії Кобринської в 1951 році, роковин трагедії жінок-політв'язнів у Кінґірі, 70-літнього ювілею українського жіночого руху.

Успішно провели ряд виставок народного мистецтва, влаштованих завдяки зв'язкам та високому авторитетові тодішньої голови СУА Ніни Онацької. Завдяки їй та творчій співпраці з аргентинською жіночою християнською організацією було започатковано не тільки художні виставки, але й дитячі світлички, ідея створення і діяльність яких знайшла численних прихильників й наслідувачів у інших країнах українського поселення.

Не можна оминати однієї сторінки історії СУА, коли в 1951 році представниці Союзу Українок Аргентини відвідали дружину тодішнього президента Еву Перон. Це була візита подяки за допомогу, яку надала дружина президен-

Телевізійна передача святкування 100-ліття приїзду перших українських емігрантів до Аргентини. Буенос Аїрес, 1997 року.

та немає нім українцям. Після закінчення офіційної розмови українки подарували їй майстерно вишиту українську скатертину.

Великою подією в житті українського громадянства в діаспорі став Перший Конгрес Вільних Українців в листопаді 1967 року. Союз Українок Аргентини на Конгресі та на Світовій Жіночій Сесії репрезентували д-р Макаруха-Іваницька та інж. Ольга Бандура.

Ми вели інтенсивну організаційну роботу: щомісячні зібрання, художньо-театральні виступи, доповіді на різноманітні теми — все це вимагало певного символічного обрамлення. Тому в 1970 році ми прийняли власний прапор з емблемою, на якій зображено шапку княгині Ольги в оточенні меча та жезла. Цей прапор урочисто посвятив о. Галабурда. Тоді ж було впроваджено і різьблені відзнаки СУА праці мистця М. Каравана.

Участь нашої організації в починах української громади була дуже вагомою. Це виявилось також і під час відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у 1971 році. СУА зібрав 100,000 (сто тисяч) пезо на побудову пам'ятника, вітав у своїй домівці представниць різних організацій, влаштував імпозантну виставку народного мистецтва на головній вулиці Буенос-Аїрес у престижному приміщенні Банко Популяр.

В 1976 році СУА на запрошення Української Центральної Репрезентації взяв участь у відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові у Парагваї. Там представниці нашої організації влаштували виставку українського народного мистецтва в місті Енкарнасіон.

СУА доклав багато зусиль та праці, влаштовуючи літературні вечори, присвячені визначним жінкам-українкам, особливо запам'яталося відзначення роковин св. Княгині Ольги, великої християнської просвітительки та патронки нашої організації.

Успішно розвивалися наші зв'язки з аргентинськими жіночими організаціями — Національною Радою Жінок Аргентини, Союзом Словінських Жінок, Асоціацією Католицьких Жінок, Жіночим Товариством Хорваток.

Після стихійного лиха — повені, яка залишила бездомними людей в околицях Буенос-Айресу, СУА провів збірку одягу, речей першої необхідності, а також грошей для потерпілих українців.

Ми, як і раніше, продовжували опікуватися людьми похилого віку. Наприклад, в домі "Санта Ріта", де мешкало багато українців. Цей дім часто відвідували голова суспільної опіки Ольшанецька та інші союзнянки, роздавали одяг, ліки, подарунки. Під час великодного посту отець Галабурда проводив у цьому домі для старших сповіді.

Про інший вдалий захід, які зорганізував СУА, "Свято Градуантів", писали на сторінках часопису "Наш клич" (редактор Лідія Таурідська), а також в журналі "Українка в світі" та інших українських виданнях діаспори. "Свято Градуантів" було влаштоване з нагоди святкування СФУЖО, на ньому з доповідями виступали молоді члени Пласту і Суму. Теми доповідей на святі були про родину, про школи українознавства, про мішані подружжя.

Представниці Союзу Українок Аргентини п'ять разів брали участь у роботі конференцій СФУЖО. На одній з них, у 1985 році, в бразильському місті Курітіба інж. Ольга Бандура виступила з доповіддю "Суспільна опіка в Аргентині".

СУА веде також активну працю для підтримки молоді. Засновано кілька стипендій для незаможних учнів середньої школи та студентів університету. Стипендії надає Союз Українок Америки.

Ось кілька інших ділянок нашої праці: допомагаємо бідним родинам, сприяли становленню українського посольства в Аргентині, допомагали потерпілим від Чорнобильської трагедії, матеріально підтримуємо українські радіопередачі "Вільна Україна", допомагаємо пластунам проводити імпрези.

Віримо, що наша щоденна діяльність і надалі сприятиме розвиткові української громади в Аргентині та заявлятиме про себе вагомими і корисними справами.

*Дарія Мельникович
Марія Митрович*

Союз Українок у Франції у 50-річчя співпраці із СФУЖО

Союз Українок у Франції (СУФ) був заснований у 1945 році в Парижі. Першою головою була Галина Коваль, організація налічувала тоді 17 членів, які належали до міжвоєнної петлюрівської еміграції та переселенців часів Другої світової війни. Спочатку діяльність організації зосереджувалася на допомогівій праці, а потім поширилася і на культурно-освітню. СУФ розрісся на чотири осередки: Париж, Ліон, Лянс та Мец, і збільшився до 100 членів.

У 1948 році СУФ став співзасновником СФУЖО у Філядельфії й відтоді до сьогодні тісно співпрацює з Федерацією: бере участь в різноманітних імпрезах СФУЖО, репрезентує жіноцтво в українському громадському житті та в зовнішніх зв'язках з чужинцями.

В 1947 році в Парижі СУФ став співзасновником Світової Організації матерів (М.М.М.), брав активну участь в її діяльності.

З важливіших дат в житті СУФ можна згадати Конгрес М.М.М. в квітні 1971 року в ЮНЕСКО в Парижі, з участю пані Чангкайшек (Китай), пані Венсан-Оріоль (Франція) та нунція Ватикану монсіньйора Ронкалі (пізніше він — Папа Іван XXIII). Монсіньйор Ронкалі підтримав виступ української представниці Ольги Вітошинської в обороні жінок і дітей в советських умовах безправ'я.

СУФ виконував доручення СФУЖО, розсилаючи до міжнародних установ меморіяли-протести проти переслідування українських політичних діячів у Советському Союзі, нищення українських Церков та в обороні ув'язнених єпископів і священників. Подібні виступи на міжнародних конгресах жіночих організацій повторювалися з участю наших делегаток від цілоти СФУЖО.

У 1948 році СУФ очолила Анна Супрун, яка пожвавила діяльність СУФ по цілій Франції.

В 1954 році, повертаючись з міжнародного Конгресу Жіноцтва, завітала до Парижу Олена Лотоцька, голова СФУЖО. Вона познайомила українську громаду в Парижі з широко закровоною діяльністю СФУЖО в українській громаді та й по цілому світі.

В 1955 році СУФ відмітив своє десятиріччя, а одночасно і 70-річчя організованого жіночого руху в Україні. Гостею на імпрезі та головною доповідач-

*Париж, жовтень 1989 року. Посередині голова СФУЖО
д-р Марія Квітковська між членами Союзу Українок Франції.*

кою була Дарія Ребет, яка підкреслила тяглість українського жіночого руху в Україні й на еміграції.

В 1956 році організовано урочисті поминки на честь жертв повстання в Кингірі, на яких Ольга Вітошинська розповіла про повстання українок-політв'язнів. Пізніше розіслано про це пресове повідомлення до чужинецьких жіночих організацій та до міжнародних установ.

В 1957 році, повертаючись з міжнародного Конгресу Жіноцтва в Австралії, в Париж прибула Олена Процюк. Вона розповіла про організацію суспільного життя українського жіноцтва в Австралії. В цей же рік СУФ влаштував у Парижі ювілейні зустрічі з визначними жінками — Ольгою Петлюрою та сеньйоркою українського театру Ганною Совачевою.

В 1958 році головою СУФ була обрана А. Пастернак. Вона започаткувала проведення базарів СУФ, завдяки яким вдалося поповнити касу організації та назбирати кошти на різні допомогіві акції.

В тому ж 1958 році відбувся в Парижі Конгрес М.М.М., в якому взяли участь голова СФУЖО Олена Лотоцька і заступниця голови СФУЖО на Європу Ніна Коваленко. А Наталка Трухла від СУФ виголосила доповідь про український жіночий рух у світі. На цьому Конгресі до Управи М.М.М. була обрана Анна Ковальська, Олена Лотоцька увійшла до міжнародної ради, а до редколегії М.М.М. обрано Катерину Штуль. Тоді теж Олена Лотоцька запропонувала на делегатку від СФУЖО до міжнародного Конгресу Жіноцтва Наталку Трухлу-Гладій з Парижу. Конгрес відбувся в Атенах, Греція.

В 1951 році, в рамках загальної програми СФУЖО, СУФ відзначив 90-річчя від дня народження Лесі Українки концертом та інсценізацією твору "Іфігенія в Тавриді", яку підготувала Дарія Мельникович. Головну доповідь на цій імпрезі виголосила Катерина Штуль.

В 1964 році СУФ мав нагоду вітати гостей зі СФУЖО: Олену Лотоцьку, Марусю Бек, Ірину Павликовську — голову ОУЖ в Німеччині, Марію Диму і Катерину Кравс з Канади, Олену Процюк від Управи СФУЖО, д-р Софію Парфанович, Наталію Пазуняк із США, Дарію Ребет та О. Бойко з Німеччини. Гості розповіли про міжнародні акції СФУЖО. В тому ж 1964 році до Почесного Комітету ювілейних урочистостей на пошану Тараса Шевченка від СУФ — СФУЖО увійшла голова М.М.М. Марі Мансо.

В 1965 році, у 20-річчя СУФ, СФУЖО репрезентувала представниця СФУЖО на Європу О. Воропай з Англії.

В 1968 році, за попереднім домовленням СУФ з музеєм Людини, до Парижу приїхала Дора Рак, щоб упорядкувати відділ українських експонатів народного мистецтва, які часто були помилково включені в російський або польський відділи. Дора Рак привезла для поповнення збірки музею чудовий яворівський одяг.

Наступними роками СУФ репрезентував СФУЖО на різних урочистостях: концерт на честь княгині Ольги, відвідини міста перебування Анни Ярославни Сан-Ліс, показ українських вишивок з виступом ансамблю Авраменка, урочистості з нагоди відвідин Парижу Патріярхом Йосифом Сліпим в 1970 році.

В 1973 році на Європейську конференцію СФУЖО в Манчестері, Англія, СУФ делегував Л. Кульчицьку, а в листопаді 1973 році Ольга Вітошинська репрезентувала СУФ на Конгресі СФУЖО та на Конгресі СКВУ в Торонто.

В 1974 році головою СУФ стала Марія Митрович, яка поставила основним завданням СУФ оборону українських жінок-політв'язнів та інших в'язнів сумління в Советському Союзі. Ця діяльність велася в рамках та в координації з працею СФУЖО.

Як делегатка від СФУЖО, Марія Митрович брала участь в Конгресі М.М.М. в Мантоні, Франція, в 1975 році. Вона виступила на захист жінок — політичних в'язнів у концтаборах та на засланні. На Конгресі склалася напружена ситуація, коли делегатки із ССРСР та країн-сателітів утруднювали поширення меморандуму про становище політв'язнів у Советському Союзі.

В 1975 році, по дорозі з Конгресу журналістів в Амстердамі, до Парижу приїхала Ярослава Стецько. А повертаючись з Світового Конгресу Ліги Католицьких Жінок, до Парижу прибула Стефанія Потоцька. На цих конгресах вони репрезентували СФУЖО, а в Парижі виступили з розповіддю про свою працю. Цього ж року відвідала Париж голова СФУЖО Лідія Бурачинська, яка досягнула певних домовлень з директоркою музею Людини в справі українських експонатів.

*Європейська конференція СФУЖО 1996 року в Парижі.
Стоять зліва направо: Марія Мазурик, Марія Романишин,
Віра Дратвінська, Марія Триндяк, Надія Мигаль,
Ярослава Йосипишин, Софія Наум'як, Ольга Гомола.
Сидять зліва: Євгенія Микуленко, гостя з України,
Гражина Волконська-Ніколь, Марія Данкевич,
Ольга Вітошинська, Марія Митрович.*

В 1978 році в рамках міжнародного Року Дитини Марія Митрович, як делегатка від СФУЖО, брала участь у Конгресі в Женеві, Швейцарія, де виступила з доповіддю про долю українських дітей в Советському Союзі та в умовах багатокультурності в інших країнах світу. Вона також поширювала на Конгресі відповідні документи.

Вже перед тим, у 1975 році в Сорбоннському університеті в Парижі, СУФ влаштував конференцію з нагоди міжнародного Року Жінки. На цій конференції доповідала Віра Дратвінська, а Олена Вітошинська, Л. Кульчицька та Марія Митрович, за дорученням від СФУЖО, брали участь в праці на Сорбонні, де поширювали документи про долю ув'язнених жінок-українок в Советському Союзі.

В 1980 році на міжнародному Конгресі М.М.М. в Копенгагені, Данія, брали участь Ольга Вітошинська і Л. Кульчицька, як делегатки від СФУЖО і СУФ, а також Ніна Караванська, дисидентка, яку СФУЖО делегувала із США.

В 1982 році, повертаючись з Гельсінки, Фінляндія, з міжнародного Конгресу про охорону дітей, до Парижу завітала Наталія Пазуняк, яка розповіла Управі СУФ про працю СФУЖО в цій ділянці.

Цього ж року від СУФ на Конгрес СФУЖО у Філядельфії були делеговані голова СУФ Марія Митрович та члени Управи СУФ Ольга Вітошинська і

Л. Кульчицька, які звітували про міжнародну працю жінок на європейському терені.

В 1984 році, в рамках відзначення 100-річчя українського жіночого руху, Європейське представництво СФУЖО й СУФ організувало в Парижі студійні зустрічі, в яких взяли участь доповідачки з європейських країн — Франції, Німеччини, Бельгії, Швейцарії, Англії. Ці доповіді були видруковані окремим виданням СФУЖО. В Парижі представила це видання голова СФУЖО Марія Квітковська, у презентації брала участь редакторка Ольга Вітошинська.

У 1986 році Париж відвідали від СФУЖО Наталія Даниленко та Л. Кий, які на засіданні СУФ показували і пояснювали прозирки визначних архітектурних пам'яток України.

У 1987 році на міжнародній Конференції М.М.М. в будинку ЮНЕСКО в Парижі виступили делегатки СФУЖО Еля Процюк і Марія Митрович, голова СУФ, в справі загрози здоров'ю дітей України внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Новообрана голова СУФ Дарія Триндяк брала участь в Конгресі СФУЖО в Торонто в 1982 році, а в 1995 році вона репрезентувала українське жіноцтво на міжнародній зустрічі в місті Джерба, Туніс.

В наступних роках голова СУФ Віра Дратвінська брала участь в Конгресі СФУЖО в Торонто в 1997 році, а в 1996 році приймала в Парижі голову СФУЖО Оксану Соколик, яка розповіла про працю СФУЖО і що робить СФУЖО в Україні.

В 1996 році Віра Дратвінська була делегаткою СУФ на Регіональній Конференції голів складових організацій СФУЖО в Європі в Мюнхені, Німеччина.

В 1999 році на ювілейному засіданні з нагоди 50-річчя М.М.М. у палаці ЮНЕСКО в Парижі, СФУЖО репрезентувала Марія Митрович, член Управи СУФ.

Окремо треба згадати і підкреслити успіх допомогової акції СУФ, яка була проведена в рамках постійно-діючої програми допомоги СФУЖО для дітей, старших осіб і хворих в Україні. СУФ організував допомогу для українців Румунії в 1992 році, вислав ліки в Україну в 1993 році, цими двома акціями опікувалася Дарія Триндяк. Голова СУФ Дарія Мельникович організувала в 1998-2001 роках допомогу для лікування у Франції важко хворих з України.

Співпраця СУФ із СФУЖО здійснюється в усіх згаданих ділянках: конгреси й акції СФУЖО, співпраця у міжнародній ділянці, допомогові акції в Україні, допомога хворим в Україні та українцям, що перебувають в Європі. Ця плідна співпраця і надалі ведеться Управою та членством Союзу Українок у Франції.

Наталія Іванів

Український Золотий Хрест у США

Український Золотий Хрест засновано в 1931 році у Нью Йорку як харитативну організацію для допомоги воїнам, що боролися за волю України. Згодом програму дії поширено на допомогу українцям назагал, а зокрема в ділянці виховання.

Головні почини УЗХ:

1933 рік — спільно з іншими організаціями акція протесту проти голодомору в Україні в 1932-1933 роках та проти "пацифікації" українців польською владою в Галичині.

1937 рік — організовано День Української Жінки на Long Island при участі 3,000 жінок з багатою програмою.

1938 рік — спільно з іншими організаціями, акція протесту проти вбивства Євгена Коновальця та проти дій польсько-мадярських терористів після проголошення Карпатської України. Допомога Карпатській Україні.

В 1939 році вже діяло 70 відділів Українського Золотого Хреста в Америці.

В 1940 році Державний Департамент США визнав за Українським Золотим Хрестом статус офіційної допомогової організації, що могла діяти в Європі та надала допомогу 12,000 інтернованих українців у Швейцарії та Франції. Під час Другої Світової війни УЗХ, поряд з американськими жіночими організаціями, надавав гуманітарну допомогу американським воякам.

В 1958 році засновано літні табори молоді УЗХ на Оселі ім. О. Ольжича (Лігайтон, Пансільванія), які діють щороку дотепер.

В 1991-1992 роках почали спроваджувати дітей із Чорнобильської зони на табори молоді. Від того часу УЗХ виплачує дітям Чорнобиля стипендії на лікування та студії. Впродовж п'яти років УЗХ спонсорує табори дітей і молоді в Україні, які веде Всеукраїнське Товариство ім. О. Теліги в Києві. Табори мають на меті оздоровляти дітей та виховувати їх у національному дусі.

Від 1963 року діє у Філадельфії "Світличка" при УЗХ, метою якої є виховання дошкільнят у національному дусі.

У співпраці із Світовою Радою Суспільної Служби СКУ, йде від УЗХ допомога для місцевих організацій Суспільної Служби України в Кіровограді, Краснограді та Черкасах. УЗХ видає бюлетень, редагує його Міра Повх.

В 1977 році УЗХ спонсорував видання збірника "Олена Теліга" під редакцією Олега Штуля-Ждановича. Завдяки спонсорству УЗХ вийшли такі книжки: збірник Ганни Черинь "Хитра макітра" і Збірник "50-ліття Українського Золотого Хреста", Детройт, 1981 рік.

В Україні УЗХ спонсорував такі видання:

1. "Листи Валерія Марченка до матері". Київ. 1995 рік.
2. "Леся Українка і національна ідея". Київ. 1997 рік.
3. Анатолій Русначенко. "Національно-визвольний рух в Україні в середині 1950-тих — на початку 1990-их років", видавництво ім. Олени Теліги в Києві. 1998 рік.

Голови УЗХ:

- 1931-1936 — Анна Гладун (Нью Йорк).
- 1936-1938 — Анна Середа (Нью Йорк).
- 1938-1940 — Стефанія Галичин (Нью Йорк).
- 1940-1949 — Марія Лехицька (Нью Йорк).
- 1949-1950 — Анна Левкут (Детройт).
- 1950-1954 — Анна Гладун (Нью Йорк).
- 1954-1958 — Павлина Різник (Нью Йорк).
- 1958-1982 — Марія Квітковська (Детройт).
- Від 1982 — Наталія Іванів (Чикаго).

Д-р Марія Квітковська була головою СФУЖО дві каденції (1982-1992), почесною головою СФУЖО від 1992 року, а також почесною головою УЗХ від 1982 року.

Від 1996 року почесною головою УЗХ була Павлина Різник.

УЗХ є одним із основоположників СФУЖО, з 1948 року є діючим членом СФУЖО, а також членом СКВУ (тепер СКУ), УАКРади, ІСНО, ККДУ, ЗУАДК і американської Генеральної Федерації Жіночих Клубів.

Сучасна Головна Управа УЗХ:

Наталія Іванів — голова, заступниця голови СФУЖО з уряду, член Секретаріату СКУ через СФУЖО;

Наталія Пазунок — заступниця голови і пресова референтка;

Марія Гром'як — заступниця голови і референтка суспільної служби;

Анна Стародуб — секретар;
 Маруся Попович — англomовний секретар і організаційна референтка;
 Оріся Вітковська-Пундій — скарбник;
 Ольга Кобзар — голова КОДу і культурно-освітня референтка;
 Лідія Белендюк — фінансова референтка КОДу;
 Володимира Кавка — виховна референтка;
 Анна Кузик — референтка зв'язків;
 Ольга Ніч — голова Контрольної Комісії;
 Уляна Процюк — голова Таборової Комісії.

Інші визначні діячки УЗХ:

Оксана Генґало, Раїса Куделя, д-р Галина Лащенко, Ганна Чернінь, д-р Софія Карпінська, Дарія Бойдуник.

Діти із Чорнобильської зони відпочивають на таборах молоді, які влаштував Український Золотий Хрест.

Евдокія Островська

Союз Українок Австралії під патронатом княгині Ольги (1949-2000)

На просторому але малозаселеному континенті Австралії роки після Другої світової війни були характерними посиленою державною акцією приваблювання нових імігрантів-поселенців. Саме тут стали корисними, як робоча сила, "бездержавні люди" (Displaced Persons — ДП) — люди різних національностей східно-європейських країн: поляки, литовці, естонці та українці, спроваджені з таборів Європи, головно із західної Німеччини. З них австралійські урядовці набирали, як поселенців, лишень придатних до фізичної роботи. Щоб імігрувати до Австралії, треба було відпрацювати дворічний контракт на призначеній урядом роботі, як оплату за переїзд до Австралії.

З часом, бажання українців організуватись проявляється начебто спонтанним створенням різних організацій у віддалених між собою таборових місечках і містах Австралії, куди українці попали зразу після приїзду.

В родинному таборі у містечку Ковра, розташованому приблизно 300 км від столичного міста Сідней, 13 вересня 1949 року була створена перша українська жіноча організація — Об'єднання Українських Жінок (ОУЖ) в Австралії. Ініціатором цього почину була мгр. Ірина Пеленська, яка діяла за прикладом українських жіночих організацій на Батьківщині та в таборах західної Німеччини. Це була перша українська організація створена в штаті НПВ.

Перший склад обраної управи ОУЖ був такий: Ірина Пеленська — голова, Лідія Гаєвська — референт зв'язків, Марина Стельмахів — скарбник, Дарія Станько, Ольга Голойда, Марія Москаль, С. Яворська, Ангелина Коломиєць та інші — члени управи. Всіх разом на той час в управі було 12 членів.

Жінки розпочали інтенсивну працю, приваблювали нових членів і створювали нові відділи. Управа визначила головні напрямки діяльності і виробила напрямні співпраці між громадами та іншими новоствореними відділами Союзу Українок. Сама праця проводилася в ділянці самопомочі та на культурно-освітній ниві. Велика увага також приділялася вихованню дітей у таборових рідних школах, створених власними силами.

Протягом наступних приблизно півтора року постали відділи в таборах переселенців чотирьох стейтів. З поступовим виїздом родин із таборів у різні місця постійного проживання (за власним вибором), переважно до столичних

міст, таборів відділи розв'язувалися, а замість них були створені нові відділи по містах поселення. Швидко зростаюча кількість відділів спричинила створення стейтових управ Союзу Українок. Стейтові управи формувалися із представниць відділів даного стейту і, в основному, займалися координаційною, зв'язковою і представничою діяльністю на стейтовому рівні. Зі швидким зростом стейтових мереж ОУЖ виникла необхідність створити центральний провід, який об'єднав би стейтові організаційні структури в одну крайову мережу.

*Ірина Пеленська,
перша голова СУ Австралії*

*Мая Грудка,
голова СУА в ювілейному році
СФУЖО 1998*

Перший Крайовий З'їзд ОУЖ відбувся в 1951 році у Сідней, на якому переіменовано ОУЖ на Союз Українок Австралії, обмірковано статут і намічено шлях праці та членство СУА в Світовій Фердерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Головою першої Крайової Управи обрано мгр. Ірину Пеленську. До складу управи ввійшли жінки з різних стейтів: Марія Боднар, Софія Ваврик, А. Голобродська, д-р Н. Грушецька, Ніна Денисенко, Д. Зарицька, І. Куцик, Іванна Мамчак, Олена Процюк, Є. Товстоп'ят, О. Фітьо, Б. Харуцька.

На початках діяльності слід відмітити участь українців в унікальній "Об'їзній виставці з експонатами народної культури імігрантів", яку по всій Австралії провела в 1952 році Ніна Денисенко на доручення Міністра Іміграції. Виставка була проведена для ознайомлення місцевого населення із культурною спадщиною нових імігрантів.

В 1953 році проведено II Крайовий З'їзд СУА, на якому внесено поправки до статуту, наголошено на необхідності налагодження товариського життя для полегшення несприятливих відносин у суспільстві, ухвалено почати працю для відкриття відділів українських експонатів у австралійських музеях.

Найголовнішим досягненням у ділянці зовнішніх зв'язків до 1953 року було прийняття СУА НПВ в члени Національної Ради Жінок Австралії, що об'єднало приблизно 280 відділів організації. Цей поступ став можливий в наслідок

зв'язків, ведених головно Оленою Процюк. СФУЖО високо оцінило це досягнення тому, що в порівнянні з подібними українськими жіночими організаціями в інших країнах, в Австралії вдалося добитися такого визнання за дуже короткий час, менше ніж за два роки.

*1990 рік. Д-р Марія Квітковська, голова СФУЖО,
з членством СУ Австралії, Мельборн і околиці.*

В 1954 році Олена Процюк брала участь у Конгресі Світового Жіночого Союзу в Коломбо, як друга делегатка СФУЖО (СУА і СФУЖО покрили половину коштів подорожі).

Небувалим досягненням на той час було видання в 1955 році у Сідней англомовної книжечки — нарису історії "Союз Українок Австралії і український жіночий рух". Книжка ця була необхідною у веденні зовнішніх зв'язків, і тут слід додати, що це було перше англомовне видання в Австралії, видане українською організацією.

Волею III З'їзду СУА в 1955 році осідок Крайової Управи перейшов до Мельборну, там очолила управу Марія Осідач. Другу каденцію перебрала Ірина Хом'як.

Зв'язкову потужність СФУЖО і організованість світової жіночої мережі було дуже відчутно з початком 1956 року. СФУЖО закликала всі складові організації до спільної масової акції протесту в день 18 березня у пам'ять 500 українських жінок, які полягли героїською смертю в російському концтаборі Кинґірі в Караґанді.

В 1957 році СУА відчув втрату цінних провідних членок — Олени Процюк і Марії Боднар-Ржепецької, які виїхали до США.

IV З'їзд СУА, який відбувся у вересні 1957 році у Мельборні, наголошував три головні напрями подальшої діяльності: виховання дітей в українському дусі, поглиблення діяльності суспільної опіки для допомоги залишенцям в Європі, продовження розвитку зовнішніх зв'язків СУА з австралійськими жіночими організаціями. Кермо нової управи перебрала Ірина Хом'як. З метою зміцнення зв'язків з відділами голова СУА їздила до Канберри, Аделаїди та відвідала кілька відділів у Вікторії.

*Голова СФУЖО Оксана Соколик зі Стейтвовою Управою Союзу Українок Нової Південної Валії.
29 березня 1995 року, Сідней, Австралія.*

Після V З'їзду СУА у 1959 році Крайова Управа вперше перейшла до стейту Південної Австралії з осідком у місті Аделаїді. Управу очолила Людмила Онишко.

На VI З'їзді у 1961 році обрано головою Ірину Пеленську, яка, однак, перенеслася до США, і її пост перебрала містогорова Іванна Мамчак.

VII Крайовий З'їзд СУА відбувся в 1964 році у Сідней. Звіти трирічної праці виявили чималі досягнення в різних ділянках, зокрема в культурно-освітній праці, а що найголовніше — поступовий зріст членства. З'їзд виніс ряд ухвал, зокрема рекомендував приділити більше уваги плеканню рідної мови, традицій та звичаїв, і посилити гідну репрезентацію українського жіноцтва у країні поселення.

Головою Крайової управи була обрана Лідія Гаєвська-Денес. Нова управа розпочала видавання союзнянського журналу "Наше слово".

В час цієї каденції в 1965 році був зорганізований перший святочний З'їзд СУА з приводу двох важливих роковин: 80-ліття українського жіночого руху

і 15-ліття СУА. Мережа СУА на той час складалася з 19 відділів у п'ятьох стейтах і 797 членів. Одночасно СУА входив до складу СФУЖО, як одна із 14 крайових управ.

На зовнішньому відтинку праці продовжувалася репрезентаційна діяльність СУА — Тетяна Бабій представляла нашу організацію у Національній Федерації Жінок Австралії, а Майя Грудка — на Конференції Міжнародних Жіночих Клубів. Конференція відбулася в 1967 році в Сіднеї.

*1995 рік. На фото: Мая Грудка, Оксана Соколик,
Зося Мазур, Галина Данько.*

В цьому ж році відбувся VIII Крайовий З'їзд СУА, на якому було переобрано головою Лідію Гаєвську-Денес.

В 1970 році делегатки з'їхалися на IX Крайовий З'їзд СУА у Мельборн, де обрано нову управу під головуванням Софії Ваврик. Визначена з'їздом мета — досягнути 1,000 членів за каденцію, майже здійснилася.

Після X З'їзду в Аделаїді в 1973 році осідок Крайової Управи перенесено знову до Мельборну і головою переобрано Лідію Гаєвську-Денес, яка залишалася на цьому пості три наступні каденції (разом 10 років) до XIII З'їзду в 1983 році.

У цей час федеральний австралійський уряд вперше ввів політику багатокультурности, формально визначаючи основну зміну складу населення. Внаслідок цього створено нові можливості надання урядом матеріальної підтримки для збереження та плекання культурних надбань австралійських громадян. Це нове наставлення уряду на всіх рівнях використав Союз Українок Південної Австралії, що з ініціативи голови Евдокії Островської придбав

будинок і, з деякою матеріальною підтримкою уряду, перетворив його на перший в Австралії музей українського мистецтва та культури.

Продовжувалася діяльність на ниві зовнішніх зв'язків. Містоголова СУА Мая Грудка брала участь у Конгресі СФУЖО і Конференції СКВУ в 1973 році в Торонто, Канада. Пізніше, на запрошення СФУЖО, референтка зовнішніх зв'язків Зірка Яськевич була делегаткою на Світовому З'їзді Міжнародного Союзу Жінок в Нью Делі, Індія. Завдяки її зусиллям до резолюцій з'їзду внесено справу політичних в'язнів у ССРСР. А завдяки старанням Наталки Верещаки нагороджено письменника-дисидента в Україні Миколу Руденка відзнакою "Борця за волю". З ініціативи СУА запрошено із США українську дисидентку Надію Світличну з дітьми. В супроводі Лідії Гаєвської-Денес і Маї Грудки, вона об'їздила всі стейти і провела ряд зустрічей та інтерв'ю з австралійськими чинниками у справі політичного становища України.

В 1981 році була скликана перша Регіональна Конференція СФУЖО на Австралію з участю Крайової Управи і делегаток стейтових управ СУ. Приїхала з Канади організаційна референтка СФУЖО Анна-Марія Баран, щоб обговорити можливість створення у Австралії Фінансової комісії СФУЖО. Після нарад однак вирішено, що доцільніше буде посилити подібну діяльність у вже існуючій структурі СУА.

Після XIII З'їзду в 1983 році Крайова Управа СУА перейшла на три каденції (до 1992 року) до Сіднею, головою в той час була Олена Шевчик.

На доручення СФУЖО і СКВУ створено в Сідней Комітет Декади Української Родини для протидії асиміляції. Відділ суспільної опіки надавав фінансову допомогу і вислав пачки потребуючим у діяспорі, а пізніше, після проголошення незалежності, в різні сиротинці України. В 1965 році, на заклик Союзу Українок Америки допомогти стипендійній акції для навчання бідних українських дітей у Бразилії і Польщі, зібрано й передано на ту ціль приблизно 42,300 австралійських доларів. Пізніше виділено стипендії 46 студентам в діяспорі на суму 15,200 австралійських доларів та вислано 153 пакунки (на той час). В 1989 році передано 5,800 австралійських доларів на ліки для дітей, потерпілих від катастрофи у Чорнобилі, та 1,000 австралійських доларів для українських біженців з Польщі.

Праця в референтурі зовнішніх зв'язків ставала більш різноманітною. Нав'язали контакти з австралійськими та міжнародними організаціями. З рамени СУА в Сідней розпочали українську радіопрограму, яку редагувала Галина Данько з допомогою зацікавлених союзнок та інших. Взагалі Галина Данько, українка третього покоління з Канади, напружено працювала над розвитком референтури зовнішніх зв'язків. Вона була обрана на чотири роки заступницею голови Національної Ради Жінок НПВ. Пізніше була членом делегації Державної Ради Жінок Австралії з повним правом голосу на Світовій Міжнародній Конференції у Вашингтоні у 1988 році. СУА, як член Міжнародної Амнесії, просував питання захисту людських прав українських дисидентів.

Ядерне лихо України — катастрофа Чорнобиля в 1986 році — привернула увагу світу та спонукала зацікавлення Україною. В Мельборні було створено фундацію допомоги дітям Чорнобиля, яку очолила союзянка Зіна Ботте, зібравши велику кількість медикаментів, харчів, одягу та фінансів. Збірку вперше проведено головно серед австралійського середовища.

В загальному праця суспільної опіки проводилася інтенсивно. Завдяки скоординованим зусиллям цілої мережі СУА вдалося протягом п'яти років надати допомогу потребуючим у діаспорі та в Україні в загальній сумі 100,366 австралійських доларів.

На Регіональну Конференцію СФУЖО в Сідней в 1990 році приїхала голова СФУЖО д-р Марія Квітковська. В цьому ж році прибула до Австралії Олена Процюк, як заступниця голови СФУЖО, щоб представити українське жіноцтво на Міжнародній Жіночій Конференції в Мельборні.

Після 40 років благодійної діяльності в 1988 році СУА нараховував 19 відділів у п'ятьох стейтах та 989 членів, мав неабияку підтримку жінок ширшого українського суспільства. Але нового припливу українських імгрантів не було.

Напрямки праці після проголошення незалежності України

Нова реальність політичної незалежності України привернула до неї увагу і збудила зацікавлення. На XVI З'їзді Крайової Управи СУА головою обрано Маю Грудку. Приблизно місяць пізніше уряд України призначив першого почесного консула України в Австралії в особі Зіни Ботте. Ця подія мала особливе значення тому, що перша міжнародна посада між двома незалежними країнами — Україною і Австралією, була надана молодій українській жінці-союзниці.

Новообрана голова Мая Грудка найбільше уваги приділила зовнішнім міжнародним зв'язкам. Нав'язано контакти із Союзом Українок в Україні. На Всесвітньому Форумі Українців в 1993 році в Києві українське жіноцтво Австралії представляли Мая Грудка, Н. Михайлишин, Евдокія Островська, Л. Соловій. На міжнародній арені голова СУА Мая Грудка була однією з делегаток СФУЖО на Четвертій Міжнародній Конференції Організації Об'єднаних Націй у Бейджінг, Китай.

У березні 1995 року проведено XVII Крайовий З'їзд СУА, на який прибула достойна гостя, голова СФУЖО Оксана Соколик. Також, як почесний гість, був присутній Ярослав Соколик, генеральний секретар СКУ. На з'їзді переобрано Маю Грудку головою СУА на наступну каденцію.

Напередодні п'ятдесятиріччя діяльності СУА у 1998 році відбувся XVIII Крайовий З'їзд у Мельборні. На жаль, за минулих дев'ять років кількість членів СУА зменшилася до 292. На з'їзді обрано Евдокію Островську головою Крайової Управи. З'їзд постановив гідно відзначити наближаючуся золоту річницю нашої організації в 1999 році та докласти усіх зусиль, щоб видати книжку про історію СУА. Діяльність нової управи сконцентрувалася на підтримці ме-

режі відділів, зокрема участі у відзначеннях ювілеїв стейтових відділів та участі у місцевій українській Науковій Конференції в 1988 році.

Відзначення 50-ліття СУА розпочалося вшануванням пам'яті піонерок-союзниць, які відійшли у вічність, величною Панахидою. Ця урочиста подія відбулася в містечку Ковра (НПВ), місці створення першого відділу Союзу Українок Австралії. У п'ятдесяту річницю повернулися до цього містечка союзниці, щоб спільно з місцевим населенням та урядом відзначити створення СУ в Австралії. У дводенній програмі завершальною подією було посвячення пам'ятника СУА серед новопосадженого гаю. У створеному міським урядом заповіднику на бронзовій плиті увіковічено почин СУА 13-9-1949. А згодом, за ініціативою Валентини Домазар, ці ювілейні святкування підсилено випуском ювілейного медальйону із зображенням княгині Ольги, патронки Союзу Українок Австралії.

Одним з найголовніших завдань, яке поставила перед собою Крайова Управа, було видання книги матеріалів з історії СУА, що й було завершено в першій половині 2001 року.

На ниві писаного слова...

Перо і писане слово не були чужими в діяльності союзниць Австралії. Від 1949 до 2000 року 28 жінок видали авторські монографії, 15 з них були союзницями. Через кварталник "Наше слово" члени СУА мали можливість виступати із своєю різноманітною письмовою творчістю. Союз Українок видав три монографії на тему історії діяльності союзниць Австралії: англomовна книжечка СУА (Ірина Пеленська, Крайова Управа, Сідней, 1955 рік), пропам'ятна книжка відділу СУА в Ньюкаслі в стейті НПВ (Евдокія Островська, Відділ СУ ім. Лесі Українки, 1997 рік) і книжка Союз Українок Південної Австралії (Стейтова Управа СУА Південної Австралії, Аделаїда, 1999 рік).

Протягом 50 років та 18 каденцій служили своїм часом і працею у проводі, як члени Крайової Управи, Контрольної Комісії або Мирового Суду, не менше як 166 жінок-союзниць. Можна без сумніву ствердити, що від самого початку Крайова Управа та всі відділи присвячували свої матеріальні надбання на потреби загального зорганізованого українського суспільства.

СУА залишається єдиною всеохоплюючою харитативною організацією українського жіноцтва Австралії. Якщо зважити велетенський об'єм проробленої добродійної діяльності нашої організації, що 50 років тому починалася з нуля, можна безперечно дійти до висновку, що досягнення та доробок СУ Австралії є подивугідні. Без тієї ролі, що відіграли жінки в українському суспільному житті Австралії, навряд чи українська організована громада взагалі могла б розвинутися матеріально, діяти і втриматися до сьогодні. Нині ми можемо і повинні далі гуртувати наші зусилля, старатися бути мудрими і чесними берегинями наших родин, нашої національної спадщини і нашої організації — Союзу Українок Австралії.

Володимира Лучків

Організація Українських Жінок Венесуелі

Після II Світової війни невелике число української еміграції виїхало з Європи до Венесуелі. На відміну від інших країн, куди їхали наші емігранти, Венесуеля не мала організованого українського життя, бо тут не було давніших поселенців.

Початки українських імігрантів були важкі, а потреба суспільного життя спонукала людей об'єднатися. До столиці Венесуелі Каракас приїхала найбільша група українців, які вже в 1949 році зорганізували Українську Громаду. Відтак 11 жовтня 1949 відбулися основні збори жінок, на яких постала Організація Українських Жінок (ОУЖ) Венесуелі. Першою головою обрано Галину Коваль.

*Галина Коваль,
перша голова Організації
Українських Жінок Венесуелі*

ОУЖ випрацювала власний правильник, на якому базувалася їхня діяльність. Головними напрямними праці були: освітня, виховна, харитативна та пропагування української справи серед чужинців.

У 1952 році зорганізовано дитячий садочок, відтак у 1953 році — другий. Обидва садочки були виключно під опікою ОУЖ. В 1955 році засновано школу українознавства. Праця розвивалася у всіх напрямках.

В 1956 році відзначено трагічну подію — 500 українських жінок-героїнь, що загинули під московськими танками в Кинг'їрі.

На II Конгресі СФУЖО в 1959 році ОУЖ Венесуелі була прийнята як складова організація СФУЖО. Співпраця між СФУЖО і ОУЖ Венесуелі дуже зацілилася.

24-25 червня 1967 року відбулася в Курітибі Конференція українських жіночих організацій Південної Америки, перша на цьому континенті, що спричинила пошавлення праці в організаціях.

Влаштували дитячі імпрези та свята, це виховувало дітей у національному і релігійному дусі. Відбувалися національні та релігійні імпрези, культурні вечори для старших, а також жалобні сходи, як наприклад, в честь сл. п. голови СФУЖО Олени Кисілевської. На зовнішньому відтинку ОУЖ влаштувала виставки народнього мистецтва, концерти і народні танці.

У 1974 році спільно з українською громадою ОУЖ влаштувало величавий "Фестин-Вербенуй" з нагоди 25-річчя української колонії у Венесуелі.

В 1978 році організаційна референтка СФУЖО Анна Марія Баран відвідала усі три українські поселення у Венесуелі: Каракас, Валенсія та Макарай. Заплановано відзначити Рік Дитини "Українська Дитина — скарб Нації". Над підготовкою та проведенням свята працював Крайовий Комітет під проводом Осипи Король. 28 жовтня 1979 року відсвятковано дуже успішно цей день.

В 1987 року відбулася Конференція СФУЖО Південної Америки в Курітибі, Бразилія. Представниця ОУЖ Венесуелі не могла прибути.

Після Конференції голова СФУЖО д-р Марія Квітковська відвідала Венесуелю. Зустрілася з головою ОУЖ Марією Мазняк і з громадою.

З часом у Венесуелі зайшли зміни, багато людей виїхало, тому зменшилося членство, і праця організацій послабла. Марія Мазняк розповіла про труднощі та невеликі можливості діяльності організацій.

Головами ОУЖ Венесуелі були вибрані в роках:

1949 — Галина Коваль

1956 — д-р Софія Припхан

1957 — О. Бошко

1959 — Емілія Слюсар

1961 — д-р Софія Припхан

1974 — д-р Людмила Макаренко-Починок

1978 — 1997 — Марія Мазняк

Голова ОУЖ Венесуелі Марія Мазняк брала участь у V Конгресі СФУЖО, Торонто, в 1987 році. В 1992 році голова СФУЖО Оксана Соколик зустрілася двічі з Марією Мазняк і членками ОУЖ в Каракасі.

СФУЖО втримувало зв'язок з ОУЖ Венесуелі до 1997 року листовно, а також через журнал "Українка в світі". На жаль, помимо намагань СФУЖО, з відходом багатьох активісток і смертю Марії Мазняк контакт з українською громадою у Венесуелі зупинився.

Опрацьовано згідно з публікаціями та архівами.

Володимира Лучків

Український Жіночий Союз Австрії

Український Жіночий Союз у Відні, що являється найстаршою українською жіночою організацією поза межами України, постав у 1920 році.

Після I Світової війни у Відні скупчилося велике число імігрантів з усіх частин України. Серед них були активні громадські діячки, які бачили потребу створення української жіночої організації.

З ініціативи д-р М. Марітчак-Яськевич, М. Лисяк-Рудницької, С. Вольської-Мурської, д-р Н. Суровцевої 18 червня 1920 року відбулися збори, на яких засновано Український Жіночий Союз. Згідно із статутом, Союз мав бути безпартійним, метою його діяльності було об'єднання українських жінок, національне і політичне усвідомлення жіноцтва, підготовка його до творчої державної діяльності на культурній ниві.

Першою головою була д-р М. Марітчак-Яськевич (1920 р.), а відтак —

1920-1922 — Олена Залізник

1923-1927 — Анна Жук

1927-1930 — Олена Левицька

1930-1934 — Наталія Грос-Пігуляк

1934-1938 — М. Максимович

Український Жіночий Союз Австрії розвинув дуже широку діяльність. Влаштувано ряд доповідей, дискусійних вечорів, товариських зустрічей і концертів.

Нав'язано контакти з австрійським жіноцтвом. Великим досягненням була участь українських жінок у Конгресі Міжнародної Ліги Миру і Свободи в 1921 році у Відні, а відтак у 1922 році — в Гаазі.

УЖС вів також харитативну діяльність, головно допомагаючи Україні.

З метою виховання молоді заснували школу українознавства й влаштували імпрези для дітей.

У 1922 році УЖС зорганізував у Відні віче протесту проти переслідування українського населення та жіночих організацій польським урядом. Прийняті резолюції розіслано до філій Міжнародної Ліги Миру і Свободи та до Міжнародної Ради Жінок.

У Відні переїздом чи довшою затримкою перебували визначні українські діячі, які виступали з доповідями або включалися в працю УЖС. Серед них були: Н. Суровцева, С. Русова, О. Степанів, О. Залізняк, М. Лисяк-Рудницька, О. Басараб, О. Федак, М. Грех, д-р Д. і М. Донцови, С. Шелухін, д-р О. Грицай, О. Храпко-Драгоманова, Анна Жук, Людмила Бучинська, Лідія Шишманова (донька М. Драгоманова), Христя Кононенко.

У 1938 році з прилученням Австрії до німецького Райху УЖС був змушений припинити свою діяльність, проіснувавши 18 років.

Після відходу окупаційних військ з Австрії у 1956 році створився ініціативний комітет жінок під проводом д-р Ірини Прісневської-Зошук для відновлення діяльності Українського Жіночого Союзу. Загальні збори відбулися 29 червня 1957 року, зібравши все активне українське жіноцтво Відня. Вибрано Управу, а головою — д-р Ірину Прісневську-Зошук. На зборах прийнято старий статут, затверджений австрійською владою, з правом закладати філії по всій Австрії.

УЖС розвинув широку діяльність у таких ділянках: виховній, культурно-освітній і харитативній. Влаштували доповіді, літературні вечори, академії, зустрічі з видатними жінками. Засновано філії УЖС в Ст. Мартіні, Куфштайн та Лієнці. При філіях були школи українознавства під патронатом жіночих організацій Америки і Канади.

У 1959 році УЖС нав'язав контакт з Національною Радою Жінок Австрії. За ініціативою СФУЖО представниці УЖС Австрії брали участь у Конференції Міжнародної Жіночої Ради у Відні як члени австрійської делегації, а відтак — на Міжнародному Конгресі Родин (Відень).

На третьому році відновленого існування УЖС досягнув поважні успіхи у праці, а особливо у нав'язуванні контактів з чужинцями й інформуванні про українські справи.

24-27 червня 1959 року на II Конгресі СФУЖО в Нью Йорку Український Жіночий Союз Австрії був прийнятий до Федерації як двоступнева складова організація.

У 1960 році УЖС разом із іншими громадськими організаціями запланував відзначити пропам'ятною таблицею будинок у Відні, де в 1894 році мешкав Іван Франко. Почали збірку грошей, як також клопотання про дозвіл на спорудження таблиці та вмурування її у стіну будинку.

Таблицю півметровою розміру виготовлено із чорного граніту із написом золоченими буквами. Її вмурували над фасадом будинку 24-26 при Віплінгерштрассе. Напис на таблиці:

*У цьому будинку жив у 1894 році
великий український поет і вчений Др. Іван Франко
Відень 1960
Український Жіночий Союз і Українське Громадянство*

На святі з нагоди відкриття таблиці д-р Ірина Прісневська-Зошук у своїй промові підкреслила заслуги Івана Франка в організації українського жіночого руху. Наталя Кобринська часто користалася з порад Івана Франка, його прихильного ставлення та підтримки у її нелегких змаганнях.

Після плідних років діяльності, праця УЖС поступово сповільнилася. Головною причиною було зменшення членства у зв'язку із виїздом українських родин з Австрії, а також старший вік членів Союзу.

Представниця УЖС Валентина Воропай звітувала на Європейській Конференції СФУЖО у 1970 році у Мюнхені, що УЖС має лише 67 членок.

Представниці СФУЖО неодноразово відвідували УЖС у Відні: у 1966 році Ірина Павликовська, в 1974 році Стефанія Пушкар, в 1979 році Лідія Дяченко, в 1989 році Оксана Соколик. Відвідини діяли позитивно, давали надію на поживлення діяльності УЖС Австрії.

Від 1970-тих років УЖС провадив головно харитативну діяльність. Однією з більших акцій УЖС була допомога українській громаді в Югославії — потерпілим під час землетрусу.

Головами УЖС Австрії були:

1957-1963 — д-р Ірина Прісневська-Зошук

1963-1968 — Анна Жук

1968-1974 — Анна Сапрун

1974-1976 — д-р Дарія Дзерович

1976 — п-і Іцальп

1976-1977 — Анна Мельничук

1977-1992 — С. Шварц-Лютий

Зв'язки СФУЖО з УЖС Австрії були дуже спорадичними. На жаль, помимо старань СФУЖО, не вдалося оживити цієї найстаршої заслуженої української жіночої організації в діаспорі.

Опрацьовано згідно з публікаціями та архівами

Мирослава Стельмах

Ліґа Українок Канади - Об'єднання Жінок Ліґи Визволення України

Зміна політичної ситуації в Україні привела до того, що на XII З'їзді Об'єднання Жінок Ліґи Визволення України в березні 1993 року ОЖЛВУ, яке діяло на терені Канади понад сорок років, прийняло нову назву — Ліґа Українок Канади (ЛУК). Хоч слово "визволення" вилучено з назви організації, проте ще залишилася велика потреба визволити українську духовість від віками нагромадженого пороку чужої духовости окупантів.

Ліґа Українок Канади перебрала сороклітню традицію та спадщину Об'єднання Жінок Ліґи Визволення України, що після Другої Світової Війни згуртувало патріотичну політичну еміґрацію в Канаді.

*Марія Солонинка,
перша голова ОЖЛВУ*

*Мирослава Стельмах,
голова ЛУК в ювілейному році
СФУЖО 1998*

В системі Організації Українського Визвольного Фронту в 1951 році почала діяти у Вінніпезі перша жіноча секція Ліґи Визволення України (ОЖЛВУ) із централею — Головною Управою ОЖЛВУ з осідком в Торонто.

Довголітньою головою Головної Управи ОЖЛВУ була Марія Солонинка. Вона вклала багато праці в організування відділів ОЖЛВУ. За її головства організація дуже активно розвивалася, а праця всіх осередків ОЖЛВУ сконсолідувалася в наступних ділянках — садочки, школи українознавства, культурно-освітня праця, суспільна опіка та політичні акції.

XIII Крайовий З'їзд ОЖЛВУ-ЛУК, березень 1993.

*Сидять зліва: М. Одноріг, Л. Кривокульська, Н. Таланчук, Г. Галамай,
д-р Н. Строката-Караванська, Л. Шуст, Д. Гусяк, О. Романишин,
А. Федак, С. Білик, М. Кравців-Барабаш.*

*1-й ряд стоять зліва: В. Низова, О. Матичак, М. Дяків, М. Медик,
К. Боднар, М. Шкамбара, О. Заверуха, С. Горлач, Н. Гадач, І. Цьонка,
С. Ковальська, Т. Даревич, І. Федак, П. Падучак.*

За старанням голови Марії Солонинки та за її редакцією почала виходити щомісяця "Жіноча сторінка" ОЖЛВУ в тижневику "Гомін України".

ОЖЛВУ стає також членом Комітету Українок Канади (КУК), Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) та Національної Жіночої Ради, де активно включається в працю управ та проведу.

Згодом, за головства членкинь молодшої генерації: народженої в Канаді Олі Заверухи і вихованої в Канаді Марійки Шкамбари, головний акцент праці клалося на референтуру зовнішніх зв'язків і політичної діяльності.

Організація Об'єднаних Націй проголосила 1975 рік "Роком Жінки". З цієї нагоди делегація ОЖЛВУ брала участь у Конференції Об'єднаних Націй в Мехіко, де вказувала на переслідування українських жінок-політв'язнів у СРСР. В продовженні цієї акції ООН проголосила цілу декаду "Декадою Жінки", під

час якої відбулася Конференція ООН в Копенгагені, а на закінчення — Конференція в Найробі, Кенія. Всюди головним мотивом виступів української делегації Об'єднаних Націй була оборона українських жінок-політв'язнів.

З ініціативи Організації Визвольного Фронту створено Комісію Оборони Українських Політв'язнів, яку довгі роки очолювала Ольга Заверуха. Члени Комісії активно включилися в голодівку в обороні українських політв'язнів у Оттаві, яку ініціювала СФУЖО.

Щоби здобути прихильність і підтримку українських справ в Канаді, за головства Марії Шкамбари, членство активно включалося у виборчі акції та програми багатокультурности на різних щаблях державних установ.

Делегація зовнішньої референтури ОЖЛВУ всебічно використовувала український, канадський та міжнародний форуми для висвітлення нашого політичного становища, зокрема долі української жінки в СРСР — в'язня, каторжного робітника та засланця.

Динамічна активність молодих референток зовнішніх зв'язків та тодішніх голів ОЖЛВУ принесла добру славу про нашу організацію не тільки серед української спільноти але і в канадських та міжнародних колах.

Каденція головства Лесі Шуст співпадала з часом т. зв. "перестройки" в колишньому СРСР. Відтоді зв'язок, контакти і всестороння поміч Україні постійно перебувають в центрі уваги та планування праці ОЖЛВУ.

Референтура Суспільної Служби розгорнула широку допомогову акцію, спершу для наших поселенців в Бразилії та Аргентині, а відтак — в Україні, головно висилку пакунків політв'язням.

Голова ОЖЛВУ Леся Шуст організувала та супроводила численні посилки гуманітарної допомоги в Україну: ліки, медичне приладдя, комп'ютери, шкільне приладдя, літературу, харчі, одяг і т. п.

З відродженням української державности і у зв'язку з новою політичною ситуацією в Україні на Крайовому З'їзді ОЖЛВУ в 1993 році назву організації змінено, тепер — Ліга Українок Канади (ЛУК). Головою переіменованого Об'єднання Жінок вибрано Мирославу Стельмах, довголітню та активну членку відділу ОЖЛВУ у Вінніпегу. Її каденція віддзеркалює сконцентровану увагу до різнобічних акцій, спрямованих на скріплення Української Державности, що є гарантом миру, як в Європі так і в цілому світі.

В цьому напрямі ведеться діяльність ЛУК. У співпраці із Суспільною Службою відділи ЛУК, споріднені з осередками ССУ, працюють як на заході так і на сході України.

Діяльність ЛУК спрямована на надання гуманітарної допомоги зокрема колишнім політв'язням, репресованим, колишнім воїнам ОУН-УПА та їх рідинам. Допомога ЛУК ведеться також в ділянках шкільництва, національного усвідомлення вчителів, виховників та військових. ЛУК реалізує ці проекти

фінансуючи шкільні підручники, допомагаючи молоді приймати участь у міжнародних мистецьких фестивалях, спонсоруючи видання "Історія Українського Війська" для Збройних Сил України і т. п.

Велику підтримку в цій ділянці нашої допомоги Україні дає Всеукраїнська Ліга Українських Жінок (ВЛУЖ), яку зорганізовано в Україні за ініціативою Головної Управи ЛУК та КУН в травні 1995 року. ВЛУЖ охопила всі області України включно з Кримом, а також Казахстан.

Від імені Головної Управи Ліги Українок Канади вітаємо все українське жіноцтво та закликаємо, незважаючи на всі труднощі, йти назустріч потребам нашої далекої Батьківщини, пристосувавши слова Шевченка:

“Обніміте, брати мої,
Найменшого брата,
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати...”

Слава Україні!

Марія Лозинська

Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України

Наша організація заснована 12 березня 1967 року в Нью Йорку. Засновницею її була патріотка та ентузіястка української справи Уляна Целевич-Стецюк. Нашою метою було створити політичну жіночу організацію, яка б зосередилася на зовнішньому відтинку та інтервенціях серед впливових кіл західного світу в обороні національних і людських прав поневоленого українського народу. Ми створили її на основі засад Атлантийської Хартії: свободи слова, свободи совісти, свободи від страху і свободи від злиднів, власне тих свобод, яких не існувало для українців у Советському Союзі.

Уляна Целевич-Стецюк,
перша голова ОЖ ОЧСУ

Даша Процик,
голова ОЖ ОЧСУ в
ювілейному році СФУЖО 1998

Вже в 1967 році ОЖ ОЧСУ стало членом СФУЖО і активно включилося в її працю.

Як політична організація, ми писали різні петиції, меморандуми до американського уряду, Організації Об'єднаних Націй, Міжнародної Амнесії, Міжнародного Червоного Хреста та до інших впливових організацій в обороні українських політв'язнів, а зокрема жінок-політв'язнів, переслідуваної української Церкви, в справі аварії на Чорнобильській станції та загального терору і

знуцання комуно-московської влади над українським народом. Ми також брали участь в різних анти-комуністичних демонстраціях і голодівках. Також приймали участь у міжнародних Жіночих Конференціях у Мексіко, Копенгагені, Гюстоні, Найробі-Кенії та інших.

З нагоди 1000-ліття з дня смерти княгині Ольги виготовлено серію медалів ім. княгині Ольги в золоті, сріблі та бронзі (проект скульптора М. Черешньовського) та картки (проект мистця В. Ласовського). З нагоди святкувань 1000-ліття Хрещення Руси-України видано скульптуру князя Володимира Ве-

Члени ОЖ ОЧСУ з головою Уляною Целевич-Стецюк на авдієнції у першої лейді пані Ніксон.

ликого (проект скульптора П. Капшученка). Скульптури вручено визначним церковним і світським достойникам.

При Об'єднанні Жінок ОЧСУ існує Фондація ім. Ляиси і Уляни Целевич-Стецюк. Ця Фондація влаштовує різні конкурси літературних та музичних творів. У вересні цього року відбудеться конкурс на поему на тематику Проголошення Української Держави (24 серпня та 1 грудня 1991). Заходами цієї Фондації видано такі книжки:

1. Оксана Мешко. "Між смертю а життям" — спомин із советських конц-таборів (в англійській мові).
2. "Євген Маланюк. В 15-річчя смерті". Упорядники Оксана Керч, Слава Кулш.
3. Василь Стус. "Вибрані поезії". Переклад на англійську мову Ярополка Ласовського.

4. Ірина Калинець. "Поезії". В українській мові.
5. Алла Косовська. "Гірський вовк". Повість з життя кавказців і УПА. Друге видання.
6. "Десять років існування і праці ОЖ ОЧСУ 1967-1977".
7. "Двадцять п'ять років існування і праці ОЖ ОЧСУ 1967-1992".
8. Закладка до книги з нагоди міжнародного року дитини — 1979. Текст на закладці: "Вивчай і розвивай українську мову, історію і культуру. В Україні їх русифікують".

Друга конвенція ОЖ ОЧСУ в 1970 році.

Також ми написали статтю про діяльність ОЖ ОЧСУ до книги літопису "Голгота України", IV том, "Славні дочки України".

В 1969 році започатковано різдвяну акцію — висилання привітів через радіостанцію Америка-Європа та Азія для американських вояків українського походження, які приймали участь у війні у В'єтнамі.

18 березня 1973 року делегація ОЖ ОЧСУ була на авдієнції в Білому Домі з першою леді Пані Ніксон, і з цієї нагоди вручено їй золоту медалю княгині Ольги. Вони відвідали також національний цвинтар, де зложили вінок на могилу невідомого воїна.

Наша культ-освітня праця ведеться доволі широко. Ми пропагували українські звичаї та традиції, влаштовуючи серед американців виставки народного мистецтва. Ми влаштовуємо традиційне свято "Жінки героїні", останнім часом спільно з іншими українськими жіночими організаціями. В різдвяний час ми засвічували ялинку для дітей українських політичних в'язнів серед широкої американської публіки. З нашої ініціативи в грудні в 1998 році, спільно з окружною управою США-Нью Йорк, влаштовано святкування з нагоди 50-ліття СФУЖО.

*Маніфестація в 5-ліття Чорнобильської трагедії,
Вашінгтон, квітень 1991 року.*

У виховній ділянці наші членкині допомагали у вихованні молоді СУму та в школі українознавства.

З ініціативи члена Головної Управи сл. п. Слави Куліш було розпочато старання перед Нобелівською комісією в Стокгольмі для надання Нобелівської нагороди великому українському поетові Василю Стусові, але через його несподівану трагічну смерть в советському концтаборі, старання ці не увінчалися успіхом, бо посмертно цієї нагороди не надають.

Від початку діяльності ОЖ ОЧСУ в ділянці суспільної опіки ми допомагали посилками родинам політв'язнів в Україні і потребуючим українцям у Польщі, Бразилії та Югославії.

Від часу проголошення незалежності України ми зосередили нашу діяльність на допомогу репресованим, сиротинцям та лікарням в Україні. Наша допомога йде пакунками, контейнерами та грішми.

Подаємо перелік голів Головної Управи ОЖ ОЧСУ:

1967-1981 — Уляна Целевич-Стецюк

1981-1984 — Марія Нестерчук

1984-1988 — Дарія Степаняк

1988-1999 — Даша Процик

від 1999 дотепер — Люба Сілецька.

Останнім часом ми писали багато листів-прохань і листів-протестів до президента та уряду України, а саме: прохання в справі реабілітації членів ОУН і УПА, протест у зв'язку з побиттям патріярха Української Православної Церкви Київського Патріярхату Філярета, в справі торгівлі жінками з України (секс бизнес), вимога звільнення з тюрми молодих партіотів-членів Самостійної України і вимога притягнення до відповідальности української комуністичної партії, як спадкоємиці КП Советського Союзу.

Протягом тридцяти років нашого існування та жертвенної праці для свого народу ми йшли з вірою в Боже провидіння та з вірою в живучість українського Народу і його світле майбутне.

Віра Смерека

Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Англії

Ми приїхали до Англії, на ці острови туманного Альбіону, після трьохлітньої неволі в німецьких таборах Третього Райху і двох років життя в таборах Ді-Пі в повоєнній зруйнованій Німеччині.

Наше життя було ніби відкрита книга, яку треба було писати роками майбутнього поселення в цій чужій та незнайомій нам країні. Мов відірвані від матері діти, ми тужили і плакали за нашою Матір'ю-Україною й вишукували своїх людей серед чужого моря англійського світу.

Так формувались громади, а в них — своє українське духове життя. Це життя єднало нас з Україною, і ми раділи рідній мові, своїм звичаям, новій дружбі та творчим виявам наших здібностей. Ми шукали себе, свого світогляду, вияву свого духового наставлення до життя й до нашої української правди.

В той час в мої руки потрапила книга Олега Штуля "Прапори духу", присвячена героїні близького нам часу Олені Телізі. Я перечитувала цю книжку, студіювала її, вивчала вірші — все було таке співзвучне з моїми думками і моїм шуканням світогляду української жінки нашого часу, що Олена Теліга стала для мене провідною героїнею і зразком жінки, що давала відповідь на всі проблеми відношень жінки політики і оточуючого життя.

Ми, жінки-українки, гуртувались коло своїх громад, шукали правди в тих громадах, української правди, яка вела б нас найкращими шляхами в служінні Україні.

І коли наша згуртована громада жінок оформилася в Товариство, ми назвали його іменем Олени Теліги. Це було в час відзначення 25-літньої річниці героїчної смерті Олени Теліги, закатованої німецьким гестапо в камері смертників у Києві в 1942 році. Здавалось, через двадцять п'ять років ожила забута українська героїня на островах Англії, щоб жити в трудах наших в ім'я України і продовжувати своє життя в Україні, де від 1993 року Товариство ім. Олени Теліги розрослося в одну з найбільших жіночих організацій.

Немов ідучи за ідеями своєї натхненної Патронки, ми не цуралися своїх друзів-мужчин, і від самого початку існування жіночого Товариства ім. Олени Теліги співпрацювали з ними. Вони помагали нам, а ми помагали їм у суспільно-громадській організації Об'єднання Українців у Великобританії.

*Європейська Конференція СФУЖО в Манчестері, Англія, 1973 рік.
Доповідь читає Віра Смерека.*

На протязі років ми влаштовували імпрези, літературні вечори, концерти й мистецькі виступи для української громади і для англійців, виставки українського мистецтва з писанкарством, вишивками, музичними інструментами, побутовими картинами української хати, церковними цінностями, співом і музикою наших славних українських композиторів.

Все це ми влаштовували спільними громадами разом з нашими друзями-мужчинами. А коли прийшов час, що можна було вільно висилати пакунки в Україну, жінки Товариства збирали і пакували речі, а чоловіки нашої Громади Об'єднання Українців у Великій Британії в'язали, підіймали й возили ті пакунки — "все разом", як писала Олена Теліга. А скільки тих пакунків вислано в Україну — годі перелічити, здається нема на те часу.

Сьогодні Товариство Українських Жінок в Англії концентрує свою працю на допомозі Україні.

За останні п'ять років Товариство вислало понад 100 пакунків до багатодітних родин, родин з особливими потребами, до "Просвіти", бібліотек, шкіл, для потерпілих від повені, для дітей, потерпілих від Чорнобиля. Товариство приймало групу дітей з Чорнобильської зони, ми оплачувати побут дітей з Києва, які перебували в Англії на відпочинку.

Товариство і надалі дає допомогу бідним, студентам та українським церквам.

Молодь гуртується в мистецьких гуртках співу, танців і музики. Вони віддано працюють, доїжджаючи з усіх частин Англії на проби і зустрічі, на яких про-

*Актив жінок Товариства ім. Олени Теліги в Брадфордї.
Зліва: Юля Каленюк, Віра Смерека, Катя Божко,
Ліда Яцюх, Олександра Гололь*

цвітає рідна мова, пісня, музика і дружба зі своїми людьми. Хори й танцювальні ансамблі радо зустрічають в українських і англійських громадах. Нагородою стають їм подорожі в Україну, Францію, Бельгію. Благословення дають їм наші українські Владики і духовні отці в час Архиерейських Богослужень і Святочних співів в особливі Празники.

Як кожна громада, Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги має свій капітал-фонд, з якого найбільше черпає для допомоги Україні, а також оплачує подорожі делегатів на Конгреси і Форуми, покриває видатки на висилання пакунків в Україну.

Від 1967 року Товариство Жінок ім. Олени Теліги в Англії належить до СФУЖО, зустрічається з головою і членами Екзекутиви СФУЖО, і тим єднється з українською жіночою працею в світі, координуючи свою діяльність в одне русло з дією світового українського жіноцтва для України.

Жіноче Товариство ім. Олени Теліги в Англії вітає Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій в 50-ти літній ювілей її існування і бажає єдності українського жіночого руху на чужині та в Україні для спільної праці на добро нашої Матері-України і нашого українського народу. Щастя Боже в нові роки!

Надія Мірчук

Об'єднання Українських Православних Сестрицтв

Об'єднання Українських Православних Сестрицтв УПЦ в США — це прицерковна організація, заснована ухвалою Першого з'їзду парафіяльних сестрицтв 3 червня 1961 року з благословення Митрополита Іоана та Архiepіскопа Мстислава (пізніше Патріярха Київського і всієї України).

Першою головою Об'єднання була Людмила Івченко-Коваленко, визначна письменниця і церковно-громадська діячка.

На підставі статуту Об'єднання має право діяти на всі Сполучені Штати Америки. Законодавчим і вирішальним органом ОУПС є З'їзд та постанови і рішення нашого церковного проводу, якому Об'єднання, як прицерковна організація, підпорядковане.

*Людмила Івченко-Коваленко,
перша голова ОУПС*

*Надія Мірчук,
голова ОУПС в ювілейному
році СФУЖО 1998*

На З'їздах делегатки парафіяльних сестрицтв підводять підсумки праці Головної управи, вибирають голову, членів управи, звітують про працю сестрицтв у своїх парафіях та про участь у громадському житті.

Об'єднання координує працю парафіяльних сестрицтв та здійснює спільні для всіх сестрицтв пляни, також репрезентує парафіяльні сестрицтва перед проводом Церкви та в громадському житті.

В культурно-освітній діяльності головна управа Об'єднання видала ряд рефератів, брошур, нот. В століття Емського указу, яким заборонено українську мову, Об'єднання видало книжку "Про знущання над українською мовою" в українській, англійській, німецькій та французькій мовах.

XIII З'їзд Об'єднання Православних Сестрицтв, 1996 рік.

Для молоді була видана енциклопедія "Україна", яку використовують у школах українознавства, а для відзначення 1000-ліття Хрещення України видано енциклопедію "Україна" англійською мовою.

Відзначаючи 25-ліття ОУПС, видали ювілейну книгу, де представлено вклад Об'єднання в розбудову Української Православної Церкви.

Для кращого зв'язку між сестрицтвами ОУПС протягом 25 років видає кварталник "Віра". Висилаємо його у різні країни світу. Тепер понад 200 примірників пересилаємо в Україну.

В обороні дисидентів сестрицтва брали активну участь у демонстраціях, голодівках, писали листи до Президента США, конгресменів.

В річницю голоду в Україні 1932-1933 років Об'єднання поклало мармурову плиту в пам'ять замучених голодом дітей і жінок біля церкви-пам'ятника в Бавнд Бруку.

ОУПС видавало стипендії потребуючим студентам у США та Бразилії, а після проголошення незалежності України даємо стипендії в Україну, кожного року збільшуючи кількість наданих стипендій. В цьому році вже надали 92 стипендії, переважно студентам педагогічних інститутів, майбутнім виховникам молоді. В той же час продовжуємо надавати стипендії в США та допомагати семінаристам в Бразилії. Даємо одноразову нагороду студентам, які крім студій займаються ще й громадською працею.

Сидять зліва: Валентина Кузьмич, Оксана Соколик, Віра Дорожинська серед членів Управи Об'єднання. 9 жовтня 2000 року, Нью Йорк.

Влаштували чотири мистецькі виставки на поповнення фонду допомоги дітям в Україні, а п'яту виставку — на збірку для будівництва Музею в Бавнд Бруку.

Щорічно від головної управи Об'єднання та від парафіяльних сестрицтв висилаємо в Україну безліч пакунків з комп'ютерами, шкільним приладдям, одягом, взуттям та забавками.

Протягом двох років висилали дітей з Чорнобильської зони до оздоровчих таборів.

На заклик Головної Управи ОУПС були вислані пожертви на відбудову Михайлівського собору в Києві, на Покровський собор у Рівному, на Іллінський собор та на інші церкви.

Передали фінансову допомогу до Харківської Колегії ім. Патріярха Мстислава на видання молитовника для дітей та на закуп комп'ютера, для Київської семінарії, до Товариства ім. Митрополита Полікарпа на видання "Право-

славного Вісника", до видавництва "Смолоскип", до УПДЛІМ у Торонто. Вислали до бібліотек в Україну необхідну релігійну літературу, ноти, платівки церковного співу.

Ім'я Об'єднання виکارбуване на дошці жертводавців на постійний фонд ім. Патріярха Мстислава та на дошці жертводавців в будинку Українського Консуляту в Нью Йорку.

Беремо участь в акціях УПЦеркви та громадських організацій.

Понад 22 роки є членами СФУЖО. Голови Об'єднання подавали звіти та були присутні на конгресах і на річних нарадах СФУЖО. Член головної управи Об'єднання була у Контрольній комісії СФУЖО. Підтримували акції СФУЖО, останньо вислали листа до Президента України Леоніда Кучми в справі стану української мови в Україні та проти передачі Успенського собору Московському Патріярхату. Голови СФУЖО — д-р Марія Квітковська та Оксана Соколик, брали участь у з'їздах ОУПС.

На 15 Соборі УПЦ в США була прийнята постанова про будівництво музею в Бавнд Бруку, присвяченого пам'яті Його Святости Патріярха Мстислава та пам'яті жертв голодомору в 1932-1933 роках в Бавнд Бруку. Об'єднання постановило на своєму XIV З'їзді зробити збірку фондів на музей своїм пріоритетом, так як не можемо стояти осторонь у справі збереження нашої спадщини. Цінні експонати, придбані Його Святістю Патріярхом Мстиславом містяться тепер у кліматично невідповідному приміщенні пивниці під церквою-пам'ятником.

Голови, які очолювали головну управу, Об'єднання були здібні, працюючі та віддані Українській Православній Церкві:

1961-1969 роки — Людмила Івченко

1969-1974 роки — добродійка О. Селепина

1974-1977 роки — Галина Петренко

1977-1978 роки — добродійка О. Селепина

1978-1996 роки — Валентина Кузьмич, тепер почесна голова Об'єднання

від 1996 і дотепер — Надія Мірчук

Головні редактори журналу "Віра":

1975-1996 роки — Галина Петренко

від 1996 — Надія Світлична, активістка правозахисного руху, лавреат Державної премії України ім. Т. Шевченка.

Ігор Василик

Об'єднання Жінок "Просвіти" в Аргентині

Український жіночий рух в Аргентині почав розвиватися на початку 30-тих років. Найпершою українською жіночою організацією в Аргентині була створена в 1931 році Добродійна Спілка Жінок, яку очолила Оксана Драгоманова. Однак, довго ця організація не проіснувала. При кінці 1933 виник Союз Українок, голова Тетяна Михайлівська, який також існував короткий час.

На терені товариства "Просвіта" українські жіночі структури розпочали свою діяльність в 1933 році. 9 квітня 1933 при філії товариства "Просвіта" в Беріссо, 60 км від Буенос Айреса, був створений Жіночий Гурток ім. Лесі Українки, який згодом перетворився в Жіночу Секцію при згаданій філії. Організаторкою жіноцтва та першою головою була Оля Песцьоровська.

*Галина Шафовал,
перша голова Об'єднання
Жінок Товариства "Просвіта"*

*Марія Патинок-Мороз,
голова ОЖТ "Просвіта" в
ювілейному році СФУЖО 1998*

Згодом створювалися нові жіночі секції при "Просвіті" під різними назвами, так що від 1933 до 1972 року зареєстровано 12 секцій у таких місцевостях: Беріссо, Док Суд, Росаріо, Валентін Альсіна, Фльорида — передмістя Буенос Айресу, Віжа Аделіна, Віжа Караса, Беразетегі, Гудсон, Сан Мартін, Бовен.

24 березня 1945 року створено жіночу Секцію при Централі "Просвіти", яка проіснувала аж до 1972 року, коли її переіменовано на Об'єднання Жінок "Просвіти".

24 жовтня 1948 під час ширших сходин представниць Жіночих Секцій Централі та філій Док Суд і Валентін Альсіна рішено, що жіноча секція Централі буде очолювати всю жіночу структуру товариства "Просвіта" і таким

чином стає Централєю Жіночих Секцій Просвіти. Централя мала обов'язок допомагати філіям обіжниками, рефератами, поїздками делегаток, а філії повинні звітувати та висилати делегаток на загальні збори жіночої централі.

Жіночі Секції існували на автономних правах в рамках товариства "Просвіта" зі своїми, виключно жіночими, управами.

Діяльність

В тридцятих роках найактивнішу діяльність проявляла Жіноча Секція при філії товариства "Просвіта" на Док Суді. 7 січня 1934 року там вперше в Аргентині влаштовано "Ялинку" для українських дітей. А 6 травня 1934 року перший раз серед нашої спільноти в Аргентині завдяки старанням згаданої жіночої секції відзначено у філії товариства "Просвіта" на Док Суді День Матері. 9 травня 1935 року, заходом Жіночої Секції з Док Суду, перший раз відзначено День Матері в Централі товариства "Просвіта" в Буенос Айресі. Від того часу відзначення Дня Матері ввійшло до щорічної програми діяльності українського жіноцтва Аргентини.

В 1934 році на Док Суді відбувся перший курс навчання українських вишивок, зорганізований місцевою Жіночою Секцією. Жіноцтво також дбало про допомогу Батьківщині. Наприклад, 19 серпня 1934 року Жіноча Секція з Док Суду влаштувала в Буенос Айресі виставу "Тарас Бульба", дохід з якої був призначений на допомогу для українських політв'язнів в Галичині. Жіноцтво також займалося висилкою пакунків з харчами та білизною для українських біженців в Німеччині та Австрії. Особливою увагою жіноцтва централі товариства "Просвіта" користувалися жінки з УПА. В 1946 році жінки збиралися в централі та плели светри для воєнних біженців.

Особливу увагу звертали жіночі секції товариства "Просвіта" на шкільництво, допомагаючи чим тільки могли. Вже в 1936 році була зорганізована Рідна Школа в Росаріо.

В 1945 році в органі товариства "Просвіта" — газеті "Українське слово" почав виходити "Жіночий Куток" з інформацією для жіноцтва, а в 1948 році з'явилася в згаданій газеті "Жіноча сторінка", яка з перебоями виходила аж до 1972 року, коли її переіменовано на "Сторінку ОЖП". Редагували сторінку Люба Вітошинська, Павлина Данчук, Ярослава Куліш, Наталія Стрийків та Ліда Таурідзька. Остання додала ще і "Дитячу сторінку", яка виходила в 50-тих роках. В 1948 році Централя Жіночої Секції вирішила прилучитися до Жіночого Конгресу, який мав відбутися у Філядельфії, хоч не було офіційного запрошення. Вирішено було вислати певну суму грошей і твори Лесі Українки. Крім того, делегатки всіх трьох існуючих тоді жіночих організацій Аргентини — Союзу Українок, Жіночих Секцій при Т-ві "Відродження" та Жіночих Секцій при Т-ві "Просвіта", написали спільний привіт та свої пропозиції щодо резолюцій Конгресу.

Починаючи від 1947 року до Аргентини прибула т. зв. "нова еміграція", новоприбулі жінки включилися до існуючих жіночих організацій, значно посиливши їх діяльність.

Серед головніших виявів діяльності Жіночих Секцій товариства "Просвіта" в тих роках слід відмітити велику виставку українського народного мистецтва, яка відбувалася від 13 до 28 листопада 1948 року в сальонах централі товариства "Просвіта" з позитивним відгуком в місцевій аргентинській пресі. Це була перша українська виставка такого розмаху в Аргентині.

Провідні діячки Жіночих Секцій Просвіти в 50-тих роках.

Сидять зліва: Стефанія Бондар, Юлія Качанівська, Люба Богацька, Марія Ганущак, П. Полянська та Ксеня Мушак. Стоять зліва: Софія Марусин, Осипа Лисай, Марія Савич, Марія Медвідь, Анастазія Ганусяк, Ярослава Гуренок, Катерина Гірник, Ганна Феняк та Анна Кашуба.

В грудні 1949 влаштовано вечір вишиваного одягу. В травні 1950 року влаштовано другу виставку народного мистецтва з відгуком в аргентинському жіночому журналі "Марібель". Виставку повторено в 1956 році.

Також влаштовували літературні вечори, вечори гумору і сатири, театральні вистави, реферати про визначних українських жінок, про традиції, про народне мистецтво і т. п. Крім того провідні діячки Централі виїжджали до філій, де давали реферати на різні теми.

На превеликий жаль, переважаюча більшість т. зв. "нової еміграції" перexала в пізніших роках до Америки і Канади, це від'ємно відбилося на громадській діяльності.

Жіночі секції продовжували свою працю, аж до організаційного перетворення в Об'єднання Жінок "Просвіти", процес, який розпочався в 1972 році та завершився в 1980 році.

Об'єднання Жінок "Просвіти", в скороченні ОЖП, створено 5 листопада 1972 шляхом переіменування існуючих Жіночих Секцій при Товаристві "Просвіта". Завданням організації є об'єднати жінок, що живуть в Аргентині, для пропагування ідеї самостійності України, втримання наших традицій та духовості та передання нащадкам культурних надбань українського народу, як і теж проведення харитативної діяльності серед членства "Просвіти" та української громади.

Структурно ОЖП складається з централі ім. Ольги Басараб, яка діє при централі Т-ва "Просвіта", та шести відділів, що існують при філіях "Просвіти", а саме: Авежанеда, Беріссо — Відділ ім. Лесі Українки, Вільде — Відділ ім. Марії Заньковецької, Сан Мартін — Відділ ім. Олени Теліги, Віжа Аделіна — Відділ ім. Ольги Басараб і Віжа Караса — Відділ ім. Олени Теліги.

Під час I З'їзду ОЖП 18 травня 1975 року посвячено організаційний прапор. Головами ОЖП були: Галина Шафовал (1972-1978 та 1982-1985), Ольга Говдак (1978-1982), Олена Дмитрів (1985-1992), Марія Шульба (1992-1998) та Маруся Мороз (1998 дотепер).

Співпраця зі СФУЖО

ОЖП є членом СФУЖО, членом Світового Конгресу Українців, членом Українського Державницького Фронту та Української Центральної Репрезентації в Аргентині.

В 1972-1986 роках Об'єднання видавало "Сторінку ОЖП" при просвітянській газеті "Українське Слово", редакторами якої були Ліда Тавридзька, Ганна Середяк, Галя Шафовал та Наталія Стрийків.

Представниці ОЖП брали участь в Конгресах СФУЖО, а саме — Мирослава Винницька (1973 рік), Галя Шафовал (1977 рік), Ольга Дмитрів (1987 рік), Марія Шульба (1992 та 1997 роки). Брала участь в Конференції складових організацій СФУЖО Південної Америки в Курітибі, Бразилія, в 1986 році. Делегатками від ОЖП на Конференції були Олена Дмитрів, Ліда Тавридзька, Наталя Вітошинська та Ліда Кметь.

Від 1 до 4 квітня 1997 року Буенос Айрес був осідком Конференції складових організацій СФУЖО Південної Америки, в якій взяли участь голова СФУЖО Оксана Соколик, представниці з Бразилії та члени ОЖП, Союзу Українок в Аргентині (СУА) та Організації Українок Відродження (ОУВ).

Від СФУЖО відвідали діючі українські жіночі організації Аргентини, серед них і ОЖП, голова СФУЖО д-р Марія Квітковська в листопаді 1985 року, референтка народного мистецтва СФУЖО Наталя Даниленко в червні 1988 року та голова СФУЖО Оксана Соколик в квітні 1997 року. З тієї нагоди

Оксана Соколик побувала у місцевих філіях Т-ва "Просвіта" та існуючих відділах ОЖП. Під час її візиту до філії Беріссо, наша гостя була відзначена місцевими властями титулом визначної гості міста Беріссо. В супроводі Марії Шульби і Анни Столяр-Твердої голова СФУЖО відвідала українські поселення в провінції Місіонес та нашу громаду в Парагваї.

Марія Шульба крім головства ОЖП, була заступницею голови СФУЖО на Південну Америку. Слід відмітити працю Наталі Гоцалюк-Шиндюк, яка секретарювала під час Конференції СФУЖО в Буенос Айресі, виконуючи такі самі функції в управі ОЖП від 1992 року.

Діяльність

За весь час свого існування Об'єднання Жінок Просвіти вело багатогранну працю. Щорічно разом з "Просвітою" влаштовує Святий Вечір-Ялинку, Спільне Свячене.

З приводу відзначення 25-ліття СФУЖО в жовтні 1973 року, започатковано постійний музей і виставку "Постійна виставка українського народного

Курс вишивок в 1995 р.

*Сидять зліва: Барбара Свистун, д-р Ірина Філяк, Марія Шульба, Ліда Таєридзька, Анна Гошовська та Розалія Данилишин.
Стоять зліва: Марія Гнатишин, Ліда Захара, Жолянда Заяць, Ольга Паєлишин, Наталка Шиндюк та пані Христан.*

мистецтва ім. Лесі Українки”, яку офіційно відкрито після перебудови будинку централі Т-ва “Просвіта” 30 серпня 1981. Виставка діє до сьогодні.

Кожного року жінки організують курси писанкарства, якими спочатку керувала Анна Кашуба-Головенко, а відтак довгі роки Анна Гошовська, та курси вишивання під керівництвом Анни Гошовської. В 1984 році з приводу такого курсу писанкарства, журнал з Diners Club помістив статтю з кольоровими фотографіями. В 1995 році крім курсів вишивок, які вела Ірина Філяк, відбулися курси художнього малярства під проводом проф. Володимира Бородина.

У сімдесятих та вісімдесятих роках ОЖП брала активну участь в акціях оборони українських політичних в'язнів, разом з іншими жіночими організаціями входила в склад Організаційного Жіночого Комітету оборони жінки-політв'язня (1975 рік).

В роках 1973-1978 ОЖП вела акцію придбання шкільних підручників. З цією метою створено Книжковий фонд ім. Ганни Середяк, який роздав по школах близько 1,000 книжок. Шкільництво є постійним об'єктом піклування жіночої організації.

Жіноцтво з ОЖП організувало виставку вишивок в 1982 році та ікон і вишивок в 1983 році. 18 до 29 листопада 1974 з приводу 50-ліття “Просвіти” ОЖП організувала мистецьку виставку в Bank of Canada, про яку був позитивний відгук в аргентинській пресі. Таку ж виставку повторено в 1984 році з нагоди 60-річчя “Просвіти”. Обидві виставки влаштовано під керівництвом пані Галини Шафовал.

В липні 1986 з огляду на великі повені в провінціях Чако і Місіонес, де живуть наші поселенці, ОЖП організувала та переслала допомогу в формі одяжі, черевиків, білизни для дітей.

ОЖП щорічно організувала відзначення Жінки Героїні, влаштовуючи академії.

З появою українського посольства, ОЖП включилася в акцію збірки фондів з метою устаткування посольства. В 1995 році до Аргентини приїхав Президент Леонід Кучма. З цього приводу ОЖП виготовило українські та аргентинські прапори.

В 1997 році з нагоди святкування 100-ліття українського поселення до Аргентини приїхав дитячий балет “Шумка” з України. Їх побут в Буенос Айресі, що тривав два тижні, влаштовувало ОЖП.

9 серпня 1998 року ОЖП відзначила 85-річчя від дня смерті Лесі Українки.

15 листопада 1998 року відбулося святкове відзначення 50-річчя СФУЖО, організаторами якого виступили жіночі організації — Союз Українок в Аргентині (СУА), Об'єднання Жінок “Просвіти” (ОЖП) і Організація Українок “Відродження” (ОУВ). Свято супроводжалося великою мистецькою програмою. До-

хід від святкувань — 1,000 американських доларів — був призначений, як допомога потерпілим від повені на Україні.

В листопаді-грудні 1999 року відбулося відзначення 75-ліття "Просвіти", ОЖП брала активну участь у підготовці цих святкувань.

В 2000 році ОЖП зорганізувало відзначення 50-ліття з дня смерти генерала Романа Шухевича — Тараса Чупринки та 87-ліття Лесі Українки.

Липень 2000 р. Управа ОЖП.

Сидять зліва: Жолянда Сейване, Ольга Ханик Дмитрів, Маруся Патинок Мороз, Ана Столяр-Тверда, Гання Моссора-Юзва, Наталя Гоцалюк-Шиндюк. Стоять зліва: Ганна Лящук-Корбутяк, Ольга Павлишин, Валентина Савчин, Марія Карась, Елена Удала, Катерина Маркевич, Барбара Свистун, Анна Марія Заверуха, Стефанія Ханик, Марія Елена Піньо, Ліда Захара.

Теодосія Володимирів
Євгенія Оловаренко

Об'єднання Православних Сестрицтв Австралії

За ініціативою митрополита владики Мстислава в січні 1975 року був скликаний I З'їзд Православних Сестрицтв всіх штатів Австралії. На З'їзді була обрана управа організації під назвою Об'єднання Православних Сестрицтв Австралії, скорочено ОПСА. Патронкою Об'єднання назвали св. Юліянію княгиню Ольшанську.

Першою головою управи була обрана д-р О. Качан (від 1975 до 1976), заступницею — добродійка М. Пігулевська, секретарем — Євгенія Оловаренко, скарбником — Л. Дем'яненко. В першій управі працювали також ще шість додаткових членів. Управа виробила Статут організації і розпочала працю.

За двадцять років управу ОПСА очолювали:

1976-1978 — Варвара Пінкевич

1978-1989 — добродійка Нонна Манько

1989-1991 — Н. Лясківська

1991-1996 — Наталка Кларк

*Є. Спесива, добродійка Нонна Манько,
Євгенія Оловаренко. М. Свиридів, голова
О. Качан, добродійка М. Пігулевська,
добродійка О. Люлька, І. Дем'яненко*

Праця ОПСА була дуже різноманітна. Щороку проводилися принаймні два семінари на релігійні теми у яких були заангажовані отці парафій. Влаштувано імпрези на різноманітні теми, як наприклад "Дума Про Почаївську ікону", про життя та діяльність нашої патронки Юліянії Ольшанської, а також хоріві концерти релігійної музики.

Старанням управи ОПСА була зорганізована Ліга Православної Молоді, провідником і духовним опікуном якої був о. Василь Черванів.

Управа висилала пачки і гроші до Бразилії на руки о. Мілуса.

Коли Україна проголосила незалежність, управа ОПСА з допомогою сестрицтв усіх штатів Австралії щедро допомогли Сестрицтву УАПЦ в Києві через пані Коваленко. Також допомогли фінансово парафії міста Ківерці в Україні та іншим.

Для популяризування української православної віри управа ОПСА ввійшла в склад управи жінок Австралійських Церков.

З нагоди 1000-ліття хрещення України, на звернення Консисторії, спільними силами Союзу Українок Австралії Західного Сіднею та Об'єднання Православних Сестрицтв Австралії був упорядкований Культурно-Освітній Музей народного та церковного характеру в місті Канбера.

Члени останньої управи ОПС в Австралії
 Перший ряд: Н. Лясківська, Наталя Тиравська,
 Наталка Кларк, Євгенія Оловаренко,
 Антоніна Завада
 Другий ряд: Н. Балик, З. Вовк, добродійка
 О. Люлька, добродійка П. Черванів,
 Л. Соловій, Д. Володимирів

Управа підтримувала безперервний контакт з парафіями інших штатів Австралії та отцями настоятелями. Управа приймала також активну участь у проведенні Соборів.

На жаль, похилий вік, недуги членок, а також великі віддалі між парафіями утруднювали працю ОПСА, щороку меншало також число членок Об'єднання, так що вкінці стало неможливим вести працю, як того вимагав статут.

На загальне порозуміння з Сестрицтвами інших штатів було вирішено припинити діяльність управи ОПСА дня 25 жовтня 1996 року.

До складу останньої управи входили:

Наталка Кларк — голова,

Теодосія Володимирів — заступниця голови,

Наталя Тиравська — кореспонденційний секретар,

Євгенія Оловаренко — скарбник і при потребі другий кореспонденційний секретар,

Антоніна Завада — протоколярний секретар,

добродійка П. Черванів — член Контрольної комісії,

добродійка О. Люлька — член Контрольної комісії,

Ніна Блік — член Контрольної комісії,

Галина Данько — почесний член.

Галія Дрібниця

Організація Українок "Відродження" ім. Ольги Басараб в Аргентині

Організація була створена при кінці 1937 року як Жіноча Секція при Товаристві "Відродження". У склад першої Управи ввійшли: Анна Михалишин — голова, Евдокія Мужилівська — заступниця голови, Марія Медвідь — секретар, Марія Марцюк — скарбник, і вільні члени: Ольга Липка, Олександра Хан, Катерина Білик і Анна Гаєвська.

До праці приступили з великим ентузіазмом, приєднуючи нових членок, засновуючи філії в містах Беріссо, Авеллянеда, Мунро та інших. Ведено культурно-освітню працю на широку скалю, велику увагу присвячено зберігання української мови та плеканню наших традицій, звичаїв і обрядів. Поширювано між чужинцями правду про Україну і наше прагнення здобути незалежну самостійну Українську Державу.

В 1967 році відбувся перший Конгрес СКВУ в Америці. Наші делегатки мали змогу взяти участь у цій знаменній події та познайомитися з цікавими українськими особистостями і діловими жінками, як наприклад, д-р Марія Квітковська, д-р Маруся Бек, з посестрами з різних жіночих організацій та членами СФУЖО.

Згодом, наша Жіноча Секція переорганізувалася на самостійну організацію під назвою Організація Українок "Відродження" і, як Крайова Управа, в 1974 році увійшла до складу СФУЖО. Рівночасно наша організація стала членом Української Центральної Репрезентації Аргентини та співпрацювала з Союзом Українок Аргентини та Об'єднанням Жінок "Просвіти".

Восени 1977 року ми мали змогу перший раз вислати нашу делегатку на III Конгрес СФУЖО. Нею була наша голова Галина Зінько. В 1987 році на V Конгресі СФУЖО нашою делегаткою була голова ОУВ Марія Коваль, яку вибрано заступницею голови СФУЖО на Південну Америку. Це була велика честь для нашої організації.

Роки 1992-1997

В першу річницю проголошення незалежності Української Держави та в 55-ти річчя Організації Українок "Відродження", в суботу 21 листопада 1992 року відбулися Загальні Збори ОУВ Централі при численній участі членкинь.

У склад нової Управи ввійшли: Галя Дрібниця — голова, Тетяна Будзінська — заступниця голови, Ольга Котульська — секретар, Ольга Дрібниця-Сіка — заступниця секретаря, Анна Регей — скарбник, Ольга Грабар — заступниця скарбника, вільні члени: Текля Тютюнник, Віра Слюсарчук, Стася Краєвська, Стефанія Тютюнник-Селлеріно і Наталка Карпюк. Ревізійна Комісія: Марія А. Коваль, Ліда Атаманюк, Оксана Рудків. Уступаюча голова Марія Коваль подякувала всім членкам за співпрацю та підкреслила необхідність дальшої нашої праці, особливо тепер, коли постала незалежна та самостійна Україна, ми мусимо допомагати нашому народові скріпити і сконсолідувати незалежність.

Нова Управа продовжувала діяльність разом із своїми відділами Беріссо, Авеллянеда та Мунро, щороку відзначаючи наші традиційні та національні свята. Вшановували пам'ять жінок-героїнь, віддавали поклін перед пам'ятником Тараса Шевченка. ОУВ надала фінансову допомогу для відкриття Українського Посольства в Аргентині.

Для відмічення сумних роковин голодомору в жовтні 1993 року відбулися конференції з наświetленням документальних подій, Громадське Віче і посвячення символічної могили Жертв Голодомору на українському цвинтарі. В рамках святкувань 60-річчя Українського Товариства "Відродження", ОУВ влаштувала мистецьку виставку "Українське мистецтво в Аргентині" — мисткиня Люба Корбутяк-Величко.

21 січня 1994 року жалобними сходами з Панахидою вшановано пам'ять д-р Марії Квітковської. На протязі 30 років приходилося нам зустрічатися спорадично з Покійною на різних форумах, будь-то в Америці, Канаді чи Аргентині. Завдяки її старанням, ОУВ включилася у Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій — СФУЖО, яку бл. п. Марія Квітковська очолювала впродовж останніх 10 років свого життя.

В тому самому році відійшла у вічність бл. п. Ольга Григоращук-Грабар, свідомо та ідейна громадянка, яка займала різні пости в головній управі, а в 1975-1977 роках очолювала нашу жіночу організацію.

З ініціативи ОУВ влаштовано заключення Міжнародного Року Родини, проголошеного ООН, та Року Української Родини, проголошеного СКВУ і СФУЖО. Доповідь в еспанській мові прочитала Ольга Дрібниця-Сіка, а головну промову виголосив о. д-р Люїс Глінка. Це гарне свято об'єднало три покоління діаспори та нову еміграцію з України.

В рамках святкувань четвертої річниці проголошення Самостійної України, Відділ Культури при Муніципалітеті Вісенте Льопез спільно з філіями "Відродження" і "Просвіти" Мунро і Сан Мартін, влаштували імпрезу дня 9 вересня 1995 року в театрі "Центро Культураль" в Мунро. До участі прилучилися наші філії в Мунро. Ліда Сокіл проробила всі заходи, мобілізувала мистецькі молодіжні ансамблі та жіночий актив до конкретної співпраці для успіху цього дуже вдалого вечора, проведеного на високому мистецькому рівні.

*Членки Управи Організації Українок "Відродження"
в Аргентині.*

Марія Тарасюк, член ОУВ, вже пару років очолює важливу інституцію — оселю "Калина", і жертвує всі свої сили та знання, щоб наша оселя процвітала.

Наші відділи в Беріссо і Авеллянеді ведуть таку саму працю в своїх місцевостях та співпрацюють з Централєю.

27-29 жовтня 1995 року відбулася надзвичайна подія в Аргентині — візита Президента України Леоніда Кучми з дружиною, що прибули на запрошення аргентинського уряду. Після офіційної програми ми мали змогу привітатися з нашим Президентом.

Травневі роковини. 25 травня 1995 року ОУВ брала участь у святі вшанування пам'яті двох Великих Синів України — Симона Петлюри та Євгена Коновальця — із спільною деклямацією поезії Олександра Олеся "Терновий вінок", яку з чуттям виконали Марія А. Коваль, Ліліяна Лукіячук та Ольга Котульська.

В рамках святкування п'ятої річниці Незалежності України українська громада в Аргентині, спільно з посольством України, належно відзначили цю дату обширною програмою. ОУВ активно брала участь також у широкій програмі візиту голови ПУН дост. Миколи Плав'юка з дружиною.

Членки ОУВ завжди присутні на імпрезах, які влаштовують УЦР, СУА, ОЖП, Пласт, Дивізійники, Професіоналісти, УКО, Православна Церква.

ОУВ старається якнайкраще співпрацювати і сповняти всі завдання супроти СФУЖО. Інформуємо то пропагуємо діяльність СФУЖО в пресі та на радіо.

Квітень 1997 року. Конференція СФУЖО у Південній Америці.

1 квітня з нагоди приїзду голови СФУЖО та другого заступника президента СКУ Оксани Соколик, як також її чоловіка — Ярослава Соколика, Генерального Секретаря СКУ, жіночі організації Аргентини — Союз Українок, Об'єднання Жінок "Просвіти" і Організація Українок "Відродження", очолені містоголовою СФУЖО на Південну Америку Марією Шульбою та Підготовчим Комітетом, зорганізували наступні імпрези: покладення вінка біля пам'ятника Тараса Шевченка, зустріч з Оксаною та Ярославом Соколикками у Централі Товариства "Відродження", Служби Божі в УАПЦ та УГКЦ, концерт у Централі Товариства "Просвіта". Були присутні делегатки складових організацій СФУЖО з Бразилії. Вся програма відбулася з великим успіхом. Ми були і завжди є зі СФУЖО!

З часу проголошення Української Самостійної Держави, наша організація включилася в підтримку допомоги Україні в етапі затвердження державності, про що свідчить наша співучасть у харитативних акціях.

Наша пропозиція відносно вибору найбільш заслуженої членки для відзначення на святкуванні 50-літнього ювілею СФУЖО, знайшла позитивний відгук у Екзекутиви СФУЖО. Вони зрозуміли наші слушні зауваження, що в Управі Організації Українок "Відродження" довгими роками віддано працюють жінки, і всі вони заслуговують на признання. Отже Екзекутива СФУЖО подала цілу Головну Управу Організації Українок "Відродження" в Аргентині, як одну кандидатку для відзначення.

З гордістю подаємо повний склад Управи, відзначеної СФУЖО:

Галя Дрібниця, Тетяна Будзінська, Ольга Котульська, Василина Лукіянчук, Марія Тарасюк, Віра Слюсарчук, Наталка Карпюк, Тереса Тютюнник, Анна Марія Сухінська, д-р Ольга Дрібниця-Сіка, Романа Козак, Зоня Панасюк, Орися Питльована, Стефанія Тютюнник-Селлеріно, Стася Краєвська. Ревізійна Комісія: Марія А. Коваль, Ліда Атаманюк і Анна Регей.

Ярослава Філь

Світське Апостольство Жінок у Німеччині

За постановами Отців II Ватиканського Собору почали творитися організації та товариства, метою яких було допомагати Церкві у праці для народу. Виконуючи це доручення для добра української громади в Німеччині, Владика Кир Платон Корниляк ще у 60-тих роках заснував Світське Апостольство Жінок у Німеччині (САЖН).

Завданням САЖН було організувати українських жінок для допомоги священникам і сестрам у праці для Церкви, для виховання українських дітей у релігійному дусі, збереження віри та моралі, наших церковних і національних традицій.

Перший З'їзд Світського Апостольства Жінок у Німеччині відбувся 24 і 25 травня 1969 року в Мюнхені в приміщенні Апостольського Екзархату в Німеччині. На з'їзд прибули делегатки п'ятнадцяти осередків. Почесним головою з'їзду був Владика Кир Платон Корниляк, Апостольський Екзарх українців католиків у Німеччині та Скандинавії, а духовним опікуном з'їзду — о. монс. Василь Турковид. Головою САЖН було обрано Стефанію Кордубу, яка очолювала цю організацію до травня 1971 року.

Стефанія Кордуба,
перша голова САЖН

Ярослава Філь,
голова САЖН від 1971 року

На згаданому з'їзді опрацьовано і схвалено статут організації з такими завданнями:

- 1) усвідомлювати релігійно, морально і національно своїх членів, заохочувати їх творити відділи САЖН у кожному душпастирстві;
- 2) для духового піднесення членів САЖН проводити сходи та з'їзди, які завжди мали починатися і закінчуватися молитвою, заохочувати членів САЖН частіше приступати до св. Причастя;
- 3) допомагати сиротам, людям старшого віку, відвідувати хворих і самотніх по лікарнях і вдома;
- 4) допомагати священникам організувати літні табори на терені Екзархії та підтримувати їх працю ;
- 5) дбати, щоб жінки в родинях плекали українську мову, народні традиції та звичаї;
- 6) вшановувати пам'ять визначних українських церковних та національних діячів;
- 7) співпрацювати з іншими українськими та міжнародними жіночими організаціями, видавати "Жіночий листок".

Члени САЖН брали активну участь у влаштуванні різних імпрез, самостійно та спільно з іншими організаціями. Протягом років наша організація співпрацювала з Об'єднанням Українських Жінок (ОУЖ), з Українським Християнським Рухом та Українським Християнським Робітничим Рухом.

З ініціативи першої голови САЖН Стефанії Кордуби САЖН почало видавати свій журнал "Вісті САЖН" під редакцією Фелікса Кордуби.

У травні 1971 року головою САЖН обрано Ярославу Філь, яка до цього часу була членом управи.

В 1973 році в тижневику "Християнський голос" почали друкувати "Сторінку САЖН", бо бракувало фондів, щоб продовжувати видавати журнал "Вісті САЖН".

Довгі роки в неділі та свята у церковній домівці члени САЖН готували обіди для вірних нашої парафії, що приносило дохід для Церкви. Кожної першої п'ятниці місяця члени САЖН брали участь у Святій Літургії та молилися у різних наміреннях.

Ольга Лощенко, активний член САЖН, вела велику працю відвідуючи хворих і старших віком, допомагаючи їм духово та матеріально.

Член Управи САЖН і фінансовий референт Галя Вінтоняк віддано допомагала у збірці фондів на будову Української Греко-Католицької Церкви в Мюнхені. Збірку закінчено в 1976 році.

У 1980 році Світське Апостольство Жінок у Німеччині стало членом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО).

Протягом останніх років САЖН вело акцію допомоги українським втікачам з Польщі, допомагало їм полагоджувати справи з німецьким урядом щодо виїзду до Канади чи Америки.

Управа САЖН допомагала фінансово українським школам у Польщі, висилала пакунки з харчами та одягом потребуючим українцям у Польщі.

Владика Кир Платон Корниляк завжди підтримував фінансово нашу організацію, він покривав також кошти видання журналу "Вісті САЖН".

САЖН діставало також допомогу від Українського Золотого Хреста з Америки.

САЖН зібрало серед нашої громади в Мюнхені 10,000 німецьких марок на церкву в Люрді, Франція. Про це свідчить золотими буквами запис на таблиці жертводавців у підвалі цієї церкви.

САЖН успішно виконувало церковно-громадські обов'язки, звертаючи особливу увагу на релігійне виховання своїх членів.

*Учасники II-го З'їзду САЖН, 1971 рік.
Посередині: Преосв. Владика Платон Корниляк
і о. монс. Василь Турковид, духовний опікун.
Друга зліва: Стефанія Кордуба, голова*

Зоя Нижанківська

Українське Жіноче Товариство у Швейцарії

Українське Жіноче Товариство у Швейцарії (УЖТШ) було створене в 1981 році з метою угрупувати жінок-українок невеликої еміграції у Швейцарії згідно з ідеалами, спільними з іншими українськими жіночими організаціями діаспори: збереження власної ідентичності, виховання молодшого покоління, поширення зовнішніх зв'язків у країні перебування, допомога землякам та їх родинам і репрезентація доброго імені України та її культури. Із здобуттям незалежності України, до цих завдань долучилася гуманітарна допомога Україні та взаємозбагачуюче спілкування з Батьківщиною.

В 1982 році УЖТШ вступило в члени СФУЖО, як 22-га складова організація, та прийняла її статут. До першої Управи Товариства увійшли: Зоя Нижанківська — голова, Христина Качалуба — секретарка, Леоніда Гаврилишин — скарбник. За майже двадцять років існування Товариства ця невелика група сумлінно виконувала завдання, співпрацюючи одночасно з іншими організаціями: Товариством Українців Швейцарії та Українсько-Швейцарським Товариством, до якого належать також члени швейцарського уряду.

На громадському полі УЖТШ влаштовувало великодні та різдвяні прийняття і співдіяло в ювілейних та інших святкуваннях з участю чужинців, як от: 1,000-ліття Хрещення України, 50-ліття НТШ, різні державні свята.

Широку діяльність розвинуло УЖТШ в ділянці культури, влаштовуючи численні збірні та особисті виставки наших трьох мисткинь — Христини Качалуби (скульптура) і Зої та Лади Нижанківських (малярство). Виставки відбулися під патронатом швейцарського консула в Мюнхені, в українській амбасаді в Берні, "Евроарт" в Женеві, під час українських днів у ратуші в Цюріху.

Ми проводили також численні виставки народного мистецтва в багатьох містах французької та німецької Швейцарії, виставки української літератури в книгарнях, щорічні Міжнародні Сальони розмальовування писанок (Женева, Берн), курси писання писанок і лекції у коледжах і при парафіях.

З проголошенням незалежності Української Держави нав'язали гарні контакти з українським посольством у Берні та представництвом України в ООН у Женеві. Посол О. Сліпченко, перша жінка-посол Ніна Ковальська та посол Микола Маймескул завжди охоче з нами співпрацювали.

Створення УЖТШ.

*Перший ряд зліва: Леоніда Гаєрилишин, скарбник,
Ірена Прокоп, Христина Качалуба, секретар.*

*Другий ряд зліва: Зоя Нижанківська, голова, Льоля Гаєрилюк,
Н. Кащук,*

УЖТШ зорганізувало чималу гуманітарну допомогу Україні у формі пересилки ліків, медичних апаратів, одягу, харчів тощо, а також надавали фінансову допомогу сиротинцям, старшим та дітям, потерпілим від наслідків вибуху у Чорнобилі, які видужували у Швейцарії. УЖТШ провело також інші акції: організувало висилку бібліотеки до Луганська, співорганізувало концерти в Україні, надавало стипендії студентам-музикантам.

В 1996 році репрезентація УЖТШ зустрілася у Берні з Президентом України Леонідом Кучмою, де при круглому столі провели дискусію на актуальні для України теми.

УЖТШ завжди тісно співпрацювало із СФУЖО, приймало участь у Річних Нарадах в Торонто, Європейських Конференціях, ювілеях та з'їздах у Києві, Лондоні, Мюнхені, Празі. Голова УЖТШ відбула дворічну каденцію заступниці голови СФУЖО на Європу, відвідуючи більшість відділів Союзу Українок на цьому континенті.

Двічі відвідували нас голови СФУЖО, д-р Марія Квітковська та Оксана Соколик, підтримка та поради яких були дуже цінними для нашої організації.

Хотілося б тут відзначити діяльність декількох членок: О. Беран, Е. Нагірянська, І. Михайлишин, Є. Курц та інших, які вклали не лише багато праці

Десятиліття УЖТШ.

Зліва направо: Оксана Михайлишин з мамою П. Михайлишин, Михайлина Дафльон, скарбник, Христина Качалуба, секретар, Оля Беран, заступниця секретаря, Зоя Нижанківська, голова, Елен Нагірянська, кулінарні справи.

у розвиток Товариства, але також і посвяту та патріотизм. УЖТШ відзначила Золотий Ювілей СФУЖО малярською виставкою своєї голови Зої Нижанківської в Торонто.

На сьогоднішньому етапі існування УЖТШ стоїть на порозі змін. З відходом старших членок Товариства та приїздом до Швейцарії молодшого покоління з України, а також тому, що ми розсіяні по цілій країні, виникає тепер проблема згуртування, перегляду перспектив організації. Продовжуючи попередні аспекти діяльності, ми повинні впроваджувати нові, як наприклад, взаємодопомога чи дитячі садочки. Віримо, що наша корисна праця позитивно розвиватиметься і надалі на гостинній швейцарській землі.

Катерина Сіроцька

Союз Українок у Польщі

Свій літопис ми почали 28 вересня 1991 року, коли з ініціативи Оксани Соколик та при підтримці Володимири Балій (відтак першої голови СУП), українські жінки зібралися на першому З'їзді та офіційно заснували українське жіноче товариство з місцевими відділами. В час, коли починалася трансформація країни і суспільства, вперше у повоєнній Польщі відбувся З'їзд українських жінок.

Союз Українок у Польщі (СУП) — це складова частина та автономна організація при Об'єднанні Українців у Польщі (ОУП).

*Володимира Балій, перша
голова Союзу Українок у
Польщі*

*Катерина Сіроцька,
голова СУП в ювілейному році
СФУЖО 1998*

Внаслідок акції Вісла, українці в Польщі дуже розпоршені географічно по цілій країні. У зв'язку з тим відділи СУП створено у Варшаві, Вроцлаві, Битові, Кошаліні, Кракові, Катовіцах, Перемишлі, Венґожеві, Оструді, Ілаві, Кентшині, Ольштині та в Сяноці.

Наші основні завдання визначені в Статуті СУП, а саме: плекати рідну мову, зберігати віру, традиції, дати можливість молоді вивчати українську мову у пришкільних і прицерковних школах. Тому ми докладаємо великих зусиль, щоб створити якомога більше таких шкіл і заохочувати батьків посилати туди дітей. Вперше у післявоєнний час вдалося зорганізувати таку школу у Варшаві. Ця школа успішно працює вже 10 років.

Зліва сидять: Віра Фальковська, Катерина Сіроцька, Марія Паньків, Володимира Балій, Люба Старак-Горденко. Стоять зліва: Мирослава Кірчув, Люба Свіченюк, Аніта Гнал, Зоя Вербова, Анна Мартинюк, Ірена Боберська, Наталя Кравчук, Богуслава Мацієвич, Яніна Домбек, Ганна Гнатюк, Чеслава Мазурак.

У наших відділах СУП жіноцтво проводить, між іншим, щорічне свято Івана Купала, виставки вишивок і писанок, школи писанкарства, використовуючи можливість виявити багатство наших народних традицій. Жінки організують показ зразкових святкових столів, особливо Великодних, та обов'язково так звану Кутю — спільну зустріч у час Різдва Христового. Особливої уваги заслуговують зустрічі української громади Варшави з парламентаріями Польського Сейму та представниками Посольства України при Куті.

Для фінансової підтримки шкільних заходів СУП створив Стипендійний фонд, що діє при Об'єднанні Українців у Польщі, до поповнення якого швидко підключилася СФУЖО. Заохочуємо учнів наших шкіл приймати участь у Літературних конкурсах СФУЖО ім. Марусі Бек. Вже багато українських школярів з Польщі стали його лавреатами.

Усі заходи СУП, що проводяться серед української громади Польщі, а також зв'язки з діаспорою, знаходять віддзеркалення на сторінках жіночого журналу — органу СУП "Криниця", який на громадських засадах редагує Наталія Кравчук.

Головна управа та варшавський відділ СУП проводять різні зустрічі у підвальному приміщенні церкви оо. Василіян. Це гуртує як варшавську громаду українців, так і українську еміграцію з України. Треба також підкреслити, що

СУП має гарні контакти із священниками в багатьох місцевостях, де спільно організовують національно-релігійні торжества.

СУП не обмежується тільки виконанням внутрішніх статutowих завдань, але й плідно співпрацює з Об'єднанням Українців у Польщі. Голова СУП Катерина Сіроцька є членом Ради і бере участь у засіданнях.

Ми підтримуємо тісний зв'язок із посестрами в діяспорі — їхніми організаціями в Канаді, США, Естонії, Словаччині, Австралії, Чехії, Бельгії, Швейцарії та Німеччині. На заклик Об'єднання Українських Жінок у Німеччині ми зібрали біля 1,500 підписів для створення пам'ятної кімнати українських жінок-політв'язнів, які загинули в концтаборі Равенсбрюк. Голова СУП Катерина Сіроцька брала участь у Європейській Конференції жіночих організацій в Мюнхені, де прозвучав реферат "Українці у 50-ліття Акції Вісла", та їздила до Великої Британії, де ОУЖ святкувало своє 50-річчя.

1997 рік був відзначений ювілеєм українців у Польщі, що мав сумне забарвлення — п'ятдесяту річницю виселення з рідних земель. Відзначили ми цю дату спільно з ОУП, гостями з діяспори та представниками урядів України і Польщі. Відбувся величавий Конгрес, який засудив "Акцію Вісла" як злочин супроти людства. Члени Союзу Українок Польщі були чільними організаторами дводенних дебатів Конгресу та представляли організацію в президії на засіданнях.

Наша зовнішня діяльність виявилася ще й у таких заходах:

- участь у VI Конгресі СФУЖО (Катерина Сіроцька та Марія Паньків виступили з доповідями);
- участь у VII Конгресі СФУЖО (Катерина Сіроцька, Анна Цалка, Анна Мартинюк підготували панель "50 літ Акції Вісла");
- участь у міжнародній конференції в Україні (Віра Фальковська, Анна Мартинюк, Ірина Богун та Наталія Кравчук);
- участь у форумах української діяспори в Києві (Ірина Богун);
- Катерина Сіроцька була заступницею голови СФУЖО на Європу в 1996-1998 роках;
- участь у Європейській конференції СФУЖО 1999 року в Празі-Кошицях (Галина Туркевич і Марія Соколик).

В 1999 році з ініціативи ЮНІСЕФ дружина президента Польщі Йоланта Квасневська провела Міжнародну конференцію на тему прав дитини. До Варшави з'їхалися королеви та дружини президентів з багатьох країн, серед них — Людмила Кучма. У трьохденних нарадах брали участь Катерина Сіроцька і Наталія Кравчук, вони також провели розмову з Людмилою Кучмою про ситуацію дитини в сучасній Україні.

Представниці СУП щорічно беруть участь у Річних Нарадах СФУЖО, а також проводять Річні Наради своєї організації, в яких приймають участь як почесні гості представники української діяспори — Оксана Соколик та Наталя Даниленко.

Треба згадати також ряд виголошених на Річних Нарадах рефератів, серед них — про роль жінки в новому тисячолітті та про християнське виховання в родині.

Коли виникає потреба, СУП включається в харитативні акції інших організацій, а часом і сам виступає з ініціативою проведення допомоги.

Наприклад:

- відпочинок дітей Чорнобиля в українських родинах у Польщі;
- збірка жертвам повені на Закарпатті та в Гурові Ілавецькому, де значна частина жителів — це українці;
- допомога сиротинцям на Івано-Франківщині;
- допомога лікарні у Львові;
- допомога старшим, немічним та хворим українцям у Польщі;
- допомога дітям — учням українських шкіл у Польщі, які були на екскурсії у Варшаві.

Перед нами — ще не завершена праця над великим проектом. З ініціативи Сестер Службниць УГКЦ українська громада Польщі почала будувати Екуменічний дім для старших віком під Перемишлем. Перші датки вже надходять, і ми розпочинаємо будову, хоч для завершення цього почину необхідно зібрати ще великі кошти.

Протягом 2000 року ми розпочали реконструкцію історичного православного цвинтаря у Варшаві — квартал могил воїнів УНР. З цією метою провели збірку. В організаційну працю цього проекту активно включилося українське жіноцтво Варшави. Архітект Богдан Боберський, прихильник СУП, працює над упорядкуванням цієї частини кладовища та над створенням проекту спільного пам'ятника загиблим воїнам.

Важливою ділянкою життя СУП є організація та активна участь в національних святах, які проходять у церквах та на могилах українських патріотів. Свята проходять на місцях національної пам'яті у Варшаві, Пикуличах, Завадці Морохівській, Явожні, Павлокомі, Млинах, Лісках, Улючу, Вербиці та Гребенному. У цих святах часто беруть участь офіційні делегації з України.

Проведення заходів, розпочатих за ініціативою СУП, позначене плідною співпрацею українського жіноцтва Польщі з представниками Посольства України у Польщі. Особливо цінуємо співпрацю з послом П. Сардачуком і його дружиною Надією та радником Т. Стараком і його дружиною Любою. Тішить нас, що у 2000 році Ірина Богун стала почесним членом СФУЖО.

В травні 2001 року Марія Паньків видала книжку "Віра-Надія-Любов" про жінок, які потерпіли за волю України.

Все це — наш скромний доробок, опрацьований горсткою жінок-активісток у розпорошеному українському суспільстві Польщі. Це — наш вклад у працю загальносвітового жіноцтва, гідним представником якого є СФУЖО.

д-р Тетяна Беднаржова

Об'єднання Українських Жінок в Чеській Республіці

В 1917-1920 роках значна частина активних борців за національне та соціальне визволення українського народу вимушена була залишити Батьківщину. Українська політична еміграція складалася переважно з представників національно свідомої інтелігенції — політичних та військових діячів Центральної Ради, Гетьманського уряду, Директорії УНР, професорів та викладачів університетів, письменників, інженерів, священників, студентів. Після певного періоду пристосування до місцевих умов життя, свідомою частиною української еміграції, яка і на чужині залишилася відданою ідеям самостійності України, почала використовувати інтелектуальну і соціальну базу українського середовища для організації українського наукового та національно-культурного життя в країнах перебування. Звичайно, плідну науково-педагогічну діяльність українська еміграція могла вести лише завдяки прихильному ставленню урядів, політичних кіл і громадськості країн перебування.

Такою країною стала Чехословацька Демократична Республіка на чолі з її першим президентом — професором, політиком, філософом Томашем Гариком Масариком, який з симпатією та розумінням ставився до української іміграції, пам'ятаючи яку допомогу надав уряд УНР Чехословацькому корпусу в 1917-1918 роках. Президент Масарик всіляко сприяв розвитку українського культурного життя та національним прагненням українців. Можна без перебільшення стверджувати, що завдяки Масарику понад два десятиліття Прага була, за висловом Олександра Олеся, "колискою української свободи, політичним, науковим та культурним осередком української духовності".

Уряд Чехословаччини надав субвенції для створення українських вищих шкіл — Українського Вільного Університету, Українського Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі, Української Подебрадської Академії, Українського Інституту Пластичного Мистецтва, гімназій, різноманітних українських наукових та політичних товариств і об'єднань. Серед них була Українська Жіноча Національна Рада, яку очолювала Софія Русова. Ця Рада була складовою частиною Міжнародної Ліги Миру та Свободи.

В Празі та Подебрадах в перших роках іміграції було чотири українських жіночих об'єднань:

- 1) Допомогова жіноча секція при українському Громадському комітеті;

- 2) Український Жіночий Союз;
- 3) Філія Національної Ради Українських Жінок (голова Софія Русова);
- 4) Громада українських студенток при Педагогічному Інституті (членом якої була і Олена Шовгенів-Теліга).

Всі жіночі організації розвинули широку культурну та благодійну працю: створили дитячий клуб, влаштували академії, свята, опікувалися українськими могилами на чужині, організували їдальню з українськими стравами, де безкоштовно видавали обіди для немаєтних імігрантів, підтримували зв'язки та співпрацювали із Союзом Українок Америки. Софія Русова була обрана почесною головою Союзу Українок Канади.

*Староста міста Подебради (Чехія)
Йозеф Дурчанскі вітає нашу делегацію.*

У значній мірі українським жіночим організаціям завдячували своїм розвитком такі організації на еміграції як "Пласт" і "Сокіл", завдяки українським жінкам видавалися часописи "Рідна мова", "Наша культура".

За довгі роки існування українських вищих шкіл у Чехословаччині до професорського складу входили жінки, які належали також до Українського Жіночого Союзу. Так Софія Русова очолювала катедру педагогіки Педагогічного інституту, викладачами іноземних мов були Лідія Шульгіна, Марія Славінська, Оксана Косач-Шимановська (молодша сестра Лесі Українки), Софія Дністрянська, українську мову викладала Марта Панькевич, чеську — Марія Носкова-Бочковська, фортепіано і сольоспів вчили Люба Ліндфорс, Віра Березовська, а диригування — Платоніда Россіневич-Щуровська.

Як довголітня голова Української Національної Жіночої Ради і як почесний член Всесвітнього Союзу Українок, Софія Русова неодноразово виступала з трибуни жіночих з'їздів (Відень 1923-1924, Подебради 1923, Рим 1924, Гренобль 1932, Лугачовіце 1937), розповідаючи про важке становище жінки в Україні, про репресії української інтелігенції, про голодомор, про мужність українських жінок у боротьбі з окупантами. Так, її виступ на жіночому конгресі в Римі про долю української жінки не лише викликав велике враження у слухачів, але й знайшов відгук у пресі. Закінчила свою доповідь Софія Русова такими словами: "У нас тепер немає ні національного уряду, ні парламента, але ми їх одного дня матимемо. Я почуваю себе щасливою, що можу передати жінкам усіх країв і народів привітання від наших нещасних жінок, мучениць, вірних націо-

*На Ольшанському цвинтарі в Празі.
Д-р Тетяна Беднаржова біля могили
Олександра Олеся, 1999 рік.*

нальній ідеї, і я сподіваюся, що ви всі привітаєте з симпатією нашу боротьбу до волі і світла".

Отже, на еміграції в Чехословаччині українські жінки вклали свою цеглину в розбудову наукової, освітньої, культурної діяльності.

Від осені 1939 року в час німецької окупації Чехії український жіночий рух був максимально обмежений, пізніше жіночі організації розпущені.

Не була відновлена діяльність українських жіночих організацій і після закінчення II Світової війни в 1945 році, коли значна частина українців в Чехії була заарештована та депортована до Советського Союзу.

Після відновлення демократії в 1989 році в Чехословаччині відродилося українське життя. Об'єднання Українських Жінок на терені Чехії, як самостійна організація, виникла лише в 1998 році. Особливим стимулом для цього став приїзд до Праги голови СФУЖО Оксани Соколик. На зустрічі в амбасадора України в Чеській Республіці п. Озадовського згадали про Софію Русову, і ми, українські жінки, зрозуміли, що мусимо продовжувати традицію українського жіночого руху, яка була такою плідною у Чехословаччині між двома Світовими війнами.

Від самого початку між ініціаторами створення Об'єднання Українок Чехії (ОУЧ) було кілька непересічних жінок, які увійшли до Управи ОУЧ, а саме — Ольга Погориляк, Ірина Шпайс, Євгенія Кизима, Леся Федик, Марта Шеленко,

Голова СФУЖО Оксана Соколик вручає почесну грамоту СФУЖО музикознавцю д-р Ользі Дудко, племінниці о. проф. А. Волошина.

Марія Горова, Павліна Беноні, Надія Петжікова, Одарка Мразова, Ірина Затовканюк, Марія Пітерова. На загальних зборах вибрано головою Тетяну Беднаржову.

Визначною подією в житті нашої організації стало те, що на Річних Нарадах СФУЖО 31 жовтня 1998 року на рекомендацію Екзекутиви СФУЖО нашу організацію було одностайно прийнято до складу Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

Не менш вагомою подією було проведення Регіональної Конференції СФУЖО в Празі в червні 1999 року. Конференція відбувалася за такою програмою:

- 13 червня, привітання хлібом і сіллю на летовищі делегаток СФУЖО з Канади — Оксана Соколик, Володимира Лучків, Іванна Кушпета, Мирослава Загребельна, Марія Комарницька, зі США — Наталя Даниленко, Слава Рубель, Надія Світлична, Марія Кондрат, Боженка Ольшанівська, з Бельгії — Галина Билина, Параскевія Галабурда, з Швейцарії — Зоя Ни-

жанківська, з Києва — д-р Валентина Борисенко. Як гостя привітали інж. Ярослава Соколика з Канади. Згодом число делегаток від СФУЖО доповнили: Леся Дяківська — Англія, Ірина Спех, Ярослава Філь — Німеччина, Ліля Чикальська — Естонія, Галина Туркевич, Марія Соколик — Польща, Надія Якобі — Австралія.

- 14 червня відбулася зустріч з українською громадою Праги. Голова ОУЧ розповіла про її діяльність. Голова СФУЖО Оксана Соколик передала грамоту Почесного члена СФУЖО музикознавцеві Ользі Дутко, племінниці Августина Волошина.
- 15 червня відбулося прийняття у амбасадора України в ЧР.
- 16 червня відвідали Подебради, де в 1920-1930 роках знаходилася Українська Подебрадська Академія. Учасників конференції привітав Староста Подебрад Йозеф Дурчанскі. Відвідали також місцевий цвинтар-український колумбарій, на якому знаходяться урни з прахом видатних українських вчених, письменників, педагогів, серед них Дмитро Антонович, М. Бринський, Євген Чикаленко та інші.

ОУЧ відгукнулося на звернення Екзекутиви СФУЖО до складових організацій, ми вислали свій протест до Києва в справі тотальної русифікації, денационалізації в Україні.

Важливою стороною нашої діяльності є співпраця з чеськими жіночими організаціями (д-р Я. Гайна, М. Ангелова), з мерією міста Праги (д-р Я. Балвін) та міністерством культури (д-р Яна Вондракова), які піклуються про національні меншини, що живуть і працюють в ЧР.

Налагоджуємо контакти з Українським історичним клубом міста Москви та Українським історико-філологічним інститутом Москви (ректор проф. В. Ідзьо). В серпні 2000 року приймали участь у Конференції "Українська діаспора в Росії". Подарували українські книжки.

На протязі трьохрічного існування нашого Об'єднання вдалося здійснити декілька цікавих конференцій та імпрез.

26 лютого 2000 року відбулася конференція присвячена 60-річчю від дня смерті Софії Русової. Відкрив конференцію проф. В. Жідліцкі, далі пролунали доповіді про видатну українку:

- "Софія Русова — видатний педагог, просвітитель, літературознавець і громадський діяч" — доц. д-р Тетяна Беднаржова;
- "Софія Русова в Празі" — д-р Богдан Зелінський;
- "Спогади про Софію Русову" — мгр. Марія Лошак-Леонтович.

4 лютого 2000 року в день народження Софії Русової поклали квіти на місці її останнього спочинку. Отець Сергій Ільницький відслужив заупокійну Службу Божу.

2-4 березня 2000 року в Празі відбулася міжнародна конференція "Томаш Гарик Масарик, ідея демократії та сучасна Європа" присвячена 150-літньому

Конференція присвячена 60-літтю з дня смерті С. Русової. Професор філософського факультету Карлового Університету Вацлав Жідліцкі та д-р Яна Вондракова, міністерство культури Ч.Р.

ювілею президента Чехословаччини, який стояв біля витоків міжнародних стосунків України та Чехословаччини. Тетяна Беднаржова виступила з рефератом на тему "Т. Г. Масарик як педагог".

А 16-17 березня 2000 року відбулася ювілейна наукова конференція у Львівському Національному університеті ім. І. Франка, на якій Тетяна Беднаржова виголосила реферат "Т. Г. Масарик та українська еміграція в Празі в 1920-1930 роках".

10 березня 2001 року ОУЧ у співпраці з амбасадю України в ЧР урочисто відзначили 187 річницю з дня народження та 140 річницю дня смерті Тараса Шевченка. На урочистому вечорі святочні промови виголосили Тетяна Беднаржова "Шевченко як інтелектуальна та морально-етична постать" і музикознавець Оксана Пеленська "Шевченко як художник". В мистецькій частині поезії Шевченка декламували Ганнуся Камінська, Павліна Беноні, Марія Дуфкова, Марія Горова. Солісти Київської опери та Національного театру в Празі Надія Петренко, Олександр Бень та Володимир Коваль заспівали романси видатних композиторів на поезії Шевченка та народні пісні. На закінчення,

камерний хор під диригентурою Надії Петренко блискуче виконав улюблені народні пісні.

Цього ж дня ОУЧ разом з амбасадом України в ЧР провели спільну меморіальну акцію біля пам'ятної дошки, присвяченої першому нецензурованому виданню "Кобзаря" в Празі 1876 року. Акцію підготували Софія та Олександр Русові та Федір Вовк. Під звуки "Заповіту" відбулося спільне покладення вінка та квітів до пам'ятної дошки.

14 травня 2000 року ми відзначили День матері під гаслом "Любов до матері — символ любові до Батьківщини". У своїх виступах Євгенія Кизима, Оксана Івасюк, Ірина Затовканюк, Павліна Беноні, Тетяна Беднаржова розповіли про жінок-матерів, які, пройшовши тернистий життєвий шлях, пронесли любов і віру в краще майбутнє свого народу, якому вони завжди віддано служили (Олена Теліга, Надія Суровцева, Домініка Огієнко, Марія Старицька-Черняхівська, Катерина Грушевська, Галина Дідик, Катерина Зарицька, Ате-на Пашко, Ліна Костенко).

Вже третій рік 16 січня ми проводимо різдв'яні та новорічні зустрічі, на яких з великою приємністю слухаємо українські та чеські колядки у виконанні студентів чеської гімназії (диригент О. Мандлова) та чеського жіночого хору "Співаймо на радість" (диригент Стоняк), сольоспіви Надії Петренко та Ганни Кжіжової.

Чеське "Товариство допомоги" в місті Яхимові вже п'ятий рік приймає на оздоровлення українських дітей з міста Вишгород Київської області. Від 28 червня по 2 липня 2000 року 18 дітей з Чорнобильської зони перебували в Празі в родинах членів ОУЧ Лесі Федик, Марти Шеленко, Надії Петжікової, Марії Горової, Ірини Шпайсової. Діти виступили з концертом для студентів чеської гімназії, а також у греко-католицькій церкві св. Климента. Об'єднання Українських Жінок в Чеській Республіці дістало офіційну подяку від "Товариства допомоги" та від керівника групи дітей з України Оксани Стельмашенко.

З чеської газети "Блеск" наші члени Євгенія Кизима та Леся Федик дізналися, що дев'ятнадцятирічна Оксана Вальо з Львівщини знаходиться в празькій лікарні з левкемією. ОУЧ взялося зібрати 5,000 американських доларів, необхідних для лікування хворої. Дякуємо Екзекутиві СФУЖО, Братству Українців Католиків, Об'єднанню Українських Православних Сестрицтв, Об'єднанню Жінок Оборони Чотирьох Свобід України за надання фінансової допомоги на лікування Оксани, всього — 2,100 американських доларів.

Активно продовжуємо харитативну допомогу мешканцям села Уличне Дрогобицького району на Львівщині, мешканцям села Карпилівка на Рівенщині та сирітському будинку міста Самбора.

На закінчення хотіла б відзначити, що умови праці надзвичайно складні, головне — відсутність приміщення, тому засідання Ради відбуваються по домах членок Об'єднання.

Лілія Чикальська

Союз Українок Естонії

Наша організація створена не так давно — в червні 1998 року. Починали ми із чотирнадцяти активісток, зараз нас є 38. Покищо СУЕ діє тільки в Талліні. Маємо пляни створити відділи по інших містах Естонії, але реалізувати їх ще не вдається.

У своїй діяльності прагнемо зібрати до купи і зберегти ті зерна українства, які всупереч багатьом обставинам (в тому числі — і тяжкий спадок радянського, так званого, інтернаціоналізму), все ж таки проростають і несуть в собі основу нашої духовости, пам'ять поколінь. Підтримуємо українські звичаї, традиції, навчаємо молодь, зігріваємо увагою людей старшого покоління.

Найпершим великим заходом СУЕ було святкування 100-річного ювілею українських організацій в Естонії, який ми влаштували спільно з Українським Земляцтвом восени 1998 року. Свято включало вечір поезії, на якому професійні актори виконували поезії двома мовами, українською та естонською. Поезії українських поетів звучали в перекладі на естонську мову, а поезії естонських поетів — в українському перекладі.

У рамках ювілейних святкувань проведено також конференцію, на якій була зібрана інформація про естонсько-українські зв'язки, про українські товариства, які існували в Естонії протягом останнього століття, та про сучасні українські організації. Історичні відомості були викладені на конференції в доповідях професора Тартуського університету, члена Парляменту Естонії Сергія Ісакова та доктора філологічних наук, члена Союзу письменників Естонії Нафтолія Басселя. Про діяльність сучасних товариств розповідали їх керівники. Матеріяли конференції були видані окремою брошурою. Ювілейне свято завершилося концертом місцевих українських ансамблів.

Велике зацікавлення в українців Естонії викликали вечори, присвячені видатним жінкам України. Союзнянки по черзі готували реферати про княгиню Ольгу, Настю Лісовську-Роксолянну, Марію Заньковецьку, Олену Телігу, Аллу Горську та інших.

В 2000 році союзнянки проводили конкурси: дитячого малюнка та розписування писанок. А влітку 2000 року ми влаштували персональну виставку української вишивки Заслуженого майстра народної творчости України Віри Роїк.

Нашим завданням також є допомогти місцевим українцям краще пристосуватися до умов життя в Естонії, відчутти себе повноправними та повноцін-

ними членами суспільства. Пам'ятаючи своє коріння, розуміти і поважати той народ, на землі якого ми живемо. Дуже суттєвою перешкодою в цьому є мовний бар'єр. Особливо важко приходитьсь людям похилого віку. Тому ми влаштували курси естонської мови.

Окрім курсів мови плянуємо в листопаді 2000 року провести семінар під назвою "Українські та естонські традиції". Шукаємо спільне між нашими народами, а воно є, хоч Естонія і не межує з Україною.

Тісно співпрацюємо з іншими українськими організаціями в Естонії — Українською Греко-Католицькою Церквою, Українським Земляцтвом. Ми є також членом Асоціації Народів Естонії. Беремо участь у конференціях, семінарах, які влаштовують естонські організації.

Також при СУЕ створений і діє дитячий танцювальний ансамбль "Каблучок". Щоправда, зараз шукаємо нового керівника і маємо проблему з костюмами, але діти мають хист і бажання працювати, то ж подолаємо тимчасові труднощі.

В 1999 році голова СУЕ Лілія Чикальська взяла участь, як гість, в Європейській Конференції СФУЖО в Кошицях.

В 2000 році Таллін відвідали голова СФУЖО Оксана Соколик і заступниця голови Володимира Лучків. Після того Союз Українок Естонії став членом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Лілія Чикальська, голова СУЕ, з великою приємністю представляла Союз Українок Естонії на Річних Нарадах СФУЖО 2000 року в Торонто.

Почесні члени СФУЖО

Почесні члени СФУЖО

СФУЖО нагороджує за особливо віддану працю членів складових організацій, а також осіб з-поза організацій, які або допомагали СФУЖО в певних ділянках, або причинилися до підвищення статусу жінки в суспільстві.

З приємністю подаємо список почесних членів СФУЖО.

Почесні голови СФУЖО

1. † Лідія Бурачинська (†1999), США, Філядельфія, відзначена на IV Конгресі СФУЖО, Філядельфія, 1982
2. † Д-р Марія Квітковська (†1994), УЗХ, Чикаго, відзначена на VI Конгресі СФУЖО, Торонто, 1992
3. † Стефанія Савчук (†1994), ОУК, Торонто, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977
4. † Олена Лотоцька (†1975), США, Філядельфія

Почесні Члени СФУЖО

1. † Софія Барабаш (†1993), ЛУКЖК, Монтреаль, відзначена на V Конгресі СФУЖО, Торонто, 1987
2. † Анна Марія Баран (†1996), ЛУКЖК, Саскатун, відзначена на V Конгресі СФУЖО, Торонто, 1987
3. д-р Маруся Бек, США, Дітройт, відзначена на VI Конгресі СФУЖО, Торонто, 1992
4. Ірена Богун, СУП, Катовіце, Польща, відзначена на Річних Нарадах, Торонто, жовтень 2000
5. Преосвященний Владика Ізидор Борецький, Торонто, відзначений з нагоди 90-річчя Владики, Торонто, жовтень 2001
6. † Іванна Бригідер (†1994), ЛУКЖК, Торонто, відзначена на V Конгресі СФУЖО, Торонто, 1987
7. Ірина Вжесневська, ЛУКЖК, Торонто, відзначена на VI Конгресі СФУЖО, Торонто, 1992
8. † Зінаїда Витязь, Об'єднання Українок Бельгії, відзначена на IV Конгресі СФУЖО, Філядельфія, 1982
9. Марія Галій, США, Філядельфія, відзначена з нагоди 25-річчя Фінансової Комісії СФУЖО на Америку, Торонто, жовтень 1998

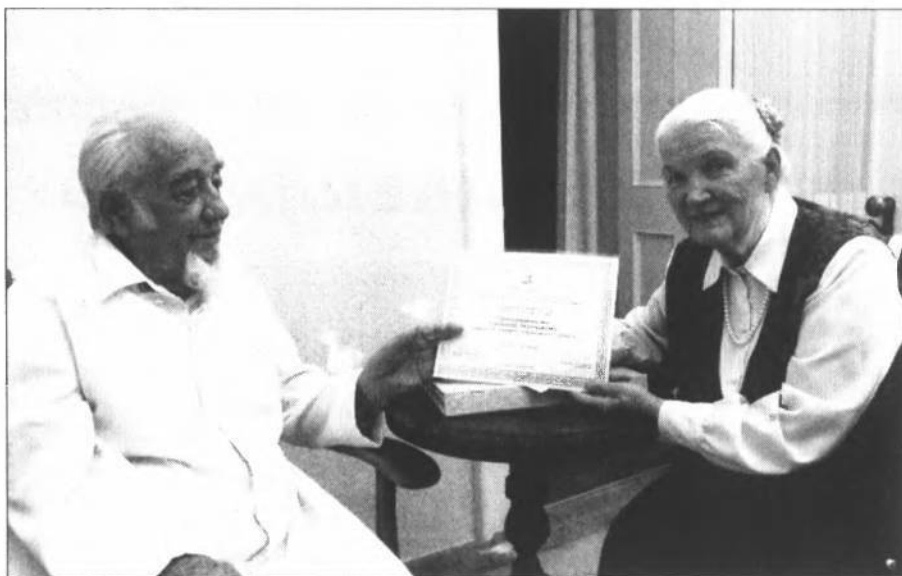
10. † Ганна Ганьківська (†1984), ЛУКЖК, Торонто, відзначена на IV Конгресі СФУЖО, Філадельфія, 1982
11. † Ольга Горачук (†2001), ОЖ ХОС, Бразилія, відзначена на V Конгресі СФУЖО, Торонто, 1987
12. Лідія Гладка, США, Нью Йорк, відзначена на VI Конгресі СФУЖО, Торонто, 1992
13. Марія Данилів, член Фінансової Комісії СФУЖО Америки, США, відзначена на Річних Нарадах, Торонто, жовтень 2001
14. † Ганна Дмитренко-Ратич (†1981), США, Нью Йорк, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977
15. д-р Ольга Дутко, Об'єднання Українок Чехії, Прага, відзначена на Європейській Конференції СФУЖО, Прага, 1999
16. Іванна Зельська, архіварка Асоціації Українських Журналісток при СФУЖО, відзначена на Річних Нарадах, Торонто, жовтень 1999
17. Ярослава Зорич, ОУК, Торонто, відзначена на VI Конгресі СФУЖО, Торонто, 1992
18. Марія Калимін, ОУК, Торонто, відзначена на VII Конгресі СФУЖО, Торонто, 1997
19. † Ізидора Косач-Борисова, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977
20. † Катерина Кравс (†1982), ЛУКЖК, Торонто, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977
21. Лідія Крушельницька, керівник Студії Мистецького Слова, Нью Йорк, відзначена на Річних Нарадах, Торонто, жовтень 1999
22. Христина Кульчицька, США, Фінансова комісія СФУЖО, відзначена на Річних Нарадах, Торонто, жовтень 2000
23. † Марія Мудрик (†1989), ЛУКЖК, Торонто, відзначена на IV Конгресі СФУЖО, Філадельфія, 1982
24. Олександра Миндюк, ЛУКЖК, Торонто, відзначена на VI Конгресі СФУЖО, Торонто, 1992
25. Христина Навроцька, США, Нью Йорк, відзначена на VII Конгресі СФУЖО. Торонто, 1997
26. † Ніна Онацька, Буенос-Айрес, СУ Аргентина, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977
27. † Ірина Павликовська (†1975), ЛУКЖК, Едмонтон

28. д-р Наталія Пазуняк, УЗХ, Філядельфія, відзначена на VI Конгресі СФУЖО, Торонто, 1992
29. † Ірина Пеленська (†1990), США, Філядельфія, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977
30. Олена Процюк, США, Нью Йорк, відзначена на Річних Нарадах СФУЖО, жовтень 1998
31. † Стефанія Пушкар (†1988), США, Філядельфія, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977
32. Дора Рак, США, відзначена на VII Конгресі СФУЖО, Торонто, 1997
33. † Павлина Різник, УЗХ, Чікаго
34. Ірина Сенік, Борислав, Україна, відзначена на святкуванні 50-річчя СФУЖО, Торонто, жовтень 1998
35. † Ганна Сес, ОУЖ, Лестер, Англія
36. † Євгенія Ситник, ОУК, Торонто
37. † Марія Солонинка (†1982), ОЖЛВУ, Торонто, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977
38. † Ярослава Турко (†1992), ЛУКЖК, Торонто
39. Милисент Фенвик, сенаторка США, відзначена на IV Конгресі СФУЖО, Філядельфія, 1982
40. Христя Харина-Сенік, США, Фінансова комісія СФУЖО, відзначена на Річних Нарадах, Торонто, жовтень 2000
41. Марія Харина, США, Філядельфія, відзначена на V Конгресі СФУЖО, Торонто, 1987
42. Ярослава Шеремета, ЛУКЖК, Торонто, відзначена на VII Конгресі СФУЖО, Торонто, 1997
43. † Євгенія Янківська (†1994), ЛУКЖК, Торонто, відзначена на III Конгресі СФУЖО, Торонто, 1977

На пропозицію СФУЖО, відзначення Світового Конгресу Українців — медалю св. Володимира, дістали д-р Марія Квітковська, Ярослава Шафранюк та Стипендійний Фонд Союзу Українок Америки.

За довголітню працю в ООН СФУЖО рекомендувало Міністерству Зовнішніх Справ України надати відзначення Лідії Гладкій, Христі Навроцькій, Олені Процюк та Дорі Рак.

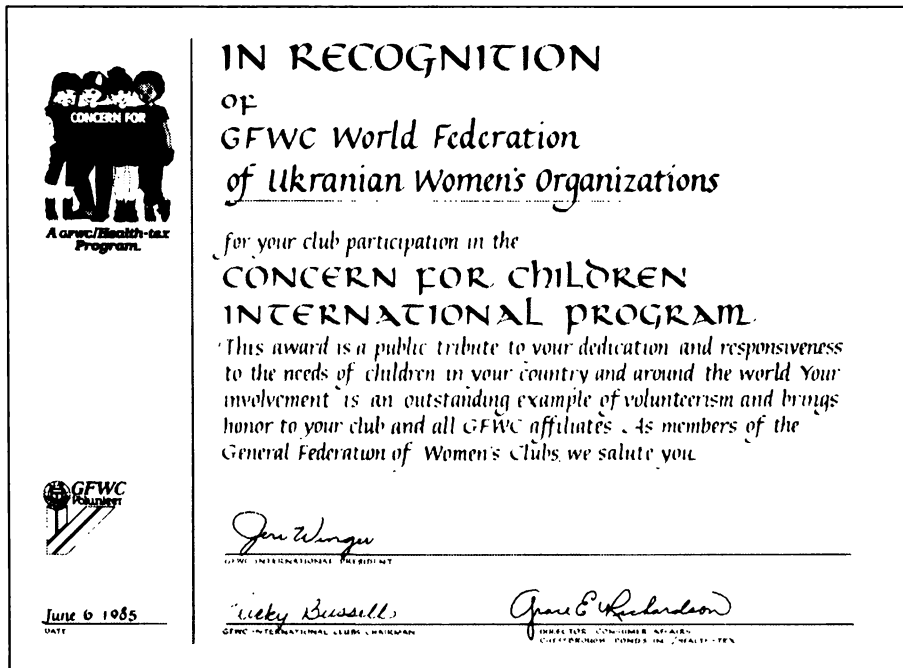
Голова СФУЖО Оксана Соколик вручає грамоту почесного членства СФУЖО Преосвященному Владиці Ізидорові Борецькому з нагоди його 90-ліття, Торонто, 2001.

Відзначення

Відзначення для СФУЖО

СФУЖО — як член Генеральної Федерації Жіночих Міжнародних Клубів Америки (GFWC International), дістала влітку 1984 року повідомлення про спеціальний проєкт під назвою "Турбота про дітей", що його спонсорує ГФЖМКА і Фірма "Health-Tex Inc."

Екзекутива СФУЖО постановила використати цю нагоду і зголосила свою участь у проєкті. Виповнена анкета підкреслювала харитативний аспект діяльності складових організацій СФУЖО та потребу допомоги дітям у Бразилії. Подано опис умов життя в Південній Америці та важливий вклад української спільноти для допомоги родині в опіці та вихованні дітей.

Старання СФУЖО увінчалися успіхом. На основі своїх критеріїв Комісія ГФЖМКА прийняла аплікацію і схвалила призначити для української Колегії св. Ольги в Прудентополіс, Бразилія, 277 фунтів нового доброї якості одягу для дівчат до 14 року життя. Екзекутива СФУЖО була повідомлена телеграфічно, що призначений дар одягу є звільнений від оплати мита і має бути доставлений до порту Сантос у грудні 1985 року.

Під час міжнародної конвенції ГФЖМКА, що відбулася від 2 до 6 червня 1985 року в Гюстон, Техас, СФУЖО була відзначена Грамотою Заслуг за свою дбайливість про дітей. Грамоту для СФУЖО особисто дістала присутня на цій конвенції представниця СФУЖО і член комісії зв'язків СФУЖО Ірина Куро-

вицька. У цій конвенції також брала участь заступниця голови СФУЖО з уряду Наталія Іванів, голова Головної Управи Українського Золотого Хреста в США, що є членом Генеральної Федерації Жіночих Клубів Америки.

1986 рік

На 105 Міжнародній Конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів, яка відбулася 15-18 червня 1996 року в Нешвіл, Теннесі, СФУЖО отримала два відзначення: загально і за співпрацю з Генеральною Федерацією Жіночих Клубів (GFWC International).

Голова СФУЖО Оксана Соколик нагороджена в Україні

Під час святкувань десятої річниці Незалежності України та III Всесвітнього Форуму Українців в Києві було відзначено ряд громадян України та діаспори за їхню громадську працю.

Довголітня та жертвенна праця жіноцтва діаспори, зорганізованого у Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій, була належно оцінена в Україні. Голова СФУЖО Оксана Соколик була нагороджена такими високими відзначеннями:

- Грамотою і медалею Верховної Ради України “за заслуги перед українським народом”;
- Орденом Святого Архистратига Михаїла від Святішого Філарета Патріярха Київського і всієї Русі “за заслуги по відродженню духовності в Україні та утвердженню Помісної Української Православної Церкви”;
- Грамотою Міністерства Юстиції України “за вагомий особистий внесок у підтримку державотворчих процесів в Україні та збереження національних і культурних надбань української діаспори”;
- Почесною відзнакою Товариства “Україна — світ” “за вагомий особистий внесок у розвиток співпраці України із закордонним українством”;
- Орденом Святого Станіслава “за видатний внесок у відродження Української Держави, утвердження міжнародного авторитету України, у справу становлення української національної еліти” — від Пріора Асоціації кавалерів Ордену Святого Станіслава в Україні;
- Подякою Суспільної Служби України “за благочинну діяльність для добра української спільноти, для розвою держави України” з підписом Надії Самуляк;
- Подякою Київської Міської Державної Адміністрації “за вагомий особистий внесок у створення духовних і матеріальних цінностей та досягнення високої майстерності у професійній діяльності” з підписом Олександра Омельченка.

Ці високі відзначення голова СФУЖО Оксана Соколик приймала як признание за працю Екзекутиві СФУЖО і всім жіночим організаціям діаспори, об'єднаним у Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій, з якими співпрацює довгі роки для добра діаспори та України.

В Торонто у вересні 2001 року від Головної Управи Братства Колишніх вояків I-ої Української Дивізії Української Національної Армії Оксана Соколик отримала “Золотий Хрест за особливі заслуги” — за довголітню громадську працю і головуство у СФУЖО.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ГРАМОТА

За заслуги
перед
Українським народом
нагороджується

*Голова Світової Федерації
Українських Жіночих Організацій*
Оксана
БРИЗГУН-СОКОЛИК

Голова Верховної Ради України

Г. Шевченко І. ПЛЮЩ

сесія 2011 року

*Конгреси, Річні Наради,
Континентальні
Конференції СФУЖО*

Іванна Кушпета

Конгреси СФУЖО

Конгрес є найвищим законодавчим тілом СФУЖО, на якому переводиться огляд діяльності Управи з аналізою її досягнень та недоліків за останню каденцію. На конгресі звітують представники складових організацій СФУЖО, схвалюють резолюції, рекомендації, спільні акції тощо; обирають керівні органи на наступні п'ять років.

Час і місце проведення конгресів визначає Управа. На вже більш як 50-літньому шляху існування СФУЖО було проведено сім конгресів, а VIII — перед нами, в місяці жовтні 2002 року.

Кожен конгрес СФУЖО є важливою подією в житті організованого українського жіноцтва і вимагає солідної підготовки. На ці наради з'їжджаються представниці складових організацій СФУЖО з 13-ти країн із чотирьох континентів, щоб своєю участю у багатій, чотирьох-денній програмі зміцнити переконання в доцільності скоординованої праці та виявити однозгідність основних напрямних СФУЖО.

Зустрічі представниць різних країн на конгресах СФУЖО, виміна спільних думок та ідей, високий рівень виголошених доповідей та, вкінці, діловий, а водночас величавий характер конгресу причиняється до духового підйому українського жіноцтва, до скріплення переконання в правильності праці та в єдності й вірі у майбутнє нашої спільноти.

Які завдання поставила собі новостворена Федерація в 1948 році? Метою СФУЖО в першу чергу було:

- змагати до єдності всіх національних сил, зокрема на терені жіночих організацій;
- включити всі жіночі сили у службу для Батьківщини;
- репрезентувати організоване українське жіноцтво перед вільним світом;
- координувати працю жіночих організацій;
- затримати національну ідентичність;
- обороняти права української жінки в ССРСР.

I Конгрес - Світовий Конгрес Українського Жіноцтва (СКУЖ)

Пройшов 12-13 листопада, 1948 року у Флядельфі, США. Скликаний з ініціативи Союзу Українок Америки при співучасті десяти жіночих організацій.

Перший Світовий Конгрес Українського Жіноцтва, Філадельфія, 1948 рік.

На цьому Конгресі створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), яку очолила Олена Кисілевська (1948-1956). Після її смерті головою стала Олена Залізник (1956-1969).

Членами-засновниками СФУЖО були такі організації:

- Союз Українок Америки,
- Український Золотий Хрест,
- Організація Українок Канади ім. О. Басараб,
- Ліга Українських Католицьких Жінок Канади,
- Об'єднання Українських Жінок Німеччини,
- Організація Українських Жінок у Великій Британії,
- Об'єднання Українок Бельгії,
- Союз Українок Франції,
- Українська Організація Бразилії,
- Союз Українок Аргентини.
- Союз Українок Канади — тільки учасниці.

З II Конгресу СФУЖО у Нью Йорку, 1959 рік.

Відкриття вечірньої сесії.

*У першому ряді: д-р Маруся Бек, Олена Залізник, Олена Лотоцька,
д-р Наталія Пазуняк.*

*У другому ряді: Ганна Ратич, Ізидора Борисова, Марта Лівницька,
Ольга Коренець, Катерина Кравс, Ірина Дурбак, Олександра Сулима,
Марта Солонинка, д-р Стефанія Пототка, Стефанія Савчук.*

II Конгрес - Світовий Конгрес Українського Жіноцтва (СКУЖ)

Відбувся 24-27 червня 1959 року в Нью Йорку, США. Успіхом у цьому Конгресі треба вважати участь представниць таких далеких країн як Бразилія, Австралія, Венесуеля, та велике число зорганізованого жіноцтва і гостей. Із Ділової Сесії вислано привіт Конгресу українським жінкам у поневоленій Україні.

Доповіді виголосили: Олена Залізник "75-ліття жіночого руху", Олена Лотоцька "10-ліття СФУЖО", Олександра Сулима "Українська жінка на рідних Землях". На Сесії Молоді виступали

Дарія Гасюк "Українська молодь у вільному світі", Мирослава Томоруг "Українська молодь на Рідних Землях". На Святочній Сесії промовляли Олена Залізник, Ірина Павликовська і д-р Маруся Бек.

Головою СФУЖО обрано Олену Залізник.

Вияснення: На цьому місці слід підкреслити, що в часі між II і III Конгресами (тобто на протязі 18 років) відбувалися Пленарні Народи, Континентальні Конференції та Світові Жіночі Секції, які були тоді законодавчим тілом і на яких проводилося вибір Управи. На тому етапі очолювали Управу СФУЖО Олена Залізник (1956-1969), Олена Лотоцька (1969-1972), Стефанія Савчук (1972-1977). На Світовій Сесії в 1972 році прийнято статут СФУЖО, опрацьований Євгенією Янківською, згідно з яким майбутні Конгреси повинні відбуватися кожних п'ять років і під зміненою назвою: "Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій" (СФУЖО).

*III Конгрес СФУЖО, 1977 рік.
Промовляє Лідія Бурачинська.*

III Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО)

Цей Конгрес було проведено 26-29 травня 1977 року в Торонто, Канада. Гасло: "Наша єдність, праця і молитва — нескореній Україні". На Конгресі були присутні 17 складових організацій СФУЖО. Темою Конгресу була доля української жінки в поневоленій Україні та прагнення знайти нові шляхи, щоб їй допомогти.

Відбулася маніфестація проти переслідувань і геноциду в Україні, яку організувала Ольга Заверуха.

Доповіді:

- з Виховної Сесії "Проблеми української родини" Христина Мулькевич, "Українське дошкілля" Рома Чумак;
- з Організаційної Сесії: "Повернення молоді людини до свого кореня" Галина Сенишин;
- із Сесії Зв'язків: "Декада Жіночого Поступу" Лідія Дяченко, "Методи праці в ділянці зв'язків" Олена Процюк.

Доповіді "Оборона політично й релігійне переслідуваних в Україні" Уляна Целевич і "Перспективи СФУЖО на майбутнє" Іванна Рожанковська.

Головою СФУЖО обрано Лідію Бурачинську.

III Конгрес СФУЖО, 1977 рік.

IV Конгрес СФУЖО

Відбувся 25-28 листопада 1982 року у Філядельфії, США. Гасло: "Бережімо українську християнську родину — вона основа нашого народу". Діловими сесіями провадила Віра Бучинська, заступниця голови СФУЖО. Головну доповідь про жінку-політв'язня виголосила колишній політв'язень Ніна Строката-Караванська. На Конгресі відбулися дві панелі: на тему зовнішніх зв'язків — Ольга Заверуха, Олена Гнатейко і д-р Марія Квітковська, модератор Олена Процюк; на тему української родини — д-р Леонід Рудницький, Лариса Кий-Лозинська, Галина Кутко, Надія Світлична, модератор Ольга Кузьмович. Прийнято зміни до статуту СФУЖО, які реферувала голова статутової комісії Євгенія Янківська.

На нарадах комісій СФУЖО розглянено в доповідях теми: організаційну, програмову, культурно-освітню, народне мистецтво, виховну, суспільної служби, преси, фінансів.

Ведучою святочного відкриття Конгресу була Наталія Пазуняк. Промовляли Стефанія Савчук і голови складових організацій. Вшановано ініціаторку журналу "Українка в світі" та довголітню редакторку (на протязі 20 літ) Ірину Пеленську, а також довголітню голову Фінансової Комісії СФУЖО у США Марію Харину. Обрано членів Управи СФУЖО на чолі з головою д-р Марією Квітковською.

V Конгрес СФУЖО

Проведено 25-29 листопада 1987 року в Торонто, Канада. Гасло: "Тисячоліття Християнства в Україні — духовна сила нашого народу". Цей ювілей вели-

*V Конгрес СФУЖО, 1987 рік,
Група учасників. Посередині д-р Марія Квітковська,
і Владика Ізидор Борецький.*

чаво відзначено Конгресовим Комітетом у складі: Олександра Ковальська, голова, Ірина Вжесневська, Надія Маланчук, Олександра Миндюк і Ольга Цвик. Працювало дев'ять комісій. У програмі Конгресу були ділові сесії та серія панелів і доповідей. Програмово-ідеологічну доповідь виголосила мгр. Ярослава Зорич "Наші проблеми і завдання". На бенкеті промовляла проф. Оксана Борушенко (Бразилія) на тему "Інтеграція і роля жінки". Тематика панелів була пов'язана з ділянками праці СФУЖО і проблемами нашого часу. Зокрема розглядалися теми: "Українська родина у вільному світі та збереження її ідентичности", "Роля і завдання зовнішніх зв'язків", "Народне мистецтво як вияв культури життя", "Фінанси для скріплення життя громади (кооперація)", "Преса як інформаційний чинник", "Жінка і політичний світ", "Жінки-політв'язні і політика репресій з перспективи "гласности". В панелях брали участь молоді жінки-фахівці.

V Конгрес СФУЖО був відмінний від попередніх. Вперше були запрошені представники урядів-неукраїнці, частину програми проведено англійською мовою. Також вперше в програмі були дві панелі в англійській мові в окремій залі. Велике зацікавлення було в учасників, яким тяжко, або неможливо було висловитись по-українськи.

Багата мистецька програма була виконана на високому рівні — з великим успіхом пройшли сольові виступи, концерти хорів, камерних ансамблів та одиннадцять мистецьких виставок.

Конгресовий Комітет VI Конгресу, 1992 рік.
 Перший ряд зліва: Ірина Вжесневська, Іроїда Винницька,
 Оксана Соколик, д-р Марія Квітковська, Христя Базилевич,
 Віра Гомонко.
 Другий ряд зліва: Ярослава Шеремета, Марія Підкович,
 Іванна Кушпета, Галина Бонк-Галамай, Ольга Заверуха,
 Марія Шкамбара, Леся Шимко.

Урочистою була маніфестація у міській ратуші, якою розпочато святкування Тисячоліття Християнства України. Головою СФУЖО перебрано д-р Марію Квітковську.

VI Конгрес СФУЖО

Відбувся 29 жовтня-1 листопада 1992 року в Торонто, Канада. Гасло: "Ми є. Ми були. І будем ми. Вітчизна наша з нами" (І. Багрянний). На Конгрес прибули делегатки тринадцятих складових організацій СФУЖО. Між присутніми були голова Генеральної Федерації Жіночих Клубів Анн Голланд і Лефтенант-Говернор Провінції Онтаріо Лінкон Александер.

Перший раз у Конгресі СФУЖО взяла участь гостя з України Атена Пашко, голова Союзу Українок України, яка виступила зі словом. На відкритті святкове слово виголосила Ольга Заверуха. У мистецькій частині виступив Хор "Веснівка" під керівництвом Квітки Зорич-Кондрацької.

Проведено панелі:

- "Роля Суспільної Служби у відродженні національної свідомости";
- "Українська жінка в модерному світі — конфлікт традиції і реальности";
- "Українська преса сьогодні і завтра";

*Конгресовий Комітет VII Конгресу, 1997 рік,
Сидять зліва: Ярослава Шеремета, Анна Бідяк,
Мирослава Загребельна, Оксана Соколик, Володимира Лучків,
Дарія Гошуляк.*

*Другий ряд зліва: Гнатейко, Мирослава Стельмах,
Бошена Іванусів, Христя Бідяк, Марія Комарницька,
Іванна Кушпета, Марта Набережна, Марія Калимін,
Г. Гунчак, Наталія Бундза-Іваницька, Паулина Загребельна.*

- “Доля українки” з участю гостей з Дніпропетровська (Орина Сокульська, голова СУУ), з Букарешту (Ірина Ковач), з Варшави (Марія Паньків) та Пряшева (Єва Оларова);
- “Роля жінки в розбудові Української Незалежної Держави”;
- “Українська духовість — релігійна і національна”;
- панель та презентація книжки “Український народний одяг”.

Проведено інформативну сесію “Наші зв'язки із світовими організаціями”. Прослухано дві доповіді: Програмову і “270-річчя з дня народження Григорія Сковороди”.

Під час Конгресу відбулася презентація книжки “Український народний одяг” авторки Лідії Бурачинської. Також відбувся показ моди з українською вишивкою, строї проектувала присутня Ірина Сенік, колишній політв'язень і письменниця з України.

Головним промовцем на бенкеті була голова Українського Народного Союзу Уляна Дячук. Президент СКВУ Юрій Шимко відзначив д-р Марію Квітковську найвищим громадським відзначенням — медалею св. Володимира. Також

відзначено Лесю Храпливу-Щур і Євгенію Пастернак. Головою СФУЖО обрано Оксану Соколик.

VII Конгрес СФУЖО

Відбувся 23-26 жовтня 1997 року в Торонто, Канада. Гасло: “Зміцнімо діяспору — допоможемо Україні”. Присутні делегатки 22-ох організацій з 13 країн світу. На Конгрес прибули визначні гості — д-р Маруся Бек, Ніна Строката-Караванська і гості з України: Міністер Сім’ї та Молоді Валентина Довженко (головний промовець), Ольга Кобець, голова Товариства ім. Олени Теліги в Києві, проф. Валентина Борисенко (Україна), київська акторка Галина Стефанова з моновиставою “Стіна”.

Проведено панелі: “Українська мова — вияв духовости нації” виголосила Віра Дратвінська (Франція), далі виступали Ірина Спех (Німеччина), Марія Шульба (Аргентина), Люба Зараска (Канада), модератор Ніна Строката-Караванська (в’язень ГУЛАГу).

Під час, полуденку д-р Маруся Бек вручила нагороди переможцям 25 Літературного Конкурсу.

Ділова сесія Конгресу почалася панелею “СФУЖО на гльобальному рівні”, де Ірина Куровицька коротко схарактерувала працю представниць СФУЖО до ООН. У панелі на тему “Українська жінка в діяспорі в наступному столітті” виступили: Марія Стебельська, Мирослава Олексюк-Бейкер, Анна Кравчук. Д-р Наталія Пазуняк виголосила доповідь “50-ліття СФУЖО”, а мгр. Ярослава Зорич — “35-ліття кварталника “Українка в світі”.

Святковий бенкет завершив програму передостаннього дня Конгресу.

Серед великого числа учасників було духовенство на чолі з Владикою Кир Ізидором Борецьким (Українська Католицька церква) та протоіереєм о. Б. Сенцьом (Українська Православна Церква), члени урядів — між ними амбасадор України в Канаді Левко Лук’яненко з дружиною Надією, дипломати. Голови провідних канадських організацій, визначні діячі науки і культури вшанували своєю присутністю цей жіночий форум. Головним промовцем була гостя з України — міністер Сім’ї та Молоді Валентина Довженко. Президент України Леонід Кучма надіслав привіт.

В одній із резолюцій учасники Конгресу звертаються до Президента Леоніда Кучми і уряду України щоб “згідно з прийнятою Конституцією України ввести державну українську мову у всі сфери життя”. В іншій резолюції говориться: “Учасники VII Конгресу СФУЖО звертаються до Президента Леоніда Кучми та до Уряду України, щоб визнати воїнів ОУН-УПА борцями за незалежну Україну”.

На VII Конгресі переобрано голову СФУЖО Оксану Соколик на наступну п’ятирічну каденцію.

На окрему згадку заслуговує ще одна ділянка приготувань до кожного конгресу — це видання Конгресової Книги. Ці книги є свідцтвом проробленої праці. Почавши від обгортки, на якій зображене гасло конгресу у формі малюнку, сторінки книги заповнені інформацією, що стосується Управи СФУЖО та її складових організацій, які поміщені у певному порядку, охоплюють цілість праці СФУЖО за минулих п'ять років.

Кожна Конгресова Книга є продовженням попередніх. Це — літопис СФУЖО, зберігаймо й поширюймо його. Вже сьогодні ми високо цінуємо вклад праці наших піонерок у розвиток жіночого руху, тож і наші нащадки будуть нам вдячні за інформації, які ми залишили їм у монументальній книзі, якою є Конгресова Книга СФУЖО.

Конгреси СФУЖО на 50-літньому етапі існування виправдали свої завдання. Вони стали традицією й нагодою для жінок різних віровизнань, віку, з різними професійними зацікавленнями й освітою, поділитися досвідом своєї праці та викликом, щоб зберегти себе і свої надбання, які в умовах добробуту можуть непомітно піти в минуле. Відповідно до обставин, часу і потреб, конгреси заохочують нас спільно закладати матеріяльні й моральні засади гідного стилю життя на чужині для продовження українського роду та кожночасної допомоги Україні.

Пам'ятаймо гасло VII Конгресу: "Зміцнімо діяспору — допоможемо Україні".

Почесна президія II Конгресу СФУЖО.

*Зліва: Емілія Слюсар, Ольга Горачук, Олена Чехієська,
д-р Ірина Калюжна, Ірина Пеленська, Марія Квітковська.*

*З II Конгресу СФУЖО в Нью Йорку, 1959 рік,
Учасниці панелю Сесії Молоді,
Сидять: Леся Залеська, Я. Томоруґ, Н. Скочилиас, д-р І. Ратич,
В. Шваб'юк, Д. Гасюк.
Стоять зправа: N.N., д-р Наталія Пазуняк.*

*II Конгрес СФУЖО, 1959 рік.
Сидять зліва: д-р Ірина Калюжна, Олена Чехівська, Олена Залізняк,
д-р Стефанія Поповська, Галина Коваль, Анна Прийма.
Стоять зліва: Олександра Бойко-Сулима, Олена Процюк,
Олена Лотоцька, Л. Слюсар, Ольга Горачук, Ірина Пеленська.*

*III Конгрес СФУЖО, 1977 рік.
З панелі "Жінки-політв'язні" виступає Ольга Заверуха.*

*V Конгрес СФУЖО, 1987 рік.
Гості-дисидентки Надія Світлична і Олена Тереля.*

*VI Конгрес СФУЖО, 1992 рік.
Фрагмент з відкриття.*

*VI Конгрес СФУЖО, 1992 рік.
Полуденок. Зліва: Атена Пашко, Надія Лук'яненко,
Ірина Сенник, д-р Ніна Строката-Караванська.*

Марію Марчак СФУЖО запросила на VI Конгрес з виставкою. Це була перша жінка з України, яка мала виставку в Торонто.

*VII Конгрес СФУЖО, 1997 рік.
Голова СФУЖО Оксана Соколик і почесна гостя
VII Конгресу д-р Маруся Бек.*

*З VII Конгресу СФУЖО, 1997 рік.
Справа: Оксана Соколик, Володимира Лучків,
Ірина Руснак, Іванна Кушпета.*

*VII Конгрес СФУЖО, 1997 рік.
Група делегаток. Сидять зліва: Леся Дяківська,
Л. Фостун, Мирослава Стельмах.
Стоять зліва: Леся Шуст, Марія Шульба, N.N.,
Анна Шепетик, Євгенія Палюк.*

*VII Конгрес СФУЖО, 1997 рік.
Відкриття. Промовляє сенаторка Р. Андрейчук,
поруч неї Валентина Родак і генеральний консул України
Микола Кириченко.*

*Емблема IV Конгресу СФУЖО
Малюнок Христини Зелінської*

Молитва

Наш Всемогучий Боже!
Із не своєї волі молимося
Тобі, Святий, на чужині;
За український Нарід,
Синів і Дочок його,
Що життям платять
За прославу Імени Твого,
За волю Батьківщини!

То-ж благаєм і молимо Тебе, Всевишній!
Прости провини минулого,
Спрямує і благослови наш труд, змагання,
Щоб славити ім'я Твое
У вільній Україні!
Просвіти наш розум, що б розпізнали
Добро від зла,
Дрібне від великого,
Правду від ложі.

І як Ти Сам — Любов еси,
Любови братньої навчи, амінь!

Марина Горбань, 1982

Леся Храплива-Щур

Рушник

Написано з нагоди VI Конгресу СФУЖО

Українській жінці

Вставала ти із росяних глибин,
Ще й Дажбог поля сонцем не засіяв
Із Ладю святою в лад один,
На рушнику ти вишивала мрії.

Ще поки ранок для народу спів,
Ти розшивала радощі і болі,
Красу дочок і міць твоїх синів
І нерозривний безконечник волі.

Калину й дуб сплітала у вінки,
Змережувала сонцем і зорею.
Досвітніх півнів з голосом дзвінком
На світлий змаг скликала із вірею.

Благословляла радістю весіль
Прекрасний рід, щоби повік не згинув,
Втирала сльози і розлуки біль,
Западлива, віща Берегине.

Оперезувала Діда-Коляду,
На сіно слала Божому Дитяті
І на самім покутті, на виду,
Держала — щоб Господь вітав у хаті.

Червоне й чорне — що прийшлося нести...
І ружі і полини чорнобилі,
Складала хрещиками у хрести.
На вічну пам'ять клала на могилі.

Крізь рідне зілля і чужий бур'ян
Несла захований рушник народу
І прикладала до синівських ран
Із боевищ: з Каяли аж до Бродів.

Прослався твій рушник понад віки,
Покрив століть нещадні бурі й зміни:
Прадобрість матеріної руки,
Грядущим поколінням — щедре віно.

Прослався, заповітній, за моря:
Беруть голки чарівні в руки доні...
У кожній хаті спадщина твоя:
Рушник великомудрий на іконі.

І ось діждався — через стільки літ!
Тризуб воскреслий окружає знову...
— Ти рушником ще опережеш світ —
Одвічним кругом вірности й любови.

1992 рік

Оксана Соколик

Річні Наради СФУЖО

Кожного року, а тепер традиційно в останніх днях жовтня (п'ятниця, субота, неділя), відбуваються Річні Наради СФУЖО. Це — пленарне “засідання Управи СФУЖО”, як вимагає наш статут (точка 31), а головню — наша праця.

Наради дають нам змогу зустрітися, продискутувати виконану працю, порадитися над плянами на майбутнє. У засіданні повинні взяти участь всі члени Екзекутиви, члени Управи, референтки, голови комісій. До Управи входять всі голови складових організацій і, відповідно від кількості відділів, представниці даної організації. Звичайно присутні є голови/представниці канадських і американських організацій та певне число європейських. З огляду на віддаль та фінанси, від складових організацій СФУЖО з Південної Америки та Австралії дістаємо тільки звіти, і читаючи їх, ми є в контактi зі всіми. Присутні звітують особисто.

Наради важливі ще і тим, що члени управ складових організацій міняються, і Річні Наради дають їм змогу знайомитися з працею СФУЖО, з працею інших організацій та знайомитися поміж собою для подальшої тіснішої співпраці.

Тому що Річні Наради є свого роду рутиною в нашій праці, хоч вимагають немалої підготовки, для інформації подаємо тільки кілька останніх, які відбулися в Торонто.

1991 рік. Перший раз на наших Річних Нарадах присутня гостя з України — Оксана Сапеляк, голова Союзу Українок у Львові. Проголошено гасло на 1992 рік “В своїй хаті своя правда, і сила, і воля”. Ми прийняли у свої ради Союз Українок Польщі.

1992 рік. Короткі Річні Наради, тому що в цьому самому році відбувається VI Конгрес СФУЖО.

1994 рік. Публічна сесія з доповіддю д-р Оксани Ганич, голови Союзу Українок Ужгороду, на тему “Сучасна ситуація на Закарпатті та праця жіночих організацій”.

1995 рік. Річні Наради СФУЖО присвячені 50-літтю Організацій Об'єднаних Націй.

1996 рік. Публічна сесія з виступом Надії Самуляк з Києва, голови Суспільної Служби в Україні, про працю Суспільної Служби в Україні та доповіддю д-р Ніни Строкатої-Караванської на тему “Трагічні поста-ті українського жіноцтва”.

Річні Наради СФУЖО 1989 року.

Зліва: Христина Базилевич, д-р Марія Квітковська, Євгенія Янківська, Іванна Бригідер, Віра Бучинська.

1997 рік. Короткі Річні Наради, тому що відбувається VII Конгрес СФУЖО.

1998 рік. Під час Річних Нарад відбулося святкове відзначення 50-ліття СФУЖО в присутності д-р Марусі Бек, консула України Миколи Кириченка, Ірини Сенік, Василя Самця, представника СКУ, та інших визначних гостей. На рекомендацію складових організацій одна особа з кожної складової організації дістала "Відзначення з нагоди 50-ліття СФУЖО". Ми прийняли в наші ряди Об'єднання Українок Чехії. Проголошено гасло на 1999 рік — "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову".

1999 рік. Участь приймають представниці з Канади, США, Великої Британії, Чехії, Польщі. Відзначено Софію Русову у 60-ліття смерті.

Указом Президента України гасло СФУЖО "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову" стало гаслом в Україні, а тоді — і гаслом СКУ. Для підкреслення гасла СФУЖО "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову", Екзекутива СФУЖО запросила Студію Мистецького Слова Лідії Крушельницької з Нью Йорку. Молоді талановиті актори виконали для торонтонської громади монтаж з творів Лесі Українки "Жінка крізь віки". Лідію Крушельницьку проголошено почесним членом СФУЖО.

2000 рік. Присутні учасниці з Канади, США, Великої Британії, Чехії, Польщі та Естонії. До теми "Українські жіночі організації діаспори — 2000 рік і далі" — одноголосно підтверджено, що СФУЖО мусить

Річні Наради 1991 року.

Зліва: Анна Бардин, Оксана Сапеляк, Оксана Соколик.

і надалі існувати, як координаційний центр жіночих організацій поза Україною.

Із зацікавленням прослухано доповідь д-р Тетяни Беднаржової з Праги "Українська інтелектуальна еліта в Празі".

На зустрічі з громадою на тему "Сучасне суспільно-громадське життя українців" виступили: д-р Т. Беднаржова — про Чехію; Лілія Чикальська — про Естонію; Анна Мартинюк — про Польщу; Люба Фостун — про Велику Британію; журналістка Ніна Бай — про Україну.

Ми прийняли до СФУЖО Союз Українок Естонії. Проголошено гасло на 2001 рік "Зміцнім діяспору — допоможемо Україні".

2001 рік. На Річних Нарадах присутні учасниці з Канади, США, Німеччини, Великої Британії, Чехії та Польщі. Дискусія на теми "Який хочемо мати VIII Конгрес СФУЖО" та "СФУЖО після Конгресу". Спеціальна сесія Світової Ради Суспільної Служби СКУ на тему "Допомога Україні українськими організаціями діяспори в 1991-2001 роках". Проголошене гасло на наступний рік "Шануймо минуле — будуймо майбутнє".

Річні наради нас знайомлять і зближують. Ознайомлення з діяльністю інших організацій піддає нам ідеї до дальшої праці, а спільні дискусії — надають їй напрям. Відчуваємо, що ми не самі, що там, де є українська жінка, українська родина, — там є Україна.

*Річні Наради 1998 року. Промовляє д-р Маруся Бек.
Зліва: голова СФУЖО Оксана Соколик і
владика УГКЦ Корнелій Пасічний.*

*Річні Наради 1998 року.
Зліва: д-р Маруся Бек, Анна Кравчук — голова СУА,
Леся Дякієвська — голова ОУЖ Великої Британії,
Оксана Соколик — голова СФУЖО, Ірина Ващук — голова
ОУК, Галина Билина — голова ОУ Бельгії, Наталія Іванів —
голова УЗХ, Євгенія Палюк — голова ЛУКЖК.*

*Річні Наради 1999 року.
Голова СФУЖО Оксана Соколик вручає почесне членство
СФУЖО Лідії Крушельницькій.*

*Річні Наради 1999 року.
"Жінка крізь віки" — монтаж за творами Лесі Українки.
Виконує студія Лідії Крушельницької.*

*Річні Наради 1999 року.
Голова СФУЖО Оксана Соколик промовляє.
Зліва: Ірина Сенік, владика Корнелій Пастічний.*

Річні Наради 2000 року.

*Річні Наради 2000 року.
Голова УЗХ США Наталія Іванів вручає афішу СФУЖО
голови СУ Естонії Лілі Чикальській.*

*Річні Наради 2001 року.
Зліва: Ірина Козак, Оксана Соколик,
Володимира Лучків, Мирослава Загребельна.*

*Річні Наради 2001 року.
Презентація афіші та гасла СФУЖО.
Зліва: Марія Калимін, Володимира Лучків, Оксана Соколик,
Христина Базилевич, Ірина Вжесневська.*

*Річні Наради 2001 року.
Зліва: Ірина Ващук, Канада,
Тетяна Беднаржова, Чехія, Анна Мартинюк, Польща.*

Олександра Тарнавська

Континентальні Конференції СФУЖО

До важливих завдань СФУЖО на внутрішньому відтинку праці належать Континентальні та Регіональні Конференції СФУЖО.

Їх організовано для поглиблення зв'язків українських жіночих організацій на даному континенті, їх ідейної сполуки, ділової співпраці та зв'язку з цілістю українського жіночого руху та централею СФУЖО.

Першу таку конференцію скликала Олена Залізняк у Торонто, Канада, 27-30 грудня 1962 року з участю Управи СФУЖО й представниць складових організацій Америки й Канади. У програмі конференції першого дня були організаційні справи, які реферували Олена Лотоцька, Ірина Павликовська та представниці складових організацій.

Другого дня Стефанія Пушкар виступила з доповіддю, головною темою якої було наше ставлення до жіноцтва України й виховання молодого покоління. Другою темою цього дня був огляд діяльності Комісій, про що реферували голови Комісій:

Виховна Комісія в Канаді — Іванна Петрів,

Виховна Комісія в США — Марія Стратієнко,

Комісія Суспільної Опіки в Канаді — Євгенія Янківська,

Комісія Суспільної Опіки в США — д-р Марія Квітковська,

Культурно-Освітня Комісія — д-р Софія Карпінська,

Фінансова Комісія — Ірина Павликовська та Ганна Ганківська.

Про видавничу діяльність, пресу та працю Секції Журналісток звітувала, в заступстві покійної Кекилії Гардецької, Ірина Пеленська.

Друга Континентальна Конференція відбулася 14-16 листопада 1963 року в Нотінггамі, Англія, де активно проявляла себе Організація Українських Жінок у Великій Британії. Участь у цій Конференції брали складові організації СФУЖО в Європі, що їх представляли: Анастасія Остапук і Уляна Андрушенко (Організація Українських Жінок у Великій Британії), Люба Вітошинська і Віра Дратвінська (Союз Українок Франції), Олександра Сулима-Бойко і Люба Чайковська (Об'єднання Українських Жінок Німеччини), Зінаїда Витязь і Софія Зелена (Об'єднання Українок Бельгії), Анна Сапрун (Український Жіночий Союз Австрії). Делегаткою від СФУЖО була Ірина Павликовська.

На конференції заслухано доповідь Ірини Павликовської про ідейні основи СФУЖО та звідомлення делегаток про діяльність складових організацій. Відбулася цікава дискусія на тему праці в різних ділянках: організаційній, культурно-освітній, виховній, суспільної опіки, народного мистецтва та преси.

Ця конференція виявила специфіку проблематики наших європейських складових організацій, дала в нарадах і висновках напрямні для праці та її координації на складному європейському терені.

Континентальна Конференція Українських Жіночих Організацій Південної Америки, перша в цій частині світу, відбулася 24 червня 1967 року в Курітібі, Бразилія. Її відкрила заступниця голови СФУЖО Ольга Горачук в присутності понад 100 делегаток українських жіночих організацій Південної Америки — Жіночої Організації при ХОС, Бразилія, Союзу Українок Аргентини й Об'єднання Українських Жінок Венесуелі, при співучасті Марійського Товариства Жінок в Курітібі, Сестрицтва при УАПЦ та Інституту Катехиток. Делегаткою СФУЖО була Ірина Павликовська, тоді фінансова референтка СФУЖО і голова ЛУКЖ Канади.

Конференцію вітали — українське духовенство на чолі з Єпископом Кир Й. Мартинцем і головою Генерального Управління УАПЦ ген. А. Долуд, установи й організації та преса. Вшановано піонерок-засновниць, заслухано доповіді.

Висновки доповідей знайшли вислів у постановах, між якими були також постанови про дух єдності і координації, побажання, щоб всі жіночі організації Бразилії працювали спільно, вирішуючи важливі справи.

З того часу зв'язки СФУЖО з українськими жіночими організаціями Південної Америки посилилися, посилилася також і допомогова акція північно-американських жіночих організацій для бразильського та аргентинського українського поселення.

Чергова Континентальна Конференція СФУЖО в Європі відбулася в листопаді 1970 року в Мюнхені, Німеччина, з участю делегаток СФУЖО та представниць українських жіночих організацій Європи.

Конференцію відкрила голова ОУЖ Німеччини Ольга Штайнер. Делегатками від організацій були: А. Остапюк — Організація Українських Жінок у Великій Британії, д-р Сулима-Бойко — Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Англії, В. Воропай — Український Жіночий Союз Австрії, З. Витязь — Об'єднання Українок Бельгії, О. Штайнер — ОУЖ Німеччини, Л. Кульчицька — Союз Українок Франції.

Звітували — І. Павликовська про діяльність СФУЖО, мгр. В. Воропай про її діяльність, як заступниці голови СФУЖО в Європі, як теж окремі представниці складових організацій СФУЖО.

Звіти виявили спільну ідейну плятформу українських жіночих організацій, їхню активну участь у громадському житті та велике зусилля в напрямку виховання молодого покоління.

Третя за чергою Континентальна Конференція СФУЖО в Європі відбулася в Манчестері, Англія, від 15 по 17 червня 1973 року з участю тих самих організацій, що приймали участь у двох попередніх Європейських континентальних конференціях.

Делегатками від СФУЖО були Ірина Павликовська та д-р Наталія Пазуняк. Проводили наради В. Воропай та Л. Вітошинська. У програмі, крім звітів, були такі панелі: організаційний, панель молоді та панель праці для України.

Організаційний панель виявив вплив старшого покоління від активної громадської праці, особливо в Бельгії, де склалися для колишніх робітників складні фінансові умови, а в усіх країнах Європи — помітний асиміляційний процес та відсутність молоді в організаціях.

Молоді панелісти виявили зацікавлення рухом шестидесятників в Україні, подали свої критичні зауваги до українського організованого життя у вільному світі, зокрема до шаблонної форми національних імпрез і відсутності змістовних дискусій на актуальні теми: історичні, суспільні та етичні.

У постановах домінувала вимога збільшення членства, із заохотою прилучення членів не-українського походження з мішаних подружжів, укріплення зв'язків із Світовою Федерацією та посилення праці для допомоги Україні.

Щоб дати можливість сконцентрувати увагу на проблематиці окресленого терену праці, СФУЖО організовує Регіональні Конференції.

Вже давніше запланована Конференція СФУЖО на Південну Америку відбулася 27-29 жовтня 1978 року в Буенос-Айрес, Аргентина.

Підготовку до Конференції на місці очолювала Лідія Тавридська, заступниця голови СФУЖО на Південну Америку. Представницею СФУЖО на цій Конференції була Анна Марія Баран, організаційна референтка СФУЖО. Участь брали всі складові організації даного терену, а саме: Союз Українок Аргентини, Об'єднання Жінок "Просвіти", Організація Українок "Відродження". В Конференції теж взяли участь представниці з Бразилії — від Організації Українських Жінок при ХОС-і.

Метою Конференції СФУЖО в Південній Америці було зміцнити зв'язки та співпрацю між складовими організаціями, довідатися докладніше про стан діяльності, про потреби та труднощі, які виникають у даних країнах.

Анна Марія Баран поклала головний натиск на проблеми суспільної опіки, дуже актуальні на тому терені через тяжкий економічний стан нашого поселення в Аргентині та Бразилії.

У докладному діловому звіті А. М. Баран подала основні вказівки що треба зробити, аби допомогти нашим поселенцям. На основі цих інформацій референтка Суспільної Служби СФУЖО Наталя Іванів опрацювала плян допомоги, розподіливши функції між Канадою та США через Комісії Суспільної Служби.

Четверта Європейська Конференція СФУЖО відбулася в червні 1979 року в Мюнхені, Німеччина. Представницями СФУЖО були Лідія Дяченко, член Екзекутиви, і Дора Рак, від журналу "Українка в світі". Господарем Конференції було Об'єднання Українських Жінок Німеччини.

Учасницями були делегатки від п'яти складових організацій СФУЖО в Європі: Ольга Штайнер та Ірина Козак (Об'єднання Українських Жінок Німеччини), Ольга Вітошинська та Марія Митрович (Союз Українок Франції), Анастасія Остапюк і Ніна Марченко (Організація Українських Жінок у Великій Британії), Наталія Курляк і Герда Абрам (Об'єднання Українок Бельгії), Катерина Починок (Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Англії). Український Жіночий Союз в Австрії не прислав своїх делегаток.

Темою Конференції було відзначення 30-ліття СФУЖО, актуальні проблеми Федерації та її складових організацій, а саме: творення Фінансових Комісій СФУЖО з метою придбання фінансів для продовження діяльності.

Л. Дяченко мала доповідь на тему "Третій Конгрес СФУЖО і його гасло "Наша єдність, праця і молитва нескореній Україні", а мгр. Дора Рак доповідала про Міжнародний Рік Родини, проголошений ООН.

Цільною акцією організаційної ділянки в 1981 році була Конференція СФУЖО в Австралії, яка проходила 16-17 травня 1981 року і була перша того роду конференція на цьому континенті. Підготовка до конференції йшла довго і в Екзекутиві СФУЖО, і на місці, в Австралії. На тому терені є дві складові організації: давня — Союз Українок Австралії, і нова — Об'єднання Українських Православних Сестрицтв в Австралії і Новій Зеландії. Представницею СФУЖО на Конференції була Анна Марія Баран, організаційна референтка СФУЖО. Конференція відбулася в Мельборні, інформаційні зустрічі з громадянством відбулися в Сідней та Аделейді. Вся підготовка Конференції була в руках Управи СУ Австралії на чолі з головою, Лідією Гаєвською-Денес. Православне Сестрицтво також частинно брало участь в нарадах, пізнаючи цілі й напрямні СФУЖО. Головні теми Конференції виявлені в заголовках доповідей: "Завдання СФУЖО та напрямні Федерації" (Анна Марія Баран), "Спромога українських жіночих організацій Австралії підтримати працю СФУЖО" та тема зв'язків, як найважливішої ділянки праці.

Наступна Конференція СФУЖО в Європі відбулася від 30 вересня по 2 жовтня 1983 року в Бельгії, на ній була присутня голова СФУЖО д-р Марія Квітковська. В Конференції брали участь такі організації: Об'єднання Українських Жінок Німеччини, Світське Апостольство Жінок у Німеччині, Організація Українських Жінок у Великій Британії, Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Англії, Союз Українок Франції. Господарем Конференції було Об'єднання Українок Бельгії, голова Софія Сидор.

Програмову доповідь про проблеми європейського терену виголосила І. Коваль.

*Європейська конференція в Бельгії, 30.IX-2.X 1983.
Голова ОУБ Софія Сидор вітає голову СФУЖО
д-р Марію Квітковську.*

Чергова Конференція СФУЖО в Південній Америці відбулася в Курітибі, Бразилія, 30 листопада — 2 грудня 1983 року. Підготовку Конференції на місці очолювала Лідія Єдин, заступниця голови СФУЖО на Південну Америку. Господарем була Організація Українських Жінок при ХОС-і. У Конференції взяла участь голова СФУЖО д-р Марія Квітковська та заступниця голови Фінансової Комісії Канади Ірена Малицька.

Метою Конференції було поглибити взаємовідносини між складовими організаціями. Доповіді, виголошені на Конференції, висвітлили проблеми наших поселень, а під час дискусії обговорено працю та можливості діяльності наших складових організацій.

На Конференцію прибули з Аргентини представниці Союзу Українок Аргентини (Ольга Бандура і Л. Тавридська), Організація Українок "Відродження" (Марія Коваль), Об'єднання Жінок Товариства "Просвіта" (Олена Дмитрів).

В звітному часі 1987-1992 роках СФУЖО скликало дві Континентальні Конференції.

Перша Конференція СФУЖО в Європі відбулася в днях 21-23 жовтня 1989 року в Лондоні, Англія. В ній взяли участь представниці таких організацій: Об'єднання Українок Бельгії (О. Хохольяк), Об'єднання Українських Жінок у Німеччині (І. Козак та І. Спех), Світське Апостольство Жінок у Німеччині (Я. Філь), Українське Жіноче Товариство у Швейцарії (Е. Курц та О. Баран), Організація Українських Жінок у Великій Британії (Л. Фостун, М. Василів, Л. Дяківська та Н. Марченко), Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Англії (В. Смерека). Не було на конференції представниць від Союзу Українок Франції та Українського Жіночого Союзу Австрії.

Були звіти від організацій, доповідь голови СФУЖО д-р Марії Квітковської та дискусійні доповіді-панелі. Конференція була присвячена гаслові "Рік української мови та культури".

*Континентальна Конференція в Сідней.
Виступає О. Шевчик. Третя зліва — голова
СФУЖО д-р Марія Квітковська*

Друга Континентальна Конференція СФУЖО відбулася в днях 25-26 березня 1990 року в Сідней, Австралія. Підготовкою конференції займалася Крайова Управа Союзу Українок Австралії при участі Об'єднання Українських Православних Сестрицтв Австралії та Нової Зеландії.

У конференції взяла участь голова СФУЖО д-р Марія Квітковська, численні представниці обох організацій та гості. Конференція відбувалася під гаслом "Українська родина — сила народу".

5 жовтня 1996 року відбулася Регіональна Конференція голів складових організацій Європи в Мюнхені, Німеччина. Присутніми були: голова СФУЖО Оксана Соколик, голова Об'єднання Українських Жінок у Німеччині Ольга Штайнер і членки ОУЖН, голова Союзу Українок Франції Віра Дратвінська, голова Українського Жіночого Товариства у Швейцарії та заступниця голови СФУЖО на Європу Зоя Нижанківська, заступниця голови Організації Українських Жінок у Великій Британії Євгенія Мандзій та голова Союзу Українок у Польщі Катерина Сіроцька. Об'єднання Українок Бельгії та Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Англії не прислали свого представництва на цю Регіональну Конференцію.

На конференції обговорено діяльність та обставини праці в поодиноких державах. Катерина Сіроцька прочитала доповідь про "Акцію Вісла", голова СФУЖО Оксана Соколик виголосила доповідь про працю СФУЖО. Присутні обговорювали майбутній VII Конгрес СФУЖО, що мав відбутися у жовтні 1997 року, та

відзначення 50-ліття СФУЖО, що припадає на 1998 рік, та дискутували про дальші напрямні праці СФУЖО.

Регіональна Конференція СФУЖО в Південній Америці відбулася 5-го квітня 1997 року в Буенос-Айрес, Аргентина, при участі Союзу Українок Аргентини (голова Ольга Бандура), Організації Українок Товариства "Відродження" (голова Галина Дрібниця) та Об'єднання Жінок Товариства "Просвіта" (голова Марія Шульба, вона теж заступниця голови СФУЖО на Південну Америку). З Курітиби, Бразилія, були на конференції Надія Мазепа-Гонсалвес — голова Організації Українських Жінок Хліборобсько-Освітнього Союзу з двома членами цієї організації. Програму конференції в Буенос-Айрес підготувала Марія Шульба, заступниця голови СФУЖО на Південну Америку, з комітетом. Продискутовано працю, пляни на майбутнє, звіти, порушено справу "Акції Вісла". На закінчення конференції СФУЖО в Буенос-Айрес відбувся концерт в залі товариства "Просвіта".

Конференція мала своє продовження в місті Беріссо, де була заснована перша українська організація Аргентини — товариство "Просвіта". Програму в Беріссо підготувала Аніта Тверда, голова місцевого відділу Об'єднання Жінок Товариства "Просвіта".

Континентальна Конференція в Південній Америці. 1997 рік.

В Міській Раді посадник міста Нестор Даніель Юзва у спеціальній церемонії відзначив голову СФУЖО Оксану Соколик декретом почесного гостя міста. З приводу конференції СФУЖО та приїзду до міста голови СФУЖО, на площі Національностей міста Беріссо повівали аргентинські та українські прапори.

Довго передумувана та плянована Європейська Конференція СФУЖО в Празі-Кошицях-Ужгороді відбулася успішно 13-24 червня 1999 року. Учасницями Конференції були 26 представниць дев'ятох складових організацій СФУЖО з Англії, Німеччини, Польщі, Чехії, Швейцарії, Бельгії, Канади, США і Південної Австралії, а також гості з Естонії, Словаччини та України.

Перша зустріч учасниць з членками Об'єднання Українок в Чехії відбулася 13 червня в Празі у гостинному домі голови Об'єднання Тетяни Беднаржової.

14 червня складено візиту амбасадорові України в Чеській Республіці Андрієві Озадовському. Учасниці конференції відвідали Ольшанський цвинтар, де над могилами Софії Русової, Зінаїди Мірної, Олександра Олеся та інших визначних українців відправили панахиду. Поїхали до Подебрад, де оглянули колишній центр української науки в Чехословаччині. Учасниць конференції офіційно приймав посадник міста Йозеф Дюрчанський під українським та чеським прапорами. В Празі СФУЖО надало почесне членство визначній композиторці та диригентці д-р Ользі Дутко.

Від 12 по 18 червня конференція продовжувалася в Кошицях. Конференцію відкрила голова СФУЖО Оксана Соколик та попросила Галину Шаповал-Билину, заступницю голови СФУЖО на Європу та голову Об'єднання Українок Бельгії, перевести конференцію.

Учасниць конференції вітав посол України в Словаччині Юрій Рилач із Браїслава, голова Європейського Конгресу Українців мгр. Левко Довгович, голова Союзу Українок з Ужгороду д-р Оксана Ганич, від політв'язнів — Ярослава Філь. Конференцію вітали також Ліля Чикальська, голова Союзу Українок Естонії, та д-р Валентина Борисенко, професор Могилянської Академії з Києва.

Заслухано цікаві доповіді та звіти представниць складових організацій, які ознайомили присутніх із проблемами українців у Польщі, Естонії та Східній Словаччині.

Інформативну доповідь про о. Августина Волошина виголосила д-р Тетяна Беднаржова.

У постановах і пропозиціях конференції підкреслено потребу тіснішої співпраці з жіночими організаціями України, про нав'язання контактів і співпрацю з жінками автохтонних українських земель та пост-комуністичних держав.

Звернено увагу на зобов'язуючі гасла СФУЖО: "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову" та "Зміцнімо діаспору — допоможемо Україні".

Після конференції делегатки приймали участь у фестивалі в Свиднику, а потім подорожували по наших автохтонних землях, зустрічалися з місцевими

громадами, оглядали чудові українські дерев'яні церкви та музеї. Зложили квіти коло пам'ятника Олександра Духновича в селі Тополя.

24 червня 1999 року в Ужгороді учасниць конференції вітали концертом з виступом хору цеху "Ват Геліос" та жіночого вокального тріо. Зустріч проводила д-р Оксана Ганич. Несподіванкою було знайомство з поетесою, довголітнім політичним в'язнем советських таборів скромною Софією Малильо, твори якої вже було друкковано в журналі СФУЖО "Українка в світі".

Європейська Конференція СФУЖО 1999 року, остання в цьому столітті, за словами голови СФУЖО Оксани Соколик, "...буде для всіх нас стимулом для дальшої праці, пізнання нового у майбутньому столітті та продовження контактів і співпраці з посестрами на автохтонних землях України".

На основі архівних матеріалів

Континентальна Конференція в Аргентині, 1997 р.

Справа: посади́к міста Беріссо Нестор Даніел Ю́за, голова Об'єднання Жінок "Просвіти" в Беріссо Гані́та Тве́рда, Оксана Соколик, голова СФУЖО, Ярослав Соколик, генеральний секретар СКУ. Нестор Даніел Ю́за проголошує голову СФУЖО Оксану Соколик почесним гостем міста.

Іванна Кушпета

Прага - Кошиці - Ужгород Європейська конференція СФУЖО 1999

Цьогорічну конференцію Світової Федерації Українських Жіночих Організацій ми почали зустріччю з членками Об'єднання Українок у Чехії — нашої "наймолодшої" складової організації, яка є складовою організацією СФУЖО щойно рік. Знаємо, що живі контакти дуже важливі в житті організації, тому поставили відвідати українок у Чехії.

Учасницями конференції були члени Екзекутиви СФУЖО і делегатки складових організацій з різних країн: Канада — Оксана Соколик, Володимира Лучків, Іванна Кушпета, Мирослава Загребельна, Марія Комарницька; Америка — Наталія Даниленко, Ярослава Рубель, Марія Кондрат, Божена Ольшанівська (гість), Надія Світлична; Швейцарія — Зоя Нижанківська; Австралія — Надія Якобі; Чехія — д-р Тетяна Беднаржова; Україна — д-р Оксана Ганич, проф. Валентина Борисенко (гість); Німеччина — Ірина Спех, Марія Ковалишин, Ірина Філь; Бельгія — Галина Билина-Шаповал, Ева Галабурда; Польща — Галина Туркевич, Марія Соколик; Англія — Леся Дяківська; Естонія — Лілія Чикальська (гість); Словаччина — д-р Олена Довгович (гість). Авдиторію доповнили місцеві учасники-гості, які, на жаль, ще не мають сформованої жіночої організації в Словаччині, та представники інших громадських установ.

Метою цієї європейської конференції було ближче познайомитися з нашими сестрами і братами, які живуть на Закарпатті, в Чехії та на автохтонних землях Словаччини, довідатись від них про умови, в яких вони живуть і працюють. Для нас не є новиною те, що життя тих наших земляків нелегке, і по-мimo того, що Словаччина і Чехія демократичні країни, то все ж не трактують справедливо свої національні меншини. Особливо в Словаччині місцева влада неприхильно ставиться до українців і всього, що українське. Труднощі в одержанні праці, освіти й інших вільно доступних для словаків привілеїв просто змушують наших земляків до асиміляції. Ця ворожість передається і словацькому населенню, яке теж (наприклад, на вулиці чи в крамницях) не приховує свого невдоволення, почувши українську мову. На великому дводенному фестивалі української пісні і танцю у Свиднику, де ми теж побували, ми не бачили жодного, хоч би маленького, синьо-жовтого прапора, який підкреслював би український характер імпрези.

Ми вибрали цей клаптик наших автохтонних земель місцем конференції, щоб показати нашим сестрам і братам, що ми, їх земляки з цілого світу, цікавимося ними, боліємо їхньою ситуацією та хочемо, щоб вони відчували, що вони

*Група учасників конференції на зустрічі з посадником міста
Подебради, Чехія. Юзеф Дюрчанський — посередині.*

— не самі. А зі своєї сторони, будемо писати до словацького уряду і домагатися справедливого трактування української меншини в їхній державі.

Ми прилетіли до Праги 13 червня, де на летовищі привітала нас хлібом і сіллю делегація празьких українців на чолі з головою Об'єднання Українок Чехії д-р Тетяною Беднаржовою. Наше кількадедне перебування у Празі почалося зустріччю з членками Об'єднання Українок Чехії, Української Ініціативи в Чеській Республіці (головою м-р. Лідія Райчинець). Численно зібрана громада цікавилася нашою працею. Приємно було бачити між присутніми офіційних представників Чехії: д-ра Ярослава Бальвіна — референта національних меншин міста Праги, Магдалену Ангелову — голову Об'єднання Чеських Жінок Праги, та д-р Яну Вондракову з Міністерства культури. Гостями на зустрічі були також перший секретар української амбасаді д-р Наталія Колісниченко та Оксана Пеленська з радіо "Свобода". Ми мали приємність вручити грамоту почесного членства СФУЖО д-р Ользі Дутко, довголітній диригентці та заслуженій громадській діячці, що працювала в тяжких умовах чехословацької комуністичної держави.

Наступного дня ми склали візиту амбасадорові України в Чехії Андрієві Озадовському. Ми передали йому деякі видання СФУЖО, а Наталя Даниленко — книжку "Підляшшя та Холмщина".

Окремий день призначено на поїздку до Подебрад, колишнього центру української науки, що має приміщення гарного старого замку. Нас офіційно приймали в міській ратуші посадник міста Йозеф Дюрчанський зі своїм заступником українцем проф. Сім'янцевим. Залю прикрашали український та чеський прапори.

Відкриття конференції у Кошицях. Конференцію вітає посол України в Словаччині Ю. Рилач. Сидять справа: О. Соколик, Г. Шаповал, І. Спех, І. Кушпета, Л. Дяківська

Ми відвідали подебрадський цвинтар, де поховані визначні діячі академії та Українського Технічного Інституту: Валерія Коннор-Віллінська, Дмитро Антонович, Євген Чикаленко та інші.

З ініціативи д-р Беднаржової делегатки мали нагоду відвідати Ольшанський цвинтар в Празі. Разом з о. С. Ільницьким ми відправляли панахиди і поклали квіти на могилах Софії Русової, Зінаїди Мірної, Олександра Олесья, Федора Стешка, родини Сірополків та інших визначних українців.

Прага — це прекрасне місто з численними старовинними пам'ятками та розкішною середньовічною архітектурою. Під вечір вид міста підкреслює освітлення величних будівель, замків і костелів, побудованих на узбіччю, яскраво-золотистими світлами — звідти й прийнялася назва "злата (золота) Прага".

Нічним поїздом ми вирушили в дальшу дорогу і вранці прокинулися вже в Кошицях у Словаччині. Тут відбулася офіційна частина нашої Європейської Конференції. Відкрила її голова СФУЖО Оксана Соколик та коротко розповіла місцевим гостям про діяльність цієї світової надбудови, що об'єднує 23 українські жіночі організації. Підкреслила нашу виховну, мистецьку, видавничу, суспільно-харитативну і репрезентативну працю. СФУЖО являється єдиною українською установою, яка представлена в ООН.

З вітанням до учасників конференції звернувся посол України в Словаччині Юрій Рилач з Братіслави. Далі вітали: м-р. Лев Довгович — голова Європейського Конгресу Українців, д-р Оксана Ганич — голова Союзу Українок з Ужгороду, Ярослава Філь — від товариства політв'язнів і жінок УПА, та гості зі Словаччини. Конференцію вітали також Ліля Чикальська — голова Союзу

Українок Естонії, та д-р Валентина Борисенко — професор Києво-Могилянської Академії.

Наради проходили за наміченою програмою. Д-р Тетяна Беднаржова виголосила доповідь "О. д-р Августин Волошин і Карпатська Україна". Знаменито опрацьована тема підходила до святкувань 60-річчя Карпатської України.

В другій частині сесії виступила д-р Олена Довгович з Кошиць із доповіддю на тему сучасної кризи українців у Словаччині, наголошуючи такі факти:

"За останні 20 років проходить сильна асиміляція нашого населення, тому наша праця зосереджена на молоді. Хочеться рятувати молодь, але нема жодних ресурсів. В минулих роках були літні табори для молоді, в чому частинно допомагав фонд Сороса. Цього року вже немає таборів, бо нема коштів. Словацький уряд підтримує політику русинства, хоче, щоб ми ділилися на українців і русинів".

На закінчення нарад виготовлено резолюції, в яких конференція СФУЖО висловлює своє стурбування з приводу словакізації української церкви і національної меншини; прохає уряд України зайняти становище в обороні тих прав та засудити діяльність русинського сепаратизму; закликає складові організації та українську громадськість фінансово допомогти в проведенні пластових таборів для української молоді у Словаччині.

Ввечері після конференції відбувся концерт місцевого хору "Карпати" під диригуванням Левка Довговича і його сина Ігоря. Приємною й сердечною була наша зустріч з хористами. Наступного дня ми захоплювалися музикою в Кошицькій опері, де ставили "Олівер Твіст" Діккенса — диригував Ігор Довгович.

*Свидник. Зустріч з колишнім послом до Чехії
Романом Лубківським (посередині).*

В програмі наступних днів був виїзд до Свидника на дводенний Фестиваль української пісні і танцю (на який щороку з'їжджаються учасники з України і сусідніх країн), відвідини Українського Музею і Скансена та прогулянка автобусом по селах Закарпаття. Численні чудові дерев'яні церкви (деякі з XVII ст.) наявно вказують на те, що це наші, автохтонні землі.

Відтак — ми знову на кордоні, тим разом словацько-українському. Як звичайно хлібом-сіллю урочисто привітала нас делегація Союзу Українок Закарпаття під проводом голови д-р Оксани Ганич з участю дітей, які обдарували нас усіх квітами.

Перед пам'ятником Тараса Шевченка в Ужгороді

Нас запрошено на зустріч з громадянством до університетської залі при співучасті представників обласної та міської держадміністрації. На привітання виступив жіночий хор "ВАТ-Геліос" і вокальне тріо — всі в прекрасних стилізованих строях. З великим зацікавленням присутні слухали виступ голови СФУЖО Оксани Соколик про працю нашої Федерації. Накінець Оксана Соколик передала на руки Союзу Українок 3,553 канадських доларів від Екзекутиви СФУЖО та 1,000 американських доларів від українських жіночих організацій Аргентини: Організації Українок "Відродження", Об'єднання Жінок "Просвіти" та Союзу Українок Аргентини — на допомогу для потерпілих від повені.

В Ужгороді ми затрималися тільки один день, і наступного ранку вже чекав на нас автобусик, щоб оглянути чудове і сумне Закарпаття. Урожайні виноградники і горіхові дерева вздовж страшенно знищеної дороги поступилися місцем іншому краєвидові: чорні, запущені хати з повибиваними вікнами і заваленими дахами — це сліди останньої повені.

Минаючи Хуст, Мукачів, Берегів, Виноградів і інші місцевості, ми зупинилися перед широким полем, посередині якого височіла могила з хрестом. Це було Красне Pole, як нам пояснила д-р Оксана Ганич, де полягло багато карпатських січовиків в бою з мадярами в обороні незалежності Карпатської України.

Вкінці прибули, втомлені та витрясені нерівною кам'янистою дорогою, до Сваляви, до пансіону "Поляна", де зменшена вже група учасниць (деякі мусли скоріше відїхати додому) залишилася на кількаденний відпочинок серед Карпатських гір.

На закінчення хочеться висловити щирю подяку організаторам нашої конференції з "туристичною закраскою". Першу частину в Чехії — підготувала д-р Тетяна Беднаржова; другу, в Словаччині — мгр. Лев Довгович, і третю, на Закарпатті — д-р Оксана Ганич. Завдяки цим трьом особам наша поїздка і конференція були надзвичайно успішними та залишили незабутній спогад.

*Красне Pole біля Хусту.
Тут полягло багато січовиків в бою з мадярами
в обороні Карпатської України.*

Комісії та Референтури
СФУЖО

Марія Мудрик

Історія праці Фінансової Комісії СФУЖО в Канаді

Початки заснування та діяльності Фінансової комісії СФУЖО сягають у минуле, коли головою управи СФУЖО була сенаторка Олена Кисілевська. Основною метою створення комісії було допомогти в придбанні фондів для СФУЖО. Це був 1952 рік.

Почин створення Фінансової комісії дала тодішня фінансова референтка управи СФУЖО Ірина Павликовська в порозумінні з головою управи СФУЖО.

Осідком комісії обрано Торонто. Тоді тут постійно жила голова СФУЖО Олена Кисілевська. Всю підготовчу організаційну працю, пов'язану із створенням комісії, провела Євгенія Янківська. Діяльність комісії ведено в тісній співпраці з фінансовою референткою управи СФУЖО.

Перший склад комісії узгоджено з фінансовою референткою та головою управи СФУЖО в такому складі: Євгенія Янківська, Левка Романик, Марія Велигорська, Емілія Остапчук, Пульхерія Мошук, Люба Луцька, Олена Черниш — касирка, Дарія Нагніт, Марія Мудрик — секретар, та тогочасні голови складових організацій СФУЖО в Канаді: Стефанія Савчук (ОУК), Катерина Кравс (ЛУКЖК) і Марія Солонинка (ОЖЛВУ).

Згодом, в працю фінансової комісії включилися, як її членки, Ганна Ганьківська, Ярослава Винницька та д-р Віра Кос.

Першою головою комісії була Левка Романик. Згодом очолювали комісію по черзі: Дарія Нагніт, Люба Луцька, Ярослава Винницька, Євгенія Янківська, а від 1962 до 1983 року — Ганна Ганьківська.

Від самого початку існування комісії до 1975 року включно секретарство вела Марія Мудрик, а касиркою до 1977 року була Олена Черниш. Наступною касиркою була Василина Петришин. Архів комісії від початків діяльності фінансової комісії вела Марія Мудрик.

В міру поширення діяльності фінансової комісії приєднано додаткових членів комісії: Михайлину Думин та Іванну Левицьку.

Створено також контрольну комісію в такому складі: Стефанія Савчук, Марія Солонинка, Марія Велигорська. Ця комісія переводила контролю щороку. Склад комісії згодом доповнено представницями складових організацій, які після закінчення каденцій у своїх організаціях, часто змінювалися. Ними були: Іванна Бригідер (ЛУКЖК), Анна Федак (ОЖ ЛВУ) і Варвара Муха (ОУК).

Тереном дії комісії спершу було лише Торонто. Згодом працю поширено на цілу Канаду, головню для приєднування прихильниць СФУЖО.

Для популяризації Федерації заплановано нову ділянку праці — організування членок-прихильниць. В останніх роках діяльності комісії створено окрему референтуру зв'язку з прихильницями СФУЖО в Канаді, яку вела Марія Горбань. Членки-прихильниці, крім річної вкладки, передплачували також квартальник СФУЖО "Українка в Світі". Їхні членські внески збільшували фонди на діяльність управи СФУЖО.

Головним засобом придбання фондів були імпрези, доповіді, відзначення роковин СФУЖО, конференції управи СФУЖО, які відбувалися в Торонто та Монтреалі.

Важливіші імпрези:

- Святкування 10-літнього, 15-літнього та 20-літнього ювілеїв існування Федерації з проведенням культурної програми: виставками образотворчих мистців, зустріччю з письменниками — жителями Торонто, виставкою вишивок учасниць курсів вишивання Люби Луцької.
- Сходини прихильниць з доповідями про діяльність управи СФУЖО, головню про зв'язки з міжнародними жіночими організаціями. Прелеґентками доповідей здебільша були членки управи СФУЖО — учасниці міжнародних жіночих конгресів: Стефанія Пушкар, Ірина Павликовська, д-р Наталія Пазуняк та інші.

Перша імпреза відбулася в Торонто 22 лютого 1953 року. Це було Жіноче віче з інформаційними доповідями про жіночий рух. Доповідачі: Олена Кислевська та Ірина Павликовська.

Більші імпрези, організовані комісією, це:

- Зустріч управи СФУЖО з громадянством Торонто з нагоди конференції управи СФУЖО з жіночими організаціями міста в 1962 році.
- Ювілейний концерт з нагоди 20-ліття СФУЖО, організований тодішньою представницею у Фінансовій комісії від ЛВУ Марією Спольською.
- Показ історичного одягу України, з бенкетом у 1967 році.
- III Конгрес СФУЖО в Торонто. Для допомоги у підготовці III Конгресу створено комітет з членок окремих організацій.
- Зустрічі делеґаток від управи СФУЖО, які приймали участь у міжнародних жіночих конгресах, з громадянством Торонто.

Всі ці імпрези були джерелом збірки фондів для СФУЖО.

Не нехтувано теж невеликими грошовими датками, придбаними членами комісії. Наприклад: Люба Луцька передавала оплати учениць за курси вишивки.

Більшу суму зібрано також з продажу книжки Константи́ни Малицької "Виховниця поколінь". Для придбання фондів на видання книги влаштовували вечори з чайком, прийняття в домах членок фінансової комісії, де гості складали датки на фонд СФУЖО. Книжку видано в Торонто в 1963 році, за каденції Олени Залізняка. Висилкою книги займалася фінансова комісія, а кольпортаж проведено під наглядом секретарки фінансової комісії Марії Мудрик.

Придбані фонди своєчасно пересилали управі СФУЖО до Філядельфії, де в той час було місце осідку СФУЖО.

Діяльність фінансової комісії задокументована в актах архіву фінансової комісії СФУЖО, який заведено ще в 1952 році. Частинний список реєстру архівних актів переслано 1977 року управі СФУЖО. В архіві є також деякі відомості про загальну працю СФУЖО, наприклад, копії протоколів сходин управі СФУЖО.

Про працю фінансової комісії СФУЖО постійно інформовано фінансову референтку й Управу Федерації, висилаючи копії протоколів сходин. Популяризування СФУЖО на терені Канади, а зокрема Торонто, у великій мірі треба завдячувати праці фінансової комісії. На IV Конгресі СФУЖО в 1982 році головою фінансової комісії обрано Ірину Вжесневську.

"Українка в світі", ч. 3-4, 1988 рік

Фінансова Комісія СФУЖО Канади 1982 рік.

*Сидять зліва: Ірина Малицька, Іванна Левицька, Стефанія Савчук,
Марія Мудрик, Іванна Брилідер, Ірена Вжесневська.*

*Стоять зліва: Броніслава Мельник, Марія Боднар, Марія Калимін,
Василина Петришин, Марія Горбань, Михайлина Думин.*

Відсутні: Марія Негрич і Лідія Зазуля.

Іванна Кушпета

Початки діяльності Фінансової Комісії СФУЖО на Канаду

Вже в перших роках існування Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, широко закроена діяльність вимагала постійної фінансової бази. Виступи зорганізованих українських жінок на всесвітніх форумах та участь делегаток СФУЖО у міжнародних конференціях і з'їздах були не тільки безцінною інформацією для західного світу про українську жінку та її боротьбу за феміністичні та національні права, але й початком акцій оборони і допомоги жінці в окупованій Україні.

Усвідомлюючи свої важливі завдання, перша Екзекутива СФУЖО під головуванням сенаторки Олени Кисілевської, та з ініціативи фінансової референтки Ірини Павликовської, вирішила покликати до життя окрему комісію для придбання фондів на діяльність СФУЖО. Всю підготовчу працю над зорганізуванням цієї комісії перевела Євгенія Янківська при співучасті Марії Мудрик, Стефанії Савчук і кількох інших пань. Таким чином у 1952 році в Торонто засновано Фінансову Комісію СФУЖО на Канаду.

Першою головою Фінансової Комісії була Левка Романик, а згодом очолювали її по черзі: Дарія Нагніт, Люба Луцька, Ярослава Винницька, Євгенія Янківська. Від 1962 до 1982 року головою комісії була Ганна Ганьківська (дочка Олени Кисілевської). Довголітніми членами управи були секретарка Марія Мудрик і скарбник Олена Черниш. У склад комісії входили також голови складових організацій СФУЖО в Канаді: Стефанія Савчук (ОУК), Катерина Кравс (ЛУКЖК), Марія Солонинка (ОЖ ЛВУ). Згодом включилися, як членки: Віра Кос, Михайлина Думин, Іванна Левицька, Лідія Зазуля, Варвара Муха, Тетяна Грай, Мирослава Одноріг, Василина Петришин, Богданна Джура, Марія Горбань, Марія Спольська, Анна Федак, Мирослава Загребельна, Марія Негрич і Марія Велигорська.

Членами контрольної комісії були представниці різних складових організацій, які часто мінялися. До IV Конгресу ними були: Іванна Бригідер (ЛУКЖК), Анна Федак (ОЖ ЛВУ), Варвара Муха (ОУК).

Спочатку Фінансова Комісія діяла тільки в Торонто. З часом, однак, поширено працю на цілу Канаду, головню для приєднання прихильниць та популяризації праці СФУЖО. Найбільші скупчення прихильниць СФУЖО були в Торонто і Монтреалі.

Фінансова Комісія СФУЖО 1979 рік.

*Сидять зліва: Марія Мудрик, Ганна Ганьківська, Стефанія Савчук,
Лідія Зазуля, Марія Нелрич, Іванна Брилідер.*

*Стоять зліва: Анна Федак, Євгенія Шелестинська, Анна Бардин,
Мирослава Загребельна, Марія Горбань, Василина Петришин,
Орися Боровик, Іванна Левицька.*

У 1978 році ввійшли, як члени, до Фінансової Комісії Марія Горбань і Марія Спольська, прийнявши діловодство секретаря та імпрезової референтки. Саме в тому році припадало відмічення 30-ліття СФУЖО, і цю нагоду використала Фінансова Комісія для ознайомлення української громади з ідеями та працею СФУЖО. Було опрацьовано, видруковано і розіслано поштою на індивідуальні адреси 2,060 памфлетів та роздано 700. Ці памфлети були настільки вдалі, що управа СФУЖО досьогодні користується ними у дещо зміненій формі. В місці осідку, Торонто, влаштовано дуже успішний концерт при співучасті професійних мистців. Обидві ці форми відмічення 30-ліття СФУЖО увінчалися також немалим фінансовим успіхом. З пожертв вплинуло \$3,662.25 (кошт виготовлення памфлету був \$697.75), чистий прихід з концерту — \$812.80. Разом придбано \$3,777.30. А осягнений моральний капітал важко охопити цифрами.

У 1979 році звернено увагу на поширення числа прихильниць СФУЖО і тому створено Референтуру Прихильниць СФУЖО. Очолила її Марія Горбань. Членки-прихильниці поза річною вкладкою були також передплатницями кварталника СФУЖО "Українка в світі". Їхні членські внески збільшують фонди Управи СФУЖО.

Однак, головним засобом придбання фондів були імпрези, доповіді, відмічення роковин СФУЖО, літературні вечори та інші події, що відбувалися в То-

ронто і Монреалі. Чистий прихід своєчасно пересилали Управі СФУЖО до Філядельфії, яка в той час була місцем осідку СФУЖО.

1980 рік перейшов у праці, пов'язаній з Міжнародною Конференцією у Копенгагені. На терені Канади зібрано \$8,257.09 для потреб фінансування представництва СФУЖО на тій же конференції. За цю збірку відповідала Марія Горбань.

Фінансова Комісія проробила велику роботу, приєднавши 481 членок-прихильниць, влаштуваючи вечори ювілею СФУЖО, з нагоди Літературних Конкурсів СФУЖО та ін. Тут слід згадати, що багато жертвенної праці у фінансову ділянку вклала Олена Чехівська, довголітня скарбник і книговод СФУЖО.

Після перенесення осідку Управи СФУЖО до Торонто в 1982 році, пост фінансової секретарки перебрала Ірена Вжесневська, а в 1993 році — Володимира Лучків. Їхні окремі статті наświetлюють дальшу діяльність Фінансової Комісії СФУЖО в Канаді.

(Опрацьовано на підставі архівних матеріалів)

Ірина Вжесневська

Діяльність Фінансової Комісії СФУЖО Канади від грудня 1982 року до жовтня 1992 року

Складові жіночі організації СФУЖО, свідомі ідеї солідарности та єдности, допомогли зреалізувати великі завдання фінансово-господарського сектора СФУЖО для добра українського народу. Зокрема, Фінансові Комісії Америки та Канади, завжди допомагали здійснювати наші плани праці та проекти.

Мені, як фінансовій секретарці, наше організоване жіноцтво дарувало почуття єдности та впевнености у виконанні наших завдань, що було для мене великим моральним капіталом. Наші успіхи організаційної праці — це успіхи кожної членки жіночих організацій. Дякую Екзекутиві СФУЖО та управам складових жіночих організацій за довір'я до моєї діяльности. Каденція праці фінансової комісії СФУЖО проходила під знаком святкувань 100-річчя українського жіночого руху, 1,000-ліття Християнства України та під гаслом "На грані третього тисячоліття".

У фінансових референтурах СФУЖО ми старались проводити свою працю в таких напрямках:

- а) популяризувати працю організованого жіноцтва;
- б) придбати прихильників СФУЖО;
- в) приєднати передплатників квартальника "Українка в світі";
- г) розбудувати фінансовий сектор діяльности СФУЖО.

Проекти

Афіші

Дуже важливим проектом було проголошення місяця березня місяцем СФУЖО. Управа СФУЖО затвердила цей проект. Ми старались якнайширше проводити березневі акції, які виявилися дуже вдалим засобом пропаганди нашої праці. Афіші розсилались по всіх країнах українських поселень. Ними прикрашували громадські домівки. У квартальнику "Українка в світі" вміщували березневі комунікати. Також, на сторінках жіночих журналів і в українській пресі друкувалися березневі звернення та репортажі про діяльність СФУЖО.

Завдяки цьому проєктові та мазольній праці нашого членства, ми здобули поважні фонди на працю зовнішніх зв'язків та на внутрішню діяльність СФУЖО.

Наші афіші були виготовлені визначними українськими мистцями. Їх оригінальні композиції, мистецький рівень привертав увагу і викликав захоплення.

1. 1984 рік. Графіка Мирона Левицького. Гасло — Леся Українка “Вставай, хто живий, в кого думка постала, година до праці настала, досвітні вогні запалали”.
2. 1985 рік. Мисткиня Галина Новаківська. Гасло — П. Филипович “ Чувайте, сестри, днями і ночами”.
3. 1986 рік. Мисткиня Галина Новаківська. Гасло — Уляна Кравченко “Жінко! Непереможно твердіть хорони в борні за правду”.
4. 1987 рік. Графіка Якова Гніздовського. Гасло — Василь Симоненко “Україно! Ти моя молитва”.
5. 1989 рік. Мистець Іван Остафійчук. Гасло — Ліна Костенко “Що вберегли, що надбали, щоб дітям спадок передати”.
6. 1990 рік. Мистець Теодосій Гуменюк. Гасло — Олександра Копач “Родина — світло життя”.
7. 1991 рік. Мистець Микола Бідняк. Гасло — СФУЖО “В єдності сила, перемога”.
8. 1992 рік. Мисткиня Софія Лада. Гасло — Тарас Шевченко “В своїй хаті своя правда, і сила, і воля”.
9. 1992 рік. Мисткиня Зоя Лісовська-Нижанківська. Гасло та афіша VI Конгресу СФУЖО — Іван Багряний “Ми є. Були. І будем ми. Вітчизна наша з нами”.

Відзначки

1. У 100-річчя українського жіночого руху видано відзначку-шпильку в різнокольоровій емалі, праці мистця М. Дмитренка. Відзначка з портретом Н. Кобринської мала пригадати велич тих ідей, яким служила ця велика українка, і була призначена для членів організованого жіноцтва. Чистий дохід \$4,557 передано до каси СФУЖО.
- 2) З нагоди 1000-ліття Хрещення України видано відзначку з візерунком першої християнки України св. Княгині Ольги. Проєкт виконав в емалі та в золоті мистець Р. Завадович. Дохід з двох видань: першого (\$8,742) і другого (\$25,000), передано на працю зовнішніх зв'язків.
- 3) Відзначка СФУЖО — емблема членок СФУЖО. Праця мистця Р. Завадовича, трикольорова емаль. Чистий дохід призначено на працю внутрішніх зв'язків СФУЖО.

Поштові марки, картки привіти і екслібриси

Фінансова Комісія СФУЖО видала дві марки: “Н. Кобринська” (проект М. Дмитренка) і “Княгиня Ольга” (проект Р. Завадовича). Вони мали велике пропагандивне значення. Марки вислано до визначних політичних діячів, науковців, релігійних провідників та громадських діячів у багатьох країнах. До висилки долучено відповідний історичний матеріал і добре опрацьований супровідний лист. Велика подяка за допомогу у завершенні того проекту належить проф. Гарвардського університету О. Прицаку і адвокату Ігореві Бардину.

Ми отримали численні цікаві відповіді та подяки за небуденну і корисну ініціативу від Королівського Двору Англії, Голляндії, від Ганді з Індії, від президента Америки Рональда Реґана, прем'єр-міністра Канади, багатьох релігійних провідників і т. д.

Марки зпопуляризували працю організованого українського жіноцтва у всіх країнах нашого поселення. Проект приніс поважні фонди для СФУЖО.

Фінансова Комісія СФУЖО видала також книжкові наліпки — екслібрис для рідношкільної молоді, праці мисткині Н. Мудрик-Мриц, разом з історичною лекцією, яку випрацювала Л. Храплива-Щур. Було зроблено два видання по 21,000 кожне.

Ми розіслали цей подарунок усій українській дітворі на наших поселеннях: Бразилія, Уругвай, Парагвай, Австралія, Америка, Канада та Європа. Завдяки отцям Василянам наш книжковий знак дістався за залізну заслону.

Українська преса, ієрархія української церкви та педагоги з великим признанням привітали видання екслібрису. В українській пресі писали: “Ви передали наймолодшому поколінню творчу насагу, духову спадщину, збереження нашої віри, плекання нашої мови та культури”.

Ще одним вдалим проектом Фінансової Комісії СФУЖО було видання кореспондеційних карток. Було видано картку “Княгиня Ольга” з нагоди 1,000-ліття Хрещення (графіку виконала Л. Палій), картку “Жінка”, видана з нагоди VI Конгресу СФУЖО (мистець Зоя Лісовська), і сувенір-закладку “Українські архітектурні знахідки”. Сувенір призначено для Всесвітнього конгресу жінок у Кенії.

Видання памфлетів і книжок

Фінансова Комісія СФУЖО Канади вела велику видавничу діяльність.

1. Видано новий інформативний трьомовний памфлет СФУЖО українською, англійською та французькою мовами.
2. Видано фірмовий папір та конверти СФУЖО з новим лого, праці Р. Завадовича.
3. Видано трьомовний памфлет “Україна сьогодні” для Світового конгресу жінок в Найробі, Кенія. Памфлет був опрацьований історичним товариством.

4. Видано книжку-монографію "Олена Залізняк". Треба підкреслити, що це видання було здійснене завдяки великій праці прихильниць СФУЖО в Монреалі.
5. Книжка "Український народний одяг" авторства Л. Бурачинської. Велику піонерську працю вклала у це видання референтка народного мистецтва СФУЖО Н. Даниленко.

Гуманітарна допомога СФУЖО

Фінанси, зібрані Фінансовою комісією СФУЖО Канади, покривали кошти на:

1. подорожі делегатів з економічно відсталих країн українських поселень на конференції та конгреси;
2. пересилки ліків для хворих дітей Чорнобиля в 1992 році від складових організацій СФУЖО на суму \$1,000 ам. доларів;
3. дотацію \$1,000 до СКВОР на видання книжки для дітей України;
4. купівля копійки для студентського видавництва в Польщі — \$2,000;
5. \$2,000 ам. доларів передано на рідношкільні цілі в Україну.

Фонди СФУЖО

Завдяки спільним зусиллям, ми збудували дуже сильний фінансовий сектор СФУЖО. Це дало змогу Управі СФУЖО виконати всі завдання зовнішніх зв'язків. Наприклад: бюджет на участь у Міжнародній Конференції жінок у Найробі, Кенія, був \$31,000, а ми придбали — \$ 42,000.

Ми також забезпечили фінансами внутрішню діяльність СФУЖО, пов'язану з проведенням V і VI Конгресів СФУЖО.

Ми дістали харитативне число для СФУЖО на Північну Америку. Тут треба відмітити працю адвокатської фірми Ігора Бардина, який допоміг нам влаштувати зустрічі з урядовцями.

Здобули акредитацію для всіх зустрічей на Міжнародному Конгресі Жіноцтва в Кенії. Подяка за допомогу для успішного здійснення цієї справи належить редактору Р. Рахманному.

Кожного року ми висилали листи всім прихильницям СФУЖО на наших поселеннях: листи-звідомлення діяльності і святочно-новорічні побажання.

Комітет Українців Канади вмщував наші звернення у своєму бюлетені, до якого додавали конверти на дотації. Тут особлива подяка належить Вірі Бурачинській.

Ми збільшили капітал наших фондів, включаючи всі банківські проценти. Бюджет СФУЖО став дуже міцним фундаментом для розвитку українського жіночого руху. Я взяла на себе обов'язок подвійних референтур, бо виникла

потреба зібрати творчі сили для культурно-економічної діяльності Федерації. Я ставилася до моїх завдань фінансової секретарки СФУЖО з посвятою. З великою вдячністю згадую допомогу членів Екзекутиви СФУЖО та Фінансових Комісій Америки і Канади, які підтримували наші проекти.

Фінансова Комісія СФУЖО Канади

Згадую прізвища осіб, які виконували певні позиції в управі Фінансової Комісії СФУЖО Канади. Вони служили всім потребам громадської праці українського жіночого руху, бо в них горіла свята любов до української справи. І саме вони творили частину історії СФУЖО. Велика віра у краще майбутнє допомагала їм подолати всі труднощі громадського життя.

Фінансова Комісія СФУЖО в Канаді діяла у складі:

Ірина Вжесневська — голова,

Ірина Малицька — містоголова,

Бронислава Мельник — секретар,

Марія Думин — зв'язкова внутрішньої діяльності.

В управі працювали: С. Федак, М. Горбань, Д. Петришин, І. Бригідер, І. Левицька, Х. Базилевич, М. Комарницька, М. Зелінська, Е. Шелестинська, П. Домазар, М. Калимін, А. Бардин, І. Островська, В. Мусій і О. Боднар.

Від щирого серця дякую за підтримку в праці О. Ковальській, О. Цвик, Я. Зорич, С. Петрашко, Б. Мельник, М. Квітковській та І. Малицькій.

Зв'язкові прихильниці СФУЖО Канади:

Онтаріо, Торонто, канцелярія СФУЖО — Х. Базилевич, В. Гомонко, В. Мусій, М. Комарницька.

Гамільтон — Марія Ганас, Зеновія Мороз.

Сент-Катерінс — Марія Долішня.

Судбури — Анна Курилів.

Квебек, Монреаль — Софія Петрашко, Стефанія Звонок, піонерки Софія Барабаш, Анна Лебідь, Бронислава Мельник, Галина Сенишин.

Манітоба, Вінніпег — Євгенія Михайлишин, Євгенія Оброца, Віра Бучинська.

Саскачеван, Саскатун — Анна Федорук, Євгенія Дудар.

Альберта, Едмонтон — Ірина Суховерська, а після її виїзду, за допомогою ЛУКЖК було передано обов'язки зв'язковій прихильниці на Альберту М. Чобі.

Британська Колумбія, Ванкувер — Ярослава Татарнюк.

Зв'язкові одержували інформативний листок СФУЖО.

Наші зв'язкові разом із прихильницями СФУЖО та членами складових жіночих організацій використовували всі можливості для ознайомлення української громади в Канаді з ідеями та працею СФУЖО. У спільному єднанні реалізували пляни праці СФУЖО. Хай видання історії СФУЖО у 50-ліття буде виявом вдячності піонеркам і основоположницям українського жіночого руху та прихильницям СФУЖО. Віримо, що на нашій спадщині будемо світле майбутнє.

Щастя Боже!

Управа Фінансової Комісії СФУЖО Канади.

*Сидять зліва: М. Нелрич, С. Федак, І. Вжесневська, Б. Мельник,
І. Брилідер, І. Левицька, М. Думин.*

*Стоять зліва: Х. Базилевич, М. Зелінська, Є. Шелестинська,
Л. Домазар, М. Калимін, А. Бардин, І. Островська.*

Неприсутні: В. Мусій і О. Боднар.

Стефанія Звонюк

Гурток прихильниць СФУЖО в Монреалі 1962-1997

Гурток прихильниць СФУЖО засновано в 1962 році. Ініціаторкою створення гуртка була Олена Залізник. Члени першої управи: Софія Барабаш — голова, Анастасія Лебідь — касирка, Броніслава Мельник — секретарка. В такому складі управа гуртка прихильниць СФУЖО в Монреалі працювала 16 років.

До гуртка належали голови та члени жіночих організацій, а також поодинокі особи. Найбільш активну участь у праці гуртка брали наступні жіночі організації: Ліга Українських Католицьких Жінок Канади, Організація Українок Канади ім. О. Басараб, Жіноче Товариство ім. Лесі Українки. Метою діяльності гуртка було згуртувати українських жінок, щоб допомагати Екзекутиві СФУЖО фондами та координувати культурну працю організованого жіноцтва.

Вже в 1962 році відбулася імпреза “У поклоні героїням” та літературний вечір. Від того часу гурток уряджував різноманітні імпрези: відзначення річниць початку жіночого руху в Україні, річниць СФУЖО, відзначали також ювілеї наших визначних письменниць і громадських діячок, влаштовували Свята Героїнь, коляди, літературні вечори, вечори гумору, курси писанок, зустрічі з визначними сучасниками.

Щоб фінансово підтримати діяльність Екзекутиви СФУЖО, складали членські внески, прибутки з імпрез, розпродажу відзначок, книжок і т. п. Деякі збіркові акції були дуже успішні. Наприклад, на покриття коштів подорожі делегаток СФУЖО на Міжнародну Конференцію в Найробі, Кенія, вислано до Екзекутиви СФУЖО майже 3,100 доларів. Гурток теж підтримував фінансово видання квартальника СФУЖО “Українка в світі”, збираючи передплати та пожертви на пресовий фонд.

В 1978 році обрано нову управу гуртка прихильниць СФУЖО в Монреалі в складі: Софія Петрашко — голова, Ольга Олійник — секретар, Стефанія Звонюк — касирка. Нова управа продовжувала працю попередньої.

Найбільш успішними роками праці гуртка можна вважати період від другої половини 70-тих років до початку 90-тих років. Монреальський гурток прихильниць СФУЖО був унікальним на всю Канаду.

В 1997 році співпраця з жіночими організаціями послабилася до того ступеня, що гурток було розв'язано. Богданна Гаврилюк перебрала діловодство зв'язкової і виконує цю працю до сьогодні.

Володимира Лучків

Огляд праці фінансової секретарки СФУЖО в роках 1992-1997

Функцію фінансової секретарки СФУЖО я перебрала в 1992 році після Ірини Вжесневської.

Склад Фінансової Комісії: Володимира Лучків — фінансова секретарка, Марія Калимін — заступниця фінансової секретарки і касирка, Ольга Еліяшевська — протоколярна секретарка, Дарія Цибульська, Марія Думин, Дзвінка Максимець, Ольга Тарапацька — члени, Марія Негрич, Лідія Зазуля, Олена Мицик, Марія Баран, Марта Хомин — Контрольна Комісія, Галина Новаківська — мистецький дорадник.

Фінансова Комісія працювала при допомозі зв'язкових, представниць і голів складових організацій: Софія Петрашко, Стефанія Звонк — відповідали за Монреаль до 1996 року, а від 1997 — Богданна Гаврилюк; Марія Белей, Ярослава Татарнюк — Британська Колумбія; Євгенія Шерман, Євгенія Оброца — Вінніпег; Аделя Дудар — Саскатун; Мері Чаба — Едмонтон; Марія Долішна — Ст. Катеринс; Анна Курилів — Судбури; Зеновія Мороз — Гамільтон; Софія Мазур, Наталія Клярк — Австралія; Марія Волошин, Тетяна Башин — Бразилія.

Канцелярія СФУЖО була зв'язком для прихильниць СФУЖО загально.

Праця та успіхи Фінансової Комісії залежні від складових організацій і зв'язкових прихильниць СФУЖО. Їм належить признання та подяка за співпрацю в реалізації наших проектів, за приєднання прихильників СФУЖО і передплатників квартильного "Українка в світі".

Кожного року в "Березні — місяці СФУЖО" Фінансова Комісія вела посилену кампанію для популяризації праці СФУЖО і придбання фондів. Допоміжним засобом у цьому були мистецькі афіші з гаслом, яке СФУЖО вибирала на кожний рік, і згідно з його змістом вела свою діяльність. Ми вислали афіші до всіх складових організацій: Австралії, Америки, Англії, Аргентини, Бельгії, Бразилії, Венесуелі, Франції, Польщі, Швейцарії.

В 1993 році далі користали з гасла "Ми є. Були і будем ми. Вітчизна наша з нами" (Іван Багрянний). Афішу виконала мистець Зоя Лісовська-Нижанківська.

*Зліва направо сидять: О. Еліяшевська, В. Лучків,
М. Калимін. Стоять зліва: О. Тарапацька,
Д. Максимець, Г. Новаківська, М. Баран.*

1994 рік — “Бережімо дітей! Діти найцінніший скарб”. Афіша є фотографією скульптури Віталія Шишова, яка стоїть біля церкви св. Онуфрія у Львові. Скульптуру спонсорувала СФУЖО.

1995 рік — “Здорова родина — здорове суспільство”. Мистець Віталій Литвин.

1996 рік — “Пам’ятаймо про українських жінок-політв’язнів”. Мистець Володимир Беднарський.

1997 рік — “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову”. Мистець Феодосій Гуменюк.

Березневе число квартальника “Українка в світі” містило афішу та статтю фінансової секретарки на тему гасла, проектів й завдань Фінансової Комісії на біжучий рік.

Завданням Фінансової Комісії було плянувати і реалізувати різні проекти, щоби придбати фонди для багатогранної діяльності СФУЖО у внутрішньому і зовнішньому секторах.

Заходами Фінансової Комісії влаштовано такі імпрези і доповіді:

- Доповідь Люби Бойчишин “Розсіяний склероз”, увесь дохід передано в Україну на потреби Товариства Розсіяного Склерозу.
- Відеозапис з доповіддю голови СФУЖО Оксани Соколик, яка розповіла про подорож по Австралії та Новій Зеландії та зустрічі з місцевими українськими громадами і жіночими організаціями.

- Вечір, присвячений 24-ому Конкурсові ім. Марусі Бек “Голод 1933 — моїми очима”, де головну доповідь виголосила Маруся Бек, та було відчитано кілька нагороджених праць учасників конкурсу.
- Вечір з журналісткою Лесею Лисенко з Києва.
- В десяту річницю трагедії Чорнобиля був висвітлений фільм режисера Ігоря Кобрена.
- Вечір мистця Галини Новаківської з доповіддю та відеозаписом її виставок в Україні. На вечорі була розіграна подарована картина, Галиною Новаківською.
- Вечір на тему “Українці в Криму” з доповіддю громадської діячки з України Ліди Мадоян.

З видавничої діяльності Фінансової Комісії

- Пропам'ятні марки у 45-ліття СФУЖО, на яких зображена статуя Матері Божої з Ісусом, мистець Віталій Шишов. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій подарувала цю скульптуру для міста Львова. Вона стоїть біля церкви св. Онуфрія,
- Різдвяні листівки мистця Мирона Левицького.
- Довідник “Українські музеї, галерії і збірки в Західній Діаспорі”, матеріали зібрала Ірина Руснак.
- Книжку нагороджених творів 24-го Літературного Конкурсу ім. Марусі Бек “Говорить четверте покоління. Голод 1933 — моїми очима”.
- Книжку нагороджених творів 25-го Літературного Конкурсу ім. Марусі Бек “Чорний біль Чорнобиля”.
- Заплановано видання книжки про жінок-політв'язнів.

Від 1989 року я займалася замовленнями та висилкою книжок “Український народний одяг” та інших видань СФУЖО, що й надалі продовжую робити. Я висилала видання СФУЖО й інші книжки в різні міста України, Владивосток, Челябінськ, Спаськ Дальний (Зелений Клин), Мурманськ, Краснодар, Новосибірськ, Москву, Караганду, Ригу, Букарешт та інші міста.

Для Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради (СКВОР) передано тисядчу примірників конкурсних видань, які були розподілені по школах в Україні.

Пропам'ятні марки у 45-ліття СФУЖО були добрим засобом для ширення інформації про СФУЖО всюди, де лише сягала наша кореспонденція.

Як фінансова секретарка я брала участь у відзначенні 25-літнього Ювілею Фінансової Комісії СФУЖО в Америці, яке відбулося у Філадельфії в 1993 році. Марія Харина, незаступима голова Фінансової Комісії Америки, очолює працю Комісії вже 32 роки. Фінансова Комісія Америки здобуває поважні суми своїми проектами — допомагає у виданні квартальника СФУЖО “Українка в світі” та підтримує інші проекти Федерації. З приємністю згадую нашу дружню співпрацю з Фінансовою Комісією СФУЖО в Америці.

Будучи фінансовою секретаркою, я рівночасно від 1996 року виконувала обов'язки заступниці голови СФУЖО. Мої обидві функції сплїталися, часом трудно їх розділити. Часто заступала голову СФУЖО на імпрезах, святкуваннях, на засіданнях СКУ.

Від 15 по 23 липня 1997 року була з Мирославою Загребельною в Оттаві на Конференції Міжнародної Ради Жінок. Ми репрезентували СФУЖО як спостерігачі, бо членами можуть бути лише Національні Ради Жінок на рівні держав, а СФУЖО є міжнародною федерацією. На цій Конференції, вперше після розпаду комуністичного режиму, були представниці з України, як спостерігачі. На Конференції була прочитана рекомендація на резолюцію, подана Національною Жіночою Радою Канади в 1996 році — "Допоможім дитині Чорнобиля". Підтримку пропозиції подала Ірина Куровицька з рамени Національної Жіночої Ради США. Резолюцію прийнято одностайно.

В дорозі на II Всесвітній Форум Українців 1997 року наша група: Оксана Соколик — голова СФУЖО, Володимира Лучків — заступниця голови СФУЖО, Марія Комарницька — крайова голова Ліги Українських Католицьких Жінок Канади, Ярослав Соколик — генеральний секретар Світового Конгресу Українців, задержалися на кілька днів у Львові. Тут ми мали зустріч із представницями Союзу Українок і відвідали музей Соломії Крушельницької. З дирекцією музею узгіднили видання путівника для відвідувачів за фінансуванням СФУЖО. Полагодили передання нагород переможцям 25-го Літературного Конкурсу ім. Марусі Бек для учасників зі Львова та Івано-Франківська. Їздили до Острозької Академії, де зложили пожертву та подарували декілька видань СФУЖО.

До Києва прибули 17 серпня, були на пресовій конференції організаційного комітету Всесвітнього Форуму Українців, учасниками багатьох сесій, величавого концерту в Палаці Культури "Україна" та на зустрічі у Президента Леоніда Кучми.

При допомозі активного жіноцтва, була зорганізована зустріч з переможцями 25-го Літературного Конкурсу ім. Марусі Бек з Києва і околиць, де ми особисто вручали їм нагороди, грамоти і книжки "Чорний біль Чорнобиля".

Після закінчення Форуму ми були на посвяченні площі під відбудову Свято-Михайлівського Собору, що був зруйнований комуністичним режимом. Відвідали школу ім. Олени Теліги, були на відкритті музею її імени біля пам'ятника у Бабиному Яру та поклали квіти біля хреста, де нацисти розстріляли наших патріотів.

Згідно з плянування УВКРади, щоби делегати з діаспори відвідували різні області України, нас запросила Міська Рада Севастополя відвідати Крим. В Севастополі ми мали нагоду бути в самотній місцевій українській школі, де учителі жалілися, що бракує українських підручників. Також ми познайомилися з директоркою ліцею, який був тоді в стані організації.

Мали зустріч з українською громадою в домівці Просвіти (винаймають, бо власного приміщення не мають), познайомилися з їхніми чималими проблемами. Перша з них — це одержати площу під будову церкви, тепер Служби Божі відправляють в Просвіті. Будучи на аудієнції в Міській Раді Севастополя, ми цю справу піднесли (просвітяни сказали нам, що “дуже важливо що скаже діяспора”), і нам обіцяли її розглянути.

Українська громада просила книжок, просила не забувати про них, бо хоч є Українська Держава — вони почувуються, як сироти. Скрізь панує російська мова, а українська вважається непрестижною.

З України ми поверталися через Польщу. У Варшаві зустрілися з представницями Союзу Українок, були в Українському посольстві, в редакції газети “Наше Слово”.

У Торонто нас чекала праця — підготовка до VII Конгресу СФУЖО, де я мала функцію голови Програмової Комісії.

Дякую за співпрацю Екзекутиві СФУЖО, Фінансовій Комісії Америки, членам Фінансової Комісії в Торонто, зв'язковим, представницям, головам складових організацій та нашій жертівній українській громаді за моральну й матеріальну підтримку, бо тільки спільними силами можливо було реалізувати наші пляни і проекти.

д-р *Наталія Пазуняк*

Фінансова Комісія СФУЖО на Америку (США)

Ініціатива створити допоміжну гілку діяльності в системі праці СФУЖО для здобування фондів на терені Америки виринула на нарадах Управи СФУЖО в кінці 60-тих років. Спочатку це була адміністративно-пресова комісія, яку на пропозицію Ірини Павликовської, тоді фінансової референтки СФУЖО, перетворено в 1968 році на Фінансову Комісію. Ентузіясткою здійснення цієї ідеї стала Марія Харина, яка збагнула суть цього почину та зрозуміла, що при організаційних зусиллях відданих справі людей можна буде розвинути широку діяльність. Підбрано таких добрих, відданих Федерації громадян, що дружньо взялися до праці.

Головним завданням тоді було здобути фонди на видання бюлетеню "Українка в світі". Невелике число передплатниць не могло оплатити коштів видання та висилки. Треба було подбати, щоб передплати впливали своєчасно, щоб членки-прихильниці, спомагаючи й добродії надсилали щорічно вкладки.

Зв'язкові та добродії

Для цієї цілі створено сітку зв'язкових по осередках дев'яти штатів з найбільшими скупченнями наших поселенців. Спочатку очолювала цю мережу Марія Татарська з Філядельфії, по її смерті перейняла це діло Галина Царинник, тепер — Христина Хомин-Іжак. На Філядельфію — Мирослава Гіл, на Фльориду — Вероніка Цегельська, згодом Ірина Ракуш, в Нью Йорку — Лідія Гладка, в Дертойті — Валентина Євич, Ірина Томків і Васирина Гординська, в Трентоні — Ярослава Лабка, в Ст. Петербурзі — Стефанія Цегельська, в Александрії-Вірджинії — Теодозія Кічоровська, в Нью Гейвен — Лідія Фіцалович, в Чікаго — Софія Крупка, а згодом Марія Гром'як, в Кергонксон — Лідія Яців.

Добродіями (з вплатою 100 дол. річно) були: Митрополит Степан Сулик, Владика Василь Лостен, Владика Роберт Москаль, св. п. о. мітрат Мирослав Харина, д-р Іван Дутко, д-р Марія Фішер, Дарія Дудра, Ольга Гаврилюк, Надія Мандрусяк, Ярослава Паславська, д-р Микола Ценко, Христя Харина-Сеник, а також товариства: СУК "Провидіння", Кредитова Кооператива "Самопоміч" у Нью Йорку, Кредитова Кооператива "Самопоміч" у Філядельфії, Українська Православна Кредитова Кооператива "Самопоміч" у Нью Йорку, Товариство св. Андрія та Культурний Центр, Фльорида.

Їх відданої праці було однак не досить для здійснення потреб і завдань Фінансової Комісії. Тут проявила свою многогранну зацікавленість культурою і суспільним життям Марія Харина.

*Марія Харина — довголітня голова
Фінансової Комісії СФУЖО на США.*

Гурток Книголюбів та літературні вечори

Треба було зблизити членство жіночих організацій з українською книжкою. Для цього створено Гурток Книголюбів імені відомої письменниці Наталі Королевої. Треба було купити книжку, прочитати її, а тоді — в гурті обговорити, що дало свої наслідки.

Іншим почином, уже на ширшому суспільному форумі, стали літературні вечори, пов'язані з певною знаменною датою чи подією. Були вони в першу чергу пов'язані з Літературним Конкурсом СФУЖО ім. Марусі Бек, який вона започаткувала в 1959 році під час II Конгресу СФУЖО (Нью Йорк). Нагороджені та відзначені твори Конкурсу були тоді в центрі уваги. Тут доброю дорадницею була незабутня Лідія Бурачинська, опікунка та організаторка цих Конкурсів, праці журі й процесу дій.

Бували й інші літературні вечори, присвячені поодиноким письменникам. Пригадується вечір творчості Івана Франка, вечір Василя Симоненка, вечір літературної творчості дисидентів, а також вечір відзначення Лідії Крушельницької, акторки й педагога.

Влаштовувано теж відзначення важливих річниць, наприклад, 10-ліття "Українки в світі", а в 1984 році — 100-ліття Українського Жіночого Руху.

В 1986 році видано в рамках “Березневої Акції СФУЖО” жетони Федерації, що популяризували діяльність СФУЖО та приносили дохід. Продавали теж відзначки св. княгині Ольги з нагоди 1000-ліття Християнства в Україні (1988 рік), як також організували продаж квітів біля наших церков. Прибуток з цих акцій йшов, зрозуміло, на потреби СФУЖО. Варто відзначити, літературні імпрези, ініційовані Марією Хариною та її співпрацівниками, були завжди цікаві та проводилися на високому рівні.

Треба згадати і вияви меценатства Фінансової Комісії, а саме — щедра жертва (1,600 доларів) на видання збірки статей про Лесю Українку та її творчість у 100-ліття з дня народження поетеси в 1971 році. Збірник був опрацьований під патронатом СФУЖО, вийшов у 1980 році. Передано також 900 доларів на сиріт в Україні.

Балі Української Преси

Та найбільш знаменними імпрезами Фінансової Комісії були Балі Української Преси. Генеза їх була ще у передвоєнному Львові, де влаштовувано імпортні балі преси задля пропагування й підтримки різних українських часописів та журналів Галичини за польської влади. Не меншої уваги потребує й наша так звана “діяспорна преса”, тому й українська громада прийняла цей почин з вдячністю. Метою проведення Балів було не лише здобути дохід для видавання квартальника СФУЖО “Українки в світі”, але зацікавити молодь українською пресою й самою журналістикою: адже ще не було покоління нових українських інтелігентів-професіоналістів, що займуть наше місце в громаді.

Розпочато цю акцію у співпраці із Спілкою Українських Журналістів Америки (СУЖА), яку тоді очолював редактор Мстислав Дольницький. У балях та їх розголосі брали участь такі журналісти як редактор Іван Кедрин-Рудницький, д-р Роман Криштальський, редактор Ольга Кузьмович. Та вся клопітна праця належного влаштування Балю була в руках Комісії.

Кожний орган української преси в Америці вибирав представницю, що її характеризувала не тільки приваблива зовнішність, але й певне знання українознавства, молодіжних організацій та громадського життя, а також ознайомлення з органом преси, який вона представляла. Знання української мови було, зрозуміло, першою вимогою.

Для вибору Кралі та Князівен Преси діяло журі, яке складалося з відомих громадян. Кожна кандидатка проходила своєрідний іспит індивідуально, відповідаючи на нелегкі запитання на теми з української культури, громадського життя та преси.

Уже на балю відбувалася променада, проголошувано імена кандидаток та пресовий орган, який вони представляли. Під час променади журі спостерігало за жестами, ходом та поставою кандидаток. Так, на основі всесторонньої оцінки, вирішувало “долю” представниці преси.

Баль Української Преси у Філадельфії, 1974 рік.

Діловий Комітет. Зліва сидять: Оксана Рудакевич, м.гр. Мирон Утриско, Оля Мосьондз, Наталія Андрусів, мистець Петро Андрусів, Марія Галій, Марія Харина, Місс Франція — Ізабелла Крумакер, редактор Іван Кедрин-Рудницький, Володимира Ценко, Теофіля Ганушевська, Марія Романенчук, Уляна Старосольська-Любович, Христина Кульчицька.

Зліва стоять: Ярослава Рудакевич, Марія Татарська, Зоя Корсунь, Марія Леськів, Оленка Карпинич, Стефанія Чаплинська, Марта Яримович, Ліда Макаренко, Володимир Мельник, Христя Харина-Сеник, м.гр. Оксана Генгало, д-р Ярослав Бернадин, Стефанія Голіната, д-р Володимир Карпинич, Іванна Федорів, Людмила Чайківська, Евдокія Блавацька, Ярослава Баранецька, Юрій Левицький.

Заля, де відбувався баль, була відповідно прикрашена творами чільних мистців, серед них Едвард Козак (ЕКО), Петро Андрусів, Роман Васишин. На стіні був Пегас, крилатий мітологічний кінь — символ мистецької творчости, духовного пориву. Всі присутні були у вечірньому одязі, кожна з представниць преси мала стрічку з назвою пресового органу, який представляла. Ведучою балів Преси була Христина Кульчицька, допомагала Христя Харина-Сеник. Представниці були в центрі уваги. Вони мали ескорти — супровід українського студента відповідного віку. Членки Комісії дбали про добрий буфет. До танцю грала українська оркестра.

Важливою точкою програми балю був розиграш картин-оригіналів, які на цю ціль дарували мистці або власники галерій, як наприклад, Володимира і Петро Ценко, о. митрат Мирослав і Марія Харини. А з мистців пригадуються Андрій Мадай, Є. Лукавська, Тарас Венгринович, Катерина Кричевська-Росан-

дич, Яків Гніздовський, Володимир Ласовський, Михайло Михалевич, Стефанія Бернадин, Наталія Стефанів. Коли на закінчення балю проголошувано Кралю та Князівен, лунали гучні оплески.

Відбувалися Балі Преси у Філядельфії, у місці осідку Фінансової Комісії.

Перший Баль Преси відбувся в 1971 році. Всього відбулося п'ятнадцять Балів Преси. Були вони завжди атракцією товариського життя громади Філядельфії та ближчих і дальших околиць. Не раз гості прибували літаками з Чикаго чи Детройту.

У деяких ділянках Фінансова Комісія США дружньо співпрацювала із Фінансовою Комісією СФУЖО на Канаду з осідком у Торонто, яку спочатку очолювала Ганна Ганьківська (донька першої голови СФУЖО Олени Кисілевської), згодом Ірина Вжесневська, яка вклала багато праці для придбання фінансів СФУЖО.

Для повноти образу діяльності Фінансової Комісії СФУЖО в США треба ще додати, що Комісія допомагала фінансувати Конгреси СФУЖО, а також участь делегаток СФУЖО у міжнародних форумах, зокрема на Конференціях Декади Жінок ООН в Мексико (1975), в Копенгагені (1980) і в Найробі, Кенія (1985).

*Срібний ювілей Фінансової Комісії СФУЖО Америки
у Філядельфії 1993 року.*

*Стоять: друга зліва Володимира Лучків, заступниця голови СФУЖО,
четверта зліва Оксана Соколик, голова СФУЖО, п'ята зліва
Марія Харина, голова Фінансової Комісії СФУЖО на Америку.*

Відзначення 50-річчя СФУЖО, 35-річчя "Українки в світі" та 30-річчя Фінансової Комісії СФУЖО Америки у Філядельфії в 1998 році.

Зліва сидять: заступниця голови СФУЖО Наталія Даниленко, голова СУА Анна Кравчук, голова СФУЖО Оксана Соколик, голова Фінансової Комісії СФУЖО Америки Марія Харина, почесна членка СФУЖО Марія Галій, проф. д-р Зоя Хижняк, почесна членка СФУЖО проф. д-р Наталія Пазуняк.

Зліва стоять члени Фінансової Комісії СФУЖО Америки: секретар Ірина Бойко, архівар Марія Леськів, Анна Максимович, головна зв'язкова Христина Хомин-Їжак, голова Контрольної Комісії Марія Данилів, касир Стефанія Жмуркевич, секретар Христина Харина-Сеник, Галина Пиріг, заступниця голови СУА Ірина Куровицька, Оріся Новосівська, заступниця голови Фінансової Комісії СФУЖО Америки Христина Кульчицька.

Відсутні: Ярослава Баранецька, Галина Царинник, Мирослава Гіл.

Відзначення

Своєрідним апогеєм діяльності Фінансової Комісії на Америку був Конгрес СФУЖО 1987 року, що відбувся в Канаді, Торонто, після переходу канцелярії СФУЖО з Філядельфії до Торонто в 1983 році. Тоді учасниці Конгресу нагородили Комісію грамотою признання за заслуги, а її незмінну голову Марію Харину — почесним членством СФУЖО.

В 1998 році Фінансова Комісія влаштувала у Філядельфії імпрезу відзначення 50-ліття СФУЖО, водночас відзначено 35-ліття "Українки в світі" і 30-ліття Фі-

нансової Комісії на Америку. Діяльну участь у святкуваннях приймала голова Федерації Оксана Соколик. Під час цієї ювілейної імпрези голова СФУЖО передала на руки Марії Харини грамоту признання для всіх членів Фінансової Комісії за жертвенну та довголітню працю для цілей Світової Федерації.

В загальному Фінансова Комісія вклала до бюджету СФУЖО суму понад 100,000 доларів.

Підсумок

Інформація наша була б неповна без імен громадських діячок — членок Комісії, в минулому і сучасному. Адже вони вклали багато пильної, безкорисної, при тому ентузіастичної праці. Довгі роки працювали у Фінансовій Комісії — Марія Романенчук, Людмила Чайківська, Стефанія Бернадин; в Діловому Комітеті Балів Преси — Наталія Андрусів, Евдокія Блавацька, Теофіля Ганушевська, Стефанія Голіната, Оксана Генгало, Зоя Граур, Христина Дольницька, Марія Куземська, Христина Кульчицька, Мирослава Гіл, Наталія Перфецька, Ірина Юрчак, Іванна Федорів, Марія Татарська; а з мужчин — мгр. Олександр Луцький і Володимир Мельник. В Контрольній Комісії були — Марія Євсєвська, Дарія Федак і Христя Харина-Сеник, яка разом із своєю бабунею сл. п. Ольгою Фацевич і мамою Марією Хариною, працює в Комісії від початку і дотепер. З роками приходили нові членки, що співпрацювали з попередніми.

Тепер Фінансова Комісія працює в складі чотирнадцяти осіб при тісній співпраці шести зв'язкових — Марія Харина, голова; Христина Кульчицька, заступниця; Марія Галій, почесна членка СФУЖО; Ірина Бойко, протоколярна секретарка; Христя Харина-Сеник, кореспонденційна секретарка; Стефанія Жмуркевич, касирка; Марія Леськів, архівар; Ярослава Баранецька, Галина Царинник, Анна Максимович, Оріся Новосівська, Галина Пиріг. Контрольна Комісія — Марія Данилів, голова; члени — Христя Харина-Сеник, Мирослава Гіл. Зв'язкові Фінансової Комісії — Христина Хомин-Іжак, головна зв'язкова; Мирослава Гіл на Філядельфію; Стефанія Цегельська на Фльориду; Лідія Яців на Кергоксон; Марія Гром'як на Чікаго; Стефанія Король на Детройт.

Олена Процюк

Діяльність представниці СФУЖО в ООН

Олена Процюк виросла і виховувалася в корінній Польщі. Воєнні події 1939 року примусили родину перенестися в Галичину, там пережила Олена советську та німецьку окупації. В 1943 році, разом з чоловіком інж. Стефаном Процюком, виїждить на Словаччину, а відтак еміграційний шлях веде їх до Австрії, Австралії (в 1950 році) та, нарешті, до Америки (в 1957 році).

Олена Процюк почала працювати у системі Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) ще в Австралії, коли її уповноважено відновити зв'язки з Міжнародним Союзом Жінок (International Alliance of Women). Ще до II Світової війни діячки українського жіночого руху, наприклад Мілена Рудницька, були в контакт з цією міжнародною жіночою організацією. Місія Олени Процюк до Коломбо, Срі Ланка, на Золотий Конгрес IAW у 1955 році не принесла бажаних результатів, але нас було занесено у список учасниць, і тим самим СФУЖО вперше вийшло на міжнародну арену.

В Австралії Олена Процюк відзначилася також наполегливою працею в Союзі Українок Австралії, як референтка зовнішніх зв'язків.

Олена Процюк докладає великих зусиль, щоб допомогти новим емігрантам, що прибули до Австралії. За її працю вона була відзначена представленням князеві Валіі Филипові під час візиту королівської пари до Австралії, що вважається почесною.

У 1957 році вже в Америці, Олена Процюк взяла участь в Конвенції Міжнародної Жіночої Ради у Вашингтоні, як представниця СФУЖО. І тут, з великим зусиллям, вдалося зареєструвати СФУЖО, як організацію.

Протягом наступних кількох років Олена Процюк приймає участь у Конгресах IAW у Вимблдон (Англія), Гленков (Америка), Кенігштайн (Німеччина). СФУЖО делегує й інших жінок-членок складових організацій на різні конгреси, що відбувалися в Європі.

Одночасно, Олена Процюк працює для заробітку та студіює, після чого отримує диплом Master of Science and Business Administration, із спеціалізацією "завідування кадрами і порадиництва праці". Вона утверджується на професійній роботі та продовжує працю в Союзі Українок Америки і СФУЖО.

В 1965 році Лідія Бурачинська передає Олені Процюк референтуру зв'язків СФУЖО. Метою СФУЖО у ділянці зв'язків було вийти на ширшу світову арену для репрезентації українського жіноцтва, його стремління і світогляду.

Така нагода трапилася, коли Міжнародний Рух Матерів, Париж, попросив СФУЖО заступати його інтереси в ООН. У 1972 році Олена Процюк стає представницею Міжнародного Руху Матерів в Організації Об'єднаних Націй. СФУЖО стала членом М.М.М. (Movement Mondial des Maires) ще у 1958 році, але не могла знайти відповідної особи, яка могла б репрезентувати М.М.М. в ООН. Отже, тепер трапилася нагода, яку треба було використати: М.М.М. мало консультативний статус NGO-ЮНІСЕФ в ООН, який уповноважнював його брати активну участь у деяких нарадах чи акціях ООН та подавати заяви чи брати участь у інтервенціях.

Це було використано максимально, особливо там, де можна було розв'язати найбільш пекучі для української спільноти питання, наприклад, проблема жінок-політв'язнів, примусове переселення чи Чорнобиль. М.М.М. був першою із організацій, яка внесла протест у тих справах і послідовно вела акцію на терені Комісій ООН.

СФУЖО було дуже активне у період "холодної війни" від 1972 до 1990 року, в такій ситуації трудно було працювати, але Олена Процюк вносила заяви, брала участь у різних конференціях з темами, які цікавили М.М.М. і СФУЖО: жінки-політв'язні, діти-вояки, розділені родини, сироти і т. д.

На час від 1975 до 1985 років припадає також і проголошена ООН декада Жінки, коли було проведено міжнародні конференції: в Мехіко в 1975 році, в Копенгагені в 1980 році (делегацію СФУЖО на цю конференцію очолила Олена Процюк) та в Найробі в 1985 році. Важливою подією в цьому періоді було проведення Міжнародного Року Дитини в 1979 році. Міжнародний Рух Матерів і СФУЖО активно включилися до плану Міжнародного Року Родини.

На протязі головування в СФУЖО д-р Марії Квітковської, Олена Процюк була також заступницею голови СФУЖО на США.

Праці було багато як і в ООН, так і в нав'язуванні зв'язків з окремими організаціями, які, маючи теж статус II, працювали на терені ООН. Ці акції забирали дуже багато часу й енергії, спеціально ще й тому, що її професійна праця, яку Олена Процюк дуже любила, забирала весь її "нормальний" робочий день. Не можна порахувати усіх відпусток, вакаційних чи "приватних", які покривали час потрібний для громадської роботи.

1982 році приєдналася до Олени Процюк Ірина Куровицька — діяльна членка СУА, з добрим організаційним хистом. Вони робили старання отримати Статус НДЖО для СФУЖО. На жаль, з політичних причин це досягнути не пощастило, тому, що в тому часі ішла т. зв. "холодна" війна між Америкою і Радянським Союзом. Народи тягнулися безконечно і часто без жодного вислідку.

Щойно розвал Радянського Союзу дав можливість поновити наші старання для надання СФУЖО статусу НДЖО, який СФУЖО отримало у 1993 році. Офіційне членство СФУЖО в ООН приймала д-р Марія Квітковська, вона була свідком наших зусиль на терені ООН і гаряче їх підтримувала.

Утримання статусу СФУЖО в ООН залежить від нас усіх. Потрібно працювати на місцях, потрібно нашої праці у різних проектах ООН, бо хоч вони світові, то все ж таки вони зводяться до співпраці окремих держав та організацій, які слідкують за виконанням різних завдань.

СФУЖО зараз є на світовій арені. Разом з М.М.М., якому завдячуємо дуже багато, стараємося розтягнути сітку впливів на цілий світ, бо ж проблеми світу такі самі — з тією різницею, що вони виступають в різний час — боротьба за екологію, боротьба з бідністю, боротьба за родину, боротьба із злочинністю, боротьба за здоров'я і т. д. Це глобальні проблеми, яких одна держава подолати не зможе. Потрібно співпрацювати нас усіх. І тому НДЖО набирають щораз то більшої ваги. Твориться другий, неофіційний уряд — світової демократії, т. зв. цивільна громада (Civil Society), яка у XXI столітті буде мати велику силу. Слідкуймо за її розвитком і через неурядові організації (НДЖО) стараймося випрацювати світ, у якому буде нам легше жити. Ілюзія? Мрія? Порожні сподівання? Може й так, принаймні частинно. Від нас залежить, щоб вони здійснилися.

Оля Ставнича

Діяльність референтки зовнішніх зв'язків СФУЖО і головної репрезентантки СФУЖО в ООН

За останніх 10 років, як відомо, політичний статус України на міжнародному рівні зазнав величезних змін. Вперше на форумі ООН виступили президенти незалежної України Леонід Кравчук та Леонід Кучма. Міністри закордонних справ проробили величезну роботу на своєму дипломатичному рівні для включення України в загальносвітовий контекст. Наслідком активної роботи української дипломатії в широких політично-дипломатичних колах стала пропозиція обрання Міністра Закордонних Справ України Геннадія Удовенка головою Генеральної Асамблеї ООН на 1997-1998 роки.

У зв'язку з ростом політичної ваги України на міжнародному рівні з'явилася можливість сконкретизувати статус українських жіночих організацій світу. В 1992 році СФУЖО звернулося до ЕКОСОК (Економічна і Соціальна Рада ООН) з метою отримання легального затвердження консультативного статусу при ЕКОСОК. 23 березня 1993 року ми, попередня голова СФУЖО св. п. Марія Квітковська і Ольга Ставнича, виступили перед комісією неурядових організацій при ЕКОСОК з поясненнями діяльності нашої організації. Представник Української Місії при ООН Віктор Адріяка підтримав пропозицію надання СФУЖО Консультативного статусу Категорії II. Всю документацію для подання на комісію підготувала Ірина Куровицька.

СФУЖО також має статус неурядової організації при Департаменті Інформації (Dept. of Public Information). Головною представницею до Департаменту Інформації від СФУЖО до 1992 року була Лідія Гладка.

Перед проголошенням незалежності України напрям нашої праці був звернений у сторону підтримки політичних в'язнів і неухильного дотримання прав людини, а особливо прав жінки. Однак, після проголошення незалежності України в 1991 році, вороже ставлення уряду України змінилося на стислу співпрацю, а наша діяльність пішла в сторону підтримки та розвитку політичного, економічного і суспільного життя української родини та покращення екологічного статусу України і світу. Чорнобильська аварія звернула увагу світу на Україну та привела до усвідомлення цілим світом факту, яку страшну небезпеку творить нуклеарне як і хемічне забруднення оточення. Вперше СФУЖО мало можливість використати в дії наявність консультативного статусу на 38-й сесії Комісії Статусу Жінки 15 березня 1994 року. МММ і СФУЖО

виступили із спільною заявою щодо здоров'я жінок в Україні, де виразно підкреслювалися катастрофічні наслідки нуклеарного вибуху в Чорнобилі в 1986 році, які будуть відчутні на Україні сторіччями і які принесуть ще багато шкоди здоров'ю жінок та дітей. У своєму виступі я намагалася сконцентрувати увагу присутніх на особливо важких наслідках для здоров'я жінок та дітей, які досі не знайшли у світі належного висвітлення і зрозуміння. Не зважаючи на важкий досвід України, в світі є ще ряд держав, що надалі розбудовують свій нуклеарно-енергетичний потенціал без огляду на наслідки. Ця заява, яку ми виготовили спільно з Оленою Процюк, не залишилася поза увагою присутніх і викликала належне враження, наслідком чого стало інтерв'ю у радіопрограмі ООН та ряд додаткових розмов із зацікавленими представниками країн та організацій.

В березні 1994 року на консультації до підготовчої сесії Міжнародної Конференції Жінок 1995 року мені вдалося заапелювати про невідрадний стан жіноцтва в Східній Європі, звернувши особливу увагу на проблему фінансування приїзду делегаток з тих держав на майбутні конференції.

В жовтні 1994 року у Відні я, спільно з Іреною Спех, репрезентувала СФУЖО на регіональній підготовчій сесії Європи і Північної Америки до Бейджінг'. На жаль, там не було репрезентанток від найбільших жіночих організацій України. Натомість, Україна була представлена чотирма молодими і енергійними жінками, які самостійно подбали про фінансування свого перебування на нарадах, здобувши кошти від різних організацій та фондів. Мені було приємно допомагати їм моїми контактами з ЮНІСЕФ і міжнародною пресою, що сприяло кращій реалізації їхніх проектів для України. На цій конференції я внесла письмову заяву до делегатів, яку підтримали в першу чергу колеги з України. В цій заяві я апелювала до делегатів від урядів Європи і Північної Америки, щоб вони взяли під увагу ситуацію в Україні та допомогли морально і матеріально розв'язати ряд проблем, пов'язаних з Чорнобилем. Заяву було прийнято.

У січні 1995 року відбулася сесія підготовчої комісії до Світової Верховної Конференції для соціального розвитку. На цій сесії була присутня Ірина Куровицька, яка брала активну участь у тимчасовому комітеті Схід/Захід (caucus). Вона також репрезентувала СФУЖО на цій Світовій Конференції в Копенгагені в березні 1995 року.

Протягом 1995 року, як і в попередніх роках, проводилася широка підготовка до Четвертої Міжнародної Конференції Жінок у Бейджінг', що мала відбутися у вересні 1995 року. В співпраці з Оленою Процюк та Іреною Куровицькою, я підготувала програму на цю конференцію. Я запропонувала двогодинний панель на тему: "Environmental Disaster And Its Effects On Women and Children". Ця панель була прийнята до програми разом з офіційною заявою СФУЖО до делегатів конференції. Участь у панелі приймали: д-р Зореслава Нижник з Києва, головна доповідачка; Оксана Соколик, голова СФУЖО; Анна Кравчук, голова СВА; Ірена Куровицька, містогорова СУ Америки; Мая Гру-

дка, голова СУ Австралії Австралії. Я одержала від Фонду "Діти Чорнобиля" із США фільм про дітей України, який був висвітлений під час панелю.

Як референтка зовнішніх зв'язків СФУЖО, я мала змогу зустрічатися в Нью Йорку з представниками України: президентом Леонідом Кравчуком, президентом Леонідом Кучмою, амбасадорами України до ООН — Віктором Батюком, Анатолієм Зленком та Володимиром Ельченком, міністром Закордонних Справ Геннадієм Удовенком, амбасадорами України до США — Белорусом і д-р Юрієм Щербаком, генеральними консулями в Нью Йорку — Анатолієм Бутенком, Віктором Крижанівським і Юрієм Богачевським, міністрами Справ Сім'ї та Молоді — Сюзанною Станік та Валентиною Довженко, депутатом Верховної Ради д-р Валентиною Єщенко, членками Комісії Прав Людини — Ніною Ковальською, д-р Елею Лібановою та іншими.

На прийнятті в ООН. Зліва: д-р Ярослав Ставничий, Ніна Удовенко, Оля Ставнича, президент 52-ої Сесії Генеральної Асамблеї ООН Геннадій Удовенко.

Протягом тих десяти років ми мали змогу спілкуватися в ООН з різними жінками з неурядових організацій України, Східної та Західної Європи і світу.

25 вересня 1994 року Ірина Куровицька і я зустрічалися з Міністром Закордонних Справ України Геннадієм Удовенком. Він виділив нам час для того, щоб ми мали змогу поінформувати його про нашу працю і майбутню співпрацю на користь України, особливо для допомоги українським жінкам і дітям. Ми порушили тему необхідності більшої репрезентації жінок в уряді України й дипломатичному корпусі.

Восени 1994 року в розмові з Ніною Ковальською з Міністерства Закордонних Справ, я запропонувала інтенсивний курс вивчення англійської мови

для жінок в уряді та в неурядових організаціях України. Це було пропоновано особливо для того, щоб уможливити їм краще спілкування на міжнародних конференціях та в дипломатичних справах. Ніна Ковальська радо підтримала мою пропозицію. Для реалізації цього задуму я звернулася до проф. Зірки Воронки з проханням допомогти створити такий курс. Вони не тільки оформили курс, але й дістала фінанси в Києві. Цей курс знову відбудеться восени 2000 року з фінансовою підтримкою СФУЖО у співпраці з Іриною Голубевою і Зіркою Воронкою.

СФУЖО і її складові організації традиційно працювали для підтримки родини і дітей, а від 1986 року провадили велику допомогову акцію дітям України. Я співпрацювала з д-р Сузан Монаган з Ілінойського університету і здобула фонди від СФУЖО, щоби підтримати їх дослідну працю на тему "Діти України". Це медичне дослідження матерів і новонароджених дітей в п'ятьох містах України триватиме сім років. Зібрані наукові дані будуть порівняні з європейськими дослідженнями, які відбуваються рівночасно. Результат цих досліджень є дуже важливим, бо покаже справжній стан здоров'я майбутньої генерації України.

До 1997 року СФУЖО не мала офіційного статусу в ЮНІСЕФ, але працювала через наших репрезентанток у М.М.М. У квітні 1997 року я склала подання і всю документацію на отримання консультативного статусу при ЮНІСЕФ, що дасть нам можливість реально впливати і співпрацювати для допомоги українським дітям. 13 травня ЮНІСЕФ повідомив нашу Екзекутиву, що СФУЖО одержала консультативний статус у цій міжнародній організації.

Я зустрілася з Валентиною Довженко, міністром Сім'ї та Молоді України, на засіданні Управи ЮНІСЕФ у вересні 1998 року в ООН. Ми обговорили програму ЮНІСЕФ в Україні, я просила, щоб вона розглянула програму, пропоновану Жіночою Громадою: "Презервація Репродуктивних Функцій Дітей Чорнобиля".

Представниці цієї організації з України звертались до мене, як до представниці до ЮНІСЕФ від СФУЖО, щоб допомогти їм здійснити проведення цієї програми через ЮНІСЕФ. Я звернулася телефонічно та листовно до Керол Беялам, що є екзекутивним директором ЮНІСЕФ, і до репрезентантки ЮНІСЕФ О. Соловйової у Києві, щоби вони цю пропозицію розглянули і зустрілись з представницями Жіночої Громади та іншими представниками неурядових організацій України.

Не буду згадувати все листування за ті роки, але тільки подам два.

В 1993 році я вислала лист протесту проти геноциду в Боснії до генерального секретаря Бутрос Галі, президента генеральної асамблеї Ганев, амбасадорів США, Канади, України та Англії. В 1993 році я вислала також протест до ООН в справі порушення території Севастополя до Президента Ради Безпеки в ООН та копії до уряду України, міністрам, Президентові та амбасадорам України в США та Канади і амбасадорові Російської Федерації в ООН.

В 1998 році відзначено 50-річчя підписання декларації Людських Прав, і з того приводу в ООН було проведено багато програм, присвячених цій темі.

В січні 1998 року з'явилася в "Нью Йорк Таймс" стаття під назвою "Новий вантаж ділків — наївні слов'янки". Стаття винесла цю проблему на міжнародну арену, і СФУЖО zareагувало на неї в наступний спосіб: на засіданні Комітету Статусу Жінки Ірина Куровицька і я говорили на цю тему. Рішено написати заяву в імені СФУЖО і М.М.М. та отримати підписи і підтримку міжнародних організацій. Така заява була подана до Комісії Статусу Жінки і офіційно прийнята.

Спільно із Б. Витвицьким від Асоціації Українсько-Американських Професіоналістів, і Галею Кріль від сторінки інтернет "Брама", я рішила, що є потреба перекласти цю статтю на українську мову, що і зроблено та поширено її в Україні та в нашій пресі.

Я звернулась до голови СФУЖО О. Соколик, до УККА, УАКРади, щоби вони повідомили своїх членів про цю справу і допомогли усвідомити широкий загал українських жінок про можливу небезпеку поширення проституції. Редактор газети "Свобода" в цілості видрукував статтю.

Я приготувала листа, переклад статті та заяву СФУЖО, яку переклала на українську мову Христя Навроцька, і вислала до жіночих організацій в Україні. Також написала листи протесту до представників країн згаданих у цій статті, а саме: Туреччини, Італії, Росії, Югославії, та до Європейської Комісії при ООН.

В січні я зорганізувала зустріч представниць СФУЖО до ООН з новопризначеним амбасадором України до ООН Володимиром Єльченком. Ми розповідали про нашу працю та дискутували найновішу актуальну проблему торгівлі українськими жінками.

В червні я зустрілася з представниками України, які приїхали до Нью Джерсі, щоби взяти участь у спеціальній програмі, присвяченій торгівлі жінками з України, що її спонсорували Project Harmony і USAID. Крім того, я особисто зустрічалася з Катериною Левченко, організація Ля Страда, яка саме займається питанням торгівлі жінками з України, та з Ларисою Колос, головою Комітету Жіночих Справ при Міністерстві Сім'ї і Молоді України.

Разом з Ганею Кріль я зорганізувала громадську конференцію "Торгівля жінками з України", яка відбулась 29 липня в Гантер коледжі в Нью Йорку. В цій конференції брали участь усі учасники програми з України.

15 березня я була на окремій презентації людських прав "Торгівля жінками", що торкалася цієї проблеми, в презентації у ООН.

СФУЖО брало участь в комісії Статусу Жінки від 1 до 19 березня 1999 року в ООН. Референтка зовнішніх зв'язків СФУЖО Оля Ставнича разом з Ганею Кріль приготували на комісію дві заяви — одна на тему "Торгівля жінками", а друга на тему "Стан здоров'я дітей після Чорнобиля". Представники СФУЖО

брали активну участь на сесіях різних комітетів. Ганя Кріль була присутня на спеціальній сесії на тему "Знущення над жінками". СФУЖО спонсорувало дві заявки "Women's Health Spans Through the Ages" and "Strategic Mechanisms on Implementation of Women's Plan of Action."

В березні в НТШ референтка зорганізувала, при співпраці США, ООЧСУ і Православного Сестрицтва, доповідь для громади на тему "Торгівля українською жінкою". Доповідачем була Оксана Горбунова, заступниця голови Ла Страда, Київ. Ганя Кріль приготувала на цю доповідь статті, афіші та оголошення до газет і радіо. СФУЖО подарували 200 доларів організації Ла Страда в Києві. Референтура зовнішніх зв'язків тримає зв'язок з Ла Страда через інтернет. На цю тему я подала інформації до "Свободи", "The Ukrainian Weekly" і радіо "UBN".

Я звернулася до СФУЖО, до наших американських складових організацій, УККА, УКРади та "Свободи" і "Українського Тижневика", щоб підтримали в сенаті закон "Bill-600", який має захищати права жінок, які потерпіли в Америці.

Від 1992 до 2000 року в ООН відбулися сотні засідань, інформативних та підготовчих сесій до Міжнародної Конференції Родини, Четвертої Міжнародної Жіночої Конференції, Світової Верховної Конференції для соціального розвитку, Світової Конференції Прав Людини, 50-річчя ООН та Міжнародної Конференції для Популяції і Розитку; сесії Комісії при ЕКОСОК: Статусу Жінки та Комітету для Елімінації Дискримінації Жінок (СЕДАВ), НДЖО (неурядові організації), Комітети: Статусу Жінки, Родини, Здоров'я, Старіння, Релігії; засідання Конгресу Неурядових Організацій та ряд різних одноденних засідань; окремі зустрічі з різними представниками організацій та урядів; а також інформативні сесії Місії США та України при ООН. Фізично неможливо було бути присутніми на всіх сесіях, тому що вони відбувалися майже круглий рік паралельно.

Але завдяки Олені Процюк, Христині Навроцькій, Ірині Куровицькій, Наді Шмігель, Славі Рубель, Гані Кріль та Дорі Рак, ми старалися по змозі охопити якнайбільше заходів. Зоя Нижанківська представляла СФУЖО в ООН в Женеві.

Лідія Гладка

Звіт референтки зовнішніх зв'язків СФУЖО і представниці СФУЖО в Неурядових Організаціях НДЖО/ДПІ при ООН

У Головній Управі СФУЖО я працювала від 1981 до 1992 року. В тому часі я була заступницею Голови СУА у справах зовнішніх зв'язків. СУА делегувало мене до Головної Управи СФУЖО, як референтку зовнішніх зв'язків, і на цьому пості я працювала десять років. Довголітня праця в ділянці зовнішніх зв'язків в СУА, а опісля в СФУЖО, дали мені досвід і розуміння важливості цієї референтури. Для мене особисто ця ділянка праці була дуже цікавою.

Працювала я при допомозі комісії. До комісії запросила членок, які жили в околиці Нью Йорку і з якими я могла бути у постійному контакті. З далеко віддаленими організаціями я втримувала письмовий контакт. Особливо активними у ділянці зовнішніх зв'язків були жіночі організації Німеччини, Англії, Австрії та Австралії.

Представниці Союзу Українок Австралії були присутні на Конференції Миру і Свободи у 1985 році. Ця міжнародна організація була під сильними комуністичним впливом, і виступи наших представниць викликали велике зацікавлення, а серед лівих учасників — неприхильність.

Як референтка зв'язків я брала участь у щорічних конференціях Генеральної Федерації Жіночих Клубів, де ми мали можливість виступати та брати участь у дискусіях.

Я дала інтерв'ю редакторам газети "Свобода" — Зенонові Сниликові та Олі Кузьмович, про діяльність СФУЖО, зокрема про працю референтури зовнішніх зв'язків. Я написала статті до "Свободи", "Українського тижневика", "Українки в світі" та "Нашого життя". Мала також інтерв'ю з Надійкою Світличною, яка працювала на радіо "Вільна Європа". Це інтерв'ю — про діяльність СФУЖО та референтуру зовнішніх зв'язків, про наш статус НДЖО при ООН — було передано в Україну.

Я мала нагоду зустрічатися з представниками жіночих організацій України Атеною Пашко, Ольгою Горинь, Оксаною Сапеляк. Передала їм матеріали про СФУЖО.

У 1985 році, на закінчення жіночої декади, проголошеної Організацією Об'єднаних Націй, відбулася Конференція у Найробі, Кенія, в якій брали участь наші представниці. До цієї Конференції я переклала збірку матеріалів про Україну в чотирьох мовах: англійській, німецькій, французькій та еспанській. Ці матеріали дуже придалися нашій делегації у Найробі. Після закінчення Конференції у Найробі я організувала зустрічі з громадянством в окружних управах і відділах США, де дала звідомлення про нашу участь у Конференції.

Наша представниця взяла участь у Конференції Міжнародної Жіночої Ради в Лондоні.

На двох Конгресах СФУЖО, у 1981 та 1992 роках, я зорганізувала та перевела панелі про діяльність Комісії зовнішніх зв'язків СФУЖО.

Події, що відбулися останнім часом у Східній Європі, а зокрема політичні зміни у колишньому Советському Союзі, висунули справу України на чільне місце на міжнародному форумі. Особливо це можна було запримітити в Організації Об'єднаних Націй.

Я та усі члени Комісії зв'язків поновили наші старання одержати статус Неурядової Організації в ООН. У листопаді 1990 року голова НДЖО Фарук Мавляві листовно повідомила голову СФУЖО д-р Марію Квітковську про те, що СФУЖО надано статус Неурядової Організації у Департаменті Публічної Інформації НДЖО/ДПІ. Це було велике та важливе досягнення, і дотепер СФУЖО є єдиною українською організацією, яка має цей статус.

Екзекутива СФУЖО призначила мене своєю першою офіційною представницею в НДЖО/ДПІ ООН. Я відбула триденний орієнтаційний курс, який дуже допоміг у моїй праці. З того часу брала участь у щотижневих бріфінгах, на яких розглядалися різні проблеми багатогранної діяльності неурядових організацій. Програму кожного бріфінгу завжди подавали на тиждень наперед, так що можна було підготуватися, а також дізнатися, чи в програмі порушуватимуться справи, які можуть мати відношення до нашої діяльності. У цих бріфінгах бере участь 1,200 до 1,500 представників різних неурядових організацій.

У Центрі Документаційних Джерел я одержую різні матеріали, які висилаю до Екзекутиви СФУЖО.

В Організації Об'єднаних Націй є велика бібліотека. У збірці книжок про Україну до того часу були про нас лише брехливі та тенденційні матеріали, які давали туди місці Советського Союзу. Я мала зустріч з директором бібліотеки і пояснила їй це. Ми подарували бібліотеці ООН від СФУЖО три книжки про Чорнобиль, дві книги Давида Марплса та одну книжку д-ра Юрія Щербака. Ми подарували також видання НТШ, УВАН та інші, а за дозволом директора бібліотеки усунули з каталогу і з полиць брехливі інформації.

Насувається питання: "Що робила українська місія в Організації Об'єднаних Націй?" Це відбувалося якраз в той час, коли з проголошенням незалеж-

ности України, представники усіх країн почали шукати у бібліотеці матеріали про Україну. Завдяки нашій праці вони дістали правдиві інформації. Уважаю це за велике наше досягнення.

Будучи представницею СФУЖО в ООН, я була запрошена на виступ Голови Верховної Ради, а опісля Президента України Леоніда Кравчука, який брав участь у праці 46 Асамблеї ООН. Ми мали зустріч з Леонідом Кравчуком і його дружиною Антоніною, розповіли їм про працю українських жіночих організацій в діаспорі та про нашу репрезентацію в НДЖО/ДПІ ООН.

Я була присутня, коли український синьо-жовтий прапор був вперше включений до всіх інших державних прапорів Організації Об'єднаних Націй. Це була зворушлива подія...

Також мала зустріч з представниками українських жіночих організацій, зокрема з Атенією Пашко, якій передала інформації про СФУЖО та ООН.

При кінці другої каденції моєї праці в Головній Управі СФУЖО я рекомендувала на моє місце члена Комісії зовнішніх зв'язків Олю Ставничу.

На закінчення хочу зазначити, що у своїй праці я завжди зустрічала прихильність, зрозуміння та підтримку від голови СФУЖО та членів Екзекутиви. Особливо дякую Олені Процюк, Ірині Куровицькій, Олі Ставничій та Дорі Рак за щире співпрацю.

У праці нас єднала свідомість того, що прийшов час історичної ваги, і кожна з нас повинна на своєму місці сповняти обов'язки якнайкраще.

Зоя Нижанківська

Звіт репрезентантки СФУЖО в Організації Об'єднаних Націй в Женеві

З одержанням Консультативного Статусу ЕКОСОК і ЮНІСЕФ в ООН Екзекутива СФУЖО звернулася до мене з проханням стати репрезентанткою Федерації в Женеві.

З осені 1994 року, як єдина українка між представниками Організації Недержавних Організацій, я включилася до праці Комітету Статусу Жінки, а далі — до поодиноких груп НДЖО та їх варстатів праці, тісно пов'язаних між собою, а саме: “Затруднення жінки та економічний розвиток”, “Здоров'я”, “Харчування і вода”, “Довкілля”, “Освіта”. Тут побачила великий брак інформації про Україну, то ж у першій мірі старалася заповнити цю прогалину виступами у дебатах та приготуванням звітів, як от — “Стан води в Україні” (цей звіт був частинно включений до міжнародного звіту на Конгресі ФАО в Римі), “Економічне становище української жінки на тлі її середовища”, “Зубожіння населення в Україні”, “Останні результати наслідків ядерної катастрофи Чорнобиля”.

В 10-ту річницю вибуху в Чорнобилі відбулася міжнародна жіноча конференція, де виступали визначні знавці цієї теми. Мене попросили взяти слово і висвітлити цю проблему з точки зору жінки з України.

Мене включили в делегацію до Міжнародного Бюра Праці для участі в щорічних шеститижневих нарадах на конференції соціальних проблем. Я запропонувала виступити на цій конференції пані посол Ніні Ковальській, яка охоче прийняла запрошення та виголосила експозе про економічну ситуацію в Україні і роль української жінки в ній.

В 50-літній ювілей Організації Об'єднаних Націй в палаті ООН в Женеві відбувся відкритий день для загальної публіки. Для виставки НДЖО я передала памфлети СФУЖО і Руслани Вжесневської про допомогу дітям України. Передала також інформації редакторові швейцарського телебачення. Добре було б повніше використати такі нагоди для кращої інформації про Україну, але тут надався б ширший пропагандивний матеріал: афіші, брошури і т. д.

В рамках 50-ліття підписання Деклярації Прав Людини брала участь в круглому столі на тему “Освіта і людські права”, де наголосила, що корисно було б впровадити цю тему як предмет до шкільних програм в країнах Східної Європи, що жорстоко потерпіли від переслідувань тоталітарних режимів.

Передала для групи НДЖО статтю з Нью Йорк Таймс "Охорона жінки і дитини-дівчинки" про торгівлю і експлуатацію жінок з України, факти, що були широко обговорювані. В Швейцарії дійшло до двох смертних випадків: вбивства та самогубства двох молодих українок — жертв такої експлуатації.

У справі українського Пласту зверталася до референтки світового скаутського руху, цими справами займається тепер Норвегія.

На однім із зібрань поінформувала аудиторію про відзначення Ірини Сенник, як однієї із 100 Героїнь Світу.

Голосувала на виборах президента КОНГО Афиф Магфуз і голови Комітету Статусу Жінки Ренате Блем. Для неї передала звіт про Перший Всеукраїнський Жіночий Конгрес в Києві у 1998 році.

Велику прислугу робить нам високий офіцер Світової Суспільної Служби С. Гертонстол, яка регулярно працює в Україні та в своїх якісних звітах підкреслює інтелігентність українських жінок в їхніх починах.

Е. Прадерванд, президент фундації "Соме Мондіаль де Фан", яка щорічно на спеціальній церемонії в Женеві нагороджує жінок за особливі заслуги діяльності в сільській місцевості, вже двічі нагородила визначних жінок-українок.

З нагоди святкування нового століття, Е. Прадерванд ініціювала так званий "Мур Змін" для боротьби із злиднями, в цьому мурі кожна організація має свою цеглину. Після церемонії відкриття, "Мур Змін" проголошено постійно-діючим монументом.

Досить часто мені доводиться зустрічати визначних людей на різних прийомах. Після проголошення колишньої президентки Ірландії Мері Робінзон Високим Комісаром Людських Прав, в розмові з нею передала привітання від СФУЖО. Привітала також голову Світової Комісії Біженців Садако Оґапа.

Для відзначення приходу нового століття, 26-30 червня 2000 року відбулися в ООН в Женеві численні маніфестації та довготривалі конференції. В моїх групах НДЖО приймало участь багато слухачів, відбулися дебати. На закінчення викристалізувалася найважливіша проблема сучасності: зубожіння населення світу, що в свою чергу відбивається на стані здоров'я, освіти, посиленні дискримінації і т. д. Виявилось неможливим реалізувати резолюцію Міжнародної Конференції у Бейжінг — мільярд людей у світі живе за один доляр денно. Посилюються дебати про становище старшого покоління.

Цього року Президентом Асамблеї ООН у Женеві став представник України Достойний Микола Маймескул. З пошаною щиро йому ґратуємо!

Іванна Кушпета

Референтура Суспільної Служби СФУЖО

Референтура Суспільної Опіки СФУЖО (таку назву уживано на початках) розгорнула в шістдесятих роках широку діяльність. Від 1959 до 1977 року цю референтуру очолювала Євгенія Янківська. Референтка поклала собі за завдання створити організовану та скоординовану форму допомоги в країнах поселення українців і переконати українську громаду, через публічні Сесії Суспільної опіки СФУЖО, доповіді, статті у пресі та іншій мідії, що суспільна служба — це справа цілого нашого суспільства, а не тільки жіночих організацій.

*Євгенія Янківська,
референтка Суспільної
Служби СФУЖО, 1959-1977 рр.*

*Олександра Ковальська,
голова канадської Комісії Суспільної
Служби СФУЖО, 1965-1983 рр.*

Для проведення в життя намічених плянів доповнено склад референтури, в яку ввійшли референтки суспільної опіки крайових управ, складових організацій та голови крайових комісій Суспільної Опіки СФУЖО. Крайові комісії СФУЖО були створені в Канаді в 1960 році і в США в 1961 році. Головою канадської комісії була д-р Ірина Нітефор, а від 1965 до 1983 року — Олександра Ковальська. Комісію у США очолила д-р Марія Квітковська.

Крайові комісії працювали в кількох напрямках:

- 1) збирали звітний матеріал харитативної праці всіх допомогових організацій;
- 2) аналізували їхню працю у відношенні до потреб нашої спільноти, розглядали причини труднощів та шляхи їх подолання;

- 3) співпрацювали з центральними українських харитативних організацій країн поселення для координації дій;
- 4) контактували із суспільною службою країни поселення з метою пізнати методи праці та можливості здобуття джерел допомоги для української спільноти.

Перша публічна сесія Комісії Суспільної опіки СФУЖО відбулася в 1966 році в Торонто під проводом голови Комісії Олександри Ковальської. У програму входили: панель "Канадська суспільна опіка" (панелістки мгр. Оля Даниляк, мгр. Оріся Буцик, Ганна Мармаш, мгр. Таня Рогатинська), доповідь Євгенії Янківської "Харитативна праця жіночих організацій застосована до канадських умовин" та доповідь проф. Ярослава Чумака "Вклад праці жіночих організацій до Суспільної Служби Українців Канади". Також переведено перегляд тематики харитативної праці у формі інтерв'ю з головами Централь складових організацій, а саме, Організації Українок Канади (Стефанія Савчук), Ліги Українських Католицьких Жінок Канади (Ірина Павликовська), Об'єднання Жінок Ліги Визволення України (Марія Солонинка).

У грудні 1966 року проведено публічну сесію Комісії суспільної опіки СФУЖО у Детройті, США, під проводом голови комісії д-р Марії Квітковської. У програмі були чотири доповіді та панель. Теми доповідей:

1. "Вклад жіночих організацій у працю Суспільної Служби Українців Канади" (перед тим — "Фонд Допомоги").
2. "Праця жіночих харитативних організацій на рідних землях".
3. "Напрямні праці жіночих харитативних організацій у приміненні до нових обставин".
4. "Побудова канадських харитативних організацій".

У панелі на тему "Перегляд праці жіночих організацій в країнах поселення" участь взяли представниці складових організацій СФУЖО.

Під час Світової Сесії українського жіноцтва в рамках Конгресу СКВУ в 1967 році в Нью Йорку відбувся панель, на якому виступили з доповідями д-р Марія Квітковська, мгр. Оля Даниляк, Олена Лотоцька, Наталя Іванів, Олександра Ковальська. Першу точку постанов цієї Сесії прийнято до резолюцій Комісії Суспільної Служби СКВУ. Вона звучала так: "Взаємна моральна і матеріальна поміч у потребі, це один з найуспішніших засобів об'єднання нас у сильну і національно свідому групу на місцях нового поселення. Тому змаг за фізичне і духове збереження української одиниці, родини і спільноти повинен стати однією з основних девіз нашої громади". Також прийнято внесок референтки Суспільної Опіки СФУЖО Євгенії Янківської створити при СКВУ Світову Раду Суспільної Служби, до якої входили б представники центральних допомогових організацій країн поселення.

В результаті тих старань Секретаріят СКВУ в 1968 році покликав до дії Світову Раду Суспільної Служби, першою головою якої стала мгр. Оля Даниляк, а заступницею і секретарем Євгенія Янківська. Євгенія Янківська при-

святила багато часу й праці на початках при організуванні та веденні бюро, в чому у великій мірі допомагала їй заступниця голови СФУЖО Стефанія Савчук. Коли в 1971 році Рада СС перейшла до США, в ній уже були представництва всіх країн, з якими попередньо нав'язано контакти.

Як було згадано, ререферентура Суспільної Опіки СФУЖО розпрацьовувала свої пляни на терені США і Канади в Комісіях Суспільної Опіки СФУЖО. Вони не обмежувалися дослідницькою працею, але старалися якнайбільше користати з послуг добродійних організацій цих країн.

У травні 1971 року відбулася в Торонто чергова публічна сесія Комісії Суспільної Опіки СФУЖО під проводом д-р Марії Квітковської та Олександри Ковальської, з участю представниць крайових організацій Канади і США.

Таку ж спільну сесію для країн переведено 9 листопада 1974 року в Торонто, на якій звітували референтки Суспільної Служби складових організацій СФУЖО із США і Канади за час від 1971 до 1974 року. Звіти складали референтки від Союзу Українок Америки (Теодозія Савицька), Українського Золотого Хреста (Наталя Іванів), Об'єднання Жінок Організації Оборони Чотирьох Свобід України і Об'єднання Українських Православних Сестрицтв (д-р Марія Квітковська), від Організації Українок Канади (Анна Курилів), Об'єднання Жінок Ліги Визволення України (Лідія Антонович), Ліги Українських Католицьких Жінок Канади (Олександра Ковальська). Олександра Ковальська була також передсідницею Сесії. В панелі брали участь д-р Марія Квітковська, Наталя Іванів і Оля Даниляк. Загальна сума допомоги на харитативні цілі за 1971-1974 роки лише від шістьох організацій виносила \$582,777.39.

З розвитком системи суспільної служби постала потреба творити установи, які б давали практичні можливості допомоги потребуючим українцям діаспори. Цими установами були різного роду поради, наприклад Медична Порада в Детройті (д-р Марія Квітковська), Бюро Порад у Нью Йорку (мгр. Олена Процюк) та у Філядельфії (Олена Лотоцька). Постійне Бюро Порад було створене також у Чікаго, його заснувала референтка Суспільної Опіки Українського Золотого Хреста Наталя Іванів спільно з головою Окружної Ради Союзу Українок Америки Любославою Шандра.

В Торонто Бюро Порад відкрито при Суспільній Службі Українців Канади в листопаді 1961 році, довгими роками його вела член Комісії СО СФУЖО, професіоналістка в ділянці суспільної праці мгр. Ольга Даниляк. З хвилиною, коли представниця ССУК увійшла до Комісії СО СФУЖО, ССУК перебрала частину допомогових функцій на себе і тим відтяжила жіночі організації. На жаль, інші країни не перевели на своїх теренах такої скоординованої й успішної системи, незважаючи на заходи референтки створити подібні системи.

В 1977-1982 роках референткою Суспільної Служби СФУЖО була Наталя Іванів з Чікаго. Членами референтури були: Марія Семків, Стефанія Роман — СУА, Ірина Семкович — УЗХ, Надія Стельмах — ОЖ ООЧСУ, Катерина Гульчій, д-р Марія Квітковська і Стефанія Борович — професійні сили в ділянці

суспільної праці (Social Work). Згідно з пляном праці затвердженим на Річних Нарадах Управи СФУЖО, референтка тісно співпрацювала зі Світовою Радою Суспільної Служби, допомагаючи координувати харитативну діяльність. Особливу увагу звернено на потреби українців Південної Америки, куди йшла скоординована допомога від усіх складових організацій СФУЖО.

На V Конгресі СФУЖО у 1987 році у склад нової Управи увійшла, як референтка Суспільної Служби, Марія Гром'як, яка вела цю ділянку праці протягом двох каденцій. Референтка співпрацювала з Світовою Радою СС при СКВУ та брала участь у нарадах представниць жіночих організацій-членів СФУЖО з членами Ради. Для підтримки розбудови Ради вирішено включитися у постійну збірку акції Однодолярового Фонду.

Після Марії Гром'як референткою обрано Лідію Белендюк з Фльориди. По якомусь часі, однак, вона зрезигнувала, і на її місце не було кандидатки. На тому припинилася діяльність цієї референтури.

Координацією допомоги та розбудовою Суспільної Служби в Україні займається тепер Світова Рада Суспільної Служби при СКУ. Управа СФУЖО надалі втримує зв'язок із Світовою Радою СС СКУ через своїх представниць Мирославу Загребельну (1988-1998 роки).

Христя Навроцька

Огляд праці представниці СФУЖО до Неурядових Організацій при ООН

Від 1996 року я виконувала обов'язки представниці СФУЖО до НДЖО при ООН, брала участь у тижневих конференціях, де порушувано різні теми, пов'язані з працею ООН. Я також приймала участь у засіданнях комісій "Прав людини" і одному засіданні "Комітету родини".

Найчастіше я була учасницею нарад комітету "Релігії та вірування", членом якого стала Світова Федерація Українських Жіночих Організацій. На одній із таких конференцій виступав Володимир Кузнецов, який назвав себе представником НДЖО України з Москви (виявилось, що така організація не існує). В. Кузнецов сказав, що уряд України переслідує євреїв. Я попросила голосу і розповіла, що коли в 1992 році ми з чоловіком летіли в Україну, разом з нами в літаку були теж п'ятдесят рабинів, які їхали з Америки на з'їзд рабинів до Києва. Я поінформувала також, що в Умані будують синагогу на 10,000 людей. Чи це є доказом переслідування?

Про діяльність комітету "Релігії та вірування" написала статтю до "Українки в світі" (ч. 1, 2000 рік).

Теж часто була присутня на великих конференціях "Прав людини". На одній з них представлено Високого комісара прав людини Мері Робінсон.

Із задоволенням я брала участь у конференціях, організованих "Комісією екології", головою якої є д-р Христина Дурбак. Ці конференції були проведені на високому рівні, бо доповіді виголошували науковці та лікарі.

Однією з таких конференцій була Конференція у 10-ліття Чорнобильської аварії, в якій брали участь амбасадор України до ООН Анатолій Зленко і амбасадор України у США д-р Юрій Щербак. Про цю конференцію я написала статтю до "Українки в світі" (ч. 2, 1996 рік). На іншому засіданні доповідав теперішній амбасадор України до ООН Володимир Ельченко.

На жаль, від березня 2000 року після операції коліна, я не могла більше виконувати свої обов'язки.

д-р Наталія Пазуняк

Комісія Підсоветських Студій

Офіційно ця комісія утворилася аж у 1967 році після I Конгресу СКВУ і сесії СФУЖО в рамках цього Конгресу (очолила її Олександра Бойко-Сулима). Однак, проблема поглиблення знання про долю жінки в Україні "за залізною заслоною" була жива і здійснювалася в інших формах ще задовго перед офіційним оформленням Комісії Підсоветських Студій. Були це джерельні статті знавців і дослідників цієї теми Олени Трофимовської і Олександри Бойко-Сулими. Референтура Підсоветських Студій СФУЖО діяла раніше ніж комісія.

Інформування українського жіноцтва у вільному світі про реальний стан жінки в Україні було необхідним. Тому встановлено окрему Референтуру Підсоветських Студій СФУЖО. Референтуру очолила Олександра Бойко-Судима, яка працювала в Німеччині. Було це в 1954 році, хоча статті на ці тему з'являлися друком і раніше (авторства Олени Кононенко-Трофимовської і Олександри Бойко-Сулими, зокрема в журналі "Наше життя"). Ці статті зображали непосильну працю жінки в Україні, яка була примушена пересувати тягарі на будовах різних споруд та залізничних шляхів (що я сама спостерігала ще у 1989 році, коли їздила в Україну). Українські жінки змушені були виконувати також непосильну працю на заводах, що часто шкодило їх здоров'ю, робило жінку неплідною. Умотивованість цих статей допомагала нам у співпраці з міжнародною організацією М.М.М. (Movement Mondiale des Maires). Цікавилися тими питаннями й інші члени СФУЖО.

Працю референтури особливо розбудовано у другій половині 60-тих років, коли в Україні зародився Рух Опору. До нас таємно приходили нові матеріали. Після смерті Сталіна в 1953 році володарі ССРСР мінялися, але суть режиму лишалася та сама.

Першою з'явилася книжка Вячеслава Чорновола "Лихо з розуму", видана в Парижі видавництвом "Українське слово", що стала ревелюцією для всіх. Тому саме створено Комісію Підсоветських Студій, яка мала співпрацювати з Референтурою. До комісії увійшли: Стефанія Пушкар, голова, Осипа Грабовенська, Оксана Генгалю, Олена Кононенко-Трофимовська, д-р Романа Навроцька, д-р Наталія Пазуняк, Ірина Пеленська, Марта Трофименко, Володимира Ценко. Кожна членка старалася роздобути нові факти про життя в ССРСР і висвітлити їх на нарадах Комісії. У плян праці Комісії входив широкий розгляд життя української жінки в ССРСР у всіх аспектах: побутовому, родинному, про-

фесійному. Висновки спиралися на найновіших матеріялах та на статистиці. Цей плян мав висвітлити загальну ситуацію, куди входили і освіта, і вияв талантів, і заробітна праця. Хотілося видати студію, присвячену українським в'язням сумління.

Після участі в конференції в Тегерані і з нагоди 20-ліття прийняття Деклярації Прав Людини ООН, щоб скріпити важливість меморандуму захисту прав української жінки, Комісія Підсоветських Студій звернулася до таких організацій: Європейська Рада Жінок, Балтійська Рада Жінок в екзилі, Союз Білоруських Жінок та Товариство "Жінки за Свободу". Цей меморіал, створений нами, мав 30 принципових точок і був підписаний вищезгаданими організаціями. Найбільше праці у створення меморіялу вклали: Стефанія Пушкар, Олена Процюк, Наталія Пазунок (референтка зв'язків СФУЖО), Ірина Падох (містоголова СУА), Марія Душник (референтка зв'язків СУА). В тім документі наголошено було:

- порушення прав людини, зокрема жінки, в Україні — УРСР,
- постійна русифікація України у всіх аспектах життя,
- заборона свободи віросповідання та релігійного виховання,
- нелюдські умови життя жінок-в'язнів,
- затруднення жінок на фізично виснажуючих роботах.

У розвитку праці комісії опрацьовано долю дітей у зв'язку з порушенням прав дитини при советському режимі. Тоді переслано меморандум до Міжнародного Клубу Охорони Дітей в Женеві — такі документи висилали також до Міжнародної Федерації Жіночих Клубів.

В 1979 році до Америки прибула д-р Ніна Строката-Караванська, яка активно включилася в працю Комісії Підсоветських Студій СФУЖО. Вона була доволітнім в'язнем сумління, прекрасно знала майже всіх переслідуваних, наприклад Надію Світличну. Тому спільна праця з д-р Ніною Строкатою-Караванською поглибила діяльність Комісії Підсоветських Студій.

В 1985 році ми виступили від імени СФУЖО в обороні засланої над Охотське море Оксани Мешко, великої страдниці та світлої постаті українського жіночого правозахисного руху.

Ще в 1980 році з нагоди відзначення Декади Жіночого Руху, проголошеної ООН, ми провели в Копенгагені голодівку з вимогою звільнення з ув'язнення українських жінок-мисткинь. Тоді спільно з д-р Ніною Строкатою-Караванською ми видали ряд книжечок про політично переслідуваних українок: про Оксану Мешко, Раїсу Руденко, жінку Юрія Шухевича, Валентину Троценко, Оксану Попович, Анну Михайленко. Ці книжки-памфлети про українських жінок-політв'язнів, видані українською, англійською, французькою, естонською та німецькою мовами, ми вживали і розповсюджували на конгресах і міжнародних конференціях.

Під час V Конгресу СФУЖО в 1987 році Комісія провела Сесію Підсоветських Студій. Референткою СФУЖО в цій ділянці була тоді д-р Наталія Пазуняк. Попереднього 1986 року атомний вибух у Чорнобилі "потряс цілою планетою", за висловом Олесья Гончара, причинивши стільки горя і нещастя!

З 1987 року повипускали з тюрем деяких відомих в'язнів сумління, зокрема жінок, але багато також залишилися ув'язнені. Доповідь на Сесії Підсоветських Студій на V Конгресі СФУЖО виголосила д-р Ніна Строката-Караванська. Вона блискуче з'ясувала свої концепти. Під час сесії проведено виставку брошур, що приваблювали око своїм елегантним виглядом і барвами.

Момент проголошення незалежності України приніс не лише радість, але й можливість познайомитися із забороненими дотепер документами про таємні розстріли і переслідування за часів СРСР. Так виринули на яв безконечні невинні жертви українців, розстріляних без суду і слідства, наприклад — Биківня під Києвом. Таких таємних поховань, на жаль, багато і в східній, і в західній Україні.

В Україні починає виходити вільна преса, але чи надовго? Адже з'являється нова каста олігархів, що живуть лише мамоною і не зворушує їх стражденне обличчя матері України. На вищі урядові посади в Україні допускають лише номенклатуру, або їх дітей. СФУЖО, а особливо Комісія, звертають велику увагу на Чорнобильську трагедію, адже загроза для життя і здоров'я людей та для навколишнього середовища не минула, а наслідки триватимуть сотні тисяч років. Особливо турбує нас здоров'я та майбутня доля дітей. Загрозлива ситуація панує також у Чернівцях, де, як виявилось, поховано у великій глибині отруйні хемічні речовини. Тому 167 дітей полисли та хворіють на різні недуги. Ми пишемо листи про важливість збереження довкілля.

На Україні багато ще треба зробити, щоб підняти духовий, моральний, національний та фізичний стан населення. Сьогодні бачимо, яку величезну шкоду заподіяла довготривала окупація безбожного аморального режиму.

Український жіночий рух ніколи не втрачав своєї специфіки: свідоме жіноцтво включалося у всі ділянки життя української спільноти. Своєю організованою дією жіноцтво вносило необхідний елемент у кожний аспект національного життя; фемінізм, як такий, не відігравав чільної ролі в українському жіночому русі. Українська жінка йшла поруч із чоловіком, хоч роля її була здебільша відмінною.

Підтвердження цієї правді життя бачимо і тепер — у час державотворення Української Нації.

- 1) В останніх роках відроджується жіноче організоване життя, твориться знову Союз Українок. Речники його відвідували нас і ділилися з нами своїми осягами й труднощами. Один з них — Атена Пашко є діяльною співробітницею свого чоловіка, діяча В'ячеслава Чорновола, а також: поеткою, отже має індивідуальний дар передавати свої концепти, свої стимули іншим — докільлю.

- 2) Характерним є явище співпартнерства жінки в українському "Рухові". При всеохопній організації "Рух" існує Жіноча Громада. Її очолює тепер Марія Драч, дружина поета і політичного діяча, державного мужа Івана Драча. У розмові зі мною, в якій я знайомила її із завданнями СФУЖО, Марія Драч виявила глибоке розуміння завдання жінки в рядах великої організації "Рух".
- 3) Українська жінка завжди відігравала чільну роль в харитативній праці тоді, коли треба було рятувати біос нації, що є тепер одним з основних завдань. Візьмімо хоч два приклади: діяльність Стефи Шабатури при Товаристві "Милосердя" у Львові, де праця жінок рятує життя багатьох. Другий приклад: діяльність Ярини Тимошенко в Києві при жіночій Громаді "Рух" та Братстві св. Андрія Первозванного, де діють також братчиці (як у VII ст. в Україні). Перший приклад зв'язаний з Греко-Католицькою Церквою, другий — з Українською Автокефальною Православною Церквою. "Братчиці" подбали, щоб відкрити в дванадцяти містах України ідальні (дарові для старших, недужих, самотніх).
- 4) Освіта України — тепер саме, коли треба поставити її на нові рейки, дати їй національні й християнські моральні основи на всіх просторах нашої Батьківщини. Валентина Стрілько — Гнідин (Київщина), творець української національної школи, Галина Могильницька — педагог і поетеса на Миколаївщині, також Валентина Гавриш на Миколаївщині, а навіть у Заполяр'ї, в Мурманську, жінка очолила український дух відродження серед українського поселення — це Алла Марчук.
- 5) Навіть творення Українських Збройних Сил не обходиться без української жінки. Приклад — полковник Марія Влад, прекрасна жінка середнього віку, повна знання та ентузіазму — з тризубом на грудях.
- 6) Жінок у науці бачимо на кожному кроці, наприклад, чудовий літературознавець — Марія Зубрицька.

Референткою СФУЖО я була до 1998 року до VII Конгресу СФУЖО, постійно утримувала зв'язок з Україною у різних ділянках її життя. Розмови, листування, зв'язок матеріалами — це наша праця і праця нашої референтури. За часів Української державности ця референтура мала назву Студії Стану Жінки в Україні.

Оксана Бризгун-Соколик

Виховна Комісія СФУЖО

Короткий вступ на підставі конгресових матеріалів

Проблема виховання молоді в українському національному дусі — затримання національної ідентичності в чужомовному середовищі, далеко від Батьківщини, з якою не було фізичного контакту, було постійною проблемою і дискутувано на форумах жіночих організацій, а також на Екзекутиві та Управі СФУЖО.

СФУЖО присвятила цій ділянці велику увагу, розуміючи, що дальша праця вимагає свідомого нового покоління. СФУЖО покликала до життя виховні референтури складових організацій, також виховну комісію при Екзекутиві СФУЖО. Основою ціллю цієї комісії була виховна поміч українській матері та дитині: дитячі імпрези, дитячі садочки/світлиці, співпраця в рідношкільній системі та на курсах українознавства. Велику увагу зверталось на знання української мови молодим поколінням.

В рамках Виховної Референтури була організація виховних комісій у країнах поселення, випрацювання вказівок для зайнять матерів з дітьми, для дітей в дитячих садочках, для вчительок дошкільця і т.д.

Пізніше, як створилося СКВУ, була тісна співпраця зі СКВОР-ом (Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада).

Перша Виховна Комісія постала у Філядельфії США в 1954 році, яку очолила учителька Надія Іщук. В 1960 році подібна комісія створилася в Торонто Канада, її очолила учителька Іванна Петрів. Того ж року створено Виховну Комісію в Сідней, Австралія, під проводом Ірини Пеленської.

Виховними референтками СФУЖО в роках 1959-1977 були: Ірина Пеленська, Марія Стратієнко, Іванна Петрів, Олена Климишин та Марія Долішна.

В 1961 році виховна референтка СФУЖО Іванна Петрів запровадила виховні поради в канадській пресі та виготовила плян виховних півосель, які дуже успішно роками проводила в Торонті Леся Шанта. На жаль, ця ідея не прийнялася в інших місцевостях.

Друкувалися циклостилем допоміжні матеріали: методичні, книжечки-лектури, дошкільні посібники та інше. Було стверджено, що "час працює проти нас". Родина стала під загрозою розкладу. Тому Марія Долішна всю свою енергію звернула на скріплення української родини.

Виховна Комісія СФУЖО 1981-1987

В липні 1981 року, з огляду на стан здоров'я Марії Долішньої, мене попросили перебрати ведення Виховної Комісії СФУЖО. На Конгресі СФУЖО в 1982 році мене вибрано референткою Виховної Комісії.

Членами Комісії в різний час були членки складових організацій СФУЖО з Торонто:

від ОУК — Оленка Мицик, Стася Сусмут, Марія Калимін;

від ЛУКЖК — Мирослава Загребельна, Ірина Вжесневська, Дуда Демків;

від ОЖЛВУ — Софія Горлач.

Комісія постановила:

- а) організувати панелі та доповіді, друкувати їх в нашій пресі та розсилати складовим організаціям;
- б) просити складові організації прислати матеріяли, якщо такі мають. Мати список доповідей та матеріялів і висилати, якщо комусь щось специфічне потрібно;
- в) збирати відповідні матеріяли з преси і т. п.;
- г) організувати проекти, які мали б змістовно-тематичне відношення до праці Виховної Комісії СФУЖО.

Вже на початку 1982 року Виховна Комісія влаштувала першу імпрезу. Імпрези стали популярні серед торонтонської громади, були завжди численно відвідувані. Преса, а переважно ми самі писали про них "перед і після" та робили добру рекламу для СФУЖО. Часто господарями поодиноких імпрез були складові організації СФУЖО — тоді імпреза відбувалася в їхній залі, і та організація відповідала за "каву і солодке".

Коротке резюме праці Виховної Комісії

1982 рік

1. Панеля "Культура і ми". Участь приймали Емілія Остапчук, Оксана Соколик, Валя Курилів, Дана Бойко. Господарем панелі була ОУК. Доповіді О. Соколик, В. Курилів і Е. Остапчук видруковані в газеті "Новий Шлях".
- 2) Панеля "Роля батька в родині". Участь приймали інж. Володимир Луців, проф. Іван Кузів, мгр. Люба Кузь, інж. Ярослав Соколик. Господарем панелі була ОЖЛВУ. Доповіді В. Луціва і Я. Соколика були надруковані в "Новому Шляху".
- 3) Авторський вечір Світлани Кузьменко під патронатом Комітету Українок Канади, відділ Торонто. Вступне слово — О. Соколик.
- 4) Панеля "Релігійність і традиції в українській родині". Участь взяли Ганна Троян, Марта Хомин, о. Тарас Дусановський. Господарем була ЛУКЖК.

Доповідь Г. Троян "Функція традицій в українській родині" надрукована в "Жіночому світі".

На IV Конгресі СФУЖО Виховна Комісія приготувала дискусійну панель з такими доповідями:

- 1) Оля Саварин "Чи можна запобігти мішаним подружжям?";
- 2) Емілія Остапчук "Наше "Я" у світі";
- 3) Лариса Онишкевич "Співпраця поміж поколіннями";
- 4) Оксана Бризгун-Соколик "Проблеми і можливості Виховної Референтури"; Всі доповіді друковані в "Жіночому світі".

Виховна Комісія дістала від Екзекутиви СФУЖО запитник Світового Руху Матерів з Парижу (М.М.М. — Movement Mondial de Mere), який розмножила і 50 примірників розіслала організаціям у Канаді. Результати опитування передала Екзекутиві. Тема запитника: "Виховні завдання батька і матері — чи вони перемінні?"

1983 рік

- 5) "Чи батьки можуть зберегти дитину перед проблемами, які існують серед дітвори та молоді" — розважання на тлі біологічних законів "Який харч, таке здоров'я" д-ра Степана Зощука. Господарем була ОУК.
- 6) Авторський вечір і виставка картин Ніни Мудрик-Мриц "Калинова сопліка". Під патронатом Комітету Українок Канади, відділ Торонто. Вступне слово О. Соколик.
- 7) "Сучасність і візія майбутнього в праці жіночих організацій" з нагоди Річних Нарад СФУЖО 1983 року і століття українського жіночого руху. Участь приймали Ганна Троян, Софія Качор, Н. Винницька. Доповідь А. Троян "Які зміни можуть передбачати українські жіночі організації в майбутньому" надрукована в "Жіночому світі".

Для тих же Річних Нарад СФУЖО Виховна Комісія підготувала також програму на відзначення століття жіночого року.

В 50-ліття Великого Голоду в Україні Оксана Соколик перевела інтерв'ю для "Українки в світі" з письменницею Ольгою Мак, яка пережила голодомор 1993 року.

1984 рік

- 8) Панеля "Книжка". Участь взяли Ніна Мудрик-Мриц, Леся Панасюк-Джонс, д-р Євген Рослицький, Роман Ващук. Доповіді Л. Джонс і Н. Мудрик-Мриц друковані в "Жіночому Світі", а доповідь д-ра Рослицького в "Нашій Дорозі".
- 9) "Альбом на екрані" — присвячена п'ятій річниці смерті Станіслава Людкевича — проф. Юрій Оранський з Філядельфії.
- 10) Панеля "Мова". Участь взяли Емілія Остапчук-Конюх, Оксана Закидальська, Уляна Плавущак, Маркіян Дзерович. На замовлення Виховної Комісії Леся Храплива-Щур написала доповідь "На свято Мама" та монтаж

*Сесія "Мова" Виховної Комісії СФУЖО, Торонто, 1984 рік.
Зліва: Оксана Соколик і доповідачі — Валентин Мороз і
Емілія Остапчук.*

"На століття українського жіночого руху" до використання для складових організацій.

1985 рік

- 11) "Рік Молоді та наші сподівання — очима молодих". Участь брали Марта Дичок (Пласт), Тарас Мочула (ОДУМ), Тарас Підзамецький (МУНО), Аля Козак — нова імгрантка з Польщі, Павло Дзядик (Українська Молодь Христові).

1987 рік

- 12) "У 25-ліття смерти Миколи Фоменка". Проф. Юрій Оранський з Філадельфії.

З нагоди Тисячоліття Християнства в Україні в березні 1987 року Виховна Комісія СФУЖО проголосила Конкурс слова і малюнку для молоді шкільного віку. У конкурсі взяло участь 130 дітей з Канади, США, Великої Британії, Німеччини та Бразилії. Склад журі: д-р Олександра Копач і мистець Мирон Левицький. Кожна категорія в кожній країні мала першу, другу і третю нагороду. З них вибрано: першу з перших — Борис Полон, США, другу з перших — Ларися Єдин, Бразилія, третя з перших — Наталя Кіналь, Канада. Малюнки, прозові твори та поезії були виставлені на виставці під час V Конгресу СФУЖО в Торонто.

Оксана Соколик перевела інтерв'ю з головою СФУЖО д-р Марією Квітківською для "Українки в світі".

Перед Конгресом СФУЖО були вислані листи організаціям з проханням подати матеріяли на виховні теми, щоб зробити список та виставити їх на Конгресі. З них могли б користати складові організації СФУЖО. На 20 листів відповіло 13 організацій, а шість прислали матеріяли. Виготовлений список пропонувано учасникам на Конгресі.

На замовлення Комітету Українок Канади Оксана Соколик написала історію українських жіночих організацій в Торонто з нагоди 100-ліття Жіночого Руху.

На V Конгресі СФУЖО Виховна Комісія приготувала дискусійну панелью "Українська родина у вільному світі". Учасниці:

- 1) Марія Коваль — Аргентина;
- 2) Мирослава Кривий — Бразилія;
- 3) Валентина Кузьмич — Америка;
- 4) Марія Митрович — Франція;
- 5) д-р Стефанія Строкон — Австралія.

Виховна Комісія СФУЖО видала тиражем 2,000 книжечку з ілюстраціями "Народні звичаї в сучасному побуті", що складалася з 52 сторінок. Автор Леся Храплива-Щур. В книжці вміщено розділ пера Ярослави Турко "Українські рушники". Обгортка роботи Ніна Мудрик-Мриц, передмова до книги Оксани Бризгун-Соколик. В 1990 році львівський видавничий центр "Фенікс" перевидав книжечку (без розділу про рушники) тиражем 50,000. В 1993 році Управління освіти Київської обласної державної адміністрації перевидало третій раз тиражем 20,000 книжечку "Українські народні звичаї в теперішньому побуті" у співпраці зі СФУЖО. Цим разом до книжки додано 24 сторінки — "Словничок давніх українських імен" авторства Лесі Храпливої-Щур.

Виховна референтка СФУЖО Оксана Соколик виголосила доповіді в багатьох містах Канади і США на різні теми. Наприклад:

- "Роля жінки в українській християнській родині" на Конгресі Українців Католиків Східної Епархії, Торонто, 1982 рік;
- "Українська жінка — героїня" на святі героїнь в Монреалі, 1983 рік;
- "Жінка в княжій добі", Торонто і Детройт;
- "Соломія Крушельницька", Едмонтон, 1983 рік;
- "Голод 33", Чикаго;
- "100-ліття українського жіночого руху", Сент Кетеринс, 1984 рік;
- "Українська родина", Торонто, 1985 рік;
- "Мистецтво за ґратами", Чикаго, 1986 рік;
- "Симон Петлюра", Лондон;
- "Чорнобиль", Торонто, 1986 рік та т. д.

Про працю та імпрези Виховної Комісії писала наша преса, а саме: "Наша мета", "Гомін України", "Вільне слово", "Новий шлях", "Український фермер", "Український голос", "Свобода", "Жіночий світ", "Українка в світі" та інші. З огляду на те, що на V Конгресі СФУЖО в 1987 році мене вибрано заступницею голови СФУЖО, моя праця у Виховній Комісії закінчилася.

Летючки Виховної Комісії

НІНА МУДРИК-МРИЦ

поезія

КАЛИНОВА СОПІЛКА

Н І Н А М У Д Р И К - М Р И Ц

вечір відбудеться в суботу, 12-го листопада
о год. 7:00
в приміщенні Канадсько-Української Виставкової фундації
при вул. Б'яр-Захід, ч. 118 А

ВИХОВНА
КОМІСІЯ
СФУЖО

під патронатом
КОМІТЕТУ УКРАЇНОМ
КАНАДИ
міста Торонто

Має чекати та приєднати запрошення Все
Українськ. СФУЖО в та збірників на

авторський вечір
і
виставку картин

„Релігійність і Традиції
в Українській Родині.“
Панель, Запити, Дискусія, Кава.

СВІТОТА 20 ЛИСТОПАДА, 1982 р.
ГОДИНА 7³⁰ ВЕЧОРА В ШКОЛІ ЦЕРКВИ
СВ. О. МИКОЛАЯ

ВИХОВНА КОМІСІЯ СФУЖО
ТТОРОНТО

Наталія Даниленко

Огляд праці в СФУЖО

Протягом років праці в СФУЖО я займала такі пости:

- 1972-1977 роки — скарбничка СФУЖО (Екзекутива у Філядельфії),
- 1982-1992 роки — рефентка народного мистецтва (2 каденції),
- 1992-2002 роки — заступниця голови СФУЖО на Америку.

Діяльність рефентки народного мистецтва була завжди одобрена на Річних Нарадах Управи СФУЖО.

Українське народне мистецтво мало і має велике значення для пропаганди "українства" у всіх країнах поселення. Красою народного одягу, вишивкою, ткацтвом, різьбою, писанками, обрядами ми пропагували національну культуру серед інших народів.

Комісія народного мистецтва СФУЖО складалася з п'ятнадцяти членів. Праця проходила під наглядом шести членів, які в першій каденції брали участь у вісьмох нарадах: Лідія Бурачинська, Мирослава Стахів, Любов Волинець, Уляна Дячук, Ольга Гурська і проф. Петро Мегик. Завданням членів було написати кожному одну статтю річно на тему народного мистецтва чи музейництва. Часопис „Свобода”, під лого СФУЖО, поміщував щорічно п'ять-шість статей. Разом ми видали 18 статей. Наші статті друкували також в журналах "Українка в Світі", "Наше Життя" і "Жіночий Світ".

Я приготувала список музеїв, музейних збірок та поодиноких осіб в діаспорі, які зберігають зразки народного мистецтва.

Цікавою подією в 1985 році був З'їзд любителів народного мистецтва на Союзівці. Дводенна програма була виповнена доповідями і виставками. На прохання присутніх (160 осіб), члени комісії народного мистецтва СФУЖО зобов'язалися опрацювати двомовну книжку про український народний одяг.

В 1966 році почалася складна праця над виданням. Найбільше праці в це видання вклали почесна Голова СФУЖО і СУА Лідія Бурачинська, Галина Царинник та проф. Петро Одарченко. Англійську мову опрацьовувала Орися Пашак-Трач, рисунки виконували Галина Титла і Марія Барабах, вишивку Миросла-

ва Стахів і Евдокія Сороханюк, вибійку Раїса Захарчук-Чугай. Українські громади Канади і Америки щедро допомогли у виданні книги.

Після шести років напруженої праці, книжка “Український народний одяг” вийшла друком в 1992 році. Було багато прихильних рецензій, особливо цікаві з України. Мета цього видання — дати образ зразкового народного одягу.

Інформативними були для мене подорожі в 1985 році до Німеччини і Бельгії, в 1966 році до Англії, Парижу; а в Канаді — до Едмонтону, Саскатуну і Вінніпегу. Там зустрічалася з головами і членками складових організацій СФУЖО і Союзу Українок Канади. У всіх місцевостях я читала доповідь “Збереження наших культурних надбань”, ілюстровану прозірками.

В цей сам час Мирослава Стахів влаштувала в Канаді виставки вишивок з доповіддю про гапти.

В Парижі та Лондоні в державних музеях, ми знайшли невірні інформації про наше мистецтво. Просила місцеві організації, щоб звернулися до управління музеїв і вияснили ці недотягнення.

В 1987 році Мирослава Стахів, д-р Денис Стахів і я відвідали українські поселення в Бразилії та Аргентині. Влаштували виставки книжок, стилевих вишивок і одягу. В інституті св. Ольги в Прудентополісі вчили дітей вишивати, знайомили з народним одягом, обрядами. Це саме було в Куритибі, Сан Павльо і Буенос-Айресі. В Бразилії ми побачили, що навіть п'яте покоління розмовляє українською мовою і горнеться до своєї громади.

В 1988 році з Володимирою Лучків подорожували вздовж східного кордону Польщі, шукали в музеях інформацій про Холмщину, Підляшшя і Лемківщину. У Варшавському Етнографічному музеї не тільки Холмщина, Підляшшя і Лемківщина, але й Гуцульщина та Бойківщина є подані, як частина Польщі! Тільки у нашому виданні “Український народний одяг” можна познайомитися з культурою давніх українських земель — Холмщини і Підляшшя!

В 1991 році я була запрошена до Києва на симпозіум присвячений Лесі Українці — “Стежками поетки”. По телебачені та радіо знайомила слухачів з працю СФУЖО, СУА і т.п.

Від 1992 року, коли мене вибрали заступницею голови СФУЖО на Америку — залишилася турбота, як розпродати книжку “Український народний одяг”. Вдячна Володимирі Лучків з Торонто за працю над розпродажем книжок, але всі складові організації повинні цим зайнятися.

29 лютого 1994 року померла почесна голова СФУЖО д-р Марія Квітковська, похорон відбувся в Банд-Бруку. Я висловила співчуття родині, членкам організацій та українському суспільству. Зняла фільм з похорону.

В лютому 1999 року померла почесна голова СФУЖО і СУА Лідія Рудик-Бурчинська. Похована у Філядельфії на цвинтарі “Св. Діви Марії”, побіч Матері та сина Василька. В СУА тепер діє 10-тисячний Фонд ім. Лідії Бурчинської,

призначений для стипендій народного мистецтва в Україні. Вважаю, що це був привілей співпрацювати з такими визначними жінками, як д-р Марія Квітковська та інж. Лідія Бурачинська, які все своє життя віддано працювали для української справи. Назавжди буду вдячна за їхні вказівки, товариську співпрацю, професійність та дипломатичність.

В 1993 році в Нью Йорку брала участь у "дискусійному столі", де головним доповідачем був В'ячеслав Чорновіл. Репрезентувала СФУЖО на відзначенні 100-ліття щоденника "Свобода" та на 50-літті журналу Союзу Українок Америки "Наше Життя" у Філадельфії.

В 1994 році була присутня в Нью Йорку на бенкеті в честь президента Леоніда Кучми, подарувала йому книжку „Український народний одяг”, а для дружини президента книгу — “Сувій полотна” Ірини Сенік, довголітнього політв'язня советських тюрем. В 1995 році була на конференції у Принстонському університеті на честь колишнього президента Леоніда Кравчука.

В 1996 році в Бавнд-Бруку брала участь у відзначенні трагічної річниці Чорнобильської катастрофи. Також була на XIII З'їзді Об'єднання Українських Православних Сестрицтв і на XI З'їзді Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України. В червні того ж року репрезентувала СФУЖО на 105-тій річній Конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів в США у Нешвіл, Тенесі. Федерація об'єднує сім мільйонів жінок і 60 тисяч з "інтернаціональної групи". Новообрана голова — Фей Десінджер.

Підсумки

Є речі, що турбують нас усіх в діяспорі й в Україні. Очевидно, турботи в деякому різняться. Спільна турбота для нас усіх, це — під кожним оглядом поглибити духові та патріотичні почуття у питанні української державної мови і національної гідності. Також зрівняти статус жінки з чоловіками і рівнорядно керувати державними структурами.

Ірина Руснак

Звіт референтки народного мистецтва

(листопад 1992 р. - листопад 1997 р.)

Будучи референткою народного мистецтва в Управі СФУЖО, я вважала своїм завданням інформувати крайові організації про нові видання в Україні на теми народного мистецтва та звичаїв українського народу, висилати доповіді-статті різних авторів у цій ділянці та заохочувати творити гуртки для дітей і молоді, щоб знайомити їх із красою нашого народного мистецтва.

В звітному часі вислано списки 23-ох книжок та 28-ми доповідей-статтей на теми: українські музичні інструменти, виріб полотна, народна ноша, релігійне мистецтво, писанка та її символи, різдвяні звичаї на Підляшші, кольористика українських вишивок, сучасна українська майоліка, українська вишивана сорочка, дівич вечір та творчість Василя Кричевського.

В 1993 році від 7 до 11 липня я була в Києві та взяла участь у конференції "Українка і демократія", яку організували Союз Українок та СФУЖО. В панелі діяспори я виголосила доповідь "Жінка і традиційні цінності". Була також на зустрічі із членками організації "Жіноча громада" в Києві.

Від 7 до 12 липня 1994 року взяла участь у Світовому Конгресі Союзу Українок у Івано-Франківську, який відбувся з нагоди 110-ої річниці українського жіночого руху і 60-ої річниці першого Світового Конгресу Українського жіноцтва в Станиславові, тепер Івано-Франківськ. Моя стаття про цей Конгрес з'явилася в журналі СФУЖО "Українка в світі".

Я також зробила презентацію з прозірками та виставкою експонатів, привезених з України, для громадянства міста Рочестер, Нью Йорк, про Конференцію в Києві 1993 року та Конгрес в Івано-Франківську 1994 року.

Від 1990 року я відвідала Україну дев'ять разів і кожного року брала участь у засіданнях Координаційної Ради відділу Союзу Українок у Івано-Франківську як почесна членка Управи того Відділу.

На запрошення філії Союзу Українок міста Тисмениця в 1993 році, осередку Союзу Українок села Угорники в 1991-1997 роках та філії Союзу Українок в Чернівцях 1992-1997 роках я зустрічалася з членками Союзу Українок і громадянством. Союз Українок села Угорники надав мені почесне членство їхнього осередку.

Під час мого перебування в Україні мене запрошено дати інтерв'ю для телевізії в Тисмениці та Чернівцях, а в Івано-Франківську — для фільму про Конгрес 1994 року. В 1997 році дала інтерв'ю для радіо "Голос Америки", яке передається з Вашингтону.

На всіх зустрічах чи інтерв'ю я інформувала про працю українського жіноцтва в США, а особливо про працю та досягнення СФУЖО і моєї організації — Союзу Українок Америки.

В 1994-1996 роках я збирала матеріяли-інформації про українські музеї, виставки і мистецькі колекції для видання книжки-довідника про збереження та пропагування народного мистецтва та української культури в країнах західної діаспори. Довідник друкований видавництвом "Dialogue Communications" у Торонто, має 44 сторінки і включає інформації про українські музеї в дев'ятих країнах західної діаспори, а саме — Австралії, Австрії, Бразилії, Канаді, Англії, Франції, Польщі, Словаччині і США. Мистецьке оформлення обкладинки Зої Лісовської.

Складаю щиру подяку Голові СФУЖО Оксані Соколик за постійну підтримку та заохоту у моїй праці, Зої Лісовській-Нижанківській за чудову обкладинку довідника, Володимирі Лучків за опіку над виданням і всім паням, які співпрацювали для успіху довідника.

Закінчуючи свою каденцію референтки народного мистецтва я виступила з доповіддю "Майбутнє української культури" на VII Конгресі СФУЖО. На цьому ж Конгресі від Союзу Українок Америки я увійшла до Контрольної Комісії СФУЖО, як перша заступниця голови, і в 1998-1999 роках брала участь у переведенні контролі діловодства СФУЖО.

Тамара С. Волощук

Історія статуту та Статуткової комісії СФУЖО

В 1948 році з ініціативи Централі США, за головування Олени Лотоцької, скликано Світовий Конгрес Українського Жіноцтва у Філядельфії. Присутніми були 68 делегаток від таких організацій: Союз Українок Америки, Український Золотий Хрест, Організація Українок Канади, Союз Українок Канади, Ліга Українських Католицьких Жінок Канади, Об'єднання Українських Жінок Бельгії, Організація Українських Жінок у Великій Британії, Союз Українок Аргентини, Організація Українських Жінок ХОС Бразилії, Союз Українок Франції, Організація Українських Жінок Німеччини. Делегатками від Організації Українських Жінок Німеччини на Конгресі були Марія Химинець, Ірена Павликовська, Уляна Целевич і Дарія Ребет. Остання була авторкою першого статуту СФУЖО.

Спочатку Статутова комісія не була постійнодіючою, її покликали до праці коли виникала потреба.

Першу Статутову комісію було покликано на Річних Нарадах Управи СФУЖО в березні 1969 року у Філядельфії на індивідуальній базі. Членами стали:

- Євгенія Янківська (ЛУКЖК) — голова,
- Марія Мудрик (ЛУКЖК) — протоколярна секретарка,
- д-р Марія Квітковська (УЗХ) — член,
- Марія Солонинка (ОЖЛВУ) — член,
- Марія Климишин — член.

На пропозицію голови, на дорадниць запрошено Олену Лотоцьку (США), Стефанію Савчук (ОУК) та Ірину Павликовську (ЛКЖК). Ця комісія працювала від жовтня 1969 року до жовтня 1973 року. На нарадах Управи в листопаді 1972 року на пропозицію голови Статуткової комісії кооптовано ще мгр. Дору Рак, статутову референтку США. Опрацьований статут прийнято на Раді Управи 20 жовтня 1973 року в Торонто, а остаточно він був схвалений III Конгресом СФУЖО в травні 1977 року в Торонто. Після прийняття статуту ця комісія була розв'язана. В 1979 році створено нову Статутову комісію з представниць складових організацій СФУЖО США і Канади. Комісію знову очолила Євгенія Янківська (ЛУКЖК) — почесна членка СФУЖО, а членами стали: Іванна Рожанковська (США), Марія Квітковська (УЗХ), Валентина Кузьмич (ОУПСА), Орися Кривинюк (ОЖ ЛВУ), Ольга Цвик (ОУК) і Тамара С. Волощук (ЛУКЖК), дорад-

ниця. Ця комісія відбула три засідання і внесла кілька засадничих змін. За старанням голови Статутової комісії Євгенії Янківської, статут зредаговано і складено сконденсований переклад на англійську мову, який зробила Олена Процюк (СУА).

Наступний Конгрес СФУЖО мав відбутися в 1987 році, і на Річних Нарадах СФУЖО в Торонто 1983 року, на пропозицію Євгенії Янківської, на голову Статутової комісії обрано Іванну Рожанковську (СУА), а на заступницю — Валентину Кузьмич (ОУПСА). Членами комісії були також представниці складових організацій СФУЖО США і Канади. В 1985 на секретарку комісії обрано Тамару С. Волощук (ЛУКЖК). Іванна Рожанковська (СУА) зрезигнувала з посту голови Статутової комісії в 1991 році, і до VI Конгресу в 1992 році цей пост перейняла Тамара С. Волощук (ЛУКЖК). На засіданні Статутової комісії в жовтні 1991 року рішено дати представництво в статутівій і номінаційній комісіях всім складовим організаціям. На засіданні Управи зразу після VI Конгресу в 1992 році в Торонто, обрано на голову Христину Навроцьку (СУА), заступницею Ольгу Цвик (ОУК), а секретаркою Тамару Волощук (ЛУКЖК). Після резигнації Ольги Цвик, ОУК подала на її місце Наталю Бундзу-Іваницьку. Ця комісія відбула чотири засідання і прийняла правильник Номінаційної комісії, який опрацювала Тамара Волощук, та правильник засягу праці заступниць голови СФУЖО, який опрацювала Христина Навроцька.

Після VII Конгресу СФУЖО в Торонто в жовтні 1997 року на голову Статутової комісії обрано Тамару С. Волощук, а на секретарку Анну Шепетик (ОУК). Заступниці голови не обрано. До цього часу зміни до статуту СФУЖО узгоджувалися письмово. Пропоновані зміни були розіслані всім складовим організаціям і прийняті, якщо письмовому голосуванню перейшли більшістю двох третин голосів організацій, що прислали свій голос.

Остання Статутова комісія зробила багато суттєвих змін у статуті СФУЖО, найважливішою з них є рішення робити зміни лише на Конгресі СФУЖО більшістю двох третин голосів присутніх делегатів.

Віра Бучинська

Секція-Асоціація Українських Журналісток та Комісія Преси й Мідії СФУЖО

Ідея згуртування українських жіночих журналістичних сил виринула під час нарад Другого Конгресу Українського Жіноцтва в Нью Йорку 1959 року.

Управа Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, що мала тоді осідок у Філядельфії, запропонувала редакторці журналу "Жіночий світ" Стефанії Бубнюк обняти головство ініціативного комітету та скласти управу Секції Українських Журналісток при СФУЖО з осідком у Вінніпегу в Канаді. В 1961 році почала працювати управа Секції в такому складі: голова — редактор Стефанія Бубнюк (Канада), заступниця голови — редактор Лідія Бурачинська (США), секретарка — редактор Наталія Когуська (Канада), касирка і архівар — Іванна Зельська (Вінніпег, Канада).

На початку діяльності управа Секції опрацювала правильник, який унапрямував хід акцій новоствореної клітини при СФУЖО, а саме: придбати в свої ряди жінок, що успішно пробують своє перо в пресі та, по можливості, об'єднати жіночі журналістичні сили української спільноти в країнах вільного світу для більшого розвитку журналістичної служби. Завданням Секції була також праця для поширення жіночої преси — сторінок у загальній пресі, окремих жіночих видань та введення жіночої тематики в загальну пресу. Встановлено майже символічну членську вкладку — один доляр на рік, для тих членок, що можуть його заплатити. Це вистарчало для оплати обіжників і листів, якими управа користувалася для виміни думок із членками, що в цей час були розкинені на трьох континентах земної кулі.

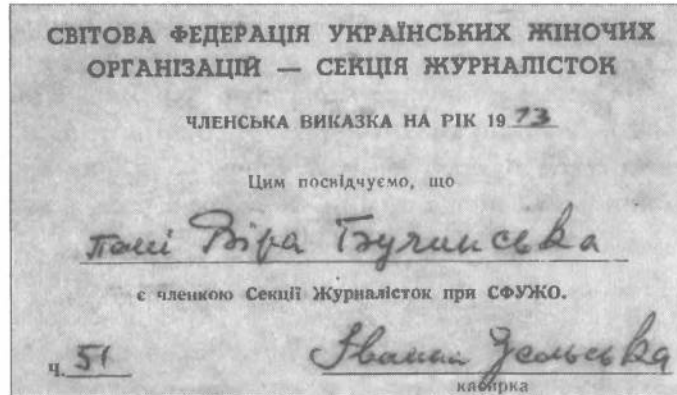
Створено Архів, який оформлено, ведучи точний реєстр членок Секції, їхніх життєписів, журналістичних праць в різних журналах, часописах і книжкових виданнях. Дописи членок, що були друковані в часописах і журналах та приходили як "компліментарі", вкладалися до архіву, в якому кожна членка мала свою окрему папку.

При вступленні до Секції Журналісток при СФУЖО були такі вимоги:

1. Письмове зголошення членки, в якому зазначено в якій ділянці членка працює та де друкує свої праці, а також точну адресу.
2. Виповнену "Анкету особовости" із залученням фотографії.
3. Вплату членської вкладки-зобов'язання.

Управа Секції приймала в членство на засіданні, це рішення було скріплене апробатою Управи СФУЖО у Філядельфії. Членство інтенсивно зростало, і до 1973 року було зареєстровано 60 членів.

Членська виказка Віри Бучинської

Цього ж року, згідно з рішенням Сесії СФУЖО, осідок Управи Секції УЖ при СФУЖО перенесено з Вінніпегу до Торонто, і Управа СФУЖО покликала на голову Секції інж. Леоніду Вертипорох. В жовтні 1974 року на Пленарних Нарадах СФУЖО у Філядельфії назву "Секція" було замінено на назву "Асоціація Українських Журналісток СФУЖО" та змодифіковано Правильник.

17 лютого 1975 року відбулося в Торонто ініціативне засідання Асоціації Українських Журналісток СФУЖО, яким провела голова Леоніда Вертипорох, секретарювала Світлана Грибінська-Кузьменко. Заслухано Правильник АУЖ і вибрано Управу Асоціації в такому складі: Леоніда Вертипорох — голова, Марія Демидчук-Чучман — заступниця голови, Дарія Ємець — секретар протоколів, Осипа Максимів — касир, Мирослава Одноріг — кореспонденційна секретарка, Іванна Зельська — архівар, Євгенія Вербицька та Світлана Грибінська — члени Управи. Висловлено подяку й признання Іванні Зельській за зразкове оформлення та ведення Архіву Українських Журналісток. Вирішено, що члени Асоціації повинні продовжувати висилати свої праці на адресу Іванни Зельської до Вінніпегу. На закінчення обговорено запроєктовану летючку-відозву такого змісту: "Управа АУЖ СФУЖО запрошує усіх дотеперішніх і майбутніх членок у цій Декаді студійних Літ над Жіночими Проблемами зміцнити й поширити свою працю, щоби належно навітлити проблеми жінки-українки, головню в Україні. Мусимо рееструвати всі труднощі українок у своїй і чужинецькій пресі: життєві проблеми, домашнє господарство, виховання дітей, протиставлення русифікації, переслідування української жінки-громадянки, дружини, матері, мистця, а вкінці — жаклива доля українки-політв'язня на засланні та її трагічні наслідки.

Нам потрібно приєднувати у наші ряди якнайбільше кваліфікованих жінок, що володіють чужими мовами і можуть інформувати чужинців про наші проблеми. Шановні пані! Звертаємося до вас із проханням вишукувати здібних дописувачок до преси і всіх українок, що пробують пера. Подавайте нам їхні адреси, а ми вишлемо їм матеріяли АУЖ СФУЖО для кращої співпраці наших організацій у вільному світі на добро і славу України”.

Ця відозва принесла позитивний результат. До Асоціації вписалося одинадцять членок з Торонто. Діяльність Управи АУЖ проявлялася в частих засіданнях, журналістичних та літературних вечорах та ширших сходах разом із членами прихильниками й добродіями СФУЖО на чолі з головою СФУЖО Стефанією Савчук.

Починаючи з 1975 року членську вкладку піднесено до двох долярів річно.

Після відходу у вічність голови АУЖ Леоніди Вертипорох, Асоціація Українських Журналісток СФУЖО була довший час бездіяльна. Щойно восени 1980 року, після чергових нарад Управи СФУЖО в Торонто, скликано членок АУЖ, що брали участь у нарадах і постійно мешкали в Торонто, на засідання, на яке приїхала з Філядельфії голова СФУЖО Лідія Бурачинська. Після основної дискусії над дальшими важливими завданнями Асоціації, доповнено кооптаційно і за згодою кандидаток Управу АУЖ у складі: Марта Хомин — голова, Аріядна Стебельська — заступниця голови, Осипа Максимів — протоколярна секретарка, Марія Сірота — касир, Іванна Зельська — архіварка, Марія Демидчук-Чучман, Ярослава Винницька і Віра Ке — члени Управи. Не вибрано кореспондентської секретарки і схвалено звернутися з проханням прийняти цей пост до неprisутньої членки АУЖ СФУЖО Стефанії Гурко.

Номінально Управа Асоціації існувала, але не проявила активності, бо члени Управи не сходилися. До цього періоду можна віднести патронат АУЖ СФУЖО над святкуванням лемків із участю Іванни Савицької. Попередило цю подію одиноке засідання Управи, на якому були присутні Марта Хомин, Аріядна Стебельська, Іванна Зельська.

До Архіву АУЖ дальше приходили праці й різні дописи членок, Іванна Зельська провадила евіденцію та упорядковувала матеріяли. В той час вона перенеслася на постійно до Торонто. Іванна Зельська упорядкувала та запакувала накопичений письмовий матеріял Архіву Асоціації Українських Журналісток СФУЖО, відіслала 36 пачок до Державного Архіву Канади в Оттаві на адресу 395 Wellington, Ottawa, ON, L1A 0N3, де він знаходиться до сьогодні. Залишилися в Архіві течки членок, зібрані в шести пачках, які зберігаються тепер у приміщенні канцелярії СФУЖО в Торонто.

Від 1984 року Управа АУЖ не мала засідань, не проявила жодної діяльності. Такий стан виказався критичним для Асоціації, яка від 1961 року мала за собою поважний стаж праці, свідоцтвом якої являється багатий Архів Українських Журналісток при СФУЖО.

3 жовтня 1988 року Екзекутива СФУЖО під проводом голови д-р Марії Квітковської скликала нараду членок АУЖ, працівників пера і дикторок радіопередач у Торонто. Після виміни думок, присутні рішили змінити назву "Асоціація" на "Комісію Преси і Мідії". Створено підготовчий Комітет, завданням якого було опрацювати програму на наради Комісії Преси і Мідії, що мали відбутися 19 листопада 1988 року під час Річних Нарад Управи СФУЖО в Торонто. До Комітету увійшли: редактор журналу "Наша дорога" Віра Бучинська — голова, Галина Бонк-Галамай, Марта Хомин, Марія Наумчук, Валентина Родак, Оксана Соколик. Намітивши програму нарад КПМ, членки цього комітету повідомили членок АУЖ та запросили на наради професіоналісток, які працюють як дикторки на телевізії та дописують до місцевої преси.

На нарадах Комісії Преси і Мідії, що відбулися 19 листопада 1988 року з участю представниць-членів складових організацій СФУЖО із Бразилії, США, Канади та країн Європи, обрано голову Управи КПМ — редакторку Віру Бучинську та шість членок Управи: Галина Бонк-Галамай — заступниця голови, Валентина Родак — секретар протоколів, Марта Хомин — кореспонденційний секретар, Іванна Зельська — архіварка, Світлана Кузьменко і Оксана Соколик — члени. Іванна Зельська запросила до допомоги в праці з Архівом Богдану Джуру та Лесю Шанту. Члени Управи відбували свої засідання, почавши з обговорення та аналізу ситуації, в якій знайшлася Секція — Асоціація Українських Журналісток СФУЖО. Змінивши назву, потрібно було вживати інші методи праці, щоб захопити до співпраці молодшу, більш професійну генерацію. Випрацьовано Інформативний Листок, який із супровідним листом та прилогою під назвою "Історія Секції-Асоціації Українських Журналісток" пера Іванни Зельської, вислано до складових організацій СФУЖО в Австралії, Англії, Бельгії, Німеччині, Аргентині, США та до української преси в Канаді.

Щоби не йти врозріз із Статутом СФУЖО, члени Управи КПМ рішили творити нові клітини (гуртки) в країнах українського поселення, головно там, де є осередки складових організацій СФУЖО. В Канаді потрібно було розбудувати сітку в більших осередках, вербуючи в членство молодших жінок-українок, які працюють професійно в усіх галузях мідії. До співпраці з нами потрібно було підшукати із різних країн українського поселення зв'язкових, які б допомогли приєднати нових членок у наші ряди.

Доручено Валентині Родак виготовити анкету для вступу в членство Комісії, що вона й виконала в короткому часі. Дали свою згоду співпрацювати з нами такі зв'язкові: Божена Коваленко (Австралія), Євгенія Мазепа (Бразилія), Ніна Марченко (Велика Британія), Дора Рак (США). Наладнано зв'язки з Австралією, Бразилією, Великою Британією. На руки зв'язкових вислано Анкети вступу в членство, в результаті чого вписалося до КПМ 8 членок: дві з Австралії, дві з Бразилії і чотири з Торонто. Тепер на списку маємо зареєстровано 107 членок. Голова була у постійному письмовому контакті із зв'язковими.

За весь час своєї діяльності Управа КПМ відбувала засідання в міру потреби, а багато справ полагоджували телефонічно на місці. Кожного року перед Річ-

ними Нарадами Управи СФУЖО КПМ відбувала свої Ширші Наради з участю представниць складових організацій СФУЖО, на яких голова звітувала про виконану працю, інформуючи про успіхи та недоліки. Дискутували проблематичні справи та виносили позитивні, конкретні рішення.

При кінці жовтня 1992 року відбувся в Торонто Шостий Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, в якому брали участь запрошені гості з України. В програму нарад Конгресу входила дискусійна панель про долю преси "сьогодні і завтра". Доповідали Надія Самуляк з Києва (Україна), редактор Марта Коломиєць з Нью Йорку (США), Дора Рак — редактор Департаменту Публічної Інформації (ДПІ) в Організації Об'єднаних Націй. Модератором панелі була редактор Віра Бучинська, голова КПМ. Шостий Конгрес СФУЖО виніс резолюцію в точці 10 такого змісту: "Для пошвавлення праці та дії колишньої Асоціації Українських Журналісток при СФУЖО, Конгрес доручає заактивізувати організацію журналісток і працівників засобів масової інформації та зареєструвати її в Департаменті Публічної Інформації (ДПІ) Організації Об'єднаних Націй як неурядову організацію з метою доступу до комунікації та інформації на міжнародному терені".

Цю резолюцію розглянули на найближчих Ширших Нарадах КПМ в 1993 році, в яких брали участь 16 представниць СФУЖО з США, Канади, Польщі, запрошена гостя з України та п'ять членок КПМ. Присутні мали дискусію, після якої вирішено, що Комісія Преси і Мідії має в пляні творити організацію, яка могла б у майбутньому виконати цю резолюцію. Але тепер ще передчасно про це думати, бо, на жаль, незважаючи на наші найкращі заходи і зусилля, не маємо позитивних результатів у вербуванні нових молодших сил. Можна зробити висновок, що молоді професіоналістки не зацікавлені в тому, що ми їм пропонуємо. Висловлено думку, що такого роду резолюції повинні бути справою Управи СФУЖО, а не Комісії Преси.

Розгорнулася жвава дискусія про приєднання молодих жінок-журналісток і професіоналісток до співпраці в жіночих організаціях. Усі присутні одногосно висловилися, що нам потрібно більше попрацювати в тому напрямі, бо молодь потрібна та дуже бажана. Висловлено також пораду, щоб кожна наша організація подбала аби мати в своїх рядах бодай одну журналістку. Старатися, щоби в більших наших осередках згуртувати бодай одну клітину наших журналісток. Присутні членки СУА обіцяли допомогти Комісії в тому важкому завданні, заохотити молодших членок своєї організації. Дещо підкріплені на душі ми продовжували свою працю, нав'язуючи особисті та письмові контакти.

Наступного 1994 року відбулися ще одні Ширші Сходини в рамках Річних Нарад СФУЖО, в яких взяло участь 14 осіб, з них тільки дві членки Управи КПМ: голова і секретарка. В порядку нарад поставлено тільки одну точку — дискусію над станом нашої Комісії. Голова подала пропозицію змінити дотеперішню Управу, бо вона і так неповна. Не маємо заступниці голови, довголітня архіварка Іванна Зельська внесла письмову резигнацію при кінці 1991 року, інші членки Управи від довшого часу не приходять на сходини. За Комісію

сьогодні відповідають голова та секретар протоколів. Присутні були заскочені та затривожені станом КПМ. Одначе всі просили нас двох залишитися на своїх постах і переговорити справи з тими членками, що не працюють на своїх позиціях.

Так минув ще один рік, під час якого ми мали контакти з нашими зв'язковими за кордоном, але на нашій території ситуація виявилася безнадійною. Підготовлено програму ширших сходин з датою 27 жовтня 1995 року, які не відбулися через брак кворуму. З Управи КПМ була тільки голова. На наступний день під час сесії Річних Нарад СФУЖО на внесок Віри Бучинської (ЛУКЖК), якій скріпила Христя Навроцька (СУА), одногосно розв'язано Комісію Преси й Мідії СФУЖО.

***Міжнародні зв'язки та
участь СФУЖО у
міжнародних конференціях***

Олена Залізник

СФУЖО на зовнішньому відтинку

Саме перебування українських жінок у вільному світі зобов'язувало їх до взаємин з оточенням. СФУЖО взяла на себе цю відповідальну ділянку упорядкувати й обґрунтувати ці взаємини. Вона проявила себе у двох напрямках:

1. Співпраця з жіночими організаціями;
2. Виступи в обороні Батьківщини, звернені до політичних чинників західного світу.

Співпраця з жіночими організаціями вільного світу

Співпраця з жіночими організаціями вільного світу вже мала певні традиції. Її нав'язали ще жіночі організації на рідних землях (Українська Національна Жіноча Рада і Союз Українок). Тепер, після II Світової війни, треба було їх відновити в зовсім нових умовах.

Найбільш успішно це вдалося провести з Міжнародним Жіночим Союзом (International Women's Alliance). Ця найбільш рухлива міжнародна централь поставила тепер собі за завдання охопити афро-азійський жіночий світ. Тому ювілейний Конгрес МЖС відбувся в 1955 році у Коломбо на Цейлоні, куди СФУЖО могла вислати двох представниць — інж. Надію Шехович і Олену Процюк. На черговому Конгресі в Атенах у 1958 році представляла СФУЖО Наталія Гладій. Тут намагання МЖС завершилось переходом централі на Цейлон. Участь СФУЖО в умовах сильного впливу афро-азійських організацій полягає в усвідомлюванні членства МЖС про советську небезпеку. Це здійснюється при допомозі особистих контактів, меморіалів, статей.

Дещо повільнішим шляхом розвинулись взаємини СФУЖО з Міжнародною Жіночою Радою. Деякі з наших членів-організацій уже були членами Національних Рад своїх країн поселення, наприклад Організація Українок Канади, Союз Українок Америки і Союз Українок Австралії. Це дало підставу до участі в конгресах Міжнародної Жіночої Ради. В 1954 році у Гелсінкі СФУЖО представляла Олена Лотоцька, в 1957 році у Монтреалі делегація СФУЖО складалася з Олени Лотоцької, Ірини Павликовської, д-р Наталії Пазуняк і Катерини Пелешок. Тому співпраця СФУЖО з Міжнародною Жіночою Радою розгортається в цій площині і здобуває успіхи. Наприклад, бібліотека ім. Леді Абердін в Оттаві матиме відділ, в якому зберігатимуться всі матеріали написані українськими жінками чи про них.

Найбільшого успіху досягнула СФУЖО в іншій впливовій міжнародній організації — Світовому Рухові Матерів (М.М.М.) у Парижі. Паризькі українки під проводом Наталії Геркен-Русової зуміли заманіфестувати себе в 1947 році на I Конгресі М.М.М. Дальші взаємини розвинулись успішно, і в 1950 році СФУЖО вже була членом М.М.М. На Конгресі в Парижі в тому ж році Федерацію представляли інж. Зінаїда Витязь і д-р Ол. Піснячевська. У чергових з'їздах М.М.М. українки також брали живу участь. У Брюсселі в 1953 році делегатками від СФУЖО були інж. Зінаїда Витязь, Ірина Павликовська, Наталія Гладій та Іванна Петрів, у Бонні в 1955 році — Олександра Бойко-Сулима, інж. Зінаїда Витязь і Марія Томашівська, а в 1958 році в Парижі — Люба Вітошинська, Наталія Гладій, Ніна Коваленко та Олена Лотоцька. На тих з'їздах українські делегатки порушували проблеми української матері у вільному світі й на рідних землях. Окрім того Федерація збрала для М.М.М. статистичний матеріал про українську матір, який був використаний у пресі М.М.М.

Треба згадати також про зв'язок СФУЖО із Союзом Католицьких Жіночих Організацій (СОКАЖО). Контакт із цією міжнародною централею приніс не тільки запрошення до участі в Конгресі 1957 року в ролі "обсерватора". Представниця СФУЖО Марія Томашівська зложила в президії Конгресу СОКАЖО працю про жінку-в'язня в ССРСР. Цей контакт заохотив також наших членів організації до самостійної акції — Ліга Українських Католицьких Організацій вступила в члени СОКАЖО. Її представляла на конгресі Катерина Кравс.

Оці взаємини з міжнародними жіночими організаціями вимагають ділової співпраці, опанування різних ділянок, доброї орієнтації в політичній ситуації, досконалого знання мов та певного товариського таланту. Підготовка відповідних людей до таких взаємин і виступів є одним із важливих завдань СФУЖО.

Виступи в обороні Батьківщини

Виступи в обороні Батьківщини викликані різними яскравими фактами терору чи поневолення в УСССР. Проти них підносить СФУЖО свій голос, звертаючи увагу вільного світу на безправність людини в ССРСР та явне протиріччя реальності з советською пропагандою. Такими акціями СФУЖО можна назвати:

- а) резолюції проти напрямних виховання в ССРСР, висунені в наших рефератах, на конгресах М.М.М. у Парижі (1950 рік) і Брюсселі (1953 рік);
- б) протест з приводу 20-ліття голоду на Україні та збірка матеріалу, що його частинно використано в публікаціях;
- в) меморіал з приводу святкування 300-ліття Переяславської угоди, розісланий усім централям міжнародних жіночих організацій у світі;
- г) протест проти переселення нашої молоді на цілині землі, приготований на конгрес у Коломбо і розісланий подібно, як вищезгаданий;

- г) критичний коментар до огляду становища підсоветської жінки, виданого з приводу семінара громадської праці в Москві в 1956 році. Розіслано на ті ж адреси, як вищезгадані;
- д) огляд наших жінок з вищою освітою, приготований на конгрес жінок-універсанток (Париж, 1957 рік), розісланий на вищеподані адреси;
- е) нарис про жінку-в'язня в ССРСР, приготований на Конгрес СОКАЖО у Римі.

Сюди можна зарахувати ініціативу до маніфестаційної акції в честь 500 українських жінок, що загинули у Казахстані в лютому-березні 1956 року. Її підхопили члени-організації СФУЖО й довели до ширшого розголошення того факту. Вони внесли протести до урядів своїх країн, втягаючи в ту акцію провідних політиків, Червоний Хрест і місцеві жіночі організації.

Оці політичні виступи допомогли усвідомити західний світ про певні факти большевицьких зловживань у національному і родинному житті. Це є щойно перші спроби, які вимагають поширення й поглиблення дії. Поодинокі жіночі організації не були б в силі їх самотужки здійснити, а вартість спільних акцій у всіх країнах мала велику моральну силу і політичну вагу.

Уривок зі статті "Світова Федерація Українських Жіночих Організацій. Нарис історії", 1959 рік

Стефанія Пушкар

Після зустрічі з Елеонор Рузвельт

За ініціативою й стараннями Союзу Українок Америки, 18 березня 1958 року в домі п-ні Елеонор Рузвельт у Нью Йорку відбулась конференція, в якій взяли участь інж. Стефанія Пушкар, як містоголова СУА і провідниця делегації, Тетяна Горащенко, д-р Наталія Пазуняк і Олена Процюк, а також — д-р Роман Осінчук і проф. Сергій Крашенініков.

Поштовх до цієї зустрічі дали статті Елеонор Рузвельт, що з'явилися в американській пресі після її повернення з ССРСР. Свої спостереження вона спирала на приготованих для неї советською владою показових установах у різних ділянках життя.

Відгук на ці статті був бурхливий, особливо серед зорганізованого жіноцтва в СУА. Тому Управа СУА вважала доцільним в'яснити Елеонор Рузвельт реакцію широких кіл та з'ясувати їй правдивий стан справ.

На перший погляд завдання зрозуміле й доволі просте. Та коли приступлено до його реалізації, виявились великі труднощі. Пошук відповідних фахівців із різних ділянок життя, здобування фактів і сучасних статистичних даних, а врешті, добре володіння англійською мовою — все це треба було сполучити. Тому підготовча праця була доволі трудна, а час обмежений.

Та все таки, Управа СУА вважала за необхідне зробити все можливе, щоб у найскорішому часі відбути цю конференцію.

Значення Елеонор Рузвельт у Сполучених Штатах Америки сьогодні всім відоме. Це є визначна громадська діячка, яка ще сьогодні відіграє провідну роль в Демократичній Партії, очолює різні організації та має великі зв'язки на міжнародному полі, до її думки уважно прислухаються.

Після короткого вступного слова Стефанії Пушкар, яка пояснила ціль наради і представила її учасників, приступлено до поодиноких проблем. Олена Процюк розказала про справжнє життя жінки й матері в ССРСР та жахливе навантаження на неї. Д-р Роман Осінчук вказав на недоліки медичної опіки та нестачу ліків в ССРСР. Тетяна Горащенко висвітлила ділянку освіти та її найбільше лихо — викривлення душі дитини. Проф. Сергій Крашенініков розповів про нищення національних культур на прикладі української. А д-р Наталія Пазуняк пригадала про переслідування Української Автокефальної Православної Церкви та Української Католицької Церкви в Україні.

До кожної проблеми Елеонор Рузвельт забирала слово, перебиваючи учасників конференції питаннями, чи розказуючи якісь свої спостереження. Із зацікавленням вона прийняла письмові матеріяли, що їх українська делегація привезла з собою. На закінчення Елеонор Рузвельт подякувала за інформації й обіцяла використати їх у своїх дальших студіях життя в ССРСР.

От так коротко можна з'ясувати причину й перебіг цієї зустрічі з передовою жінкою Америки. Та слід ще застановитись над іншими її сторонами.

Про життя і долю нашої Батьківщини інформують тепер цілий світ кремлівські можновладці. В їх дзеркалі відображені лише досягнення та "щасливе" життя, тоді коли насправді вони знищили культурне життя України, її населення довели до крайнього зубожіння, а провідний елемент запроторили у далекі табори Сибіру. Тому обов'язком українців, що знайшлись у вільному світі, є промовити в їх обороні. Треба доказати наглядним матеріялом фактичний стан життя в Україні та виявити перед вільним світом методи облуди, яких вживають большевики. Найкращим речником може бути наше зорганізоване суспільство.

Союз Українок Америки гуртує українське жіноцтво в США і тому може й повинен виступати в таких справах. Видно, що з цим рахуються у західному світі, бо Елеонор Рузвельт радо погодилась на запропоновану конференцію. Це ще один доказ потреби й доцільности жіночих організацій. Коли за нами більш як тридцять літ праці, міцна, розгалужена підбудова та добре наладнані зв'язки з американським світом, тоді ми є чинником, з яким завжди будуть числитись.

Виринає питання, чи завдання, яке взяв на себе Союз Українок Америки, сповнено. Коли зважити, що намаганням СУА було в першу чергу знайти контакт із видатною людиною Америки та старатись у найбільш доступний спосіб переконати її фактами та передати якнайбільше матеріялу про життя в ССРСР, і в той спосіб звернути її увагу на розбіжність між офіційною пропагандою і дійсністю, то це завдання сповнено. П-ні Рузвельт, яка цікавиться й надалі буде цікавитись життям в ССРСР, над ними напевно застановиться.

Та цей крок СУА повинен також усвідомити українську громаду і вказати на її обов'язки. Ми повинні дальше пильно слідкувати за матеріялами, які з'являються в пресі. Намічений обмін культурних сил напевно приведе до нових спостережень із ССРСР. Та й взагалі зацікавлення проблемами ССРСР у західному світі збільшується, а не меншає. Тут ми повинні реагувати якісними, обґрунтованими матеріялами, що давали б відразу вісіч та насвітлювали справу з іншої сторони. Ця праця вимагає великої уваги, солідної підготовки та добору відповідних людей. Але це є необхідне, і про те мусимо пам'ятати.

Дора Рак

Конференція в Мехіко Ситі

СФУЖО виходить на міжнародну арену

За п'ятдесятирічний період історії Федерації, яскраво виділяється відтинок десяти літ — від 1975 до 1985 року — так званої Декади Жінок Організації Об'єднаних Націй, що почалася ухваленням Міжнародного Року Жінки. Тоді світове жіноцтво скріпило свою активність, впроваджуючи в своїх країнах широкі пляни акцій, домагаючись рівних прав, заборони будь-якої дискримінації.

Жінкам йшлося про те, щоб держави виконали зобов'язання, які вони прийняли, вступаючи в члени Організації Об'єднаних Націй згідно з принципом Чартеру від 1945 року, який запевнив рівні права чоловіків та жінок, підтверджуючи "віру в фундаментальні людські права, у гідність і вартість людини..." (преамбула). Цей принцип доповнювала Постанова Універсальної Деклярації людських прав в арт. 2 від 1948 року, проголошуючи, що права і свободи належать кожному, незалежно від раси, кольору, статі, мови, політичних та релігійних переконань, національного або соціального походження, майна, народження чи іншого статусу.

Ідею проголошення Міжнародного року жінки піддали представниці неурядових організацій (НДЖО) на своїй комісії Статусу Жінки в Женеві у 1972 році, яку після довгих дебатів втілено у формі проекту резолюції. Генеральна Асамблея ООН прийняла та ухвалила резолюцію, проголошуючи 1975 рік Міжнародним Роком Жінки, і вирішила відбутися Першу Міжнародну Конференцію Жінок у Мехіко Ситі від 19 червня до 2 липня 1975 року. Ця конференція повинна була розглянути питання глобальних інтересів жінок і намітити акції для вирішення проблем, пов'язаних із статусом жінки у світі.

Конференція працювала у формі сесій державних організацій, а для НДЖО і всіх зацікавлених окремо працювала так звана Трибуна. Державна конференція відбувалася під проводом Секретаріату ООН, а Трибуну організувала КОНГО — Конференція неурядових організацій на консультативному статусі в ЕКОСОК.

На головній конференції в Мехіко 1,300 делегатів із 133 країн випрацювали, узгодили і прийняли Світовий Плян Акції, що складався із 219 параграфів. Цей Плян містив напрямні для держав, міжнародних агенцій та організацій, метою якого було усунути дискримінацію супроти жінок, надати їм рівні з мужчинами права.

На Трибуні зібралося понад 6,000 представників із 70 країн, в основному із неурядових організацій. Там відбулося 35 формальних сесій, а також багато неформальних сходин-нарад зацікавлених груп на різноманітні теми: політичні, соціальні, економічні і т. п.

Понад 1,600 журналістів пересилали вістки із Конференції у Мехіко Ситі по світі, а на місці працювала газета "Хілохен", подаючи щоденні інформації.

Історичне значення Конференції ООН у Мехіко Ситі

Оце вперше на міжнародному форумі ухвалено широкі пляни і вимоги до держав вирівняти права жінок у всіх сферах суспільного життя: економічній, політичній, соціальній та культурній. Особливу увагу в Світовому Плянні Акцій приділено питанням свободи плянування родини, охорони материнства та дитинства, права на працю і рівну заробітну платню за ті самі обов'язки і т. д. Тридцять чотири Кінцеві Резолюції скріпили і уточнили постанови Пляну.

На Конференції гостро виявилися розбіжності думок і пріоритетів між розвиненими країнами і країнами Третього світу. Ці постуляти зібрано у Політичній Деклярації 30 параграфу, який спонсорувала т. зв. "Група 77", із підписами представників 74 розвинених країн (США не підписали). Цю Політичну Деклярацію ухвалено більшістю голосів. Цією Деклярацією Міжнародна Конференція Жінок підтвердила свою віру в цілі, проголошені Міжнародним Роком Жінки, а саме: рівноправність, розвиток і мир, і задекларувала своє зобов'язання прямувати до досягнення цих цілей. На Конференції пролунав також заклик до всіх держав-членів Організації Об'єднаних Націй, до регіональних і міжнародних неурядових організацій та до цілої міжнародної спільноти створити таке суспільство, в якому жінки, чоловіки і діти можуть жити в гідності, справедливості, добробуті. Протягом наступних 25 літ ці заклики стали основою конференцій ООН та документів, прийнятих ними, стали дороговказом у двадцять перше століття.

Міжнародний Рік Жінки і СФУЖО

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій підхопила ці ідеї у свій спосіб, звужуючи їх до потреб українського жіноцтва, зокрема маючи на меті звернути увагу світової громадськості на ситуацію жінок в Україні під Советським Союзом. Це був час, коли на поселеннях українці вели посилені акції в обороні українських політичних в'язнів, то ж з'явилася нагода винести ці проблеми на міжнародний форум Організації Об'єднаних Націй.

На пропозицію СФУЖО (тодішня голова Стефанія Савчук) Світовий Конгрес Вільних Українців проголосив Рік Української Жінки, щоб спрямувати зусилля української діаспори в цьому напрямку. Для СФУЖО це мало подвійне значення: треба було підготувати програму Року Українській Жінки і змобілізувати участь якнайширших кіл громадянства, а одночасно плянувати участь

українських організацій у Міжнародній Конференції ООН у Мехіко, точніше на Трибуні — паралельній конференції для неурядових організацій (НДЖО) та всього жіноцтва світу.

У своєму зверненні СФУЖО повідомила українську громаду вільного світу про заплановані акції в рамках Міжнародного Року Жінки. Щоб успішно втілити ті акції в життя, СФУЖО створила:

- а) Комісію Українського Року Жінки (голова Лідія Бурачинська, після смерті першої голови Ірини Павликовської 25 вересня 1975 року);
- б) Комісію Міжнародного Року Жінки — голова Маруся Бек;
- в) Комісію Оборони Переслідуваних Жінок України — голова Уляна Целевич.

Уся діяльність велася у співпраці із Комісією Прав Людини при СКВУ та різними комітетами оборони політичних в'язнів, при підтримці УККА та цілої української спільноти. Точну програму опрацювала Олена Процюк, референтка зв'язків СФУЖО і представниця в ООН/НДЖО від Міжнародної Організації Матерів М.М.М. В цій організації Олена Процюк працювала як представниця СФУЖО.

Головними акціями УРЖ були: організація Дня Молитви і Дня Матері, відзначення жінки-політичного в'язня, збірка підписів для уділення амністії політичним в'язням-жінкам (з нагоди Міжнародного Року Жінки) і т. п. Усі ці акції проходили успішно на всіх поселеннях. Але принципи і постулати Міжнародного Року Жінки по лінії дискримінації жінок і нерівноправності жінки, зійшли на другий плян, немов би не були актуальними і в нашій громаді на Заході, і в Україні.

Кожна громада відзначала УРЖ в міру своїх можливостей.

В США заключний панель відбувся в штаті Нью Джерсі 6 грудня 1975 року з участю Лідії Бурачинської, Лідії Гладкої, Дори Рак. В Англії діяв окремий комітет — голова Богдана Крушельницька, а в Аргентині комітет очолювала Лідія Таурідська.

На закінчення Року Жінки скрізь переведено "голодні обіди", присвячені жінкам-політв'язням — в'язням сумління.

В деяких країнах жінки-українки включалися у відзначення Міжнародного Року Жінки на місці. Найбільше в США, де українки включилися до праці штатового комітету Нью Джерсі (Конференція в Принстон 17-19 червня 1977 року), та брали участь у крайовій конференції в Гюстон 18-21 листопада 1977 року, тому було ухвалено національний плян акції з окремої точкою про порушення людських прав. До цієї точки українки подали положення про жінок-політв'язнів.

Історично найважливішою була участь української делегації на Першій Світовій Конференції Жінок Об'єднаних Націй та на Форумі в Мехіко Ситі. Українки мали статус обсерваторів, деякі були акредитовані. До Мехіко при-

їхали представниці поодиноких організацій, які вже на місці згрупувалися в одну делегацію під проводом комітету, куди входили Олена Процюк, Маруся Бек, Уляна Целевич і д-р Марія Квітковська; координатором з рамени СКВУ був адвокат Андрій Семотюк. Повний склад делегації цієї історичної події був такий: СФУЖО — Маруся Бек і Олена Процюк, Союз Українок Америки — Каміля Гук і Оля Ставнича, ОЖ/ОЧСУ — Уляна Целевич, Дарія Степаняк і Наталія Хома, ТУСМ — Галя і Роксоляна Климук, Український Золотий Хрест — Марія Квітковська і Валентина Мушинська, УККА — Мері Душник і Галя Гірняк, Український Народний Союз — Уляна Дячук, ОЖ Ліги Визволення України, Канада — Ольга Заверуха, С. Горлач, І. Остафійчук, ОДВУ Стефа Букшована, Організація Професійних Жінок, Канада — Христя Ісаїв, Богданна Чума, СУ Австралії — Зірка Яцкевич, Комітет Оборони В. Мороза — Г. Лозинська, "Свобода" — Роман Чайковський, видавництво "Смолоскип" — М. Зарицька, М. Стернюк, Аргентина — В. Шепарович, Комісія Прав Людини при СКВУ — Андрій Семотюк.

Делегація активно працювала. Українські делегатки, що мали пресову акредитацію, брали участь у дискусіях і пресових конференціях. Інші давали інтерв'ю пресі, роздавали інформативні матеріали, брали участь в прийняттях в американській та канадській амбасадах. Вдало відбулося прийняття 30 червня для делегаток-чужинок, яке зорганізувала Каміля Гук з Нью Джерсі.

Але найголовнішою з акцій української делегації була дводенна голодівка на площі під великою афішею з двомовним англійсько-іспанським написом та символом ООН. Делегатки чергували на зміну, давали пояснення зацікавленим журналістам, роздавали листівки про жінок-українок — в'язнів сумління. В численних газетах з'явилися фотографії проведення цієї демонстрації та фото українських жінок-політв'язнів — Оксани Попович, Ірини Сенік, Ірини Стасів-Калинець та інших. 25 червня зорганізували окрему прес-конференцію з участю адвоката Андрія Семотюка, Марусі Бек, Христі Ісаїв і Уляни Целевич.

Провідною думкою програми СФУЖО/СКВУ було винести на міжнародний терен проблему порушення людських прав Советським режимом в Україні, а зокрема — проблему ув'язнення жінок-українок за їх переконання.

Для цього почину був відповідний час і атмосфера, створена у Мехіко Групою 77, що знайшла свій вияв у точці 27 Політичної декларації, в якій засуджено порушення людських прав в усіх формах виявлення — репресіях, нелюдському відношенні до жінок, чоловіків і дітей, включаючи ув'язнення, тортури, колективне покарання і т. д., як злочини проти людства незгідні з Універсальною Деклярацією Людських Прав та іншими міжнародними договорами. Вміло використано Міжнародний Рік Жінки, щоб висвітлити загальнолюдські проблеми, бо від їх вирішення залежатиме і доля жінок у майбутньому.

Під час Конференції були і конфлікти, коли представники офіційної державної делегації України були здивовані присутністю українок вільного світу та негативно реагували на їх виступи. Так само поводити себе і деякі чужинні

делегатки, дарма, що у Плянї Акції записано, що “жінки усіх країн повинні заявити свою солідарність у виступах проти порушення людських прав...”

В обороні прав жінок-політв'язнів виступила організація Міжнародна Амнестія, закликаючи заборонити усі форми фізичних, психологічних і сексуальних тортур, що було так важливо для жінок політв'язнів у всіх країнах світу та для відзначення Міжнародного Року Жінки!

Оцінку Міжнародного Року Жінки і першої Міжнародної Конференції Жінок дала Гелві Сіпіля (Фінляндія), член секретаріату ООН і генеральний секретар Конференції, сказавши, що “...перед Мехіко лиш кілька держав признавали, що статус жінок є дуже важливим питанням”. Головний успіх Конференції виявився в тому, що вперше на цьому форумі зібралась така велика кількість жінок із різних країн світу, щоб перевірити існуючий стан і домогтися повноти прав на майбутнє.

Сьогодні, з перспективи чверті століття, можна додати спостереження, що ці нові ідеї пішли в країни Третього Світу і, бодай в деякій мірі, сприяли підняттю статусу найбільш упосліджених і занедбаних жінок у пост-колоніальних країнах Африки та Азії.

Участь української делегації з вільного світу була вимогою часу. Це дало нагоду Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій (яка тоді ще не мала офіційного статусу в НДЖО) включитися у міжнародний рух, більше того — увійти у складний світ дипломатії Організації Об'єднаних Націй.

СФУЖО продовжувала свої започатковані в Мехіко акції протягом проголошеної ООН Декади Жінок 1976-1985. Співпрацюючи з іншими міжнародними жіночими організаціями, СФУЖО приймала участь у двох наступних міжнародних жіночих конференціях — в Копенгаген, Данія, в 1980 році та в Найробі, Кенія, в 1985 році, висилаючи туди делегації представниць своїх складових організацій.

Після проголошення незалежності, Україна знайшла професійні сили дипломатів, щоб належно представити країну в міжнародній системі Організації Об'єднаних Націй. В Україні створено також сотні жіночих організацій, для яких відкрита дорога до членства у міжнародних жіночих організаціях в мережі неурядових організацій НДЖО.

Представниці СФУЖО з радістю та гордістю зустрічають делегаток з України, готові служити зв'язковою ланкою між жіночими організаціями в діаспорі та в Україні, прямуючи спільним шляхом до досягнення “рівноправності, розвитку і миру” згідно з кличем історичного 1975 року.

*Події відтворено на підставі спогадів
Олени Процюк, Дарії Степаняк
та архівних матеріалів авторки*

Іванна Рожанковська

Участь СФУЖО і СУА в зустрічі Міжнародної Ради Жінок в Осло, Норвегія Започаткування заходів для відновлення членства українок в МЖР

Екзекутива СУА одержала лист від Національної Ради Жінок США, в якому нас повідомлено, що в днях 5-9 червня 1978 року відбудеться засідання Екзекутиви Міжнародної Жіночої Ради в Осло, Норвегія, а також відзначення 90-ліття цієї організації. У листі зазначено, що СУА, як член Національної Ради Жінок США може взяти участь у засіданні з правом голосу. Екзекутива СУА вирішила делегувати мене на це засідання. Головною метою моєї участі було пригадати зібраним представницям Національних Рад різних народів, що у 1920 році на Конгресі в Осло, Національна Рада Жінок України була прийнята в члени Міжнародної Жіночої Ради, та зложити відповідну заяву.

На початку нарад я передала привіт від СФУЖО. Мені наділено голосу в середу 7 червня на ранішній сесії. Представляючи себе, я пояснила, що репрезентую тисячі українських жінок у вільному світі, а саме — 19 жіночих організацій в Європі, Австралії, Північній та Південній Америці, об'єднані у Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій. Далі я ствердила, що в зменшеному розмірі, ми розвиваємо проекти подібні до тих, що започаткувала і підтримує Міжнародна Рада Жінок.

Далі я склала таку письмову заяву: "Під час періоду короткотривалої незалежності, українські жінки створили Українську Національну Раду Жінок, яка була прийнята в члени Міжнародної Ради Жінок в 1920 році на Конвенції в Осло, де ми тепер обходимо її 90-літні уродини. Під час Першої світової війни і після неї, українки старалися будувати нове життя на руїнах країни, знищеної епідеміями, голодом і розлученням родин. Звіти, які УНРЖ посилала до МРЖ, представляли важкі умови України в цьому часі. Наша афіліяція з МРЖ давала можливість обговорювати ці проблеми на міжнародному форумі, здобуваючи співчуття та підтримку для наших змагань. На жаль, незалежність України була відібрана, і досьогодні вона перебуває під комуністичним пануванням.

Згідно з тодішніми політичними напрямками, українські жінки були позбавлені права членства в МРЖ на Конвенції у Вашингтоні 1925 року. Ми є свідомі того, що згідно із статутівими правилами цієї організації, українки у вільному світі не можуть бути у складі МРЖ. То ж у нових умовах вони відчули потребу заложити еміграційні жіночі організації.

У 1925 році постав у Нью Йорку Союз Українок Америки. Сьогодні він є філією МРЖ в Америці, такими ж філіями є наші організації в Канаді та Австралії. Стверджуємо, що наша віддана праця ведеться згідно з принципами МРЖ. Віримо, що українські жінки можуть причинитися до сповнення ідеалів прав людини, гідності і свободи. Залучуємо коротку історію нашої організації та інші матеріали, які віддзеркалюють нашу активність”.

Після відчитання заяви я подала коротку інформацію про діяльність СУА, підкресливши акції, пов'язані з Міжнародним Роком Дитини під час XVIII Конвенції СУА, а саме — конкурс на рисунок, вірш і оповідання з участю 200 дітей з терену СУА, стипендійну акцію для Бразилії та Аргентини, де українська молодь без нашої допомоги не могла б вийти вище за рівень народної освіти. Я запросила присутніх, якщо перебуватимуть в Нью Йорку, при нагоді відвідати Музей СУА.

Мій виступ мав позитивний відгук. До мене підходили представниці різних Національних Рад — Канади, Південної Африки, Нової Зеландії, Англії, Бельгії, Норвегії, Австралії, Індії та інших. Делегатки ставили питання, висловлювали підтримку в заходах для поновлення членства українок у Міжнародній Жіночій Раді на відповідній базі. Я роздавала приготовані заздалегідь інформаційні брошурки про СФУЖО, СУА, як теж брошурку УКК про 60-ліття державності. Навіть голова Національної Ради Жінок Канади, яка у перших днях нарад відряджувала порушувати справу членства СФУЖО у Міжнародній Жіночій Раді, змінила думку і заохочувала робити заходи в цьому напрямку.

На порядку денному нарад були звіти, проекти пов'язані з Міжнародним Роком Дитини та приготуванням до наступного конгресу, що відбудеться в серпні 1979 року в Найробі, Кенія, який попередить Міжнародна Конференція Міжнародного Року Дитини. Присвячено теж увагу Конференції Жіночої Декади, що відбудеться в червні 1980 року в Тегерані. Я брала участь у всіх засіданнях зустрічі Міжнародної Ради Жінок в Осло від понеділка 5 червня до п'ятниці 9 червня.

По приїзді до Осло я нав'язала контакт з норвезьким гуртком Міжнародної Амнесії, що прийняв опіку над п'ятьма жінками-політичними в'язнями — чотирма українками і одною московкою. В четвер відбула зустріч з гуртком Міжнародної Амнесії, до якого належать молоді люди у віці 19 до 22 років, три жінки і три чоловіки. Я роздала присутнім брошурки СУА, УККА, видання Українського Музею. Всі ці матеріали викликали велике зацікавлення. Виявилось, що минулого тижня відбулися дводенні наради гуртків Міжнародної Амнесії Норвегії, де широко дискутовано принципи і форму праці цієї організації. Зустріч тривала около три години, головною темою були інформації про Україну, положення українців, зокрема політичних в'язнів в СРСР та можливості допомоги. Присутні виявили багато доброї волі, ставили різні питання, на які я старалася дати вичерпні пояснення. У результаті розмов, я зобов'язалася втримувати з ними зв'язок та пересилати інформації. Того самого дня відбувалися прийняття для делегаток Міжнародної Жіночої Ради в приватних домах. Я мала запрошення і була б дуже радо скористалася, однак мусіла вибачитись з огляду на зустріч з гуртком Міжнародної Амнесії.

Олена С. Процюк

Конференція Декади Жінки у Копенгагені

Організація Об'єднаних Націй проголосила Жіночу Декаду Миру й Поступу в 1980 році та скликала свої наради у Копенгагені на запрошення данського уряду. Метою цих нарад була оцінка поступу, що його зробили жінки за минулих п'ять років, та накреслення плянів на наступних п'ять років — зокрема в ділянках освіти, охорони здоров'я та праці жінок. Поруч офіційної Конференції ООН, що відбувалася у Белля Центрі, неурядові міжнародні організації (NGO) влаштували на терені Амагерського університету "Форум", на який запросили жінок з різних країн світу.

На Конференцію ООН прибуло 113 державних делегацій, які очолювали жінки, і 23 делегації, очолюваних мужчинами. На "Форум" прибуло 8,000 жінок. Офіційна Конференція проходила втертими шляхами, "Форум" був живий, галасливий та цікавий. Він охоплював безчисленну кількість панелів, дискусійних груп, круглих столів, виставок. Денно ми нарахували біля 50 панелів з різноманітною тематикою. Присутні могли вибрати для себе цікаву тему та слідкувати за нею впродовж сесії "Форуму".

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій вислала до Копенгагену делегацію, що складалася із двадцяти представниць українських жіночих організацій Канади, Америки та Європи. До делегації входили теж Ніна Строката-Караванська та її перекладачка, Мирослава Стефанюк.

Головним завданням делегації було порушення українського питання перед світом, зокрема, справи жінок-політв'язнів та дискримінації родин політв'язнів. Кожна членка делегації мала змогу виявити свій талант. Праці було багато, поле до попису широке — чи то у пресовій ділянці, чи в мистецькій, чи в товариській. Декілька членок, що мали пресові акредитації та доступ до залу головної Конференції, могли слухати наради та нав'язати контакти з журналістами.

Членками нашої делегації були (в поазбучному порядку): Люба Вітошинська — СУ Франції, І. Дишкант, — ОЖ ім. О. Теліги, Ольга Заверуха — ОЖ ЛВУ, д-р Марія Квітковська — УЗХ, Віра Ковальчук — ОЖ Німеччини, Людмила Кульчицька — СУФ, Мирослава Кушнір — ОЖ ОЧСУ, Ляриса Лозинський — ОЖ ОЧСУ, д-р Наталя Пазуняк — Управа СФУЖО, Дора Рак — СУА та "Українка в світі", Іванна Рожанковська — СУА, Катерина Скрипець — ОЖ Великої Британії, Ірина Спех — ОЖ Німеччини, Дарія Степаняк — ОЖ ОЧСУ, Валентина Терешкун — ОЖ Німеччини, Марія Ткачук — ОУЖ Великої Британії, Люба Шандра — СУА і Управа СФУЖО, Марія Шкамбара — ОЖ ЛВУ,

Ольга Штайнер — ОЖ Німеччини. Делегацію СФУЖО очолювала Олена С. Процюк.

Центром уваги була Ніна Строката — наочний свідок сучасного життя України, яка сама пережила довгі роки ув'язнення. Вона давала інтерв'ю численним кореспондентам різних газет, а її перекладачка, Мирослава Стефанюк дуже активно допомагала і нашій делегації.

Голодівка

Дуже вдалим пропагандивним засобом була голодівка, проголошена як вияв солідарности з українськими жінками-політв'язнями, що тривала два дні, спершу перед будинком "Форуму", а пізніше — перед будинком урядової Конференції у Белля Центрі. Советська делегація внесла офіційний протест до голови Конференції ООН Естер Остергард, міністра освіти Данії, яка, одначе, відмовилася втручатися в цю справу. Ця голодівка, запланована багато раніше, виявилася ще потрібнішою в присутності різних наших ворогів, які не тільки намагалися знищити нашу виставку, але також зірвали наш панель.

За переведення голодівки відповідала Дарія Степаняк, спеціалістка в цьому ділі. Голодували: Дарія Степаняк, Ольга Заверуха, Ляриса Лозинська-Кий, Наталія Пазуняк, Катерина Скрипець, Марія Шкамбара, Мирослава Стефанюк, Ніна Строката, Марія Ткачук, Віра Ковальчук і Валентина Терешкун. Інші члени делегації були присутні майже весь час на місці голодівки, де роздавали летючки та охороняли голодуючих. Усі членки делегації давали інформації та інтерв'ю. Особа Ніни Строкатої і голодівка викликали велике зацікавлення преси, радіо і телевізії Данії, Швеції та Норвегії. Численні газети подали широкі повідомлення з світлинами. Повідомлення про цю подію з'явилося і у французькому "Ле Монд".

Делегатки СФУЖО — учасниці голодівки.

Пресова конференція

Одночасно із голодівкою відбулася і пресова конференція, підготована Дорою Рак, головою нашого Пресового Бюро. Розіслано 18 телеграм до різних газет і пресових агенцій, а також роздано запрошення у головному бюро Белля Центру. На конференцію прибуло 26 журналістів. Вони одержали конверти з пресовим повідомленням, їхні репортажі появилися у копенгагенській пресі. Конференцію вела д-р Марія Квітковська, коротко доповідала Ніна Строката. Було багато питань, Конференція пройшла змістовно і спокійно.

Станок виставки, яка притягала увагу вишивкою, був осередком інформації упродовж цілого "Форуму". Там було багато брошур, книжок, пресових повідомлень, листівок з портретами наших жінок-політв'язнів. "Українка в світі" — кварталник СФУЖО виданий в англійській мові, швидко розійшовся серед зацікавленої публіки, яка громадилася біля станку. За цей станок відповідали Марія Ткачук і Марія Шкамбара. Вони дбали, щоб виставка була відкрита точно о дев'ятій годині вранці, а закрита о п'ятій по полудні. Решта членок чергувалися. Виставка була відкрита упродовж цілого "Форуму", за винятком двох днів голодівки. І виставку зустріла прикрість. На самому початку прийшло шість "дам", які стали нахабно вибирати й перебирати матеріяли. Їх спинив данський українець Петро Дубенко, а наша делегація склала на письмі офіційний протест в адміністрації "Форуму".

Панелі

Делегація СФУЖО заплянувала теж два панелі. Панель, на тему "Дискримінація родин політв'язнів" вела Ольга Заверуха, доповідали Олена Процюк і Ніна Строката. Проведення цього панелю зірвала професійна "боївка", складена з південно-американських жінок. Ця група нам відома ще з Мехіко, вона і в Копенгагені зривала панелі. Наприклад, панель про тортури політв'язнів вони вислухали до часу свідчення Ніни Строкатої. Інший панель про політв'язнів адміністрація була примушена відкликати. "Боївка", відповідно підготована, прийшла на наш панель, щоб зчинити "бучу". Нею керував мужчина, який спочатку засів за столом і демонстративно читав "Вісті з України". Ми зразу зрозуміли, що спокою не буде. Відтак, він вийшов за двері, звідкіль диригував наступом. Ці жінки спочатку хотіли взяти голос у дискусії та зробити замішання. Провідниця панелі О. Заверуха втримала ситуацію в межах можливості. Врешті, коли юрба ніяк не хотіла заспокоїтися, Ольга Штайнер спровадила саму провідницю "Форуму" Е. Пальмер, яка теж не могла допровадити залі до спокою. Наші противниці привели вкінці представницю урядової делегації УССР, і погодилися зректися своїх виступів, якщо їй дадуть слово. На це наша делегація не могла погодитися і не допустила до її виступу. Все це протягнулося до полудня, коли офіційно наш панель закінчився, тоді ми покинули залю. Цей панель фільмувала японська телевізія, Е. Пальмер теж дала інтерв'ю пресі. Справа набрала розголосу і дала почин до дальших інтерв'ю і зацікавлення преси, так що в результаті все вийшло на нашу користь.

Другий панель "Жінка інвалід та її підготовка до праці", який вела Олена Процюк, пройшов спокійно. Цю тему заплановано тому, що Конференція Декади відбувалася напередодні 1981 року, проголошеного ООН Роком інвалідів. Це дало СФУЖО можливість виступити з неполітичною тематикою. І тут теж були зусилля сполітизувати панель. Однак тому, що він відбувався в професійній площині, політичні моменти можна було злагіднити і обернути на нашу користь.

Зліва: Люба Шандра, Ніна Строката-Караванська, Олена Процюк, Марія Квітковська, Іванна Рожанковська, Наталія Пазуняк.

Члени делегації СФУЖО відбули також різні відвідини. Люба Вітошинська і Людмила Кульчицька відвідали французьку амбасаду, д-р Наталія Пазуняк, перша заступниця голови СФУЖО, була запрошена на прийняття в американській амбасаді, а відтак брала участь у візиті частини американської делегації в амбасадора. Під час цієї візити "американки" вручили амбасадорові меморандум у справі оборони національних і людських прав української жінки. Під час розмови з амбасадором виявилось, що Америка на цій Конференції виглядала в дуже невідрадному політичному світлі.

Наші делегатки зв'язалися з трьома групами Міжнародної Амнесії. Перша — лікарська, головою якої був д-р Ліккеберг, ця група опікувалася Данилом Шумуком. Ми відвідали д-ра Ліккеберга в його домі, де познайомилися з відомим журналістом. Цей журналіст згодом нам дуже допомагав. Друга група, що складалася з молодих дівчат у Копенгагені, опікувалася Іриною Сенік, третя, поза Копенгагеном — Іриною Стасів-Калинець.

Олена Процюк і Дора Рак відвідали бібліотеки Копенгагену. Королівська бібліотека нараховує біля 150 українських книжок, багато з них — це сучасні советські видання, але є теж і декілька еміграційних видань, серед них і “Енциклопедія Українознавства”. В університетській бібліотеці є також наші книжки — і цій бібліотеці ми подарували “Енциклопедію Українознавства” в англійській мові та деякі інші книжки. Потрібно скріпити ці бібліотеки іншими поважними українськими виданнями.

СФУЖО переслала прозірки творів українських мисткинь і прозірки писанок до Н. Карльсберг Кліпботек. Ірина Спех подбала, щоб ці прозірки були висвітлені під час Фестивалю Мисткинь, а д-р Наталія Пазуняк пояснювала прозірки під час висвітлювання. Цю збірку слід доповнити ще іншими прозірками, бо ж ціла ця виставка буде мандрувати по різних містах Данії та інших країнах Західної Європи.

Відвідини могили Григорія Маланчука належали, можливо, до найзворушливіших моментів нашого перебування в Копенгагені. Маланчук — це інтерпретатор філософії данського екзистенціаліста Кіркеґарда. Книжки Маланчука знаходяться в багатьох бібліотеках Данії та продаються по книгарнях.

Ми відвідали також могилу о. Михайла Сивенького, який відомий тим, що допомагав українським втікачам під час II Світової війни.

Останньою точкою нашої програми було прийняття для делегаток-чужинок в Роял Готелі. За його влаштування відповідали Ірина Спех і Ольга Штайнер. У гарній залі ми вітали гостей, яких прибуло чимало, не зважаючи на те, що того самого дня відбувалося безліч різних інших прийнятть.

Українцям Данії та Швеції належить окрема подяка. В Данії першою особою, яку ми зустріли, був Петро Дубенко старший. Він приймав посилки, що їх СФУЖО заздалегідь переслала до Копенгагену, обороняв нашу виставку, допомагав перевозити інформаційні матеріали і, в додатку, нагородив нас поважним грошовим датком. Завдяки тим фондам ми мали можливість розіслати телеграми до преси. Другим нашим опікуном був Петро Кузьма-Балицький. Він навіть взяв відпустку з праці на час проведення Конференції, і знаючи данський терен та місцеві звичаї, зміг нам багато чим допомогти. Брав участь у голодівці, запровадив нас на кладовище (він опікується могилою о. Сивенького), вкінці подарував нам мистецьку мосяжну тарілку з проханням вигравірувати на ній імена учасниць Форуму. У нього теж мешкали дві наші делегатки з Англії. Опікувалася нами теж М. Сліпа, вона відвідала нашу делегацію на Форумі та в готелі, гостила делегаток обідом і взагалі цікавилася справами нашої участі. Недавній утікач із Советського Союзу О. В. Коваленко, корабельний інженер, теж нам допомагав.

Українці у Швеції, зорганізовані у Братстві св. Юрія у Мальмо, запросили нас на прийняття в останню неділю нашого перебування. Підготували це прийняття голова братства Михайло Бойко та його мила дружина Герда. Він також подбав про наші квитки на корабель і, головне, домовився для нас про

довге інтерв'ю із шведським кореспондентом місцевої газети, якому заздалегідь подав інформаційні матеріали про нашу справу. Братство св. Юрія активно в справі охорони українських прав. Наші "шведи" приймали нас теж приватно, ще й приїхали до готелю на прощання. Членки делегації отримали поважний грошовий дарунок від Г. Кузя, хоча він сам не міг прибути особисто з далекого Гетеборгу. Цей дар ми передали на потреби СФУЖО. Люба Шандра перевела наради в справі приєднання членів-прихильників СФУЖО.

На закінчення хочеться сказати, що всі членки делегації були дуже активні, кожна в своїй спеціальності чи дорученні, всі добре попрацювали. Трудно обчислити хто скільки зробив, бо кожна акція була для нас важливою. Навіть фізичної праці було теж чимало. Чи ж одна-дві жінки або навіть одна організація могла б втілити таку велику програму, яку виконала делегація Світової Федерації? За 10 днів ми провели виставку, дводенну голодівку, два панелі, дві візити в амбасадах, відвідували інші панелі, ходили на Конференцію ООН і на офіційні наради "Форуму" та добилися великого розголосу. Залишаються акції, над якими треба працювати далі — поповнення бібліотек українськими книгами, збірки творів українських мисткинь прозірками, підтримування нав'язаних знайомств і живого контакту з українцями північної Європи.

Об'єднане жіноцтво зуміло виконати велику працю, яку треба поглибити, щоб ми були готові до заключної Конференції Декади 1985 року в Найробі, Кенія. До цього потрібно ще докласти багато зусиль і співпраці.

Матеріали про українських жінок-політв'язнів, представлені на конференції.

Ірина Куровицька

Делеґація СФУЖО на Конвенції Міжнародної Генеральної Федерації Жіночих Клубів у Гюстон

Від 2 до 9 червня 1985 року відбулася в Гюстон, Тексас, 94-та конвенція Міжнародної Генеральної Федерації Жіночих Клубів. СФУЖО репрезентувала Ірина Куровицька. У своєму виступі на цьому форумі вона привітала присутніх, подала інформацію про завдання СФУЖО, про членство СФУЖО в міжнародних жіночих організаціях та про участь у конференціях ООН в Мехіко, Данії та про плян участі в конференції ООН у Найробі. Ірина Куровицька склала подяку організації 14 Міжнародних Клубів за постійну підтримку і розуміння українських проблем у питанні боротьби за права людини. Слово нашої делегатки прозвучало на широкому міжнародному форумі в присутності голів і делегаток міжнародних організацій.

Конвенцію відкрито бенкетом, під час якого внесено прапори країн, представлених на конвенції, за ними йшли голови організації або делегатки. За українським прапором ступала делегатка СФУЖО — Ірина Куровицька.

Конвенцію відкрила голова Міжнародної Федерації Жіночих Клубів — Джері Вінґар. Головним промовцем був актор фільму та телевізії Гю О'Браєн.

Конвенція проходила за визначеною програмою. Першого дня пленарних нарад головним промовцем була Барбара Буш, дружина заступника президента США. Тема її виступу: "Боротьба з неграмотністю й добровільна допомога жінки у важливих справах."

Під час наступних днів прелегентами були журналісти, науковці та економісти. На четвертий день конвенції учасниці були гостями на сільськогосподарському "ранчо".

Наступного дня, під час пленарної сесії, представлено всі крайові організації. Їхні представниці мали змогу скласти привітання. Від Українського Золотого Хреста склала привіт голова Наталія Іванів.

6 червня відбувся бенкет, яким закрито крайову частину конвенції, а почато міжнародну. Джері Вінґар представила відомого журналіста, телевізійного коментатора Долфа Дровґ. Він довгі роки працював в уряді США з президентами Р. Ніксоном, Л. Джонсоном і Р. Реганом, а тепер є дорадником Білого Дому. Долф Дровґ у своєму привітанні до міжнародних делегаток звернувся до українок: "Хочу особливо привітати українську делеґацію, яка репрезентує український народ. Цей народ — це частина ССРСР, але вони не є росія-

нами, а українцями. Колонізація українців, що відбувається в Союзі — це образа, яка забирає гідність людини, ідентичність одиниць і цілого народу. Я особливо вітаю українську делегацію”.

Долф Дровґ також привітав інші міжнародні делегації, висловив думки на тему сучасного світу та як його можна змінити на краще.

Він підкреслив поширення комунізму в Південній Америці та наслідки цього для США. У своїй промові Долф Дровґ говорив про країни, що вороже наставлені до комунізму, та підкреслив боротьбу українського народу.

Довгу доповідь вислухано з увагою. Після доповіді представлено чотирнадцять міжнародних делегаток, а між ними Ірину Куровицьку. Всі делегатки склали свої привіти.

Конвенція проходила в атмосфері гостинності, сердечности та глибокого національного патріотизму.

д-р Марія Квітковська

Світова Конференція ООН Декади Жінки в Найробі, Кенія

У липні 1985 року відбулися дві паралельні конференції в Найробі. Перша, від 10 до 19 липня — конференція “Форум” для неурядових організацій (NGO). У ній взяло участь 13,000 делегаток. Друга, від 15 до 27 липня — конференція урядових делегацій, на ній було 1,400 делегатів, які репрезентували 157 держав. У цій конференції брали участь і делегатки неурядових організацій, які належать до ООН і мають статус “обсерватора”

На конференції було 10 делегаток СФУЖО. На конференції була одна тисяча акредитованих членів преси (на конференції в Копенгагені було лише сто.)

Мета Конференції. Перевірити та оцінити досягнення у змаганнях до рівноправності жінки. Розглянути, які були перешкоди та труднощі в реалізації попередньо поставлених завдань: охорони здоров'я, здобуття освіти, поступу і миру, а також намітити спосіб-стратегію дії для досягнення намічених прицлів.

Завдання делегаток СФУЖО. Репрезентувати українське жіноцтво на світовому форумі, де розглядаються справи жінок усього світу, познайомити світ з проблемами нашого народу. Жінка України не має права цього робити, бо за неї говорить брехню чужий окупаційний уряд.

Діяльність українок на конференції була дуже обмежена. Наші світові організації не мають навіть статусу “обсерватора”, і тому наша дія утруднена. Про-

Дора Рак, пресова референтка делегації СФУЖО на конференції, біля скульптури жирафи — символу родини.

суваючи на чужому форумі українську справу, впливаємо на опінію світу, інформуючи, що мир, якого всі так бажають, може існувати тоді, коли він буде справедливий і одна нація не буде поневолювати іншу.

Делегація СФУЖО на Конференції ООН в Найробі

27 липня 1985 року делегація СФУЖО на конференції ООН Декади Жінки в Найробі, Кенія, після тритижневого там перебування, закінчила працю і повернулася з Кенії 28 липня 1985 року. Діяльність запланована Екзекутивною і Комісією СФУЖО.

Семінар на тему: "Жіночі організації та їх ролі в розвитку" було проведено 15 липня на "Форумі". Доповіді виголосили: д-р Марта Богачевська-Хом'як і мгр Олена Процюк. Тема, що охоплювала аналізу українських жіночих організацій та сучасний стан в Україні, їх ролі в порівнянні до країн, що тепер є в стадії початків жіночого руху, привадила багато зацікавлених. Між учасницями семінару були дві представниці ССРСР, росіянка та українка, та кілька сприяючих їм делегаток інших країн. При вході до залі був стіл з нашою інформаційною літературою, що зацікавила публіку.

Пресова конференція відбулася 16 липня, в готелі Гілтон. Попередньо Христя Ісаїв дала повідомлення до всієї преси в Найробі та вислала запрошення журналістам. На конференції були представлені такі газети: "Kenya Times", "Weekly Review", "The Standard", "The Standard International", "U.P.I.", "Xinhua — Chinese Newspaper", "Viva Magazine", "Women & Ten" — Rome, Italy, "London Daily

Делегація СФУЖО в Найробі на акції солідарности з українськими жінками-політв'язнями.

Mail", "Nation Papers", "Voice of Kenya" — Radio and TV, "Voice of America", "NBC" — California, та радіостанції "Voice of Kenya" — Radio and TV, і "Голос Америки".

Виступали: Христя Ісаїв "Людські права в Україні — українські політичні в'язні в ССРР", Марта Богачевська-Хомяк "Український жіночий рух і сучасний стан в Україні", Марія Долішна "Нищення церков в Україні". Опісля відповідали на питання. Роздано всім "прес-кіти". Також влаштували по-мистецьки виставку наших видань та інформаційних матеріалів. Їх із зацікавленням брали журналісти.

Прийняття. Для учасників пресової конференції та запрошених гостей, делегаток, що з ними ми вже мали нагоду зустрічатися і вони виявили зацікавлення нашою справою, влаштовано прийняття. В товариській розмові ми мали нагоду нав'язати знайомства та контакти з делегатами інших країн. Такі прийняття влаштовувалися й іншими делегаціями, для виміни думок і підтримування зв'язків.

Виставка. На площі біля будинку університету, де проходив "Форум", вдалося нам дістати місце на виставку. Виставку відкрито 17 липня.

Наші інформаційні матеріали дуже скоро розходилися. Ми давали пояснення: хто ми, які проблеми поборює українська жінка, спростовуючи брехню представників ССРР та прихильних їм делегацій на "Форумі". На нашу виставку прийшло багато репортерів. Інтерв'ю з членами делегації СФУЖО провела телевізійна станція з Каліфорнії.

Молебень. На закінчення "Форуму" 19 липня ми подбали про релігійну відправу в церкві Карібу, яку призначено на час "Форуму" для делегацій різних

конфесій. Католицький священник о. Бурке провів молитву. На вступі Марія Долішна пояснила, що ми бажано помолитися за українських жінок, за українські родини, які терплять в Україні, бо там уряд СРСР нищить українську церкву і забороняє релігію. Перед вівтарем з іконою, прикрашеною українською вишивкою, пролунали спільні молитви та українські церковні пісні. Були присутні і неукраїнські делегатки. Опісля подано скромну перекуску.

Відвідини. В першому тижні нас усіх прийняв на авдієнцію американський амбасадор Джералд Томас. З ним ми нав'язали контакт (через конгресмена Дениса Гертела) ще перед від'їздом. Авдієнція відбулася при каві. Впродовж цілої години ми вели розмову. Амбасадор інформував про Кенію та американську участь у конференції, а ми — про українські жіночі організації, об'єднані в СФУЖО, та проблеми українського народу. На закінчення ми передали кілька дарунків на пам'ятку нашої зустрічі: відзначку св. княгині Ольги, видану СФУЖО, писанку та видання про українського канадського мистця Василя Курилика.

Делегатка СФУЖО з Німеччини Ірина Спех відбула авдієнцію з амбасадором Німеччини. У прийнятті, влаштованому для канадок в готелі Гілтон, ми прийняли участь всі разом.

Контакти. Марія Долішна, як член управи Світового Союзу Католицьких Жіночих Організацій, була часто в контакті з їх делегацією й інформувала про наші справи та передала інформаційний матеріал. Вона також брала участь, як спів-референтка, на їхньому семінарі на тему: "Праця жінки і незаробіткова праця жінок". Члени нашої делегації брали участь у різних семінарах. Під час дискусії можна було просунути нашу справу. Акредитовані члени преси брали участь в інформаційних конференціях для преси під час конференції ООН і на цьому терені мали нагоду познайомитися з урядовими делегаціями. На товариських зустрічах роздавали наші інформаційні матеріали.

Ми внесли наш "стейтмент" до американської делегації з проханням включити справу української жінки-в'язня до своїх резолюцій. До канадської делегації ми внесли подібний "стейтмент" ще перед від'їздом на конференцію.

Олена Процюк внесла "стейтмент" до конференції ООН, як представниця організації Світового Союзу Матерів МММ з осідком у Парижі. Ця організація має статус обсерватора, як неурядова організація. У "стейтмент"—звернення до конференції ООН була включена тема нашого семінару (про важливість жіночих організацій в процесі розвитку), та звернено увагу на порушення прав людини в країнах східної Європи, Азії та в країнах Південної Америки.

Представниця "Голосу Америки" подала інтерв'ю з поодинокими нашими делегатками в Україну, через радіостанцію у Вашингтоні.

Учасницями конференції були також дванадцять делегаток від ОЖ ЛВУ і ОЖ ОЧСУ.

При столі з інформативними матеріалами на університетському кемпусі голова СФУЖО д-р Марія Квітковська та Ірина Малицька дають пояснення, 17 липня 1985 р.

Любов Дражевська

Делегатки СФУЖО про Конференцію в Найробі

В неділю 22 вересня 1985 року в Нью Йорку відбулися громадські збори — зустріч з делегатками СФУЖО, які брали участь у міжнародній жіночій конференції в липні цього року в Найробі, Кенія. Метою цієї зустрічі було підсумувати досягнення Декади Жінки, проголошеної Організацією Об'єднаних Націй.

Збори відкрила Лідія Гладка, яка очолює референтуру зовнішніх зв'язків СФУЖО. Вона підкреслила, що українські жіночі організації, які існують поза межами України, від початку 1920-их років беруть активну участь у міжнародних з'їздах жінок, при чому, завжди інформують про поневолену Україну, говорять про прагнення українців до свободи.

Делегатки СФУЖО брали участь у всесвітніх форумах жінок з нагоди Декади Жінки, проголошеної ООН, що відбулися у Мехіко в 1985 році, у Копенгагені в 1980 році та в Найробі цього — 1985 року.

Там же, від 20 до 25 липня відбулася конференція з участю офіційних делегаток держав-членів ООН. Протягом шести днів перед початком конференції проведено "Форум" — наради делегаток неурядових жіночих організацій, як міжнародних (наприклад, "Світовий рух матерів" — МММ), так і жіночих організацій окремих країн.

У "Форумі" брали участь 22 українки з кількох країн вільного світу.

Д-р Марія Квітовська, голова СФУЖО, у своєму виступі на зустрічі в Нью Йорку нагадала, що СФУЖО об'єднує 22 українські жіночі організації Північної та Південної Америки, Канади, Австралії і країн Західної Європи. Одне із завдань СФУЖО — налагоджувати контакти з міжнародними жіночими організаціями і виступати на міжнародних форумах, говорити про Україну та її проблеми.

До конференції в Найробі довго готувалися: підготовляли інформаційні матеріали: літературу про рух опору на Україні, про жінок-політв'язнів, про голод на Україні в 1932-33 роках. Адже відомо, що офіційні делегатки з Української ССР не можуть вільно говорити. Гроші на поїздку делегаток СФУЖО до Кенії і перебування у Найробі щедро пожертвувала українська громада вільного світу, зокрема українські кредитівки.

Делегатка Олена Процюк, заступниця голови СФУЖО, розповіла про пресконференцію, що її у Найробі влаштували українки. На пресконференції говорили про українських політв'язнів, роздавали літературу про них. Українки подали

до ООН петицію в справі миру, в якій написали, що миру в світі не буде, аж поки в усіх країнах не шануватимуть права людини і права націй.

Під час пресконференції була влаштована виставка матеріалів про Україну. Друга виставка була уряджена в університеті Найробі.

Делегатка Дора Рак розповіла, що на конференції в Найробі зібралися біля 20,000 учасників з усього світу, тяжко було знайти місце в готелі. Приїхали видатні особистості, наприклад Івет Руді, міністер прав жінки Франції. Дуже багато жінок було з Африки. На конференцію прибула невелика советська делегація, були жінки з країн Третього світу, розагитовані советською пропагандою.

На офіційній конференції було 2,000 делегатів — жінок і чоловіків — з 157 держав; 85 делегацій були очолені жінками, але були й делегації з Африки, які склалися лише з чоловіків.

Відбулося 1,400 семінарів, на яких обговорювали різні проблеми. Багато говорили про те, наскільки покращилося становище жінок за час від проголошення Декади жінки. На окремому семінарі, присвяченому політв'язням, було багато советських делегатів. Жінки з Української ССР заперечували, що в Советському Союзі є політв'язні та порушуються права людини.

Делегатка Марта Богачевська-Хом'як, історик за фахом, на одному з семінарів говорила про український жіночий рух, як приклад руху жінок, зацікавлених не тільки емансипацією, але й тим, щоб стати повноцінними членами суспільства та боротися проти національного і економічного гніту. Як приклад, Марта Богачевська-Хом'як розповіла про українок з Києва і Харкова, які до революції 1917 року брали широку участь у громадських і політичних рухах. Марта Богачевська-Хом'як зауважила, що африканці знають про Україну більше, ніж українці про Африку, бо африканські студенти вчаться у ВУЗах ССРСР, зокрема у Львові. Ті африканці, що побували в ССРСР, не збираються переймати політики Кремля, подібної до русифікації інших національностей. Адже деякі африканські країни складаються з кількох національностей, які говорять різними мовами. Свою розповідь Марта Богачевська-Хом'як закінчила словами: "У Найробі ми не будували України, але прагнули зацікавити світ Україною та її проблемами".

На громадській зустрічі в Нью Йорку виступила також Ірина Куровицька, яка була делегаткою СФУЖО на з'їзді Генеральної Федерації Жіночих Клубів (GFWC), що відбувся в червні цього року в Гюстон, Техас. Ірина Куровицька розповіла, що ця федерація є найбільшою і найстаршою жіночою організацією в Америці — була заснована ще наприкінці минулого століття. Нині вона об'єднує тисячі жіночих клубів і організацій з 46 країн світу. Її членом є також СФУЖО.

Генеральна Федерація Жіночих Клубів ставить перед собою широкі завдання та домагається їх виконання. Наприклад, в 1911 році за старанням Федерації в Америці було впроваджено восьмигодинний робочий день. Під час останнього з'їзду в Гюстон було проведено ряд семінарів, на яких обговорювали

такі проблеми, як праця з молоддю, способи покращити школи і коледжі, робили наголос на посиленні вивчення гуманітарних наук.

Після виступів делегаток відбулася жвава дискусія. Один із присутніх сказав: "Шкода, що чоловікам не вдаються такі успіхи".

7 серпня цього ж року для української громади в Торонто проведено інформаційну зустріч про конференцію ООН у Найробі, де всім присутнім представникам преси вручено пресовий комунікат.

26 серпня Марія Квітковська та Марія Долішна дали інтерв'ю для телевізійної української програми в Торонто.

Інформаційну доповідь про „Форум” та про участь делегації СФУЖО у Найробі виголосила д-р Марія Квітковська під час бенкету на Крайовому з'їзді Українського Золотого Хреста в Лігайтоні 1 вересня.

29 вересня відбулася зустріч громадянства Торонта з делегатками у Найробі Марією Квітковською і Христиною Ісаїв. Прозірки з Найробі з коментарями висвітлила Ірина Малицька.

6 жовтня Голова СФУЖО дала інтерв'ю по радіо в Клівленді на тему конференції ООН в Найробі.

Звернення СФУЖО

Користуючись легальним статусом у Канаді, СФУЖО передала два меморандуми канадській державній делегації на Конференцію ООН, яка відбудеться 15-26 липня 1985 року в Найробі, Кенія.

У двох меморандумах з'ясовані проблеми жінки вільного світу, в тому числі й Канади, і жінки в Україні:

1. Зоряна Л. Гайворон — "Жінка і технологія".
2. Порушення людських прав на Україні:
 - арешти й засудження;
 - смертність в'язнів сумління;
 - ув'язнені жінки;
 - пристосування нових законів для обмеження волі громадян;
 - релігійні переслідування;
 - психіатричні заклади на службі системи суду;
 - еміграційні перешкоди;
 - русифікація.

Тексти обох документів у скороченій формі поміщені в англomовному виданні "Українка в світі", що появилoся як окреме видання на Конференцію в Кенії.

Олександра Попелюк

Це дає наснагу на майбутнє

Протягом п'яти днів від 7 до 11 липня 1993 року у переповненому залі Будинку вчених у Києві проходила Міжнародна конференція "Жінка і демократія", організована Союзом Українок і Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій (СФУЖО).

Ось де можна було наочно переконаватися, що "нашого цвіту по всьому світу". Вінниця, Запоріжжя, Донецьк, Мурманськ, Владивосток, Крим, Канада, США, Великобританія, Австралія, Польща — з різних країн прислали наші посестри-українки своїх представниць на цей жіночий форум.

Що ж так хвилює українське жіноцтво? Чому жінки-українки з усього світу з'їхались до Києва?

Як в Україні, так і за межами — в східній і західній діаспорах наших жінок перш за все турбує стан, в якому зараз перебуває Україна — їх мати, стомлена, змарнована, знищена за роки тоталітарних режимів і фізично, і морально. Обговорюючи ролю жінки в розбудові нашої незалежної, демократичної, соборної, правової держави, учасники конференції намагались привернути увагу

громадськості до найболючіших жіночих проблем: народження і виховання здорових дітей, шкільництва, відродження нашої історії, мови, релігії, народних традицій, участі жінок у роботі громадських організацій і політичних партій тощо. Конференція відзначила, що без участі жінок, Україні важко буде стати на ноги, тому необхідно, щоб у новому парляменті України жінки зайняли належне місце.

Одим із найнебезпечніших дефіцитів у нашій державі є дефіцит національної свідомості, українського патріотизму, того, що у великій сусідній державі називається "национальная гордость великороссов".

Любов до всього свого, рідного, українського, до мови, пісні, до рідної землі й неба над нею, як дитині, так і дорослій людині, має прищепити жінка — мати, вчителька, лікар, юрист — словом, жінка-українка.

До конференції мені здавалось, що східна Україна вже не є Україна, що там живуть такі "українці", як ті їх депутати, котрі з парляментської трибуни виступають проти всього українського: мови, національної атрибутики, релігії — й вимагають відновлення Компартії, СРСР. Але ні! Синдром жертви, яка любить свого ката, не всіх вразив там. З Дніпропетровської, Запорізької, Херсонської, Донецької областей приїхали справжні українки-патріотки. Вони в умовах суцільної русифікації ведуть важливу роботу, відстоюють, відроджують щось українське: дитячий садочок, українська класа у російській школі, газету, радіо чи телепередачу, церкву. Працювати їм дуже важко. Союзіві українок у східних областях України та в східній діаспорі потрібні матеріальна та моральна допомога, підтримка. Частково допомога була надана навіть на самій конференції.

Зате західна українська діаспора готова всіх нас підтримати, всім допомогти, аби ми тільки не сиділи, склавши руки. Неможливо не захоплювати патріотизмом цих американок, канадок, англійок, австралійок, польок українського походження, які мають все, крім України. І йдуть вони до нас з усіх кінців світу за свої кошти, вкладають свій труд і здоров'я, щоб підтримати нас тут, вдома, в Україні, в цей відповідальний для долі нової молоді держави час.

Голова СФУЖО Оксана Соколик в інтерв'ю газеті "Українка" (число 5 за 1995 рік) розповіла про безкоштовну добровільну працю різних товариств на Заході для добра людей, котрі потребують допомоги. Ці товариства випускають льотереї, організують всілякі інші акції, щоб зібрати кошти для допомоги, наприклад, оперному театрові. Добровольці, котрі своїми руками виготовляють різні речі, продають їх, а кошти віддають на розбудову медичних, освітніх та інших закладів, прочитані книги дарують бібліотекам тощо.

Так працюють і СФУЖО, і Світовий Конгрес Українців. Оксана Соколик вважає, що віддати свої знання, свій час, зрештою, свої кошти для добра іншої людини, для добра людства є найпочеснішою функцією людини. На жаль, багатьох наших людей радянська дійсність виховала інакше. Вони чим більше мають, тим більше вимагають: "Давай, давай! Я маю право! Мені положено!"

Проф. Наталія Пазуняк з Філядельфії розповіла про тих людей на еміграції, котрі живуть Україною і жили нею весь час. Їх ніколи не покидають турботи про Україну: “Як же стоїть Україна? Куди вона йде?” Їх серця стискаються від болю за наші занедбані міста, примітивний побут, злидні. “Нехай серед вас буде верства людей, які прямо візьмуть собі за обов'язок працювати для України”, — закликає Наталя Пазуняк.

А до цього хочеться ще додати — і не наживатися, не гребти під себе (вибачте на слові). Приклад мають подати, перш за все, можновладці, депутати всіх рівнів. Чесність, порядність і праця врятують Україну.

А їх, на жаль, не вистачає навіть серед ієрархів Церкви. Про це з великим болем і занепокоєнням розповідали союзники зі східних областей України, де віруючих Української Православної Церкви — Київського Патріархату обмануті московськими батюшками люди називають уніятами, католиками, не пускають у храми, підпорядковані Московському Патріархату. Як соромно було нам, буковинкам, чути, що особливо ревно прислугують московському престолу правлячі архиєреї — вихідці з Буковини: Никодим у Харківській та Антоній у Чернігівській єпархіях!

Конференція прийняла звернення до Президента, Верховної Ради і Кабінету Міністрів такого змісту:

“У важкий час українського державотворення сталося так, що в Україні діють дві українські православні церкви, два патріархати: наш, український — Київський, і не наш, російський — Московський.

Священнослужителі Московського Патріархату, прикриваючись назвою “Українська Православна Церква”, ведуть відкриту антиукраїнську й антидержавну діяльність. Вони стверджують упослідженість української мови, заперечуючи її Богослужбовість, як такої, що не має Божої благодаті, хоч прекрасно знають, що Вселенський Патріарх стараннями українців Канади надав українській мові статус Богослужбової й Богословської.

Зростання цін, поглиблення економічної кризи використовуються ними як фактичні докази того, що без Москви, а значить без Московського Патріархату, нам і Україні не бути.

На місцях все це призводить до чвар, сварок, навіть бійок між віруючими людьми. Старі номенклатурні керівники прокомуністичних настроїв використовують цю важку релігійну ситуацію як засіб подолання незалежності України.

Вимагаємо від Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів таких дій, указів, законів, які забезпечили б діяльність і саме існування на території нашої суверенної держави такої православної церкви, котра визнає її керівництво, тобто Київський Патріархат, а не керується з Москви чужим, іноземним органом і є авангардом русифікації в Україні. Тут нема ніякої між-

конфесійної боротьби, бо конфесія та сама, православна, а є боротьба різних держав, різних мов, є загроза нашій державній незалежності.

Досить обдурювати, мучити наш народ, ще й тепер, коли Україна стала незалежною державою!"

Під цим зверненням поставили свої підписи делегати з усієї України й діаспори.

Наші союзники привітали конференцію буковинським короваем. Поважне зібрання уважно вислухало голову Чернівецького відділу Союзу Українок Ольгу Козьмик, яка розповіла про результати розслідування причин облісіння чернівецьких дітей.

Щоб забезпечити більший авторитет закону про мови, буковинська делегація запропонувала Верховній Раді зобов'язати народних депутатів вивчити державну (українську) мову і припинити русифікацію українців з найвищої державної трибуни. Ця пропозиція була схвалена дружніми оплесками.

То ж не втрачаймо надії! Наші прагнення справедливі, а справедливість мусить перемогти. Господь Бог, добрі люди нам допоможуть.

Чернівці

Ірина Богун

Союзянки з Польщі на жіночому форумі в Києві

7-11 липня 1993 року в Києві проходила Міжнародна жіноча конференція під гаслом “Українка і демократія”. В ній вперше мали змогу взяти участь українки зі східної діаспори. Були представлені — Зелений Клин (Хабаровський край), Мурманська область, а також Азербайджан і Литва. Численно прибули на конференцію українські діячки зі США, Канади, була навіть представниця з далекої Австралії. Україна надіслала представниць майже з усіх областей, при чому, найцікавішими стали зустрічі з делегатками Лівобережжя (Запоріжжя, Донецьк, Чернігів) та Закарпаття (Ужгород), де українська національна стихія все ще бореться з ворожою іноземною реакцією. До співучасті в Конференції була запрошена також і делегація українок з Польщі в складі: Анна Мартинюк з Варшави, Ірина Богун з Катовиць та Марта Дуфанець з Битова.

Конференцію підготував Союз Українок в Україні — голова Атена Пашко, у співпраці з Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) — голова Оксана Соколик. Організатори забезпечили, між іншим, нашу делегацію безкоштовним нічлігом.

Зачитані в ході нарад доповіді охопили широкий спектр актуальних питань, що хвилюють жіноцтво в Україні, і не тільки в Україні, і були аналізовані в кількох тематичних бльоках: “Українська жінка пост-комуністичного суспільства”, “Українка в діаспорі”, “Родина, материнство і здоров'я”, “Проблема виховання”, “Жінка і творчість”, “Жінка — право, і політика”. Всі порушені в доповідях і в дискусії за “круглим столом” питання зводилися, в основному, до однієї конкретної мети — як залучити недооцінений потенціал українських жінок в активне державотворення України, як побороти їх дискримінацію в громадському, професійному і політичному житті, спонукати їх вийти з замкненого кола домашніх справ та допомогти віднайти своє місце на публічному форумі, на правах рівноправних партнерів.

Характерно, що до цих “революційних” дій заохочували українське жіноцтво також представники чоловічої половини населення України, які виходили на трибуну нашої конференції з вітаннями від Верховної Ради, Руху, деяких партій.

І так, наприклад, народний депутат М. Косів ствердив дотепно, що чоловіки не завжди були надійним елементом в житті українського народу: то брали в руки шаблюку і подавалися геть на Запоріжжя, то в час лихоліття кисли в горілці, то розігравали — і розіграють надалі — індивідуальні політично-громадські амбіції; жінки ж, натомість, від природи більш консервативні, обе-

рігали родинне гніздо, виховували дітей і залишалися тим надійним стовпом, на якому в потребі можна було відбудувати зруйновану хату.

Лесь Танюк, голова Комісії культури Верховної Ради, нагадав постать нескоримої Оксани Мешко, співзасновниці Української Гельсінської групи, чиї ідеї нині матеріалізуються. “Україна, свобода, воля, незалежність, — сказав він, — це все слова жіночого роду, і цей факт має свій глибокий сенс; за ними повинна стояти непохитна тверда чоловіча дія, якої нині, на жаль, так мало”. Тому він вважає, що у вересневих виборах треба сміливіше висувати жінок до Верховної Ради та до інших державних органів.

В подібному тоні виступив і депутат Юрій Бадзьо, наголошуючи, що в русі “шестидесятників” було чимало жінок, які організували захист політв'язнів, і опісля терпіли від дошкульних репресій. Віддаючи шану присутній в залі Ірині Сенік, яка мужньо відбула “покарання” в Мордовському ГУЛАГу, промовець вказав на неї, як взірець нескоримої діячки й патріотки. Присутні влаштували Ірині Сенік овацію і піднесли їй квіти.

Юрій Бадзьо закликав, щоб не попадати в полон ідей, які напливають в Україну від Заходу і Сходу, а випрацювати власний взірець управління, в якому поєднувалася б традиційна українська мораль, толерантність, взаємоповага до інородців та інакомислячих.

Анатолій Погрібний, заступник міністра освіти, розказав в яких драматичних умовах доводиться відстоювати незалежність України. Його робочий стіл завалений протестами проімперських сил проти “насильної українізації” нашої держави. В інших умовах явище це було б просто не варте більшої уваги, якби не жалюгідна дійсність в містах і областях, звідки надходять протести, якщо десь і діє українська школа, то її вчительські кадри зустрічаються з різними дошкульними причіпками з боку російськомовного населення. Проте в Міністерстві освіти зрозуміли вже ту істину, що незалежна держава базується на мові; в зв'язку з тим підготовлено закон, на підставі якого від початку вересня цього року мережа шкіл — українсько-, російсько-, іншомовних — повинна відповідати національному складові населення на даній території, а передумовою вступу до вищих шкіл буде обов'язковий екзамен із знання української мови. Це вороги України рекомендують діяти “поволі”, щоб відтягнути процес привернення українській мові її державотворчого значення і розмити його в умовах розгулу чужого нам шовінізму на Півдні і Сході.

І в цьому питанні Міністерство освіти розраховує на тісну співпрацю з Союзом Українок, бо саме жінки становлять основне ядро педагогічних кадрів початкових і середніх шкіл.

Стоячи, овацією прийняли учасниці Конференції появу Слави Стецько, голови Проводу однієї з фракцій ОУН. У виголошеній з великим темпераментом промові пані Слава наголосила на недостатньому приділенні уваги вихованню молоді в націоналістичному дусі. На її думку, в першу чергу Східна Україна потребує розбудови структур ОУН, бо там вже надто багато злого роблять

ворожі нам проімперські сили, сили ворожі перш-за-все побудові Української Держави на національній основі. Пролунав заклик до консолідації "здорових національних сил". Виступ Слави Стецько прийнято під схвальні вигуки, піднесено їй квіти і вишивані дарунки.

Особливе зацікавлення викликав також виступ полковника Кука, представника організації колишніх воїнів УПА. Полковник ствердив, що стереотипне протиставлення патріотизму західних українців українським патріотам Лівобережжя приносить кривду; з власного досвіду він виніс переконання, що "східняки" в нічому не поступалися "західнякам" в любові до України і твердості переконання боронити її, хоч і нерідко вживали лише російську мову. Треба вболівати, що стереотипне мислення про ніби-то брак патріотизму в "східняків", досить глибоко закорінилося в свідомості особливо їх галицьких побратимів — це лише вода на млин наших ворогів, які намагаються без кінця ділити нас.

В ході цього першого дня конференції були зачитані також вітання голови Руху В'ячеслава Чорновола, народного депутата Ігоря Юхновського та попередньої голови СФУЖО д-р Марії Квітковської.

Властиво, до своєї праці приступили учасниці конференції на другий день, коли, згідно з пляном, почалося зачитування зголошених доповідей. Найцікавішим, на мій особистий погляд, став власне оцей другий день конференції, коли все сказане, являлося для слухачок новинкою. В наступних днях більшість доповідей не внесла вже стільки нового; хоч в іншому контексті, але доповідачки порушували здебільшого вже раз заслухану тематику. Само собою, були серед них і такі, які не повторювалися, коли доповідачки ділилися своїми цінними спостереженнями і досвідом.

З великою увагою вислухано виступ голови СФУЖО Оксани Соколик на тему ролі жіночих організацій на сучасному етапі державотворення суверенної України. Маючи за собою великий досвід у громадській праці на Заході, доповідачка ствердила, що права жінок в Україні — це дуже занедбане питання. Жінки в Україні надто скромні і, в силу обставин, зайняті лише домашніми справами. Вони до такого свого стану вже "звикли". Роль діячок з Союзу Українок полягає на тому, щоб їх "зрушити з місця" і підказати їм дорогу, як допомогти собі і своїй сім'ї. Бо перехід на ринкову економіку має свої невблаганні права і загрожує матеріальному станові незарадних. Як вистояти в цьому трудному перехідному періоді, треба вчитися на прикладі світового жіночого руху, передусім необхідно включитися в "бізнес".

З другого боку, однак, необхідно усвідомлювати і урядовим чинникам, що потенціал жінок в Україні залишається недооціненим і невикористаним, з втратою для громадського, політичного і духовного життя держави.

Стан здоров'я населення України є, зрештою, такий тривожний, що цьому питанню довелося посвятити цілий блок доповідей.

Д-р медицини Олександра Служинська зі Львова розказала про наростаюче явище штучних абортів у первісток, нерідко виконуваних у невідповідних умовах, що веде до ускладнень і безплідності. Сексуальна освіта в Україні залишається все ще закритим явищем, майже невідомі є протизаплідні засоби.

Валентина Єщенко, голова Комісії Верховної Ради в справі жінок, охорони родини й дітей, та д-р медицини Галина Мовчук аналізували драматичну статистику, яка, починаючи від 1990 року, реєструє від'ємний приріст населення України — смертність почала перевищувати кількість народжень. Наростає отруєння середовища (наприклад, на Полтавщині збирає вже жнива серед дітей хвороба, подібна до Чернівецької), прибуває безплідних жінок, прибуває також дітей-інвалідів, покалічених дитячим паралічем і психічними захворюваннями. Практично, нема вже в Україні області, де повітря і вода не були б занечищені далеко вище всляких безпечних норм. Якщо цей процес не зупинити, генофонд України опиниться на межі вимирання!

Цю драматичну тему продовжувала Наталія Преображенська, також член вищезгаданої Комісії ВР, розказуючи, що прокуратура підняла вже ряд справ проти винуватців надмірного вжитку радіонуклідів у сільському господарстві; ці отруйні речовини просочуються до сільських криниць, внаслідок чого сільське населення в багатьох околицях п'є воду, "збагачену" стронцієм! Які це має наслідки, особливо для дітей, не треба й говорити.

Велике враження викликав виступ Любомири Бойчишин зі Львова, жінки-інваліда, яка не тільки з гідністю зносить свій стан залежності від інвалідського візка, але ще й знаходить в собі силу служити іншим, потребуючим допомоги. Вона — голова філії СУ у Львові. Вона розказала, як навчалася поборювати в собі бар'єр меншеартости і зрозуміла, що тільки постійний зв'язок з громадою дозволить їй почуватися повноцінною людиною, яку шанують і цінують.

Третій день Конференції був присвячений проблемам виховання, освіти й культури. Лунали розчарування слабкими успіхами Товариства української мови "Просвіта", занепадом чистоти мови і підміною її суржигом, який перестав уже дивувати, інертністю адміністраційної влади східних і південних областей України в справі введення української державної мови, а то й явно ворожим ставленням до розширення мережі українськомовних шкіл. Це останнє питання особливо чітко наголосила Ліда Вудвуд з Донбасу, наводячи ряд негативних прикладів.

З великим зацікавленням вислухала я доповідь Олени Карасьової з дещо екзотичного для нас Хабаровська, що у східному Сибіру, де знаходяться численні поселення українців.

Дуже емоційно прозвучав виступ Світлани Коваленко з Запоріжжя, яка зізналася, що вона щойно два роки тому зрозуміла, що належить до української нації. Відтоді почала послідовно вивчати рідну мову і цілим серцем віддалася праці з такими ж, як і вона, "неофітами". Сьогодні Світлана веде недільну

школу в Запоріжжі для українських дітей. Вона закликала союзнок із Заходу присилати своїх дітей в літні табори "Юна Січ", які організує "Козацький колегіум" у Запоріжжі, що для місцевих дітей та їхніх закордонних гостей було б взаємокорисним.

В останній робочий день Конференції порушено питання ставлення держави й уряду до жінки (Зореслава Ромовська, юрист зі Львова) та участі жінок в політичних партіях та організаціях (Орися Сокульська, Січеслав).

На особливу увагу заслуговує виступ проф. Ярослава Рудницького з Канади. В дуже змістовній доповіді він добачив в українському жіноцтві ту рушійну силу, яка спроможна вимусити, щоб занепадаюче економічне й культурне життя України спрямувалося у властиве русло. В цих своїх міркуваннях він покликався на СФУЖО, першу світову жіночу організацію, яка добилася дорадчого місця на міжнародній арені в ООН. Це не є неможливим і в умовах нинішньої України, але для цього треба, щоб кожна свідома українська жінка почала самовіддано працювати не тільки згідно з вивченою професією, але й на суспільно-політичній ниві. В Україні настала дуже тяжка ситуація, але працюймо всі згуртовано й цілеспрямовано, не забуваючи про заповіт нашої геніальної Лесі Українки, яка, здавалося б у безвихідній ситуації, уміла все ж таки "без надії сподіватися". Адже наша надія сьогодні не погасла і хочеться вірити, що завдяки наполегливості українського жіноцтва вона розцвіте і закріпиться.

В суботу в ході "круглого стола", який завершив доповіді на конференції, зроблено спробу підсумувати весь заслуханий матеріал. Наближаємося до 1994 року, що його ООН проголосило "Роком дитини". Українські жінки мусять всі свої зусилля спрямувати на створення відповідних умов, які забезпечать здоров'я молодому поколінню українців, його гармонійний фізичний та психічний розвиток, доступ до освіти та освоєння професії згідно з індивідуальними схильностями, та виховання їх національно свідомими громадянами України.

Остаточне прийняття резолюцій та звернення до Президента й уряду України передбачено на неділю 11 липня. На жаль, наша делегація з Польщі мусила від'їхати додому вже того ж дня вранці, так що в редагуванні резолюцій ми не брали участі.

Годиться підкреслити, що на тлі всіх виступів наша делегація виглядала корисно і привернула до себе увагу. Це перш за все завдяки Анні Мартинюк, яка першого дня вітала Конференцію від імени Союзу Українок у Польщі і його неprisутньої голови Володимири Балій. Коли в недовгому слові Анни Мартинюк прорвався натяк на те, що вона була причетна до воєнних дій УПА, та що її, вагітну, опісля ув'язнено і вона у в'язниці народила сина, то згадка про це викликала бурю оплесків. Їй піднесено квіти, а пізніше запрошено до студії Київського радіо, де вона вже більш детально розказувала про свій життєвий шлях.

Прихильно була прийнята й доповідь автора цієї статті під назвою "В пошуках коріння", в якій я старалася описати важкий шлях українських переселенців в Польщі від акції "Вісла" аж до нашого сьогодення, нашу невпинну боротьбу за втримання національної і культурної totoжності. В моєму тексті відведено належне місце і нашим жінкам-берегиням домашніх вогнищ. Із запитань, з якими зверталися до мене після доповіді учасниці конференції, стало ясно, що далеко не всім відомі умови надалі нелегкого становища української меншини в Польщі. Отже доповідь моя була насправді потрібна. Особливо ціную увагу, якою наділили мене особисто пані Оксана Соколик та полковник Кук.

Мій звіт з побуту в Києві був би неповний, якби на закінчення я не згадала про розваги, в яких всі ми мали змогу брати участь.

Зразу ж у перший день конференції були ми на концерті хору "Вишиванка", що діє при київській фабриці ім. Корольова. Нас приємно вразило справді містецьке виконання. Дисциплінованість хористів, їх музикальність, високий технічний рівень виконаних творів заслуговують на велику похвалу й визнання, як і успішна праця талановитої Олени Астаф'євої, диригента хору. На тлі цього хору, хоч і не пов'язана з ним, виступила солістка зі Львова Марія Галій-Моравська, яку ми мали змогу слухати і подивляти в Польщі вже кілька разів, останньо у червні в Перемишлі з нагоди святкувань на могилах Січових Стрільців у Пикуличах.

Колектив "Вишиванка" співав для нас ще вдруге, в Дендропарку на Дніпрі, де відбувалося свято Купала. Насувався присмерк, було дуже настроєво і весело. Молодші плели вінки і пускали їх на річку, старші слухали Купальських пісень, а потім всі разом взялися за руки і довгим "вужем" ходили стежками парку, допомагаючи з усіх сил співові хористок. Вечір цей кожній з нас дозволив забути про сивий волос і повсякденні клопоти.

Ще інший вечір провели ми в елегантному ресторані "Верховина". При смачних канапках, солодкому печиві та вині була змога ближче познайомитися, обмінятися адресами. А на закінчення, почався загальний спів, якому не було кінця, аж поки всі не потюмилися і не похрипли.

Була ще нагода побувати в Оперному театрі ім. Шевченка, який якраз закінчував сезон виставою Миколи Лисенка "Сорочинський ярмарок" за мотивами одноіменної повісти Миколи Гоголя. Особливо припав до вподоби балет, в якому вирували на сцені відьма з чортами і русалками, аж поки не обіззався півень — тоді відьма піднялася в повітря на мітлі і відлетіла на Лису Гору, що маячила в тлі.

Підсумовуючи весь наш побут на конференції "Українка і демократія", треба підкреслити, що ця міжнародна зустріч жіноцтва виконала своє завдання, оскільки заслуханий матеріал дозволив глибше вникнути в актуальні проблеми, з якими борються не тільки жінки, але й усе населення України на сучасному етапі.

Велика вартість таких велелюдних зустрічей ще й у можливості встановлення нових і закріпленні давніших особистих контактів між представницями Материка та діаспори; життя-бо показало, що приватними каналами можна діяти неоднократно більш успішно, ніж шляхом через збюрократизовані й нерушливі інституції і відомства. Не всі організаційні справи були завершені ідеально, але годі уникнути недоліків при підготовці й проведенні такої масової імпрези, коли індивідуальні побажання зударюються з обмеженими можливостями організаторів.

Делегація наша повернулася збагачена глибшим знанням України, її сьогодення і потреб. Цінне було також спілкування з представницями інших жіночих організацій, які діють вже довше ніж Союз Українок у Польщі, і добилися гарних успіхів у праці. Історичного значення набув факт, що зустріч діячок з різних континентів відбулася в Україні вперше та що завдяки тому прибула на неї значна кількість представниць східної діаспори, досі позбавлених можливості такого широкого обміну думками.

Отож, берімся до праці, посестри з усіх країв, щоб на наступну нашу конференцію прийти з більш конкретними досягненнями; оця-бо, щойно завершена конференція, визначила нам виразні дороговкази.

До дальших зустрічей! До дальших успіхів у праці!

Оксана Соколик

IV Світова Жіноча Конференція ООН, Бейджінг - 1995

В Китаї у серпні-вересні 1995 року відбулися дві паралельні конференції: Конференція НДЖО "Форум" від 30 серпня до 8 вересня в місті Гуаіроу (а повинна була відбутися в Бейджінгу) та IV Державна Світова конференція ООН у справах жінок від 4 до 15 вересня в Бейджінгу.

Ми прибули до Бейджінгу 30 серпня. Це був день відкриття конференції НДЖО "Форум" для неурядових організацій, — організацій, які фінансово не підтримує уряд даної держави.

Величне відкриття відбулося на Олімпійському стадіоні о 5 годині по полудні. Поки ми зареєструвалися і знайшли наш готель, була вже майже п'ята година. По дорозі зустріли дві делегатки СФУЖО — Анну Кравчук, голову Союзу Українок Америки, та Ірину Куровицьку, представницю СФУЖО до ООН. Вони вибиралися на відкриття, одержали квитки-запрошення в готелі, де їх роздавали учасникам конференції. При реєстрації на нас чекала Майя Грудка, голова Союзу Українок Австралії. Вона правильно вирішила, що Робітничий Стадіон — місце реєстрації, це найпевніше місце зустрічі! Разом ми поїхали до нашого готелю. Тут квитків-запрошень вже більше не було, їх кількість була обмежена. Ми хотіли подивитися відкриття по телебаченні, та хоч як не крутили, нічого не зловили!

При реєстрації нам дали карточку з фотографією, яку ми мусіли постійно носити на шиї, і книгу-програму конференції НДЖО. Зі страхом ми прочитали в програмі, що сесія СФУЖО має відбутися вже першого дня конференції 31 серпня по полудні.

Китайський уряд переніс конференцію неурядових організацій "Форум" до Гуаіроу, за 50 км від Бейджінгу.

У четвер 31 серпня ми з М. Грудкою одягнули вишивані блузки, щоб бути "помітними". І дійсно, до нас підійшло кілька делегаток з України, які потім прийшли на сесію СФУЖО. Перед полуднем ми розліплювали по Гуаіроу летючки-запрошення на нашу сесію. Яскраво-зелений кольор летючок привертав увагу перехожих! (Дякую канцелярії СКУ!)

Перший раз в історії міжнародних жіночих конференцій, а ця — четверта, СФУЖО дістало дві години часу на сесію. Ми присвятили її темі Чорнобиля. Шкільна зала, яку нам призначили, була переповнена, прийшло багато корей-

ців, японців, сесію фільмували китайська та японська телевізійні станції. В програмі виступили всі делегатки СФУЖО, а нас було четверо. Сесією керувала Майя Грудка, голова СУ Австралії. Лікарка з Києва д-р Зореслава Нижник, яку спонсорувало СФУЖО, мала головну доповідь на тему "Здоров'я жінок і дітей після Чорнобиля".

Зліва: Оксана Соколик, Олена Крандакова, д-р Зореслава Нижник з Києва, Майя Грудка, голова СУ Австралії.

Коротке відео показало кілька дітей з каліцтвами, як наслідок радіації. Це залишило потрясаюче враження. Ірина Куровицька, представниця СФУЖО до ООН, говорила про нуклеарні відходи та їх згубні наслідки для довкілля. Сузан Дессел від WIT (World Information Transfer) з Нью-Йорку говорила коротко: уривки з доповіді Любови Шевчук зі Львова "занечищення в Україні". Голова СУ Америки Анна Кравчук подала резюме праці діяспори по допомозі жертвам Чорнобиля. Делегатка з України Галина Гончарук звернулася до всіх учасників конференції з проханням, щоб кожний учасник конференції в міру можливостей допоміг одній жертві Чорнобиля. Сесія проходила англійською мовою.

На сцені висіла велика картина "Чорнобильська Мадонна" мистця Марусі Юрків-Яроцької з Мельборну і пояснення англійською мовою. Ми роздавали присутнім інформацію про Чорнобиль, про СФУЖО та жетони, спеціально виготовлені для Китаю.

Сесія СФУЖО була успішна великою кількістю зацікавлених, діловою дискусією, як і бажанням декількох присутніх співпрацювати з нами в майбутньому.

Конференція НДЖО "Форум" відбувалася від 30 серпня до 8 вересня.

Гасло конференції — “Рівноправність, Добробут і Мир”.

Емблемою Форуму було вісім танцюючих жінок, червоний колір на білому тлі, вони в колі, але кожна є самостійна. Всі разом — сила і енергія! Червоний і білий кольори — означає святкування.

Десятки тисяч жінок (біля 30,000 учасниць та учасників) поспішали, шукали, працювали, домагалися. Багато з них в кольоритних строях, око милувалося цією китицею різноманітності з цілого світу!

На конференцію одержало акредитацію понад 3,000 журналістів! З України були Оксана Куц і Ольга Кобець. З радіостанції “Голос Америки” з Вашингтону — Люба Цвікула.

Я дала дуже багато різних інтерв'ю, включно з радіо BBC, радіо Африки, литовською телевізією і т. д.

Неурядова делегація з України була дуже велика: коло 70 представниць різних жіночих організацій, установ. Ми зустріли жінок з Товариства ім. Олени Теліги, Союзу Українок України, Жіночої Громади, Мамаї '86, Спілки Українських Жінок, Березині та інших. Їх спонсорували різні установи, підприємства, фонд Сороса.

Одного ранку в неймовірній зливі ми виїхали далеко від центру, щоб потрапити на сесію Всеукраїнського Жіночого Товариства. Виявилось, що сесія мала відбутися під шатром, як і багато інших сесій, у спеціально збудованому великому таборі шатер. Наскрізь перемоклі, шатра ми не знайшли, воно завалилося від сильного дощу. Не знайшли ми ані сесії, ані жінок. В інформації тільки знали, що шатро впало...

Погода — постійно мряки (а чи занечищення?) та немилосердні зливи не допомагали ускладненій транспортації автобусами з готелів до Гуаїроу.

Автобус з нашого готелю їхав приблизно 45 хвилин, виїздив кожного ранку в інший час, повертався коли попало, а інколи водій заявляв, що повертатися по полудні не буде. Такі дивні зарядження Китайського Організаційного Комітету (офіційно СОС) викликали негативну реакцію в учасників. Сесії відбувалися від дев'ятої години ранку до пізнього вечора. Рано часто через транспорт ми спізнялися, а вечірніх сесій ніколи не чули, бо не було б транспортації до готелю, хіба таксівою. А таксіварі використовували присутність чужинців в Китаї...

Під час конференції неурядових організацій НДЖО “Форум” 4 вересня відкрито IV Державну Світову конференцію ООН у справах Жінок в Бейджінг. СФУЖО має консультативний статус II при ЕКОСОК (Економічна і Соціальна Рада) в ООН, і є світовою організацією, — тому ми одержали акредитацію для п'ятох делегаток. Крайові організації, члени ООН, одержали акредитації лише для двох делегаток. Тому що нас було тільки чотири, ми попросили ООН признати акредитацію нашої п'ятої особи присутньому Ярославові Соколиковій (генеральному секретареві СКУ), який нам дуже багато допомагав, і тим під-

силили представництво СФУЖО. Треба було одержати нові карточки-посвідчення особи, які виготовляли на місці при свідках.

Відкриття відбулося 4 вересня в колосальній "Грейт Гол" — Великій Залі на сумнозвісній площі Тіяннанмен, там, де шість років тому танки змасакрували сотні студентів, які домагалися демократичних змін в Китаї. (На одному з попередніх засідань працівники ООН просили на ті теми не говорити, щоб не дратувати китайців!..)

Наша делегація, як і всі інші, одержала тільки один квиток-запрошення на це відкриття. А була це екстравагантність для ока і вуха! Програма включала слово президента Китаю, слово Гертруди Монгели — генерального секретаря IV Світової Конференції у справах Жінок, та кількох інших визначних осіб. Мистецька програма була обдумана і виконана фантастично! Частина IX Симфонії Бетовена у виконанні п'яťох оркестр, одна з них — жіноча оркестра. Диригентка — знаменита Дзанг Шау-Ін. Шість хорів співало "Оду" Шіллера! Звучало чудово, диригентка — справжня мисткиня! Китайські народні пісні, уривок з опери "Ля Трав'ятта", уривки з бейджінської опери "Героїні", мистецько виконаний танок малих дітей, акробатика (виконавці дістали золоту медаль у міжнародних змаганнях) та багато іншого.

Хоч багато бажаючих не могли дістати квитків на відкриття, у залі на балконі, призначеному для представників НДЖО, було багато порожніх місць.

По обіді відбулася перша пленарна сесія. Після всіх формальностей, як прийняття програми, правильника конференції і т. д., зі словом виступила генеральний секретар конференції Гертруда Монгела, в заступництві хворого генерального секретаря ООН Бутроса-Бутроса Галі говорив його заступник Ізмат Кіттані.

На першій Пленарній Сесії виступило п'ять жінок — представниць своїх держав на конференції: прем'єр-міністр Пакистану Мохтарма Беназір Бутто, президент Ісландії Вігдіс Фінбогадотір, прем'єр-міністр Бангладешу Бетум Халеда Зія, віце-президент Уганди Спесіоза Вандіра Казібве, віце-президент Соціалістичної Республіки В'єтнам Нгуен Ті Бінг. Перші чорити промови були надхнені свіжістю, справедливістю, відвагою та візією майбутнього. Остання промова була досить стандартна. Цей день дав напрям конференції і створив святковий небуденний настрій. Відчувалося, що не поза нами твориться історія, що і ми є частинкою чогось великого, що буде мати наслідки в далекому майбутньому.

Пленарні сесії відбувалися два рази денно. На них виступали королева, переважно жінки-міністри, перші дами, а також чоловіки. Наприклад, на сесії 7 вересня виступило 18 промовців (по 7 хвилин максимум), з них — 14 жінок і 4 чоловіки. Мова переважно була англійська, рідко французька.

Українська державна делегація складалася з сімох представників українського уряду — двох чоловіків і п'яťох жінок, делегацію очолював Іван Курас

— заступник прем'єр-міністра уряду України. Свою промову він виголосив російською мовою, потім мотивуючи це тим, що російська мова — це одна з урядових мов ООН. Хоча Леонід Кравчук у вересні 1991 року виступав в ООН і вперше говорив там українською мовою з перекладом на російську та інші! В майбутньому, думаю, треба говорити по-англійськи, або взяти зі собою перекладача української мови. А взагалі, хотілося нам на конференції побачити і почути жінку президента України!

Чудово виступала дружина президента Казахстану. Сара Назарбаєва відважно говорила про вартість родини, про права всіх членів родини, про тривкість суспільства, коли родина здорова, сильна. Тема родини на конференції була дуже делікатна, з огляду на різних представників "родин", що складаються з двох батьків чи двох матерів, як і сильно згуртованої групи "секс індустрії".

Великим святом для нас було прийняття в українській амбасаді в Бейджінг. Амбасадор Анатолій Плюшко запросив нас усіх, і урядових делегаток, і делегаток НДЖО, на зустріч в амбасаді. Хоч не всі змогли прийти через несприятливий транспорт, було надзвичайно приємно стояти під блакитно-жовтим прапором серед моря червоних китайських прапорів. Амбасадор Плюшко підняв тост "за чарівних пань-делегаток на IV конференцію..." Я підняла тост за учасників Першої конференції в Мехіко в 1975 році, Другої в Копенгагені в 1980 році, Третьої в Найробі в 1985 році, які боролися за Україну, делегатки якої могли тепер вільно приїхати на Четверту конференцію...

Зліва: Оксана Соколик; четверта зліва — Анна Кравчук, голова Союзу Українок Америки, Ірина Куровицька, СУА.

СФУЖО приготувало на Державну конференцію ООН "Заяву" у справі Чорнобиля та його наслідків для здоров'я жінок і дітей. Авторка заяви Оля Ставнича — референтка зовнішніх зв'язків СФУЖО. Цю заяву ми передали до секретаріату ООН та вимагали її прийняти.

На пленарних сесіях було завжди приділено кілька хвилин делегатам НДЖО, щоб вони мали змогу висловити свої проблеми. Одного вечора нам зателефонували і сказали, що наступного дня просять мене виступити. Ми зраділи, але і не дивувалися: саме тоді французи другий раз випробовували свою атомну зброю на Тихому океані, це викликало багато протестів і неспокою. Тому ми думали, що наша заява про Чорнобиль буде сильною підтримкою антинуклеарним протестам. Але коли я рано зголосилася до виступу виявилось, що мене на списку не було!!! Десь хтось постарався!

Нашу "заяву" нарешті прийняли, як офіційний документ конференції. Під зареєстрованим числом 54 її роздали всім представникам 187 держав-учасників конференції.

На урядовій, а день пізніше на НДЖО конференціях, виступила також перша дама Америки Гиларі Клінтон. Вона відважно заявила, що жіночі права — це людські права, і ми мусимо боротися за людські права у всьому світі. Її виступ в Гуаіроу відбувся у пленарній залі "Гуаіроу Інтернешенал Конвеншен Сентер", яка вміщує лише біля 2,000 осіб. Самих американок було в Гуаіроу понад 3,000! Мало щасливців попало до середини, сотні до нитки мокрих бажачючих стояли під парасольками коло будинку сесії.

Конференція ООН винесла певні рішення, так зв. "документ", який має багато позитивного для покращення статусу жінки в майбутньому. Однак, як ці пляни будуть реалізовані, залежить від поодиноких держав, від їхніх культур та традицій, які не завжди співзвучні зі змістом документу.

Представниці СФУЖО ходили на різні сесії та збори. Ми старалися бути всюди, де думали, що зможемо внести свій вклад.

Деякі сесії відбувалися "за закритими дверима", доступ туди мали тільки державні представники.

З гордістю ми сфотографувалися коло нашого прапора в будинку нарад, де у величезному фойє стояли прапори всіх держав-учасниць конференції.

Ми роз'їздилися, переповнені великими враженнями. Незнаний нам досі Китай, з його законами та порядками, які нам так часто нагадували колись комуністичну Україну, чужі мова та культура, неймовірний мур, якому понад 2,000 років, ровери, ровери, ровери... контрасти модерних вигод і примітивізму... і тисячі жінок і мужчин з цілого світу, які турбуються долею жінки, матері, родини.

Поверталися ми з почуттям сповненого обов'язку. Нам вдалося успішно представити справу Чорнобиля та його трагічні наслідки на одній з найбільших та такій важливій світовій конференції.

Пресове повідомлення СФУЖО

В днях 30-го серпня до 15-го вересня ц.р. з'їдуться до Китаю жінки з цілого світу на 4-ту Світову Жіночу Конференцію.

Перша була в Мексико в 1975 році, Друга — в Бельгії в 1980 році, Третя — в Найробі, Африка в 1985 році та Четверта — в Бейджінг у 1995 році.

У всіх попередніх конференціях представниці СФУЖО і наших складових організацій брали активну участь. Так і цього року.

СФУЖО, яке має консультативний статус (категорія II) в Економічній і Соціальній Раді в ООН (ЕКОСОС), дістало акредитацію для своїх делегаток. На Конференцію їдуть: Оксана Соколик — голова СФУЖО, Майя Грудка — голова Союзу Українок Австралії, Анна Кравчук — голова Союзу Українок Америки та Ірина Куровицька — представниця СФУЖО до ООН.

Конференція відбудеться в двох частинах: від 30-го серпня до 8-го вересня в Гуаіроу (50 км від Бейджінгу) НГО Forum on Women, від 6-го до 15 вересня в Бейджінг державна UN Fourth World Conference on Women.

Форум приділив нашим делегаткам дві години часу на workshop, який відбудеться 31 серпня о год. 1-ій по полудні. Тема: "Нуклеарна катастрофа та її наслідки для жінок і дітей". З головною доповіддю про Чорнобиль СФУЖО запросило виступити знавця тої ділянки, лікарку д-р Зореславу Шкіряк-Нижник з Києва. Д-р Нижник є координатором проекту Елснак-Діти України. Всі чотири делегатки СФУЖО також виступатимуть у workshop.

На Форумі НДЖО (Неурядових організацій) зголошено 36.000 учасниць. СФУЖО приготувало для Конференції різні матеріали про Чорнобиль і пам'яткові жести для учасниць Конференції.

Майя Грудка

Четверта Світова Жіноча Конференція ООН, Бейджінг, Китай

Урядова Конференція від 30 серпня по 8 вересня 1995
Неурядова Конференція від 4 вересня по 15 вересня 1995

Перед поїздкою в Китай я нав'язала контакти з CAPOW — Coalition of Australian Participating Organizations of Women і, беручи участь в їхніх сходах, дістала багато інформацій, як наприклад, що Бейджінг має дуже забруднене повітря, що не можна пити не кип'ячену воду і споживати сиру городину та не обчищену садовину; що влада збрала і вигнала з міста понад один мільйон безробітних і безпритульних людей та злодіїв.

Приїзд

На летовищі було багато добровольців, які допомагали прибулим, були готові візки на багаж, багаж не контролювали. Нас спрямовували просто до автобусів, котрі повезли до "Стадіону Робітників". Тут прибулих реєстрували, видавали реєстраційні посвідки з фотографіями, торбинки з інформаціями та спрямування до готелів. Треба було купити квитки на автобуси (кошт — US\$10), котрими нас пізніше возили на місце проведення Форуму. Багаж перенесено до відповідного автобуса і прибулих відвезено до готелів. Гасло Форуму — "Рівноправність, добробут і мир".

Емблема Форуму

Червоний колір на білім тлі — восьмеро жінок танцює. Кожна має власну енергію і динамізм. Кожна зв'язана з іншими жінками центром. Разом вони творять більше енергії і сили, ніж кожна окремо. Емблема відзначає жінок, як тих, які ризикують, тих, хто творить, і тих, хто активно створює своє майбутнє. Червоний і білий мотиви репрезентують святкування.

Мета Форуму

Зібрати разом жінок і чоловіків, щоб викликати, створити і переробити глобальну структуру та процеси на всіх рівнях через уповноваження і відзначення жінок.

Офіційне величаве відкриття відбулося 30 серпня на стадіоні Національного Олімпійського Спортивного Центру — по запрошеннях; кількість запрошень була обмежена.

Перша Світова Конференція Організації Об'єднаних Націй відбулася в 1975 році в Мексико, на яку СУ Австралії послав делегатку; Друга Конференція — в 1980 році в Копенгагені; Третя Конференція — в Найробі в 1985 році.

Форум 1995 року опирається на результатах конференцій, які відбулися в міжчасі:

- в 1992 році Конференція ООН про “Довкілля і розвиток”;
- в 1993 році Світова Конференція про “Людські Права”;
- в 1994 році Інтернаціональна Конференція про “Населення і розвиток”;
- в 1995 році Світовий Здвиг про “Соціальний розвиток”.

В усіх цих конференціях жінки численно і активно брали участь і продемонстрували свою готовість, бажання і здібність, щоб створити світ з рівноправністю, миром і соціальною справедливістю для всіх.

В 1985 році в Найробі було лишень 300 Неурядових Організацій, цього року на Форумі їх зареєстровано понад 3,000 та понад 31,000 делегаток 185 національностей.

Четверта Світова Конференція Організації Об'єднаних Націй складалася з 2-ох частин:

1. Форум Недержавних Організацій відбувався від 30 серпня до 8 вересня 1995 року в Гуаіроу (містечко 45 хвилин їзди автобусом від Бейджінгу). В програмі було понад 5,000 сесій, заторкнуто багато контрверсійних і необхідних тем. Створилися робочі групи т. зв. “saucus”, котрі протягом конференцій, працювали над специфічними проблемами, переговорювали з відповідними органами ООН і виступали перед пресою.
2. Конференція Організації Об'єднаних Націй велася від 4 до 15 вересня. На відкриття конференції вступ був по запрошенню — одне запрошення на організацію. Оксана Соколик, голова СФУЖО, була на відкритті. Праця органів Організації Об'єднаних Націй проходила в столиці Китаю в будинку Інтернаціонального Конференційного Центру Бейджінгу. Більшість з їхніх сесій відбувалися за закритими дверима.

Пленарне відкриття Форуму Недержавних Організацій, відбулося в Інтернаціональному Конференційному Центрі в Гуаіроу, на якому я була присутня. Центр вміщує біля 2,000 осіб, все таки багато бажаючих не могли увійти.

Відкрила Форум Khunyig Supatra Masdit, координаторка Форуму Неурядових Організацій. В своєму слові вона, між іншим, сказала, що жінки мусять бути активними, об'єднаними, рішучими, бути надхненницями для інших жінок,

бо жінки здібні приймати рішення, добиватися влади. Мусять намагатися бути добрими, толерантними і мудрими.

Головним промовцем була Daw Aung Suu Kyi, лавреат Нобелівської премії, яку протягом багатьох років уряд Бурми тримав під "домашнім арештом". Вона не могла прийти, але передала свої думки на відеоплівці. Вона сказала, що настав час для миру, безпеки, толерантності та волі. Вона вважає, що перешкодою до цього є нетолерантність і несправедливість. Настав час почати вживати жіночу мудрість і вроджені здібності жінки навчати.

Winona Laduke, Indigenous Women's Network, представниця американських індіанців, розказала, як США нехтує американським тубільним народом: закопують небезпечні отруйні речовини та відходи з атомних електростанцій на землі тубільців, в їхніх резерваціях. Говорила, що все більше розвивається мілітаризм і глобалізація багатств землі багатонаціональними інституціями, котрі перебирають все в свої руки, грабують місцевих жінок, присвоюючи придбане ними віками знання, без винагороди та признання, не звертаючи уваги на те, що цим вони збіднюють місцеве населення. Висловила думку, що людство загубило контроль над самим собою; що людина являється дитиною Матері-Землі і, щоб зберегтися, мусить доглядати за землею і жити природними законами.

Семінар СФУЖО "Атомна катастрофа та її наслідки для жінок і дітей"

В кімнаті, де відбувався семінар, на стіні висіла скорботна "Чорна Мадона" пера малярки Марусі Юрків-Яроцької з Мельборну, а під картиною пояснення її значення, яке привезла Оксана Соколик, голова СФУЖО. Для присутніх були виставлені копії матеріалів та доповідей.

Делегатками від СФУЖО були: Оксана Бризгун-Соколик, голова СФУЖО, Канада; Ірина Куровицька та Анна Кравчук, США; Майя Грудка, Австралія.

31 серпня в Гуаіроу від першої до третьої години по полудні відбувся робочий семінар на тему "Nuclear Disaster and Its Effect on Women and Children", організований і проведений Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій. Для участі в цьому семінарі СФУЖО спонсорувала д-р Зореславу Шкіряк-Нижник, професор, доктор медичних наук, завідувачку відділом та катедрою проблем здоров'я матері та дитини при Київському Інституті удосконалення лікарів.

Програма семінару:

Предсідниця — Майя Грудка, голова СУ Австралії.

Вступне слово і відкриття — Оксана Бризгун-Соколик, голова СФУЖО.

Доповідачі:

1. Д-р Зореслава Шкіряк-Нижник. Тема доповіді: "Здоров'я жінок і дітей після Чорнобиля",

2. Відео про хвороби і каліцтво новонароджених дітей.
3. Ірина Куровицька, містоголова і референтка зовнішніх зв'язків Союзу Українок Америки, репрезентує НДЖО при Світовій Раді Матерів. Почесна голова Національної Жіночої Ради Америки. Тема доповіді: "Катастрофа оточення і його наслідки".
4. Ms. S. Dessel, репрезентантка Світового Інформативного Передавання, організації, яка займається розповсюдженням інформації про забруднення довколишнього середовища. Тема: "Забруднення середовища в Україні" — переклад праці д-р Люби Шевчук із Львівського університету, катедра географії.
5. Анна Кравчук, голова Союзу Українок Америки. Тема доповіді: "Підсумки допомоги спільноти після чорнобильської катастрофи".
6. Підсумки — Майя Грудка.

Кімната на 70 осіб була повна, половина присутніх — японки. Японія має багато атомних електростанцій, що і турбує жіноцтво цієї країни. Було декілька жінок з України. Були телевізійні камери.

Підсумки

Оксана Соколик. Приблизно 800,000 до 900,000 дітей в Україні отримали значні дози радіації. Кількість дітей із захворюваннями раком збільшилася на 92%, а раком щитовидної залози — на 82%; подвоїлася кількість новонароджених з різними дефектами.

Проф. Зореслава Нижник. Україна, ставши незалежною державою, позбулася своєї сильної ядерної зброї, але має густу сітку ядерних електростанцій. Чорнобильський вибух дав трагічний приклад світові, яка жахлива небезпека ховається в "мирній ядерній енергії". Дитяча смертність збільшується, народження зменшується, і це призвело до негативного росту населення України. В 1993 році лише 22% дітей вважалися здоровими. Крім захворювань раком, дуже підвищився дитячий діабет. Проф. Зореслава Нижник подала порівняльну статистику з 4-ох груп дітей — учасників в досліджах наслідків чорнобильської трагедії.

Відео — на жаль, звук не можна було добре наставити та й картини були бліді. Показали тільки частину — здеформовані кінцівки, "заячі" уста та інші форми каліцтва.

Ірина Куровицька прочитала допис, написаний Ольгою Ставничою, котра репрезентує СФУЖО в Організації Об'єднаних Націй в Нью Йорку, і є референткою зовнішніх зв'язків СФУЖО. В доповіді підкреслено байдужість Організації Об'єднаних Націй і урядів сусідніх держав до ядерного і хемічного забруднення землі взагалі, а в Україні, Білорусі та Росії зокрема, та їх вплив на населення і на майбутність поколінь. Підкреслено, що Україна та інші країни мають проблему з ядерними відходами.

Сузан Дессел прочитала короткі уривки з перекладу праці д-р Любови Шевчук.

Анна Кравчук подала загальний звіт з допомоги Україні українською діаспорою в США і Канаді.

Галина Гончарук, заступник голови Київської обласної Ради Народних Депутатів, в сльозах, українською мовою звернулася до присутніх з такою пропозицією:

“Пропоную, щоби кожна жінка, делегат Форуму, відносно роду занять і своїх особистих можливостей, відшукала можливість допомогти одній дитині Чорнобиля. Прошу внести цю пропозицію в програмний документ Форуму”. Але, на жаль, не було можливості її прохання виконати.

Майя Грудка, перед підсумками конференції, коротко подала інформації про допомогу Австралійської Фундації Дітям Чорнобиля.

1 вересня о 9 годині ранку в одному із шатер мала відбутися сесія “Жінки в Україні”, запланована Всеукраїнською Жіночою Громадою. Вночі почався дощ і лив безперестанку цілий день. Приїхавши з Гуаїроу пішла шукати шатро. Після довшого блукання, знайшла відповідну частину поля, але не шатро — цілий ряд шатер завалилися під тягарем води. Не могла дістати інформації куди перенесено сесії, які мали відбутися в шатрах, бо ніхто з китайських “помічників” не розумів англійської мови.

Коли на другий день я знову почала шукати українок з України, то зустріла їх біля конференційного будинку. Казали, що хотіли б поговорити з українками з діаспори, потім пішли, не розтлумачивши де саме мають місце для сесії. Поки я їх знайшла — залишилося тільки двоє.

Тут я познайомила з Людмилою Терещенко, головою організації, котра піклується чотирма сотнями чорнобильських дітей в Білій Церкві. Серед них є багато талановитих: малюють, різблять по дереві, мають свій хор, танцюють. Пані Людмила хотіла б вивезти дітей на гастролі, щоб заробити фінанси та послати хворих дітей на чисте повітря. Вона не просила фінансової допомоги бо вважає, що діти мусять привчатися бути самовистачальними. Показувала Різдвяні, Великодні та інші картки, мальовані дітьми — шукає спонсора на видання цих карток для фінансування різноманітних програм для хворих дітей. Багато дітей хворіє на пост-чорнобильський діабет. Через брак інсуліну і шприців, багато з них завчасно вмирає; незадовго перед конференцією вмерла талановита дванадцятирічна дівчинка.

Тим часом, будучи делегатами на конференцію ООН, треба було знову реєструватися. Все це забиравало багато часу і вимагало терпеливості. Крім того, потрібно було довідатися де і як дістати дозвіл, щоб роздати офіційну заяву СФУЖО — без реєстрації документ не був би вкладений в тежки членам державних делегацій. Панство Соколики стратили майже два дні, щоб зареєструвати заяву СФУЖО, купити папір, поробити фотокопії і здати для поміщення

в делегатські течки. Решту копій поклали на спеціальні стопи для інших членів конференції.

Державна делегація України складалася з одинадцяти осіб, серед них — сім жінок. Делегацію очолював Заступник Прем'єр Міністра Іван Курас, котрий був головою Національного Підготовчого Комітету. Членом делегації був і Амбасадор України в Китаї Його Екселенція Анатолій Плюшко. Крім офіційної делегації було сорок представниць недержавних Жіночих Організацій України.

В своїм слові на Пленарній Сесії Іван Курас, між іншим, сказав:

“Я маю високу честь і велике задоволення привітати учасників цієї історичної зустрічі від імени делегації України, котра вперше бере участь в праці Міжнародної Конференції по становищі жінки в ролі представника молодого незалежної держави в центрі Європи. В її народженні і затвердженні, жінкам нашої країни належить особлива роль, бо властиво вони не тільки донесли до сьогочасників генетичну пам'ять про київську княгиню Ольгу, але й інтелект державних мужів і жінок часів Київської Русі, Запорізької Січі, а також епохи державного і духового відродження України в ХХ столітті. Важлива роль належить жіночим недержавним організаціям в демократизації громадського життя, відродженні національної духовости і культури, забезпеченні міжетнічного миру і згоди, — адже Україна являється багатонаціональною державою, в котрій проживають представники майже 130 націй і етнічних груп.

Трудно оцінити роль жінки в миротворчій русі. Будучи третьою державою в світі по ядерному потенціалу, Україна добровільно відмовилась від ядерного озброєння. Ця ініціатива отримала високу оцінку світового суспільства, вона не в останню чергу була продиктована турботою нашої держави про майбутність жінок, про їхнє здоров'я, щоб вони родили і виховували дітей не для війни, а для мирного співжиття.

В рамках підготовки до IV Світової Конференції парламентом, урядом і іншими органами влади в липні цього року (1995) вперше проведено парламентські слухання про виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок. Крім того, Національний Оргкомітет, готуючись до Конференції в Пекіні, разом із жіночими недержавними організаціями, перевів ряд міжнародних науково-практичних конференцій. Спеціалісти прийшли до висновку: *de jure* Україна має прогресивне законодавство щодо жінок, відповідне світовим досягненням в галузі прав людини. Однак, конституційний принцип рівності чоловіків і жінок *de facto* ще не є регулятором стану жінок в суспільстві”.

На закінчення своєї промови Іван Курас заявив, що “в часі до 2000 року плянується:

- випрацювати єдину державну політику, спрямовану на комплексну розв'язку всіх проблем пов'язаних з дискримінацією жінок;
- виробити новий Кодекс Родини;

- створити спеціальні державні органи для рішення проблем дитинства і соціального сирітства;
- створити для жінок і дітей, котрі зазнали насильство в родині, спеціальні організації, куди вони могли б звернутися за допомогою і підтримкою, і де вони могли б тимчасово перебувати”.

Іван Курас також висловив думку, що “міжнародні конференції про становище жінок треба було б переводити не що 10 років, а кожні п'ять років. І було б доцільним перевести наступну конференцію в 2000 році, що дало б можливість оцінити здобутки останнього століття і заглянути в третє тисячоліття”. (Переклад з російської мови).

6 вересня Амбасадор України в Китаї Достойний Анатолій Плюшко з дружиною та штабом, в приміщенні амбасади, приймав делегатів, як з України так і з діаспори. Амбасадор привітав гостей, а після нього нас вітав представник китайського уряду. На китайську та з китайської мови перекладала молода панна — на запитання відповіла, що десять років вчила китайську мову і все ще й далі вчиться. Голова СФУЖО Оксана Бризун-Соколик привітала присутніх від діаспори.

Від 4-го вересня я брала участь у ранкових т. з. “briefings”, які відбувалися щодня від 8:00 до 9:30 ранку. Тут подавалися інформації про проведену попереднього дня і протягом ночі працю. Інформації були про такі:

- підготовка до Форуму почалася ще в 1990 році;
- деякі країни почали вводити закони про рівноправність, але в деяких державах ці закони є лишень *de jure* але не *de facto*;
- про зняття “brackets” навколо дискримінації супроти жінок;
- держави вдень погодилися, а увечері змінили свою думку і “brackets are back on” в одному чи другім із параграфів;
- потрібно мати ще одну конференцію на тему “Дія для рівноправности, розвитку і миру”.

Як відомо, англійська і французька мови являються офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй — всі переговори і “briefings” велися англійською мовою. Не було перекладачів на деякі мови і просили добровольців допомогти. До кінця Форуму затrudнено декілька додаткових перекладачів. Кожного ранку випускався документ т. з. “Negotiating Bulletin”, в якому стисло подавалося інформацію про працю головного комітету та робочих груп.

Від 10 ранку до 1 по полудні я була присутня на деяких Пленарних Сесіях, де виступали представники держав та світових організацій, як наприклад:

- Ms. Helga Konrad, Federal Minister for Women's Affairs of the Republic of Austria, яка сказала, що через традиційне відношення чоловіків до жінок, дис-

кримінація може мати різні форми. В державах потрібне економічне і соціальне забезпечення: уряд Австрії дає притулок жінкам-жертвам насильства і т. д.;

- Dr Magna Kovacs Kosa, Minister of Labour of the Republic of Hungary. Мадярська Конституція запевняє фундаментальні людські права без дискримінації. Не може бути справедливості без рівності. Економічна перебудова не може обезцінювати національні вартості. Тепер в Угорщині жінки займають високі посади і є відповідальні за своє життя.
- Madame Ntibantuganya Pascasie, First Lady of the Republic of Burundi. Рівноправність записана в Конституції країни, але мало що робиться. Жінки страждають скрізь, разом з ними страждає вся родина. Жінки платять тяжку данину: гвалтування, низька освіта, майже нікого немає на відповідальних посадах. Звернулася до інших держав з проханням про індустріальну допомогу.
- Senora Vilma Espin Gullet, President of Federation of Women of the Republic of Cuba. 36 років тому кубинці добилися свободи; в революції брали участь і жінки; встановлено безкоштовні соціальні послуги, школи для дітей, створені добровільні жіночі організації з понад тьохмільйонним членством. Ці жінки працюють добровільно в навчанні, особливо в "sex education". Легалізовано аборти в лікарнях, кількість населення зменшується завдяки добровільному вибору населення. Уряд і країна загрожені США та міжнародною блокадою, яка існує двадцять років від 1975 року, що привело до голоду, збідніння людей, економічного занепаду. Жінки і діти найбільше терплять голод і пониження. Уряд намагається тримати жінок залежними, і тому існує потреба для жінок займати високі посади в державі: жінки є відважні та вперті, бо мусять виховувати і годувати дітей, але жінок також найбільше експлуатують, вони є перші, кого звільняють з праці. Уряд і Федерація Жіночих Організацій підтримують Документ ООН.
- Mr. Alberto Fujimori, President, Republic of Peru. Всі родини в країні є багатодітні, багато з них — одинокі матері, котрі несуть подвійний тягар — праця і родина. Насильство супроти жінок карається законом. Інфляція — 7,000%; існує тероризм. Президент Перу сказав, що в своїй інавгураційній промові він пообіцяв покращення для жінок і дітей в усіх галузях життя на 50% до 2000 року. Не дивлячись на те, що країна дуже перенаселена і бідна, Католицька Церква перешкоджає введенню урядом "ligation and vasectomy", як способу плянування родини. В 1994 році економіка виросла на 13% — жінки являються головною силою в цьому "економічному чуді".

На одному з Пленумів промовляв Mr. James Wolfensohn, австралієць, новопризначений Президент Світового Банку. В своїй промові під заголовком "Жінки і трансформація ХХІ століття" він говорив: "Мене не потрібно перекопувати, що жінки являються абсолютним центром для тривалого економіч-

ного розвитку і соціальної справедливості. Так, як і багато інших, я завдячую своїй матері за її підтримку і надання мені напрямку у світі. Не дивлячись на прогрес протягом двох останніх декад, тяжка дійсність показує, що більшість жінок є недоживлені, неосвідчені, перепрацьовані та менше плачені ніж чоловіки. З 1,3 більйона людей, котрі живуть за один доляр на день або й менше — 70% це жінки. Протягом останніх трьох місяців я об'їздив понад 20 країн в Африці, Європі, Латинській Америці та на Середньому Сході, де я розмовляв з жінками на різних рівнях: по селах, в “сламс” і в приватних підприємствах та на урядовому рівні, що закріпило моє переконання у можливості великого економічного впливу, який жінки можуть мати. Це також підтвердило моє зобов'язання до критично-важливого використання їхнього таланту з рівною нагодою і справедливістю та з користю для всіх. Людські права, жіночі права мусять бути забезпечені. Міжнародна Асоціація Розвитку є основою для підсилення ролі жінок в розбудові, але жінки самі є ключем розбудови — первісним чинником зміни в їхній спільноті. Я приємно здивований прекрасними результатами для мільйонів родин, коли економічний потенціал жінок визволений. Досвід Банку успішних мікрокредитних програм для жінок в Бангладеш показав, що мала позичка в сумі 100 долярів бідній жінці для розвитку власного підприємства дає їй можливість допомогти родині подвоїти річний дохід та підняти її родину з бідноти протягом п'яти років”.

Володимира Лучків

Конференція Міжнародної Жіночої Ради

Від 15 до 23 червня 1997 року в Оттаві відбувалася 28-а Конференція Міжнародної Жіночої Ради державних народів, а жіночі організації, які не є членами МЖР, могли бути присутні на конференції, як обсерватори.

МЖР була заснована в 1888 році у Вашингтоні, в 1988 році відзначила 100-ліття свого існування.

У 20-их роках, у період самостійності України, Українська Жіноча Рада, яку тоді очолювала Софія Русова, була членом МЖР, а з втратою незалежності, Україна втратила і членство в МЖР.

На цьогорічній Конференції було зареєстровано 250 делегаток різних національностей, що є членами МЖР. Присутні були й представники організацій, які не мають членства в МЖР, як обсерватори.

В делегації з України були представниці-обсерватори: голова "Жіночої Громади" Марія Драч (її приїзд спонсорував Фонд Галини Гнатишин, що існує при Національній Жіночій Раді Канади), д-р Людмила Порохняк-Гановська — член президії Жіночої Громади, та Оксана Куц — координатор програми розвитку ООН в Україні.

Українські жіночі організації діаспори на конференції були представлені: від СФУЖО — Володимира Лучків та Мирослава Загребельна, від ЛУК — Ольга Заверуха, від ОУК — Ганна Мазуренко, Ганна Цірка, від СУ Америки — Анна Кравчук, Ірина Куровицька, Марія Томоруг. Ці організації належать до Національних Рад Канади і Америки і є складовими організаціями СФУЖО. А також, від СУ Канади: Галина Марко — член Національної Канадської Жіночої Ради.

Хоч Україна офіційно і не має членства в МЖР, ми були зворушені побачити наш блакитно-жовтий прапор між прапорами держав-членів МЖР.

Президентом останньої каденції МЖР була індонезійка Курасін Сумгаді. На 1997-1998 каденцію обрано Пніну Герцог із Ізраїля.

У програмі Конференції були семінари й доповіді на актуальні теми, що торкаються проблем жінок, дітей (особливо — дівчаток), забруднення довкілля та поставлено питання: "З чим ідемо в Трете Тисячоліття?".

Сьогоднішня технологія дає великі можливості використовувати нові винаходи в усіх ділянках життя. Завдяки поширенню інформації через сучасну

технологію мідії, навіть особи з фізичними вадами не повинні залишатися ізольованими.

На попередній 27-ій конференції НЖР у Саскатуні 1996 року, в 10-ті роковини Чорнобильської катастрофи, Організація Українок Канади через Національну Жіночу Раду Канади подала резолюцію до МЖР — “Допоможи дитині Чорнобиля” (“Support a child of Chornobyl”).

На пленумі цьогорічної конференції МЖР представила цю рекомендацію, а підтримала її Ірина Куровицька з рамени Національної Жіночої Ради США. Рекомендацію було прийнято одностайно.

Двохвилинний виступ д-р Людмили Порохняк-Гановської на тему Чорнобиля був прийнятий схвальними оплесками, хоч у програмі Конференції він не був запланований. Це стало можливим завдяки зв'язкам Ірини Куровицької в Національній Жіночій Раді Америки й ООН.

*Сидять зліва: д-р Людмила Порохняк-Гановська, Володимира Лучків.
Стоять зліва: Анна Кравчук, Мирослава Загребельна, Марія Драч,
Оксана Куц, Анна Заячківська, Ірина Куровицька, Марія Томоруг,
д-р Юлія Войчишин. Знімок зроблений після святкового
відкриття Конференції.*

Христина Бідяк

Участь СФУЖО у 107-ій Міжнародній Конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів у Нью Орлінс

Від 12-го до 15-го червня 1998 року в Нью Орлінс, Луїзіяна, відбулася 107-ма Річна Інтернаціональна Конвенція Генеральної Федерації Жіночих Клубів. До цього чарівного міста приїхало понад 1,000 делегаток з Америки та різних держав світу. В українській делегації взяли участь: голова Українського Золотого Хреста США — Наталя Іванів, голова Союзу Українок Америки — Анна Кравчук, голова Округної Управи СУА, Нью Джерзі — Марія Полянська і заступниця голови Світової Федерації Українських Жіночих Організацій — Христина Бідяк.

*Христина Бідяк на конвенції GFWC
у Нью Орлінс, Луїзіяна 1998.
Вхід на залю.*

Святкове відкриття Конвенції відбулося надзвичайно урочисто. До великої залі входили голови штатових централей, представники міжнародних організацій і члени Екзекутиви Генеральної Федерації. Провідна ідея та гасло Конвенції: "Відзначимо жінок минулого, сучасного, майбутнього" (Celebrate Women: Past, Present and Future).

Програма Конвенції була різноманітною та цікавою. Відбулися робочі сесії та інформативні семінари на сучасні теми. Була зворушлива доповідь молодій журналістці Paula Bock, яка виграла журналістичну нагороду імени Jane Cunningham Croly/GFWC 1998. Вона розповіла про трагедію війни, та переживання під час її дворічного перебування у селі на границі Бурми і Тайланду. Цікавими були доповіді актора Hugh O'Brien, який поставив собі за мету допомагати молодим потребуючим студентам по цілому світі через програму "НОВУ", як також і доповідь Т. Traeder — авторки книжки "Girlfriends — Invisible Bonds" про відносини між жінками, про важливість дружби в житті. Dr. Susan Blumenthal — дорадник до Департаменту Здоров'я у Вашингтоні, подала турбуючу інформацію про стан здоров'я жінок у світі.

На міжнародному полуденку, голова Федерації Faye Dissinger представила делегаток із різних країн світу та підкреслила важливу роль і велику працю, яку виконують члени міжнародних організацій.

Упродовж конвенції панувала дружня атмосфера. Приємно було почути, що жінки присвячують багато свого часу та енергії добровільній праці для покращення життя і допомоги іншим.

Оксана Соколик

109-та Конвенція GFWC

17-20 червня 2000 року в місті Бостон, Масачусетс, відбулася 109-та Міжнародна Конвенція Генеральної Федерації Жіночих Клубів — General Federation of Womens Clubs (GFWC). Конвенції GFWC відбуваються щороку, місто і штат проведення конвенції змінюються кожного разу. Підготовчу працю по проведенню конвенції щоразу проводять інші відділи/клуби — члени Федерації. Перевибори відбуваються що два роки. Це саме був рік перевиборів.

Конвенція відбулася під гаслом “A Rainbow of Service — spanning the new millennium.” Головними темами конвенції була боротьба за екологічно чисту Америку і світ, боротьба зі злочинністю.

На конвенцію приїхало 902 делегатки з 51-го штату з правом голосу та багато гостей із усіх штатів Америки і з-поза країни. Цим разом присутніми було 34 делегаток з шести країн: Аруба, Бразилія, Литва, Україна, Ямайка і Японія.

На святковому відкритті у величезній залі, сиділи делегації з назвами своїх штатів чи країн. Поміж ними був напис “Україна”.

На залю входили голови делегацій із прапором штату, а також голови неамериканських організацій, афілійованих з GFWC. Перед ними церемоніально вносили прапор держави, яку вони представляли.

На залю внесено і український прапор, за ним у вишиваних блюзках увійшли ми з Наталею Іванів, головою однієї із складових організацій СФУЖО — Українського Золотого Хреста США. Ми чулися гордими маршувати за прапором своєї незалежної держави, під оплески тисячі присутніх. Одна жіноча організація України з Харкова є членом GFWC, але досі їхня делегатка не була присутня на конвенціях.

Рясними оплесками вітала заля попередніх голів GFWC. Прочитано привіти від президента Біла Клінтона, Гілларі Клінтон, сенаторів та багатьох визначних осіб.

На бенкеті, присвяченому міжнародним делегатам, з парадом впроваджували нас у залю. Потім делегаткам надали можливість розповісти про працю своїх організацій. Я мала нагоду сказати в обмеженому часі слово про працю СФУЖО за останній рік. Розказала про Європейську конференцію СФУЖО, про нашу співпрацю з Україною, подала радісну вістку про те, що в наступному місяці в Гельсінках Міжнародна Жіноча Рада — International Council of Women

відновить членство України, яке Україна втратила в 1925 році після втрати державности. Наталія Іванів розказала про діяльність УЗХ.

Присутніми на бенкеті були: Мотря Слоневська, заступниця голови Союзу Українок Америки з Арлінгтону, і Сузанна Шпак, голова Бостонського відділу СУА.

Учасниці конвенції мали можливість взяти участь у різних "робітнях" та почути визначних промовців.

Федерація, заснована в 1890 році, від початків існування старається покращувати життя людей не тільки в Америці, але й в цілому світі. Для цього членки пожертвували мільйони годин добровільної праці. Федерація є відповідальна за 75 публічних бібліотек Америки і постійно доповнює їх книжками. Кожної конвенції делегатки дарують багато своїх книжок, які потім розподіляються бібліотекам.

Дуже активна є група молоді — GFWC Junior Club, їх багато в американських жіночих організаціях. Їхній проєкт "Змінити життя дитини" заохочує творчість, забави, поширює виховні можливості, вчить не допустити до випадків тощо. Звіт подав 8,315 проєктів поодиноких клубів у США, для їх втілення зібрано понад три мільйони доларів. Жінки подарували понад п'ять мільйонів годин часу добровільної праці. Членки заявили гордість бути учасницями такого проєкту!

Програма конференції включала відвідини історичних місць Бостону. Це була інтенсивна прогулянка містом, що тривала понад годину. Ми ходили "Бостонською стежкою Свободи", оглядали історичні місця, де творилася американська незалежність. Все прекрасно збережене. Американці гордяться і шанують своє минуле. "Стежкою" ходять щоденно тисячі людей.

Перевибори в GFWC відбуваються тільки на деякі пости. Всі становища є на два роки. Президентом автоматично стає президент-елект, яка займала позицію першої заступниці президента, а перед тим була другою заступницею. Та ж сама особа мусіла бути перед тим в ексекутиві на становищах скарбника, секретаря. Тож стати президентом вона готується кілька довгих років і вступає на це становище добре підготована. Резиденція президента організації завжди міститься у Вашингтоні, де GFWC має бюро у прекрасному власному будинку. Свою дворічну каденцію закінчила Максін Скарбро з Вест Вірджинії, новим президентом обрано Шелби Гамлет із Вірджинії.

Конвенція була успішна, дала можливість делегаткам зустрітися особисто, обговорити і вирішити багато важливих справ. Обмін думок збагатив нас усіх новими ідеями.

З погляду управи GFWC, щорічне зусилля організувати і провести конвенцію є корисним, бо час летить, проблеми накопичуються, життя приносить багато нового і треба вчасно реагувати на пульс сучасності.

Наступна 110-та Конвенція відбудеться в червні 2001 року в Сент Пол, Міннесота.

Оксана Бризгун-Соколик

Гельсінки - 2000

2-7 липня у Гельсінки, Фінляндія, відбулася 29-та Генеральна Асамблея Міжнародної Ради Жінок — International Council of Women, або коротко ICW — МРЖ.

Членами цієї міжнародної жіночої федерації можуть стати об'єднані жіночі організації — національні ради поодиноких держав. МРЖ заснована в 1888 році у Вашингтоні та вважається найстаршою жіночою неурядовою організацією (NGO). ICW має 77 членів.

СФУЖО, як світова федерація, вважається рівноправною з ICW, наші складові організації входять до складу національних рад держав. Наприклад, членами національних рад є СУА в Австралії, ОУК та ЛУК у Канаді, СУА в Америці, а теперішня голова СУ Америки, Ірина Куровицька, була головою Національної Ради Жінок Америки. Голови СФУЖО або члени Екзекутиви брали участь у Асамблеях, як гості-обсерватори.

Святкове відкриття 29-ої Асамблеї відбулося у неділю, 2 липня в університетській аудиторії та почалося виконанням струнного тріо Яна Сібеліуса. Президент ICW Пніна Герцог відкрила конференцію. Зі словом привіту виступили президент Фінляндії Таря Галонен, віце-ректор Гельсінського університету Раїя Солламо (обидві — визначні жінки Фінляндії), директор Юнеско Інґеборґ Брайнес та директор одного з відділів Світової Організації Здоров'я (World Health Organization) Памела Гартіґан.

Стоячи, оваціями вітали головну доповідачку, стареньку Гелві Сіпла, почесну голову Національної Ради Жінок Фінляндії. Тема її доповіді — “МРЖ 112 років за мир”. Це вона, колишня голова ICW, довгим старанням досягнула те, що в 1975 році в Мехіко відбулася перша державна і NGO конференція в справах жінок.

Вечір закрила Паіві Варпасуо — президент Національної Ради Жінок Фінляндії.

У понеділок, на першій пленарній сесії, прочитано імена присутніх голів жіночих організацій із 35 держав світу.

Хвилиною мовчання вшановано визначних жінок національних Рад, які відійшли у вічність за останні три роки.

Ведуча сесією попросила до слова привіту голову СФУЖО. Французькою та англійською мовами я подякувала президентці Пніні Герцог та членам Ради за те, що вони “відкрили двері та серце” нашим сестрам з України. У своєму

*Друга зліва: Пніна Герцол, президент ICW;
третя зліва: Ірина Голуб'єва,
голова Національної Ради Жінок України.*

слові я пригадала присутнім, що Україна була членом МРЖ ще в 1920 році, але стративши незалежність держави, втратила і членство в МРЖ.

Українською мовою я привітала делегацію України, яку саме мали приймати до МРЖ

Нові кандидати-держави до ICW були: Азербейджан, Брунеї Дарессалам, Конго, Сенегал та Україна. Присутні 250 делегаток голосували. Як прийшла черга на Україну, за неї не голосували. Членство України відновилося спонтанними оплесками присутніх.

Ірина Голуб'єва, голова Національної Ради Жінок України, в короткому слові англійською мовою познайомила делегаток з Україною, яка знаходиться в центрі Європи, а не далеко на сході, як це прийнято вважати дотепер. Ірина Голуб'єва, яка очолювала 10-членну делегацію з України, познайомила присутніх з працею і плянами НРЖУ.

Учасницями цієї радісної хвилини з діаспори були, крім голови СФУЖО: Володимира Лучків — заступниця голови СФУЖО, Ірина Куровицька — голова СЧА і колишня голова Національної Ради Жінок Америки, Марія Томоруг — заступниця голови СЧА, та Марія Комарницька — колишня голова Ліги Українських Католицьких Жінок Канади.

Понеділок ввечері — день амбасад. Амбасадори запросили до себе делегаток та гостей із своїх країн. Ми мали приємність бути в амбасадора Канади. Крейг МекДоналд з дружиною запросили понад 30 осіб, пропонуючи щедру вечерю та приємне товариство.

У четвер рано ми мали приємність познайомитися з дружиною амбасадора України, енергійною і приятельською проф. д-р Оленою Подолевою. Вона прийшла відпровадити українську делегацію, яка того ж дня відлітала додому. Пополудні ми відвідали нашого амбасадора у його резиденції на острові Кулосаарі. Проф. д-р Ігор Подолев розказував про свою працю, цікавився проблемами СФУЖО. Йому та його дружині ми подарували деякі видання СФУЖО. Ми були вдячні, що ледве повернувшись до Гельсінки, в навалі праці, амбасадор знайшов час з нами зустрітися.

Асамблея тривала 5 днів. Один день був присвячений темі — “Жінка у фінляндській культурі”. Учасниць знайомили з видатними жінками Фінляндії в літературі, мистецтві тощо.

За чотири дні відбулося 8 пленарних сесій, де обговорювалися зміни статуту, резолюції, кандидатки представляли себе на певні позиції в управі ICW, відбувалося голосування. Також проводилися засідання — праця окремих комісій.

Хоч окремих доповідей на пленарних сесіях не було, цікаво було слухати дискусії жінок різних континентів, культур, які все ж таки вміли дійти до спільних висновків. Говорилося, наприклад, про Маніфест ICW, перша точка якого вимагає респектувати кожне життя, друга відкидає насильство. Пніна Герцог пригадала, що у проблемах конфліктів не можна подавати імени, подію, чи географічне уточнення. Говорити тільки загальною. Думаючи логічно над тим твердженням, у мене виринуло питання. От, наприклад, Чечня. Котре життя дорожче? Тих, що післані воювати, окупувати, чи тих, що століттями стараються здобути свою незалежність, а їх, їхніх жінок і дітей рівняють із землею... А чи одних і других?... А Ізраїль і Палестина? А Югославія? Чи “мир” коштом поневолення, чи вільне життя тим, що бажають жити вільно? Ці складні питання не під силу вирішувати поодиноким організаціям. Однак, справедливий тиск на суспільство, на уряди держав може вплинути на вирішення не однієї проблеми.

Місто Гельсінки гостило делегаток полуденком у міській ратуші та дало нагоду ще одній жінці фінляндського уряду — заступниці відсутнього посаdnика міста, познайомити нас з цікавою архітектурою ратуші та працею міської Ради. Президент Пніна Герцог передала подарунки від ICW і від посаdnика міста Єрусалиму посаdnикові Гельсінки.

Міністер здоров'я і суспільних служб Осмо Соїнінваара запросив учасниць на прийняття, яке відбулося в бенкетовій залі Уряду Фінляндії. У його відсутності, вітала нас заступниця міністра. Ці дві гостини дали нам змогу познайомитися, поговорити у невимушеній атмосфері. Ми захоплювалися жінками Фінляндії, яких майже 30% є послами до Парляменту в уряді держави, включно з президентом!

Делегатки мали змогу оглянути оригінальний пам'ятник Янові Сібеліусові, який виконала скульптор Еїла Гілтунен. Подивлялися ми всі надзвичайну

В Українській Амбасаді.

*Справа: Ярослав Соколик, Олена Подолева, Марія Комарницька,
Ігор Подолєв, амбасадор України, Оксана Соколик,
Володимира Лучків.*

церкву, викопану в скелі зі скляним дахом, через який пробивається світло, створюючи містичну атмосферу молитви.

29-та Асамблея ICW — МРЖ закінчилася бенкетом, проголошенням складу нової управи та постановою усіх присутніх змагати до тіснішої співпраці, кращого співжиття народів світу, до більшого добробуту в цілому світі та до справедливості і рівноправності людини в новому тисячолітті.

29-та Генеральна Асамблея була успішна, дала нагоду обмінятися думками, досвідом праці та плянувати майбутнє. Для нас найважливіше: ми привітали наших сестер з України зі вступом у світове товариство — Міжнародну Жіночу Раду.

***Співпраця СФУЖО з
СКВУ-СКУ та УВКРадюю***

Стефанія Савчук

Співпраця СФУЖО зі Світовим Конгресом Вільних Українців

Українки, об'єднані у СФУЖО, з радістю привітали почин Панамериканської Конференції — створити орган об'єднання української спільноти у вільному світі. Це зреалізовано в 1967 році на Першому Конгресі СКВУ в Нью Йорку. Свою радість і підтримку організовані українки засвідчили численною участю в цьому першому Конгресі. На ньому до Секретаріату СКВУ вибрано голову СФУЖО Олену Залізник.

На Конференції представників Суспільної Служби Українців Канади і ЗУАД Комітету з США обрано організаційний комітет для створення Світової Ради Суспільної Служби СКВУ, до якого увійшли українки — мгр. Оля Даниляк, Євгенія Янківська, Стефанія Савчук і інші. У 1969 році оформлено Світову Раду Суспільної Служби СКВУ з осідком у Торонто під проводом мгр. Олі Даниляк і членів Екзекутиви: Євгенії Янківської, Стефанії Савчук та інших. Ця Рада діяла в Торонто до 1971 року, потім її осідок перенесено до США. В її праці були ще заангажовані д-р Марія Квітковська і Стефанія Пушкар з рамени СФУЖО.

Черговий II Конгрес СФУЖО відбувся 1-4 листопада 1973 року Торонто. Вважаючи, що статус СФУЖО у СКВУ, як світової установи, не є задовільним, щоб можна було спільно зміцнити наші сили для досягнення важливіших цілей і стремлінь, я — як голова СФУЖО, вважала кінцевим докласти зусиль для досягнення належного статусу СФУЖО в СКВУ.

У підготовці до II Конгресу я включилася у працю Організаційної і Статуткової Комісії. До Статуткової Комісії запрошено теж Євгенію Янківську. З великим трудом і після довгих дискусій вдалось здобути для СФУЖО позицію 2-го заступника Президента СКВУ і одне місце для представниці СФУЖО в Секретаріаті СКВУ. Згідно з прийнятим на II Конгресі СКВУ статутом обрано другим заступником президента СКВУ голову СФУЖО Стефанію Савчук, а до Секретаріату СКВУ увійшла мгр. Ірина Пеленська.

Протягом каденції приступлено до оформлення Комісії Прав Людини — від СФУЖО делеговано до тієї комісії Олександрю Ковальську. КПЛ очолив сенатор Павло Юзик, а Олександра Ковальська стала заступницею голови.

Приймаючи участь у засіданнях Президії, які відбувались майже що два-три тижні, і щорічних Пленарних Сесіях СКВУ, я мала нагоду інформувати провід СКВУ про важливіші пляни і дії СФУЖО, що давало нам можливість координувати нашу діяльність та зміцнювати нашу співпрацю.

Коли ООН проголосили 1975 рік Міжнародним Роком Жінки, і в тому році відбувалась Міжнародна Жіноча Конференція в Мехіко, — в ній брали участь не лиш українки, але були теж представники СКВУ. В той час Президія СКВУ помістила у відомій газеті "Нью Йорк Тайме" статтю на повну сторінку за підписом Президента СКВУ о. д-ра В. Кушніра і голови СФУЖО Стефанії Савчук в обороні переслідуваних, репресованих і ув'язнених жінок-матерів, їхніх дочок і синів. Кошт цієї сторінки покрила Президія СКВУ.

Петиції в обороні гноблених, запроторених у в'язниці та психіатричні заклади, підтверджені тисячами підписів, зібраних у різних країнах світу, наші провідники СКВУ, СФУЖО, Комісії Оборони Переслідуваних і Комісії Прав Людини вручили чинникам ООН.

Для успішности і діловости у праці Президія СКВУ узгіднювала відповідний розподіл функцій між своїми членами. Мені припало завдання координувати працю з жіночим громадським сектором.

Коли ООН проголосила 1979 рік Роком Дитини, створено Світову Комісію Українського Року Дитини при СФУЖО, яку очолила мгр. Ірина Пеленська. З її рамени створено десять Крайових Комісій УРД в дев'яти країнах. Звернення підписали Президент СКВУ, голова СФУЖО і голова Світової Комісії УРД. У бюлетені СКВУ поміщено статтю Ірини Пеленської під назвою "Рік дитини в українській діаспорі". До різних акцій СФУЖО в тому році належить видання листівки під гаслом "Будьмо друзями" чотирма мовами, накладом 10.000 примірників. У виданні листівок допомогла Президія СКВУ, покриваючи кошт друку.

На сторінках бюлетеню СКВУ було вміщено звіт про III Конгрес СФУЖО, що відбувся 24-29 травня 1977 року в Торонто, Канада.

У підготовці III Конгресу СКВУ працювали представниці СФУЖО в різних комісіях і Світових Радах. Наприклад: Статутіву Комісію очолювала Іванна Рожанковська, в Резолюційній працювала Стефанія Савчук, у Світовій Раді СС д-р Квітковська і Євгенія Янківська, в КПЛ Олександра Ковальська та інші. Працюючи в Резолюційній Комісії я збрала прислані проекти резолюцій, помножила їх і роздала всім членам Резолюційної Комісії. На Конгресі зарядила засідання всіх членів Комісії, зреферувала про пророблену працю і прохала уконститувати Комісію. Працюючи в Номінаційній Комісії просила проф. Петра Стерча перебрати провід.

На III Конгресі СКВУ, що відбувся у листопаді 1978 року, до Почесної Президії увійшла голова СФУЖО Лідія Бурачинська, до Ділової Президії заступниця Віра Бучинська, а в Президії Конгресу була Стефанія Савчук, почесна голова СФУЖО. Багато делегаток, членок Управи СФУЖО чи складових організацій, працювали в різних комісіях Конгресу, так що організоване жіноцтво було добре репрезентоване на III Конгресі СКВУ. Згідно із ухваленими точками статуту на Конгресі обрано від СФУЖО до Президії СКВУ:

- Стефанію Савчук, заступницю Президента,
- Олександру Ковальську, члена Президії,
- Іванну Рожанковську, члена Секретаріату,
- Ольгу Заверуху, члена Контрольної Комісії.

Від СФУЖО до Світової Ради Суспільної Служби обрано:

- д-р Марію Квітковську, заступницю голови,
- Євгенію Янківську, представницю СФУЖО.

До Контрольної Комісії і Ради Суспільної Служби СКВУ від СФУЖО увійшли Стефанія Савчук, Олександра Ковальська і Христина Навроцька.

Опісля узгіднено зі мною обов'язок зарядження нарад з членами Президії СКВУ в Канаді чи т. зв. робочих сесій для розглянення специфічних справ та виконання ухвал на засіданнях Президії чи Пленарних Нарадах СКВУ.

У 1979 році, коли Президія СКВУ намітила відзначення роковин голоду, мені доручено було зібрати матеріял і накреслити плян праці. Я збрала друковані матеріяли і переговорила з різними людьми, що пережили голод. На підставі того опрацювала плян відзначення, який представила Президії.

Вважаю, що ми здобули відповідне місце для СФУЖО і можемо з довір'ям глядіти вперед на підготовку до IV Конгресу СКВУ, що відбудеться в 1983 році.

д-р Марія Квітковська

СФУЖО у співпраці із СКВУ-СКУ

СФУЖО завжди змагала до об'єднаної дії всіх українців. Від самого початку заснування СКВУ, СФУЖО включилося до праці в цій найвищій структурній установі. Спочатку СФУЖО не мала відповідного для неї місця в керівних органах СКВУ, але поступово змінювався статут СКВУ, і наші старання увінчувалися успіхом.

Під сучасну пору СФУЖО має три місця в Президії — місце 2-го заступника президента СКВУ і два місця в Секретаріаті, та одну представницю в Контрольній Комісії.

На цю каденцію від СФУЖО до СКВУ увійшли:

- Стефанія Савчук, Марія Квітковська і Олександра Ковальська до Президії СКВУ,
- Іванна Рожанковська і Ганна Мазуренко до Секретаріату СКВУ,
- Ярослава Шеремета до Контрольної Комісії.

В Конгресових Комісіях працювали: в Номінаційній — Стефанія Савчук, у Верифікаційній — Олександра Ковальська, в Статутівій — Іванна Рожанковська (голова) та Марія Квітковська.

Членки СФУЖО працюють в різних Радах і Комісіях СКВУ: Олександра Ковальська і Марія Долішна — в Комісії Прав Людини, Наталія Іванів та Євгенія Янківська — в Світовій Раді Суспільної Служби, Лідія Бурачинська — в Раді Культури. Комісію Декади Родини очолила Оксана Бризгун-Соколик, а Статутову Комісію очолила Марія Квітковська. Представниці СФУЖО на постах в керівних органах СКВУ беруть участь у засіданнях Президії і Секретаріату.

Після V Конгресу СФУЖО продовжує активну участь у праці СКВУ. В цій каденції з рамени СФУЖО до Президії СКВУ входять: Марія Квітковська (заступник президента), Оксана Соколик і М. Савчак. До секретаріату входять: Ірина Вжесневська та Наталія Іванів. Головою контрольної комісії є Ярослава Шеремета.

У праці Комісії Прав Людини бере участь Олександра Ковальська — заступниця голови. Співпрацюємо також зі Світовою Координаційною Виховно-Освітньою Радою, Світовою Радою Суспільної Служби та комісією Декади Родини. Наші представниці мають можливість інформувати про пляни і працю СФУЖО, що дає можливість координувати працю.

Перед і під час V Конгресу СКВУ в 1988 році представниці СФУЖО брали участь у праці різних комісій: Статуткової (очолювала Марія Квітковська), Номінаційної (Оксана Соколик), Резолюційної (Ірина Вжесневська), Верифікаційної (Олександра Ковальська). На одному із полуденків Оксана Соколик виголосила доповідь на тему "Українська жінка і сучасність".

Оксана Соколик

Співпраця СФУЖО зі Світовим Конгресом Вільних Українців - Світовим Конгресом Українців

СФУЖО є однією з організацій-засновників СКВУ, тепер СКУ. Згідно із статутом СКВУ/СКУ голова СФУЖО є другою заступницею президента СКУ.

В Президії СКВУ до Конгресу 1993 року другою заступницею президента була д-р Марія Квітковська, попередня голова СФУЖО. В Президії СКУ від СФУЖО було ще дві представниці — Марія Савчак і я, а в Секретаріаті — Ірина Вжесневська та Наталія Іванів. Як член Президії СКУ, я також була членом Світової фундації СКВУ.

Від VI Конгресу СКУ (1993 рік) функцію заступниці президента СКУ перебрала я, як голова СФУЖО, бо нас вибирають на час п'ятирічної каденції СКУ. Членами Президії СКУ стали ще Анна Кравчук та Марія Підкович (до дня її резигнації, тепер її пост перебрала Уляна Стек-Коваль). В Секретаріаті працюють Ірина Вжесневська та Наталія Іванів. До VI Конгресу СКУ в Контрольній комісії була Ярослава Шеремета, по Конгресі — Тетяна Дячинська.

В Комісії прав людини нас представляла Олександра Ковальська. Тому що не було фінансів оплачувати працівника комісії — ведучої КПЛ, комісія ця перестала працювати від VI Конгресу. Аж у червні 1997 року відновлено працю комісії з новою назвою "Комісія людських і громадських прав". В комісії далі співпрацює Олександра Ковальська. Наші представниці брали участь у праці VI Конгресу СКУ, а в праці Верифікаційної комісії приймала участь Ярослава Шеремета.

На VI Конгресі СКВУ змінено статут та назву на "Світовий Конгрес Українців". На відкритті я мала шану привітати VI Конгрес від СФУЖО. На Пленарній сесії виголосила одну з трьох головних доповідей — моя доповідь була про працю і напрямні СФУЖО. На закінчення Конгресу на великій маніфестації в Мейпл Лів Гарденс мала приємність представляти генерала Валентина Мороза, головного доповідача імпрези.

На Регіональній Конференції СКУ у Варшаві в 1994 році мене заступала голова Союзу Українок у Польщі Катерина Сіроцька. В жовтні 1994 року я їздила до Нью Йорку на наради СКУ і громадську зустріч. В лютому 1996 року на пленарній сесії я мала доповідь "Збереження нашої ідентичности".

За рекомендацією СФУЖО в січні 1995 року Ярослава Шафранюк дістала від СКУ найвище громадське відзначення — медалю св. Володимира. У Світо-

*Конгрес СКВУ, 1993 рік.
Виступає голова СФУЖО Оксана Соколик.*

вій фундації СКУ мене обрали заступницею голови Фундації. Засідання СКУ відбуваються приблизно десять разів на рік, крім того щороку відбуваються пленарні сесії та по три, а останньо тільки по два засідання поширеної Президії. Крім того бувають непередбачені засідання та зустрічі.

Співпраця з СКУ є позитивна та конструктивна. Спільними силами скоріше осягнемо нашу мету — зберегти національну ідентичність у всіх країнах нашого поселення та допомогти збудувати міцну щасливу Україну.

Оксана Соколик

Українська Всесвітня Координаційна Рада і Всесвітні Форуми Українців

В часі Першого Світового Форуму Українців у Києві, який підготував і скликав Уряд України в Першу Річницю Незалежності в серпні 1992 року, з великим ентузіазмом зродилася думка створити надбудову, яка б координувала працю України та організацій Східної і Західної діаспор, уможливлувала б контакти одних з другими, об'єднувала все українство світу і України.

Так створено Українська Всесвітня Координаційна Рада. На основуючих зборах були присутні від СФУЖО голова д-р Марія Квітковська та заступниця голови Оксана Соколик. Головою УВКР обрано Івана Драча та призначено по 14 членів Ради від кожної вищезгаданої частини.

В січні 1993 відбулися перші збори для обговорення та прийняття статуту, остаточний проект якого було затверджено в грудні 1995 року. На це перше засідання прибула голова СФУЖО Оксана Соколик.

У статуті нової організації Україна, Східна і Західна діаспори мали по два заступники голови УВКРади, які дана частина вибирала сама поміж собою. Логічним вибором від Західної діаспори були президент СКУ та голова СФУЖО.

Збори УВКРади відбувалися кожного року. На щорічні збори їздила голова Оксана Соколик, а як не могла, в роках 1994 та 1995 в заступстві були Катерина Сіроцька — голова Союзу Українок Польщі, Наталія Кравчук — член Головної Управи СУП, та Марія Чабан — голова Краківського гуртка СУП. В 1997 році на щорічних зборах УВКРади були голова Оксана Соколик, заступниця голови Володимира Лучків, а в 2001 році члени Екзекутиви: Оксана Соколик, Володимира Лучків, Наталія Даниленко та Мирослава Загребельна. На зборах 2002 голову СФУЖО заступала Ірина Куровицька, голова СУА. СУА є одним з найновіших членів УВКР.

Членство в УВКРаді та наша участь у співпраці є дуже важливими та корисними. Там, крім членів з України, маємо змогу зустрітися з представниками Східної діаспори, знайомитися з ними, довідатися про їхні успіхи та проблеми.

Діяльність УВКРади ще шукає доріг праці та співпраці. Це нове тіло охоплює колосальні географічні простори, а з тим різноманітні політичні, економічні та культурні проблеми поодиноких держав світу та їх мешканців.

*На зустрічі з президентом України
після зборів УВКРади, Київ, 1999.*

*Зліва: М. Парижа, Казахстан, Я. Соколик, О. Соколик,
Ю. Чайківський, Естонія, президент Л. Кучма,
С. Мансуров-Ковригенко, Ташкент,
П. Жигло, Санкт-Петербург, М. Шкамбара.*

УВКРада має постійне бюро в Києві, де є голова, тепер Богдан Горинь, та де постійно працює секретаріят. УВКРада видає періодичну газету "Український Форум", де друкуються статті про життя українців, головню Східної діаспори.

Велику роль відіграє УВКРада у підготовці та проведенні Всесвітніх Форумів України. Форум проголошує та фінансує Уряд України, Президент покликуює Організаційний Комітет, членами якого є багато представників з УВКР. Відбулися вже три Форуми: в 1992, 1997 і 2001 роках. Тому, що УВКРаду було засновано щойно в 1992 році, вона була заангажована в останніх двох Форумах. Голова СФУЖО була покликана до Комітетів підготовки останніх двох Форумів.

Всесвітній Форум Українців — це грандіозна зустріч кілька тисяч українців з цілого світу з багатою програмою доповідей, круглих столів, мистецькою програмою, виступом Президента, членів Уряду та визначних осіб України та діаспори. Голова СФУЖО завжди була запрошена до почесної Президії та виступала з доповіддю/словом.

Під час проведення Форуму УВКРада відбуває свій Форум (конгрес) та вибирає нову Управу.

На засіданні УВКРади, Київ.

Зліва: Ярослав Соколик, Василь Верига, Алена Пашко, Ярослава Хортяні, Оксана Соколик, Н.Н., Павло Мовчан з дружиною, В'ячеслав Чорновіл.

Десята річниця незалежності України, Київ, 2001.

Після засідання УВКРади.

Зліва: Володимира Лучків, Оксана Соколик, Мирослава Загребельна, Ірина Спех.

*На нараді УВКРади, Київ.
Зліва: Оксана Соколик, Ліля Григорович,
Аскольд Лозинський, Михайло Горинь.*

*Літературні
конкурси СФУЖО*

Маруся Бек

Маруся Бек народилася в лемківській родині у Форд Сіті, Пенсильванія, 29 лютого 1908 року. Батьки вислали її разом з братом Іваном в Україну вчитися. Там належала до Пласту.

В книзі "Історично-мемуарний збірник Чортківської округи" один з авторів, колишній в'язень, пише: "...Поміж в'язнями в іншій камері був американець Бек, якого разом зі сестрою Марусею батьки вислали перед війною до українських шкіл в Галичині, і тут їх захопила війна. Сестра Маруся приходила під тюрму з передачами від українського громадського комітету. Ми з цікавістю приглядалися їй з вікна камери..."

У 1925 році Маруся Бек повернулася до Америки і поступила на студії права в Пітсбургу. Тут з братом організувала українські школи, диригувала оркестрою мандолін, заохочувала до праці театральні групи. У Пітсбурзі заснувала 27-ий відділ СВА. В 1932 році СВА готувався до Першого Жіночого Конгресу — І Конвенції СВА. Маруся Бек виголосила на Конгресі промову українською і англійською мовами.

В 1933 році Маруся Бек повідомила листом голову СВА Олену Лотоцьку, що "...вирішила видавати місячник-журнал для українських жінок та молодих дівчат". Після подолання проблем у травні 1933 року появилось перше число "Жіночого Світу". Редакторкою і видавцем була Марія Бек. Річна передплата коштувала 2 долари, а поодинокі числа — по 15 центів.

Через економічну кризу та інші ускладнення в березні 1934 року вийшло останнє число "Жіночого Світу".

В 1933 році Марусю Бек запрошено стати "менеджером" Українського Павільйону Світової Виставки в Чикаго.

Пізніше вона переїхала до Детройту, де включилася у політичне життя. Там її назвали "Lady of firsts".

У 1970 році Маруся Бек пішла на пенсію.

У 1980 році проголошено в Детройті резолюцію, де читаємо:

"...first woman to be elected to the Detroit Common Council; first woman elected as president pro tem of the council; first woman to be elected as president of the Detroit Council (1952-1962); first woman to serve as acting mayor of Detroit (1958-1962); first woman to hold a position on the Detroit Election Commission, and first to be elected for a cumulative period of 20 years.

Her ability, courage, candor, and complete commitment to public service won for her the trust and confidence of Detroit citizens."

Маруся Бек заснувала Літературний фонд СФУЖО в 1958 році та своєю фінансовою допомогою дала нагоду Екзекутиві СФУЖО організувати літературні конкурси.

На одному з вечорів роздачі нагород Літературного конкурсу в Торонто Маруся Бек сказала: "Навіть камінь, який котиться згори, залишає слід за собою. Я також хотіла цим конкурсом залишити хоч малий слід за собою..."

Оксана Соколик

Олена Залізняк

Перший Літературний Конкурс СФУЖО

По закінченні Світового Конгресу Українських Жіночих Організацій в Нью Йорку в 1959 році проголошено конкурс на літературний твір — новелю або сюжетне оповідання, авторкою якого була б українська жінка. Вже сам цей факт був небуденною подією в житті українського зорганізованого жіноцтва.

Незвичайним було те, що це вперше в історії українського жіночого руху проголошено такий конкурс. Фундаторкою літературної нагороди стала урожденка США, дочка давніх імігрантів, Маруся Бек, яка здобувши своєю працею і здібностями визначне становище голови Міської Ради великого мільйонного міста Детройту, не забула своїх обов'язків української жінки-громадянки і, крім інших виявів громадського наставлення, засвідчила своє патріотичне почування жестом меценатства жіночій літературній творчості — в признанні успіхів Конгресу.

Складаючи на ту ціль \$1,000, які мають бути використані як дві рівнорядні грошеві нагороди по \$100 упродовж п'яти літ, фундаторка передала справу Літературного Конкурсу Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій, а саме, переведення конкурсу довірила редакціям двох жіночих журналів "Жіночий світ" в Канаді та "Наше життя" і США та створеному ними комітетові.

У склад комітету входили: редактор журналу "Жіночий світ" Стефанія Бубнюк, редактор журналу "Наше життя" Лідія Бурачинська та запрошені ними Стефанія Пушкар, д-р Наталія Пазуняк і Марта Тарнавська, відомі читачкам наших журналів з їх дописів на літературні та інші теми та активної громадської діяльності.

Комітет діяв у Філядельфії в домі Союзу Українок Америки, де в редакції його журналу "Наше Життя" редактор Лідія Бурачинська переводила всю організаційну, редакційну і технічну підготовку. Від хвилини проголошення конкурсу на сторінках жіночих журналів і в загальній пресі, справа ця була предметом загального зацікавлення тих, що слідкують за успіхами творчості українських робітниць пера.

Однак, Комітетові Конкурсу не легко було зразу збагнути яка буде реакція самих письменниць, який їх відгук. Бо ж це був небувалий до цієї пори почин.

Проголошений зразу, може таки за короткий реченець конкурсу, прийшлося продовжити. А коли і в другім реченці не надходило надто багато матеріалів, Комітет не був певний чи буде успішний вислід конкурсу. Однак, за кілька тижнів, а то і днів перед закінченням реченця, напливала така кіль-

кість рукописів, що Лідія Бурачинська ледве встигла з підготовкою матеріалів для журі. Рукописні скрипти треба було переписувати на машинці, а машинописи ще раз перебивати, щоб вчасно передати членам журі чіткі машинописні примірники надісланих творів.

До літературного журі — оцінки творів — запрошено відомих письменниць Галину Журбу, Наталію Ливицьку-Холодну та д-ра Володимира Романенчука, редактора журналу "Київ".

Спільне засідання членів журі відбулося 25 червня 1960 року в домівці СУА в Філядельфії. Праця журі теж не була легка. Поза своїми обов'язками в родинному і громадському житті, поза фаховою заробітною працею, члени журі знайшли ще час, щоб уважно прочитати та оцінити 31 рукописів, у більшості доволі довгих і присланих під кінець реченця. На спільному засіданні було лише узгоджено погляди на поодинокі твори та зроблено рішення в справі нагород.

Не лише кількість, але теж якість надісланих новель та оповідань була для членів журі несподіванкою. Всі підкреслювали літературну вартість і високий ідейний рівень більшості творів. Але як признати більше нагород, як є лише дві до диспозиції? Вирізнень, чи відзначень теж не могло бути вдесятеро більше, ніж нагород, бо так уже якось водиться на літературних конкурсах. А між невідзначеними творами деякі також мали відповідний рівень і літературну вартість — лише не відповідали вимогам конкурсу своїм жанром тому, що були написані в формі нарису, спомину, або фейлетону, а не новелі чи оповідання, як вимагалось. З надісланих 31 праць наших авторок принаймні 20 могло відповідати вимогам конкурсу. Найбільше праць було тематично пов'язаних з воєнними та повоєнними подіями II Світової війни та визвольних змагань, але також і з іншими історичними періодами до сивої давнини включно. Чисто особисті, психологічні сюжети, без виразного зв'язку з подіями українського життя, творили меншість. Матеріяли надходили зі США, з Канади, Бразилії, Австралії і Європи — з Франції, Німеччини, Бельгії.

Після рішення журі та відкриття конверт з гаслами чи псевдонімами виявилось, що учасницями конкурсу є нові, початкуючі сили, які ще тільки випробовують свій талант, але є теж і знані письменниці з виробленим літературним стажем, добутиим упродовж ряду літ співробітництвом у літературних журналах і з поважним письменницьким дорітком окремо виданих творів у різних видавництвах.

Між ними були уродженки різних земель України, жінки давньої і нової еміграції, старшого, середнього і молодого віку, але учасниць з наймолодшого покоління, так до 25 літ, — ледве кілька.

Напевно, не примана грошової нагороди була в усіх випадках стимулом до участі в конкурсі. Керувало всіма прагнення вищого порядку — бажання виявити свої творчі сили, дати свій вклад у скарбницю української літератури.

На еміграції серед чужого довкілля, без свіжого подиху рідної землі, не легко зберігати чистоту рідної мови та плекати в повній красі всі тонкості, всі нюанси її багатого вияву. Тому особливе призначення і правдива вдячність належить усім тим, що звертають свою духову наснагу в тому напрямі, спрямовують свій талант на літературне поле.

Цьогорічний Літературний Конкурс був успішний і щодо кількості, і щодо якості зголошених творів. Це скріплює надію, що й майбутні конкурси, проголошені Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій у найближчих роках на інші літературні жанри, будуть втішатися повними успіхами, виявлять нові таланти і принесуть новий цінний вклад у скарбницю літературної творчості українки у вільному світі.

Із закінченням цьогорічного конкурсу належить від Централі СФУЖО і всіх її складових організацій щира подяка фундаторці літературної нагороди Марусі Бек та всім членам Комітету й літературного журі за підготовку та переведення конкурсу. А також особливо щира подяка всім тим, що відгукнулися на заклик, що своїм письменницьким хистом причинилися до вкладу української жінки в сучасну літературу, чим дали вияв своєї громадської зрілості та зорганізованості.

1960 рік

Ірина Пеленська

Маруся Бек - фундаторка літературних конкурсів СФУЖО

Марусю Бек я пізнала особисто в 1959 році, коли, як делегатка СФУЖО, відвідувала українське жіноцтво Детройту. Не зважаючи на брак часу, — Маруся Бек була тоді головою Міської Ради Детройту — вона присвятила делегаткам СФУЖО, проф. Сулимі-Бойко й мені, багато уваги, а ми гляділи з тихим подивом на жінку, яка здобула таке визначне становище в американському суспільстві.

Зокрема сильне враження зробила вона в ролі предсідниці на засіданні Міської Ради Детройту. Єдина жінка серед старших віком, досвідчених правників і адміністраторів, вона вміла ясно ставити проблему, володіти дискусією, робити висновки й швидкі рішення. Тоді справді заблищав її правничий талант і спосіб думання, знання законів, свідомість цілі, до якої змагала, і проявилася пошана, якою оточували її товариші праці.

Від тоді не дивували успіхи Марусі Бек, її поява у пресі та на телевізійному екрані в товаристві високопоставлених осіб американського й міжнародного світу, коли заступала майора міста, була відзначувана різними нагородами й медалями, очолювала делегації та почесні комітети, роздавала трофеї, як королева спортивних з'єднань, вручала золотий ключ міста заграничним гостям, між якими були не лиш посадники великих міст, але й короновані голови держав. Коли вона кандидувала на посадника міста Детройту, то в довгій черзі кандидатів, осягнула третє місце з 71 тисячами голосів, і лиш сильна коаліція різних груп повалила її кандидатуру. Її престиж в американському суспільстві не впав із-за того. Коли нещодавно американське жіноцтво висувало своїх демонстративних делегаток до Найвищого Суду, то між п'ятьма кандидатками була й українка — Маруся Бек.

Одначе, при нашій зустрічі в листопаді 1971 року, темою розмови в гостинному домі Марусі Бек і її брата Івана були не суспільно-політичні справи, але Фондація Літературних Конкурсів СФУЖО, яку Маруся Бек заснувала в 1958 році, уфундовуючи літературні нагороди письменницям. Цього року відбувається вже 13-ий Конкурс. Довгий час це був одинокий український літературний конкурс у вільному світі.

— Що спонукало Вас до цього почину?

— Я вважала, — відповідає на моє питання Маруся Бек, — що така акція була й є потрібна; українським жіночим силам важко є працювати на літера-

турній ниві, бо наш загаль не підтримує української книжки. Я хотіла в цей спосіб заохотити наших письменниць до літературної творчості.

— Чи Літературні Конкурси сповняють покладені на них завдання ?

— На зовні виглядає, що ні. Українська преса мало пише про них і про нагороджених письменниць і їхні твори. Однак є факт, що ці конкурси спонукали низку письменниць і поеток до написання своїх творів, дали поштовх до численних літературних вечорів, давали часто тематику Гурткам Книголюбів, а може й спричинили появу інших літературних конкурсів. То ж думаю, що вони мають своє значення для розвитку нашої жіночої творчості.

— Чи маєте якісь особливі пляни щодо цих Конкурсів на майбутнє ?

— Найближчою справою побіч проголошеного 13-го Конкурсу на репортаж, є видання збірки нагороджених творів. Маю теж у пляні нав'язати ближчий контакт з лавреатками поодиноких конкурсів, почути їхню думку на зміст і форму конкурсів у майбутньому. Добре було б впровадити звичай літературних вечорів з нагоди нагороди чи відзначення в місці осідку нагородженої письменниці, бо ж лавреатки походять з різних місцевостей і країн вільного світу. Може це заохотило б дальші середовища до участі і до творчості.

Згоджуюся, що це був би справді добрий засіб для посилення робітниць пера, бажаю успіхів Марусі Бек у її діяльності політика, суспільного діяча і опікуна української культури.

1971 рік

Сидять зліва: інж. Леоніда Вертипорох, Марія Солонинка, Стефанія Савчук, Маруся Бек, Катерина Кравс, Іванна Петрів.
Стоять зліва: Марія Мудрик, Ганна Ганьківська, Євгенія Янківська

Віра Маланчій

Літературний Конкурс СФУЖО ім. Марусі Бек

Одним із успішних проєктів, який СФУЖО втілює впродовж 50 років свого існування, є Літературний Конкурс ім. Марусі Бек.

Думка про конкурс зародилася у д-р Марусі Бек ще перед 1959 роком. Вона хотіла знайти спосіб підтримати українську жінку, яка дає вагомий внесок у культуру свого народу.

Оксана Соколик, Володимира Лучків і Марія Комарницька з дітьми — переможцями Конкурсу СФУЖО в Києві, 1997 р.

З-поміж таких жінок найближчі їй були письменниці. Великий вплив на Марусю Бек мали твори Ольги Кобилянської та Лесі Українки. Маруся Бек була свідомою того, що і серед сучасних жінок-письменниць є багато талантів. Щоб допомогти їм проявитися та дати нагоду початківцям вийти на арену літературної творчості, вона створила літературний конкурс.

Чому д-р Маруся Бек зв'язала свій задум саме із Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій? Вона була гостем на Другому Світовому Конгресі

Оксана Соколик вручає нагороду Літературного Конкурсу СФУЖО ім. Марусі Бек, Спілка Письменників, Київ, 1997 р.

Українського Жіноцтва в Нью Йорку. Конгрес зміцнив у ній віру у важливість єднання українських жінок по всьому світі, тому д-р Маруся Бек вирішила прикріпити Літературний Конкурс до цієї установи.

Маруся Бек полягала також на жіночі журнали "Жіночий Світ" і "Наше Життя". Вони повинні були розголошувати Конкурс, а опісля мали б змогу вико-

Переможці Літературного Конкурсу СФУЖО "Що я знаю про Чорнобиль". Зліва: Леся Шарова, Зореслава Малиш, Катерина Білик, Настя Леbedенко, Галина Муха, Настя Порохова.

*VII Конгрес СФУЖО, Торонто, 1997 р.
Вручення нагород 25 Літературного Конкурсу СФУЖО.
Зліва: д-р Маруся Бек, Оленка Сливинська, Марія
Комарницька, Володимира Лучків і Оксана Соколик.*

ристовувати матеріали конкурсу для своїх видань. У такий спосіб Літературний Конкурс став би ще одним кроком в скріпленні ідеї єдності українського жіноцтва.

Маруся Бек представила на Конгресі свій плян. Справу обговорено з головою СФУЖО Оленою Залізняк та іншими провідними членами СФУЖО. Цей проєкт радо привітали, і він став найзначнішим наслідком Конгресу, що завершував тоді знаменну дату 10-ліття Світової Федерації.

*Оксана Сапеляк роздає нагороди Літературного Конкурсу
СФУЖО, Львів, 1999 р.*

*Жюрі 20 Літературного Конкурсу СФУЖО, Торонто, 1987 р.
Зліва: Оксана Соколик, голова СФУЖО, д-р Олександра Копач,
Володимир Колесник, Юрій Оранський.*

Далі слідували етапи оформлення організаційного пляну конкурсу: опрацювання правильника, устійнення черговости, створення Комітету Літературної Нагороди. До Комітету увійшли редакторки журналів "Жіночий Світ" і "Наше Життя" — Стефанія Бубнюк, Лідія Бурачинська та літературознавець д-р Наталя Пазуняк.

Комітет мав адміністративне завдання: щороку проголошувати літературний жанр чергового конкурсу і скликати відповідне жюрі для оцінення надісланих праць. Жюрі, що складалося з двох жінок та одного чоловіка, мало мінятися щороку з огляду на зміну місця осідку конкурсу. Пропоновано проводити конкурс по черзі у Вінніпезі та Філядельфії, де мали свій осідок ці два журнали. Журнали повинні були друкувати нагороджені та відзначені на конкурсі праці, а вручення нагород і відзначення найкращих творів повинно було відбуватися під час Літературних Вечорів.

Перший Літературний Конкурс проголошено восени 1959 року з реченцем до 31-го травня 1960 р. Жанром першого конкурсу стало оповідання.

Інші конкурси СФУЖО були присвячені таким жанрам: новеля, оповідання для молоді, репортаж, спогад, сценічна картина, переклад, гумореска, літературно-критична праця, поетичний твір, літературний твір для дітей, гимн з нагоди тисячоліття хрещення України.

Згодом адміністративну працю Комітету Літературної Нагороди перебрала на себе Екзекутива СФУЖО, а замість жанрів щороку проповано різні теми, наприклад: "Сучасність очима українки", "Відродження Української Незалеж-

*Вручення літературних нагород СФУЖО.
Зліва: Ярослава Шеремета, Павло Шупер, Христина Дзядик,
Анна Гаргай, Олександра Ковальська.*

ної Держави”, “Голод моїми очима”, “Що я знаю про Чорнобиль”, “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову”.

Які висновки Літературного Конкурсу СФУЖО? В першу чергу він спонукав жінок-письменниць до творчості в різних жанрах. Працюючи над конкурсними творами, відомі письменниці мали нагоду виявити свою творчу всесторонність. Початківців конкурс заохотив до проби літературного пера, внаслідок чого конкурс дав нам багато нових імен.

У 1987 році конкурс відкрито і для чоловіків, а в 1993 році, з приходом Незалежності, він вперше був проголошений для дітей та молоді на тему голодомору 1933 року.

На цей 24-ий Конкурс відгукнулися молоді творчі сили з України. Тяжко було вибрати переможців, тому було надано по кілька перших, других і третіх нагород. Нагороджено було аж 93 молодих людей. Що більше, найкращі твори видано книжечкою “Говорить чертверте покоління”. Вручення нагород відбулося в Торонто на спеціальному вечорі з участю засновниці й фундаторки конкурсу д-р Марусі Бек. Для переможців, що походили зі Львова й околиць, Оксана Сапеляк влаштувала спеціальний вечір у Львові з участю голови СФУЖО Оксани Соколик.

Великий успіх мав і наступний 25-ий конкурс з темою “Що я знаю про Чорнобиль”. На конкурс надійшло понад 250 праць з усіх континентів, в тому числі — і з України. Прийшли твори російською та англійською мовами, які треба було повернути авторам, бо згідно з умовами конкурсу, праці повинні бути на-

писані лише українською мовою. Знову було надано по кілька перших, других і третіх нагород, а найкращі твори і на цей раз були видані книжечкою. Свято вручення нагород зорганізувала Надія Самуляк у Києві з участю представниць СФУЖО.

Дотепер відбулося 27 Літературних Конкурсів ім. Марусі Бек. Задум одної жінки, яка бажала залишити по собі слід, приносить багато користі та добра для підтримки літературного потенціалу української молоді й загалу. Задум, який мав на меті скріплення єдності українського жіноцтва, за 50 років набрав сили та став одним із засобів скріплення зв'язків поміж українцями цілого світу.

Написано на підставі архівних матеріалів СФУЖО

“Українка в світі”

Оксана Бризгун-Соколик

"Українка в світі"

Скорочена доповідь, виголошена на святкуванні

35-ліття "Українки в світі" та 25-ліття "Ukrainian Woman in the World"

Сьогодні відзначаємо 35-ліття "Українки в світі" і 25-ліття "Ukrainian Woman in the World". Це не тільки 35 та 25 календарних років. Це тисячі годин праці авторів, редакторів, це творча і технічна праця напруженої думки і зору, а у висліді — в наших руках журнал. Журнал, який об'єднує українські жіночі організації у всіх країнах нашого поселення, який інформує нас і довілля про нашу працю, здобутки, інформував про долю—недолю жінок колись поневоленої України, журнал, який є історією СФУЖО. Журнал на 32-ох сторінках не може удокументувати всього. Але те що друковане, залишиться. Сьогодні хочу пригадати кілька важливих моментів нашої надрукованої історії.

Перше число з'явилося в 1963 році. Першою редакторкою журналу була Ірина Пеленська. "Бюлетень" виходив форматом великого журналу, друк на цикльостилі. Це були ті "добрі старі часи", коли і ми були молодші на 35 років, і передплата на журнал була \$1.00 на рік!

В 1966 році "бюлетень" переходить на наш теперішній формат, друкується в друкарні, з'являється багато зацікавлених нових передплатників. Передплата річно була вже \$1.50! В ньому інж. Лідія Бурачинська пише: "На дорозі до об'єднання: Підготовчий Комітет Панамериканської Української Конференції повідомив, що Світовий Конгрес Вільних Українців вирішено відбутися в листопаді 1967 року в Нью Йорку". Там повідомлено, що СФУЖО стала членом інтернаціонального відділу Генеральної Федерації Жіночих Клубів, GFWC, членами якої ми є досьогодні. Маємо нагоду щорічно на конвенціях цієї організації говорити про наші успіхи і проблеми.

В тому ж числі "Українки в світі" є згадка про участь інж. Стефанії Пушкар в Конгресі Міжнародної Ради Жінок в Тегерані, Іран. Леся Храплива пише про важливість дитячої літератури. Закінчує словами: "Віriamo, що всі жіночі організації на всіх суходолах включать у свої програми співпрацю з Об'єднанням Працівників Дитячої Літератури".

В журналі 1967 року надруковано статтю про першу конференцію СФУЖО в Південній Америці. Програма Світової Сесії Українського Жіноцтва в рамках Першого Конгресу СКВУ. Тоді також проголошений вже 10-ий Літературний Конкурс СФУЖО!

*Святкування 35-ліття кварталника СФУЖО "Українка в світі",
Торонто, 1998. Зліва: Ганна Шепетик, Христина Бідяк, Володимир
Лучків, Оксана Соколик, Микола Кириченко, консул України в Торонто.*

В журналах 1969 року читаємо про відзначення 20-ліття СФУЖО. А передплата журналу вже \$2.00 річно!

В 1971 році "Українка в світі" описує перший бал преси. Прихильниці СФУЖО у Філадельфії, пізніше вони стали називатися — Фінансова Комісія СФУЖО, зробили на спілку з журналістами балі преси, де кожную газету чи журнал презентувала вибрана молода дівчина-красуня. Потім Фінансова Комісія СФУЖО США проводила такі балі щорічно. Прибуток був призначений так: менша частина на працю журналістів, більша — на СФУЖО. Того ж року в журналі є згадка про Оксану Мешко, про славний київський хор "Гомін" (диригент Яценко) та стаття у пам'ять Алли Горської.

В 1972 році журнал повідомляє, що Ніна Строката-Караванська засуджена за агітацію з метою "підриву советської влади" та про нелюдські присуди для Стефанії Шабатури, Катерини Зарицької-Сороки, Ірини Стасів-Калинець та багатьох інших жінок-українок.

В 1973 році вміщено повідомлення, що Ірина Сенік засуджена вдруге. В тім числі починається серія під назвою "Наші сучасниці". Цікавою є акція "Ювілейні цеголки СФУЖО": "Ювілей 25-ліття повинен не тільки дати вислід праці СФУЖО, але і скріпити її матеріально", — пише Екзекутива. Цеголки були в ціні \$5.00. (Річна передплата і далі \$2.00).

Останнє четверте число в 1973 році вперше вийшло англійською мовою. Редакторкою була Ганна Мазуренко, і англійське число відтоді з'являлося що-

року. Сьогодні відзначаємо 25-ліття англомовного журналу "Ukrainian Woman in the World" і працю редакторки Ганни Мазуренко.

1974 рік приносить статтю "В обороні поневолених". Там також читаємо про "новий почин" — осередок листування з адресами бажаючих і заохота листуватися та обмінюватися думками. Цю акцію проголошує Суспільна Служба СУ Америки, підписана Анна Кравчук, теперішня голова СУА. Також є замітка, що Конгрес США подав резолюцію відзначати в червні "День батька".

В 1975 році передплата підвищується на \$3.00. Третє число журналу "Українка в світі" присвячене Міжнародній Конференції в Мехіко!

В журналі "Українка в світі" за 1976 рік подано велику статтю про жінку в Україні, жінку в колгоспах та радгоспах, про катування, яке не має меж і кінця.

В 1977 році журнал подав драматичну заяву Ніни Строкатої-Караванської та Стефанії Шабатури: "...Українською землею перейшла хвиля арештів... заарештовані члени Громадської Групи, створеної в Україні заради Сприяння Виконанню Гельсінських Угод. ...Вони залишаться за ґратами, якщо українцям забракне сили і мужности обстоювати їх... Всі ми, які були і лишаємося політв'язнями Радянського Союзу, сподіваємося, що наші земляки енергійно боронитимуть всіх патріотів України..."

Друге число журналу присвячене III Конгресові СФУЖО в Торонто, а в четвертому числі "Українки в світі" є згадка про третю дев'ятиденну голодівку наших жінок в Нью Йорку в обороні нескореної України під час Генеральної Асамблеї ООН. Присутні жінки подавали інформації в англійській, еспанській, французькій та німецькій мовах.

В 1978 році передплата річно \$4.50! Журнал подає трагічну вістку: "Жінки політв'язні знаходяться на межі фізичного знищення", — ствердила Емілія Іліна, колишній в'язень сов'єтських концтаборів. Вона проводить акцію оборони українок: Оксани Попович, Ірини Стасів-Калинець, Ірини Сеник і Стефанії Шабатури. Складова організація ОЖ ОЧСУ проголосила Оксану Мешко "Матір'ю Року". СФУЖО просить всі складові організації вшанувати українську Матір-Страдницю. В тому же числі є Звернення Секретаріату СКВУ "До Організацій-Членів СКВУ": "З ініціативи Світової Федерації Українських Жіночих Організацій створено Комісію Міжнародного Року Дитини, яка координуватиме українську участь у цьому році. ...З уваги на важливість Міжнародного Року дитини, прохаємо всі організації, які ведуть виховну працю, нав'язати контакт з Комісією". Стаття про виступ Іванни Рожанковської на Інтернаціональній Раді Жінок в Осльо, Норвегія, де вона згадує вступ України у членство ІСВ в часах першої Незалежності України і втрату членства в 1925 році з причини втрати державности.

І нарешті радісна вістка: Надія Світлична на волі!

*Святкування 35-ліття кварталника СФУЖО "Українка в світі",
Торонто, 1998.*

*Сидять зліва: Ганна Мазуренко, Оксана Соколик, Ярослава Зорич.
Стоять зліва: Ганна Шепетик, Христина Бідяк, Іванна Кушпета,
Анна Бідяк, Володимира Лучків, Олександра Тарнавська,
Марія Калимін, Мирослава Загребельна.*

1979 рік має спільний заклик СФУЖО і СКВУ. ООН проголосило 1979 рік Міжнародним Роком Дитини. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій в порозумінні з Секретаріатом СКВУ покликала до життя українську світову Комісію Міжнародного Року Дитини.

А далі — Валентин Мороз на волі! І його слова: "Свою перемогу завдячую вірі в самостійну Україну і в Бога."

Того ж року, як повідомила Агенція "Асошіейтед Прес", сталося щось неймовірне — ми вітали з волею подружжя Караванських! Вони у Відні на волі!

1980 року читаємо про Конференцію жіночої декади в Копенгагені. Олена Процюк пише: "Їх було 8 тисяч, білих і чорних, капіталісток, лівих, комуністок... Нас було тільки 22!"

В 1981 році заява: "Президія Світового Конгресу Вільних Українців разом з Екзекутивною СФУЖО проголосили Декаду Української Родини, яка має тривати до кінця 1990 року".

Ольга Тадра-Горачук, третє покоління в Бразилії, каже: "...Як буде зв'язок поміж українськими поселеннями в світі, що дає підтримку і зберігає дух, от так як СФУЖО, то можна дивитися оптимістично у майбутнє."

Ніна Ліндфорс-Михалевич, внучка Софії Русової пише: "Становище матері на еміграції особливо складне. Бо ж завдання її на чужині, серед чужого народу, з його відмінними традиціями — зберегти в дітях своїх обличчя, традиції і культуру свого народу. Не дати дітям через асиміляцію вирости інтернаціональними безбатченками!"

В 1982 році обширна згадка про перебіг IV Конгресу СФУЖО. А наступне число відзначає 20-ліття "Українки в світі". Редакторка Ірина Пеленська уступає з причин недуги, бюлетень шукає нову редакторку. Врешті Ярослава Зо-рич бере на себе обов'язок і журнал переходить до Торонто.

В тім же році третє число "Українки в світі" присвячене Голодомору України зі сильною статтею Ольги Мак, яка сама пережила цю трагедію.

В 1984 році бюлетень переіменовано на "квартирник". Там подана актуальна і сьогодні цитата Блаженнішого Митрополита Андрея Шептицького: "Треба нам більше дбати про солідарність поміж самими собою..." Також історія жіночого руху, авторка — сенаторка Олена Кислевська. Четверте число "Українки в світі" має унікальну статтю Софії Русової: "Діти на Великій Україні" — з оригіналу-рукопису зі збірки Марка Царинника. Стаття про голод в Україні написана і друквана в 1933 році.

В 1985 році Мирон Левицький намалював для нас символ "Українки в світі", який ми донині з вдячністю уживаємо. В тім же році Софія Степанюк писала про свою зустріч з Харитею Кононенко в таборі Аушвіць. Журнал обширно описує Жіночу конференцію в Найробі.

В 1986 році передплата збільшилася до \$8.00. В другому числі "Українки в світі" знаходимо звернення СФУЖО у справі нуклеарної катастрофи в Чорнобилі. В третьому числі — повідомлення про смерть "незламної жінки-легенди" Катерини Зарицької. Опис боротьби Раїси Руденко за звільнення зі заслання її мужа-інваліда Миколи Руденка, за що сама попадає на заслання.

1987 рік. Дора Рак описує "Імпозантний V Конгрес СФУЖО". В тім же числі подане звернення Ірини Вжесневської, фінансової секретарки, про проголошення вперше акції "Березень — місяць СФУЖО". Галя Данько зі Сідней, Австралія, описує проект Союзу Українок: з нагоди 200-ліття Австралії і 1000-ліття Хрещення України їм вдалося в офіційну програму Сідней включити автобусову туру до трьох українських церков. Членки відділів СУА тримали по черзі дижури в церквах та готували перекуску для учасників тури.

В 1989 році є спомин Раїси Руденко про "Різдво в концтаборі". Оріся Матешук пише про табори каторжної праці "У снігах далекої Інти".

І нарешті, радісний 1990 рік. Наша афіша перший раз виконана мистцем з України. Теодозій Гуменюк оформив гасло "Родина — світло життя". Там я описую свою першу зустріч з українськими жінками у Варшаві, після конференції в Гданську, і у висліді — їхнє бажання створити жіночу організацію. Радіємо вісткою про відновлення у Львові Союзу Українок, який з приходом

більшевиків ліквідовано в 1939 році. В тому році відбувається Перший Світовий Форум української діаспори в Білому Борі в Польщі в днях 18-21 серпня 1990 року, і з тої нагоди там є перша зустріч жінок України і діаспори.

В 1991 році ми прийняли в ряди СФУЖО Союз Українок Польщі — першу організацію з держави посткомуністичного режиму, головою якої є Володимиром Балій.

Журнал подає звернення до жіноцтва України. Перша Всеукраїнська Конференція Союзу Українок, що відбулася у Львові 21-23 грудня 1990 року, звертається до жіноцтва України "...гуртуватися в жіночі організації, не стояти осторонь тих подій, які відбуваються в Україні... Майбутнє України залежить у великій мірі від українського жіноцтва..." Звернення підписали Оксана Сапеляк — голова СУ, Надія Харчук — заступниця голови, Атена Пашко — голова комісії громадсько-політичної думки. "Українка в світі" друкує доповіді Атени Пашко і Надії Харчук, а Оксана Сапеляк є першим гостем з України на наших Річних Нарадах.

В журналі "Українка в світі" за 1992 рік є згадка про Перший Всеукраїнський З'їзд Союзу Українок в Києві та про відкриття першої діаспорної Бібліотеки в Києві, до якої СФУЖО вислало комлет "Українки в світі". Увага присвячена VI Конгресові СФУЖО, на якому перий раз були гості з України, Румунії, Словаччини. В журналі друкується доповідь Атени Пашко, яку вона виголосила на Конгресі.

В 1993 році журнал повідомляє про створення Української Всесвітньої Координаційної Ради, та друкує привіт на Конгрес від Людмили Жильцової — голови громади в Литві. З того числа в журналі "Українка в світі" починають з'являтися регулярні передовиці — слово Голови СФУЖО до читачів. Стаття про XIII Літературний Конкурс СФУЖО ім. Марусі Бек цікава тим, що першу нагороду дістала вперше Леся Гончар з України! І вона передала свою нагороду гроші на влаштування трипільської виставки в Києві.

В журналі з 1994 року Омеляна Войцехович-Рафальська згадує, як очевидець повстання в Кінгірі, де загинуло 500 жінок під танками. Ірина Руснак описує Світовий Конгрес Союзу Українок, який відбувся в липні в Івано-Франківську.

В 1995 році є вже цікаві листи від читачів "Українки в світі" з Харкова, Владивостоку, Вірменії, Воронежа в Росії. "Українка в світі" завітала в Україну! Широко описана конференція у справах жінок в Бейджінг'.

1996 рік присвячений чорнобильській трагедії.

1997 рік є роком мови. Наше гасло: "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову" інтерпретує мистець Феодосій Гуменюк з Києва. Відмічаємо 35-ліття СКУ та 50-ліття трагедії "Вісла". Повідомляємо, що СФУЖО дістала статус у ЮНІСЕФ. Багато статей присвячених VII Конгресові СФУЖО.

1998 рік приносить повідомлення, що Уряд України прийняв наше гасло про мову і цілий 1998 рік буде переводити різні мовні акції, до чого закликає і нас, і Східну діаспору. СКУ також проголосив це гасло, позичив собі нашу афішу, яка в 1998 році була офіційною афішею в цілій діаспорі. Ми радіємо, що саме так почався новий рік і нова каденція новообраної Екзекутиви. Ми радіємо ще й тому, що саме в цьому 1998 році, в наше 50-ліття, ми прийняли в наші ряди ще одну організацію з держави посткомуністичного режиму, а саме — Об'єднання Українок Чеської Республіки, головою якої є д-р Тетяна Беднаржова.

Сьогодні в 35-ліття журналу "Українка в світі" і 25-ліття "Ukrainian Woman in the World" хочу сердечно подякувати редакторкам, всім співпрацівникам, а головню всім читачам за підтримку журналу. Журнал не може існувати без читачів. Тому віримо, що при співпраці та допомозі всіх нас, наш журнал буде розвиватися, кращати і буде широко читаний у всіх країнах нашого поселення та в Україні.

1998 рік

Ярослава Зорич

Журнал СФУЖО "Українка в світі"

Доповідь на VII-му Конгресі СФУЖО

Говорити сьогодні про українське друковане слово в діаспорі — значить говорити про вкрай непопулярну справу. Для цього є причини: старша генерація відходить, або вже не читає, а молодша генерація читає видання країни свого поселення. Знання рідної мови мінімальне, мовна асиміляція діє агресивно, мова — найцінніший скарб, душа народу, основа нашої духовної культури — завмирає.

Це в рівній мірі стосується до органу СФУЖО і до видань його складових організацій. Треба боротися з антинаціональним лихом, треба всіма засобами боронити наш найбільший скарб — мову, бо без мови не буде культури, не буде народу, без народу не буде держави. Мовчати не можна. Це було б злочинно.

"Українка в світі" не стоїть на твердому ґрунті, її існування узалежене від передплатників і всіх читачів. За долю української преси треба змагатися.

Короткі інформації про "Українку в світі". Вона почала виходити в 1963 році. Осідком органу СФУЖО були: Філядельфія, Детройт і Торонто. Тут редакція "Українки в світі" знаходиться й досі.

Двадцять років редагувала "Українку" Ірина Пеленська, відома авторка добрих статей і белетристичних повістей із жіночою тематикою. Праця Ірини Пеленської неоцінена, вона вклала багато енергії та уваги для редагування органу СФУЖО. У багатьох числах "Українки" є знамениті статті та дописи Лідії Бурачинської.

У 1989 році змінено обкладинку бюлетеня, на якій була географічна мапа країн, у яких діяли складові організації СФУЖО. Від 77-го числа журнал має нову обкладинку декоративного типу, виконану мистцем Мироном Левицьким. Вона й досі прикрашає випуски квартальника.

Назву кварталник, замість бюлетень, запропонувала Марія Горбань. У 1982 році переселено "Українку в світі" і осідок СФУЖО до Торонта.

Від 1990 року на обкладинці першого числа в році вирішено поміщувати кольорові афіші з річним гаслом СФУЖО. Досі поміщено афіші мистців: Мирона Левицького, Віталія Литвина, Миколи Бідняка, Софії Лади, Зої Лісовської, Віталія Шишова, Володимира Беднарського, двічі — Феодосія Гуменюка і Васи-

ля Лопати. Ці коштовні обкладинки читачі прийняли з вдовolenням. Вони високо мистецькі й декоративні.

Після переселення органу СФУЖО до Торонто склад редколегії змінився. Його, в міру потреби, доповнюється новими іменами.

До 1974 року "Українка" мала 16 сторінок, від 1975 до 1976 — 24 сторінки, від 1977 досьогодні — 32 сторінки.

Питання: чи треба СФУЖО мати власний орган, коли складові організації СФУЖО мають або власні журнали, або бюлетені, або окремі сторінки в пресі? — Треба! "Українка" віддзеркалює важливі події з діяльності Екзекутиви та Управи СФУЖО, інформує про важливі події з життя складових організацій.

Панорама тематичного кола "Українки" доволі багата. В перших декадах випуску органу СФУЖО було багато цікавого звітнього матеріалу, добре зредагованого, часто без подачі автора. Бюлетень був насичений інформаціями про з'їзди, наради, панельні сесії, подавав добрі докладні інформації з діяльності комісій-референтур СФУЖО, тексти звернень, постанов, резолюцій. У звітних матеріалах висвітлювалися важливі актуальні проблеми: збереження національної ідентичности, зокрема мови, виховна проблематика діаспори, аналіза зв'язків на міжнародних форумах, справи участі в комісіях NGO, уведено сторінку під назвою "Оборона України", поміщувалося матеріали з ділянки оборони прав людини, мобілізовано світову опінію до питання ситуації в Україні, поміщувалося меморандуми до міжнародних чинників через Червоний Хрест, Комісію прав людини при ООН, ініційовано акції проти репресій в Україні, заведено рубрику "Жінка України" — це була сторінка про засуджених та репресованих жінок в Україні, враз із біографічною довідкою про них: Ірина Сенік, Ірина Калинець, Оксана Мешко, Ніна Караванська, Алла Горська, Надія Світлична та інші).

У числах кварталника інформовано про важливі тогочасні події: діяльність Гельсінської Групи, активність СКВУ, інтерпретовано справи родини, інформації про харитативну діяльність СФУЖО та її складових організацій. На сторінках "Українки" широко порушувалося справу активізації молодшого жіноцтва, головню професійних жінок, продовжувалося сторінки "Наші сучасниці" та "Наші втрати", друковано статті, пов'язані з актуальними подіями в Україні та в діаспорі, було місце для теми: "Жіночий рух у світі, в Україні, діаспорі".

Імена авторок-піонерок в "Українці": Ірина Пеленська, Лідія Бурачинська, Дора Рак, Уляна Целевич, Наталія Чапленко, Наталія Пазуняк, Євгенія Янківська (до питання Світової Ради Суспільної Служби), Марія Харина, Марія Квітковська, Стефанія Пушкар, Ірина Павликовська та ряд інших.

Характер "Українки" на етапі 80-их і 90-их років дещо змінився. Тематичне коло поширено. Звітню форму замінили авторські статті. Від 1992 року в кожному числі є передовиця голови СФУЖО Оксани Соколик з подачею

важливих тем, які заторкують проблеми й події діаспори та паралельно України.

Невтомна Дора Рак із журналістичним умінням, аналізує тему міжнародних форумів, подає інформації про працю комісій NGO. Статті про Світову Раду Матерів (М.М.М.) подає Олена Процюк. Статті на тему зв'язків із чужонаціональним світом продовжують Ліда Гладка, Ірина Куровицька, Оля Ставнича.

На етапі незалежності України важливе місце в журналі СФУЖО займає тематика харитативно-гуманітарної допомоги дітям Чорнобиля, домам сиріт в Україні через групу "Приятелі дітей", допомога українцям у Південній Америці та східній діаспорі.

Окреме місце в "Українці" приділене видатним постаттям України у минулому і видатним сучасникам у культурно-мистецькому, науково-суспільному, політично-громадському житті в країнах поселення і на Батьківщині.

Широко використовується у кварталнику матеріяли панелів і доповідей на Конгресах СФУЖО та матеріяли літературних конкурсів, також — спогади дисиденток, матеріяли конференцій жіночих організацій в Україні, як ось — "Українка і демократія", інтерпретація річних гасел СФУЖО (Ірина Вжесневська, Володимира Лучків), цікаві статті-репортажі, звіти із жіночих конференцій голови СФУЖО Оксани Соколик.

В "Українці" містимо цінні статті наших сестер з України. З увагою та сантиментом містимо добірки літературної творчости талановитих поетес та письменниць, щоб наші читачі хоч на часинку побували в художньому світі жінок — майстрів слова. Також даємо місце коротким анотаціям про нові видання.

У плеяду авторок, уже згаданих, доходять імена: Марія Горбань, Ніна Караванська, Ірина Вжесневська, Олександра Копач, Ольга Мак, Леся Храплива, а згодом: Ніна Марченко, Наталя Даниленко, Іроїда Винницька, Раїса Руденко, Христя Навроцька, Іванна Кушпета та поетеса Світлана Кузьменко. В кожному числі знайомляться читачі з матеріялами голови СФУЖО Оксани Соколик.

Імена авторок із України: Галина Гордасевич, Галина Кирпа, Оляна Рута, Леся Гончар, Орися Матешук, Оксана Сапеляк, Атена Пашко, Ольга Кобець, Оксана Кобилецька, Марія Балюк та ряд інших. Іноді використовуємо статті на жіночі теми з діаспорної преси та з України.

Це — загальна панорама інформацій про орган СФУЖО "Українка в світі".

Пам'ятаймо, що друковане слово має велику силу, велике значення в усіх сферах суспільного життя. Цікавий, оригінальний, актуальний та різномірний матеріял — це основа для доброго журналу.

Приділімо більше уваги органі СФУЖО! Хай він буде об'єктивний, сучасний! Про нас майбутнім поколінням буде свідчити наше друковане слово!

Журнал потрібен для зв'язків із жіноцтвом на поселеннях та із жінками України. Потрібний для збереження національної ідентичности, він — дзеркало життя та праці заокеанської українки.

Я вневнена, що в редакційних руках молодшої генерації жіноча преса, а в тому й "Українка в світі", мудро й мужньо подолає труднощі, збереже та розбудує українське друковане слово, як переважливе джерело громадської думки, інформації, освіти, як одну з найперших потреб нашого національного буття у діяспорі.

1997 рік

Ганна Мазуренко

У 25-ліття видання "Ukrainian Woman in the World" 1973 - 1998

Будучи редактором англomовного журналу СФУЖО "Ukrainian Woman in the World" протягом 14 років, я мала нагоду глибше пізнати багатогранну працю Світової Федерації. Інформації про цю працю я намагалася вмістити в кожне річне число журналу.

Метою видання англomовної "Українки в світі" було знайомити читачів українського походження та співгромадян-чужинців, а головню ООН, про різні аспекти діяльності та досягнення українського організованого жіноцтва. Починаючи від першого числа, під редагуванням Ірини Пеленської, і до сьогодні ця мета залишається незмінною. Пріоритетом було висвітлення соціального і політичного стану в Україні та стремління українського народу до незалежності. Пам'ятаючи ці напрямні, ми використовували в журналі матеріали, що віддзеркалювали хід, ріст та успіхи українського жіноцтва в різних ділянках праці.

Переглядаючи числа журналу за останніх 25 років, можна ствердити, що в ньому відображені різні важливі теми за минуле чверть століття — від святкування сторіччя українського жіночого руху в 1984 року до відзначення п'ятої річниці незалежності української держави в 1996 році.

В журналі було вміщено докладні репортажі з міжнародних конференцій Організації Об'єднаних Націй. Особливу увагу присвячено Декаді Жінок в Мехіко в 1975 році, в Копенгагені в 1980 році, в Найробі в 1985 році, аж до четвертої Світової Конференції Жінок в Бейджінгу в 1995 році.

Репортажі з інших міжнародних форумів включали:

- 1988 рік, Конгрес Міжнародної Організації Жінок Журналістів і Письменників (АММРЕД), Клівленд, США;
- 1984 рік, Жіночий Інститут Свободи Преси, Вашингтон, США;
- 1986 рік, 48-ий Міжнародний Конгрес "ПЕН", Нью Йорк, США; - Світовий Рух Матерів М.М.М., річні збори і конференції, Париж;
- 1989 рік, Конференція Безпеки і Співпраці в Європі, Париж;
- Міжнародна Організація Здоров'я ООН;
- 1992 рік, Світовий Форум Українців, Київ;

- 1992 рік, ООН "Earth Summit" — Конференція Довкілля і Розвитку (UNCED), Ріо де Женеїро, Бразилія;
- 1994 рік, Міжнародна Конференція Населення і Розвитку, Каїро, Єгипет.
- 1994 рік, Міжнародний Рік Родини, Монреаль, Канада;
- 1997 рік, Конференція Міжнародної Ради Жінок, Оттава, Канада;
- Річні конференції Генеральної Федерації Жіночих Клубів (GFWC);
- Сесії ООН, комітетів NGO, UNICEF, ECOSOC і CEDAW.

В журналі висвітлювано вагомі теми стосовно України, як наприклад: голодомор 1932-1933 років, нехтування людськими правами за часів Советського режиму, русифікація, дисиденти та в'язні сумління, нищення історичних і релігійних пам'яток архітектури Києва, тисячоліття християнства і т. д.

Висвітлювали значні події та акції, які втілювало СФУЖО або приймало в них участь: допомога жіночим організаціям України, статус української родини, Світовий Форум українців у діаспорі, Чорнобильська катастрофа та її трагічні наслідки, а найважливіше — проголошення самостійності України.

Варто згадати статті про віддану працю Зені Кушпети, яка допомагає дітям-калікам в Україні, про послідовну акцію допомоги сиротинцям та дитячим лікарням в Україні — проект Русляни Вжесневської "Help Us Help the Children".

Постійно подавали цікаві результати дитячих літературних конкурсів СФУЖО під патронатом Марусі Бек.

Велику увагу в журналі присвячено річницям наших славних поетів та діячів — Тараса Шевченка, Лесі Українки, Олени Теліги, Ольги Басараб, Митрополита Андрея Шептицького та перепохованню тіла Патріярха Йосифа Сліпого у Львові.

Подано інформацію про Києво-Могилянську Академію, біографії провідних українок та поміщено огляд широкої теми "Жінка та технологія".

В цій статті я зосереджувалася лише на важливіших статтях, то ж як бачите, матеріали були багаті за тематикою. Сьогодні сама дивуюся, що стільки цінної інформації влило в маленький журнал, який виходить раз у рік.

Хочу висловити вдячність членам редакційної колегії: Марії Горбань, Надії Маланчук, Ярославі Зорич і Марті Трофименко, а також головам СФУЖО — д-р Марії Квітковській та Оксані Соколик, і колишній заступниці голови Олександрі Ковальській.

Велике признання належить Дорі Рак, яка постійно вкладає багато праці в журнал, особливо вартісні її аналітичні повідомлення про сесії ООН і про міжнародні форуми.

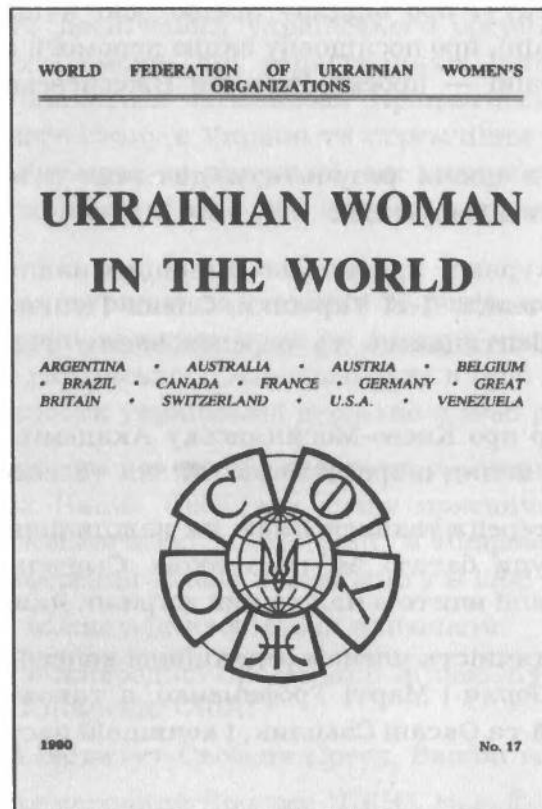

Дякую референткам СФУЖО та представницям до ООН — Олені Процюк, Лідії Гладкій, Ірині Куровицькій, Олі Ставничій за репортажі про проблеми і досягнення жіночого руху.

Не можна оминати добре відношення працівників друкарні Отців Василіян, особливо Ірину Паттен і Анну Цеплічку, які завжди йшли мені назустріч.

Після 14 років праці, я передаю редагування англomовної "Українки" у руки здібної Віри Маланчій. До неї, талановитої та компетентної, маю повне довір'я. Бажаю їй задоволення з праці та успіхів.

Залишаючи цей приємний обов'язок, стверджую, що праця редактора англomовної "Українки в світі" поширила мій світогляд, дала мені можливість глибше пізнати український світ, як такий. Вірю, що журнал "Ukrainian Woman in the World" і надалі служитиме інтересам СФУЖО на міжнародній арені, пропагуючи всі аспекти громадської праці, зацікавлення та турботи української жінки, як у діаспорі так і в Україні.

Світлана Кузьменко

"Українка в світі"

Серед жіночих журналів в українській діаспорі окреме місце займає журнал-квартильний "Українка в світі", авторами і читачами якого є не тільки жінки. Це — орган Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), до якої входять 22 жіночі організації в діаспорі. З 1963 до 1984 року "Українка в світі" була бюлетенем, який писав про працю жіночих організацій, що входять до Федерації. З 1984 року бюлетень перетворився на журнал-квартильний, який поширює тематику поміщуваних матеріалів.

В "Українці в світі" з'являються статті про видатних чи відомих українських жінок у минулому й сучасному, про учасниць Визвольних Змагань, як от — у передрукованих архівних записках Антона Кущинського. Наталя Пазуляк пише про учасницю Руху Опору в Україні Оксану Мешко, Христя Навроцька знайомить читачів, чи декому тільки пригадує про письменницю, педагога, в'язня більшовицьких Гулагів Ольгу Дучимінську. В журналі з'являється низка матеріалів, що мають живий зв'язок з сучасною Україною.

Про наші зв'язки з чужомовним світом, зокрема на форумі ООН, інформують у своїх статтях Дора Рак, Лідія Гладка, Олена Процюк, Ірина Куровицька, Оля Ставнича, Марта Трофименко та Ірина Вжесневська, активна громадська діячка та меценат багатьох проєктів.

На сторінках "Українки в світі" знаходимо статті про харитативну працю в українській громаді, хоч би в статті про діяльність групи "Приятелі дітей", яку заснувала й очолює Руслана Вжесневська, "Фонду Чорнобиля" та інших.

Відколи Україна стала незалежною державою, в журналі почали з'являтися статті авторів з України. Галина Кирпа, письменниця й перекладачка художніх творів із чужих мов, пише про митців-жінок в Україні — Катерину Білокур та Людмилу Задорожню. Зі статті Оксани Кобилецької "Вишниха" довідуємося про долю Варвари Маслюченко — дружини відомого гумориста Остапа Вишні. Фрагменти праці науковця Миколи Жулинського знайомлять нас із долею Галини Коваленко — дружини Євгена Плужника. Тетяна Арсеечко та Галина Дідківська з Національної бібліотеки при Академії наук України інформують нас про її діяльність. Поміщені в журналі статті й інших авторок з України — М. Кучеренко, Н. Самуляк, В. Єщенко, І. Стешенко, М. Коцюбинської. Між іншим вміщено також інтерв'ю з громадськими діячками в Україні — д-р Оксаною Ганич з Ужгороду, Атеною Пашко, Стефанією Шабатурою.

В журналі надруковано історично-символістичну новелу Лесі Гончар "Сон, якому дві тисячі років", яка одержала першу нагороду на 23-му конкурсі СФУЖО, збірку віршів Оляни Руги — молодій талановитій поетеси, перекладачки й малярки.

До журналу дописують також автори з Чехії, Польщі, Німеччини, Австрії, Франції та інших країн, де живуть зорганізовані українські жіночі громади.

Журнали двох останніх років відкриваються передовицею Оксани Бризгун-Соколик — особи енергійної, діяльної, з винятковими організаційними здібностями, талановитого промовця. Теперішня голова СФУЖО три роки тому перебрала це становище від заслуженої довголітньої діячки д-р Марії Квітківської. У кожній своїй передовиці голова СФУЖО торкається актуальних подій в Україні чи українській діаспорі, які могли б мати вплив на працю зорганізованого жіноцтва в діаспорі, радить їм та закликає до праці для досягнення спільної мети — закріплення Української Незалежної Держави.

Першим редактором "Українки в світі" була активна діячка жіночого руху письменниця Ірина Пеленська. Від 1983 року головним редактором журналу стає заслужена громадська діячка, педагог, довголітня директор найбільшої школи українознавства в діаспорі Ярослава Зорич.

Щорічно одне число "Українки в світі" виходить також англійською мовою, редактором якого є Ганна Мазуренко. Англійське видання призначається для читача, який не знає української мови, щоб наблизити до нього інформації з України та познайомити з працею СФУЖО.

Як відомо, преса має велике значення. Вона ж інформує, вчить, впливає на свідомість окремих людей, а тим самим і на суспільство. Журнал "Українка в світі" допомагає скріплювати українську свідомість своїх читачів, закликає їх до кращої праці на користь Незалежної України.

СФУЖО у пресі

Іванна Кушпета

СФУЖО на сторінках преси

Одним із важливих чинників в житті зорганізованої спільноти, що допомагає в ефективності праці громадських організацій, є преса. Друкуючи матеріали з їхньої діяльності, преса інформує загал про хід праці установи, про її досягнення чи недоліки та безсторонньо насвітлює факти, що свідчать про корисність чи навіть необхідність існування даної організації. Вістки з життя громадської установи на сторінках преси спонукують читача до вироблення особистої думки, чи і наскільки ця організація заслуговує на його підтримку.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій вже від початку свого існування користується послугами преси, коли на її сторінках з'явилася вістка про створення СФУЖО. Саме в листопаді 1948 року з'їхалися до Філадельфії представниці жіночих організацій Америки й Європи та заснували цю надбудову жіночих організацій для скоординованої дії та зв'язків із міжнародними організаціями і для репрезентації на світових міжнародних форумах.

Вже понад п'ятдесят років друкуються на шпальтах часописів різні матеріали про СФУЖО: будь-то пресові повідомлення про працю й події у СФУЖО, заклики до громадянства з приводу якоїсь спільної акції, звідомлення з Річних Нарад, Конгресів, Міжнародних Конференцій, Сесій ООН, проголошення Літературних Конкурсів тощо. Крім цього, читаємо в газетах різні рецензії, доповіді та статті активісток жіночого руху і осіб, які цікавляться працею СФУЖО. До перших дописів, які появлялися в пресі вже на початках існування СФУЖО, належить стаття сенаторки Олени Кисілевської, першої голови СФУЖО (1948-1956), у якій вона закликає українське жіноцтво за межами Батьківщини: "...Щоби виконати наше завдання, ми, українські жінки, перш-за-все мусимо скріпити наші власні ряди. Світовий Конгрес Українського Жіноцтва дав своїми резолюціями основи для нашої дальшої праці і передав дальший провід та репрезентацію в руки Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

До вас, українські жінки, розкинуті по всьому світі, кличемо: ставайте в організовані ряди українського жіноцтва і допоможіть нам сповнити великі зобов'язання перед українським народом, нашими власними дітьми. В країнах, де ще нема українських жіночих організацій, гуртуйтеся і творіть жіночі організації. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій стоїть вам до помочі і готова вас підтримати, творячи можливості взаємної співпраці та піддержки".

Відтак у пресі появлялися звернення або статті наступних голів СФУЖО: Олени Залізник (1956-1969), Олени Лотоцької (1969-1972), Стефанії Савчук (1972-1977), Лідії Бурачинської (1977-1982), Марії Квітковської (1982-1992) і теперішньої голови Оксани Соколик (від 1992 по сьогодні). Усі ці статті, рецензії з імпрез або переведених акцій ознайомлюють читача з широким діапазоном праці нашої світової надбудови.

Для підтримування тісніших зв'язків із складовими організаціями в різних країнах і континентах, голови СФУЖО відбували періодичні поїздки до країн їхнього поселення. Після кожної поїздки в українській пресі з'являлися цікаві звідомлення, що знайомили ширше громадянство з умовами праці жіночих організацій у даній країні — їхніми успіхами й проблемами та, часто, повною посвятою працею української жінки в країні прибраної батьківщини.

Екзекутива СФУЖО слідкує за вістками з України, які не раз вимагають нашої інтервенції. Тоді на сторінках преси з'являються заклики СФУЖО до українського громадянства або відкриті листи-протести до найвищих урядових чинників, включно з Президентом Леонідом Кучмою, в яких СФУЖО висловлює своє стурбування даною ситуацією та жадає негайного перевірення справи.

Доцінюючи вагу документаційної праці та друкованого слова, Управа СФУЖО вже від 1963 року видає кварталник "Українка в світі". Зміст журналу в першу чергу виповнюють матеріали з діяльності СФУЖО та її складових організацій, розповідаючи про їхню працю у різних країнах поселення. "Українка в світі" є цінним джерелом інформації про СФУЖО для всіх, хто цікавиться працею жіночих організацій.

Нижче подані назви газет і журналів, що були нам доступні, які друкували на своїх сторінках матеріали про СФУЖО від початку її існування по сьогодні.

США

"Свобода", Парсиппані
 "Народна воля", Скрентон
 "Америка", Філадельфія

Журнали:

"Наше життя" (СУА), Нью Йорк
 "Наш голос", Ірвінгтон
 "Віра", Лівінгстон

Канада

"Новий шлях", Торонто
 "Гомін України", Торонто
 "Наша мета", Торонто
 "Український голос", Вінніпег
 "Українські вісті", Едмонтон
 "Християнський голос", Вінніпег
 "Поступ", Вінніпег

Журнали:

"Жіночий світ", Вінніпег
 "Молода Україна", Торонто
 "Наша дорога", Торонто
 "Нові дні", Торонто
 "Промінь", Гамільтон
 "Родина", Торонто
 "Соняшник", Торонто

Україна

"Літературна Україна", Київ
 "За вільну Україну", Львів
 "Високий замок", Львів
 "Молода Галичина", Львів
 "Волинь", Рівне
 "Краянка", Ужгород
 "Вечірній Київ", Київ
 "Вісті Придністров'я"
 "Альма Матер", Прикарпаття
 "Український форум", Київ
 "Український шлях", Львів

Австралія

"Вільна думка", Австралія
 "Наше слово", Австралія

Аргентина

"Наш клич", Аргентина

Естонія

"Струни", Таллін

Мадярщина

"Громада", Будапешт

Польща

"Наше слово", Криниця-Варшава

Словаччина

"Дружньо вперед", Пряшів

Хорватія

"Нова думка", Хорватія

"Українка", Київ

"Українське слово", Київ-Париж

"Галичина", Івано-Франківське

"Закарпатська правда", Ужгород

"Дзвін", Київ

Журнали:

"Українська культура", Київ

"Родовід", Київ

Англія

"Українська думка", Лондон

Бразилія

"Хлібороб", Парана

Казахстан

"Українські новини", Казахстан

Німеччина

"Християнський голос", Мюнхен

Румунія

"Вільне слово", Букарешт

Франція

"Українські вісті", Париж

"Український голос", Париж

Чехія

"Пороги", Прага

Віriamo, що більше газет і журналів писали про працю СФУЖО, однак, ми їх не маємо у своїм архіві.

Друковане слово про працю й досягнення жіночих організацій зміцнює позицію української жінки в суспільстві, як співтворця ладу, ідей, добра та гуманізму. Таким чином Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, як речник і координатор жіночих організацій у діаспорі, і надалі займатиме гідне місце в громадському житті українців світу.

СФУЖО одержала „Статус II” в Об'єднаних Націях

23-го березня 1993 р. відбулося засідання Економічної і Соціальної Ради в ООН, „ЕКОСОК” при Комісії Неправдованих Федеративних Організацій, на якому Світова Федерація (СФУЖО) одержала статус т.зв. „Статус II”. Перед президентом Комітету виступила відімені СФУЖО зі словом д-р Марія Квітковська — попереду і почесна голова СФУЖО.

Вже від кількох років СФУЖО вносила прохання про прийняття її в члени Неправдованих Організацій (СФУЖО) не мала до

НАРОДНА ВОЛЯ, СКРЕНТОН, ПА. ЧЕТВЕР, 28 ГРУДНЯ 1995.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС СФУЖО У 10-ТУ РІЧНИЦЮ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ АВАРІЇ

Та прекрасна Україна, ті дітьми та молоддю діаспори й „чисті зорі, і тихі води”, про які Україна. Для цього проголошено літературний конкурс

Українка

УХВАЛА

Міжнародної конференції Союзу українців Світової Федерації Українських Жіночків Організації «Українка і демократія»

...пересподу норми дозового навантаження продуктів харчування ...уходження та приміняти системи і для забезпечення дітей ...чистими продуктами, сво ...овою гарантією на виробництво ...пропонувати Міністерству Ос ...істерству освіти

...уся навчальна заклада держави не ...залежно від її профілю ...розробити систему вибору ...підтримки талановитих дітей ...добавити скорочення уробо ...вого навчання та підвищення

НОВИЙ ШЛЯХ — 19 — РІК LXVII, Ч. 9, 2 БЕРЕЗНЯ 1996

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

В 10-ту сумну річницю Чорнобильської катастрофи Екзекютивна СФУЖО влаштує Вечір Пам'яті Жертв Чорнобильської катастрофи для випанування всіх загинувших і потерпілих жертв цієї найбільшої в світі ядерної аварії

Річні наради УВКР у Києві

19-20 травня в Києві, в будівлі Центральної Ради, відбулися Річні наради УВКР

СФУЖО ОДЕРЖАЛА „СТАТУС II” В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ

23 березня відбулося засідання Економічної і Соціальної Ради в ООН, „ЕКОСОК” при Комісії Неправдованих Федеративних Організацій, на якому Світова Федерація (СФУЖО) одержала статус т.зв. „Статус II”.

РІК LXX, Ч. 33, 21 СЕРПНЯ 1999

НОВИЙ ШЛЯХ - 11 - THE NEW PA

УЧАСНИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СФУЖО НА ЗАКАРПАТТІ

24 червня 1999 р. Лесі Павлишин, машиніста Якобі (Австралія), Марія втобус з ВАН «Геліос» розливочної машини Комарницька (Канада) Рів

5 БЕРЕЗНЯ 2000 Р.

Заклик Світової Федерації Українсь Жіночих Організацій

До Управ Складових Організацій

Дорогі Посестри!
Жахлива новина копальні у Краснобук, від якого загинув 81 працелюбних, здохло працюю в копалі для своїх родин, для сім'ї. Але найбільше потерпілих, які у своїй великій шидилися у цій безвихідній батька — хлібодавця.

Тож звертаємося з гарячим доповідним сестрам і дітям.

Якщо у Вашій місцевості ще не встановлено іншою установою на ту ініціатором такої акції та зібрані

VOL. LXX, NO. 36, SEPTEMBER 11, 1999

НАГОРОДИ 27-го ЛІТЕРАТУРНОГО КОУКУРСУ СФУЖО У ЛЬВОВІ

Шкаві, сильні та гарно грамотні і нагороди.
тому вони реко- Присутніми гостями ше
як по були Марія Комарницька,
Ліги

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій – Головному редакторові газети "Киевские ведомости"

Шановний пане редакторе!
Діаспора цими днями святково відзначає великі дати народження і смерті нашого пророка – Тараса Шевченка, традиція, яку плакаємо по всіх українських містах від перших чих Організацій в Торонто і прихильники СФУЖО протестують проти вміщення Вами статті О. Бузини у Вашій пресі і вимагають, щоб Ваша газета більше таких антиукраїнських статей не друкувала.

Шевченко – наш національний герой, якого не має

Нас непокоїть русифікаторський тиск в Україні

Відкритий лист до Президента України Л. Д. Кучми

Достойний Пане Президенте!
Вітдавши Україну в цьому році, ми мали змогу помітити певний прогрес в деяких ділянках Вашої адміністрації, з чим Вас широко поздравляємо. На жаль, однак, ми також помітили, що кризова ситуація, в якій опинилася тепер українська мова, культура, виховання дітей та стан друкованого слова, не тільки не минула, але й погіршилася.

У столиці Києві в усіх входах до підземки, кіосках та різних крамничках продається майже виключно російськомовна друкована продукція. Ринок засипаний російськими відеокасетами, які в Україні не оподатковуються і за дешеву ціну стають потужним зброєю русифікації. Маси російських книжок ввозяться в Україну легально і нелегально, теж без оплати жодного податку.

В телебаченні, включно з державним телеканалом УТ-1, більшістю і фільмів транслюкуються і фільми після

ва „Отче наш“ – також російською мовою.

Пане Президенте, ця політика обездуховлення, денационалізації українських дітей беззастанно нас турбує. Екзектива Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) разом із своїми 22-ма складовими організаціями у різних країнах світу звертається до Вас з гарячим проханням виникнути в цю справу. Не дозвольте, щоб на Ваших очах така ситуація безперешкодно розвивалася і щоб постраждали наші діти та молодь – майбутні незалежної української держави.

Пане Президенте, ми віримо, що Ви станете на захист української мови й усієї нашої національної культури. Цим Ви впишете своє ім'я золотими літерами в історію України.

З пошаною

Оксана Соколик,
голова СФУЖО,
Іванна Кушніта,
секретар і українським
27 червня 2000 Рівеличкий ки-

JANUARY-MARCH

Світової федерації жіночих організації «Українка у світі» виходить замість і є незалежною організацією для українських жінок.

Українка у світі

шенківський часопис різноманітні статті про жінцтво у світі, виходи, що проводять Світової Федерації Українських Жіночих Організацій у всіх куточках світу, про видатних членкинь і спочивших у Бозі та і цючих. Є в ньому і звіти свідчення тих, хто пережив радянських таборів, рабство у німецькій неволі Другої світової війни, матерів, діти яких загинув радянських часів у боротьбі за волю України. Квартальні й цікаві огляди видань про українських жінок. До СФУЖО провадить широкі давничу діяльність. Протягом останніх чотирьох років СФУЖО випустила у світ такі книжки: «Українські музеї, галереї і заповідники діаспори» (1996), «Моя рідна земля» (1997), «1933 моїми очима» (1997), «Мій бій Чорнобиля» (1997)

World Federation of Ukrainian Women's Organizations is granted consultative status at the United Nations

On March 23, 1993 representatives of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations were finally admitted in 1991. Since then, the organization will enable WFUWO and its representative, Mrs. Olga Stawnychy, to participate in the work of the Commission on the Status of Women.

СВОБОДА.

ГОМІН УКРАЇНИ

ПРОТЕСТ СФУЖО

Газета «Нью-Йорк Таймс» помістила 1 Спектера «про торгівлю дівчатами» в якій України (та інших країн), яких запрошують чужих держав на працю, а потім забирають продають їх як невільниць для проституції. Представниці Світової Федерації Українок в ООН зареагували відразу на цю заяву в обороні цих об'єктів.

Організоване жіноцтво України член Міжнародної Ради Жінок

2-7 липня 2000 року в Гельсінкі, Фінляндія, відбулося засідання 29-ої Генеральної Асамблеї Міжнародної Ради Жінок (International Union of Women) Північної Америки.

Марія Комарницька, колишня голова Лиги Українських Католічок Жінок Канади. На першій пленарній сесії 3 липня прийнято в члени Міжнародної Ради Жінок. Голова СФУЖО О. Соколик приводить висловлення членів Ради Жінок про торгівлю жінками.

Ukrainian women's federation presents statements to U.N. body

UNITED NATIONS - The 43rd Session of the Commission on the Status of Women met at the United Nations in New York on March 1-19. This year's session was focused primarily on "Women and Health" and "Institutional Mechanisms for the Advancement of Women." Two critical areas of the commission conference held

Olga Stawnychy

Ukrainian women's federation speaks out on Chernobyl's effect

Statement submitted on March 1 by the World Federation of Ukrainian Women's Organizations, a non-governmental organization in special consultative status with the Economic and Social Council, to the Commission on the Status of Women regarding the agenda item "Women and Health - Chernobyl's Disastrous Effect on Women's Health."

Thirteen years after the greatest technologically induced human disaster of the

ter. The legacy of Chernobyl will with us for many generations and deserves to deserve serious attention from the global community. Not only must we examine the aftereffects of this disaster, but we must also look to the individuals who are most directly affected by it, and see how we can prevent the occurrence of yet another Chernobyl.

The world we live in today

Четвер 7 травня 1998 р.

«УКРАЇНСЬКА ДУМКА»

ВИСТУП СФУЖО В ООН

Газета «Нью-Йорк Таймс» від 11 січня минулого року надрукувала статтю Маніла Спектера про злочинну торгівлю жінками.

Проекти та видання
СФУЖО

Володимира Лучків

Гасла та афіші СФУЖО

Багатогранна діяльність СФУЖО спричинила потребу творення комісій для ведення праці в окремих секторах. Однією з комісій була Фінансова, завданням якої стало придбання фондів для ведення внутрішньої та зовнішньої діяльності Федерації.

Фінансова Комісія планувала та реалізувала свої проекти при допомозі української громади, яка завжди підтримувала СФУЖО морально і матеріально.

За ініціативою Фінансової Комісії на Річних Нарадах 1984 року в Торонто проголошено березень — місяцем СФУЖО. Також прийнято гасло, що давало напрям праці на цілий рік.

Почавши з 1984 кожного року місяць березень залишився місяцем СФУЖО з новим гаслом і з новою афішею. Кожного року в березні розсилалося афіші до всіх складових організацій на поселеннях, як допоміжний засіб інформації й розголосу праці СФУЖО. Березневі акції були дуже популярними й успішними. Кожний рік приносив нові події, а з тим — і нові потреби, що знаходили віддзеркалення у гаслах та афішах.

Гасла та афіші за роками

1984 рік — гасло “Ставай, хто живий, в кого думка постала, година для праці настала. Досвітні огні запалали” (Леся Українка).
Афіша — Мирон Левицький.

1985 рік — видано афішу з гаслом “Чувайте, сестри, днями і ночами” (Іван Филипович), афіша — Галина Новаківська.

1986 рік — гасло “Жінко! Непереможну твердість хорони в борні за правду” (Уляна Кравченко), афіша — Галина Мазепа.

1987 рік — гасло V Конгресу і на 1988 рік “Україно, Ти моя молитва!” (Василь Симоненко), афіша — Яків Гніздовський.

1989 рік — гасло “Що вберегли, що надбали, щоб дітям в спадок передали?” (Ліна Костенко), афіша — Іван Остафійчук.

1990 рік — гасло “Родина — світло життя” (Олександра Копач), афіша — Феодосій Гуменюк.

1991 рік — гасло “В єдності сила перемоги”, афіша — Микола Бідняк.

- 1992 рік — гасло “В своїй хаті своя правда, і сила, і воля” (Тарас Шевченко), афіша — Дарія Лада.
- 1993 рік — гасло VI Конгресу 1992 і на 1993 рік “Ми є. Були і будем ми. Вітчизна наша з нами” (Іван Багряний), афіша — Зоя Лісовська.
- 1994 рік — гасло “Бережімо дітей! Діти найцінніший скарб” — скульптура Марія з Ісусом, яка стоїть біля церкви св. Онуфрія, дарунок від СФУЖО для міста Львова. Скульптор Віталій Шишов.
- 1995 рік — гасло “Здорова родина — здорове суспільство”, афіша — Віталій Литвин.
- 1996 рік — гасло “Пам’ятаймо про українських жінок-політв’язнів” , афіша — Володимир Беднарський.
- 1997 рік — гасло “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову”, афіша — Феодосій Гуменюк.
- 1998 рік — гасло VII Конгресу 1997 і на 1998 рік “Зміцнімо діаспору — допоможемо Україні”, афіша — Василь Лопата, Київ.
- 2000 рік — гасло “З Христом і Тризубом у нове тисячоліття”, афіша — Світлана Терещенко.

У виконанні афіш брали участь видатні мистці з діаспори, а відтак — з України.

Опрацьовано згідно з публікаціями та архівами

*"Родина — світло життя"
автор Феодосій Гуменюк*

*“Бережімо дітей! Діти — найцінніший скарб”
скульптура Марії з Ісусом, яка стоїть біля церкви св. Онуфрія,
дарунок від СФУЖО для міста Львова, 1994 року, скульптор Віталій Шишов*

Христина Бідяк

Видання СФУЖО

Велику і цінну працю вклала Світова Федерація Українських Жіночих Організацій у різноманітні цікаві видання. Через друкване слово у формі книжок, журналів, карток з нагоди величних ювілеїв і святкувань, пропам'ятних марок і брошур, СФУЖО створило надзвичайний скарб для збереження історії та культури українського народу.

У 1956 році з нагоди 70-ліття українського жіночого руху заходом СФУЖО була видана книжка Ірини Павликовської "На громадський шлях". В цій книжці авторка описує історію громадської праці та досягів українського зорганізованого жіноцтва впродовж сімдесяти літ. В той час розгорявся визвольний зрив, метеором заблис час української державности, пронеслася буря двох світових воєн і повоєнного лихоліття. Всі ці події принципово змінили умови праці українського жіноцтва, яке на полі суспільної, гуманітарної та харитативної діяльності і революційної активності, виявило непересічну працездатність, витривалість, а часто і подивугідну жертвенність та посвяту, організаційний хист і громадське вироблення.

Накладом СФУЖО в 1965 році вийшла книжка "Виховниця поколінь Константина Малицька — громадська діячка, педагог і письменниця".

У 1987 році СФУЖО видало монографію "Олена Залізник." У 1997 році вийшла книжка — історично-етнографічне дослідження "Холмщина і Підляшшя" (Видавництво "Родовід", Київ), спонсороване Наталею та Іваном Даниленками.

В 1992 році вийшло двомовне видання "Український народний одяг", яке опрацювала Комісія Народного Мистецтва при СФУЖО. Це — вартісна праця, імпазантна книга, яка має 306 сторінок, 30 кольорових малюнків жіночого одягу. У цій книжці описано різноманітність зразків одягу кінця ХІХ і початку ХХ століття. Оскільки в одязі Наддніпрянщини існують відмінності, то окремо подано зразки київського, полтавського, чернігівського і харківського одягу. Описуючи Поділля, виділено північну Буковину, що має споріднений з ним, але й дещо відмінний одяг, та Закарпаття, споріднене говором з Бойківщиною, яке створило на схилах гір відмінний тип вбрання. Автор опису одягу — Лідія Бурачинська.

Цінним додатком у виданні є словник народних назв частин одягу та деяких предметів з побуту. Народний одяг поступово цілком зникає, а з ним — і терміни. У книжці вони будуть збережені.

Великим успіхом втішився двомовний довідник “Українські музеї, галерії і збірки в Західній Діаспорі”, який вийшов друком в 1996 році. Матеріали для збірника зібрала і впорядкувала Ірина Руснак. Цей довідник містить короткі інформації про музеї, постійні виставки та колекції українського народного мистецтва. Інформації у книжці подані українською і англійською мовами, в книжці знаходиться інформація про 47 культурних осередків у дев'ятох країнах світу. Атрактивна обкладинка роботи мистця Зої Нижанківської-Лісовської.

В 1997 році СФУЖО випустила в світ дві незвичайні книжки: “Говорить четверте покоління: голод 1933 моїми очима” і “Чорний біль Чорнобиля”.

Книжка “Говорить четверте покоління: голод 1933 моїми очима” — це конкурсні праці дітей та молоді нагороджених на 24-му конкурсі СФУЖО ім. Марусі Бек. У багатьох випадках це розповіді дідусів та бабусь, які розказували про своє дитинство та страшний голод 1932-1933 років, а внуки гарно оформили це в короткі статті й нариси.

Учасники конкурсу добре ознайомлені з наслідками голоду, вони непомильно знають, хто його спричинив та з якою метою. Тому їх праці мають зворушливий, а то й потрясаючий характер.

В'ячеслав Харбовський (п'ятнадцятилітній юнак з Калгарі, Канада, третя нагорода) пише: “Тепер, коли Україна незалежна, треба нам кричати на цілий світ про мільйони невинних жертв. Час теж знайти виконавців цих жорстоких дій і поставити їх перед судом, як вбивців нації... Адже це наш обов'язок — третього, четвертого і дальших грядущих поколінь, без уваги на те, де ми не проживали б, — не дати забути про трагедії українського народу, про спроби повного знищення нашої нації. Не можна нам мовчати, поки ми ще живі”.

Книжка “Говорить четверте покоління: голод 1933 моїми очима” підтверджує усю доцільність задуму, як зберегти пам'ять про страшну трагедію штучного голоду 1932-1933 років, коли між живими залишається щораз менше наочних свідків штучного лихоліття.

Цікаву передмову до цієї книжки написала Леся Храплива-Щур, редактор видання. Вона пише: “Не в такому положенні були ми, коли сильні цього світу нам просто закидали недійсність того, що склалося в нас. Не було б нас і тих зв'язків, впливів та матеріальних засобів, щоб безустанно переконувати спільний погляд світу. Правда, відзначення роковин голоду вже сьогодні ввійшло у календар всієї України — по всьому світі. Але ж як ще багато тих невикористаних страждань і сліз для підтвердження безумовної правди, що українцям з Росією не було й не буде по дорозі. Невже ж впали ці жертви надармо?!” На конкурсі надійшло 96 праць від дітей і молоді діаспори та України.

Чорнобильську катастрофу не можна порівнювати з минулими геноцидами нашого народу, бо сьогодні ніхто не знає, чи її наслідки не прийдеться відчувати через сотні, а може тисячі років. Тому значення книжки “Чорний біль Чорнобиля” дуже велике. Це ж потрясаюча праця про велику трагедію укра-

їнського народу. написана молоддю віком від 8 до 23 років на тему “Що я знаю про Чорнобиль?”.

На цей 25-ий конкурс надійшло 250 праць із усіх регіонів України та діаспори. Одною з дуже цікавих праць у книжці “Що я знаю про Чорнобиль?” є праця Галини Мухи (10 років, село Переможне, Запорізька область, перша нагорода). Її праця — вдумлива стаття-есей, яка перевищує інтелектуальний рівень її вікової категорії. Вона прекрасно ознайомлена із потрібним матеріалом сучасного й історичного характеру. Галина Муха свідомо, хто тут ворог і хто причина лиха. Вона пише: “От і в квітні цього року минає 10 років, коли 26 квітня сповнилося пророцтво в Чорнобилі на українській землі, що стала тереном панування антихриста — комуніста і його сатанинських експериментів. Бо як же інакше пояснити те, що в густо заселеній частині України, недалеко серця України — Києва московські окупанти “насадили” аж шість енергоблоків з руйнівними реакторами”. Вона називає себе дитиною Чорнобиля, і це тавро буде довічно на тих, хто родився у 1986 році.

Аліна Остапенко (дев'ять років, Київ, друга нагорода) в праці “Чорнобиль”, пише: “Я народилась хворобливою дитиною... Чорнобиль не покидає мене і тепер. Я маю дев'ять років, дуже часто хворію”. Три роки тому помер і дідусь, а йому було всього 50 років. Бабуся каже, що його забрав Чорнобиль. Її мамі з татом тільки по 30 років, але й вони хворіють. Вона вважає, що це все зробив Чорнобиль. Усе це викликає біль і тривогу в людей.

Дуже гірко звучить опис мертвої зони Чорнобиля Галини Гірник (п'ятнадцять років, місто Калущ, Івано-Франківська область, друга нагорода): “У зоні мертве все. Мертві будинки з сліпими вікнами, мертві сади з перестиглими фруктами, мертві ліси з іржавим листям. Біля мертвих міст — мертві села, мертво повітря оточує предмети, повз які ходять здичавілі тварини, від яких теж віє смертю. Мертві зорі дивляться у мертво воду, мертво небо хилиться до мертвої землі... Церква розграбована. Мародери побували не тільки тут, а й у селах... Жажливі діла рук твоїх, що є наслідком пожадливості твоєї, людино! У церкві залишилися лише уламки скульптур та поламаний столик з лавами уздовж стін. Крізь розбиті вікна сюди зазирає день. На стінах плачуть образи святих. І в домі Бога дише трагедія Чорнобиля”. Це страшні образи похмурої безнадійності та безвихідної приреченості. Це трагізм життя Чорнобильської зони.

У аналітичній статті Оксана Ємченко (двадцять два роки, Київ, друга нагорода) пише: “Слідом за Чорнобилем в Україні почався пошук національного коріння, історичної правди, заблокованої фальсифікацією і пропагандою. Процес пробудження національної свідомості вже був безповоротним...”

Книжки “Говорить четверте покоління: голод 1933 моїми очима” і “Чорний біль Чорнобиля”, це цінні видання, в яких до болю вражають переживання, що їх зазнав український народ. Учасники конкурсів, українські діти, прекрасно розуміють проблеми голоду й чорнобильської трагедії.

Найновіше видання СФУЖО (2000 рік) — це переклад книжки “From East to West” на українську мову “Зі Сходу на Захід” (переклад Богдана Мельника). Тема книжки — надзвичайно цікаво написані спомини з життя молодої дівчини-остарбайтера Антоніни Демчини, з часів Другої світової війни. Антоніна була 14-літньою дівчиною, коли нацисти насильно вивезли її на роботу до Німеччини. Переживши неймовірні терпіння і нелюдські знущання в таборах праці, вона залишившись живою, хотіла розповісти світові про цю страшну сторінку історії.

Книжка друкувалась в Україні. Тираж три тисячі розходитьсь по Україні. СФУЖО подарувала книжку Суспільній Службі України для продажу та роздачі, де потрібно. Прихід Суспільна Служба використовує на свою працю та харитативні цілі. Книжка вже поїхала в Казахстан, Крим, до Москви та Кіргізстану. Голова Суспільної Служби України Надія Самуляк зорганізувала презентацію книжки “Зі Сходу на Захід” в Києві в домі Центральної Ради в березні 2001 році. На цьому вечорі лунали слова захоплення і великого признання.

Книжка “Зі Сходу на Захід” є цінним вкладом у нашу мемуаристику. Авторці Антоніні Демчині належить признання за те, що вона, як живий свідок подій, розповіла світові про знущання нацистів над нашою молоддю у таборах праці у час Другої світової війни.

Брошури про переслідуваних українських жінок у ССРСР

IV Конгрес СФУЖО мав широку програму й виявив різnorodні аспекти діяльності Федерації. Однією з ділянок праці була видавнича справа. Окрім книжки Конгресу вийшла ще серія брошур Ніни Строкатої під загальним заголовком “Переслідування українських жінок у ССРСР”. З багатьох переслідуваних авторка вибрала п'ять жінок, які особливо потребували нашої оборони, а саме:

- Оксану Мешко на засланні;
- Ганну Михайленко у психіатричній тюрмі;
- Оксану Попович, інваліда в концетраційному таборі;
- Раїсу Руденко, ув'язнену дружину політичного в'язня Миколи Руденка;
- Валентину Троценко, дружину Юрія Шухевича.

Брошури вийшли трьома мовами — українською, англійською й еспанською, оформлені світлинами. Зміст брошурок інформативний. Кожна з них представляє долю людини з її національною і людською гідністю.

Картки привітань, афіші, марки

На замовлення СФУЖО українські мистці у вільному світі виконали ряд графічних праць:

- книжковий знак для шкільної дітвори Ніни Мурдик-Мриц;
- афіші на березневі акції СФУЖО;
- різдвяні листівки мистця Мирона Левицького;
- листівки з нагоди VI Конгресу СФУЖО (1992 рік) мистця Лади Нижанківської;
- листівки з нагоди VII Конгресу СФУЖО (1997 рік) — “Зміцнім діяспору — допоможемо Україні” мистця Василя Лопати з Києва
- листівки “Будьмо друзями” (в чотирьох мовах) з нагоди Року Української Дитини, мистець Ніна Мурдик-Мриц.

Беручи до уваги наступні причини: 1985 рік проголошений Роком Молоді в усьому світі, недалекий ювілей Тисячоліття Християнства в Україні і пекучу необхідність зацікавити нашу дітвору та шкільну молодь українською книжкою, СФУЖО подарувало українській дитині пам'ятку — книжковий знак “екслібрис” під назвою “Це моя книжечка” (1985 рік). Карточка оформлена графічно мистцем Ніною Мурдик-Мриц. Місце цього твору — на першій вільній сторінці української книжки кожної дитини в діяспорі.

Видано картку-привітань з нагоди 1000-ліття хрещення України, виконання Ліди Палій. На білому крейдяному папері видовженого формату надруковано в трьох кольорах (жовто-золотий, цеглястий і чорний) погруддя княгині Ольги.

З нагоди 1000-ліття хрещення України видано також відзначку в емалі й золоті з портретом першої християнки св. княгині Ольги. Проект виконав мистець Роман Завадович.

За ініціативою і заходом Ірини Вжесневської та Ірини Малицької, голови й місто голови Фінансової Комісії СФУЖО на Канаду, виготовлено поштову марку і відзначку у 100-річчя Українського Жіночого Руху. Рисунок обох проєктів виконав мистець-графік Роман Завадович (молодший), Чикаго, США, на основі олійного портрету Наталі Кобринської, мистця Михайла Дмитренка (власність Комітету Українок Канади, відділ Торонто). Збирачі-філятелисти прийняли її з захопленням. Видруковані аркуші складаються з мотивів по чотири марки, з написами в українській та англійській мовах. Марки розіслано усім церковним ієрархам, музеям і бібліотекам, канадським і американським університетським бібліотекам.

Для відзначення 45-літнього ювілею СФУЖО, Фінансова Комісія видала пропам'ятну марку, на якій зображена “Мати і дитина”. Скульптуру виконав Віталій Шишов з Києва. Вона стоїть біля церкви св. Онуфрія у Львові. Фундатором скульптури є СФУЖО. Марки видруковані на листках по 12 штук за мистецьким оформленням Володимира Беднарського. Ціллю видання марок є популяризувати працю СФУЖО і зібрати потрібні фонди для допомоги та зв'язків з українськими жіночими організаціями в Україні та діяспорі.

З нагоди 2000 Ювілейного Року народження Христа та відзначення 50-ліття Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, на замовлення Екзекутиви СФУЖО, канадська пошта видала офіційну поштову марку Канади вартості 0.46 центів, пізніше 0.47 центів. На марці зображене лого СФУЖО роботи мистця Романа Завадовича в комп'ютерному оформленні Петра Лопати. На кремовому тлі синім і жовтим кольорами показана голівка жінки, вгорі тризуб, внизу написано "СФУЖО" і повна назва: "World Federation of Ukrainian Women's Organizations."

В 1995 році, а потім в 2002 році вийшли ефективно опрацьовані та відновлені памфлети про СФУЖО українською та англійською мовами. У памфлеті поміщено короткий нарис українського жіночого руху, завдання СФУЖО, структура Федерації, публікації, референтури — комісії, зовнішні зв'язки, та складові організації — члени СФУЖО.

Весною 1996 року СФУЖО видала "Бюлетень" — інформацію про працю Федерації, форматом звичайного журналу, тиражем 5,000 примірників.

Квартальник "Українка в світі"

СФУЖО видає кварталник "Українка в світі", який підтримує зв'язок між складовими організаціями. Журнал виходить тиражем 900 примірників. Велику кількість примірників пересилається в Україну, дипломатам, пресі та до країн, де немає фінансової можливості передплачувати "Українку в світі." Квартальник також дістають амбасадори України, щоб дати їм найновішу інформацію про діяльність СФУЖО.

Раз у році виходить англomовне число журналу, головно для інформації про працю СФУЖО серед англomовного суспільства, для Організації Об'єднаних Націй, ЮНІСЕФ та міжнародних конференцій. Редактором україномовного журналу до кінця 2000 року була Ярослава Зорич, потім — тричленна редакційна колегія у складі Оксани Соколик, Володимири Лучків та Іванни Кушпети. Редактором англomовного журналу була Ганна Мазуренко, а тепер — Віра Маланчій.

"Українка в світі" почала виходити в 1963 році як бюлетень. Осідком органу СФУЖО були Філядельфія, Детройт і Торонто. Двадцять років редагувала "Українку в світі" Ірина Пеленська, відома авторка повістей із жіночою тематикою та добрих статей.

У 1989 році змінено обкладинку бюлетеню, на якій була географічна мапа країн, у яких діяли складові організації СФУЖО. Від 77-го числа введено нову обкладинку, декоративного типу, яку виконав мистець Мирон Левицький. Вона й досі на випусках кварталника. Назву кварталник, замість бюлетень, запропонувала Марія Горбань. У 1982 році переселено "Українку в світі" та осідок СФУЖО до Торонто.

З 1990 року на обкладинці першого числа в році вирішено вміщувати кольорові афіші з річним гаслом СФУЖО. Поміщено афіші мистців Мирона Левицького, Феодосія Гуменюка, Віталія Литвина, Миколи Бідняка, Софії Лади, Зої Лісовської-Нижанківської, Віталія Шишова, Володимира Беднарського, вдруге — Феодосія Гуменюка і Василя Лопати. Ці обкладинки високо мистецькі й декоративні.

Після переселення органу СФУЖО до Торонто склад редколегії змінився. Його, в міру потреби, доповнюється новими іменами. До 1974 року “Українка в світі” мала 16 сторінок, від 1975 до 1976 — 24 сторінки, від 1977 досьгодні — 32 сторінки, а тепер — більше.

“Українка в світі” віддзеркалює важливі події з діяльності Екзекутиви та Управи СФУЖО, інформує про важливі події з життя складових організацій. Панорама тематичного кола “Українки в світі” доволі багата. В перших декадах випуску було багато цікавого звітнього матеріалу, добре зредагованого, часто без подання автора. Бюлетень був насичений інформаціями про з'їзди, наради, панельні сесії, подавав добрі докладні інформації з діяльності комісій-референтур СФУЖО, тексти звернень, постанов, резолюцій.

Заведено рубрику “Жінки України” — це була сторінка про засуджених та репресованих жінок в Україні, із біографічною довідкою про них (Ірина Сенік, Ірина Калинець, Оксана Мешко, Ніна Караванська, Алла Горська, Надія Світлична та інші).

У числах кварталника інформовано про важливі тогочасні події: діяльність Гельсінської Групи, активність СКВУ, інтерпретовано справи родини, інформації про харитативну діяльність СФУЖО і її складових організацій. На сторінках “Українки в світі” широко порушувалося справу активізації молодшого жіноцтва, головно професійних жінок, продовжувалося сторінку “Наші сучасниці”, “Наші втрати”, друковано статті, пов'язані з актуальними подіями в Україні та діаспорі, було місце для теми: жіночий рух у світі, в Україні, в діаспорі.

Імена авторок-піонерок в “Українці в світі”: Ірина Пеленська, Лідія Бурачинська, Дора Рак, Уляна Целевич, Наталія Чапленко, Ірина Павликовська, Стефанія Пушкар, Наталія Пазуняк, Євгенія Янківська (до питання Світової Ради Суспільної Служби), Марія Харина, Марія Квітковська та ряд інших.

Характер “Українки в світі” на етапі 80-их і 90-их років змінюється. Тематичне коло поширено. Звітню форму замінили авторські статті. Від 1992 року кожне число відкривається передовицею голови СФУЖО Оксани Соколик з подачею важливих тем, які заторкають проблеми й події діаспори та паралельно України. Невтомна Дора Рак із журналістичним умінням аналізує тему міжнародних форумів, подає інформації про працю комісій NGO. Статті про Світову Раду Матерів (МММ) подає Олена Процюк. Статті на тему зв'язків із чужонаціональним світом продовжують Лідія Гладка, Ірина Куровицька, Оля Ставнича. На етапі незалежності України має місце тематика харитативно-гума-

нітарної допомоги дітям Чорнобиля, домам сиріт в Україні через групу "Приятелі Дітей", допомога українцям у Південній Америці та Східній діаспорі. Окреме місце в "Українці в світі" приділене видатним постаттям України у минулому і видатним сучасницям у культурно-мистецькому, науково-суспільному, політично-громадському житті в країнах поселення і на Батьківщині. Широко використовується у кварталнику матеріяли панелів і доповідей на Конгресах СФУЖО та матеріяли літературних конкурсів, також спогади дисиденток, матеріяли конференцій жіночих організацій в Україні, як ось — "Українка і демократія", інтерпретація річних гасел СФУЖО (Ірина Вжесневська, Володимира Лучків), цікаві статті-репортажі, звіти із конференцій жіночих клубів голови СФУЖО Оксани Соколик. В "Українці в світі" містяться цінні статті наших сестер з України. На сторінках кварталника з'являються зразки літературної творчости талановитих поетес та письменниць, щоб читачі хоч на часинку побували в художньому світі жінок-майстрів слова.

До плеяди авторок, уже згаданих, доходять імена: Марія Горбань, Ніна Караванська, Ірина Вжесневська, Олександра Копач, Ольга Мак, Леся Храплива, а згодом — Ніна Марченко, Наталя Даниленко, Іроїда Винницька, Раїса Руденко, Христя Навроцька, Іванна Кушпета та поетеса Світлана Кузьменко. Імена авторок із України: Галина Гордасевич, Галина Кирпа, Оляна Рута, Леся Гончар, Орися Матешук, Оксана Сапеляк, Атена Пашко.

Діяльність СФУЖО в царині друкованого слова заслуговує на велике признание і подяку. Друковане слово буде свідчити майбутнім поколінням про багату українську спадщину і стане джерелом інформації про працю СФУЖО та його складових організацій.

**ГОВОРИТЬ
ЧЕТВЕРТЕ ПОКОЛІННЯ**

ГОЛОД 1933 МОЇМИ ОЧИМА

**1000 YEARS OF
CHRISTIANITY
IN UKRAINE**

Тризуб на офіційній марці Канади

З нагоди Ювілейного Року народження Ісуса Христа та для відзначення недавнього 50-ліття Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, на замовлення Екзекутиви СФУЖО, канадська пошта видала офіційну поштову марку Канади вартості 46 центів. Друге видання — 47 центів.

На марці зображене лого СФУЖО роботи мистця Романа Завадовича в комп'ютерному оформленні Петра Лопати: на кремовому тлі синім і жовтим кольором голівка жінки, над нею — тризуб, під тим напис "СФУЖО" і повна назва: World Federation of Ukrainian Women's Organizations.

Екзекутива СФУЖО

Марка СФУЖО (побільшена)

***Екзекутива СФУЖО
реагує на біжучі події***

Іванна Кушлета

Листи - протести, заяви, звернення в обороні прав української людини

Кінець II Світової війни не був кінцем страждань української людини за залізною заслоною, оскільки майже всі терени України надалі залишилися в системі СРСР під владою комуністичного режиму. Наш народ надалі переносив тягар національного поневолення в нечуваних досі розмірах у виді масових арештів, заслань та знуцання над українськими жінками-політв'язнями.

Українська спільнота в західному світі постійно намагалася інформувати Організацію Об'єднаних Націй про порушення національних і людських прав в Радянській Україні. Вже на I Світовому Конгресі Українського Жіноцтва в 1948 році у Філядельфії ухвалено і вислано до ООН перший спільний лист від усіх жіночих організацій, а згодом, діяльність СФУЖО проявлялася різними акціями, проведеними спільно зі своїми складовими організаціями та деколи при співучасті членів Комісії Прав Людини СКВУ, як наприклад: участь у міжнародних конференціях, маніфестаціях протесту, голодівках і демонстраціях перед советськими консулятами тощо.

Розвал комуністичної імперії та проголошення незалежності Української Держави поставили край засланням і Гулагам. Але, час-до-часу все ще трапляються випадки нелюдяного трактування українських громадян та несправедливості зі сторони уряду. І знову, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій стає в обороні прав людини в українській державі, у формі письмової інтервенції, в якій висловлюється протест та наші домагання негайного полагодження справи.

Відгук на наші інтервенції не завжди був однаковий — бувало, що лист залишився промовчаний. Однак, останньо вже частіше отримуємо відповіді від різних "держ"-установ України, в яких стараються дану справу в'яснити, чи навіть позитивно її полагодити. Отож виглядає, що все-таки ролю тут відіграє статус СФУЖО як світової надбудови в контексті міжнародних федерацій (Світовий Рух Матерів М.М.М. в Парижі, Міжнародна Жіноча Рада, Міжнародний Жіночий Союз та інші) і головно, наші зв'язки в Організації Об'єднаних Націй (ООН), де досьгодні жодна інша українська організація не є членом.

Отож, нашим обов'язком супроти нашої Батьківщини є стати в обороні людських прав, коли вони порушені, та причинитися до захисту гідності людини у нашій молодій державі. Для ілюстрації подаємо декілька копій останніх наших листів, що зберігаються в архіві СФУЖО.

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS

Executive Office: 278 Bathurst St. Toronto, Ontario — Canada M5T 2S3 Tel: (416) 366-4299
 Mailing Address: P.O. Box 161-Postal Station "M" Toronto, Ontario — Canada M6S 4T3

Торонто, 14-го грудня, 1990

12:966

До
 Леоніда Кравчука, Голови Верховної Ради УРСР
 Верховна Рада, вул. Кірова 5, Київ, Україна

Пане Голово!

Світова Федерация Українських Жіночих Організацій, яка об'єднує 23 жіночі організації діаспори, що є коло 30.000 українок, є сильно затривожена останніми подіями в Україні, а зокрема незаконним арештом депутата Др. Степана Хмари.

Пресове звідомлення з Честон Чаледжу, Англія подало комунікат до цілого світу, про провокацію та арешт Степана Хмари. Там сказано, що недозволено навіть священнику відвідати хворого у в'язниці С.Хмару, щоб його там висповідати та заприщати. Таке нелюдське поступовання нас обурює, а здругого боку нам соромно перед світом, що в часі перебудови та шляху до демократизації, в Україні ще далі панує терор та безправ'я.

Ми увахасмо, що Ви повинні негайно звільнити Степана Хмару та потягнути до відповідальности тих, хто спричинив цю ганебну провокацію. Тим хоч трохи направили кривду вчинену невинній людині і докажете світові, що народ України є справді оборонцем прав своїх громадян.

За Екзекутиву Світової Федерації Українських
 Жіночих Організацій

Марія Хвiтківська
 Др. Марія Хвiтківська
 голова

Торонто, 17-го травня 1990

2: 376

До
Президента ССРСР
Михаїла Горбачова
в Москві

Шановний Пане Президенте!

Хочемо звернути Вашу увагу, що тепер, в часі "перестройки і гласності", багато бумажних політичних в'язнів, які були вивезені в 40-их роках зі Західної України і які зазнали жорстокі репресії в сталінсько-брежнєвських часах, ще не реабілітовані.

Поміж ними було безліч жінок та юних дівчат, які, відірвані насильно від родини, засуджені як "політичні злочинці", багато років свого життя працювали тяжко фізично в жахливих умовах в концтаборах Гулагу. Багато з них загинуло в дорозі на етапах, ще більше в концтаборах.

Сьогодні - це переважно люди в похилому віці. Вони, їхні родини, як і родини загиблих, досі носять ярлик "нащадків ворогів народу". Як нам відомо, подібні жертви того самого часу - литовці, латиші, кримські татари, німці та інші народи ССРСР одержали повну реабілітацію.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій /СФУЖО/, до якої входить 22 жіночі організації Австралії, Південної і Північної Америки та Європи, турбується їхньою долею та долею їхніх родин.

Ми уважалимо, що в цей час перебудови, вони, так як і інші народи ССРСР, повинні також дістати повну реабілітацію і повернення їм всіх людських прав .

Звертаємося до Вас, пане Президенте, розглянути цю справу та зробити все можливе, щоб їм вповні реабілітувати та тим повернути їм людську гідність.

За Екзекутиву СФУЖО:

д-р Марія Квітковська
голова

**СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS**

Executive Office: 178 Bathurst St. Toronto, Ontario — Canada M5T 2S3 Tel: (416) 366-4299
Mailing Address: P.O. Box 261-Postal Station "M" Toronto, Ontario — Canada M4S 4T3

Торонто, Великдень 1991

2: 3/8

Його Святість
Папа Іван Павло II
Ватикан

Ваша Святосте!

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, яка об'єднує 23 жіночі крайові організації Канади, ЗСА, Південної Америки, Австралії і Європи, є затривожена тим, що українцям католицького віровизнання в Польщі ще досі не повернули їхні церкви, як на пр. в Краківі, Крижиці, Перемишлі і т.д.

Звертаємося до Вашої Святості з проханням, допомогти українцям в Польщі, щоб вони врешті могли вільно молитися у своїх власних, давніх церквах.

Прошимо Вашого Архидієцєвського Благословення для нашої
Федерації -
віддані Вам у Христі

Марія Квітківська
др.Марія Квітківська
голова

Оксана Б. Соколиш
Оксана Б. Соколиш
заступниця голови

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS

NGO IN CONSULTATIVE STATUS (CATEGORY II) WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS

Executive Office: 276 Bathurst St. ☐ Toronto, Ontario ☐ Canada M5T 2S3 ☐ (416) 603-4299
Mailing Address: 2336 Bloor St. W., Box 84578 ☐ Toronto, Ontario ☐ Canada M6S 1T0 ☐ Fax (416) 538-0592 or (416) 603-8189

Торонто, 26 листопада 1996

с. 1280

Достойний Леонід Кучма
Президент України
Київ, Україна

Достойний Пане Президенте!

Останнім часом довідуємося через засоби масової інформації, що уживання української мови в Україні далі стоїть на мертвій точці або, ще гірше, там де вона досі була /нпр. у деяких школах, літ-вищах чи на залізничній станції/, якась ворожа сила успішно веде свою діяльність, у висліді чого українську мову чути щораз менше.

На превеликий жаль, особи, які повинні бути прикладом пропагування української мови в Україні, а саме, високо поставлені урядовці, депутати і їхні дружини, на публічних виступах, що передаються на телебаченні, послуговуються часто російською мовою. Щораз більше і більше туристів з діаспори описують свої враження з поїздки в Україну на сторінках газет і всі вони заторкують це болюче питання.

Пане Президенте, Ви на урочистому відзначенні 5-річчя відновлення Української Держави наголосили, що Конституція України повинна виконуватись всіма, починаючи від Президента до звичайного громадянина. А практика показує, що ігнорування статті 10-тої Конституції стало нормою для численних депутатів України.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій глибоко затривожена станом української мови в Україні і діаспорі і тому вибрала гасло для праці в наступному році "Передаймо нащадкам наш скарб - рідну мову".

Просимо Вас, Пане Президенте, можливо якнайскоріше звернути увагу населенню України, щоб вживали державну мову, якою є українська мова.

З правдивою пошаною до Вас,

Оксана Соколик
Оксана Б. Соколик
годова

Іванна Кушпета
Іванна Кушпета
секретар

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
 WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
 FEDERACION MUNDIAL DE ORGANIZACIONES FEMENINAS UCRAINAS
 FEDERATION MONDIALE DES ORGANIZATIONS DES FEMMES UKRAINIENNES
 NGO IN CONSULTATIVE STATUS (CATEGORY II) WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS

Executive Office: 278 Bathurst St. □ Toronto, Ontario □ Canada M5T 2B3 □ (416) 803-4299
 Mailing Address: 2336 Bloor St. W., Box 94878 □ Toronto, Ontario □ Canada M6S 1T0 □ Fax (416) 838-0582 or (416) 803-8188

14 травня 1997

Дост. Олександр Мороз, Голова
 Верховної Ради України
 Київ, Україна

Вельмишановний Пане Голово!

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій затривожена і обурена ганебним випадком насильства, якого dokonано над народнім депутатом України - Павлом Мовчаном. Інцидент мав місце 16-го квітня ц.р. в будинку Верховної Ради.

Беручи до уваги факт, що це вже не перший, спричинений анти-українськими силами, випадок з застосуванням фізичної сили над захисницями української державної мови в Україні, Екзекутива СФУЖО висловив свій рішучий протест щодо цього злочинного вчинку зі сторони двох некультурних депутатів.

Для нас - жінок, представниць українського зорганізованого жіноцтва в діаспорі особливо болючим і немислимим є те, що одним з винуватців насильства є жінка - Наталія Вітренко. Ми бачили цей напад на екрані телевізора і не хотіли вірити, що жінка на пості депутата України знизилася до такого рівня.

Ми, об'єднані жінки в організаціях українського поселення на чотирьох континентах, домагаємося не тільки покарання винуватців але й впровадження української мови як обов'язкової в залі Ваших нарад.

Ми закликаємо Вас до припинення наруги над українською мовою і переслідування депутатів, які не мовчать.

З пошаною,
 за Екзекутиву СФУЖО -

Оксана Соколик
 Оксана Б. Соколик
 голова

Іванна Кушета
 Іванна Кушета
 секретар

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
FEDERATION MONDIALE DE ORGANIZACIONES FEMENINAS UCRANIAS
FÉDÉRATION MONDIALE DES ORGANIZATIONS DES FEMMES UKRAINIENNES
NONI IN CONSULTATIVE STATUS (CATEGORY II) WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS

Executive Office: 278 Bathurst St. ☐ Toronto, Ontario ☐ Canada M5T 2S3 ☐ (416) 603-4299
Mailing Address: 2336 Bloor St. W., Box 84578 ☐ Toronto, Ontario ☐ Canada M6S 1T0 ☐ Fax (416) 536-0592 or (416) 603-8189

25 червня 1997

Достойний Олександр Кузьмук
Міністер Оборони України
Київ, Україна

Достойний Пане Міністре!

Екзекутива СФУЖО звертається до Вас на вимогу наших складових організацій і поодиноких осіб, відносно знущання над молодими вояками в українській армії.

Вам, Пане Міністре, напевно відомо, що останніми часами круляють у діяспорі тривожні вістки, а саме, що молоді хлопці, які поступили у військову службу, є жертвами жорстокої поведінки своїх зверхників.

Дисципліна є samozрозумілим явищем у вишколі молодих вояків, але переслідування і жорстокість над хлопцями абсолютно не повинні мати місця, а винуватці /як кажуть поголоски "по більшості російсько-мовні"/ інструктори та вищі рангом офіцери, повинні бути за це суворо покарані.

Апелюємо до Вас, Пане Міністре, особисто вглянути в цю справу і, якщо ці вістки можливо перебільшені або неправдиві, просимо Вас публічно в пресі вияснити, яка є дійсність, щоб припинити ці шкідливі для нас усіх поголоски.

Надіємося на Вашу негайну дію в цій справі і остасмося,

з правдивою пошаною,
за Екзекутиву СФУЖО -

Оксана Соколик

Оксана Б. Соколик
голова

Іванна Кушпета

Іванна Кушпета
секретар

В прилозі: копія статті з газети "Свобода"
з дня 9 травня 1997.

**WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ**

Executive Office: 278 Bathurst St. ☐ Toronto, Ontario ☐ Canada M5T 2S3 ☐ (416) 366-4299
Mailing Address: 2336 Bloor St. W., Box 84578 ☐ Toronto, Ontario ☐ Canada M6S 1T0 ☐ Fax (416) 534-0592

12 червня 1996

ВШ Пан Александер Кваснєвскі
Президент Республіки Польщі
Варшава, Польща

Вельмишановний Пане Президенте!

Вам напевно відомо, що в Перемишлі зруйновано купол колишньої Катедри української греко-католицької Церкви св. Івана Хрестителя, яку тепер перебрали отці Кармеліти.

Вістка ця затривожила всю українську спільноту в діяспорі, яка уважає, що знищення цінної пам'ятки української сакральної архітектури є черговою спробою затерти усіх слідів поселення наших предків на землях Перемищини.

Ми сподіємося, що Ваші, Пане Президенте, особисті старання в цій справі позитивно вплинуть на дальший розвиток ситуації в Перемишлі і допоможуть Міській Раді висунути децизію негайної відбудови купола з повним її попереднім виглядом.

З належною пошаною,

Оксана Соколик
Оксана Б. Соколик
голова

Іванна Купета
Іванна Купета
секретар

Копії одержують:

- Т. Савіцкі, Президент міста Перемишля
- Г. Удовенко, Мін. Закордонних Справ України
- М. Старак, Амбасадор України в Польщі
- Об'єднання Українців в Польщі, Головна Управа
- преса
- Об'єднання Українців в Польщі, Відділення в Перемишлі

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ СФУЖО - 5 / 98

У СПРАВІ ОДРУЖЕНИХ СВЯЩЕННИКІВ У ПОЛЬЩІ.

Кардинал Анджело Содано, секретар Ватикану, недавно вислав листа апостольському Пронунцеві в Польщі, в якому пише, що жонаті українські священники мусять виїхати в Україну, бо вони "не мають доброго впливу на католицьких священників у Польщі". Ще й запропонував, що як десь не стане українського священника, його може заступити польський римокатолицький.

СФУЖО обурене незаконним вмішування у права нашої церкви, та образою до дружин священників, які вуконують колосальну помічну працю в парафіях, вислала 18-го травня лист протесту Його Святості Папі Іванові Павлові II. Лист у прилозі.

Копії листа дістали: Преосвященніший Владика Любомир Гузар і Преосвященний Владика Ізидор Борецький.

Державний комітет України у справах національностей та міграції

252021 м.Київ, вул.Інститутська, 21/8, тел./факс (044) 293-53-35,293-72-79
Р/р у ОПЕРУ Національного банку України м.Києва № 269120278 МФО 300001,
код-00032879

№ 2 “ 06 1997р.

№ 8 - ІІІІ/6

JUL - 9 1997

**Світова Федерація Українських
Жіночих Організацій**

**Голові п.Оксані Б. Соколик
Секретареві п. І. Кушпеті**

**Дорогі і вельмишановні
пані Оксано та пані Іванно!**

На доручення Адміністрації Президента України Вашого листа щодо стану мовної ситуації в Україні уважно розглянуто в Державному Комітеті України у справах національностей та міграції, зокрема у його новоствореному Департаменті із здійснення мовної політики.

Повністю поділяючи Вашу стурбованість, засуджуючи поведінку тих народних депутатів, які нехтують українською мовою, хочемо повідомити Вам і деякі приємні новини.

Останнім часом як Президент, так і Уряд України стали більше приділяти уваги питанням мовної політики в державі, наслідком чого є активізація процесу впровадження української мови в різні сфери суспільного життя.

Постановою Кабінету Міністрів України від 31.03.97 р. в структурі нашого Комітету створено, як ми вже сказали, Департамент, на який покладаються функції щодо здійснення координації роботи та контролю за проведенням мовної політики в Україні. Почала працювати створена Указом Президента України Рада з питань

мовної політики при Президентові України, покликана “сприяти проведенню ефективної роботи, пов’язаної з розробленням пропозицій щодо формування мовної політики, створенням необхідних умов для функціонування державної мови в усіх сферах життя...” Згідно з дорученням Президента України нами спільно з іншими міністерствами і громадськими організаціями, передусім Всеукраїнським товариством “Просвіта” ім.Т.Шевченка, розроблено проекти Закону України “Про розвиток і застосування мов в Україні” (замість застарілого Закону “Про мови в Українській РСР”) та Комплексної програми “Українська мова”. Проект Закону доопрацьовано згідно з пропозиціями, висловленими членами Ради з питань мовної політики при Президентові України, і ближчим часом його буде подано на розгляд Верховної Ради.

Ми розуміємо, що сьогодні від послідовності і повноти реалізації відповідних положень Конституції, а також від ефективності праці нашого Департаменту залежатиме успішність здійснення мовної політики в державі.

Нас, як і Вас, дуже хвилюють, деякі негативні тенденції розвитку мовної ситуації в Україні. Передусім, це активізація сил, які підтримують російську інформаційно-мовну експансію, поява альтернативних проектів законів про мови (народний депутат України В.Алексєєв), в яких ігноруються положення ст. 10 Конституції України, а також рішень Харківської міської і Донецької обласної Рад народних депутатів, якими визначається статус російської мови як другої державної. Маємо цьому протиставити рішучу позицію і конкретні дії, спрямовані на зміцнення позицій української мови як державної.

Отже, у новоствореного Департаменту чимало клопотів, і ми будемо робити все можливе для докорінного поліпшення мовної ситуації в державі.

Дякуємо Вам, шановні пані, за щирі уболівання і турботу про долю рідної мови, сподіваємося на подальшу плідну співпрацю з Вами. Хотілося б більше дізнатися про Ваші задуми щодо втіленням гасла, яке Ви вибрали для праці “Передаймо нащадкам наш скарб - рідну мову.” Цю акцію ми могли б підтримати і поширити в Україні.

З повагою

**Заступник Голови Комітету - директор
Департаменту із здійснення мовної
політики**

О.Трибушний

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
 WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
 FEDERACION MUNDIAL DE ORGANIZACIONES FEMENINAS UKRAINIENAS
 FÉDÉRATION MONDIALE DES ORGANIZATIONS DES FEMMES UKRAINIENNES
 (NKO) IN CONSULTATIVE STATUS (CATEGORY II) WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS

Executive Office: 278 Belfair St. ☐ Toronto, Ontario ☐ Canada M6T 2B3 ☐ (416) 603-4299
 Mailing Address: 2308 Bloor St. W., Box 64678 ☐ Toronto, Ontario ☐ Canada M6S 1T0 ☐ Fax (416) 536-0692 or (416) 603-8189

11 травня 1999

ЧБ

Достойний Леонід Кучма
 Президент України
 Київ, Україна

Достойний Пане Президенте!

З великим затривоженням ми прийняли вістку про збройний напад на Київського і всієї Руси-України Патріарха Філарета. Цей ганебний випадок мав місце дня 30-го квітня 1999р. у Маріуполі, під час освячення Хреста на місці побудови катедрального храму.

Ми, жінки-представниці українського зорганізованого жіноцтва і об'єднані в Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій висловлюємо рішучий протест щодо цього злочинного вчинку, який наніс тілесних і моральних ушкоджень не тільки Патріархові але й членам делегації, які його супроводжали.

Пане Президенте, наша Українська Церква була переслідувана і нищена довголітнім окупантом України. І коли тепер ми дочекалися вільної, демократичної держави з повною свободою визнавання релігії, немислимим є допущення до такого насильства і наруги над особами духовного стану а ще й такими, як сам Патріарх.

Просимо Вас особисто вглянути в цю справу та полагодити їй так, щоб злочинці були покарані і щоб такого роду напади більше не повторювалися.

З правдивою повагою,

Оксана Соколик

Оксана Соколик
 голова

Іванна Купета

Іванна Купета
 секретар

Копії: Іван Драч, голова УВКР
 Державний Комітет України у справах релігій, голова Бондаренко В
 Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет
 генеральний консул Микола Кириченко

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
FEDERACION MUNDIAL DE ORGANIZACIONES FEMENINAS UCRANIAS
FÉDÉRATION MONDIALE DES ORGANIZATIONS DES FEMMES UKRAINIENNES
NGO IN CONSULTATIVE STATUS WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS & UNICEF

Executive Office: 2118A Bloor St. W., Suite 206 □ Toronto, Ontario □ Canada M6S 1M8
Tel.: (416) 762-2066 □ Fax: (416) 536-0592 or (416) 762-2077 □ Website: www.wfuwo.org

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ СФУЖО - 9 /00

Представниці складових організацій Світової Федерації Українських Жіночих Організацій на Річних Нарадах в Торонті 27-29 жовтня 2000 року:

Здивовані, що про подію святкування Ювілейного 2000-го року "Спомин Свідків Віри ХХ століття", який відбувся у Римському Колізеї 7-го травня ц.р., ми довідуємося з нашої преси аж у жовтні ц.р. з листа - протесту 30-ох наших священників з Перемисько- Варшавської Метрополії в Польщі до голови Головного Комітету Великого Ювілею 2000 року, кардинала Роже Етегерая.

Ми огірені, що поміж свідками Віри ХХ століття не було згадано Української Греко-Католицької Церкви, яка не перейшла на московське православ'я, яким керивали кагебісти-комуністи, а після ліквідації комуністичним режимом в 1946 році пішла у підпілля та понесла колосальні мученицькі втрати владик, священників, монахів та монахинь розстрілами, засланнями, каторгами. Це чи не одинока у світі церква, що переживши цей терор, відродилася на славу Божу після розвалу Сов'єтської імперії.

Ми огірені, що в екуменічному дусі не згадано жертв комуністичного терору осіб українського православного віровизнання.

Ми здивовані, що на такому високому рівні не згадано зруйновані церкви, архітектурні шедеври давніх літ, як на пр. Михайлівський Собор в Києві, та велике число церков в Україні, як і на Лемківщині, Волині та других частинах України.

Не згадати таких мучеників за віру як Патріярх Йосиф Сліпий, чи Митрополит Величківський та тисячі других -, це замовчування боротьби мільйонів за правду, це непошана до мучеників за Христову віру, за свою Церкву.

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
FEDERACION MUNDIAL DE ORGANIZACIONES FEMENINAS UCRANIAS
FÉDÉRATION MONDIALE DES ORGANIZATIONS DES FEMMES UKRAINIENNES
 NGO IN CONSULTATIVE STATUS WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS & UNICEF

Executive Office: 2118A Bloor St. W., Suite 206 □ Toronto, Ontario □ Canada M6S 1M8 □ Tel.: (416) 762-2066
 Mailing Address: 2336 Bloor St. W., Box 84578 □ Toronto, Ontario □ Canada M6S 1T0 □ Fax: (416) 536-0592 or (416) 762-2077

27 червня 2000

Достойний Леонід Кучма
 Президент України
 Київ, Україна

Достойний Пане Президенте!

З нашого досвіду перебування в Україні в цьому році ми мали змогу помітити певний прогрес та поправу в деяких ділянках Вашої адміністрації, за що Вам гратулюємо.

На жаль однак, ми бачили, що кризова ситуація в якій опинилася тепер українська мова, культура, виховання дітей та стан друкованого слова, значно погіршився.

У столиці Києві в усіх входах у метро, кіосках та різних магазинах продається майже виключно російськомовна друкована продукція. Ринок засипаний російськими відеокасетами, які не оподатковуються нашим Урядом і за дешеву ціну стають потужним засобом русифікації в Україні. Маса російських книжок, які ввозяться в Україну легально і нелегально, теж без оплати жодного податку.

В телебаченні, включно з державним телеканалом УТ-1 більшість програм і фільмів транслюються в російській мові а після "Вечірньої казки" для дітей, молитва "Отче наш" - російською мовою. Як на це реагують наші батьки?

Пане Президенте, ця політика обездуховлення, денационалізації й національної розгубленості українських дітей глибоко потрясла нами і безнастанно нас турбує. Екзекутива Світової Федерації Українських Жіночих Організацій /СФУЖО/ разом із своїми 22-ма складовими організаціями у різних країнах світу звертається

до Вас з гарячим проханням вглянути в цю справу. Не допустіть, щоб на Ваших очах така ситуація безкарно розвивалася і сягала апогею своїм наступом на українську мову, та щоб від того страждали наші діти та молодь - майбутній провід України.

Пане Президенте, ми віримо, що Ви захистите нашу українську мову і що вона за Вашої каденції стане щоденною розмовною мовою в Україні згідно з Конституцією нашої Держави. Тоді Ваше ім'я золотими літерами буде вписане в історії України.

Бажаємо Вам успіхів у Вашій відповідальній і нелегкій праці.

З пошаною,
за Екзекутиву СФУЖО -

Оксана Соколик
голова

Іванна Кушета
секретар

Копії отримують:

Прем'єр-міністр В. Ющенко
Віце-прем'єр академік М. Дулинський
Голова Верховної Ради України І. Плющ

Телекомпанії: Національна, ТЕТ, "Київ" НАРТ,
ІСТВ, 1+1, СТБ, "Новий канал.

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
 WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
 FEDERATION MONDIALE DE ORGANIZACIONES FEMENINAS UCRANIAS
 FÉDÉRATION MONDIALE DES ORGANIZATIONS DES FEMMES UKRAINIENNES
 NGO IN CONSULTATIVE STATUS WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS & UNICEF

Executive Office: 2118A Bloor St. W., Suite 206 □ Toronto, Ontario □ Canada M6S 1M8 □ Tel.: (416) 762-2066
 Mailing Address: 2336 Bloor St. W., Box 84678 □ Toronto, Ontario □ Canada M6S 1T0 □ Fax: (416) 536-0592 or (416) 762-2077

27 червня 2000

Достойний Леонід Кучма
 Президент України
 Київ, Україна

Достойний Пане Президенте!

З нашого досвіду перебування в Україні в цьому році ми мали змогу помітити певний прогрес та поправу в деяких ділянках Вашої адміністрації, за що Вам гратулюємо.

На жаль однак, ми бачили, що кризова ситуація в якій опинилася тепер українська мова, культура, виховання дітей та стан друкованого слова, значно погіршився.

У столиці Києві в усіх входах у метро, кіосках та різних магазинах продається майже виключно російськомовна друкована продукція. Ринок засипаний російськими відеокасетами, які не оподатковуються нашим Урядом і за дешеvu ціну стають потужним засобом русифікації в Україні. Маса російських книжок, які ввозяться в Україну легально і нелегально, теж без оплати жодного податку.

В телебаченні, включно з державним телеканалом УТ-1 більшість програм і фільмів транслюються в російській мові а після "Вечірньої казки" для дітей, молитва "Отче наш" - російською мовою. Як на це реагують наші батьки?

Пане Президенте, ця політика обездуховлення, денационалізації й національної розгубленості українських дітей глибоко потрясла нами і безнастанно нас турбує. Екзекутива Світової Федерації Українських Жіночих Організацій /СФУЖО/ разом із своїми 22-ма складовими організаціями у різних країнах світу звертається до Вас з гарячим проханням вглянути в цю справу. Не допустіть, щоб на Ваших очах така ситуація безкарно розвивалася і сягала апогею своїм наступом на українську мову, та щоб від того страждали наші діти та молодь - майбутній провід України.

Пане Президенте, ми віримо, що Ви захистите нашу українську мову і що вона за Вашої каденції стане модерною розмовною мовою в Україні згідно з Конституцією нашої Держави. Тоді Ваше ім'я золотими літерами буде вписане в історію України.

Бажаємо Вам успіхів у Вашій відповідальній і нелегкій праці.

З пошаною,
 за Екзекутив СФУЖО -

Оксана Соколик
 голова

Іванна Кущета
 секретар

Копії отримують:

Прем'єр-міністр В. Ющенко
 Віце-прем'єр академік М. Кулінський
 Голова Верховної Ради України І. Плющ

Телекомпанії: Національна, ТЕТ, "Київ" НАРТ,
 ІСТВ, 1+1, СТБ, "Новий канал."

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
FEDERACION MUNDIAL DE ORGANIZACIONES FEMENINAS UCRANIAS
FÉDÉRATION MONDIALE DES ORGANIZATIONS DES FEMMES UKRAINIENNES
NGO IN CONSULTATIVE STATUS WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL OF THE UNITED NATIONS & UNICEF

Executive Office: 2118A Bloor St. W., Suite 206 □ Toronto, Ontario □ Canada M8S 1M8
Tel.: (416) 762-2066 □ Fax: (416) 536-0592 or (416) 762-2077 □ Website: www.wfuwo.org

23 березня 2002

Шановний Пан
Михайло Гладій, губернатор
Обласна Держадміністрація
м. Львів, Україна

304

Шановний Пане Губернаторе!

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій глибоко потрясена вісткою, що дня 19 лютого ц.р. була жорстоко поби́та в Бориславі Ірина Сенік.

Ця 77-літня жінка, відома українська поетка та довголітня страдниця в'язниць і заслань совєтського режиму, провела в неволі 34 роки. Вона - почесний член ПЕН-клубу і визнана однією із "Ста героїнь світу" /з понад 3,000 кандидаток /! / у Рочестер, США 1998р. Проживає тепер самотньо у скромному помешканні після двох серйозних операцій - хребта і на очі.

Ми не можемо зрозуміти причини цього нападу, метою якого, мовляв, було пограбування, оскільки Ірина Сенік є однією з тих громадянок, що живуть зі скромної пенсії. Ми знаємо, що грабежі бувають всюди, але тут насувається здогад, що цей напад мав інший характер ніж грабівництво.

Шановний Пане Губернаторе, цей злочин поповнений на хворій Ірині Сенік вимагає негайної дії з Вашої сторони та строгого покарання нападників за вчинок, що наніс нещасній, літній жінці тілесних і моральних ушкоджень.

Ми звертаємося до Вас із гарячим проханням особисто вглянути в цю справу, віднайти нападників та строго їх покарати, щоб у майбутньому такі вчинки у Вашій області не повторювалися і щоб старші, знедолені громадяни, а особливо ті, які пройшли довгий і тернистий шлях по тюрмах і засланнях, могли на старість спокійно доживати свого віку.

З пошаною,

Оксана Соколик

Оксана Соколик
голова

Іванна Кушпета

Іванна Кушпета
секретар

Копії: Ігор Боднар, виконуючий обов'язки
Генерального Консула України
Юрій Щербак, Посол України до Канади

СФУЖО у світлинах

Зустрічі зі складовими організаціями

*Континентальна Конференція СФУЖО у Буенос Айрес.
Сидять зліва: Г. Дрібниця, голова ОУ "Відродження",
О. Соколик, голова СФУЖО, М. Шульба, голова ОЖ "Просвіти",
О. Бандура, СУ Аргентини.*

*Зустріч голови СФУЖО Оксани Соколик
з головою ОЖ ОЧСУ Дашою Процик, 1991 р., Баффало.*

*Зустріч голови СФУЖО Оксани Соколик
з головою СУ Франції Вірою Дратвінською у Парижі.*

*Зустріч з Об'єднанням Українських Православних Сестрицтв,
Нью Йорк, 1994. Третя зліва: Оксана Соколик, голова СФУЖО,
четверта зліва: Валентина Кузьмич, голова ОУПС.*

Зустріч у Швейцарії. Сидять зліва: голова СФУЖО Оксана Соколик, голова УЖТ Швейцарії Зоя Нижанківська, Христина Качалуба.

Зустріч голови СФУЖО Оксани Соколик з головою крайової управи Союзу Українок Австралії Маєю Грудкою, 1995 р.

Апостолес, Аргентина.

Справа: Марія Шулба, заступниця голови СФУЖО на Південну Америку, голова СФУЖО Оксана Соколик, Аніта Тверда.

ОУЖ у Великій Британії, 1995 р.

Ірина Терлецька дарує квіти голові СФУЖО Оксані Соколик.

СФУЖО у світлинах

*Конференція ГФЖК, Нью Йорк, 1990 р.
Друга справа: голова СФУЖО д-р Марія Квітковська.*

*Вручення портрету почесній голові СФУЖО інж. Лідії Бурачинській,
VI Конгрес СФУЖО, 1992 р.*

Зліва: Х. Бідяк, Л. Бурачинська, О. Соколик, І. Вжесневська.

*На 107 Конференції GFWS,
Фенікс, Арізона, 1997 р.
Зліва: Ірина Куровицька, СУА,
Анн Голанд, голова GFWS,
Оксана Соколик, голова СФУЖО.*

*На річній Конференції ГФЖК,
Сан Дієго, 1987 р.
Зліва: Наталія Іванів, голова УЗХ,
Феліс Робертс, голова ГФЖК,
Надія Маланчук, секретар СФУЖО.*

Після Річних Нарад СФУЖО, Торонто, 1996 р.

Відзначення уродин Ярослави Шафранюк.

*Зліва: А. Кравчук, владика Ю. Каліщук, І. Кушпета, Я. Шеремета,
О. Соколик, М. Загребельна, Я. Шафранюк, владика І. Борецький,
І. Вжесневська, В. Лучків, А. Стебельська, М. Калимін.*

Сороковий день смерти д-р Марії Квітковської, Детройт, 1994 р.

*Зліва: Д. Конюч, д-р М. Бек, О. Соколик, Л. Колодчин,
О. Лончина, І. Тарнавська.*

*В українській місії ООН, Нью Йорк, 1991 р.
Зліва: Олена Процюк, Лідія Гладка, Е. Кравчук (дружина першого
президента України), Оксана Соколик.*

*Європейська конференція СФУЖО, 1999 р.
Нас зустрічають у Полянї, Закарпаття.*

В ООН, Нью Йорк, 2002 р.

*Зліва сидять: Ірина Куровицька, Оксана Соколик, Олена Процюк.
Зліва стоять: Марта Кебало, Дарія Дика, Уляна Кекіш-Солоденко,
Зоряна Білик (Львів), Ярослава Рубель, Надія Шмігель.*

*Вітаємо Івана Драча в Торонто, 1991 р. Зліва: Ірина Вжесневська,
Іван та Марія Драч, Ярослава Шафранюк, Оксана Соколик,
Олександра Миндюк, Марія Калимін, Ярослава Шеремета.*

*СУА під час зустрічі з головою СФУЖО Оксаною Соколик, Детройт, 2000 р.
Сидять зліва: Володимира Лучків, д-р Маруся Бек,
Оксана Соколик, Стефа Король.*

*Річні Наради СФУЖО, Торонто, 1986 р.
Сидять зліва: Олександра Миндюк, Надя Маланчук, Олександра Ковальська,
д-р Марія Квітковська, Олена Процюк, Дарія Бойдуник, Ірина Вжесневська,
Ярослава Шеремета. Стоять зліва: Ярослава Зорич, Оксана Соколик,
Марія Гром'як, Наталя Даниленко, Анна-Марія Баран, Оляк Цейк.*

*Президія Світової Сесії СФУЖО, Торонто, 1962 р.
Сидять зліва: К. Гарасевич, С. Савчук, О. Лотоцька, О. Залізняк,
д-р М. Квітковська, М. Солонинка, М. Пелешок.
Стоять зліва: М. Мудрик, С. Карпінська, І. Павликовська,
С. Пушкар, І. Пеленська, Н. Пазуняк, Е. Янківська.*

*З IV Конгресу СФУЖО, Філадельфія, 1982 р.
Перший ряд зліва: Любомира Чайковська, Дора Рак, Марія Дунець,
Віра Бучинська.*

*Український День на Ontario Place, Торонто, 1992 р.
Зліва: Ірина Вжесневська, Ірина Малицька, Василина Петришин.*

*Зустріч з Патріархом Мирославом Іваном Любачівським в Торонто.
Зліва: Ірина Вжесневська, Олександра Миндюк, Стефанія Савчук,
Блаженніший Мирослав Іван, Кир Ізидор Борецький, д-р Марія
Квітковська, Олександра Ковальська, Ярослава Шеремета.*

*Bound Brook, 1991 р.
Об'єднання Українських Православних Сестрицтв в США вітає
Атену Пашко і В'ячеслава Чорновола.*

*Відзначення 70 ліття українського жіночого руху.
Промовляє Олена Кисілевська.*

Конференція Управи СФУЖО, Торонто, 1962 р.

День СФУЖО на ЕКСПО в Монреалі, 1967 р.

*Зустріч з українською громадою, Ріга, Латвія, 2002 р.
В центрі: Володимира Лучків, Оксана Соколик, Марія Комарницька,
Ярослав Соколик.*

*Десята річниця смерті Олени Кисілевської.
Зліва: д-р Карпінська, Л. Бурачинська, О. Рак,
д-р М. Бек, О. Залізняк, С. Пушкар.*

*Е. Кравчук, дружина першого
президента України,
коло пам'ятника Лесі Українки,
Торонто, 1991 р.
Зліва: Р. Романчукевич, А. Бурій,
Е. Кравчук, В. Цурковська, N.N.,
Оксана Соколик.*

*Вашінгтон, 2000 р.
Зустріч голови СФУЖО Оксани
Соколик з головою
GFWC Шелби Гамлет.*

*З нагоди Річних Нарад СФУЖО
2000 року делегатки відвідали поетесу
Наталю Лівницьку-Холодну
в пансіоні ім. І. Франка.
Стоять зліва: Володимира Лучків,
Лілія Чикальська (Таллін).
Сидять зліва:
Наталія Лівницька-Холодна,
Тетяна Беднаржова (Прага),
Наталія Даниленко (Філадельфія).*

Cmammi

Марія Біляк

Організаційна структура СФУЖО

Члени-організації СФУЖО подали загальну картину своєї організаційної праці на анкетних листках, які виповнили перед Конгресом. Із них можна створити загальний образ того, де вони діють, яку силу собою уявляють, який є напрям їхньої праці, яка кількість жіноцтва ними охоплена та чи йдуть вони у правильному напрямку.

Як знаємо, членів організацій є чотирнадцять. Це є:

- Союз Українок Австралії,
- Союз Українок Америки,
- Союз Українок Аргентини,
- Союз Українок Франції,
- Об'єднання Українських Жінок Бельгії,
- Об'єднання Українських Жінок Венесуелі,
- Об'єднання Українських Жінок Німеччини,
- Ліга Визволення України в Канаді,
- Організація Українських Жінок Англії,
- Організація Українських Жінок Бразилії,
- Ліга Українських Католицьких Жінок Канади,
- Організація Українок Канади,
- Український Золотий Хрест Америки,
- Український Жіночий Союз Австрії.

Вищезгадані організації дуже різні — як часом існування, так своєю силою, активністю й досягненнями. Умови, методи й плани праці в основному покриваються. Є деякі відмінності чи відхилення, залежно від специфічних умов поселення. Та одна наша мета — збереження української людини й зміцнення внутрішньої сили народу, світить для всіх.

Найстарша віком Організація Українських Жінок Бразилії, має 35 літ, розвивалася дуже нерівним шляхом. В сучасній формі існує 14 літ. Другою, щодо віку, організацією є Союз Українок Америки, який існує 34 роки, потім йдуть Організація Українок Канади — 29 літ, Український Золотий Хрест — 27 літ, Ліга Українських Католицьких Жінок — 15 літ. Інші організації постали пізніше, а наймолодшою з них є Український Жіночий Союз Австрії, що відно-

вився два роки тому, хоч традицією сягає до часу I Світової війни, але через політичні умови довго не діяв.

Всі організації, за винятком двох, мають власний статут. Організаційна будова їх є одно-ступенева, дво-ступенева і три-ступенева. Цю найвищу три-ступеневу організаційну форму мають такі організації-члени СФУЖО: СУ Америки, СУ Австралії, Український Золотий Хрест, ЛУКЖ. Дво-ступеневими є: ОУК, ОУЖ ЛВУ, ОУЖ Англії, ОУЖ Німеччини, ОУЖ Венесуелі, ОУЖ Бразилії, СУ Франції. Одно-ступеневими є: СУ Аргентини, ОУЖ Бельгії і Український Жіночий Союз Австрії.

На першому місці щодо розгалуження стоїть Ліга Українських Католицьких Жінок Канади, яка має чотири єпархіяльні управи (Едмонтон, Саскатун, Вінніпег і Торонто) та 123 клітини. Друге місце займає Союз Українок Америки, нараховуючи 6 окружних рад (Нью Йорк, Філяделфія, Ньюарк, Рочестер, Клівленд, Детройт) та 71 відділів. Дальше слідує Союз Українок Австралії, що має 5 стейтових управ (Мельборн, Аделаїда, Перт, Кенбера, Сідней) і 23 гуртки. Вкінці приходить Український Золотий Хрест із чотирма окружними управами і 17 відділами.

Серед дво-ступеневих організацій найбільшою є Організація Українок Канади із 25 відділами. Далі йдуть — Організація Українських Жінок Англії нараховує 18 гуртків, так само ОУЖ ЛВУ в Канаді має 18 відділів, Об'єднання Українських Жінок Німеччини має 11 делегатур, Організація Українських Жінок Бразилії нараховує 8 відділів і Жіночу Секцію при Т-ві "Соборність" у Сан Паоло. Союз Українок Франції має 3 філії, ОУЖ Венесуелі — одну.

Свої загальні збори (з'їзди, конференції) організації відбувають по-різному. Найрідше — що три роки: Союз Українок Америки, дещо частіше — що два роки: ОУК і ЛУКЖ. Та їх звена другого ступеню, окружні ради й єпархіяльні управи відбувають з'їзди щороку. Всі інші організації щороку скликають свої загальні збори.

Всі організації є пов'язані з українським громадським представництвом на місцях, як УККА, КУК, УЦР, ЦПУЕН і т. д. Деякі ще є тісно пов'язані з "братніми" організаціями, як УНО, СУБ, ОДВУ, ЛВУ.

Діловодство в усіх організаціях добре налагоджене. Всі центральні провадять книги протоколів, касові та членів, а деякі з них ведуть хроніку та мають архів. Низові клітини ведуть ті самі книги, лиш у меншому обсязі.

Усі організації-члени СФУЖО висилають по десять-двадцять обіжників річно.

Щодо кількості членів, то СУ Америки і ЛУКЖ Канади є менш-більш однакові — біля 4.000, СУ Австралії нараховує 700 членів, ОУЖ Англії 560, ОУЖ Бразилії біля 300, Український Жіночий Союз Австрії 61. Інші організації не подали числа свого членства.

З організаційних засобів праці на першому місці звичайно стоять поїздки в терен. Безпосередній контакт централі з членами — це найбільш успішний спосіб контактів. В умовах нового поселення не можна, на жаль, із нього користати. Великі віддалі й дорогий кошт транспорту утруднюють цей спосіб організаційної праці.

Другим добрим засобом організаційного впливу — є письмовий контакт. Ця дорога не є найгірша, а в наших умовах необхідна. На жаль, вона замало використовується в організаційних взаєминах. Кількість обіжників невелика, а також кількість висланих листів. Також недостаня реакція низових клітин.

Внаслідок цього слабого організаційного контакту, де маса членства не відчуває накресленого централею пляну, праця відділу обмежується до кількох одиниць, що її виконують. Це доводить до їх перевантаження і знеохочення. Внаслідок цього праця не йде рівномірно, то послаблюється, то скріплюється.

Майже всі члени-організації на початку були створені, як секції при українських товариствах, та з часом і зростом свого членства змагали до усамоствійнення. Це вже в певній мірі досягнуто. Якась частина членів-організацій зовсім незалежна, другі працюють в тісній кооперації з "братніми" громадськими установами і в тому теж знаходять свій вияв.

СФУЖО не втручається у внутрішні справи своїч членів-організацій. Члени-організації працюють за власним статутом і виконують свої завдання. Та є випадки, коли члени-організації домагаються допомоги у подоланні своїх труднощів або виконанні певних завдань. Великі, давно створені організації цього не потребують. Але для віддалених і менших організацій — СФУЖО стає опертям. Думка, що десь там за океанами є центр, до якого можна звернутись за порадою чи матеріялами, значить дуже багато. І тому для всіх наших організацій, великих і малих, навіть для одинцем стоячих, думка, що всі ми разом творимо одну, велику, сфедеровану силу, зцентралізовану одиницю, згуртовану в одну цілість, готову для служіння свому народові — нехай буде заплатою членам-організаціям, що створили СФУЖО. П'ятнадцять тисяч зорганізованого жіноцтва — це осяг, яким можна похвалитись у 10-ліття СФУЖО.

"Наше життя", вересень 1959

Д-р Наталія Пазуняк

Ідейні основи СФУЖО

Доповідь на Конференції СФУЖО 27-29 грудня 1963 року

В організаційному громадському житті принципи та ідейна основа визначають шляхи конкретної ділової праці даної організації. Ту працю ми бачимо, її наслідки відчуваємо і у щоденнім житті. Ідея ж — це оте невловиме, що живе глибоко у людській свідомості та в людських серцях. Вона є отим паливом для мотору, говорячи мовою сучасної техніки, а говорячи мовою невмирущого духового світу, оте значення ідеї можна прирівняти до ролі слова, логосу, що споконвіку було, і що все сталося через нього, і що нічого без нього не сталося — за словами євангелиста Іоанна. Отож ідея — це початок всього, це живуча сила, що живить, пульсує. Без цієї наснажуючої життєдайної основи, кожна організація — це лише апарат.

Що ж є тоді СФУЖО?

Це твориво, що для людини, мислячої єдиними строго розміреними конкретними поняттями, могло би бути лише певним організаційним зв'язком окремих груп, що плянує певну потрібну для громади працю, яку можуть таким чином продуктивніше виконувати жінки. Це було б — і все, і це було б дуже мало.

В основі нашої Федерації є закладена думка. Ідея, що має випровадити нас усіх: українське жіноцтво, а також нашу спільноту на чисті води, вказати нам на широкі горизонти, на далекі, але світлі цілі. Та ідея не є чимсь випадковим, не винайденим ніким із нас і не створеним нашими умами, чи руками. Ця ідея зродилась у естві нашого народу в зародках його буття, виплекалась і набрала глибини, змісту впродовж століть, а сформувалась у певні постуляти для нашого жіноцтва в історичних обставинах сучасности. Гляньмо на її генезу, ріст, становлення та на наше кредо тепер.

Українська жінка впродовж довгих століть завжди глибоко відчувала суть справи, уміла ставити добро інших понад своє власне. Колись у давнину це відносилось радше до родинного кола. Мати була і назавжди залишиться пульсом життя родини, серцем і душею її. Історична доля народу, а з тим і доля української матері була завжди жорстокою. Одначе цю долю приймала гідно українська жінка і мати. Вона ставила опір загарбникам і напасникам нарівні з чоловіком; опір не лише фізичний, але, головно, опір духовий. Вона ніколи не погоджувалася з думкою про поневолення і насильство. І саме ця

незламна духовна настанова української жінки, можливо, найбільше вплинула на те, що в давні часи нападів кочівничих орд перед монгольською навалою та після неї, український народ пережив ту страшну пробу історії. Не загинув як етос, перетривав і знову народився, щоб стати чоло новим викликам історичної долі, перетривав, щоб знайтися в центрі нової гри сил, чужих і ворожих, і щоб знайшовшись в тому центрі чужих суперечних інтересів Польщі, Литви, Москви і Туреччини з татарами — створити свою власну остю боротьби за свободу — запорізьке козацтво.

І в тім безпрецедентнім у світовій історії явищі відіграла велику роль українська жінка: своїм відчуттям моменту, своєю глибокою жертвенністю, своїм самовідреченням, сильною духовістю і своїм особистим героїзмом. Обороняючи біос своєї власної родини і боронячи біос свого народу, вона часом спонтанно, а то й свідомо, обороняла також і дух свого народу, дух своєї нації.

Як із залізної руди, видобутої з надр української землі, витоплюється залізо, обробляється, гартується і вигартується сталь, гостра, ясна і тривка, так із ядра, нуклеусу здорового і життєздатного українського етосу вирощується, формується і кристалізується українська нація — твір з власним обличчям, фізичним і духовим, власною культурою, що є виявом її прадавнього духа. Плакаючи своє власне та сприймаючи скарби світової культури зі Сходу й Заходу, перетворюючи її в своєму естві з балястом досвіду минулих діб, увійшла наша нація у фазу новітніх часів XIX і XX століть. Увійшла в цю нову добу й українська жінка, щоб після довгого і безмежно важкого гніту добиватись власного відродження, видобуватись з-під небуття на поверхню життя, щоб виторовувати собі новий історичний шлях. У цій фазі українська жінка виступила, як вповні дозріла до дії громадянка, як свідомий і відданий борець за справу — і то в різних ділянках життя.

У 80-тих роках минулого століття українське жіноцтво організується, творить кружки, громади, товариства. Це означає, що жіноча індивідуальність українки настільки усвідомила свою питому вартість, свої окремі специфічні завдання в спільноті, настільки збагнула потребу об'єднувати свої особисті зусилля, що вирішила згуртувати їх у громадське твориво. Загально визнаний в Європі на переломі століть клич боротьби за рівноправність жінки в суспільнім і політичнім житті на українському ґрунті створив лише фазу в жіночій русі.

Завдяки своїй ролі в родині та громаді в минувшині, українська жінка зберегла в українській спільноті остільки гідну поставу, що її, в ґрунті речей, ніхто не трактував, як другорядний елемент громади, а коли й траплялось це, то радше під впливом сусідів. От хоч би порівняти становище жінки в Московії, де вона віками була в рабській залежності від мужчини.

Тому то український жіночий рух від початку набрав загально національного характеру. Отож, основним завдання жінки стала не боротьба за власні права, а боротьба за право на життя цілої нації, за її фізичне й духове збереження. Одначе й тут жінка знаходила ті ділянки життя, які найбільше по-

требували саме її, й ті способи праці, які були б притаманні саме їй, як жінці, і давали б якнайкращі результати праці.

При тім українська жінка завжди вмiла доглянути основне, суттєве, те, від чого залежить "бути" чи "не бути" дітям її, нащадкам, народові. Тому концентрувала вона завжди свою увагу на тих саме моментах. Можна навести такі приклади: тоді, коли була загроза фізичної загибелі від нападу ворогів, українська жінка навагалася сягати за зброю і хоробро давати відсіч. Коли ж тягар суспільного ладу за часів кріпаччини гнобив до решти гідність людини, жінка підносила голову в обороні суспільно-громадських прав людини, от хоча б Марко Вовчок у своїх творах. Коли ж через брак шкільництва, а головню через брак рідного слова серед українських мас, безпросвітня тьма, здавалось, придавила усе творче й живе в світі духа народу, наше освічене жіноцтво почало закладати недільні школи, садки, організувати бесіди серед людей по школах і містах. Згадати хоча б Христю Алчевську, Софію Русову, Марію Грінченко, а в Галичині — велику учительку Константину Малицьку.

Під час I Світової війни, в час Визвольних Змагань, багатогранні були ці потреби громади, тому одні стали, як бійці на фронті, як медсестри, як суспільні працівниці, а інші — як культурні діячки.

Тоді українська жінка здавала свій великий іспит зрілості. Після трагедії поразки в час між двома світовими війнами, головна діяльність жіночих організацій перенеслась на західний український терен і знову визначилася своєю многогранністю і живучістю. Та ж частина жіноцтва, що знайшлася, головню через політичне бездержавне становище України на чужині, творила своє організоване життя — чи то в таких осередках як Відень, а далі — Нью Йорк, чи на терені Канади й Південної Америки.

II Світова війна прийшла з новими ударами, новими невиправданими надіями, з новими жертвами. Відновилась вже поширена і ще більш різнорідна діяльність українки. Многі безіменні жінки-борці горіли й згоряли, не встигнувши часто виявити своїх індивідуальних вартостей і якостей. Жорстока дійсність того часу залишила нам, як світлий символ боротьби української жінки за свободу, Олену Телігу, що своєю кров'ю, пролитою за Україну, наново оживила міт боротьби за свободу, стала світочем цього неустаючого змагу. Пам'ятаймо про жінок, що зі зброєю в руках кинулись у визвольну боротьбу. Ідея, що спалахнула в них, зогривала довкілля.

Але не тільки в часах великого зриву палала вона. Після нових розчарувань і нових досвідчень долі українська жінка стала активна там, де йшла буденна, мозольна, громадська праця — жевріла вона теплом жіночого серця. Численні монастирі та старечі притулки залежали від умілих жіночих рук. Шляхетні фундаторки будували церкви і школи. У новіших часах жіночі організації перейняли різні громадські завдання.

Не місце тут розглядати їх суть і заслуги в минулому. Їх провідна ідея — скріпити визвольний шлях українського народу і здобути в ньому гідне місце для української жінки.

І тому, коли в 1948 році настав час для створення Федерації Українських Жіночих Організацій, то ідейні основи цього об'єднання ясно зарисувались.

Признаючи провід Всемогутнього Бога-Творця, СФУЖО, як і весь український народ, прийняла у своє ество дорогоцінний дар Христа — право на свободу людини. Ідея свободи, ідея визволення України — це та найвища ідея, яка освітлює усю діяльність нашої Федерації. Це завдання здійснюємо працюю з усім жіноцтвом, об'єднаним у нашій Федерації.

Для досягнення цієї цілі Управа СФУЖО прийняла ряд тактичних засобів, що оправдали себе в бігу літ і наблизили українське жіноцтво до наміченої мети.

Управа СФУЖО старається нарівні трактувати усі групи чи особи, не даючи переваги якому-небудь політичному середовищу, територіяльному або релігійному угрупованню.

Управа СФУЖО притягає людей доброї волі із зрозумінням справи до співпраці в тій ділянці, до якої в них найбільше здібностей і зацікавлення. При тому проявляє увагу для індивідуальної ініціативи, до нових починів, до нових, творчих думок. Управа СФУЖО змагає до того, щоб українська жінка у вільному світі осягнула дійсні вартості, ті вартості, яких жінка в Україні під чужим режимом осягнути не може.

Управа СФУЖО координує прояви жіночої праці для якнайбільшої її успішності. В нашому великому, назвімо всесвітньому, господарстві душ, інтелектів і щирих, працьовитих рук, кожна жінка-українка, що може і хоче щось із себе дати для великої нашої справи, мусить бути включена у наш великий духовий змаг. До цього змагаємо тепер і віримо в успіх нашої ідеї.

Торонто, Канада

Ірина Павликовська

СФУЖО та її творча праця для українського жіноцтва

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій була заснована в 1948 році ухвалою Світового Конгресу Українського Жіноцтва, а в 1973 році проведе своє 25-літнє почесне святкування. На протязі всього свого існування ця організація виконала величезну творчу національно-гуманітарну працю для українського жіноцтва, а разом з тим — і для цілого українського народу.

По Другій світовій війні, з огляду на те, що половину Європи зайняла червона Москва, велика частина нашого народу була змушена залишити рідні землі й опинилася в таборах під страхом примусового повороту на рідні землі, а тим самим і фізичного знищення. І ось завдяки українським жіночим організаціям та українському громадянству Америки й Канади, не тільки зупинено примусовий поворот, але принесено моральну й матеріальну допомогу й, нарешті, надано можливість багатьом виїхати на сталий побут до Америки, Канади та інших країн вільного світу.

Колискою народження української жіночої організації, яка мала назву Союз Українок, був Львів, а провідницями цієї організації були Мілена Рудницька та Олена Кислевська. В 1934 році в Станіславові відбувся жіночий конгрес, на якому створено Всесвітній Союз Українок, але пануюча в ті часи польська влада закрила цю організацію. Потім її відновлено, але 1939 року вибухла Друга світова війна. Після окупації Галичини радянською владою, поліційні чинники зупинили діяльність цієї жіночої організації та знищили її цілий доробок, а визначних жінок арештували та вивезли на заслання, й там частина з них загинула мученицькою смертю. Друга частина українських жінок залишила рідний край і опинилася в таборах в Західній Європі.

Під час окупації Галичини німцями, завдяки визначним жінкам К. Малицькій і М. Біляк, організовано "Жіночу Службу України", але німецька влада її діяльність припинила. І в ті часи діяльність жіночого руху була можлива тільки як відділу при Українському Допомоговому Комітеті.

По закінченні Другої світової війни всі терени України опинилися під владою Радянського Союзу. Однак, українське жіноцтво на теренах Західної Європи не зупиняє своєї творчої діяльності, організується й творить нову організацію — Об'єднання Українських Жінок на Еміграції, яка об'єднує понад 10 тисяч жінок-українок без огляду на їхнє релігійне та територіальне походження. Ця органі-

зація і сьогодні є чинна на теренах Німеччини. Згодом подібна організація під назвою Союз Українок у Франції постає на терені Франції.

Відродження українського жіночого руху в Америці й Канаді почалося в 1925 році. На цих спокійних землях праця з кожним роком розвивалася у всіх напрямках і давала позитивні наслідки. Союз Українок Америки, як найстарша й найбільша українська жіноча організація, відчувала відповідальність за існування й працю цілого українського жіноцтва.

Після воєнних подій, найголовнішими проблемами для Союзу Українок в Америці були:

- 1) тяжкий стан нашого народу під большевицькою окупацією;
- 2) життєві справи нової масової еміграції та переселення;
- 3) організація одного головного осередку українського жіноцтва для координування праці.

І на цій підставі, під проводом Олени Кисілевської, в році 1948 був скликаний Світовий Конгрес Українського Жіноцтва у Філядельфії, на який прибули крім представниць жіночих організацій Америки й Канади, представниці Південної Америки й Європи.

На тому конгресі було ухвалено та вислано до ООН та найвищих парламентарних достойників Америки й Канади декларацію в обороні потоптаних прав українського народу й безправної окупації України.

На тому ж конгресі створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій — СФУЖО, завданням якої було об'єднати і мобілізувати духові сили українських жіночих організацій та представляти українське жіноцтво на світовій арені.

Членами-основоположниками СФУЖО стали 10 українських жіночих організацій з цілого світу поза залізною заслоною.

Тоді й вибрано управу на чолі з Оленою Кисілевською та ухвалено ідейні основи та резолюції діяльності Управи СФУЖО.

На протязі свого існування СФУЖО виконало багато позитивних, високогуманних та християнсько-національних справ для українського жіноцтва та українського народу. В сучасну добу СФУЖО об'єднує 18 організацій з трьох континентів і безупинно продовжує провадити оборону прав та гідності української Жінки на світовій арені та стреміти до святих національних ідеалів — визволення нашої Батьківщини-України.

1960

Ірина Пеленська

Рік Дитини в українській діаспорі

III Конгрес СКВУ схвалив у резолюціях постанову про проведення Українського Року Дитини — УРД. Покликана до життя Управою СФУЖО й апробована Президією СКВУ Світова Комісія УРД складається з представників українських виховних, суспільних та культурно-освітніх організацій.

Перші кроки Комісії були організаційні. Після зусильних заходів українська діаспора є охоплена організаційною схемою УРД. В усіх країнах поселення створено Крайові Комітети УРД, які з черги покликають до життя Місцеві

Осередки Діяльності, роля яких є особливо важлива. Згідно з вимогою Секретаріату Міжнародного Року Дитини ООН, лише місцеві чинники мають право практичної діяльності, тоді як світові й крайові мають керівні, але лише ідейні та координаційні завдання. Передумовою дії Року Дитини в світі є організаційна пов'язаність з Міжнародним Секретаріатом РД ООН через приналежність до урядів держав, або суспільних неурядових організацій. Ніякі приватні, зокрема комерційні акції, видання чи імпрези, не пов'язані з цими установами, не мають права вживати назви і гасла Року Дитини.

Натомість, кожна організація, група, чи особа може діяти для Року Дитини, якщо вона є в організаційній системі МРД.

Метою МРД є дати кожній дитині в світі добрі умови розвитку і щасливе дитинство. Тому головним завданням є здійснення Деклярації Прав Дитини ООН, яка засуджує всякі форми дискримінації дитини, що ще розповсюджені по світі, особливо в країнах з тоталітарними режимами.

Щоб дати дитині добрі духові й матеріальні умови розвитку, потрібне відповідне оточення. Тому увага Року Дитини звернена в першу чергу на родину і суспільство, в яких дитина народжується та виростає. З такого ідейного на-

ставлення впливають завдання РД — виховні, допомогові, культурно-освітні та інші. Понад 100 держав і світових організацій увійшло в систему МРД з такими великими і далекосяжними проектами як піднесення рівня виховних чинників дитини, покращання економічного стану родин і суспільств, родинної і суспільної опіки, фінансова допомога дітям і урядам нерозвинених економічно країн та ін. Задум та виконання цих проектів не вміщуються в період одного року, тому для МРД призначено два десятиліття — 1979-2000 роки.

Український Рік Дитини має рівнобіжні до міжнародних завдання:

1. Покращення долі та життя дитини в поневоленій Україні;
2. Піднесення освіти та знання українознавства наших дітей у вільному світі;
3. Допомога українським дітям і родинам у країнах низького економічного рівня.

Відповідно до цих завдань висунені проекти Світової Комісії УРД. Для дитини в Україні є започатковані три проекти:

1. Поклін Замученим Дітям, присвячений мільйонам дітей, які погинули в голодоморах і геноцидах, організованих окупаційним советським урядом. До програми цього проекту входять пропам'ятні Богослуження в українських церквах та зустрічі дітей і громадянства з відповідною програмою. Українська Церква різних віровизнань у світі поставилася прихильно до цього проекту, і Світова Комісія є вдячна нашим владикам і духовенству за Богослуження в наміренні української дитини.
2. Петиція з підписами українців у світі, яка буде післана до міжнародних чинників. Ціль петиції: зупинити виголоджування, застосоване в сучасній добі окупаційною адміністрацією до матерів і жінок політв'язнів, переслідування їхніх родин економічними санкціями та звернення уваги на постійне недоживлювання населення багатої України.
3. Акція протесту проти русифікації українських дітей в Україні, зокрема проти впровадження російської мови навчання в дошкільних установах та в школі.

Матеріальна допомога дітям України може проходити лише приватно з огляду на вороже наставлення окупаційного уряду до всіх, навіть гуманітарних акцій для дітей в Україні.

Для піднесення українознавчого знання в діяспорі висунено такі проекти Освітньо-Допомогового Фонду для:

- а) фінансової підтримки видань літератури для дітей і молоді;
- б) висилки української книжки в більшій кількості до країн Південної Америки;
- в) допомоги дітям України.

Загальною акцією після Поклону Замученим Дітям є поширення картки-листівки з написом "Будьмо друзями" (мистець нані Мудрик-Мриц) чотирма

мовами, яку видала накладом 10,000 примірників Світова Комісія УРД для листування дітей у діаспорі — в країнах поселення і між країнами.

На осінь 1979 року заплановані Дні Української Дитини, які підготовляють місцеві осередки діяльності, з дво-триденною програмою для дітей, батьків і чужинців у країнах діаспори.

На міжнародному терені наша Комісія є членом-кореспондентом ЮНІСЕФ і одержує звіттам інформаційні матеріали про МРД. До Секретаріату Неурядових Організацій ми склали звіт з діяльності за 1979 рік, згідно з їхнім правильником. У засіданні Комісії цього Секретаріату, яке відбулося 4-5 квітня 1979 року в Женеві, брала участь наша представниця Марія Митрович, голова Союзу Українок у Франції і заступниця голови СФУЖО.

Повідомлення про Український Рік Дитини ми також зложили через Управу СФУЖО голові Світового Руху Матерів п-і Мансо. Вона ствердила, що наша діяльність є згідна зі засадами Міжнародного Року Дитини. Представницею Світового Руху Матерів у Жіночій Комісії ООН в Нью-Йорку з консультативним статутом є мгр. Олена Процюк, референтка зв'язків СФУЖО і нашої Комісії.

На пленарному засіданні Жіночої Комісії ООН Олена Процюк теж мала змогу забрати голос в обороні української дитини.

Крайові Комітети УРД вже стали або роблять заходи стати членами комітетів Року Дитини країн поселення.

Український Рік Дитини повинен об'єднати для оборони української дитини всіх українців без різниці віку, статі, політичних переконань чи віроісповідання, бо ця акція доповнює боротьбу, що її ведуть українські борці за свободу і майбутнє української нації.

Який зміст і форми має переслідування української дитини на рідних землях?

З історичної перспективи маємо тут два етапи: у першому — масове фізичне нищення, у другому — духове, теж масове. До першого етапу фізичного нищення, почавши від 20-их років, зараховуємо масові повоєнні вбивства і перші голодомори України, яка до 1920 року була житницею Європи. Під час голоду 1922 року мільйони голодуючих на просторі України були у 50 відсотках діти, їхня смертність доходила до 50-75 відсотків від усіх померлих. Таке ж відношення було у наступній організованій голодовій катастрофі 1932-33 років.

Другим фізичним нищенням були епідемії, невідступні супутники голоду. Третім — унікальне в історії людства вбивство мільйонів безпритульних дітей арештованих батьків. Четвертим, уже після 1939 року — смертність немовлят при масових вивозах населення із західних земель України на Сибір, і п'ятим — смертність дітей народжених по тюрмах і таборах.

Якщо кажемо, що українцям бракує з часу російської окупації і двох світових воєн тридцять мільйонів населення, то понад третину жертв творять українські діти, які загинули мученицькою смертю.

1979 рік

Оксана Соколик

Світова Комісія Декади Української Родини

Католицькі єпископи Америки проголосили 1980 рік "Роком Родини", Президент Джіммі Картер проголосив роки 1980-1990 "Декадою Родини".

Справа української родини була обговорювана на Пленарних нарадах СКВУ в червні 1980 року, де на пропозицію Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, прийнято постанову проголосити спільно зі Світовим Конгресом Вільних Українців "Декаду Української Родини" — 1980-1990.

СКВУ і СФУЖО покликали для праці Світову Комісію Декади Української Родини. Осідок Комісії був в місті Торонто, адреса СКВУ.

Очолити Комісію попросили Оксану Бризгун-Соколик з Торонто. Членами Комісії стали:

Роксоляна Сливинська — Пласт, Канада;

Мирося Крук-Ласовська — ОЖ ОЧСУ, США;

Володимира Кавка — УЗХ США;

Ольга Тарапацька — вільний член, Канада.

Метою Комісії було плянувати і координувати працю для збереження української родини поза межами України, зупинити велике число мішаних подруж, а у випадку мішаних подруж — виплекати пошану неукраїнського партнера та дітей до українства.

В советській Україні панувала безоглядна русифікація та занепад християнської моралі. Поза межами України загрожувала нам асиміляція. Тож важливість комісії була необхідною, бо без української родини, українських нащадків не буде можливим зберегти українську мову, культуру, та тим задержати нашу національну ідентичність.

Комісія складалася з Комісії Праці і Комісії Співпраці.

Членами Комісії Праці могли стати ті особи, що хотіли конкретно працювати в тій ділянці.

До Комісії Співпраці були запрошені всі організації діяспори, щоб спільно виконувати намічений плян роботи. Організації призначали представника, який, як член Комісії Співпраці, був одночасно зв'язковим поміж Комісією та своєю організацією.

Комісія намітила рамовий плян праці та розіслала його до всіх країн нашого поселення:

- 1) Прохання до ієрархів наших церков та пасторів протестантських віроісповідань:
 - а) щоб якнайскорше зголосили свого представника до Комісії;
 - б) щоб священники постійно підкреслювали в проповідях і приватно важливість української християнської родини і заохочували молодь одружуватися з українськими партнерами (проповіді, дискусії, гуртки, "прицерковні референтури української родини" і т. п.).
- 2) Прохання до провідів крайових організацій зголосити своїх представників до Комісії Праці, спільно помагати молодим подружжям, молодим людям, відповідно до ситуації.
- 3) До організацій молоді та студентських організацій — з'ясувати причини і наслідки важливості українських подруж, шукати спосіб підходу до молодих людей, вміти їх заохотити до "українізації" свого "я", вияснювати їм трагедію України і нашу можливість щось для поправки зробити.
- 4) До жіночих організацій — використовувати родинні впливи, родинну атмосферу, мову в родині, читання книжок тощо.
- 5) Церква і організації — влаштовувати спільні зустрічі, забави, давати нагоду молоді зустрічатися, влаштовувати табори для молоді, запрошувати незорганізовану молодь на лещетарські, мандрівні табори, "стежки культури", з'їзди і т. п.
- 6) Преса повинна допомагати, підтримувати, друкувати відповідні матеріали, заклики і т. д.
- 7) Рідні школи і курси українознавства — заохочувати і зобов'язувати дітей листуватися з українськими дітьми в інших країнах поселення, щоб українська мова мусіла бути середником комунікації, зацікавити збирання марки даних країн.
- 8) Університетські курси — їх підтримувати, заохочувати молодь брати участь, допомагати потребуючим фінансово.
- 9) Наука — заохочувати молодих людей писати докторські праці на українську тематику, робити досліді про стан української родини сьогодні, причини такого стану, передбачення ситуації на майбутнє.

Комісія влаштовувала дискусійні вечори, переслала до преси ряд доповідей таких авторів: Івана Коляски з Торонто, Михайла Тишовницького з Лос Анджелес, Ніни Ліндфорс-Михалевич і Михайла Михалевича з Філядельфії, Ф. Любинецької, Оксани Соколик та інших.

Діюча в Торонто Виховна Комісія СФУЖО була дуже помічною в праці Світової Комісії Декади Української Родини своїми панелями, доповідями, дискусіями, які друкувалися в жіночій та загальній пресі. Головою Виховної Комісії в той час була Оксана Соколик.

В 1990 році Комісія Декади Української Родини закінчила свою працю і передала звіт до СКВУ з вірою, що наші організації будуть продовжувати працю над збереженням української родини.

Д-р Савеля Стечишин

СФУЖО - це Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

СФУЖО постала у 1948 році у Філядельфії на Світовому Жіночому Конгресі з метою об'єднати українські крайові організації, щоб спільними силами всебічно допомагати українському народові в його змаганнях до волі і національно-державного самовизначення. До СФУЖО належать всі існуючі у світі 22 українські жіночі організації, крім Союзу Українок Канади.

Перед Другою світовою війною в Галичині була всенародна жіноча організація Союз Українок, яку очолювала Мілена Рудницька, визначна талановита жінка, посол до Польського Сейму. В 1934 році за її ініціативою Союз Українок скликав Світовий Український Конгрес у Станіславові для відзначення 50-ліття українського жіночого руху, що його започаткувала Наталя Кобринська в 1684 році. В конгресі взяли участь Союз Українок Америки і Союз Українок Канади, представницею якого була Ганка Романчич. Конгрес вніс постанову створити Світовий Союз Українок, який мав би бути централею всіх діючих у світі українських краєвих жіночих організацій. Кожна голова у Львові мала б одночасно очолювати також і Світовий Союз Українок. Осідок централі мав бути у Львові.

Цю постанову зреалізовано лише у 1937 році. Союз Українок Канади входив у склад Світового Союзу Українок. Мілена Рудницька очолювала Світовий Союз Українок.

Та невдовзі вибухла Друга світова війна, прийшли большевики і знищили все громадське життя, всі організації. Світовий Союз Українок не розвинувся, не діяв, завмер.

Кінець Другої світової війни застав у Німеччині й Австрії велику кількість українських втікачів і насильно вивезених з усіх земель України. Прибиті вигнанням з рідної землі українські жінки почали наново формувати своє життя.

В 1945 році відбувся з'їзд українських жінок у Німеччині, на якому постала жіноча організація Об'єднання Українських Жінок на Еміграції. В тому ж році постав Союз Українок Франції і Союз Українок Австрії.

Найсильнішим з них було Об'єднання Українських Жінок на Еміграції в Німеччині (72 відділи), оскільки там було дуже велике скупчення скитальців з усіх українських земель. Очолювала ОУЖ Ірина Павликовська, відома і заслужена діячка зі Львова. Це була велика маса жінок, що розвинула організоване

життя серед повоєнних труднощів скитальчого життя, перед страшною загрозою репатріації до Советів і невпевністю на виїзд на поселення.

Під час війни Мілена Рудницька перебувала весь час у Швейцарії і не була серед свого членства Союзу Українок, щоб його ідейно підтримувати для поборення перешкод. Союз Українок залишився без проводу.

В 1948 році почалося масове переселення скитальців у різні країни світу. Жінки почали творити жіночі організації на нових місцях поселення або приєднувалися до існуючих. Усім їм була потрібна підтримка в організаційній праці та допомога у напрямних діяннях.

В 1948 році провідні одиниці Союзу Українок Канади одержали листа від Об'єднання Українських Жінок на Еміграції з проханням порозумітися з управою Союзу Українок Америки та подумати над потребою світового об'єднання існуючих українських жіночих організацій.

Дуже швидко і без порозуміння з Союзом Українок Канади, Союз Українок Америки на власну руку, не обговоривши справи з управою Союзу Українок Канади, проголосив Світовий Український Жіночий Конгрес, який відбувся 12 і 13 листопада 1948 року у Філядельфії при співучасті великого числа делегатів і гостей. Ініціаторами проведення конгресу були загальновідомі та заслужені українські діячки колишні члени Союзу Українок у Львові та Союзу Українок Канади. На конгресі зорганізовано Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), яку очолила Олена Кисілевська, визначна діячка, редакторка, бувша сенаторка до Польського Сейму, член управи Союзу Українок у Львові та член управи Світового Союзу. Конгрес вибрав назву "Федерація" а не "Союз" тому, що така назва найкраще відповідала тодішній дійсності й потребі об'єднання організацій з різними назвами. Конгрес виступив за правом українського народу на Самостійну Державу та запротестував проти московсько-більшевицької окупації та терору, який там панує. Конгрес солідаризувався з визвольними змаганнями українського народу. Конгрес визнав Українську Національну Раду, як політичний центр на еміграції.

СФУЖО має бути репрезентантом українського жіноцтва перед власним громадянством, а головню міжнародними жіночими організаціями.

Союз Українок Канади взяв участь у конгресі. Голова СУК Ольга Войценко мала доповідь на конгресі, а від провідних членок, таких як Наталя Когуська, Савеля Стечишин, Анна Стасів, Софія Грещук та інших, були телеграми привіту. Між учасниками конгресу були деякі членки нашого Союзу Українок Канади зі Східної Канади, наприклад, добродійка Л. Слюзар та інші. Союз Українок Канади, як велика крайова організація і співзасновник Федерації увійшов у склад управи СФУЖО. Після конгресу в пресі з'явилося Звернення до Українського Жіноцтва з підписом голови Олени Кисілевської та членів управи, між якими була Ольга Войценко, голова Союзу Українок Канади. Управа СФУЖО складалася з таких відомих та заслужених діячок, як Олена Кисілевська,

Олена Залізник, Ірина Павликовська, Людмила Івченко, Марія Біляк, Олена Лотоцька та інші. Це запевнювало, що організація була в добрих руках.

На початку 1950-тих років до Америки прибула Мілена Рудницька. Мілена Рудницька виступила проти СФУЖО з докором, що ініціаторки СФУЖО поступили неправильно і неетично, зігнорували Світовий Союз Українок, який вже був зорганізований і вона є його головою. Вона зорганізувала своїх прихильниць у США в гурток під назвою Матірний Союз Українок. Вона нав'язала листування в тій справі з централею Союзу Українок Канади у Вінніпегу.

СУС і Союз Українок Канади запросив її на свій загальний з'їзд до Саскатууну в 1954 році. Мілена Рудницька промовляла на загальному з'їзді на політичну тему, а на сесії СУК нарікала на СФУЖО, оскаржуючи ініціаторів, що відреклися від назви Союзу Українок і перервали тяглість вже зформованого Світового Союзу Українок, який має за собою вже гідну пошани історію здобутків жіночої активності. Вислухавши її скарги, Союз Українок Канади став в обороні Мілени Рудницької і не приєднався офіційно до СФУЖО та схвалив це рішення у відповідній резолюції на своєму з'їзді в 1954 році.

Після з'їзду централі уклала пляни співпраці з Міленою Рудницькою в справі написання обширної праці про українську жінку. Цей проект мали виконати спільно Мілена Рудницька, Савеля Стечишин і Наталія Когуська. З тих великих плянів нічого не вийшло.

Від централі СУК подано на сторінці Союзу в "Українському голосі" в 1954 році повідомлення — "Чому наше становище до СФУЖО таке", написане Наталією Когуською. Пізніше було ще одне звернення, з метою звернути увагу провідних українців на ситуацію, яка створилася з появою СФУЖО. Однак на ці звернення не було ніякого відгуку.

Ніхто ними не зацікавився. Українське суспільство прийняло СФУЖО в добрій вірі, з пошаною, признанням та з підтримкою в народній праці. До СФУЖО приєдналися всі 22 існуючі у вільному світі крайові українські жіночі організації. Осторонь залишився лише один Союз Українок Канади. Мілена Рудницька не мала підтримки від жінок, і згодом Матірний Союз Українок розв'язався. Вона виїхала назад до Європи. Померла у Мюнхені в 1976 році.

Отже, Союз Українок Канади зайняв опозиційне становище до СФУЖО в тих давніх часах, маючи на думці якось допомогти Мілені Рудницькій, та з того нічого не вийшло.

Національний обов'язок вимагає від нас об'єднаної дії

Від того часу вже проминуло 39 років, відбулися великі зміни. Сьогодні СФУЖО виростає у велику організацію і репрезентує організоване українське жіноцтво у Світовому Конгресі Вільних Українців. До Управи СКВУ вибирають три жінки зі СФУЖО, одна з них є заступницею президента СКВУ. Тому, що Союз Українок Канади не належить до СФУЖО, то не може бути репрезенто-

ваний в управі СКВУ. Союз Українок Канади сам собі робить кривду і понижує свій престиж.

СФУЖО є неконфесійна та неполітична організація, так само як і Комітет Українців Канади. Це означає, що церковна і політична приналежність не мають ніякого значення у СФУЖО.

Членами СФУЖО є Православні Сестрицтва США так само, як і Ліга Українських Католицьких Жінок. У багатьох крайових організаціях членами є українки католицького і православного віросповідання.

Незадовго сповниться 40 років, відколи в 1948 році зорганізовано СФУЖО. З того часу багато що змінилося. Повмирили ініціатори СФУЖО. Виросло нове покоління жінок. У проводі тепер діячки, які виростили в нових повоєнних обставинах. Для них минуле уже належить історії. Обставини змінилися і тепер існують нові справи, які потребують об'єднаних жіночих сил. Сьогодні нічого не стоїть на перешкоді для Союзу Українок Канади приєднатися до СФУЖО і спільно з іншими жіночими організаціями працювати для добра українського народу. Організація, як і людина, росте, переходить різні фази розвитку, збагачується, дозріває і не може для свого власного добра відгороджуватися від світу, не може стояти осторонь тоді, коли світ йде вперед. Сучасне становище українського народу потребує об'єднаних жіночих сил, об'єднаних українських жіночих організацій.

Всі добре знаємо, що сьогодні Москва посилено старається стерти з лиця землі український народ. Москва проводить свої плани хитро і злонамірено. Зокрема йде акція проти української громади у вільному світі. Москву турбує активна національна праця розсіяних по цілому світі але об'єднаних українців.

Незадовго сповниться 100 років, як українці поселилися в Канаді і досі не пропали, а навпаки, виростили у велику силу й створили дві суперструктури — Світовий Конгрес Вільних Українців і Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій. Для Москви наша організованість та активність є сіллю в оці. Тому Москва скерувала атаки на українців у світі. Національний обов'язок вимагає від нас об'єднаної протидії. Жінки — це половина народу, це велика сила. Нам треба мати один об'єднаний фронт жіночих організацій. Престиж Союзу Українок Канади і наша національна гідність вимагають від нас приєднатися до співпраці з рештою українських крайових жіночих організацій.

*Скорочена промова д-р Савелі Стечишин,
яку вона виголосила на сходинах відділу
ім. О. Кобилянської в Саскатуні весною 1986 року.*

Оксана Бризгун-Соколик

Нас було двадцять три...

Сиділи ми колом у порожній кімнаті. Перший раз бачили одна одну. Із заходу, із сходу... Хто що думає?.. Хто що робить?.. Хто чим живе, чим цікавиться?.. Приїхали з України, Югославії, Чехії, Пряшівщини, Польщі, Румунії, Канади, Англії...

Зустрітися та познайомитися всім нам дав змогу Перший Світовий Форум української діаспори в Білому Борі (Польща), який проходив 18—21 серпня 1990 року, куди ми з'їхалися як представниці держав, організацій.

Крім інших, на пленумі прозвучали дві доповіді, які мали безпосереднє відношення до жіночих проблем. Я представляла на форумі СФУЖО і виголосила першу доповідь — "Українська жінка в діаспорі". Мою доповідь доповнила Алена Пашко-Чорновіл зі Львова — "Жінка в Україні, а головню, новостворений Союз Українок".

По закінченні пленарної сесії, після доповідей, які багатьом з нас відкрили незнані обрії жіночої праці, ми зійшлися разом в кімнаті гуртожитку, щоб поговорити, обдумати і знайти спільні проблеми та зробити висновки-резолюції. Звідки починати? Вирішили, що кожна щось скаже про себе та про справи, які вважає найпекучішими, про які хотіла б поговорити з нами всіма. Так почалося наше знайомство.

Стефа — учителька з Новограду, Польща, підкреслила брак підручників, брак організації учителів, щоб координувати працю та взаємно один одному допомагати.

Неля — молода студентка Львівського політехнічного інституту, хотіла знати, як виглядає праця в жіночих організаціях діаспори.

Марія — усміхнена, повна теплоти, активна в Києві в Жіночій Громаді Руху.

Лідія — струнка чорнявка, вчить німецьку мову в середній школі у Празі. Хочє організувати жінок у Празі, радиться звідки починати.

Ольга — рішуча, повна енергії, в очах пробивається тяжке минуле. Вона — філолог, вчителька української мови з Києва. Коли її чоловіка ув'язнили, працювала чорноробом...

Стефа з Канади. Усміхнена, повна життя, бере участь в політичному житті Канади, працює в консервативній партії.

В центрі: голова СФУЖО Оксана Соколик, справа від неї голова СУ Польщі Володимира Балій.

Наталя з Києва. Вродлива чорнявка, типова українка з пісні “Уста малинові, чорні брови”. Вона — біохемік.

Люба — з Англії, учителька. Крім професійної праці, веде крамницю українських книжок, сувенірів. Завжди в чудовій вишивці. Душею і часом, який не завжди має, працює в жіночій організації.

Любіца — з Пряшівщини. Працює в Пряшівському університеті, у відділі української мови.

Володимира — тендітна, рухлива, усміхнена, готова всім допомагати. Вона з Варшави, працює як технічний редактор “Нашого Слова”. Голова новоствореного Союзу Українок Польщі.

Ірина з Білобірської школи. Організовує табори для дітей і молоді до 19 років для тих, що не ходять до української школи.

Кореянка Світлана з Києва, працює в Міській Раді міста. Говорить чудовою українською мовою. Турбується русифікацією міста, домагається українізації установ.

Ірина з Дрогобича, медсестра, член організації “Милосердя”, помагає у видаванні газети “Добре серце”.

Наталя з Югославії, представляє організацію “Русске жени-писательки”. Щоб зрозуміти Наталю, потрібно подвійної концентрації, бо мова її багата на югославські впливи. Наталя ще хоче знати, де тепер Любка Колесса.

*Президія I Світового Форуму української діаспори
у Білому Борі, Польща, 1990 р.
Зліва: д-р Юрій Рейт, голова СФУЖО Оксана Соколик,
Юрій Шимко, Іван Драч, Василь Верига.*

Христя — молода талановита художниця зі Львова. Цікавиться питанням допомоги художникам в організуванні їхніх виставок, контактами та взаємним зближенням.

Леся з Кошаліна, Польща. Учителька української мови. Не легка праця, бракує підручників, пісенників та іншої музичної літератури.

Мирослава — активна в нашій громаді в Гданську, Польща.

Ольга — делікатна, щупленька, хоч відчувається її внутрішня сила. Інженер-програміст, активно працює в культурологічному клубі в Києві. Клуб приготував перший великий мітинг у другу річницю Чорнобиля. Раніше не мала змоги вести громадську працю. Подорожі до ув'язненого на засланні чоловіка забирали багато часу.

Ірина — струнка блондинка з Букарешту, Румунія. Працює в редакції "Вільного слова", дописує до газети, цікавиться шкільництвом.

Рома — з Перемишля, веде школу навчання гри на бандурі.

Єва — з Варшави.

Ще дехто приходив, відходив до інших обов'язків.

От і моя черга. Інформую про СФУЖО та працю жіночих організацій у вільному світі.

*Під час перерви I Світового Форуму української діаспори
у Білому Борі, Польща, 1990 р.*

*Зліва: Іван Драч, Атена Пашко, голова СФУЖО Оксана Соколик,
Юрій Шимко, В'ячеслав Чорновіл.*

Бракувало Атени — поетеси і енергійної організаторки Союзу Українок у Львові. Мусіла виїхати скоріше.

Скільки різного й цікавого ми почули! Було нас 23! І доля кожної інша. Одна тратить професійну працю і мусить тяжко фізично працювати, бо не зраджує принципів і терпить з чоловіком, якого вивозять на заслання... Інша — вчителька, розповідає про страшну депресію, в якій перебуває чорнобильська молодь, що приїздить до Польщі на відпочинок. "Нам все одно, ми знаємо, що нас чекає..." — кричить з їхніх очей. Тут науковець, письменниця, медсестра, а більшість — педагоги. Може тому й не дивно, що незважаючи на те, що ми з різних кінців світу, що виховані в найрізніших умовах — під окупантом і на волі, в Україні і на чужині, — всі ми журилися молодим поколінням, українською родиною, українською мовою, мораллю, майбутнім України.

У такому дусі й наші резолюції. Резолюції жінок, які відразу знайшли спільну мову, яких не різнив ні вік, ні професія, ані далекі простори.

Прощалися ми зі сльозами в очах. Білий Бір став наче нашою базою серед бурхливого світу. Ми знайшли цілющу воду дружньої співдії й силу та бажання дальшої праці. До милого побачення! Колись...

Оксана Соколик

СФУЖО і Україна

У цій статті не буду згадувати контакти, які ми і наші складові організації мали з поодинокими особами в Україні в час її поневолення. Тут хочу коротко згадати про відкриті контакти в часах розвалу московсько-комуністичної імперії та пізніше — Української держави.

Першою зустріччю “з Україною” для мене була конференція, яка відбулася в Гданьську 7-10 березня 1990 року під гаслом “Зворотнього шляху немає”. Конференцію влаштував “Комітет за мирний перехід до демократизації” — а його, як і конференцію, ініціював “Комітет міжнародного дня чорної стрічки”, що заснувався в Торонто в 1986 році, поширився по цілому світі та влаштував щорічно демонстрації в річницю підписання пакту “Ріббентроп — Молотов”, включно з Україною вже в 1989 році.

Українська делегація була найбільша, мала п'ятнадцять членів, в тому — перший раз семеро з України, семеро з Польщі. Була присутня як голова СФУЖО. Було багато делегатів — доповідачів з Америки, Канади, Польщі, Англії та Балтійських країн. Про співпрацю України з Польщею говорив Лех Валенса. Серед делегатів з України були В'ячеслав Чорновіл з дружиною Атеною Пашко (перший раз “за границею...”), Михайло і Люба Бойчишини та інші.

З Атеною ми провели багато годин, знайомлячи одна одну з жіночим рухом. Атена тоді була одною з співосновниць відновленого Союзу Українок у Львові та одною із заступниць голови. Вона дала мені листа з проханням, щоб СФУЖО їх прийняло у своє членство. Це була перша ластівка з України.

Після конференції українська громада Варшави влаштувала для мене і мого Ярослава зустріч, щоб ми розказали про працю СФУЖО і СКВУ. Об'єднання Українців Польщі ще в той час не належало до СКВУ. Після зустрічі відбулися Основуючі збори Організації Українських Жінок у Польщі, яка виявила бажання співпрацювати зі СФУЖО. Так народився Союз Українок у Польщі, першою головою якого була Володимира Балій, а мене польські союзники назвали своєю “хресною мамою”. Це була перша ластівка з постсоветської держави.

18-21 серпня 1990 року відбувся Перший Світовий Форум Української Діаспори в Білому Борі, Польща. Форум організували д-р Юрій Рейт від Об'єднання Українців у Польщі (ОУП) та Ярослав Соколик від СКВУ. Участь приймали 140 учасників з України, Англії, Бельгії, Канади, США, Польщі, Литви, Чехо-

словащини, Румунії та Югославії. Тема форуму — “Україна і діаспора — дійсність і перспектива”. Гостей на зустрічі у Варшаві вітали віце-маршал сенату Анджей Велов'ейський, міністер Яцек Куронь, віцеміністер Стефан Старчевський.

Форумом в Білому Борі проводила президія в складі: д-р Юрій Рейт — голова ОУП, Оксана Соколик — засупниця голови СФУЖО, мгр. Василь Верига — СКВУ, та Михайло Горинь. На конференції промовляли посол до польського сойму д-р Володимир Мокрий та гості: Юрій Шимко — президент СКВУ, Іван Драч — голова Народного Руху в Україні, д-р Юрій Рейт — голова ОУП. Про “Українку в діаспорі” говорила Оксана Соколик, про “Українку в Україні” Алена Пашко.

Зібрані на конференції жінки мали також свою окрему жіночу сесію, в якій взяли участь 23 жінки з різних країн, а на закінчення видали звернення до українських громад світу, де, між іншим, сказано про виховання дітей в любові до України та рідної церкви... звернення до учителів — виховувати свідоме покоління, до українських установ — організувати для українських дітей виховні табори, до жінок — організуватися для праці для добра України, та інше. Це була перша ділова зустріч жінок з України та діаспори, яка дала початок подальшій співпраці.

В 1991 році на Річні Наради СФУЖО до Торонто приїхала запрошена нами Оксана Сапеляк, голова Союзу Українок у Львові. Це була перша гостя з України.

21-24 серпня 1992 року в Києві відбувся Всесвітній Форум Українців. Форум завершився створенням Української Всесвітньої Координаційної Ради, в яку увійшло 42 представники: по 14 з України, Східної та Західної діаспор, членом якої стала голова СФУЖО д-р Марія Квітковська.

На перших ділових нарадах 21-23 січня 1993 року на підставі нового статуту обрано Президію УВКРади, що є постійнодіючим органом УВКРади. У склад Президії увійшли голова УВКРади та шість рівноправних засупників: по двоє з України, Західної та Східної діаспор. Головою обрано Івана Драча, заступниками зі Західної діаспори є кожночасні президент СКВУ та голова СФУЖО. В той час це були Юрій Шимко і Оксана Соколик.

Відтоді ми тісно співпрацюємо з УВКРадою. На Всесвітніх Форумах Українців (УВКРада є їх співорганізатором з представниками держави) я, як голова СФУЖО, завжди виступала як одна з головних доповідачів на пленарній сесії Форуму.

В жовтні 1992 року відбувся VI Конгрес СФУЖО. На ньому Алена Пашко склала привіт від України, а в сесіях вперше брали участь членки СУПольщі та гості — представниці жіночих організацій з України, Словащини та Румунії.

8 лютого 1993 року ми дістали листа від Кабінету Міністрів України такого змісту:

Кабінет Міністрів України
м. Київ
8 лютого 1993 року
№. 28-252/9

Вельмишановній
Пані Оксані Бризгун-Соколик
Голові Світової Федерації
Українських Жіночих Організацій,

Вельмишановній
Пані Марії Квітковській
Почесній Голові Світової Федерації
Українських Жіночих Організацій

Уряд України щиро дякує Вам за підтримку політики України, спрямованої на розбудову державности, її демократизацію, висловлену на VI Конгресі Світової Федерації Українських Жіночих Організацій в Торонто. Сподіваємось, що наші спільні зусилля в цьому напрямку сприятимуть подальшому розвитку і розквіту України.

З глибокою пошаною
Віце прем'єрміністер України
Микола Жулинський

У Львові відбувався Національний пленер плястики у камені, де скульптори мали створити якусь скульптуру. Шукали спонсорів скульптур. Переглянувши фотографії готових скульптур, СФУЖО спонсорувала скульптуру Віталія Шишова "Каплиця — Марія з Ісусом", адже цей твір дуже влучно інтерпретував наше гасло на той рік "Бережімо дітей! Діти найцінніший наш скарб". Ми замовили у Львові друк нашої афіші із зображенням скульптури, а в Торонто видали пропам'ятну марку. Тепер статуя "Марія з Ісусом" стоїть у старому Львові коло церкви св. Онуфрія.

Після згаданого вже VI Конгресу СФУЖО ми мали наради з Атеною Пашко. Вирішено відбутися в Києві спільну конференцію СФУЖО та Союзу Українок України. Конференція відбулася в 7-11 липня 1993 року в Києві під назвою "Українка і демократія". Це була перша міжнародна жіноча конференція, в якій взяло участь двадцять представниць від складових організацій СФУЖО, майже всі виступили з доповідями. З Австралії прибуло аж п'ять делегаток!

*Перший Форум Української Діаспори, Білий Бір, Польща, 1990 рік.
Зліва: Юрій Шимко, д-р Юрій Рейт, Оксана Соколик, Михайло Горинь.*

В праці конференції також взяли участь 250 делегаток СУУ з цілої України та гості.

Цікавим моментом конференції була вістка, що Москва вимагає, щоб Севастополь належав до Росії. СФУЖО відразу скотактувалося з нашими представницями в ООН і перший раз, спільно з Союзом Українок України, разом запротестували проти такої агресії.

Після конференції на спеціальному святковому вечорі у Львові мені вручено Премію Фонду Митрополита Андрея Шептицького. Премію в той сам час дістали Ірина Сенік і Михайло Горинь. Премії вручав Іван Гель, голова Фонду.

СФУЖО влаштовує Літературні Конкурси СФУЖО ім. Марусі Бек. Ми раділи, коли в 1993 році у 23-му конкурсі вперше взяли участь жінки з України. Першу нагороду здобула тоді Леся Гончар з Києва. Її новелю видруковано в журналі "Українка в світі" ч.4 за 1993 рік. Зворушливим було те, що свою скромну нагороду, вона призначила на влаштування виставки трипільської культури в Києві.

В днях 7-12 липня 1994 року відбувся Світовий Конгрес Союзу Українок України в Івано-Франківську, в якому, як гості, взяли участь голова СФУЖО та членки наших складових організацій. В підготовці та проведенні Конгресу багато допомогла заступниця голови СФУЖО на Америку Наталія Даниленко.

Під час перебування Президента України Леоніда Кучми в Торонто 25 жовтня 1994 року, відбулася зустріч Президента з президією СКУ і головою СФУЖО. Там порушено ряд важливих проблем та передано Президентові відповідний "бріф". Я представила нашу Федерацію та звернула Президентові увагу, що знан-

*Зустріч з президентом України в Торонто, 1994 рік.
Зліва: Ярослав Соколик, Оксана Соколик, д-р Дмитро Ціпієвник,
дост. Леонід Кучма.*

ня, професійність та працьовитість жінок, на жаль, ще вповні не використані в уряді України та дипломатичній службі. Президент погодився та заявив, що вже підготовляється створення Міністерства сім'ї і молоді.

Нам всім приємно було почути на VII Конгресі СФУЖО в 1997 році слова почесної гості — міністра сім'ї і молоді Валентини Довженко, яка у своєму слові подякувала СФУЖО за допомогу створити Міністерство сім'ї та молоді. На пост міністра до уряду України покликано тоді першу жінку — Сюзанну Станік.

Гаслом СФУЖО в 1997 році було "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову". На це наше гасло звернули увагу Державний комітет України у справах національностей і міграції та Всеукраїнське Товариство "Просвіта" ім. Т. Шевченка. Спільно зі СФУЖО запропоновано це гасло Президентові України. Президент прийняв пропозицію, покликав комітет під проводом віце-прем'єра Валерія Смолія для проведення в Україні в 1998 році акції "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову". Світовий Конгрес Українців також прийняв наше гасло в 1998 році.

На Світовій Конференції ООН в Бейджінгу в 1995 році, присвяченій питанням сучасної жінки, поруч офіційної делегації з України, активну участь у проведенні брали представниці СФУЖО. На конференції НДЖО ми провели свою сесію, присвячену наслідкам Чорнобиля. Головним доповідачем на цій сесії СФУЖО була д-р Зореслава Шкірняк-Нижник з Києва, спеціаліст в даній ділянці. Наша заява/резолуція в тій справі була прийнята на державній конференції та стала офіційним документом конференції ООН.

*VII Конгрес СФУЖО, Торонто, 1997 рік.
Зліва: Оксана Соколик, голова СФУЖО. Виступає
міністер сім'ї і молоді Валентина Довженко.*

В наступних літературних конкурсах СФУЖО ім. Марусі Бек взяла участь велика кількість дітей і молоді з України. Це були 24-ий конкурс на тему "Голод 1933 моїми очима" та 25-ий конкурс на тему "Що я знаю про Чорнобиль". Прислані праці були такі сильні, що журі нас просило видати нагороджені твори окремими книжечками, що ми і зробили. Журі надало по кілька перших, других і третіх нагород, бо тяжко було відкидати талановиті праці. Нагороди в Україні нам допомогли роздати на офіційних вечорах Оксана Сапеляк у Львові та Надія Самуляк у Києві. Яка приємність була дивитися в очі щасливців-переможців, які горді за них були їхні рідні.

Тепер в Україні відбуваються щорічно Міжнародні конкурси знавців української мови ім. Петра Яцика. Вже проведено два, готуються до третього. Очевидно — СФУЖО є спонсором конкурсу. На врученні нагород першого конкурсу в Києві 2000 року я мала відповідне слово до молоді та раділа "сфужівськими" дівчатками-переможцями.

В 1998 році СФУЖО відбуло регіональну конференцію СФУЖО в Європі. Прага-Кошиці-Ужгород були центрами наших нарад. Двадцять дві учасниці конференції об'їхали всю Пряшівщину, щоб познайомитися з людьми та обставинами складного життя нашої автохтонної землі. "Україна" є там, де живуть і діють українці, хоч і не у своїй державі. Словаки не визнають українські автохтонні землі та ведуть агресивну словакізацію місцевого українського населення. Щоб зарадити цій ситуації потрібно нашої спільної допомоги.

Справа: Оксана Соколик, Люба Бойчишин, Оксана Сапеляк, Львів, 1991 р.

В 2000 році в Україні тиражом 3,000 вийшла наша книжка "Зі сходу на захід" — спогади Антоніни Демчини, колишньої остарбайтерки, яка тепер живе в Канаді. Книжка дістала надзвичайно позитивні відгуки в Україні. Майже повний тираж ми подарували Суспільній Службі України, щоб прибуток з продажу книжок вони використали на свої харитативні цілі.

В Україні зорганізувалася Національна Рада Жінок України. НРЖУ, головою якої обрано Ірину Голуб'єву. В Гельсінкі, Фінляндія, 2-7 липня 2000 року відбулася 29-та Генеральна Асамблея Міжнародної Жіночої Ради (ICW), де приймали в члени нові організації. Україну не приймали голосуванням. Їй відновили членство, яка вона втратила в 1925 році, бо була окупована Москвою. Відновлення членства України в Генеральній Асамблеї Міжнародної Жіночої Ради присутні зустріли спонтанними оплесками. Я вітала НРЖУ та її голову Ірину Голуб'єву на Пленарній сесії англійською та українською мовами.

Після святкування десятої річниці Незалежності України в 2001 році відбулася зустріч організованих жінок України і представниць СФУЖО в Києві в будинку Національної Ради. Продискутовано багато проблем, вислано спільну заяву Президентові України з проханням відновити зліквідоване міністерство сім'ї і молоді.

Під час святкування десятої річниці Незалежності України, я дістала ряд відзначень в Україні, які я прийняла як відзначення для СФУЖО, за працю Федерації для підвищення статусу жінки в діаспорі та в Україні, для покращення життя в Україні. Україна визнала працю СФУЖО. Доказом того є Указ президента Кучми, в якому він заохочує до ще ближчої співпраці з жіночими організаціями на державному рівні. (Друкуємо лише ту частину, що має відношення до СФУЖО).

Справа: Іван Гель вручив премію Фонду Духовного Відродження ім. Митрополита А. Шептицького Оксані Соколик, Ірині Сенник, Михайлові Гориневі, Львів, 1993 р.

Указ Президента України про Національну Програму "Закордонне Українство" на період до 2005 року, ч. 892/2001 з датою 24 жовтня 2001 року про співпрацю України та діаспори в різних ділянках.

Документ порушує ряд проблем східної та західної діаспор та автохтонного українського населення. Метою програми є створення належних умов для збереження українства: "...забезпечення комплексного підходу до розвитку зв'язків з українцями, які проживають за межами України, конкретизація напрямів, у яких здійснюються ці зв'язки..." В указі у підрозділах начеркнено детально ряд завдань.

Дві точки безпосередньо відносяться до СФУЖО. У другому розділі є підзаголовок: "Організувати та провести Міжнародний Форум "Жінки України в ХХІ столітті: проблеми, перспективи, шляхи розвитку". Виконує Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму разом зі Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій. 2003 рік".

Там же, підзаголовок: "Сприяти розвитку співпраці між жіночими громадськими організаціями України та Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій. Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, Державний комітет України у справах національностей та міграції разом з товариством "Україна і Світ" та УВКРадою. 2001-2005 роки".

СФУЖО вітає Указ Президента та буде старатися максимально використати співпрацю для добра та росту жіночих організацій, для зміцнення співпраці з Україною.

З головою Національної Ради Жінок України Іриною Голуб'євою починаємо плянувати конференцію на серпень/вересень 2003 року.

Ми радіємо, що в Україні оцінили працю СФУЖО і на державному рівні бажають створити відповідні умови для співпраці жіночих організацій України зі СФУЖО.

За десять років мого головування та одинадцять років Незалежності України, відвідуючи наші складові організації в Європі, Південній Америці, Австралії, ми з гордістю вступали в чужій державі на територію України — складала візити нашим амбасадорам. Ці зустрічі давали нам почуття повновартості, гідності і довговимріяного щастя. Після відвідин ми починали пересилати амбасадам журнал СФУЖО "Українка в світі".

Під час нарад УВКРади в Києві ми часто мали можливість відвідати Президента, наших міністрів та інших важливих осіб України. З неукраїнським паспортом в кишені ми все ж почувалися "у своїй державі", і болі України нас турбували, а успіхи її були великою радістю для нас. Співпраця з Україною на всіх рівнях є природня та дорога для нас. Віримо у ще тісніші відносини, віримо в успіх та кращу долю для всіх.

Оксана Соколик

Зустріч зі Союзом Українок у Польщі - 1996

Варшава

Десятого серпня 1996 року прилетіли ми з Ярославом до Варшави. Несподіванка! Крім родини нас зустрічала голова Союзу Українок у Польщі Катерина Сіроцька з китицею квітів. Ми відчували тепло дружби, близькість далеких континентів. Все ж таки СФУЖО є тим магнетом, який нас єднає, хоч ми і далеко!

У неділю ми мали першу зустріч з громадою. Після Служби Божої в кав'ярні під церквою, так радісно було зустріти друзів, приятелів! Я привітала всіх присутніх, а головню Союз Українок Польщі, від нашої Екзекутиви, а Ярослав, як генеральний секретар СКУ, передав привіт від Президії СКУ.

Захоплювалася я ефективною працею членок СУП: вони щонеділі чергуються по дві союзнянки, печуть смачне печиво, а потім варять та наливають каву — це їхній заробіток на організаційні потреби. А парохіянам і гостям це дає нагоду зустрітися, поговорити "під рідною стріхою"!

Приємно нам було познайомитися з Марією Шептицькою, племінницею Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, яка є професором місцевого університету та членкою СУП.

В понеділок ми мали зустріч у домівці Об'єднання Україців у Польщі з д-р Рейтом, колишнім головою ОУП, а тепер — головою Ради ОУП. В дружній атмосфері обговорювали проблеми СКУ, найближчий з'їзд ОУП, участь СУП у ньому та багато інших справ.

У вівторок ми з головою СУП Катериною Сіроцькою склали візиту амбасадорові України достойному Петрові Сардачукові. Це другий раз ми знаходилися в будинку нашого посольства. Будинок вже відремонтований, виглядає багато краще, але серце крається, як подумати, що це — найменший зі сімнадцятьох будинків колишніх сов'єтських маєтків, який наша амбасада не дістала "в подарунку", ...а винаймає та мусить платити за нього. Подвір'я амбасади манюсінке, оточене будинками.

Петрові Сардачукові я подарувала кілька чисел "Українки в світі", а на пам'ятку залишила нашу "бейджінгську" відзначку — свідка спільної участі в конференції в Бейджінг.

Того ж вечора я мала засідання з головною управою СУП. Жінки по-діловому обговорювали проблеми і радісні події в своїй організації, відношення дер-

жави до української меншини, останні події. В своїй праці членки СУП концентруються на виховній праці в родині, на збереженні мови та плеканні традицій. Польща має 20% безробіття. Порозкидані акцією "Вісла" по цілій Польщі, багатодітні батьки зовсім не мають фінансової можливості посилати своїх дітей до українських шкіл-інтернатів, там де вони існують у кількох місцевостях, щоб діти могли ходити до школи і жити в інтернатах. Дуже важливу роль тут відіграє стипендійний фонд. Та навіть у такій скрутній ситуації, СУП подав руку допомоги потребуючим: післав посилки одягу і ліків потерпілим на Закарпаття. Говорили ми і про функцію заступниці голови СФУЖО на Європу, яку перебирає по ротаційній системі голова СУП після Річних Нарад СФУЖО цього року. Я просила також, щоб нам прислали спогади політв'язнів для книжки, яку СФУЖО плянує видати в найближчому майбутньому.

В середу ми зустрілися з новим головою Об'єднання Українців Польщі п. Кертичаком та д-р Юрієм Рейтом. Одною з тем розмови була справа заступниці голови СФУЖО на Європу, функцію якої перебирає з кінцем жовтня Катерина Сіроцька, голова СУП. Я прохала дати можливість СУП користуватися машинкою до писання, факсом і под., та надати кімнату в будинку, який тепер відновлюється, для праці, архіву, тощо. СУП не має поки що свого навіть найменшого постійного приміщення в будинку Об'єднання Українців Польщі, а це так важливо для послідовної праці. Новий голова обіцяв, що всім допоможе СУП у їхній праці, що співпраця буде навіть краща, як досі. Я дуже зраділа, коли це почула, бо дотепер співпраця з колишнім головою, була дійсно дуже добра!

Пополудні ми мали зустріч з віцепрокурором Польщі С. Снежком, який готує книжку "Українські сліди Катині". Списки жертв, замордованих працівниками КГБ, були опубліковані в нашій пресі та Бюлетені СКУ. Пан Снежко прохав по можливості ідентифікувати жертви. Хоче, щоб книга мала докладні інформації, тому і відклав друк книги на кілька місяців.

Ми — в редакції "Нашого слова". Молодий енергійний редактор Ігор Щерба та Наталя Кравчук поінформували нас про працю тижневика, його фінансові потреби, заохочували знаходити більше передплатників у Канаді та Америці. А справді варто, бо газета цікава, добре редагована, містить багатий матеріал і про українців у Польщі, і про Україну, і про життя українців в інших країнах. Вони також розпитували нас про працю СФУЖО та СКУ, про наші пляни.

У четвер, після Служби Божої, відвідуємо мистця Володимира Панькова та його дружину Марію, активістку Союзу Українок та архіварку, що збирає матеріали про жінок-політв'язнів польських тюрем, які, маємо надію, з'являться окремою книжкою.

Перемишль

В суботу, рано-ранесенько, поїзд поспішав до Перемишля. З нами в купе були голова СУП Катерина Сіроцька та посол Мирослав Чех. Після багатогодинної подорожі наближались ми до княжого города Перемишля. Ми всі стояли при

вікні, так хотіли побачити вже здалека звичну панораму міста — баню нашої катедрі. Та так і не побачили. Не було ані здалека, ані зблизька. Дах з рихтуванням, без бані, як ножем у серце. Ножем у культуру, у старовинну архітектуру, в українство. Свідोцтво варварства модерного християнського світу. Так, і ми писали листа протесту. Але на нього навіть з чемности не відповіли офіційні чиники.

На залізничному двірці на нас чекала усміхнена Галина Туркевич, голова місцевого відділу СУП. Гарно зорганізована зустріч з членками СУП була приємною та цікавою. Хоч небагато жінок змогли прийти, бо були заангажовані у підготовці до вечірніх та недільних святкувань, ми використали час, щоб познайомитися та обмінятися інформаціями.

Після зустрічі ми перейшлися трохи містом, ще раз оглянули “церкву в рихтуванні” та пішли до костела — тепер церкви, яку використовують українці Перемишля на “інгрес”-інсталяцію Владики Івана Мартиняка на митрополита. Велика кількість духовенства звеличили свято своєю присутністю: 35 польських єпископів та кардиналів, дев’ять з України, з Європи, і навіть англіканський владика з Лондону, я ще ніколи не бачила їх так багато разом!

Ярослав

Примістили нас на найвищий поверх парохіяльного будинку до гарної, просторої, чистенької кімнати. Ми пішли до собору, звідки почули дуже гарний спів. Це хор “Журавлі” давав концерт. Ми слухали чудовий “Отче наш” та “Віват Україна!”, і собі подумали: “Віват “Журавлі!” В соборі ще було багато мистецьких виступів різних мистецьких груп — дитячих і дорослих. Було багато слухачів, люди зустрічалися, обіймалися. Опівночі ще був парастас, а від першої години ночі “нічне чування молоді при чудотворній іконі”. В цей день у програмі були молебні, Служби Божі та акафісти Матері Божій від сьомої години ранку без перерви!

Неділя була незабутня. Почалися урочисті відзначання 400-ліття Берестейської Унії. Раненько трохи походили ми містом, але багато вулиць були вже закриті для руху у підготовці до урочистої Служби Божої. Перед міською ратушею збудовано великий вівтар на підвищенні, всюди було гамірно, і хоч ще було заскоро, то люди вже сходилися, щоб зайняти кращі місця — ми мали місця якраз навпроти вівтаря. В соборі вже від четвертої ранку відправлялися різні молебні. О десятій рано на площі перед ратушею не було ані клаптика місця, тисячі людей стояли по всіх вулицях, довжелезна процесія всіх владик, що були вчора в Перемишлі, ішла зі собору до ратуші. Святочно несли ікону Пресвятої Богородиці “Милосердя двері,” це було її повернення до собору.

Після акції “Вісла”, коли ярославчан виселено, церква з часом стала руїною, декотрі ікони були прострілені, ікона “Милосердя двері” опинилася врешті в музеї Ярослава. Треба було багато праці, старань та терпеливості пароха о. Богдана Праха, щоб почати відновлення собору, щоб реставрувати і повернути іко-

ну. Матеріально допомогли вихідці з Ярослава, які тепер проживають у Америці. Сьогодні собор — це краса та гордість Ярослава, і подяка за це о. Богданові!

Всі владики, маси священиків, в святковому настрої підходили до підвищення, де коло вітгара поставлено прекрасну ікону Матері Божої. Під час Служби Божої співали "Журавлі" та хор "Орфей" з України. Приємно вражала пластова молодь, яка не тільки допомагала втримувати повний порядок, а ще ходила зі збачками води та пропонувала бажаючим відсвіжитися!

Прийшов момент дарування золотих сердець Матері Божій, для чого були запрошені провідники української громади в Польщі, серед них — і дві представниці Союзу Українок Польщі. На нарадах Головної Управи СУП вирішено, що має бути голова Катерина Сіроцька, а на другу особу попросили союзнянки Польщі мене. Я була зворушена їхнім рішенням, що таку почесність вони передали для СФУЖО!

Підходить до ікони отець Богдан. По всім Ярославі чути його присягу Матері Божій, пильнувати Ікону, "... яка повернулася до собору в княжий город Ярослав, який заснував князь Ярослав Мудрий". Настала повна тиша, всі були вражені відвагою історичної правди в місті, де вже майже немає мешканців-українців...

Хор починає співати "Під Твою милість прибігаєм, Богородице Діво...", і в молитовній тиші несподівано чуємо ритмічний шелест. Звідки? Голови підносяться вгору, і просто на нас, з поза ратуші, летить кілька сот лелек! Це неможливо, це сон, це не дійсність... Дзвін з ратуші починає вибивати три-чверті на дванадцятку... Збоку з'являється веселка... Сон?... Знак неба?... Чудо?... Люди витирають сльози і вдивляються в Ікону... Тільки й мови було: "Ви бачили?... А Ви?..." Веселку не побачила — задивилася на лелек... Скільки ж їх було? Кілька сотень?... Княжий городе Ярославе! Не забуду тих хвилин ніколи.

Потім відбувся святковий полуденок, де прозвучало багато привітів польською мовою. Ніхто з промовців не вжив слово "українська церква". Всі говорили "грецько-католицькі костьол"... Був присутній представник Риму і говорив по-італійськи. Нас здивував єпископ Медвідь зі Львова, який заступав Патріярха Мирослава Івана Любачівського. Сам недавній парох нашої церкви у Варшаві, сьогодні представник України, говорив до єдиного італійця по-італійськи, тоді по-польськи, і нарешті, сказав на закінчення "Слава Ісусу Христу"... Також нас здивувало те, що не попросили до слова ані представника держави України, достойного амбасадора Петра Сардачука, ані голову Об'єднання Українців Польщі, ані голову Союзу Українок Польщі, а союзнянки так натрудилися щоб підготувати це свято. Полуденок-бенкет був багатий і елегантний, але нам бракувало в ньому самої суті: це ж українські святкування!

Поверталися ми додому з панством Сардачуками. Автом це було багато скоріше, ніж поїздом. А до того ж в цікавій розмові час так скоро минув. І наш амбасадор, і пані Надія радіють та непокояться подіями в Україні, сумлінно

виконують свою працю в Польщі. Чудові люди, які не тільки бажають Україні всього добра, а й тяжко працюють для того.

Наступного дня, в понеділок, з літака оглядаємо Варшаву, в думках прощаюся зі союзнянками, а літак радісно летить до Києва.

***СФУЖО після
50-ліття***

СФУЖО після 50-ліття

50-літій ювілей СФУЖО минув у 1998 році. Однак, рішенням Річних Нарад, ми мали видати Ювілейну Книгу СФУЖО після 50-ліття, щоб задокументувати як наші складові організації відзначатимуть цю подію. Крім того, теперішня Екзекутива закінчує свою діяльність в жовтні 2002 року на VIII Конгресі. Отож, ця стаття коротко охоплюватиме діяльність СФУЖО від ювілейного 1998 року до кінця каденції Екзекутиви.

Кінець 1998 року

На Річних Нарадах в жовтні 1998 року Екзекутива СФУЖО відзначила 50-ліття Федерації. Корсажами обдаровано голів організацій, які заснували СФУЖО в 1948 році. Ми почули щирий привіт Генерального Консула України Миколи Кириченка та енергійне слово д-р Марусі Бек: “Ви мусите розпростерти свої крила...” Ці слова додали нам охоти й сили до дальшої праці.

Учасники Річних Нарад вітали присутню Ірину Сенік, яка кілька днів перед тим отримала в Рочестері відзначення від американських жіночих організацій, як “Одна із сто героїнь світу”, номінована на це почесне відзначення Екзекутивою СФУЖО. СФУЖО номінувала на це відзначення також Ірину Стасів-Калинець та д-р Ніну Строкату-Караванську. Однак д-р Караванська в міжчасі померла, тому, на жаль, її кандидатура відпала як “приклад живого героя”. Ірина Стасів-Калинець також була обрана “Одною зі сто”, але не змогла приїхати на вручення відзначень.

Різні жіночі організації світу зголосили понад 1000 кандидаток на цю почесну нагороду. Жюрі вибрало з них 182 жінки з 71-ої держави на т. зв. “короткий список” (short list). З них вибрано 100 героїнь світу. Тож не диво, що СФУЖО з найбільшою радістю вітало на Річних Нарадах Ірину Сенік.

Кожного року СФУЖО вибирає для себе гасло, і тематично працює в тому напрямі. Гаслом СФУЖО в 1997 році було “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову”. Ми дарували афіші з тим гаслом визначним особам в Україні при різних зустрічах. На наше гасло звернули увагу Володимир Євтух з Державного Комітету України у справах національностей та міграції та Павло Мовчан — голова Всеукраїнського Товариства “Просвіта” ім. Тараса Шевченка. Спільно зі СФУЖО запропонували його Президентові України. Президент прийняв пропозицію і покликав комітет під проводом віце-премієра Валерія Смолія для підготовки та проведення в 1998 році акції “Передаймо нащадкам наш скарб —

рідну мову.” Заступниками Валерія Смолія були Володимир Євтух, Павло Мовчан та голова СФУЖО Оксана Соколик. Голова УВКРади Іван Драч передав признання для СФУЖО “за сфужівську мовну акцію”, яка стала всеукраїнською.

Акцію проголошено також і по цілій Східній Діаспорі. В цьому ж році Світовий Конгрес Українців також прийняв гасло СФУЖО “Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову”. А час не стояв на місці. Почалася мандрівка у нове 50-ліття СФУЖО та у нове століття.

Однією з важливіших подій незадовго після Річних Нарад СФУЖО 1998 року був VII Конгрес Світового Конгресу Українців, що відбувся в днях 2-7 листопада в Торонто.

На Конгресі було дев'ять делегаток від СФУЖО. В Номінаційній Комісії працювала Володимира Лучків, Анна Кравук проводила сесією, в якій участь взяла Ірина Куровицька, в Резолюційній Комісії працювала д-р Тетяна Беднаржова. До нової Управи СКУ увійшла “екс офіцію” голова СФУЖО Оксана Соколик. Членами Президії СКУ стали Анна Кравчук, яку після перевиборів у СУ Америки замінила нова голова цієї організації Ірина Куровицька; Христина Бідяк, якій опісля призначено пост скарбника СКУ; до Світової Ради Суспільної Служби увійшли від СФУЖО Уляна Стек і Анна-Марія Шепетик; до Контрольної Комісії — Володимира Лучків; до Статуткової комісії — д-р Тамара Волощук. Членами Секретаріату СКУ є Ірина Вжесневська та Наталя Іванів.

На відкритті Конгресу я виголосила привіт від СФУЖО, мала доповідь на Пленарній Сесії на тему нашого гасла: “Зміцнім діаспору — допоможемо Україні”. Цю доповідь, єдину з Конгресу, передавали в Україні по радіо “Всесвітньої Служби Радіо Україна”. На бенкеті представляла нового амбасадора України до Канади дост. Володимира Хандогія.

Участь членів СФУЖО в діяльності СКУ вказує не тільки на дружню співпрацю, але і на наш великий вклад у працю СКУ. Як член Президії СКУ голова СФУЖО Оксана Соколик є членом Української Світової Фундації СКУ і вибрана заступником голови Фундації.

1999 рік

В днях 19-20 травня в Києві відбулися збори Української Всесвітньої Координаційної Ради. Ми попросили включити до програми такі теми:

- торгівля жінками;
- проблеми шкільництва та розвитку української мови.

Обидві теми були включені до програми засідань УВКРади.

У дискусії в справі торгівлі жінками від уряду України участь взяв п. Трибушний. Несподіванкою стала участь Оксани Горбунової від La Strada — організації, яка займається в Києві саме цією проблемою, а в Нью Йорку співпрацює з Олею Ставничою. Присутня також була п. Левченко — голова La Strada.

З доповідями на тему мови в шкільництві виступили Ольга Хорошковська та Оксана Волошин, обидві з міністерства. Я реферувала про працю СФУЖО.

На запрошення УВКРади взяла участь у “Міжнародному Шевченківському Літературно-Мистецькому Святі”, яке тривало п'ять днів. Це свято відбувається щороку під час Шевченківських днів, учасники їздять по різних частинах України з доповідями, піснями, читанням поезій, складають вінки біля пам'ятників Шевченка. Того разу свято відбулося на Черкащині з нагоди 185-ліття Великого Кобзаря. Свято почалося в Каневі 22 травня при участі прем'єр-міністра уряду України В. Пустовойтенка, голови Верховної Ради п. Ткаченка, В. Смолія, І. Драча, П. Мовчана та інших представників уряду, а також та великого числа присутніх. Я виступила в імені СФУЖО та цілої Західної Діаспори з відповідним словом і поклала квіти на могилі Тараса.

З членами Спілки письменників України ми відвідали родинні місця нашого генія, починаючи з Канева, а далі — Черкаси, Чигирин, Корсунь, Моринці та інші міста/села, місця дитинства Тараса Шевченка. В багатьох місцевостях я складала квіти до пам'ятників Шевченкові та виступала зі словом, у якому завжди згадувала СФУЖО, хто ми є і з якою метою зорганізувалися 50 років тому.

Європейська Регіональна Конференція СФУЖО

Екзекутива запланувала провести конференцію зі зустрічами з нашими громадами в Чехії і Словаччині, щоб ознайомитися з проблемами деукраїнізації на Пряшівщині, з життям нашої діаспори і нашої нової організації — Об'єднання Українок Чехії в Празі.

Про 14-денну конференцію писалося багато в пресі. До участі були запрошені членки всіх складових організацій і гості. Всього було 26 учасниць, навіть одна з Австралії, найбільше число в Кошицях, де відбулися формальні дводенні наради.

Конференція працювала за насиченою програмою. Учасниці склали візиту амбасадорові України в Празі дост. Андрієві Озадовському, який подарував нам на пам'ятку — різьблену тарілку з тризубом. Надали почесне членство СФУЖО д-р Ользі Дутко, довголітній диригентці українських хорів. Помолилися коло могил Софії Русової, Олександра Олеся та багатьох інших визначних українців на Ольшанському цвинтарі в Празі і Подебрадах. На нашу конференцію в Кошицях приїхав амбасадор України у Словаччині дост. Юрій Рилач, який подарував нам китицю квітів та диптих, розмальований у петриківському стилі: портрет Лесі Українки. Нас зустрічали посадники міст і сіл, як, наприклад, в Подебрадах, на формальних зустрічах та на прийняттях.

Ми всюди дарували видання СФУЖО. Мали багато зустрічей з громадами та жіночими організаціями, чи просто жінками. Наша конференція стала великою пропагандою праці СФУЖО у зовнішньому світі: Чехії, Словаччині та Україні. А нам дала можливість познайомитися з досі далекими автохтонними українськими землями на Словаччині, де проводиться така агресивна словакізація.

Конференцію підготували в Празі д-р Т. Беднаржова, на Словаччині Л. Довгович, в Ужгороді та на Закарпатті д-р О. Ганич.

Після завершення конференції 2 липня 1998 року Володимира Лучків, Марія Комарницька з Торонто, Надя Якобі з Австралії і я були присутні у Львові на вечорі роздачі нагород 27-го Літературного Конкурсу СФУЖО. Вечір організувала Оксана Сапеляк. Вона також передала нагороди переможцям центральних земель України.

Сумною подією у 1999 році для нас усіх став відхід у вічність св. п. інж. Лідії Бурачинської, колишньої та почесної голови СФУЖО. Хоч вона була вже поважного віку, але завжди присилала вітання на Річні Наради, а ми подивлялися її зацікавлення працею і життям. Вона назавжди залишиться в нашій пам'яті.

Річні Наради СФУЖО 1999 року були виняткові. Щоб практично підкреслити гасло СФУЖО 1999 року "Передаймо нащадкам наш скарб — рідну мову", ми запросили Студію Мистецького Слова Лідії Крушельницької з Нью Йорку для виступу перед громадою Торонто 30 жовтня. Молоді актори на високому мистецькому рівні виконали монтаж з творів Лесі Українки "Жінка крізь віки".

СФУЖО іменувало Почесною Членкою СФУЖО основоположницю та довголітнього керівника студії Лідію Крушельницьку за її невтомну працю з молоддю в ділянці мистецького слова.

Проголошено однозвучне з СКУ гасло на 2000 рік: "З Христом і тризубом у нове тисячоліття".

2000 рік

В дні 19-20 травня відбулися збори Української Всесвітньої Координаційної Ради в будинку Центральної Ради в Києві. Я мала доповідь на тему: "Київ як центр української Метрополії і світового українства".

Після зборів з представниками СКУ ми мали офіційні зустрічі з членами уряду, а саме: Олександр Полусм'як — заступник міністра Культури і Мистецтва, Іван Плющ — голова Верховної Ради, Борис Тарасюк — міністер Закордонних Справ, Василь Кремінь — міністер Освіти, Віктор Ющенко — прем'єр-міністер уряду України, Микола Жулинський — віце-прем'єр, Сюзанна Станік — міністер Юстиції. Було порушено ряд важливих питань.

У Києві я мала також зустріч з Іриною Голуб'євою, головою Національної Ради Жінок України — НРЖУ. З Києва поїхала до Варшави, куди була запрошена на Конференцію Союзу Українок Польщі.

В дні 2-7 липня в Гельсінках, Фінляндія, відбулася 29-та Генеральна Асамблея Міжнародної Ради Жінок — International Council of Women, або коротко ICW. Членами цієї федерації можуть стати жіночі організації об'єднані в національ-

ній раді поодиноких держав. ICW заснована в 1888 році у Вашингтоні та вважається найстаршою жіночою NGO — неурядовою організацією.

СФУЖО як світова федерація є рівноправною з ICW, зате поодинокі наші складові організації входять до складу національних рад держав, де діють. Наприклад, членами національних рад є СУ в Австралії, ОУК та ЛУК в Канаді, СУ в Америці і т.д.

29-ту Асамблею відкрила 2-го липня президент ICW Пніна Герцог. Привітали Асамблею президент Фінляндії Таря Галонен та віце-ректор Університету Гельсінки Раїя Солламо, обидві визначні жінки Фінляндії.

Стоячи, оваціями вітали головну доповідачку — стареньку Гелві Сіпла, почесну голову Національної Ради Жінок Фінляндії. Тема її виступу була “ICW — 112 років за мир”. Це вона, колишня голова ICW, довгим старанням осягнула, що відбулася перша державна і NGO конференція у справах жінок в Мексиці в 1975 році.

На першій пленарній сесії асамблеї в понеділок прочитано імена присутніх голів із 35 держав світу (всіх членів ICW є 77), а потім приймали нових членів. Ведуча сесії попросила до слова привіту голову СФУЖО. Я подякувала президентці Пніні Герцог та членам Ради за те, що “відкрили двері і серце” нашим сестрам з України. У своєму слові я пригадала присутнім, що Україна була членом ICW ще в 1920 році. Але стративши державну незалежність, втратила і членство в цій організації. Національну Раду Жінок України я привітала українською мовою, яка прозвучала вперше в історії ICW.

Нові країни-кандидатки були: Азербейджан, Брунеї Даруссалам, Конго, Сенегал та Україна. Ведуча представляла за поазбучним порядком жіночу раду кожної з тих країн, тоді присутні 250 делегатки голосували. Коли прийшла черга на Україну, за неї не голосували — членство України відновилося спонтанними оплесками присутніх. Ірина Голуб'єва, голова НРЖУ, в короткому слові познайомила делегаток з Україною та з працею і плянами НРЖУ.

Учасницями цієї радісної хвилини з діяспори, крім голови СФУЖО Оксани Соколик, були — Володимира Лучків, заступниця голови СФУЖО, Ірина Куровицька, голова СУА і колишня голова Національної Ради Жінок Америки, Марія Томоруг — заступниця голови СУА, та Марія Комарницька — колишня голова Ліги Українських Католицьких Жінок Канади.

Того ж дня амбасадори запросили до себе делегаток та гостей зі своїх країн. Ми мали приємність бути в амбасадора Канади Крейг МекДоналда.

29-та Генеральна Асамблея була особлива ще й тим, що ми там привітали наших сестер з України зі вступом у світове товариство — Міжнародну Раду Жінок.

7-14 липня, Таллін і Ріга. Разом з Володимирою Лучків та Марією Комарницькою, ми зустрічалися в Естонії з українськими громадами в Талліні, Сіламяе та Нарві. Ріга, Латвія — відвідали українську громаду і єдину україн-

ську школу в Балтійських державах в Ризі, директором якої є енергійна Лідія Кравченко.

16-го липня, після святкувань 2000 року у Хшаново (Північна Польща, куди були виселені українці під час Акції "Вісла"), я відвідала відділи Союзу Українок Польщі в Круклянках та Гіжицьку. В Гельсінках, Талліні, Ризі та Варшаві відбулися зустрічі з амбасадорами України.

На Річних Нарадах у жовтні 2000 року СФУЖО прийняла Союз Українок Естонії у свою родину! На святковій церемонії була присутня голова СУЕ Лілія Чикальська.

З нагоди Ювілейного 2000 року народження Ісуса Христа та відмічення недавнього 50-ліття Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, на замовлення Екзекутиви СФУЖО, канадська пошта видала офіційну поштову марку Канади вартістю 0.46, а потім 0.47 центів. На марці зображене лого СФУЖО, роботи мистця Романа Завадовича в комп'ютерному оформленні Петра Лопати: на кремовому тлі синім і жовтим кольорами голівка жінки, над нею тризуб, під тим напис СФУЖО і повна назва: World Federation of Ukrainian Women's Organizations.

Число 4/2000 квартальника "Українки в світі", на жаль, було останнім, яке редагувала довголітня редакторка Ярослава Зорич. Стан здоров'я став перешкодою у її подальшій праці. Ми раділи, що пані Слава згодилася робити хоч мовну коректу подальших чисел. До недалекого VIII Конгресу редагувати кварталник зобов'язалися Іванна Кушпета, Володимира Лучків та я.

1 грудня у Вашингтоні, з нагоди участі у святкуванні 75-ліття Союзу Українок Америки, відбула візиту у президентки Генеральної Федерації Жіночих Клубів Шелби Гамлет в їхньому чудовому домі в центрі міста.

2001

5-го березня я брала участь у нарадах Організаційного Комітету підготовки 3-го Форуму Українців, очоленого Президентом України. Була присутньою на засіданні УВКРади, на презентації книжки А. Демчини "Зі сходу на захід", виданій СФУЖО для читача в Україні, весь прибуток з якої передано Суспільній Службі України. Була на роздачі нагород переможцям конкурсу "Знавців української мови", де познайомилася з учасницею, яка виграла нагороду СФУЖО. Це — Тетяна Малярова з Херсону. Склала квіти у стіп пам'ятника Т. Шевченка в день його народження від усіх організацій СФУЖО. В редакції "Соняшник" передплатила від СФУЖО журнал для сто сільських шкіл. Цю передплату сільським школам ми повторили вдруге в 2002 році.

Мала телефонічну розмову з Миколою Обіходом, заступником генерального прокурора України. Я заявила, що жіночі організації діаспори не квестіонують вину, чи невинність Юлії Тимошенко. Це залишають справедливому правосуддю України. Нас, однак, турбують обставини, в яких опинилася Юлія Тимо-

шенко: згідно з вістками у пресі, порушені підставові людські права звинуваченої. Мені відмовлено телефонічну розмову або зустріч з Юлією Тимошенко, тому що тепер проходить слідство в її справі.

В червні в Сент Пол, Міннесота, відбулася 110-та Конвенція Генеральної Федерації Жіночих Клубів — GFWC, де я мала нагоду розказати про працю СФУЖО за останній рік на пленарній сесії.

В III Всесвітньому Форумі Українців в Києві та відзначенні 10-ої річниці Незалежності взяли участь члени Екзекутиви: Оксана Соколик, Володимира Лучків, Наталія Даниленко, Мирослава Загребельна. Я мала доповідь на пленарній сесії на відкритті Форуму в присутності Президента на тему: "Українка на початку нового століття".

25 серпня ми мали зустріч з членками наших складових організацій, присутніми в той час у Києві, членками Національної Ради Жінок України та членками інших жіночих організацій України в Домі Центральної Ради. Порушили різні теми, виявилось, що маємо багато спільних проблем. Намітили плян співпраці СФУЖО зі зорганізованими жінками України. Рішено вислати Президентові України заяву у справі відновлення Міністерства сім'ї та молоді.

Після святкувань десятої річниці Незалежності України я мала несподівану приємність — отримала кілька нагород за працю у СФУЖО, які приймала як признання за працю всіх нас, членок СФУЖО.

Трагедія 11-го вересня потрясла нами всіми. Ми висловили співчуття потерпілим в Нью Йорку та Вашингтоні.

СФУЖО вшанувало спеціальним вечором пам'ять жертв, які загинули 1936 року в Сандормоку. Показували фільм, виданий Товариством "Україна".

Президент України видав УКАЗ ч. 892/2001 з датою 24.10 2001 р. про Національну Програму "Закордонне українство" на період до 2005 року, де заторкує працю СФУЖО. Докладніше про це подано у статті "СФУЖО і Україна".

В листопаді Ірина Козак, заступниця голови СФУЖО на Європу, взяла участь в нарадах ЕКУ — Європейського Конгресу Українців, у Будапешті та була на відкритті пам'ятника Андрашу I та Анастазії (дочці Ярослава Мудрого) в місті Тіхонь, Угорщина.

2002

Комісія Статусу Жінок — CSW — Commission on Status of Women, в ООН відбула свою 46-ту сесію в днях 4-15 березня 2002 року в Нью Йорку. Головною темою була вбогість жінок і надання їм засобів щоб її побороти. Сесія також звернула увагу на стан жінок в Афганістані та Палестині. Предсідником сесії був Його Ексценція Отман Єранді з Тунезії.

Учасниці першого дня сесії мали приємність бути на полуденку з дост. Валерієм Кучинським, амбасадором України до ООН і його дружиною Аллою.

У 46-ій Сесії Комісії Статусу Жінок брали участь: Оксана Соколик, голова СФУЖО, та представниці СФУЖО до ООН: Ірина Куровицька, Надія Шмігель, Ярослава Рубель, Уляна Кекіш-Солоденко, Дарія Дика, Марта Кебало. Зоряна Білик (голова Союзу Українок України, Львів), була запрошена СФУЖО на цю сесію. Участь брала також та Ганя Криль (преса).

Від 5-го до 9-го квітня відбувся в Мадриді НДЖО Форум (неурядових організацій) у справі старших віком людей. Від 8-го до 12-го квітня в Мадриді проходила 2-га Світова Асамблея ООН на ту саму тему. Голова СФУЖО Оксана Соколик була делегаткою на обидві конференції.

Форум відкрив Хуан Карлос Апарісіо — міністер праці і соціальних справ уряду Іспанії. На відкритті, в присутності кілька тисяч делегатів з цілого світу, виступали Оїлда Монтоя — спів-президент Форуму, Афаф Магфоуз — експрезидент CONGO (Conference of NGO), Гелен Гамлін — президент NGO Комісії і репрезентант IFA (International Federation on Aging) в ООН та інші.

У чотироденній програмі на сесіях підкреслено, що проблеми старіння і хворіб найбільше помітні у самотніх старших жінок. Резолюції Форуму передано до 2-ї Світової Асамблеї ООН у справах старших осіб.

У днях 8-12 квітня в Мадриді відбулася 2-га Світова Асамблея у справах старших осіб. Участь в ній взяли представники понад 160 держав, членів ООН, голови урядів, міністри та високі посадові чиновники. Також акредитовані делегати від НДЖО, організації яких є членами ООН. СФУЖО була присутня, оскільки вона є єдиною діяльною установою, яка має членство в ООН.

Метою Асамблеї було перевірити, що зроблено для покращення ситуації для старших від 1-ї Світової Асамблеї, яка відбулася 1982 року у Відні. Асамблею відкрив Кофі Аннан — генеральний секретар ООН. Предсідником сесії був Президент Іспанії Хосе Марія Аснар. Від України виступив міністер праці Іван Сохань, який виголосив своє слово, на жаль, російською мовою.

Д-р Христина Дурбак з Нью Йорку, президент WIT (World Information Transfer), була організатором і ведучою сесії, яку підтримала Україна, на тему "Здоров'я і довкілля старших осіб в країнах перехідної економіки."

Я мала нагоду зустрітися з делегатами з України, а в Мадриді — з головою Української Асоціації Іспанії д-р Теодором Барабашем. Пізнала численну громаду, членами якої є переважно новоприбулі з України.

На конвенції GFWC в Канзас Ситі заступниця голови СФУЖО Володимира Лучків на пленарній сесії розповіла про працю СФУЖО за останній рік.

Європейська Конференція СФУЖО в Талліні в днях 20-24 червня була присвячена 60-літтю УПА та візії майбутнього. Участь взяли делегатки з Великої Британії, Німеччини, Франції, Польщі та Естонії. Конференцію підготували

Ірина Козак — заступниця голови СФУЖО на Європу, та Лілія Чикальська — голова Союзу Українок Естонії. Гостями були кандидатки до СФУЖО — голова Союзу Українок Швеції та голова Союзу Українок Литви. На конференції також були присутні Ірина Голуб'єва — голова Національної Ради Жінок України, Михайло Горинь — голова УВКРади, та представниця української громади Фінляндії. Учасників конференції вітали представники уряду Естонії.

Як голова СФУЖО, я старалася відвідувати, та тримати контакт з нашими складовими організаціями, з якими ми комунікуємося нерегулярним Інформативним Листком.

Наші представниці в ООН в Нью Йорку і Женеві працюють довгі роки з пошаною і великим вкладом часу. Вони висували справу продажу жінок та інші проблеми. СФУЖО — це єдина українська установа, яка працює в ООН в DPI (Department of Public Information), ECOSOC (Economic and Social Council) та UNICEF.

В днях 23-27 жовтня 2002 відбудеться VIII Конгрес СФУЖО в Торонто, до якого інтенсивно готуємося. На Конгресі плянуємо зробити презентацію книжок, виданням яких займається Володимира Лучків і які саме тепер в друку.

"50-ліття СФУЖО" (редактор Маргарета Шпір), книга представляє читачеві складові організації СФУЖО, охоплює різні аспекти праці Екзекутиви та Управи СФУЖО за 50 років (1948-1998). Друкується в Торонто при фінансовій підтримці фонду Ірини Павликовської та Української Канадської Фундації імені Тараса Шевченка.

"Анна Ярославна", автор Рожер Алю, переклад з французької мови Марії Струтинської. Друкується в Торонто.

"Нескорена берегиня — українські жінки політв'язні комуністичних тюрем та таборів". Редактори: † д-р Ніна Строката-Караванська, † Галина Гордасевич, Богдан Гордасевич. Друкується у Львові при великій фінансовій допомозі Марії Негрич з Торонто.

Показник імен

А

Абрам, Герда 308
 Авдієвська, Емма 133
 Авенбах (Паславська), Мері 133
 Агрес, Андрій 123
 Адріяка, Віктор 349
 Александер, Лінкон 284
 Алчевська, Христина 65, 86, 562
 Алю, Рожер 603
 Анана, Кофі 602
 Ангелова, М. 262, 315
 Андрейчук, Р. 293
 Андрусів, Наталія 342, 345
 Андрусів, Петро 342
 Андрущенко, Олена 177
 Андрущенко, Уляна 184, 186, 190, 305
 Анна Ярославна, княгиня 75, 96, 199
 Антипів, Ксеня 152
 Антоні, Сузан, Б. 135
 Антонович, Дмитро 262, 316
 Антонович, Катерина 175
 Антонович, Лідія 362
 Антонюк, Галя 190
 Апарісіо, Хуан, Карлос 602
 Арсечко, Тетяна 495
 Аснар, Хосе, Марія 602
 Астаф'єва, Олена 426
 Атаманюк, Ліда 247

Б

Бабенко, Віра 175
 Бабій, Тетяна 209
 Бабиц, Марія 128
 Багрянний, Іван 284, 328, 334, 506,
 Бадзьо, Юрій 422
 Базилевич, Христина 284, 298, 304, 331,
 332
 Бай, Ніна 299
 Балабан, Женья 148, 160, 178
 Бальвін, Я., д-р 262, 315
 Балій, Володимира 106, 254, 255, 425,
 486, 577, 580
 Балик, Н. 242
 Балюк, Марія 490
 Бандура, Ольга 106, 193, 195, 196, 309,
 311, 539
 Барабах, Марія 375
 Барабаш, Софія 268, 331, 333

Барабаш, Теодор, д-р 602
 Баран, Анна, Марія 162, 210, 214, 268,
 307, 308, 334, 335, 548
 Баран, Блянка 66
 Баранецька, Ярослава 342, 344, 345
 Барвінок, Ганна 20
 Бардин, Анна 299, 325, 331, 332
 Бардин, Ігор 329, 330
 Барщик, Іван, о. 164
 Басараб, Ольга 22, 44, 54, 59, 68, 71, 73,
 106, 109, 113, 141, 174, 175, 180, 216, 237,
 279, 333, 493
 Бассель, Нафтолій 265
 Бастос, Стефанія, Т. 180
 Бачинська, Варка 152
 Башин, Тетяна 179-181, 334
 Беґей, Віра 191
 Беднаржова, Тетяна, д-р 105, 189, 258,
 260-264, 299, 304, 312, 314-317, 319,
 487, 555, 596, 598
 Беднарський, Володимир 335, 488, 506,
 513, 515
 Безкоровайний, Василь 31
 Бек, Маруся, д-р 26, 31, 33, 57, 74, 89,
 100, 101, 105, 112, 115, 116, 155, 187, 199,
 244, 255, 268, 280, 286, 291, 298, 300,
 336, 337, 340, 396, 397, 467-469, 471-
 476, 478, 479, 486, 493, 510, 545, 548,
 553, 583, 585, 595
 Белаямі, Керол 352
 Белендюк, Лідія 204, 363
 Белей, Марія 334
 Бельський, Іван, мист. 35
 Беноні, Павліна 261, 263, 264
 Бенцаль, Іванна 38
 Бень, Олександр 263
 Беран, О. 252, 253
 Береговий, Рікардо 123
 Березовська, Віра 259
 Бернадин, Стефанія 147, 343, 345
 Бернадин, Ярослав, д-р 342
 Бертон, Дерек 83
 Бідняк, Микола 328, 488, 505, 515
 Бідяк, Христина 105, 149, 285, 446, 482,
 484, 509, 543, 596
 Бідяк, Анна 149, 285, 484
 Біла, С. 160
 Білецька, Ольга 181

- Білик, Зоряна 547, 602
 Білик, Катерина 244, 475
 Білик, С. 219
 Білокур, Катерина 495
 Білоніцька, Ксеня 179
 Білоус, Лідія 152
 Більовщук, Люба 152
 Біляк, Марія 9, 10, 40, 53, 68, 143, 557, 564, 574
 Бінг, Нгуен, Ті 431
 Билина (Шаповал), Галина 136, 166, 168, 169, 261, 300, 312, 314
 Блем, Ренате 359
 Блік, Ніна 243
 Блавацька, Евдокія 342, 345
 Боберська, Ірена 255
 Боберський, Богдан 257
 Бобиляк, Олена 152
 Бовкаловська-Мазепа, Євгенія 106
 Бовден, Марія 161
 Богацька, Люба 236
 Богачевська-Хом'як, Марта, д-р 152, 156, 158, 410, 411, 415
 Богачевський, Юрій 351
 Богун, Ірина 256, 257, 268, 421
 Боднар, К. 218
 Боднар (Ржепецька), Марія 206, 207, 323
 Боднар, Северина 187
 Боднар, Стефанія 236
 Боднар, О. 331, 332
 Божко, Катя 229
 Бойдуник, Дарія 95, 96, 147, 148, 204, 548
 Бойко, Дана 370
 Бойко, Ірина 344, 345
 Бойко, Петро 405
 Бойко-Сулима, Олександра 199, 288, 365, 390
 Бойчишин, Люба 335, 424, 580, 586
 Бойчишин, Михайло 580
 Бонковська, В. 10
 Бонк-Галамай, Галина 93, 129, 284, 385
 Борецький, Ізидор, владика 164, 268, 271, 283, 286, 545, 550
 Борисенко, Валентина, д-р 262, 286, 312, 314, 317
 Боровик, Орися 325
 Борович, Стефанія 362
 Бородин, Володимира, проф. 239
 Борушенко, Іванна 181
 Борушенко, Лариса 182
 Борушенко, Оксана 179- 182, 283
 Ботте, Зіна 211
 Бочан, Катерина 133, 172
 Бошко, О. 214
 Брайнес, Інґеборґ 450
 Брездень, Остап 84
 Бриґідер, Іванна 268, 298, 321, 323-325, 331, 332
 Бризгун, Константин, д-р 30
 Бризгун, Оксана 31
 Бризгун, Олександра 30, 31
 Бризгун-Шанта, Леся 49
 Бринський, М. 262
 Бубнюк, Стефанія 176, 178, 382, 469, 477
 Будзінська, Тетяна 245, 247
 Букшована, Стефа 397
 Бундза, Катерина 179
 Бундза-Іваницька, Наталія 176, 285, 381
 Бурачинська (Лопатинська), Олена 25
 Бурачинський, Василько 26
 Бурачинський, Ераст 25
 Бурачинська, Лідія, інж. 7, 9, 10, 25-27, 36, 44, 49, 74, 88, 90, 101, 112, 113, 141, 143, 146- 149, 152-156, 199, 268, 281, 285, 340, 347, 375-377, 382, 384, 396, 456, 458, 469, 470, 477, 481, 488, 489, 499, 509, 515, 543, 553, 598
 Бурій, А. 554
 Бутенко, Анатолій 351
 Бутко, Тетяна 133
 Бутто, Беназір, Мохтарма 431
 Бучинська, Віра 106, 147, 161-163, 282, 298, 330, 331, 382, 383, 385-387, 456, 549
 Бучинська, Людмила 216
 Буцик, Орися 361
 Буш, Барбара 407
- В**
- Ваврик, Софія 146, 206, 209
 Вагнер, Анастасія 154
 Вал, Люба 161
 Валевський, Б., о. 127
 Валенса, Лех 580
 Вальо, Оксана 264
 Варениця, Ірина 163
 Варпасуо, Паіві 450
 Василенко, Володимир, проф. 116, 127
 Василенко-Бойцун, Марта, д-р 156
 Василів, Марія 187, 309
 Василик, Ігор 234
 Василишин, Роман 342
 Васильєва, Оксана 189
 Васильців, Марта 140, 141

- Вассиян, Юліян 175
 Вах, Анна 176
 Ващук, Ірина 173, 174, 176, 177, 300, 304
 Велигорська, Марія 165, 321, 324
 Венгринович, Тарас 342
 Венсан-Оріюль 197
 Вербицька, Євгенія 383
 Вербова, Зоя 255
 Верещака, Наталка 210
 Верига, Василь 464, 578, 581
 Вертипорох, Леоніда, інж. 383, 384, 473
 Веселовський, Микола, о. 28
 Ветушинська, Люба 193
 Велов'єйський, Анджей 581
 Вжесневська, Ірина 85, 148, 159, 162, 268,
 283, 284, 304, 323, 326, 327, 331, 332,
 343, 370, 458-460, 485, 490, 495, 513,
 516, 543, 545, 547, 550, 596
 Вжесневська, Руслана 358, 493, 495
 Вівкович, Стефанія 135
 Вінгар, Джері 407
 Вінтоняк, Галя 133, 249
 Вітківська (Пундій), Оресцеда 97, 204
 Вітошинська, Іванна 185, 186
 Вітошинська, Люба 184, 235, 305, 307,
 390, 401, 404
 Вітошинська, Наталя 237
 Вітошинська, Ольга 197-201
 Вітошинський, Борис 123
 Винницька, Іроїда 284, 490, 516
 Винницька, Мирослава 237
 Винницька, Н. 371
 Винницька, Ярослава 144, 321, 324, 384
 Витвицький, Б. 353
 Витязь (Таможська), Зінаїда, інж. 143,
 144, 166, 167, 184, 268, 305, 306, 380
 Вишневецька (Могилянка), Раїна 140
 Вишневецький, Михайло 140
 Вишня, Остап 495
 Влад, Марія 368
 Вовк, З. 242
 Вовк, Н. 25
 Вовк, Федір 264
 Вовчок, Марко 562
 Войтків, Михайлина 161
 Войценко, Ольга 38, 40, 73, 143, 573
 Войцехович-Рафальська, Омеляна 486
 Волинець, Любов 375
 Волкер, Анастасія 40, 143, 144
 Волконська-Ніколь, Гражина 200
 Володимирів, Д. 242
 Володимирів, Теодосія 241, 243
 Волошин, А., проф., о. 261, 262, 312, 317
 Волошин, Оксана 597
 Волощук, Марія 179, 334
 Волощук, Тамара 162, 163, 380, 381, 596
 Вольська-Мурська, С. 215
 Вондракова, Яна, д-р 262, 263, 315
 Воронка, Зірка, д-р 352
 Воропай, Валентина, мгр. 145, 146, 184,
 187, 217, 306, 307
 Воропай, О. 199
 Ворскло, Віра 49
 Вулф, Наомі 137
 Вудвуд, Ліда 424
- Г**
 Гавалевич 83
 Гаврилишин, Леоніда 251, 252
 Гаврилюк, Богданна 333, 334
 Гаврилюк, Льоля 252
 Гаврилюк, Ольга 339
 Гавриш, Валентина 368
 Гайворонський 83
 Гайна, Я., д-р 262
 Гаєвська, Анна 244
 Гаєвська-Денес, Лідія 106, 145, 205, 208-
 210
 Галабурда, Ева 314
 Галабурда, о. 195, 196
 Галабурда, Одарка 169
 Галабурда, Ольга 133
 Галабурда, Параскевія 261
 Галабурда-Сухорончак, Надя 133
 Галамай, Галя 127, 219
 Галій (Моравська), Марія 141, 268, 342,
 344, 345, 426
 Галичин, Стефанія 203
 Галонен, Таря 450, 599
 Гамілка, Катерина 181
 Гамлет, Шелби 449, 554, 600
 Гамлін, Гелен 602
 Ганас, М. 331
 Ганич, Оксана, д-р 297, 312-314, 316, 318,
 319, 495, 598
 Ганкевич, Іванна 152
 Ганусяк, Анастасія 236
 Ганушевська, Теофіля 342, 345
 Ганущак, Марія 236
 Ганьківська, Ганна 83, 146, 162, 321, 269,
 305, 324, 325, 343, 473
 Гарасевич, К. 549
 Гаргай, Анна 478
 Гартіган, Памела 450

- Гасюк, Дарія 280, 288
 Гвоздулич, Лариса 84, 176
 Гель, Іван 583, 587
 Герцог, Пніна 450-452, 599
 Гембер 134
 Гірник, Галина 511
 Гірник, Катерина 236, 511
 Гірняк, Галя 397
 Гіл, Мирослава 339, 344, 345
 Гілтунен, Еїла 452
 Гладій, Наталія 389, 390
 Гладун, Анна 203
 Гладка, Лідія 269, 270, 339, 349, 355,
 396, 414, 490, 494, 495, 515, 546
 Глібович, Олена 49
 Глинка, Люїс, о. д-р 123, 245
 Гнап, Аніта 255
 Гнатківська, Дарія 181
 Гнатейко, Олена 282, 285
 Гнатишин, Марія 84, 238
 Гнатюк, Володимир 25
 Гнатюк, Ганна 255
 Гніздовський, Яків 328, 343, 505
 Гоголь, Марія 38
 Гоголь, Микола 426
 Голіната, Стефанія 342, 345
 Голланд, Анн 284, 544
 Голобродська, А. 206
 Голойда, Ольга 205
 Гололь, Олександра 229
 Голубева, Ірина 352, 451, 586, 588, 598,
 599, 603
 Гомола, Ольга 200
 Гомонко, Віра 284, 331
 Гончар, Леся 486, 490, 496, 583
 Гончар, Олесь 367
 Гончарук, Галина 429, 439
 Горачук (Тадра), Ольга 144-146, 179-182,
 269, 287, 288, 306, 484
 Горащенко, Татяна 144, 392
 Горбаль, Микола 31
 Горбань, Марія 162, 294, 322-326, 331,
 488, 490, 493, 514, 516
 Горбунова, Оксана 354
 Гордасевич, Богдан 603
 Гордасевич, Галина 490, 516, 603
 Гордашевська, Йосафата 163
 Гординська, Васирина 339
 Горинь, Богдан 118, 463
 Горинь, Михайло 189, 465, 581, 583, 587,
 603
 Горинь, Ольга 355
 Горлач, С. 219, 370, 397
 Горова, Марія 261, 263, 264
 Горська, Алла 57, 77, 190, 265, 482, 489,
 515
 Гортинська, А. 185
 Гошовська, Анна 238, 239
 Грабар, Ольга 245
 Грабовенська, Осипа 155, 365
 Грінченко, Н. 86
 Грінченко, Марія 562
 Грибінська-Кузьменко, Світлана 383
 Григоращук, Г. 193
 Григоращук-Грабар, Ольга 245
 Григорович, Ліля 465
 Грицай, О., д-р 216
 Грицак, Ока 152
 Грицько, Стефанія 38, 40, 143
 Гром'як, Марія 95-97, 203, 339, 345, 363
 Грудка, Мая 206, 209- 211, 350, 428, 429,
 434, 435, 437-439, 541
 Грушевська, Катерина 264
 Грушевський, Михайло 63
 Грушецька, А., д-р 206
 Гук, Каміля 397
 Гулевичівна-Лозчина, Гальшка 139
 Гульчій, Катерина 362
 Гуменюк, Анна 187
 Гуменюк, Теодосій 328, 335, 485, 486,
 488, 505-507, 515
 Гундурова, Тамара 156
 Гунчак, Г. 176, 285
 Гуренок, Ярослава 236
 Гурко, Стефанія 384
 Гурська, Ольга 375
 Гусяк, Дарія 77, 190, 219
 Гучок, Наталія 181
- Г**
- Гадач, Н. 219
 Галі, Бутрос 352, 431
 Ганді 329
 Гардецька, Кекілія 9, 143, 305
 Генґало, Оксана 95, 96, 204, 342, 345,
 365
 Геркен-Русова, Наталія 390
 Гертел, Денис 412
 Говдак, Ольга 237
 Грай, Тетяна 178, 324
 Граур, Зоя 345
 Грех, М. 216
 Грос-Пігуляк, Наталія 215
 Грещук, Софія 573

Грешук-Павличенко, А. 173
 Гонзалвес, Ярослава, О. 180
 Гошуляк, Дарія 285
 Гуляй, Марія 174

Д

Даниленко, Іван 140, 509
 Даниленко, Наталія 113, 140, 146, 149,
 152, 201, 237, 256, 261, 314, 315, 330,
 344, 375, 462, 490, 509, 516, 548, 555,
 583, 601
 Данилів, Марія 141, 269, 344, 345
 Данилишин, Розалія 238
 Данилишин, Юрій, арх. 123
 Даниляк, Оля, мгр. 361, 455
 Данильчук, Марія 128
 Данкевич, Марія 200
 Данчук, Павліна 235
 Данько, Галина 209, 210, 243, 485
 Даревич, Т. 219
 Дафльон, Михайлина 253
 Дзерович, Дарія, д-р 217
 Дзерович, Маркіян 371
 Дзядик, Павло 372
 Дзядик, Христина 478
 Демидчук-Чучман, Марія 383
 Демків, Дуда 370
 Демчина, Антоніна 512, 586, 600
 Демчук, Іван, о. 123
 Демчук, Л. 184
 Демчук, Осипа 133, 172
 Демчук, Уляна 169
 Дем'яненко, Л. 241
 Денисенко, І., мист. 34
 Денисенко, Ніна 206
 Дессел, Сузан 429, 438, 439
 Дідик, Галина 77, 264
 Дідківська, Галина 495
 Дика, Дарія 547, 602
 Дима, Марія 144, 159-161, 199
 Диркач, Павліна 164
 Дичок, Марта 372
 Дишкант, І. 401
 Джонсон, Л. 407
 Джура, Богданна 324, 385
 Джус, Лідія 135
 Джус-Курило, Мар'яна 133
 Дністрянська, Софія 259
 Дмитренко, Михайло, мист. 35, 328, 329,
 513
 Дмитренко-Ратич, Ганна 269
 Дмитрів, Олена 237, 309
 Дмитрів (Ханик), Ольга 240
 Доброграєва, Олена 65, 85
 Доброславська 166
 Добринська, Наталія 85
 Довгович, Ігор 317
 Довгович, Левко, мгр. 312, 317, 319, 598
 Довгович, Олена, д-р 314, 316, 317
 Довженко, Валентина 115, 117, 286, 351,
 352, 585
 Долішня, Марія 161, 331, 334, 369, 370,
 411, 412, 416, 458
 Дольницька, Христина 345
 Дольницький, Мстислав 341
 Долуд, А. 306
 Домазар, Валентина 212, 331, 332
 Домбек, Яніна 255
 Донцов, Дмитро, д-р ст 216
 Донцова, М. 216
 Дорожинська, Віра 232
 Драбик, В. 84
 Драгоманов, М. 258
 Драгоманова, Людмила 65
 Драгоманова, Оксана 234
 Дражевська, Любов 414
 Дратвінська, Віра 200, 201, 286, 305, 310,
 540
 Драч, Іван 116, 368, 462, 547, 578, 579,
 581, 596, 597
 Драч, Марія 368, 547
 Дрібниця, Галя 123, 244, 245, 247, 311,
 539
 Дрібниця-Сіка, Ольга 245, 247
 Дровг, Долф 407, 408
 Дубенко, Петро 403, 405
 Дубляниця-Гузар, Маркіяна 49, 185
 Дудар, Аделя 161, 334
 Дудар, Євгенія 331
 Дудра, Дарія 339
 Дунець, Марія 549
 Думин, Марія 331, 332, 334
 Думин, Михайлина 321, 323, 324
 Дурбак, Христина 364, 602
 Дурчанські, Йосеф 259, 262
 Дусановська, Надя 164
 Дусановський, Тарас, о. 370
 Дутко, Іван, д-р 339
 Дутко, Ольга, д-р 261, 262, 269, 312, 315,
 597
 Духнович, Олександр 313
 Дуфанець, Марта 421
 Дуфкова, Марія 263
 Дучимінська, Ольга 495

Душник, Маруся 103, 366, 397
 Дюк, Надія, д-р 156
 Дюрчанський, Йозеф 312, 315
 Дяків, Ірина 187
 Дяків, М. 219
 Дяківська, Віра 190
 Дяківська, Леся 105, 127, 129, 130, 183,
 185, 187, 262, 292, 300, 309, 314, 316
 Дяковська, Дарія 177
 Дяченко, Ліда 147, 217, 308
 Дячинська, Тетяна 460
 Дячук, Уляна 397

Е

Евтух, Володимир 115
 Еліяшевська, Ольга 334, 335

Є

Євич, Валентина 339
 Євсєвська, Марія 345
 Євтух, Володимир 595
 Єдин, Лариса 372
 Єдин, Лідія 181, 182, 309
 Єльченко, Володимир 351, 353, 364
 Ємець, Дарія 49, 383
 Ємченко, Оксана 511
 Єщенко, Валентина, д-р 351, 424, 495

Ж

Жданов, Олег 175
 Жідліцкі, Вацлав, проф. 262, 263
 Жигло, П. 463
 Жильцова, Людмила 486
 Жмуркевич, Стефанія 344, 345
 Жук, Анна 215- 217
 Жулинський, Микола 495, 582, 598
 Журба, Галина 470

З

Завада, Антоніна 242, 243
 Завадович, Роман 328, 329, 513, 514, 519,
 600
 Заверуха, Анна, Марія 240
 Заверуха, Ольга 83, 219, 281, 282, 284,
 289, 397, 401-403, 457
 Загребельна, Павлина 174, 176, 285
 Загребельна, Мирослава 34, 104, 149, 162,
 163, 261, 285, 303, 314, 324, 325, 337,
 363, 370, 462, 464, 484, 545, 601
 Зазуля, Лідія 323-325, 334
 Задорожна, Людмила 495
 Закидальська, Оксана 371
 Залеська, Леся 288

Залізняк (Охримович), Олена 7, 16, 17,
 19-21, 26, 35, 56, 72, 88, 110, 112, 113,
 140, 143-145, 178, 215, 216, 279, 280, 288,
 305, 323, 330, 333, 389, 455, 469, 476,
 509, 549, 553, 574

Залізняк, Оленка 20
 Залізняк, Микола 20
 Залізняк, Юліян 20
 Заливаха, Панас 93
 Заньковецька, Марія 237, 265
 Зараска, Люба 160, 286
 Зарицька, Д. 206
 Зарицька, Катерина 77, 264, 482, 485
 Затовканюк, Ірина 264
 Захара, Ліда 238, 240
 Захарків, Лідія 135
 Захарова, Тетяна 136
 Захарчук-Чугай, Раїса 376
 Заяць, Жолянда 238
 Звонок, Стефанія 331, 333, 334
 Зелена, Софія 184, 305
 Зелінська, М. 331, 332
 Зелінська, Христина 294
 Зелінський, Богдан, д-р 262
 Зельська, Іванна 162, 269, 382-386,
 Зінь, Мирослава 105
 Зінько, Галина 244
 Зія, Халеда, Бетум 431
 Зленко, Анатолій 351, 364
 Зорич-Кондратська, Квітка 284
 Зорич, Ярослава, мгр. 24, 88, 105, 106,
 112, 146, 173-178, 269, 283, 286, 331, 484,
 485, 488, 493, 496, 514, 548, 600
 Зошук, Степан, д-р 371
 Зубицька, Марія 368
 Зубицька, Надія 169

І

Іванів, Наталія 29, 95-99, 202, 203, 300,
 303, 307, 361, 362, 407, 446, 448, 449,
 458, 460, 544
 Іваник, Е. 193
 Іваник, Юрій, інж. 123
 Іванусів, Божена 285
 Іванюк, Оксана 264
 Івченко (Коваленко), Людмила 11, 40, 143,
 230, 233, 574
 Ідзьо, В., проф. 262
 Ільницький, Сергій, отець 262, 316
 Іоан, митрополит 230
 Ісаїв, Христя 397, 410, 411, 416
 Ісаков, Сергій 265

Іцальп, 217
Іщук, Надія 369

Й

Йосипишин, Ярослава 200

К

Кавка, Володимира 99, 204, 569
Казібве, Спасіоза, Вандіра 431
Каленюк, Юля 229
Каліщук, Ю., владика 545
Калимін, Марія 149, 176, 178, 269, 285,
304, 323, 331, 332, 334, 335, 370, 484,
545, 547
Калинець (Стасів), Ірина 91, 111, 112, 135,
136, 224, 397, 404, 482, 483, 489, 515,
595
Калюжна, І., д-р 184-186, 287, 288
Канді, Персіфалія 158
Кандиба-Лазор, Калина 176
Камінська, Ганнуся 263
Капустинська, Марія 126, 129, 187
Капшученко, П. 223
Караван, М., 195
Карапата, Марія 187, 190
Карась, Марія 240
Карасьова, Олена 424
Каратницький, Адріян 156
Каріньовська, Марія 181
Каркоць, Надія 99
Карпа, Марія 169
Карпінська, Софія, д-р 95, 96, 204, 305,
549, 553
Карпинець-Єнкала, Олена 183, 185
Карпинич, Володимир, д-р 342
Карпинич, Оленка 342
Карп'юк, Наталка 245, 247
Качалуба, Христина 251- 253, 541
Качан, О. 241
Качанівська, Ірена 145
Качанівська, Юлія 236
Качор, Софія 371
Кашуба (Головенко), Анна 236, 239
Кашук, Н. 252
Квасневська, Йоланта 256
Квасниця, Емілія 180
Квінн, Мері 137

Квітковська, Марія, д-р 7, 28, 29, 32, 36,
90, 95, 96, 98, 101, 113, 114, 141, 144-146,
148, 149, 168, 178, 182, 185, 187, 198,
201, 203, 207, 211, 214, 233, 237, 244,
245, 252, 268, 270, 282-284, 287, 298,
305, 308-310, 331, 347-349, 356, 360-
362, 372, 376, 377, 380, 385, 397, 401,
403, 404, 409, 413, 414, 416, 423, 455-
458, 460, 462, 489, 493, 496, 499, 515,
545, 548-550, 581, 582

Квітчаста, Катерина 116

Ке, Віра 384

Кебало, Марта 547, 602

Кекіш-Солоденко, Уляна 547, 602

Кедрин-Рудницький, Іван 341, 342

Келлер-Чикаленко, Ганна 67

Кертичак 590

Керч, Оксана 223

Кжіжова, Ганна 264

Кіналь, Наталя 372

Кінах, Варвара 181

Кінах, Л. 152

Кіркегард 405

Кірчув, Мирослава 255

Кіршак, Олександра 134

Кіт, Ніна 38

Кічоровська, Теодосія 339

Кизима, Євгенія 261, 264

Кий (Лозинська), Лариса 201, 282, 401,
402

Кириченко, Микола 105, 293, 298, 482,
595

Кирпа, Галина 490, 495, 516

Кислевська, Олена 7, 14-16, 18, 35, 38,
40, 41, 47, 52, 55, 56, 72, 83, 88, 110,
140, 143, 153, 214, 279, 321, 322, 324,
343, 485, 551, 553, 564, 565, 573

Кисіль, Адам 156

Кидайська, Анна 28

Кларк, Наталка 241-243, 334

Кліптотек, Карльсберг 405

Климів, Йосифина 174

Климишин, Олена 369, 380

Климук, Галя 397

Климук, Роксоляна 397

Клінтон, Бил 448

Клінтон, Гиларі 433, 448

Кметь, Ліда 237

Кмець, Анета 154

Книш, Зиновій 175

Книш, Ірена 175

Кобзар, Ольга 99, 204

- Кобець, Ольга 286, 430, 490
 Кобилецька, Оксана 490, 495,
 Кобилянська, Ольга 26, 27, 175, 474, 575
 Кобилянська, Пласедина 181
 Кобрин, Ігор 336
 Кобринська, Наталія 3, 14, 26, 47, 57, 65,
 66, 85, 86, 194, 217, 328, 329, 513, 572
 Ковалів, І. 83
 Ковалів, Леся 156
 Ковалів, Орест 83
 Ковалів, Петро 156
 Коваленко, Божена 385
 Коваленко, Ніна 144, 198, 242, 358, 390
 Коваленко, О. В. 405
 Коваленко, Світлана 424
 Ковалишин, Марійка 132, 133, 314
 Ковалюк, Марія 179
 Ковальська, Анна 198
 Ковальська, Олександра 548, 550,
 Коваль, Богдан 123
 Коваль, Володимир 263
 Коваль, Галина 213, 214, 288
 Коваль, Марія, А. 123, 244-246, 247, 309,
 373
 Ковальська, Ніна 251, 351, 352
 Ковальська, Олександра 90, 148, 162,
 283, 331, 360-362, 456-460, 478, 493,
 Ковальчук, Віра 401, 402
 Когуська, Наталія стю 382, 573, 574
 Козак, Аля 372
 Козак, Едвард 342
 Козак, Ірина 132, 170, 171, 303, 308, 309,
 601, 603
 Козак, Романа 247
 Козьмик, Ольга 420
 Колесник, Володимир 477
 Колесса, Любка 577
 Колесса, Ол. 25
 Колісниченко, Наталія, д-р 315
 Колодчин, Л. 545
 Коломиєць, Ангелина 205
 Коломиєць, Марта 386
 Колос, Лариса 353
 Коляска, Іван 570
 Комарницька, Марія 159, 161, 163, 261,
 285, 314, 331, 337, 451, 453, 474, 476,
 553, 598, 599
 Кондрат, Марія 261, 314
 Коннор-Влінська, Валерія 316
 Коновалець, Євген 95, 99, 202, 246
 Кононенко, Харитя 485
 Кононенко, Христя 216
 Конюч, Дю 545
 Копач, Олександра, д-р 328, 372, 477,
 505,
 Корбутяк-Величко, Люба 245
 Кордуба, Стефанія 248-250
 Кордуба, Фелікс 249
 Коренець, Ольга 280
 Корниляк, Платон, кир, владики 248,
 250
 Королева, Наталя 340
 Королева, О. 86
 Король, Стефанія 345, 548
 Корсунь, Зоя 342
 Кос, Віра, д-р 321, 324
 Косак, Люба 177
 Косач-Борисова, Ізидора 269
 Косач-Шимановська, Оксана 259
 Косів, М. 421
 Косовська, Алла 224
 Костенко, Ліна 264, 328, 505,
 Котульська, Ольга 245-247
 Коцюбинська, М. 495
 Кошіль, Анатолій 127
 Кравс, Катерина 38, 144, 161, 199, 269,
 280, 321, 324, 390, 473
 Кравців-Барабаш, М. 219
 Кравченко, Богдан, проф. 156
 Кравченко, Лідія 600
 Кравченко, Уляна 328, 505,
 Кравчук, А., проф. 163
 Кравчук, Анна 141, 151, 154, 286, 300,
 344, 350, 428, 429, 432, 434, 437-439,
 446, 460, 483, 596
 Кравчук, Антоніна 357
 Кравчук, Е. 546, 554
 Кравчук, Леонід, президент 117, 349, 351,
 357, 377, 432
 Кравчук, Наталя 255, 256, 462, 590
 Краєвська, Стася 245, 247
 Крайник, Ірена 97
 Крайник, Н. 99
 Крамарчук, Марія 152
 Крандакова, Олена 429
 Крашенніков, Сергій 392
 Кремінь, Василь 598
 Кріль, Ганя 353, 354, 602
 Кривий, Мирослава 373
 Кривинюк, Орися 380
 Кривокульська, Л. 219
 Крижанівський, Віктор 351
 Кричевська-Росандич, Катерина 343
 Кричевський, Василь 378

- Криштальський, Роман, д-р 341
 Крук-Ласовська, Мирося 569
 Крумакер, Ізабелла 342
 Крупка, Софія 339
 Крушельницька, Богданна 127, 185, 187, 188, 396
 Крушельницька, Лідія 134, 269, 298, 301, 340, 598
 Крушельницька, Соломія 337, 373
 Куделя, Раїса 95, 96, 146, 204
 Куземська, Марія 345
 Кузів, Іван, проф. 370
 Кузів, Михайло 128
 Кузик, Анна 97, 99, 204
 Кузнецов, Володимир 364
 Кузь, Г. 406
 Кузь, Люба, мгр. 370
 Кузьма-Балицький, Петро 405
 Кузьменко, Світлана 385, 490, 495, 516
 Кузьмич, Валентина 106, 232, 233, 373, 380, 381, 540
 Кузьмович, Ольга 282, 341, 355
 Куліш, Слава 223, 225, 235
 Кульчицька, Л. 199-201, 306, 401, 404
 Кульчицька, Христя 141, 269, 342, 344, 345
 Курас, Іван 431, 440, 441
 Курилів, Анна 331, 334, 362,
 Курилів, Валя 370
 Курилик, Василь 412
 Курляк, Наталія 308
 Куровицька, Ірина 115, 134, 139, 141, 152, 154, 156, 157, 273, 286, 337, 344, 347, 349, 350, 351, 353, 354, 357, 407, 408, 415, 428, 429, 432, 434, 437, 438, 450, 451, 462, 490, 494, 495, 515, 544, 547, 596, 599, 602
 Куронь, Яцек 581
 Куропась, Мирон, д-р 156
 Курц, Є. 252, 309
 Кутко, Галина 282
 Куц, Оксана 430
 Куцик, І. 206
 Кухта, Марія 187
 Кучеренко, М. 495
 Кучинська, Алла 602
 Кучинський, Валерій 602
 Кучма, Леонід, президент 115-118, 120, 233, 239, 246, 252, 286, 349, 351, 463, 499, 584, 587
 Кучма, Людмила 256
 Кучмеда, Рома 49
- Кушлик, Стефанія 133
 Кушнір, В., д-р, о. 456
 Кушнір, Мирослава 401
 Кушпета, Іванна 149, 162, 261, 278, 284, 285, 292, 314, 316, 324, 490, 498, 514, 516, 519, 545, 600
 Кушпета, Зеня 493,
 Кущинський, Антон 495
- Л**
- Лабка, Ярослава 339
 Лавришин, З. 49
 Лаврушка, Варка 187
 Лада, Софія 328, 488, 506, 515
 Ланцман, Реней 134
 Ласовський, Ярополк 223
 Ластовецький, Зенко 128
 Ластовський, В. 223, 343
 Лащенко, Галина, д-р 95, 96, 204
 Лебеденко, Настя 475
 Лебідь, Анна 331, 333
 Левицька, Іванна 321, 323-325, 331, 332
 Левицька, Олена 215
 Левицький, Мирон 336, 372, 485, 488, 505, 513-515,
 Левицький, Юрій 342
 Левко, Феліса 124
 Левкут, Анна 203
 Левченко, Катерина 353, 596
 Леськів, Лідія 181
 Леськів, Марія 342, 344, 345
 Летнавчин, Юлія 38
 Лехицька, Марія 95, 203
 Лещишин, Марія 84, 187
 Лібанова, Еля, д-р 351
 Лівицька, Марта 280
 Лівицька-Холодна, Наталія 158, 470, 555
 Лівша, Анна, Марія, проф. 123
 Ліккеберг, д-р 404
 Ліндфорс, Люба 259
 Ліндфорс-Михалевич, Ніна 485, 570
 Лісківська, Ольга 156
 Лісовська, Зоя 488, 506, 515
 Лісовська (Роксоляна), Настя 265
 Ліщинська, Ярослава, Р. 180
 Липинська, Марія 124
 Липинська, Христя 123
 Липка, Ольга 244
 Лисай, Осипа 236
 Лисенко, Леся 336
 Лисенко, Микола 83, 84, 133, 426
 Лисяк-Рудницька, М. 215, 216

- Литвин, Віталій 335, 488, 506, 515
 Лихачинська, Марія 181
 Лозинська, Марія 397
 Лозинська, Г. 134, 222
 Лозинський, Аскольд 465
 Лозка, маршал 139
 Лончина, О. 545
 Лопата, Василь 489, 506, 513, 515
 Лопата, Петро 514, 519, 600
 Лостен, Василь, архієпископ 141, 339
 Лотоцька (Фоліс), Олена 7, 9, 11, 17, 18, 34, 35, 38, 40, 44, 47, 54-56, 67, 71, 73, 88, 101, 113, 140, 141, 144, 145, 153, 154, 186, 197-199, 268, 280, 288, 305, 361, 362, 380, 389, 390, 467, 499, 549, 574
 Лошак-Леонтович, Марія, mgr. 262
 Лощенко, Ольга 249
 Лубківський, Роман 317
 Луговий, О. 175
 Лукавська, Є. 342
 Лукіяничук, Ліліяна 246, 247
 Лук'яненко, Левко 286
 Лук'яненко, Надія 286, 290
 Луців, В. 370
 Луцик, Гізеля 187
 Луцька, Люба 49, 321, 322, 324
 Луцький, Олександр, mgr. 345
 Лучків, Володимира 149, 162, 213, 215, 261, 266, 285, 292, 303, 304, 314, 326, 333, 335, 337, 343, 376, 379, 453, 462, 464, 474, 476, 482, 484, 490, 505, 514, 516, 545, 548, 553, 555, 596, 598-603
 Любачівський, Мирослав, Іван, патр. 550, 592
 Любинецька, Ф. 570
 Любинська-Юрчук, Віра 49
 Людкевич, Станіслав 134, 371
 Люлька, О. 241-243
 Лясківська, Н. 241, 242
 Лятуринська, Оксана 175
 Ляховська, Марія 181
 Ляхович, Ірина 187
 Ляшук-Корбутяк, Ганна 240
- М**
 Мавляві, Фарук 356
 Магфоус, Афіф 359, 602
 Магун-Гурин, Ляриса 134
 Мадай, Андрій 342
 Мадоян, Ліда 336
 Мазепа, Євгенія, Б. 179-181, 385
 Мазепа, Іван 140
 Мазепа, Галина 175, 505,
 Мазепа-Гонзалвес, Надія 181, 182, 311
 Мазепинська, Марія, Магдалина 140
 Мазняк, Марія 214
 Мазур, Зося 209, 334
 Мазур, Любомир, д-р 127, 189
 Мазурак, Чеслава 255
 Мазуренко, Ганна 7, 88, 112, 148, 175-178, 458, 482-484, 492, 496, 514
 Мазурик, Марія 200
 Маймескул, Микола 251, 359
 Мак, Ольга 371, 485, 490, 516
 Макаренко, Ліда 342
 Макаренко-Починок, Людмила, д-р 214
 Макаруха (Іваницька), Л., д-р 193, 195
 Максимів, Осипа 176, 177, 383, 384
 Максименко, Богдан 123
 Максимець, Дзвінка 334, 335
 Максимович, А. 344, 345
 Максимович, М. 215
 Макух, Іван 8
 Маланчій, Віра 112, 494, 514
 Маланчук, Григорій 405
 Маланчук, Надія 148, 178, 283, 493, 544, 548
 Маланюк, Євген 223
 Малицька, Ірина 161, 182, 309, 323, 331, 413, 416, 513, 550
 Малицька, Константина 26, 53, 68, 323, 509, 562, 564
 Малиш, Зореслава 475
 Малюга, П., о. 192
 Малярова, Тетяна 600
 Мамчак, Іванна 206, 208
 Мандзій, Геня 187, 189, 310
 Мандлова, О. 264
 Мандрусяк, Надія 339
 Мансо, Марі 199, 568
 Мансуров-Ковригенко, С. 463
 Маньо, Нонна 241
 Марітчак-Яськевич, М., д-р 215
 Маркевич, Катерина 240
 Марків-Гніп, Олександра 185, 188
 Мармаш, Ганна 361
 Марплс, Давид 356
 Мартиненко, Віра 105
 Мартинець, Іванна 111, 135
 Мартинець, Й., єпископ 306
 Мартинова 166
 Мартинюк, Анна 255, 256, 299, 304, 421, 425
 Мартиняк, Іван, влади́ка 591

- Марусин, Софія 236
 Марцюк, Марія 244
 Марчак, Марія 291
 Марченко, Валерій 203
 Марченко, Ніна 126, 184, 185, 187, 192,
 308, 309, 385, 490, 516
 Марченко, Оленка 133
 Марчук, Алла 368
 Маслоученко, Варвара 495
 Матвійський, Микола 127
 Матешук, Орися 485, 490, 516
 Матіська, Варвара 180
 Матичак, О. 219
 Матківська, Н. 114
 Матківський, З., д-р 114
 Матчакова 10
 Масарик, Томаш, Гарик 258, 262, 263
 Маслоученко, Варвара 495
 Масюра, Алдія 179
 Мацієвич, Богуслава 255
 Мегик, Петро, проф. 375
 Медвідь, єпископ 592
 Медвідь, Марія 236, 244
 Медик, М. 219
 МекДоналд, Крейг 451, 599
 Мельник, Богдан 512
 Мельник, Бронислава 331-333
 Мельник, Володимир 342, 345
 Мельник, Олександра 99
 Мельникович, Дарія 197, 199, 201
 Мельничук, Анна 217
 Мешко, Оксана 97, 98, 223, 366, 422, 482,
 483, 489, 495, 512
 Мілус, о. 242
 Мірна, Зінаїда 312, 316
 Мірошниченко, Анна 185
 Мірчук, Надія 230, 233
 Мірчук-Ратич, Іванна 144
 Мигаль, Надія 200
 Микуленко, Євгенія 200
 Милільо, Софія 313
 Милусь, Павліна 179
 Миндюк, Олександра 148, 162, 269, 283,
 547, 548, 550
 Митрович, Марія 197, 199- 201, 308, 373,
 568
 Михайлів, В. 166
 Михайлівська, Тетяна 234
 Михайлишин, Анна 244
 Михайлишин, Є. 331
 Михайлишин, І. 252
 Михайлишин, Н. 211
 Михайлишин, О. 253
 Михайлишин, П. 253, 570
 Михалевич, Михайло 343
 Михаленко, Анна 366, 512
 Мицик, О. 176, 334, 370
 Мовчан, Павло 115, 464, 595, 597
 Мовчук, Галина 424
 Могила, Петро 140
 Могильницька, Галина 368
 Мокрій, Броня 176, 177
 Мокрій, Володимир, д-р 581
 Монаган, Сузан, д-р 352
 Монгела, Гертруда 431
 Монтоя, Оїлда 602
 Монцібович, Олена 184, 185
 Мороз, Валентин 372, 397, 484
 Мороз, Зеновія 331, 334
 Мороз, Марія 123, 237
 Мороз, Ольга 193
 Москаль, Марія 205
 Москаль, Роберт, владика 339
 Моссора-Юзьва, Ганна 240
 Мосьондз, Оля 342
 Моцарт 83
 Мочула, Тарас 372
 Мошук, Пульхерія 321
 Мразова, Одарка 261
 Мстислав, Патріярх 230, 232, 233
 Мулик-Луцик, Юрій 175
 Мудрий, Ярослав, князь 592, 601
 Мудрик, Марія 49, 145, 269, 321, 323-325,
 380, 473, 549
 Мудрик-Мриц, Ніна 49, 329, 371, 373, 513
 Мудрик-Цішкевич, Мирослава 156
 Мужилівська, Евдокія 244
 Мулька, Вікторія 187
 Мулькевич, Христина 281
 Мурашко, К., інж. 193
 Мурович, Лариса 49
 Мусій, В. 331, 332
 Муха, Варка 178, 321, 324
 Муха, Галина 475, 511
 Мушак, Ксеня 236
 Мушинська, Валентина 96, 98, 102, 397
- Н**
- Навроцька-Кудрик, Христина 49, 115,
 134, 269, 270, 353, 354, 364, 381, 387,
 457, 490, 495, 516
 Навроцька Романа, д-р 145, 365
 Нагірянська, Елен 252, 253
 Нагніт, Дарія 321, 324

Назарбаева, Сара 432
 Наумчук, Марія 385
 Наум'як, Софія 200
 Негрич, Марія 323-325, 332, 334, 603
 Несмачний, Андрій 133
 Нестерчук, Марія 226
 Ніксон, леді 223, 224
 Ніксон, Марія 187
 Ніксон, Р. 407
 Нітефор, Ірина, д-р 360
 Нижанківська (Лісовська), Зоя 106, 115,
 187, 251- 253, 261, 310, 314, 328, 329,
 334, 354, 358, 379, 510, 515, 541
 Нижанківська, Лада 251, 513
 Нижник (Шкірняк), Зореслава 118, 350,
 429, 434, 437, 438, 584
 Низова, В. 219
 Нич, Ольга 204
 Новаківська, Галина 49, 328, 334-336
 Новосівська, Орися 344, 345
 Носик, Ірина 49
 Носкова-Бочковська, Марія 259

О

Оброца, Євгенія 331, 334
 Огієнко, Домініка 264
 Оґапа, Садако 359
 Одарченко, Петро, проф. 375
 Одноріг, Мирослава 219, 324, 383
 Озадовський, Андрій 261, 312, 315, 597
 Олексюк, Анастасія 163
 Олексюк-Бейкер, Мирослава 286
 Олесницька, Клавдія 70
 Олесь, Олександр 134, 246, 258, 260,
 312, 316, 597
 Олійник, Ольга 333
 Оловаренко, Євгенія 241- 243
 Ольга, княгиня 75, 85, 87, 196, 199, 212,
 223, 265, 328, 329, 440, 513
 Ольжич, Олег 98, 178, 202
 Ольшанівська, Божена 261, 314
 Ольшанська (св. Юліянія), княгиня 241,
 242
 Омельченко, Олександр 275
 Онацька, Ніна 143, 144, 193, 194, 269
 Онишкевич, Лариса 371
 Онишко, Людмила 208
 Онишук, Дарія 49
 Оранський, Юрій, проф. 371, 372, 477
 Орел, Лідія 175
 Орлик, Пилип 128
 Осадчук, Наталія 179, 181

Осідач, Марія 207
 Осінчук, Роман, д-р 392
 Остергард, Естер 402
 Остапенко, Аліна 511
 Остапчук, Емілія 321, 370-372
 Остап'юк, Анастасія 106, 127, 184-187,
 189, 305, 306, 308
 Остафійчук, І. 397, 505,
 Островська, Евдокія 205, 209, 211, 212,
 331, 332
 Охримович, Олена 19, 72
 О'Браен, Гю 407, 447

П

Павликовська (Макух), Ірина 2, 8-12, 38,
 40, 52, 71, 77, 132, 143, 144, 161, 170-172,
 182, 184, 186, 199, 217, 269, 280, 305-
 307, 321, 322, 339, 380, 389, 390, 396,
 489, 509, 515, 549, 564, 572, 574, 603
 Павликовська, Віра 12
 Павличенко, Анастасія 174
 Павличенко, Т. 175
 Павлишин, Мар'ян 123
 Павлишин, Ольга 238, 240
 Павло VI, Папа 75, 117
 Павловська, Ольга 170
 Павчук, Володимир 133
 Паглеві, Ашраф, принцеса 77
 Пазуняк, Наталія, д-р 9, 27, 29, 95, 96,
 138, 139, 143-147, 155, 199, 200, 203, 270,
 280, 282, 286, 288, 307, 322, 339, 344,
 365-367, 389, 392, 401, 402, 405, 419,
 469, 477, 489, 495, 515, 549, 560
 Падох, Ірина 366
 Падучак, П. 219
 Палій, Ліда 49, 329, 513
 Палудзишин, Лідія 180
 Палюк, Євгенія 159, 161, 292, 300
 Пальмер, Е. 403
 Панас, Роман 127
 Панасюк, Зоня 247
 Панасюк-Джонс, Леся 371
 Панькевич, Марта 259
 Паньків, Володимир 590
 Паньків, Марія 255-257, 590
 Парашак, Оксана 128, 189
 Парижа, М. 463
 Парфанович, Софія, д-р 199
 Парубоча, Марія 180
 Пасічний, Корнилій, владика 300, 302
 Паславська, Ярослава 339
 Пастернак, А. 198

- Пастернак, Євгенія 286
 Пастернак, Марія 49
 Паттен, Ірина 494
 Патинок-Мороз, Марія 234, 240
 Пахловська, Оксана 133
 Пашко, Алена 32, 109, 113, 190, 264, 284,
 290, 355, 367, 421, 464, 486, 490, 495,
 516, 551, 576, 579-582
 Пашак-Трач, Орися 375
 Пашук, Віктор, д-р 123
 Пашук, Ніна 123
 Пеленська, Ірина, мгр. 73, 74, 88, 112,
 143, 144, 155, 178, 205, 206, 208, 212,
 270, 282, 287, 288, 305, 365, 369, 455,
 456, 472, 485, 488, 489, 492, 496, 514,
 515, 549, 566
 Пеленська, Оксана 263, 315
 Пелешок, Катерина 389, 549
 Пельговська 65
 Перон, Ева 194
 Перфецька, Наталія 345
 Петжікова, Надія 261, 264
 Петлюра, Ольга 198
 Петлюра, Симон 246, 373
 Петрашко, С. 331, 333, 334
 Петренко, Галина 233
 Петренко, Надія 263, 264
 Петрів, Іванна 49, 166, 305, 369, 390, 473
 Петришин, Васирина 321, 323-325, 550
 Петришин, Д. 331
 Песцьоровська, Оля 234
 Пігулевська, М. 241
 Підзамецький, Тарас 372
 Підкович, Марія 149, 174, 178, 284, 460
 Пінкевич, Варвара 241
 Піньо, Марія, Елена 240
 Піснячевська, Ол., д-р 390
 Пітерова, Марія 261
 Пиріг, Галина 344, 345
 Питльована, Орися 247
 Плавушак, Уляна 371
 Плав'юк, Микола 99, 246
 Плетенський, Єлисей, архимандрит 139
 Плужник, Євген 495
 Плюшко, Анатолій 432, 440, 441
 Плющ, Леонід 156, 598
 Повх, Міра 99, 203
 Погрібний, Анатолій 422
 Погорил'як, Ольга 261
 Подолев, Ігор, д-р 452, 453
 Подолева, Олена, д-р 452, 453
 Полікарп, митрополит 232
 Полон, Борис 372
 Полусм'як, Олександр 598
 Полянська, Дарка 141
 Полянська, Марія 152, 446
 Полянська, П. 236
 Попелюк, Олександра 115, 417
 Попович, Маруся 99, 204
 Попович, Микола 127
 Попович, Оксана 93, 366, 397, 483, 512
 Поповська, Стефанія, д-р 288
 Порохова, Настя 475
 Потоцька, Стефанія, д-р 144, 146, 161,
 199, 280
 Починок, Катерина 308
 Прадерванд, Е. 359
 Прах, Богдан, о. 592
 Преображенська, Наталія 424
 Прісневська-Зошук, Ірина 216, 217
 Прицак, Омелян, д-р 156, 329
 Прийма, Анна 165, 288
 Припхан, Софія, д-р 214
 Пришляк, Михайло 129
 Пришляк, Н. 166
 Продивус, Галина 126, 131
 Прокоп, Ірена 252
 Прокоп'як, Стефанія 181
 Проців, Софія 174
 Процик, Даша 222, 226, 539
 Процюк, Олена, мгр. 106, 113, 115, 118, 134,
 148, 156, 198, 199, 201, 206, 207, 211,
 270, 281, 282, 288, 346, 347, 350, 354,
 357, 362, 366, 381, 389, 392, 396-398,
 401-405, 410, 412, 414, 484, 490, 494,
 495, 546, 568
 Процюк, Стефан, інж. 346
 Процюк, Уляна 204
 Пчілка, Олена 3, 66, 85
 Пустовойтенко, Валерій 115
 Пушкар, Стефанія 77, 154, 217, 270, 305,
 322, 365, 366, 392, 455, 469, 481, 489,
 515, 549
 П'ясецька, Анна 180, 181
- Р**
- Райтель, Наталка 133
 Райчинець, Лідія, мгр. 315
 Раїнчук, Борис 128
 Рак, Софія 10
 Рак, Дора 12, 115, 160, 199, 270, 308, 354,
 357, 380, 385, 386, 393, 396, 401, 403,
 405, 410, 415, 485, 490, 493, 495, 515,
 549, 553

- Ракуш, Ірина 339
 Ратич, Ганна 280
 Ратич, Іванна, д-р 152, 288
 Ратич, Оля 130, 187, 190
 Рахманний, Роман 330
 Ребет, Дарія 11, 12, 38, 63, 132, 172, 198, 199, 380
 Реган, Рональд 329, 407
 Регей, Анна 245, 247
 Регей, Іван 123
 Рейт, Юрій, д-р 578, 581, 583, 589, 590
 Різник, Павлина 95, 96, 106, 144, 203, 270
 Рій, Я., о. 127
 Риба, Леся 133
 Рибка, Анна 180
 Рибка, Вероніка, Ірена 181
 Рилач, Юрій 312, 316, 597
 Робертс, Феліс 544
 Робінзон, Мері 359, 364
 Рогатинська, Таня, мгр. 361
 Рогач-Ніксон, Марія 130
 Родак, Валентина 293, 385
 Рожанковська, Іванна 152, 154, 281, 380, 381, 399, 401, 404, 456-458, 483
 Роздольська, Оксана 156
 Роїк, Віра 265
 Роман, Стефанія 362
 Романенчук, Володимир, д-р 470
 Романенчук, Марія 342, 345
 Романик, Левка 321, 324
 Романишин, Марія 200
 Романишин, О. 219
 Романчич, Ганка 572
 Романчукевич, Р. 554
 Ромовська, Зореслава 425
 Ронкалі, монсеньор 197
 Рослицький, Євген, д-р 371
 Роснецька, Ольга 185
 Россіневич-Щуровська, Платоніда 259
 Рубель, Амалія 9, 143
 Рубель, Слава 261, 314, 354, 547, 602
 Рудакевич, Оксана 342
 Рудакевич, Ярослава 342
 Руденко, Микола 210, 485, 512
 Руденко, Раїса 366, 485, 490, 512
 Руді, Івет 415
 Рудик, Степан 26
 Рудницька, Мілена 3, 9, 52, 68, 158, 346, 564, 572-574,
 Рудницький, Леонід, д-р 282, 425
 Рузвельт, Еленор 155, 392, 393
 Руснак, Ірина 116, 135, 292, 336, 378, 486, 510
 Руснак, Орест 31
 Русначенко, Анатолій 203
 Русов, Олександр 264
 Русова, Софія 3, 67, 86, 216, 258-264, 298, 312, 316, 485, 562, 597
 Рута, Оляна 490, 496, 516
- С**
- Саварин, Оля 371
 Савич-Писків, Марія 156, 236
 Савицька, Іванна 384
 Савицька, Теодозія 362
 Савчак, Марія 154, 458 460
 Савчин-Литвинів, Галина 128
 Савчук (Грицька), Стефанія 7, 22-24, 35, 38, 49, 73, 83, 88, 90, 101, 113, 140, 144-148, 174, 175, 178, 268, 280, 282, 321, 323-325, 361, 362, 384, 395, 455-458, 473, 499, 549, 550
 Савчук, Віра 22
 Савчук, Іван 22
 Савчук, Надія 152
 Савчин, Валентина 240
 Самець, Василь 105, 298
 Самуляк, Надія 275, 297, 386, 479, 495, 512, 585
 Сапеляк, Оксана 113, 297, 299, 355, 476, 478, 486, 490, 516, 581, 585, 598
 Сапрун, Анна 184, 217, 305
 Сардачук, Надія 257, 593
 Сардачук, Петро 257, 589, 592, 593
 Сасмут, Стася 370
 Світлична, Надія 210, 233, 261, 282, 289, 314, 355, 366, 483, 489, 515
 Свіченюк, Люба 255
 Свиридів, М. 241
 Свистун, Барбара 238, 240
 Сейване, Жолянда 240
 Селепина, Олександра 146, 233
 Семак, Анна 187
 Семків, Марія 362
 Семкович, Ірина 362
 Семотюк, Андрій 397
 Семчишин, Сесілія 180
 Сенік, Ірина 93, 105, 111, 112, 118, 119, 135-137, 190, 270, 290, 298, 302, 359, 377, 397, 404, 422, 482, 483, 489, 515, 583, 587, 595
 Сенік, Софія 156
 Сенишин, Галина 281, 331

- Сеничак-Матичак, Віра 132, 133
 Середа, Анна 203
 Середяк, Ганна 237, 239
 Сердега, Василь 133
 Сесь, Ганна, інж. 185, 186, 191, 270
 Сібеліус, Ян 450, 452
 Сілецька, Люба 226
 Сіменович, Олена 14, 72
 Сім'янцев, проф. 315
 Сіпіла, Гелві 398, 450, 599
 Сірополк 316
 Сірота, Марія 146, 148, 384
 Сіроцька, Катерина 127, 129, 254-256,
 310, 460, 462, 589-592
 Січинський, Д. 83
 Сиваник, Роман 131
 Сивенький, Михайло, о. 405
 Сидор (Козак), Софія 106, 167, 168, 308,
 309
 Сидоренко, Віра 177
 Симоненко, Василь 80, 328, 340, 505,
 Сисак, Антонія 180
 Сисак, Марта 179
 Сисак, Наталія 180
 Сисак, Леся 181
 Сисин, Франко, проф. 156
 Ситник, Євгенія 38, 40, 143, 174, 270
 Скарбро, Максін 449
 Скаржинська, Катерина 140
 Склярченко, Семен 92
 Скорик, Людмила, д-р 30
 Скоропадська, Єлизавета 140
 Скочиліас, Надя 155, 288
 Скрипець, Катерина 401, 402
 Скульська, Ірина 147
 Славінська, Марія 259
 Сліпа, М. 405
 Сліпий, Йосиф, Патріарх 199, 493,
 Сліпченко, О. 251
 Сливинська, Оленка 476
 Сливинська, Роксоляна 569
 Слобода, Лена 161
 Слободян, Варвара 181
 Слоневська, Мотря 449
 Служинська, Олександра 424
 Слюзар, Євгенія 38, 73
 Слюсар, Емілія 214, 287
 Слюсар, Л. 288, 573
 Слюсарчук, Віра 245, 247
 Смерека, Віра 106, 127, 227-229, 309
 Смолій, Валерій 115, 584, 595-597
 Снігур, Галина 135
 Снилик, Зенон 355
 Снежко, С. 590
 Совачева, Ганна 198
 Содано, Анджело, кардинал 117
 Сокол, Ліда 245
 Соколик, Всеволод 36
 Соколик, Марія 256, 262
 Соколик (Бризгун), Оксана 2, 7, 30, 32-
 34, 36, 83, 101, 103, 105, 109, 111, 117, 127,
 129, 130, 132, 135, 136, 139, 140, 148, 149,
 160, 162, 169, 182, 187, 188, 201, 208,
 209, 211, 214, 217, 232, 233, 237, 238,
 247, 252, 254, 256, 261, 262, 266, 271,
 275, 276, 284-286, 291, 292, 297, 299-
 304, 310, 312-314, 316, 318, 335, 337,
 343-345, 350, 353, 369-372, 379, 385,
 418, 421, 423, 426, 428, 429, 432, 434,
 437-439, 441, 448, 450, 453, 458-465,
 468, 474, 476-478, 481, 482, 484, 489,
 490, 493, 496, 499, 514, 516, 539-548,
 553, 554, 569, 570, 571, 576-587, 589,
 595, 596, 599, 601, 602
 Соколик, Ярослав, інж. 33, 116, 118, 127,
 129, 211, 247, 262, 313, 337, 371, 373,
 430, 439, 463, 464, 553, 580, 584, 589
 Сокульська, Орися 425
 Солламо, Раїя 450, 599
 Соловій, Л. 211, 242
 Соловійова, О. 352
 Солонинка, Марія 90, 145, 146, 218, 270,
 280, 314, 321, 324, 361, 380, 473, 549
 Сорока, А. 84
 Сороханюк, Евдокія 376
 Сохань, Іван 602
 Спесива, Є. 241
 Спех, Ірина 262, 286, 309, 314, 316, 350,
 401, 405, 412, 464
 Спольська, Марія 83, 322, 324, 325
 Ставнича, Оля 115, 349, 351, 353, 357,
 397, 433, 438, 490, 494, 495, 515, 596
 Ставничий, Ярослав, д-р 351
 Станік, Сюзана 584, 598
 Станько, Дарія 205
 Старак, Т. 257
 Старак-Горденко, Люба 255
 Старицька-Черняхівська, Людмила 66
 Старицька-Черняхівська, Марія 264
 Стародуб, Анна 97, 99, 204
 Старосольська-Любович, Уляна 342
 Старчевський, Стефан 581
 Стасів, Анна 573
 Стахів, Денис, д-р 376

- Стахів, Ірина, Теофіля 112, 136
 Стахів, Мирослава 375, 376
 Стахова 10
 Сташків, Ева 156
 Стебельська, Аріядна, mgr. 106, 384
 Стебельська, Марія 286
 Стебницька, Ольга 174
 Стек, Уляна 149, 178, 460
 Стерч, Петро, проф. 456
 Стельмах, Мирослава 127, 129, 218, 220, 285, 292
 Стельмах, Надія 362
 Стельмахів, Марина 205
 Стельмашенко, Оксана 264
 Степанів, О. 216
 Степаник, Олена 38
 Степанюк, Софія 485
 Степаняк, Дарія 226, 397, 398, 401, 402
 Степована, Оля 129
 Степовий 134
 Стернюк, Емілія 193
 Стернюк, М. 397
 Стефанів, Наталія 343
 Стефаник, Василь 175
 Стефанюк, Мирослава 401, 402
 Стефанова, Галина 286
 Стецько, Слава, mgr. 128, 199, 422, 423
 Стечишин, Савеля, д-р 73, 572-575
 Шешенко, І. 495
 Шешко, Федір 316
 Штипець, Катруся 187
 Штиранка, Марія 49
 Столяр-Тверда, Анна 238, 240
 Стратієнко, Марія 305, 369
 Стрийків, Наталія 235, 237
 Стрілько, Валентина 368
 Строката (Караванська), Ніна 98, 135, 136, 200, 219, 282, 286, 290, 297, 366, 367, 401-404, 482-484, 489, 490, 512, 515, 516, 595, 603
 Строкон, Стефанія, д-р 373
 Струк, Ольга 38
 Струтинська, Марія 11, 603
 Стоняк 264
 Стус, Василь 223, 225
 Сулик, Стефан, митр., кир 141, 339
 Сулима-Бойко, Олександра, проф. 170, 184, 280, 305, 306, 472
 Супрун, Анна 197
 Суровцева, Надія, д-р 175, 215, 216, 264
 Сухінська, Марія, Анна 247
 Суховерська, Ірина 331
- Т**
 Таланчук, Л. 219
 Таможська-Витязь, Зінаїда 166
 Танюк, Лесь 422
 Таранюк, Ярослава 161
 Тарапацька, Ольга 334, 335, 569
 Тарасюк, Борис 598
 Тарасюк, Марія 246, 247
 Тарнавська, І. 545
 Тарнавська, Марта 156, 469
 Тарнавська, Олександра 305, 484
 Тарновецька, Анна 174
 Татарнюк, Ярослава 331, 334
 Татарська, Марія 339, 342, 345
 Татчер, Маргарет 188
 Татчин, Надя 134
 Тауридська, Лідія 196, 235, 237, 238, 309, 396
 Тверда, Аніта 311, 313, 542
 Телега, Леся 135
 Теліга (Шовгенів), Олена 27, 59, 72, 106, 127, 175, 178, 203, 227-229, 237, 259, 264, 265, 286, 306, 308-310, 337, 430, 493, 562
 Тереля, Олена 289
 Терешкун, Валентина 401, 402
 Терещенко, Людмила 439
 Терещенко, Світлана 506
 Терлецька, Ірина 130, 131, 187, 542
 Тиравська, Наталя 242, 243
 Тимошенко, Юлія 600, 601
 Тимошенко, Ярина 368
 Тимчишин, Віра 128
 Титла, Галина 375
 Тисяк, Василь 31
 Тичина, Павло 133
 Тишовницький, Михайло 570
 Ткаченко, О. 597
 Ткачук, Марія 401-403
 Товстоп'ят, Є. 206
 Томоруг, Марія 451
 Томас, Джералд 412
 Томашівська, Марія 390
 Томків, Ірина 339
 Томоруг, Мирослава 280, 288, 599
 Триндіяк, Марія 200, 201
 Тритяк, Ольга 152
 Трофименко, Марта 365, 493, 495,
 Трофимовська, Олена 365
 Троценко, Валентина 366, 512
 Троян, Ганна 370, 371
 Трумен, Г. 70, 155

Трухла (Гладій), Наталка 198
 Туркевич, Галина 256, 262, 314, 591
 Турко, Ярослава 270, 373
 Турковид, Василь, монс., о. 248, 250
 Турянська, Таїсса 152
 Тютюнник, Тереса (Текля) 245, 247
 Тютюнник-Селлеріно, Стефанія 245, 247

У

Удала, Елена 240
 Удовенко, Віктор 349, 351
 Удовенко, Ніна 351
 Українка, Леся 57, 75, 85, 94, 134, 158,
 175, 180, 181, 199, 212, 234, 237, 239,
 240, 298, 301, 328, 333, 341, 425, 474,
 493, 505, 554, 598
 Утриско, Мирон, мгр. 342

Ф

Фальковська, Віра 255
 Фаріон, Оксана 152
 Фацевич, Ольга
 Федак, Анна 219, 321, 324, 325
 Федак, Дарія 345
 Федак, І. 219
 Федак, О. 216
 Федак, С. 331, 332
 Федик, Леся 261, 264
 Федорів, Іванна 342, 345
 Федорук, Анна 331
 Фелик, Надія 181
 Фенвик, Милисент 270
 Феняк, Ганна 236
 Фернандес (Климчук), Віра 180, 181
 Філарет, патріярх 226, 275
 Філяк, Ірина, д-р 238, 239
 Філь, Ярослава 185, 248, 249, 262, 309,
 312, 314, 316
 Фінів, Марія 189
 Фінбогадотір, Вігдіс 431
 Фітьо, О. 206
 Фіцалович, Лідія 339
 Фішер, Марія, д-р 339
 Филипович, П. 328, 505,
 Фоменко, Микола 31, 372
 Фостун, Люба 187, 292, 299, 309
 Фостун, Святомир, д-р 127
 Франкевич, Міля 133
 Франко, Іван 84, 85, 134, 216, 217, 263,
 340
 Франчук, Анна 135

Х

Хан, Олександра 244
 Хандогій, Володимир 596
 Ханик, Стефанія 240
 Харбовський, В'ячеслав 510
 Харина, Марія 138, 139, 141, 146, 282, 336,
 339-345, 489, 515
 Харина, Мирослав, мітрат, о. 339, 342
 Харина-Сеник, Христя 139, 270, 339, 342,
 344, 345
 Хариш, Марія 152, 270
 Харуцька, Б. 206
 Харчук, Надія 486
 Хижняк, Зоя, д-р 105, 139, 344
 Химинець, Марія 11, 132, 172, 380
 Хома, Ірина 179
 Хома, Наталія 397
 Хома, Тереза 169
 Хомин, Марія 11
 Хомин, Марта 334, 370, 384, 385
 Хомин, Ю. 84
 Хомин-Іжак, Христина 339, 344, 345
 Хом'як, Ірина 207, 208
 Хорошковська, Ольга 597
 Хортяні, Ярослава 464
 Хохоляк, Осипа 168, 309
 Храплива-Щур, Леся 33, 81, 84, 105, 107,
 141, 286, 295, 329, 371, 373, 481, 490,
 510, 516
 Храпко-Драгоманова, О. 216
 Христан 238
 Худа, А. 166
 Хуторний, М., о. 127

Ч

Чаба, Мері 334
 Чабан, Марія 462
 Чанг'кайшек 197
 Чайківська, Людмила 342, 345
 Чайківський, Ю. 463
 Чайковська, Любомира 171, 174, 184, 305,
 549
 Чайковський 133
 Чайковський, Роман 397
 Чапленко, Наталя 155, 158, 489, 515
 Чаплинська, Стефанія 342
 Чижович-Пушкар, Стефа 10, 11
 Чикаленко, Євген 316
 Черінь, Ганна 203, 204
 Черванів, Василь, о. 242
 Черванів, П. 242
 Черешньовський, М. 223

- Черник, Лідія 152
 Черниш, Олена 321, 324
 Чех, Мирослав 591
 Чехівська, Олена 9, 143-145, 287, 288, 326
 Чечко, Ангеліна 179
 Чічак, Катерина 161, 163
 Чикаленко, Євген 262
 Чикальська, Лілія 262, 265, 266, 299,
 303, 312, 314, 316, 555, 600, 603
 Чоба, М. 331
 Чорновіл, Вячеслав 365, 367, 377, 423,
 464, 551, 579, 580
 Чубата, Ярослава 11
 Чума, Богданна 397
 Чумак, Рома 281
 Чумак, Ярослав, проф. 361
- Ц**
- Цалка, Анна 256
 Царинник, Галина 147, 339, 344, 345, 375
 Царинник, Марко 485
 Цвіркула, Люба 430
 Цвик, Оля 178, 283, 331, 380, 381, 548
 Цегельська, Вероніка 339
 Цегельська, Стефанія 339, 345
 Целевич, Ляриса 222
 Целевич (Стецюк), Уляна 10, 11, 106, 132,
 134, 146, 172, 223, 226, 281, 380, 396,
 397, 489, 515
 Ценко, Володимира 146, 147, 342, 365
 Ценко, Микола, д-р 339
 Ценко, Петро 342
 Цеплічка, Анна 494
 Ціпівник, Дмитро, д-р 584
 Цірка, Анна 149, 176, 177
 Цибульська, Дарія 334
 Цурковська, В. 554
 Цюрак, Люба 133
 Цьонка, І. 219
- Ш**
- Шабатура, Стефанія 93, 368, 482, 483,
 495
 Шамо 84
 Шандра, Любослава 362, 401, 404, 406
 Шанта, Леся 369, 385
 Шаповал, Г. 166, 168, 169, 316
 Шарова, Леся 475
 Шафовал, Галина 106, 234, 237, 239
 Шафранюк, Ярослава 114, 270, 460, 545,
 547
 Шау-Ін, Дзанг
- Шваб'юк, В. 288
 Шварц-Лютий, С. 217
 Шевченко, Тарас 2, 22, 27, 83, 94, 123,
 180, 190, 195, 233, 247, 263, 318, 328,
 493, 506, 584, 595, 597, 603
 Шевчик, Олена 210, 310
 Шевчук, Любов 429, 438
 Шеленко, Марта 261, 264
 Шелестинська, Євгенія 177, 325, 331, 332
 Шелухін, С. 216
 Шепарович, В. 397
 Шепетик, Анна, Марія 149, 292, 381, 482,
 484
 Шептицька, Марія 589
 Шептицький, Андрей, митрополит 118,
 163, 485, 493, 583, 587, 589
 Шеремета, Ярослава 148, 149, 162, 270,
 284, 285, 458, 460, 478, 545, 547, 548,
 550
 Шерман, Євгенія 161, 334
 Шехович, Надія, інж. 389
 Шипшенкс, Мері 87
 Шимко, Леся 284
 Шимко, Юрій 29, 578, 579, 581, 583
 Шиндюк (Гоцалюк), Наталка 238, 240
 Шиховис, Надія 156
 Шишманова (Драгомагова), Лідія 216
 Шишов, Віталій 335, 336, 488, 506, 508,
 513, 515, 582
 Шкамбара, Марія 105, 117, 219, 220, 284,
 401-403, 463
 Шкарупа, Іванна 152
 Шкільна, Ярослава 181
 Шляхетко, Ганя 131
 Шмігель, Надя 354, 547, 602
 Шмулик, Анна 179
 Шпайс, Ірина 261, 264
 Шпак, Сузана 449
 Шпак-Лапунька, Регіна 181
 Шпак-Рубінець, Регіна 180
 Шпаківська, Віра 9
 Шпір, Маргарета 603
 Штайнер, Ольга 106, 133, 171, 172, 306,
 308, 310, 402, 403, 405
 Штуль, Катерина 175, 198, 199
 Штуль-Жданович, Олег 203, 227
 Шуган, Рома 152
 Шугіна, Лідія 259
 Шульба, Марія 237, 238, 247, 286, 292,
 311, 539, 542
 Шумовська-Стебельська, Аріядна 49
 Шумська-Мороз, Ірина 49

Шумук, Данило 404
 Шупер, Павло 478
 Шуст, Леся 127, 129, 219, 220, 292
 Шустакевич, Юлія, М. 151, 154
 Шухевич, В. 25
 Шухевич (Т. Чупринка), Роман 240, 366,
 512

Щ

Щерба, Ігор 590
 Щербак, Юрій, д-р 351, 356, 364
 Щудлик, Анна 165

Ю

Юзва, Нестор, Даніель 312, 313
 Юзик, Павло 455
 Юрків-Яроцька, Маруся 429, 437
 Юркевич, Ольга, Р. 180
 Юрчак, Ірина 345
 Юхновський Ігор 423
 Ющенко, Віктор 598

Я

Яблонський, Леонід 49
 Яворська, С. 205
 Якобі, Надія 262, 314, 598
 Янківська, Євгенія 96, 162, 270, 280, 282,
 305, 321, 324, 360, 361, 380, 381,
 455-458, 473, 489, 515, 549
 Ярема, Юлія 154
 Яримович, Марта 342
 Яримович, Оріся 171
 Яськевич, Зірка 210
 Яценко 482
 Яців, Лідія 339, 345
 Яцик, Петро 585
 Яцкевич, Зірка 397
 Яцюх, Ліда 229
 Ященко, Тарас 133
 Ящинська, Зінаїда 181

